

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 03646

FARN MABL

Sholem Asch

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

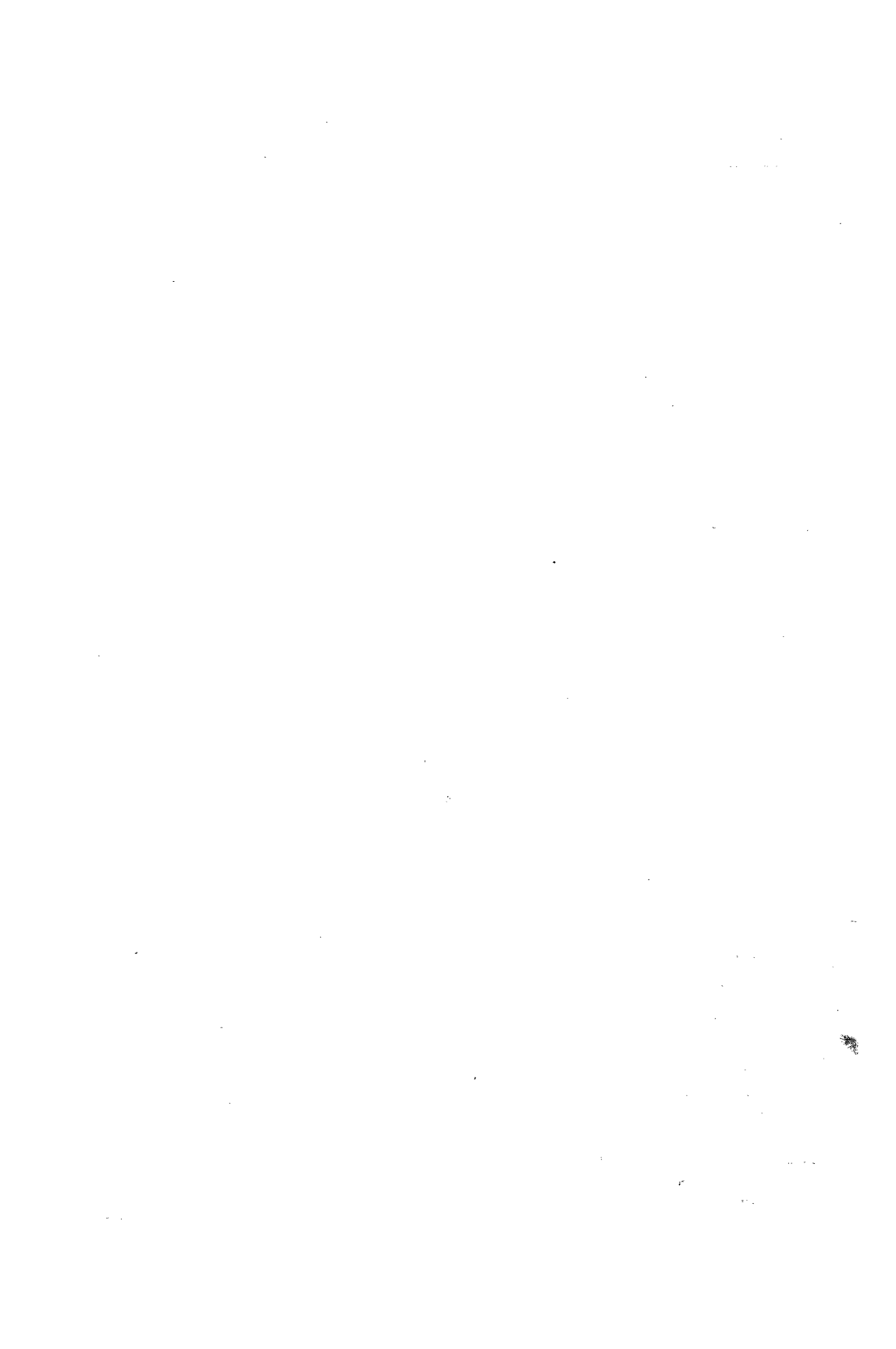
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

ש ל ו ם א ש

געזאמל'טע שריפטן

פיר און צוואַנציקסטער באַנד

פאַרלאַג „קולטור-ליגע“, וואַרשע

ש ל ו ם א ש

פ ע ט ע ר ב ו ר ג

(ערשטער בוך פון „פארו מבול“)

ר א מ א ז

פארלאג „קולטור-ליגע“, ווארשע

Printed in Poland

Szalom Asz—Petersburg

Sp. Wyd. Kultur-Liga, Warszawa

Copyright by Schalom Ash 1929

2-טע אויפלאגע—1000 עקן. וואַרשע 1930

Drukarnia „Di Welt”,
Warszawa Nowolipie 7.

קאפיטל 1

ייד און קריסט

פון דער וואַרשעווער באַן האָבן זיך געשלעפט אין דעם צענייענדיגן שניי-איינ-שפּאַניגע, מיט שטרוי-אויסגעבעטע שלי-טעלעך איבער „וואָזנעסענסקי פּראָספעקט“, אַרויף צום „איסאַ-קיעווסקי פּלאַץ“. רייען גאַנצע האָבן זיך געצויגן די איין-שפּאַנער. די פּורמאַנעס — אַ טייל אין אַניטשעס, פּאַרבונדענע „לאַפטשעס“, אַנדערע אין פּילצענע שטיוול, האָבן געפּאַרעט די שעפּסן-פעלאַן, אַזוי ווי זייערע חשק-אַנגעגאַסענע שוואַרץ-גלאַנצן-דיגע פּערד. מענטש און פּערד האָבן שווער געאַטעמט, טאַפט-שענדיג אין דער צעגאַסענער בלאַטע, וואָס האָט זיך געמאַכט אויף דער אויבערפּלאַך פּון דעם אייז-פּאַרקאוועטן ברוק, אין דעם שווער-פּאַרכמורעטן נעפּל, וואָס האָט זיך אויפגעהויבן פּון די קאַנאַל און געלייגט זיך איבער גאַנץ פעטערבורג.

פּון צייט צו צייט איז געקומען צופּליען אַ לייכטע „טראַיקע“. די שוואַרץ-בלישצנדיגע פּערד האָבן באַשפּריצט מיט בלאַטע די פּורמאַנעס, און דאָס האָט זיי געגעבן אַ טעמע פּאַר שילטן און רעדן. זייערע מיילער האָבן נישט גערוט. האָבן זיי זיך נישט דורכגעשאַלטן, האָבן זיי גערעדט צו די פּערד, דאָ אַנרופּנדיג זיי מיט די צערטלעכסטע נעמען, ווי מען רעדט צו אַן אויסדערוויילטן, און דאָ — שי.טנדיג זיי אין די געשלעכט-טער אַריין.

דאָס האָבן די פּורמאַנעס אויף זייערע איין-שפּאַניגע שליסנס געפירט פּון דעם וואַרשעווער וואַקזאַל, אין צאַרס הויפט-שטאָט, די רייכטימער פּון די וואַרימע לענדער: דעם אויסדערוויילטן וויין פּון די שאַמפּאַניען-פעלדער, וואָס די שטאָט האָט פאַרברויכט מער ווי אַ האַלבע וועלט. געשלאָסענע וואַגאַנען האָבן געפירט ריזן, נעלקן, פּיילכן און מימאַזעס פּון דער ריויערע אין צאַרס הויפט-שטאָט — די פּרי-צייטיגע פּרוכטן, וואָס זענען דערצויגן געוואָרן אין וואַריס-הייזער, די אויסדער-ווייטע פּערפּומען, זייפּן און אַנדערע קאָסמעטיק-אַרטיקלען פּון פּראַנקרייכס בעסטע פּאַבריקן; פאַרשידענע מינעראַלן און מינע-ראַל-וואַסערן. מיט איין וואָרט: אַלדאָס בעסטע און אויסטער-לישטע, וואָס אייראָפּא האָט פאַרמאַגט, איז אַריינגעקומען אין אַ גרויסער מאַסע אין דער הויפט-שטאָט דורך דער וואַרשעווער באַן. די רייכטימער פּון רוסלאַנד-לענדער זענען אַריינגעקומען קיין פּעטערבאָרג דורך אַנדערע באַנהויפּן.

אויף איינעם פּון די זייטן-געסלעך, וואָס זענען אַרויס-געלאָפּן פּון „וואַזעסענסקי פּראָספעקט“, איבער וועלכע די איין-שפּאַניגע שליסנס האָבן זיך יעצט געשלעפּט מיט די קאָסטנס וויין און בלומען, איז געשטאַנען אַ גרויס אַלט הויז. דאָס הויז איז געבויט געווען אין די צייטן פּון אַלעקסאַנדער דעם ערשטן, אין פּעטערבאָרגער אַמפּיר-סטיל, געל אָפּגעפאַרבט, מיט צוויי אַריינגאַנגען, וועלכע פיר שווייצאַרן אין ליורעיען האָבן באַ-וואַכט בייטאָג און ביינאַכט. דער גרויסער אומהיימלעכער געמאַך, וועלכער האָט פאַרנומען אַ שטיק פּון דער גאַס אין פּראָנט און אַ האַלבע גאַס הינטן אין הויף אַרויס, איז אינגאַנצן באַשטאַנען פּון אייניגע רייכע וואוינונגען. די הינטערשטע טרעפּ זענען געווען פאַרנומען פּון אַ גענעראַלס אלמנה, די אייגנטימערין פּון הויז. די צווייטע — פּון אַ רייכן גוט-באַזיצער. דעם גאַנצן אויבערשטן שטאַק האָט פאַרנומען דער געשוואוירענער אַדוואַקאַט סאַלאַמאָן אַסיפּאָויטש גאַלפּערין.

שוין אין קאָרדאָר אַליין, וואָס האָט אַרויסגעפירט צום באַרימטן אַדוואָקאַטס אויפנאַם-צימערן, איז פון דריי אַ זייגער נאַכמיטאָג פול געווען מיט קליענטן. דער קאָרדאָר איז געווען אַן עכטער פעטערבורגער, גוט באַלויכטן און גוט געהייצט, און אויסגעלייגט מיט רויטע פלושענע דיוואַנען. די ווענט זענען געווען פאַרהאַנגען מיט גרויסע, אומגעלומפערטע אַמפיר-שפיגלען; איז אָנגענעם געווען צו וואַרטן אין אים. און די פון די קליענ-טען, וועלכע האָבן געוואוסט אונטערצוקויפן דעם שווייצער, האָבן זיך אויפגעהאַלטן אין קאָרדאָר ביז פיר אַ זייגער, ווען די טירן פון די גרויסע פּאָדער-אויפנאַם-צימערן פון דעם באַ-רימטן אַדוואָקאַט וועלן זיך עפענען, כדי זיי זאָלן זיין די ערש-טע צוגעלאָזן צו ווערן.

ווען די גרויסע טירן פון אַדוואָקאַטס וואוינונג האָבן זיך אויפגעעפנט, איז דאָס גרויסע הויז איבערגעפאַקט געוואָרן מיט מענטשן. יידן, פויערן, פריצים — פון אַלע רוסישע פּראַ-ווינצן האָבן זיך געטראָגן באַעולהטע מענטשן; געדריקטע פון די צאַרישע באַאַמטע, פאַרפאַלגטע פון די אוממענטשלעכע גע-זעצן, גערודעמטע דורך געריכטן, פּראַקוראַרן, געפייניגטע פון די שטאַדטישע ווילקיר-הערשנדע נאַטשאַלניקעס — האָבן די אַלע מענטשן געזוכט שוץ אין דער הויפט-שטאַדט, אין די פּאָ-לאַטעס, אין די העכערע געריכטן, ביי די העכערע באַאַמטע. פעטערבורג, די שטאַדט פון צאַרן און באַאַמטע, די הערשערין איבער הונדערט מיליאָנען, פאַרשפּרייט אויף אַ זעקסטל פון דער ערד, האָט צוגעצויגן טאַג-טעגלעך טויזנטער און צענדלי-גער טויזנטער פון אַלע עקן פון ווייטן און ברייטן רוסלאַנד, וואָס זענען געקומען זוכן אין דעם מזרח-אייראָפּעאישן מעקקאַ רעכט און געזעץ, שוץ און פּראַטעקציע, קאַנצעסיעס און פּרי-ווילעגיעס, אויף וואָס די איינציגע שטאַדט האָט געהאַט צו זאָגן איבער דער גרויסער, ברייטער און רייכער אימפעריע. אַ געווי-סער טייל פון די זוכערס, אין פעטערבורג, האָבן אָנגעפילט די קאָרדאָרן, די אויפנאַם-צימערן, די עפנטלעכע און פריוואַטע, פון דעם אַדוואָקאַט גאַלפּערין, וועלכער, כאַטש אַ ייד, איז ער

דאָך געווען באַרימט איבער האַלב רוסלאַנד מיט זיין גוטן קאָפּ, מיט זיין גלאַטער צונג (דער אַדוואָקאַט איז געווען פאַר-רעכנט אַלס איינער פון די בעסטע רעדנער אין רוסלאַנד) און מיט זיין איינפלוסיכער באַקאַנטשאַפּט.

די ברייטע הויכע קאַרידאָרן פון דעם אַדוואָקאַטס אויפ-נאַם-צימערן, וועלכע האָבן זיך פאַרלוירן אין פּלאַנטערדיגער ווייט-קייט, זענען געווען באַשטעלט מיט הויכע, ברייטע אַמפיר-שראַנקן פול מיט קאָדעקסן, סענאַט-באַשלוסן, געריכטס-אַנטשיידונגען און אַנדערע יוריספרודענץ-ביכער. אַרום, אויף די הילצערנע מאַכאַ-גענע סאָפּעס און בענק, זענען געזעסן די ווייניגער חשובע קליינטן, דאָס רוב יידן פון דער פּראָווינץ. זיי האָט מען צו-ערשט אַריינגעלאָזט צו די אַסיסטענטן פון דעם אַדוואָקאַט. מערסטנס זענען דאָס געווען מענטשן, וואָס מען האָט אַרויסגע-שיקט פון זייער וואוינונגס-אַרט. די מער קאָמפּליצירטע און אינטערעסאַנטע פּראָצעסן האָבן די אַסיסטענטן אָנגענומען פאַר זיך און זיי אָפּגעשיקט אין זייערע פריוואַטע ביוראָס. די גאָר אינטערעסאַנטע, סענסאַציאָנאַלע פּראָצעסן, פון וועלכע די ציי-טונגען וועלן שרייבן: רעוואָלוציאָנערע פּראָצעסן, עלילת-דם, אַדער אַנדערע אַזעלכע, האָט מען צוגעלאָזן צום באַרימטן אַד-וואָקאַט. אין די קליינע נעבן-חדרים האָבן געוואַרט רייכע און חשובערע מענטשן. דאָס זענען געווען דאָס רוב רייכע גרויסע האַלץ-סוחרים, נאָפּט-סוחרים, אַדער צוקער-סוחרים, ערשטע גיל-דע, וועלכע האָבן זיך מיט דעם אַדוואָקאַט מיישב געווען וועגן קאָנצעסיעס, וועגן איינאַרדנען קינדער אין די פירמעס, אָז זיי זאָלן מעגן וואוינען מיט זיי אין מאַסקווע, אין פעטערבורג.

נאָר אין סאַלאָן, וואו די פענסטער זענען געווען באַהאַנג-גען מיט שווערע זיידענע פאַרטיערן, אָנגעשטעלט מיט ברייטע, גרויסע פּראָנצויזישע שטילן, די ווענט באַהאַנגען מיט בילדער פון לעוויטאן, אייוואַזאָוסקי און דעם נאָר-וואָס באַרימט געוואָ-רענעם רעריך (אַריינגענומען אונטער דעם איינפלוס פון דער מיט קונמיאַ פאַראינטערעסירטער טאַכטער) און פול מיט גרויסע, רייכע בראָנזן און פעטערבורגער וואַזעס - האָט די דאַמע פון

הויז אונטער געהאָלטן אַן אויסערגעוויינלעכן גאַסט, וועלכער האָט אויך, ווי אַלע אַנדערע, געוואַרט אויפן אַדוואָקאַט, דעם „ווירק-לעכן סטאַטסקי סאָויעטניק“ סענאַטאָר אַקימאָוו.

פאַר אַלע אַנדערע קליענטן האָט עס געהייסן, אַז דער אַדוואָקאַט עמפּפּאַנגט נאָך נישט. ער האָט זיך היינט פאַר-שפּעטיגט ביי זייער אַ וויכטיגן פּראָצעס, וואָס ער האָט פאַרטייל-דיגט אין סענאַט. דער סענאַטאָר אַקימאָוו איז אויף דעם דירעקטן באַפּעל פון דעם אַדוואָקאַט געזאָגט געוואָרן, אַז דער אַדוואָקאַט בעט ביי אים ענטשולדיגונג, ער איז פאַרנומען מיט אַ זייער וויכטיגער אַרבעט, פון וואָס עס הענגט אָפּ אַ מענטשנס-לעבן. און ער בעט אים, אַז ער זאָל אַ פּערטל שעה פאַר-ברענגען אין דער געזעלשאַפט פון זיין פּרוי.

דאָס וואַרטן האָט אָבער געדויערט לענגער פון אַ פּערטל שעה. דער סטאַטסקי סאָויעטניק, אַ נידריג-געוויקסיגער, מיט אַ גלאַנציגן הויכן שטערן, וועלכער האָט דערגרייכט ביז דעם פּליך אינמיטן קאָפּ, מיט אַ געשוירן בערדעלע, האָט מיט זיינע ווייכע, כמעט ווייבערשע הענט, גערוועזן געריבן זיך איבער זיינע קני. זיינע בלויע אויגן האָבן אומרויאַג זיך געוואָרפן פון איין עק סאַלען צום אַנדערן, מער איבער דעם פאַרדרוס, וואָס דער ייד וואָגט אים צו לאַזן וואַרטן, איידער איבער דער אורזאַן, וואָס האָט אים אָהער געבראַכט אין יידנס סאַלען. ער האָט זיך אָבער געמיט מיט אַלע מעגלעכקייטן נישט צו לאַזן מערקן זיין אויפּרעגונג. ער האָט גערעדט מיט דער מאַדאַם וועגן גלייכ-גילטיקע זאַכן; וועגן דער אָפּערע, וועגן שלעכטן וועטער און וועגן דעם באַן-אומגליק, וואָס האָט זיך געטראַפן אין קאָווקאַוו. די דאַמע, אַ מיטל-יעריגע, אַ דיקלעך-געבויטע ברוינעטין, מיט שוואַרצע, גלאַנצנדיגע, זיידענע האָר, שוואַרצע, שאַרפע ברעמען, מיט אייניגע וואונדערבאַרע חן-פלעקלעך און חן-גריבלעך אין אירע באַקן, מיט איר פול מויל ווייסע, געשליפענע ציין און מיט איר פּערל-שנור אויף דעם געשיקטן פאַריזער שוואַרץ-זיי-דענעם קלייד, האָט אויסגעזען ווירדיג און אַנציענד. אירע לענגלעך-געשניטענע אויגן האָבן איר פנים געגעבן מער אַ מאַן-

גאַלישן, איידער יידישן אויסזען. און ווען נישט די באַזונדערע
 לאַגע, אין וועלכער דער סענאַטאָר האָט זיך געפונען, וואָס האָט
 געגבערט אין זיין קאָפּ, ווי אַ ציין-ווייטאָג זייט ער האָט זיך
 געפונען אין דעם יידס סאַלאָן, האָט ער נישט וויסנדיג פאַר-
 וואָס, ערשט רעכט דערפילט די ערנסטקייט פון דער לאַגע,
 אין וועלכער ער געפינט זיך — ווען נישט דאָס אָרט און די
 צייט, וואָלט ער זיך גאָר נישקשהדיק מיט דער דאַמע אַמוזירט.
 זי האָט זיך געהאַלטן פריי, אומגעצוואונגען און האָט גערעדט
 מיט אַ נאַטירלעכקייט, וואָס האָט דעם סענאַטאָר צוערשט אין
 אָנהייב פאַרוואונדערט, (אַז אַ יידישע פרוי זאָל זיך אַזוי האַלטן
 אין זיין גענוואָרט) — און דערנאָך אים אימפּאָנירט.

דערווייל איז דער באַרימטער אַדוואָקאַט געזעסן אין
 הויכן געשניצטן הילצערנעם פּאָטעל, וואָס איז עפעס אויסטער-
 ליש געמאַכט געוואָרן אין שפּאַנישן רענעסאַנס און האָט אויס-
 געזען ווי אַ טראָן, ביי זיין שווערן, גרויסן מאַכאַנצעם שרייב-
 טיש, אין זיין פּרוואַטן קאַבינעט. דער גרויסער קאַבינעט איז
 געווען באַשטעלט מיט שווערע, געשניצטע ביכער-שראַנקן, באַ-
 לייגט מיט שווערע, ווייכע דינאָנען, באַשטעלט מיט שווערע
 לעדערנע פּאָטעלן, באַלויכטן מיט ליכט אונטער גרינע שיינען.
 זיין גרויסער קאָפּ האָר, שוואַרץ געמישט מיט גרוי, איז געווען
 צעשוּיבערט, און דאָס שוואַרץ-גרויע בערדל, וואָס האָט איינגע-
 פּאַסט זיין לענגלעך פנים ווי אַ ראָם, האָט בולטער אַרויסגע-
 בראַכט זיינע יידישע כאַראַקטער-שטריכן. ער האָט אויסגעזען
 ווי אַ רבלע. דערביי איז נאָך עפעס אַ ישובה-בחוּרשע יינגקייט
 געלעגן אין דעם ווייכן און גלייכן פאַרלייג פון זיין אויבער-
 שטער באַוואַקסענער ליפּ. קיין שום פּאַפּירן, פון וועלכע ס'הענגט
 אָפּ דאָס לעבן פון אַ מענטשן, זענען נישט געלעגן פאַר אים
 און קיינע קליענטן זענען נישט געווען אין זיין קאַבינעט.

ער האָט זיינע ביינערדיגע לאַנגע פינגער דורכגעפירט
 דורך די עקן פון זיין גרוילעך בערדל, קנייטשנדיג דערביי זיין
 הויכן שטערן. ער האָט געקלערט פון דעם אויסטערלישן גאַסט,
 וואָס יצט ביי אים אין סאַלאָן, אין דער געזעלשאַפט פון זיין

פּרוי, און ער האָט זיך גוט איבערלייגט, ווי דאָ צו האַנדלען. ער האָט שוין עפעס געהערט פון דער אומאַנגענעמער לאַגע, אין וועלכער דער אַלמעכטיגער סענאַטאָר געפינט זיך. עפעס האָבן צייטונגען דערפון (פאַרשטעלערהייט נאָך) צו וויסן געגעבן. און עפעס מער האָט ער געהערט אין די קאָרידאָרן פון סענאַט. עס האַנדלט זיך וועגן אַ פאַלשער אונטערשריפט, וואָס דער סענאַטאָר זאָל האָבן געמאַכט, וועגן גרויסע פאַרשווענדונגען פון רעגירונגס-געלט. „ער, דער פאַרביסנסטער יידן-פיינט, דער פּינסטערסטער רעאַקציאָנער, מסתמא איז ער דאָך שוין ערגעץ אַנדערשוואו געווען. נאָר דאָרטן האָט מען די זאָך צוריקגע-וויון, נישט געוואָלט אָננעמען“ – האָט דער אַדוואָקאַט זיך געטראַכט – „מוז דאָך זיין אַן אורזאָך. הייסט עס, אַז דער אַלמעכטיגער אַקיאָוויז איז געפאַלן; אַז מען זוכט זיין מפּלה; אויב נישט, וואָלטן זיי פאַרגלעט די זאָך, איידער עס וואָלט אַרויסגעקומען אין דער עפנטלעכקייט. ס'איז געוויס דאָ עפעס אַן אורזאָך, פאַרוואָס דער מיניסטער וויל, אַז אַקיאָוויז זאָל פאַלן. הייסט עס, אַז אין הויף האָט מען זיך אָפגעשאַקלט פון אַקיאָוויז. פאַרוואָס איז מען עפעס געקומען צום יידן קאַ-לעגן האָבן געראַטן, קאַלעגן האָבן צוגעשיקט – דעם יידן וועט קיינער נישט חושד זיין אין פּניות צו אַקיאָוויז. אַ, מיר קענען אייך. סיי-ווי-סיי איז עס אַ שפּיל פאַרן טייוול. און זאָל עס הייסן, אַז דער ייד געמט זיך אונטער אַלצדינג צו פאַרטיידיגען: פאַלשע אונטערשריפטן, פאַרשווענדונגען פון רעגירונגס-געלטער, און מעג עס זיין פון זיין פאַרביסנסטן שונא – אַבי פאַר געלט...“

זיין קאָפּ האָט געאַרבעט פלינק, און דערביי האָט ער זיך צוגעפרומט מיט אַ גמרא-נגונדל, פון וואָס ער האָט זיך נישט געקאַנט אָפגעוואוינען:

„און אפשר טאַקע דערפאַר יאָ“ – האָט דער אַדוואָקאַט ווייטער געצויגן דעם פאַדעם פון זיינע געדאַנקען – „אַקיאָוויז, דער „פאַרזיצנדר“ – לערנט ער צוריק – „און דערפאַר וואָס אַקיאָוויז איז דער פאַרביסנסטער יידן-פיינט, איז בעסער טאַקע יאָ“ – האָט ער איבערגעוואויגן דעם עפעקט אין זיין געדאַנק –

„צייטונגען וועלן שרייבן פון דער „דיעלאָ“, אַ ספּעקטאַקל פאַר גאַנץ רוסלאַנד. געוויס... און דאָס, וואָס איך וועל אים פאַר-טיידיגן, וועט דעם עפּעקט מאַכן נאָך שיינענדיגער. די יורי שטייט אויסער יעדער פּאַליטיק און יעדער ליידנשאַפט, אַ ביי-שפּיל פון אומפאַרטייאישקייט. און אַפּוזאַגן זיך פון האַנאַראַר אויך. נעכטן פאַרטיידיגט אַ רעוואָלוציאַנער, היינט – אַ „סטאַטסקי סאַוויעטיק“, אַ יידן-פיינט. די יורי קען נישט קיין פאַרטיי...“

„דער „עסק“ איז אָבער אַ פּאַסקודנער, אַ מיאוסער – אַ פּאַלשע אונטערשריפט. קיין פּיצל אידעאָליזם נישטאָ. און מסתּמא, אַז יענע האָבן עס אָפּגעוואָרפּן, איז דאָ אַ וואונק פון אויבן. „אַקומאַוו, דו ביסט געפּאַלן. דו האָטט זיך צופּיל גע-טשעפּעט מיט דעם יידישן גאַט...“

זיין ערשטער באַשלוס איז איצט ביי אים קלאַר געוואָרן, און ער איז ביז געוואָרן אויף זיך, וואָס זיין יאָגן זיך נאָך באַרימטקייט, נאָך פּאַפּולאַריטעט האָט אים אַ מינוט געמאַכט קלערן וועגן „קאָמפּראַמיסן“. זיין „פּרינציפּ“ איז נישט צו פאַרטיידיגן דאָס, וואָס עס איז נישט ערלעך.

„און פון וואַנען ווייס איך? מען באַדאַרף איינגעפּינען פון אים אַליין, ווי די זאַך האַלט, און ווי זי וועט זיין, אַזוי וועלן מיר האַנדלען. איז עס אַקומאַוו, אָדער דאָס איז אַן אומבאַקאַנטער איזוואַשטשיק. אומשוילדיג – פאַרטיידיגן געגן אַלעמען. שוילדיג – אַפּוזאַגן זיך, אַזוי ווי איך האָב שטענדיג געהאַנדלט אין אַלע פּאַרלן.“

ער איז שטאַלץ געוואָרן אויף זיך איבער זיין באַשלוס. אינערלעך האָט אַ געפּיל פון נקמה געפרוואוט אויפּבלאַזן אין אים אַ פּייערל: „גרויסער אַקומאַוו, וועסט זיך איצט צאַפּלן צווישן מיינע פּינגער, ווי אַ יידל ביי איינעם פון דייע קלענ-סטע נאַטשאַלינקעס“. נור ער האָט געפרוואוט גלייך צו פאַר-שטיקן דאָס געפּיל פון האַס און נקמה דורך אַ פּיל שטאַרקער און נענטער געפּיל – דורך דעם געפּיל פון איינגליבע, מיט וועלכן זיין גאַנץ וועגן איז איצט אָנגעפּילט געוואָרן, וואָס ער, אַ יידישער יונגערמאַן פון דער פּראָווינק, איז דערגאַנגען אַזוי

ווייט, אז סענאטארן ווארטן ביי אים אין סאלאָן, זוכן ביי אים שויץ. דאָס געפיל פון אייגנליבע האָט אים געגעבן געווער אין דער האַנט אַריין צו קעמפן געגן דעם ראַסן-געפיל פון נקמה, און האָט אויפגעהאַלטן די וואָג פון גערעכטיקייט, וואָס ער האָט געדענקט, אז די יורי מוז אין אַלע פאַלן און אין אַלע צייטן אָפּהיטן.

„די, וואָס זוכן ביי מיר שויץ, זאָלן עס האָבן. מעג עס זיין ווער ס'איז. אָבער נאָר די, וואָס האָבן אַ רעכט באַשיצט צו ווערן.“ ער האָט געזאָגט דיִדאָזיגע ווערטער נישט נאָר אין זיין געדאַנק, נאָר הויך, מיט אַ באַטאָנונג, כמעט אַזוי ווי ער וואָלט גערעדט פאַר די „געשוואוירענע“. און עפעס ווי מיט אַ פיוון, וועלנדיג אונטערשטרייכן זיין ייִדישן אויסזען, האָט ער מיט די פינגער נאָך מעהר צעשוּיבערט זיינע שטייענדיגע הויכע האָר, זיין קורץ בערדל, און איז אַריין, מיט די לאַנגע הענט. פאַרלייגט אויף הינטן, אין סאלאָן אַריין, צו עמפּפאַנגען דעם גאַסט.

די באַגריסונג איז געווען אַ קאַרעקטע, נאָר אַ קאַלטע פון ביידע זייטן, וואָס ביידע זייטן האָבן נישט געקאַנט העלפן. אַקיימאָון האָט דער אַדוואָקאַט נאָר געקענט פון זען, און ער האָט שטענדיג געדענקט זיינע כיטרע בלויע אויגעלעך, וואָס האָבן געקוקט אויף אים, ווען ער האָט אין אַ סענאַט-קאַמיסיע פאַרטיידיגט עפעס אַן „עסק“. דער אַדוואָקאַט האָט זיך נישט געקאַנט העלפן, זעענדיג דאָס גוט-באַקאַנטע פנים פונם פאַר-זיצענדין, וועלכער האָט שטענדיג געקוקט אויף אים מיט אַ לענותדיגער פאַראַכטונג. די שוואַכע מענטשעכע לייִדנשאַפט פון נקמה האָט פאַרברענט די גלייכע מאָס פון דער יורי. אָבער די מאַדאָם, וועלכע האָט ווי אַ געניטע מענטשן-קענערין פאַר-שטאַנען אַלצדינג, וואָס קומט פאַר אין איר מאַנס מוח, האָט אַרויסגעהאַלפן אין דער לאַגע.

— גוט, וואָס דו האָסט זיך צוגעאייִלט אַרייַנצוקומען, סאַלאַמאָן אַסיפּאָוויטש. איך האָב מורא, אז דער „פאַרזוי-

צענדער" (ווי זיי האָבן דעם פּרעדסעדאַטעל אַקומאָוון אָנגע-
רופן) האָט זיך שוין געלאָנגווייליגט אין מיין געזעלשאַפט.

— אָנטשוילדיגט מיר, קאָנסטאַנטין איוואָנאָוויטש, איך
האָב נישט געקאָנט פריער אַריינקומען. די פליכט פון מיין
פּראָפעסיע האָט מיך צוריקגעהאַלטן. איך האָב געמוזט צוגרייטן
„אַקטן“, וואָס זענען זייער נויטיג און אייליג. זיי מוזן מאַרגן
פרי זיין אין געריכט, און אַ מענטשנס לעבן הענגט אָפּ
דערפון.

— איך פאַרשטיי, די פליכט פון דער פּראָפעסיע איז די
ערשטע זאַך. און מיר האָבן דאָ, איבריגנס, די צייט זייער
גוט פאַרבראַכט מיט אייער פרוי. זייט מוחל, פאַרגעסן דעם
פאַטערס נאָמען.

— איך האָב נאָך אייך נישט געזאָגט, — האָט די מאַדאַם
געלאַכט, — אַלאַגאַ מיכאַילאָוואַ.

— יאָ, יאָ, אַלאַגאַ מיכאַילאָוואַ. מיר האָבן דאָ זייער גוט
פאַרבראַכט די צייט מיט אַלאַגאַ מיכאַילאָוואַ — האָט דער
סענאַטאָר איבערגעזאָרט דעם נאָמען, ווי ער וואַלט זיך אים
גוט געוואַלט אויסלערנען.

די מאַנסבילן זענען געזעסן, ביידע האָבן נישט געוואוסט,
וואָס צו זאָגן און ווי אַזוי אַרויסצופירן צום געשפּרעך, וועלכן
ביידע האָבן געוואַלט אָנהייבן. און עס איז ווידער געווען די
דאַמע פון הייז, וועלכע האָט זיי אַרויסגעראַטעוועט.

— ווי איך פאַרשטיי, איז דער „פאַרויזענדער“ געקומען
צו דיר, סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש, און צוליב דיר האָט ער זיך
געמיט און זיך געלאָנגווייליגט מיט מיר די גאַנצע צייט.

— א, יאָ, אַלאַגאַ מיכאַילאָוואַ האָט רעכט: דאָס בין איך
טאַקע געקומען צו אייך, סאָל-סאָלאָמאָן, זייט מוחל.

— סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש — האָט דער אַדוואָקאַט איבער-
געזאָרט זיין נאָמען.

— זייט מוחל, יאָ, צו אייך, סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש.

— ווילט איר זיך נישט באַמיען אַריינצוגיין אין מיין
קאַפינעט? דו וועסט אונז מוחל זיין, אַלאַגאַ מיכאַילאָוואַ.

— יאָ, יאָ, איר וועט אונז מוחל זיין אָלגא מיכאילאָווא, —
האָט דער סענאַטאָר איבערגעחזרט די ווערטער. — איר פאַר-
שטייט, אַ מאַנסבילשע זאַך.

אין קאַבינעט ביים אַדוואָקאַט, אין די טימע לעדערנע
שטולן, ביים שיין פון די גרויסע ברייטע גרינע לאַמפן-שירעמס,
איז דאָס געשפרעך צווישן די צוויי מאַנספערשוינען אָנגעגאַנג-
גען פיל אומגעצוואונגענער.

— איר זייט נישט פאַרוואונדערט מיך צו זען דאָ ביי
איין, סאָלאַמאָן אַסיפּאָוויטש? — האָט דער סענאַטאָר אָנגע-
הויבן.

— אַ דאָקטאָר און אַן אַדוואָקאַט האָבן קיין רעכט נישט
זיך צו וואודערן ביים אויספירן זייער פּראָפּעסיע. איבריגנס,
וועט איר אפשר זיין אַזוי פּריינטלעך מיך צו באַקענען מיט
דער אורזאַך, וועלכער איך האָב צו פאַרדאַנקען די ערע פון
אייער וויזיט? דאָס וועט אויך איינציטיג שטילן מיין נייגע-
ריקייט.

— האָט איר נאָך גאַרנישט געלעזן אין די צייטונגען?
— וואָס די צייטונגען שרייבן, דאָס אינטערעסירט מיך
נישט. מיר האָבן גאַרנישט געלעזן און ווייסן גאַרנישט.
— סאָלאַמאָן יאַסיפּאָוויטש, מיך פירט צו אייך אַ זייער
ערנסטער ענין. איר וויסט מיינע אָנשוואונגען און מיין שטע-
לונג אין דער געזעלשאַפט. אַז איך האָב דאָך ביי זיך גע-
פּוועלט צו זוכן שוין ביי אייך, איז עס דערפאַר, ווייל איך
ווייל ווייזן דער וועלט, אז איך ווייל זיך נישט שיצן אונטער
דעם מאַנטל פון מיניסטער פון גערעכטיקייט און איך ווייל זיך נישט
באַהאַלטן אין שאַטן פון „הויף“, צווישן מיינע קרובים און
פּריינט. אויסקלייבנדיג אייך אַלס מיין פאַרטיידיגער, אַ מענטשן —
אַזוי צו זאָגן — זייט מוחל פאַר די רייד — וועלכער שטייט
אויסער די איינפלוסרייכע ספּערן, אַזוי צו זאָגן, אַפילו געשטימט
געגן זיי — זייט מוחל פאַר די רייד — וועט דאָס באַווייזן דער
גאַנצער וועלט, אַז איך שטיי, אַזוי צו זאָגן, אַפן פאַר אַלעמען.
אייערע רייד, וואָס וועלן קומען פון אַ מענטשן, זייט מוחל.

אזוי צו זאָגן, וואָס באַלאַנגט צו אַן אַנדער ספּערע, צו אַן אַנדער קלאַס מענטשן, אזוי צו זאָגן, וועלן מער געגלייבט ווערן. עס וועט מאַכן אַ בעסערן איינדרוק און זיי וועלן היכער ווירקן אויפצוווייזן מיין אומשולד, מיין אַבסאָלוטע אומשולד, אין דעם וואָס, ווי איר וועט זיך באַלד איבערצייגן, איך בין אַריינגע-פאַרן געגן מיין ווילן און וויסן.

סאָלאַמאָן אָסיפּאָוויטש האָט מיט אַ פיוון געלאָזט דעם סענאַטאָר זיך פּלאַנטערן מיט די ווערטער. ער האָט אים נישט אַרויסגעהאַלפּן מיט קיין איין וואָרט, נישט מיט קיין איין באַ-וועגונג. זיין פנים איז געווען אייזן-האַרט. אין די רייד פון סענאַטאָר, איבערהויפט אין דעם אויסדרוק „אַנדערע ספּערן“, האָט ער איינגעזען, אַז זיין השערה, אַז דער סענאַטאָר איז געוואָרן געשיקט צו אים פון אַנדערע אַדוואָקאַטן, וועלכע האָבן נישט געוואָלט אָננעמען די „דיעלאָ“, איז אַ ריכטיגע, אין דעם אויסדרוק „אַנדערע ספּערן“ האָט ער דערקענט דעם באַרימטן שוואַרץ-מאהדיגן אַדוואָקאַט, דעם דעפּוטאַט סאָלאַגוב, ביי וועלכן דאָס איז געווען אַ באַליבט וואָרט.

— וועגן וואָס האַנדלט זיך אייגנטלעך? אפשר וועט איר זיין אזוי פריינטלעך, קאָנסטאַנטין איוואַנאָוויטש, מיך באַקאַנט צו מאַכן מיטן גאַנצן ענין? — האָט געזאָגט דער אַדוואָקאַט טרוקן.

— עס האַנדלט זיך וועגן דער אונטערשריפט פון נאַ-טשאַליניק פון ביוראָ פון מיין פּאַלאַטע, פון וואַלד-ענינים, פון וועלכער איך בין דער פּאַרזיצנדער, אויף וואָס מ'האַט אַרויס-געקראָגן פון „רעגירונגס-באַנק“ הונדערט טויזנט רובל. די ראַ-דיקאַלע צייטונג און אַנדערע רעוואָלוציאָנערן האָבן געמאַכט אַ בלבול אויף מיר, אַז איך האָב עס אונטערגעשריבן די אונ-טערשריפט פון נאַטשאַליניק פון ביוראָ, מיכאַיל קראַסניקאָוו, וואָס דאָס איז דאָך נישט אמת. וואָרים, אזוי ווי איר ווייסט, בין איך דאָך דער פּאַרזיצנדער פון דער פּאַלאַטע, און אַן מיין אונטערשריפט האָט מען דאָס געלט נישט געקאָנט אַרויס-געבן.

- האָט מען דאָס געלט אַרויסגעקראָגן?
- יאָ. געוויס האָט מען דאָס געלט אַרויסגעקראָגן.
- ווער?
- ווער? - דער טייוול ווייסט ווער! מיין סעקרעטאַר.
- צי דער וויצע-נאַטשאַלניק, צי דער נאַטשאַלניק פון ביוראָ. ווער ווייסט ווער?
- און איר, קאָנסטאַנטין איואַנאָוויטש, האָט אונטערגע- שריבן, אַז מען זאָל דאָס געלט אַרויסגעבן?
- דאָכט זיך, אונטערגעשריבן. איך בין דאָך פאַרזיצן- דער. וואָס ווייס איך, צי ריכטיג, אָדער נישט ריכטיג? דער- לאַנגט דאָס פאַפיר מיט אַנדערע פאַפירן און אונטערגעשריבן.
- און די אונטערשריפט פון נאַטשאַלניק פון ביוראָ, מי- כאַיל קראַסניקאָוו, איז געווען אונטערגעשריבן אויפן פאַפיר, אָדער נישט?
- דער סענאַטאָר האָט זיך גלייך געזעצט.
- אָט אין דעם האַנדלט זיך דאָך די גאַנצע זאַך. דאָכט זיך, געווען מיו אַלע פּיטשעווקעס. איצט טענהט ער: נישט געווען. אַ פאַלשע אונטערשריפט געווען. און, איבריגנס, ווער קאָן געדענקען? און וועגן דעם בין איך דאָך טאַקע געקומען מיט אייך זיך מיישב זיין.
- קאָנסטאַנטין איואַנאָוויטש, דערלויבט מיר אייך צו דערקלערן אַ זייער וויכטיגן ענין, איידער מיר גייען ווייטער. ערשטנס, מוז איך אייך זאָגן, אַז דאָס, וואָס מיר רעדן דאָ, אין מיין ביוראָ, ווערט פאַרפאַלן צווישן די פיר ווענט. קיינער הערט אונז דאָ נישט. איך עפן אויף אַלע טירן צו ווייזן אייך, אַז אין די פאַר-צימערן און אין די אַנדערע צימערן געפינט זיך נישט קיין מענטש. די ווענט זענען דיק און קיינער הערט אונז נישט. און אַלס אַדוואָקאַט, איז מיין פליכט אייך צו דער- קלערן... מיר דאָכט זיך, איר ווייסט עס פונקט אַזוי ווי איך. אויב איך מאַך נישט קיין טעות, זענט איר דאָך אַליין אַ גע- ענדיגטער יוריסט.
- ניין, נאָר צוויי יאָר אַ קאָדעטישע שולע הינטער מיר.

— זייט מוחל. איך וויל איך קלאָר מאַכן אָט-וואָס: מיר אַדוואָקאַטן, זענען פּונקט אַזוי ווי די דאָקטוירים. אום צו געבן די רפואה, מוז דער דאָקטאָר וויסן די גאַנצע קראַנקהייט, פּדי צו קענען שטעלן דעם „דיאַגנאָז“. אין דער הינזיכט זענען מיר גאָר נישט קיין מענטשן מיט ליידנשאַפטן, נאָר ווי געלערנטע, זועלכע באַהאַנדלען אַביעקטיוו אַ וויסנשאַפטלעכן ענין. דאָס צימער דאָ, די ווענט דאָ מוזן וויסן דעם גאַנצן אמת. און דאָס געזעץ איז אַזעלכעס, אַז קיין דערקלערונג, וואָס אַ קליענט מאַכט אין אַ פּריוואַטן ביוראָ צו זיין אַדוואָקאַט, קאָן נישט גענומען ווערן אַלס עדות-זאָגן אין אַ געריכט, קאָן נישט אויס-גענוצט ווערן געגן דעם אָנגעקלאָגטן, אין קיין פּאַל נישט, פון פּראָקוראָר אָדער פון אַן אַנדערן. און עס איז שטרענג געגן דער עטיק פון דער אַדוואָקאַטישער פּראָפּעסיע צו איבערחזון אַפּילו פאַר די סאַמע נאָענטסטע מענטשן דאָס, וואָס דער אַד-וואָקאַט האָט געהערט פון זיין קליענט ביי זיך אין זיין קאַבי-נעט. אַלואָ, אין דער הינזיכט קאָנט איר זיין אַבסאָלוט זיכער.

דער סענאַטאָר האָט זיך אויפגעזעצט, אויפגעהויבן זיין קאָפּ. זיינע בלויע אויגן זענען איצט באַלעבט געוואָרן, זיין גאַז און זיין אויבערשטע לייפ האָבן געציטערט פאַר אויפגעגונג.

— איך וויל, נאָך אַלעמען, אַז איר זאָלט נישט פאַרגעסן, סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש (ער האָט געקריצט מיט די ציין דעם נאָמען), אַז איר רעדט צום „ווירקלעכן סטאַטסקי סאָויעטניק“, פאַרויצענדן פון סענאַטאָרישן קאַמיטעט איבער די ענינים פון מלוכהשן וועלדער-מאַנאַפּאַל, סענאַטאָר גראַף קאָנסטאַנטין איוואַ-נאָוויטש אַקוימאָוו.

— און איך וויל, אַז איר זאָלט נישט פאַרגעסן, — זאָגט דער אַדוואָקאַט מיט אַ גוט שמייכלעך אויף זיינע בלייכע לייפן, פאַרציענדיג די אויגן, — אַז איר רעדט צום פאַרטיידיגער פון דעמועלפּן קאָנסטאַנטין איוואַנאָוויטש אַקוימאָוו.

ביי די ווערטער האָט דער אַדוואָקאַט צוגערוקט דאָס זילבערנע פאַפּיראַסן-קעסטל צום גראַף.

— איך האָב גאָר פאַרגעסן אייך איינצולאָדן צו רויכערן זייט מוחל.

אַ מינוט האָט געהערשט שטילקייט.

— אַז מיר וועלן אַזוי אָנהייבן, וועלן מיר ווייט נישט גיין, איז אַ שאַד אונזער ביידנס צייט, — זאָגט דער אַדוואָ-קאַט. — איך האָב געדענקט, אַז ווען איר זענט געקומען צו מיר, אַז איר האָט מיך אויסגעקליבן צו שענקען אייער צו-טרוען, וואָס איך פאַרזיכער אייך, אַז איך ווייס עס ווי צו שעצן און צו ערן, — זענט איר גרייט אינגאַנצן מיר זיך צו פאַרטרויען; וואָרים מיר מוזן האָבן איינער צום צווייטן צוטרוי און פאַרגעסן אַלץ, וואָס שיידט אונז אָפּ, ווען מיר פאַרלאָזן דעם קאַפינעט: די פאַרשידענע קלאַסן און ספּערן, צו וועלכע מיר באַלאַנגען, די פאַרשידענע אנויכטן, וואָס מיר פאַרטרעטן. מיר מוזן געדענקען: אַז מיר זענען דאָ ביידע פאַראינטערע-סירט אין איין-אין-דערזעלבער זאַך, און פּונקט אַזוי ווי אַ חוּלה, וואָס פאַרלאָזט זיך אינגאַנצן אויף זיין דאָקטאָר און פאַרטרויט אים אַלע זיינע געהיימניסן, די אינטימסטע זאַכן, אַזוי מוזט איר זיך מיר פאַרטרויען. וואָרים נאָר אַזוי איז מעגלעך, אַז איך זאָל אייך ביייהילפּיג זיין אַרויסצוקריגן זיך פון דער לאַגע, וועלכע איך, אַלס פּראָפעסיאָנעלער פּאַכמאַן, מוז דער-קלערן פאַר גענוג ערנסט — פאַר אייער ערע און פרייהייט.

דער סענאַטאָר איז געזעסן שווייגנדיג, און עס האָט זיך געדאַכט, אַז ער ווערט קלענער, פּונקט ווי ער וואָלט זיך אונ-טערגעבויגן מיט זיין שוואַכן רוקן אונטער די קלאַפּנדע רייד פון דעם אַדוואָקאַטס מעטאַלענער שטימע. זיין געזיכט איז בלייך געוואָרן, זיינע אויגן — האַלב-פאַרגלעזערט, און זיינע קליינע, קלאַרע ציין האָבן זיך אינגאַנצן אַרויסגעוויזן פון זיין נישט צוגייענדיגער ליפּ. ער האָט די בלייכע, איידעלע הענט געריבן איינע אָן דער אַנדערער, און נישט געקאָנט באַהאַלטן פון אַדוואָקאַט די מלחמה, וואָס עס גייט אָן אין אים צווישן זיין שטאַלץ און פאַרטיידיגונגס-געפיל.

— וואָס ווילט איר וויסן, אַדוואָקאַט? — האָט ער ענדלעך געפרעגט.

— איך וויל וויסן, אויב דאָמאַלסט, ווען מען האָט אייך געגעבן דאָס פּאַפּיר אונטערצושרייבן אויף דער סומע פון די הונדערט טויזנט רובל, איז געווען די פּריערדיגע אונטערשריפט פון נאַטשאַליניק פון ביראַ, אָדער נישט?
— איך קאָן נישט געדענקען, — האָט געזאָגט דער סענאַטאָר, אויסמיידנדיג דעם אַדוואָקאַטס בליקן.

— וואָס הייסט, איהר קאָנט נישט געדענקען? דאָס איז קיין תירוץ נישט. איך וויל אייך נאָכאַמאָל דערמאָנען: ווען איך רעד אַזוי צו אייך, איז עס דערפאַר, ווייל איך וויל אייך פאַרשפּאַרן די אומאַנגענעמלעכקייטן פון אויספרעגן פון פּראָ-קוראַר, און איך באַדאַרף אייך נישט דערמאָנען, אַז ביים פּראָקוראַר מוזן שוין די אַנטוואָרטן זיין קלאָרע.
דער סענאַטאָר איז נאָך קלענער געוואָרן. עס האָט זיך געדוכט, אַז ער ווערט אינגאַנצן איינגעקאַרטשעט אונטער דעם אַדוואָקאַטס שטאַרקער שטימע און דרינגנדע אויגן.

— איך בין דאָמאַלסט געווען אין אַזאַ צושטאַנד, וואָס איך קאָן נישט געדענקען. עס איז געווען דער געבורטסאָג פון מיינער אַ פּריינדין און עס איז געווען דערנאָך, ווי מיר האָבן אַ ביסל אויסגעטרונקען, איר פאַרשטייט דאָך, סאָלאָמאָן אַסיפּאָוויטש.

— איך פאַרשטיי. וואו האָט איר אונטערגעשריבן דאָס פּאַפּיר, ביי זיך אינדערהיים?

— ניין, סאָלאָמאָן אַסיפּאָוויטש — האָט שוין דער סענאַטאָר זיך אונטערגעגעבן — עס איז נישט געווען ביי זיך אין קאַבינעט, אויך נישט אין ביראַ פון סענאַט. עס איז געווען אין אַן אָרט, וואָס איז נישט שייך אויסצוזאָגן... אין דער וואוינונג פון דער פּוילישער זינגערין פעטראָוונאַ, מאַריאַ פעטראָוונאַ...

— דאָרטן האָט מען אייך געבראַכט דאָס פּאַפּיר אונטער-צושרייבן?

- יאָ, יאָ.
- און ווער האָט עס אייך געבראַכט? נישט אייער סעקרעטאַר, נישט אַ קוריער פון דער פּאַלאַטע?
- ניין, ניין. דאָס האָט מיר געגעבן דער קליינער צאָ-צאַמטער שולגין, וואָס איז זייער אַ גוטער פריינט פון דער פּוילישער זינגערין.
- און די אונטערשריפט פון נאַטשאַלניק פון ביוראָ איז נישט געווען אויפן פּאַפּיר?
- ניין. ס'איז נישט געווען. אָבער דער באַאַמטער שולגין האָט געזאָגט, אַז ער האָט עס געבראַכט פון דער פּאַלאַטע און אויף מאַרגן וועט דער נאַטשאַלניק אונטערשרייבן. עס איז צו-שפעט געווען אים צו געבן. ער איז פרי אַוועק פון ביוראָ. מיר טוען שטענדיק אַזוי.
- דער נאַטשאַלניק האָט נישט אונטערגעשריבן. דאָס האָט שולגין אַליין אונטערגעשריבן פאַרן נאַטשאַלניק. נישט וואָר? און איהר האָט געוואוסט דערפון?
- ניין, ניין, נישט געוואוסט דערפון. ווי גאָט לעבט — נישט געוואוסט. ווי אַזוי געקאַנט וויסן, אַז דאָס איז ערשט געשעען אויפן צווייטן טאָג?
- און דאָס געלט ווער האָט גענומען? — שולגין, צי די פּוילישע זינגערין?
- אַ העלפט שולגין און אַ העלפט ו פּוילישע זינגערין.
- און איהר האָט גאַרנישט גענומען?
- דער סענאַטאָר האָט נאָכאַמאָל געפרוואווט אויפצוהייבן זיין פנים מיט זיינע אויגן, נאָר זיי זענען באַלד אַגידערגע-דריקט געוואָרן פון אַדוואַקאַטס שטרענגן אייזערנעם געזיכט.
- נאָר פּופציג טויזנט — אַן ערן-חוב צו באַצאָלן. נאָר דאָס געלט איז דאָ. מיין ווייב וויל דאָס גוט „סאַלאַמאַנקע“ מיטן וואָלד פאַרקויפן צו די יידן און דאָס גאַנצע געלט באַצאָלן. און אַז מען וועט דאַרפן, וועל איך אין הויף גיין, איך וועל דעם צאָר צו די פיס פאַלן, איך וועל זיך אין אַלץ מודה זיין. שייכור געווען — און דאָס אַלץ. ער איז אַ גוטער, אונזער

באטייטשקא. און אז מען וועט מיך נישט צולאָזן, וועל איך יעקאטערינא זאכאראָוונא שיקן, מיין געליבט ווייב. זי וועט אַנקומען צו דער צאָרינא. די צאָרינא האָט זי גערן, און זי וועט דעם צאָר בעטן. — שעכטן, וועלן זיי מיך נישט שעכטן; אויף דער פראָווינץ פאַרשיקן אויף אַ געוויסע צייט. נישט וואָר, סאָלאָמאָן אָספיאָוויטש — וואָס קאָנען זיי מיר טון? שעכטן וועלן זיי מיך נישט שעכטן. נאָר פאַרן נאָמען נישט שייַן. — אַריינגעפאַלן. שיכור געווען און אַריינגעפאַלן. — אזאָ שנאָפּס געגעבן צו טרינקען, „זשים“ רופען זיי אים. פון האָלאַנד קומט ער, צי פון ענגלאַנד. אַך! דאָס זענען אַלץ די פאַרשאַטענע ענגלאַנדער שולדיג, — האָט דער „סטאַטסקי סאָ-וועטניק“ נישט אויפגעהערט צו רעדן צו זיך.

סאָלאָמאָן אָספיאָוויטש האָט זיך אויפגעהויבן פון זיין היכער שטול און אַרויף און אַראָפּ זיך געדרייט איבער זיין קאַבינעט, גאַרנישט קוקנדיג שוין יעצט אויפן סענאַטאָר. ער האָט נאָר צוגעוואָרפן אַ וואָרט צו אים:

— און דער פראָקוראָר ווייסט שוין דערפון?

— אויף מאָרגן צען אַ זייגער איינגעלאָדן. נאָר איר וועט דאָך מיר העלפן, נישט וואָר, סאָלאָמאָן אָספיאָוויטש? — איר יידן ווייסט פון אַלעם, ווי אַזוי זיך אַרויסצוקריגן. איר האָט דעם בעסטן קאַפּ. אַלע האָבן מיך געשיקט צו אייך. נאָר צו אייך. נאָר איר אַליין קאָנט מיך אַרויסראַטעווען. ווען איר סאָלאָמאָן אָספיאָוויטש, וועט זיך נעמען דערפאַר, זאָגן זיי איז די זאָך אַ געוואונענע. איר מיט אייער גוטן יידישן קאַפּ וועט שוין געפינען עפעס אַן אויסטייטשונג אין געזעץ. און אַלץ וואָס מען באַדאַרף איז נאָר, ווי אַזוי אויסטייטשן דאָס געזעץ. און דאָס וועט איר שוין געפינען. און פראָטעקציע וועלן מיר אויך האָבן. ביז צום צאָר וועלן מיר דערגרייכן. איינעקשענען זיך וועלן זיי נישט וואַגן. — מען באַדאַרף נאָר העלפן, ווי אַזוי זיך אַרויסצוקריגן פון געזעץ. דאָס אַלץ. און דאָס וועט איר שוין מוזן טון, סאָלאָמאָן אָספיאָוויטש... דער סענאַטאָר איז עפעס מיט אַמאָל רואיגער געוואָרן.

און איינגעשטילטער: ווי אַ קינד, וואָס האָט זיך פאַרשולדיגט, האָט זיך אים אויסגעדוכט, אַז מיט דעם וואָס ער האָט זיך מודה געווען פאַרן אַדוואָקאַט, איז ער שוין דערמיט די זינד אָפגעקומען.

נאָר סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש האָט זיך אָפגעשטעלט אינ-מיטן שטוב און איז געבליבן אַ וויילע שטיין, קוקנדיג אויפן סענאַטאָר, אין אַ פּויע, ווי ער פלעגט עס אָפט טון אין זיינע רעדעס פאַר די געשוואוירענע אין געריכט, ווען ער פלעגט אַרויסברענגען אַ פאַטעטישע פּראָזע; זיין לאַנגע בלייכע האַנט האָט ער אויפגעהויבן אין דער הויך, האָט געוואָרפן מיט זיין צעשויערטער טשוּפּרינע האָר צוריק, פון זיין „לייבן-קאַפּ" (ווי ער האָט לייב געהאַט צו הערן פון זיינע פאַרערער), און זיך אָנגערופן מיטן פולן קלאַנג פון זיין מעטאַלענער שטימע:

— די עיסטוויטעלני סטאַטסקי סאָויעטניק, פּרעסעדאַטעל קאַנסטאַנטין איוואַנאָוויטש אַקימאָו! שוין אַכט-און-צוואַנציג יאָר איז, ווי איך שטיי אויף מיין פּראָפעסיאָנעלן פּאָסטן צו פאַר-טיידיגן אומשולדיגע און פאַרפאַלגטע, ווי אַ געטרייער סאָלדאַט. איך האָב געהאַט איין פּרינציפּ, וואָס האָט מיך באַגלייט דורך דעם גאַנצן וועג פון מיין קאַריערע, וואָס האָט מיר געשאַפן אָנערקענונג ביי מיינע פּריינט און פיינט. אַלען געריכטן ווייסן דערפון, אַלע ריכטער, אַלע פאַרטיידיגער. איך האָב קיינמאַל נישט אויפגעהויבן מיין שטימע — האָט יעצט דער אַדוואָקאַט אויפגעהויבן מיט פאַטאַס זיין קול, — איך האָב קיינמאַל נישט באַנוצט מיין קלוגן יידישן קאַפּ, וועלכן איר, סענאַטאָר, זענט געווען אזוי פּריינטלעך צו רימען — וואָס איך פאַרויכער אייך, איך ווייס ווי אָפּצושאַצן —, איך האָב קיינמאַל נישט אויסגענוצט מיינע יידישע פעאיקייטן — וועלכע איר האָט אויך באַווייליגט צו רימען — סייזן נאָר, ווען איך בין געווען אַב-סאָלוט איבערצייגט, אַז מיין קליענט איז אומשולדיג און איך פאַרטיידיג אַ גערעכטע זאַך, וואָס איך קאָן ליידער נישט זאָגן אין דעם איצטיקן פאַל, געערטער פאַרוינזדער! איך קאָן, ליי-

דער, נישט פאַרטיידיגן אייער זאך, עס איז געגן מיין אָנגענו-
מענעם פּרינציפּ.

— און דאָס וואָס איך האָב אייך געזאָגט, און דאָס וואָס
איך האָב... —

— דאָס וויל איך אייך נאָכאַמאָל באַרוואַיגן און פאַרו-
כערן, אַז דאָס וואָס איר האָט געזאָגט אין דעם קאַבינעט —
וועט פאַרפּאַלען ווערן צווישן די פיר דיקע ווענט פון דעם
קאַבינעט, און קיינמאָל וועט עס ווייטער נישט גיין.

— הייסט עס, איר האָט פשוט אויסגעבאַרט אַ געשטענד-
ניש, הייסט עס? צו וואָס האָט איר דאָס באַדאַרפט? גלאַט
אַזוי, אויס כיטרעקייט וועגן, אויס כיטרע יידישקייט וועגן.

— ניין, סענאַטאָר, רעגט אייך נישט אויף, איך האָב נישט
אויסגעבאַרט פון אייך קיין געשטענדניש. איך האָב זיך נאָר
געוואָלט איבערצייגן, אויב איך קאָן די זאך פאַרטיידיגן אַדער
נישט, אַזוי טו איך מיט אַלע און אַזוי האָב איך אויך געטאָן
מיט אייך.

— צום צאָר וועל איך גיין קלאָגן זיך אויף אייך. ער
וועט פאַרשטיין און מוחל זיין. און אייך! — דער סענאַטאָר
האַט זיך פאַרגעסן און געוויזן אַ פויסט.

דער אַדוואָקאַט האָט אים רואיג אָפּגעענטפערט:

— איך באַדויער זייער, וואָס איר רעגט זיך אויף. גייט
צום צאָר. דער צאָר קאָן אַלצדינג טון. — איך גאַרנישט.

מיט די ווערטער האָט ער אויפגעעפנט פאַרן סענאַטאָר
די טיר פון קאַבינעט, רופנדיג איינצייטיג דעם באַדינער:
— אַסיפּ, דערלאָנג דעם פאַרזיצענדן דעם פעלק!

קאפיטל 2

אין מאדאמס בודואר

נאכדעם, ווי דער אדוואקאט האט זיך א ביסל בארואיגט פון דעם באזוך, האט ער געהייסן אריינלאזן צו זיך דעם גע-וויינלעכן „עמפפאנג“.

עס איז געגאנגען רוסלאנד אין דעם קאפינעט פון דעם בארימטן אדוואקאט. א דעלעגאציע פון באעולהטע פויערן, מיט דעם גייסטלעכן און דער שפיץ, האבן געבעטן, אז דער אדוואקאט זאל פירן פאר זיי דעם ענין אין דער פאלאטע פאר פרעמדע רעליגיאנען, איבער דעם וואס מען לאזט זיי נישט דינען זייער גאט אויף זייער אייגענעם שטייגער; יידן פון א שטעטל, וועלכעס מען האט פלוצלינג פארוואנדלט אין א דארף, און דורכדעם האבן זיי פארלארן דאס רעכט צו וואוינען אויף זייערע ערטער; זיי האבן באדארפט פארלאזן זייער געבורטס-ארט מיט האק און פאק אין פארלוף פון אייניגע טעג; א יידישע מאמע, וואס איר איינציגער זון איז באשולדיגט געווארן אין רעוואלוציאנערער טעטיקייט, וועגן דעם בארימטן ארבעטער-אויפשטאנד אין די זילבער-גרובן אין זאבאיקאל, אין וועלכן עס האט זיך געהאנדלט אום דאס לעבן פון צענטליקער מענטשן, וועמעס פראצעס דער אדוואקאט האט געפירט בשותפות מיט אנדערע בארימטע רוסישע אדווא-קאטן. רייכע יידישע מאסקווער סוחרים, וועלכע האבן געוואלט

זייערע געשעפטן פארוואנדלען אין אַקציאָנס-טרעסטן, פדי זיי זאָלן קאָנען קויפן אומבאוועגלעכע גיטער, גרויסע וועלדער אין סיביר. און נאָך, און נאָך. די צוויי אַסיסטענטן זענען אַריין און אַרויס פון זיין קאַבינעט, ציטראָנגדיג אים די נויטיגע אַקטן פאַר יעדן פּראָצעס, אין וועלכע דער אַדוואָקאַט האָט זיך געמאַכט זיינע נאָטיצן. דאָ האָבן זיי אים געבראַכט די דיקע ביכער מיט באַשטימונגען פון סענאַט-קאָדעסקען, יורדישע ביכער, אין וועלכע דער אַדוואָקאַט איז געווען אַ פּקי, ווי אַ רב אין די פאַרשידענע שולחן ערו"ס.

איינער פון זיינע אַסיסטענטן איז געווען זאַכאַריע גאַוו-רילאָוויטש מירקין, אַ זון פון אַ רייכן יידישן וואַלד-סוחר פון סיביר, וועלכער האָט פאַרלאָזט דעם טראַדיציאָנעלן שטאַנד פון האַנדל פון זיין פאַמיליע און זיך געווינדמעט דער יוריספרו-דענק. ער איז געווען נאָך גאָר אַ יונגעראַמן, ערשט פאַרענ-דיגט דעם אוניווערסיטעט. צו דעם באַרימטן אַדוואָקאַט איז ער אָנגעקומען אַזוי לייכט נישט צוליב זיינע יורדישע פעאי-קייטן, נאָר צוליב זייטיגע סיבות. ער האָט פאַרקערט ביים אַדוואָקאַט נאָך פון זיינע סטודענטישע יאָרן און האָט זיך גערעכנט ווי אַ בן בית, ווי איינער פון דער משפּחה. זיין פאַ-טערס גרויסער פאַרמעגן האָט דעם איינאיינציגן זון געמאַכט פאַר אַ געווינטשטן קאַנדידאַט פון דעם אַדוואָקאַטס איינציגער טאַכטער, צו וועלכער דער יונגעראַמן איז נישט גלייכגילטיג געווען. ער האָט אָבער געטון זיין אַרבעט זייער באַשיידן. אָנגעטון איז ער געגאַנגען נאָך מער ווי באַשיידן, כמעט אַרים, און דערצו איז ער געווען אַ זון פון איינעם פון די רייכסטע מענטשן פון גרויסן רוסלאַנד און האָט געקאָנט אויסגעבן גרויסע סומען, וועלכע זענען שטענדיג גרייט געווען פאַר אים. אין זיין פּאָטערט פעטערבורגער קאַנטאָר, נאָר דער וויכטיג-סטער אַסיסטענט פון דעם באַרימטן אַדוואָקאַט איז געווען יאַקאָב שמוּלעוויטש וויינשטיין. ער איז געקומען פון יידישן תּחום, ערגעץ אַרום מינסק, פון אַרימע עלטערן, אַליין אַרויפ-געאַרבעט זיך, דורכגעהונגערט זיינע אוניווערסיטעט-יאָרן זייער

אמביציעז און אַרבעטזאָם. דער באַרימטער אַדוואָקאַט האָט אים צוגענומען פאַר זיין געהילף איבער זיין אומדערהערטן, כמעט פענאָמענאַלן זכרון. דאָס איז געווען דער טיפ פון דעם אַלטן אידישן בקי. ער פלעגט האָבן אויף זיין קאָפּ אַלע באַשטימונגען פון סענאַט אין יעדן ענין, וואָס מען האָט באַדאַרפט. ער פלעגט אָפּזיצן אַ נאַכט און דורכשטודירן אַלע מאַטעריאַלן, וואָס מען האָט באַדאַרפט צו אַן ענין, אַזוי אַז אויפן צווייטן טאָג האָט ער געקענט אַרויסווייזן זיין בקיאות און אַלעמען איבערראַשן. אַ חוץ בקיאות, האָט ער אויך אַרויס-געוויזן שאַרפּזין, ווי אַ חריף. נאָר זיין חריפות איז דעם באַרימטן אַדוואָקאַט ווינציגער געפעלן געווען, ווי זיין בקיאות. נישט שטענדיג האָט זיין חריפות געשטימט מיט ערלעכקייט... אין געגנזאָך צו זאַכאַריע גאַוורילאָוויטשן, האָט יאַקאָב שמוּלעוויטש זייער אַכטונג געגעבן אויף זיין אויסערלעכן אויס-זען. ער איז שטענדיג געווען פיין געקליידט, און עפעס באַזונדערס אַכטונג געגעבן אויף זיינע מאַנזשעטן: זיינע מאַנזשעטן זענען שטענדיג געווען רייך, גלאַנצנדיג, רונדיג געפאַלן איבער זיינע הענט, און באַוויזן די גרויסע זילבערנע קנעפּ. ער האָט אויך גוט אַכטונג געגעבן אויף זיין לענג-לעך-געשוירן שוואַרץ בערדל „אַלע הערצל“, וואָס איז דאַמאָלסט געווען שטאַרק אין דער מאָדע אין געוויסע יידישע קרייזן. עס האָט אויסגעזען, אַז ער האָט זייער שטאַלצירט מיט זיין אַסירישן אויסזען, וואָרים ער האָט אַלצדינג געטאַן, כדי דעם אַסירישן אויסזען זיינעם אַרויסצוברענגען וואָס מער בולטער. שונאים פלעגן זאָגן, אַז ער האָט צו דעם צוועק אַ ביסל צוגע-פאַרברט זיינע ברעמען און וואָנצעס. נאָר דאָס איז נישט געווען אמת, ווייל ער האָט דאָס נישט באַדאַרפט. כמעט זיין גאַנץ פנים איז געוואָרן באַוואַקסן מיט שטאַרקע שוואַרצע האַר. דער יונגער אַדוואָקאַט האָט געהאַט יעדן פרימאַרגן אַ גרויסע אַרבעט אַרויסצוברעשטן די האַר פון זיין פנים און איינצוטיילן זיי יעדן טייל אין דעם אָרט, וואו זיי באַלאַנגען: די האַר פון די באַקן - צו די באַקן-בערד און די האַר פון די וואָנצעס -

צו די וואַנצעס, און די האָר פון דער באָרד — צו דער באָרד. עס האָט אויסגעזען, אז די האָר האָבן זיך נישט געוואָלט צו-הערן צו דעם אַדוואָקאַטס שטרענגן געבאָט, און קיים האָט ער זיי אָפּגעלאָזט, פלעגן זיי זיך באַלד ווידער צוזאַמענמישן ווי טראַפנס וואַסער, וואָס רינען זיך צוזאַמען. יאָקאָב שמוּלעוויטש פלעגט זיי יעדעס מאָל מוזן דערמאָנען, וואו זייער אָרט איז, און באַשטרעפן זיי מיטן כמעט נאָדל-שטעכעדיגן בערשטל, וואָס ער האָט באַנוצט צו זיינע האָר אַ גאַנצן טאָג, ווען זיינע הענט זענען נאָר אַ מינוט פריי געווען.

ער האָט שטאַרק געהאַלטן פון זיך. דאָס האָט מען גרינג געקאָנט זען אין זיין גאַנץ באַנעמען און אין אַלע זיינע באַוועגונגען. גערעדט האָט ער מיט אַ וואַזשנעקייט און מיט אַ זיסקייט, וואָס האָט געקאָנט אַרויסברענגען פון געדולד. ער פלעגט זיין זייער פאַרזיכטיג און אָפּגעהיט מיט זיין אויס-שפראַך, אַז זי זאָל קלינגען גראַמאַטיקאַליש און אָן אַן אַקצענט. דאָס האָט אַריינגעבראַכט אַן הפסקה אין זיין רעדן, וואָס פלעגט דענערווירן. ער איז זייער שטאַלץ געווען, וואָס ער געפינט זיך אין פּעטערבורג און וואָס ער קאָן פּעטערבורג רעכענען פאַר זיין וואוינאָרט. און כאַטש אין אַנדערע פּאַלן פלעגט ער זיין אָפּגעהיט אין זיין שפראַך, דאָך האָט ער פּעטערבורג גע-רופן „פיטער“, און די אינוועזן — „אַסטראָוואַ“. דערפאַר אָבער האָט ער עקשנותדיג געטריבן דאָס שפיל צווישן רוסישן „האַ“ און „גע“, ביז צו לעכערלעכקייט. ער פלעגט דעם „האַ“ באַ-נוצן אַנשטאָט דעם „גע“ נישט בלויז אויף עכט-רוסישע נעמען, נאָר אויך אויף יידישע. גאָלדשטיין האָט געהייסן ביי אים האַלדשטיין; ער פלעגט דערמיט וועלן באַווייזן, אַז ער קומט פון טיף אוקראַינע. און דאָס האָט זיך אים אויסגעדוכט, איז אַ גרויסער יחוס, כאַטש אַלע האָבן געוואוסט, אַז ער איז אַ מינסקער, וואו מען קאָן די „גע“ גאַנץ גוט אַרויסברענגען. מען קאָן נישט זאָגן, אַז סאָלאָמאָן אַסיפּאָוויטש, דער באַרימטער אַדוואָקאַט, האָט זיין אַסיסטענט זייער גערן געהאַט. דאָס איז געווען אפשר דערפאַר, ווייל ער האָט אין אים געזען

א שפיגל-שיין פון זיין אייגענעם איך, פון זיין קלעטערן אויף דעם לייטער פון זיין קאריערע. אין דעם אסיסטענטס פוסטער גאווה האָט ער דערקענט זיינע אייגענע שטריכן. דאָך האָט ער אין דעם געהילף געאַכטעט זיין פעאיקייט און זיין התמדה, וואָס האָט אים זייער פיל געהאַלפן אין זיין אַרבעט. דאָס האָט איינגעשטעלט צווישן זיי קאַרעקטע און רעספעקטפולע באַציי-אונגען, כאָטש ווייט פון פריינטלעכע, וועלכע ביידע האָבן גאַנץ גוט געפילט... וואָרים דער אסיסטענט האָט זיך, זעלבסטפאַר-שטענדלעך, געהאַלטן אַ סך פעאייגער און פאַסיגער צו פאַרנעמען די פּאָזיציע פון דעם באַרימטן אַדוואָקאַט, -פון סאָלאַמאָן אַסיפּאָ-וויטש אַליין. נאָר עס איז געווען זיין פינסטערער מזל געבוירן צו ווערן אין רוסלאַנד אין דער פינסטערער צייט, ווען אַלס ייד האָט ער נישט געקאַנט ווערן אַ „געשוואוירענער“ און האָט געמוזט זיין צוגעשריבן אַלס העלפער צו אַן עלטערן אַדוואָקאַט, (וועלכער האָט אין אַ גליקלעכערער צייט אַרויסגעקראָגן דאָס רעכט צו פּראַקטיצירן).

ווי תמיד נאָכן עמפּפאַנג, האָט דער אַדוואָקאַט געבעטן זיינע צוויי אסיסטענטן, אַז זיי זאָלן פאַרבלייבן מיט אים צו מיטאַג. יאַקאָב שמועלעוויטש האָט זיך כמעט שטענדיג אָפּגעזאָגט. שטענדיג האָט ער קיין צייט נישט געהאַט, נאָר דאָס מאָל האָט דער אַדוואָקאַט געוואוסט, מיט וואָס אים צו נעמען:

- מיר וועלן האָבן ביים טיש אַראָן יאַקאָולעוויטשן פון די מאַסקווער טיי-סוחרים, און די גאָלדשטיינס פון באַקו, וועלכע וואָלטן געוואָלט, אַז דער געהילף זאָל זיין אָנוועזנד.

פאַר רייכע מענטשן האָט דער געהילף געהאַט אַ שוואַכ-קייט, און קיין זאַך איז ביי אים נישט געווען וויכטיגער, ווי צו געפינען זיך אין אַ געזעלשאַפט פון רייכע לייט, וועלכע ער האָט קיינמאָל נישט פאַרפעלט צו באַזוכן, ווען עס האָט זיך נאָר געמאַכט אַ געלעגנהייט.

- אַ סאָלאַמאָן אַסיפּאָוויטש, איך בין נישט אָנגעטון ווי ס'פּאַסט - האָט זיך דער געהילף געקווענקלט.

- דאָס איז גאַרנישט. איך נעם עס אויף זיך.

אַבער איידער דער אַדוואָקאַט האָט פאַרלאָזט זיין קאַ-
 בינעט, האָט ער נאָך אויפגענומען דעם סטודענט פון יורידישן
 פּאַקולטעט, אשער זיבבערשטיין, זיין זונס לערער, און ער האָט
 אָפּגענומען דעם וועכנטלעכן באַריכט וועגן זיין זונס פּראָגרעס
 אין לערנען, אין מאַטעמאַטיק, און, ווי שטענדיג, וועגן דער
 קנאַפער פאַרבעסערונג. דער אַדוואָקאַט האָט נישט געאַקנט פאַר-
 שטיין, פון וואָנען עס נעמט זיך, אַז זיין איינציגער זון זאָל
 אַרויסווייזן אַזוי ווייניג אינטערעס אין די למודים. דער אַדוואָ-
 קאַט קומט פון אַ משפּחה פון לויטער גוטע קעפּ, און ווי יעדער
 געוויינלעכער מענטש אין אַזעלכע פּאַרן, האָט ער געזוכט די
 אורזאַך פון זיין זונס הינטערשטעליקייט אין לערנען אין זיין
 ווייבס צד. „אַהא, די גרינבערגס“, — האָט ער זיך געטראַכט.
 דערפאַר אָבער אין רוסישער געשיכטע, איבערהויפט אין רוסי-
 שער קאָמפּאָזיציע, צייגט ער גרויסע פאַרטשריט. אין אַלעס,
 וואָס האָט נישט געהאַט צו טון מיט שאַרפּקייט פון שכל, נאָר
 מיט געפיל, האָט דער זון אַרויסגעוויזן פעאיקייטן. (דער אַד-
 וואָקאַט האָט זיך זייער געוואונדערט וועגן דעם).

— דאָס איז אַלץ שולדיג דער ספּאַרט, — האָט דער
 סטודענט צוגעלייגט, — די נייע מאַדע. זיין גאַנצער געדאַנק
 איז אָפּגעגעבן דעם „פּוטבאָל“, צו „מעטשעס“, „לינקער טויער-
 מאַן“, „רעכטער טויערמאַן“, און נאָך אַזעלכע זאַכן. אַז עס איז
 געווען דער „מעטש“ אין צירק צווישן דעם רוסישן און דעם
 ענגלישן טשעמפּיאָן, האָט מען קיין לעקציע נישט געמאַכט.
 מיר, אין „אונזער צייט“, האָבן דערפון נישט געוואוסט — האָט
 דער סטודענט געזאָגט צום אַדוואָקאַט.

דער אַדוואָקאַט האָט געמוזט שמייכלן ביים וואָרט „מיר“
 און האָט באַרואיגט דעם סטודענט:

— ספּאַרט איז נישט שלעכט. אָבער אַלץ דאַרף זיין מיט
 אַ מאַס. וואָס צופיל, איז נישט גוט. איך וועל רעדן מיט
 מישקאַן.

— נו, מ'וואָרט אויף אונז ביים טיש. אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ
 איז שוין אוודאי אומגעדולדיג — האָט דער אַדוואָקאַט גענומען

דעם יונגן סטודענט אונטערן אָרעם און אַריינגעפירט אים דורך דעם סאַלאָן אין די ווייטערדיגע צימערן פון דער גרויסער וואוינונג.

דער שפייז-זאַל איז געלעגן אין צווייטן פליגל פון הייז, אין די אייגנטלעכע וואוינ-צימערן פון אַדוואָקאַט, וועלכע זענען געווען אָפגעטיילט פון די עמפּפּאַנג-צימערן און די קאַבינעטן פון די אַרויסהעלפּערס, דורך אַ לאַנגן קאַרידאָר. די וואוינ-צימערן האָבן אויך געהאַט באַזונדערע טרעפּ און אַ באַזונדערן אַריינ-גאַנג פון גאַס. און האָבן זיך מיט גאַרנישט צוזאַמענגעמישט מיט די אַרבעטס-צימערן פון אַדוואָקאַט. היימישע מענטשן זענען געגאַנגען דורך די טרעפּ פון די וואוינ-צימערן. די וואוינ-צי-מערן זענען באַשטאַנען פון די שלאָף-צימערן, זיין ווייבס און זיין טאָכטערס בודוואַר, זיין זונס אַרבעטס-צימער, די צימערן פאַר דער דינערשאַפט, און דאָס גרויסע עס-צימער, וואָס איז געווען אַ שוועסטער-צימער פון סאַלאָן, מיט די פיר גרויסע פענסטער אַרויס צו דער גאַס, און איז געלעגן אין דעם עקס-טרעמען ווינקל פון דעם אַנדערן פליגל פון הייז. אין זיין ווייבס בודוואַר, וואָס איז געווען אַ שוועסטער-צימער פון זיין קאַבינעט, האָט ער שוין געפונען די היימישע פאַרוואַלט, וואָר-טענדיג אויף אים מיטן כייטאָג. דער מיטאָג, צוליב דעם אַדוואָקאַטס גרויסער פּראַקטיק און שפּעטן עמפּפּאַנג, האָט נישט געקאָנט זיין פעסט באַשטימט אין אַ געוויסער שעה. עס איז שטענדיג אַרויס-געקומען שפּעט, וואָס האָט אויפגערעגט די דינערשאַפט און יענע מיטגלידער פון דער משפּחה, וואָס האָבן זיך דעם אָונט געקליבן צו גיין אין טעאַטער. וואָרים דער אַדוואָקאַט האָט זייער מקפיד געווען אויף דעם, אַז ביים אָונט-עסן זאָלן אַלע מיטגלידער פון דער משפּחה צונגיפּוזאַמלען זיך ביים טיש, ווי עס פירט זיך „ביי לייטן“, און ער האָט פיינט געהאַט די באַזונדערע מאַלצייטן. דער אַדוואָקאַט, ווי אַלנאָ מיכאַליאָוואַ, האָבן ליב געהאַט צו זעען ביים מיטאָג די בעסערע געזעלשאַפט פון דעם קרייז פון זייערע באַקאַנטע. צוליב דעם פלעגן

שטענדיג ביי דעם אָונט-עסן ביי סאַלאַמאַן אָסיפּאָוויטש פּאַרק-
מען קליינע פּאַרזאַמלונגען.

אין זיין פּרויס בודאַר, וואָס איז געווען איינגעאַרדנט
אין דעם ווייבערשן הנעוודיגן סטיל פון לאַאי דעם זעכצענטן,
צוזאַמענגעמישט, ווי יעדעס הויז אין פעטערבורג, מיט שלעכטן
רוסישן אַמפיר, און באַלויכטן מיט מאַדנע אויסטערלישער
באַלייכטונג (וואָס איז דאַמאַלסט, צוליב מעיערכאַלדס טעאַטער-
עפּעקטן, געווען זייער מאַדערן אין פעטערבורגער סאַלאַנען, האָט
דער אַדוואָקאַט שוין געפונען אַ גרעסערע געזעלשאַפט. עס
זענען געווען די שטענדיגע געסט, זיין ווייבס געסט, און
אייניגע, וואָס זענען געווען געלאָדן צום עסן צוליב די פּאַר-
זאַמלונגען, וואָס האָבן געזאַלט פּאַרקומען נאָכן עסן אין אַדוואָ-
קאַטס הויז. פון זיין ווייבס געסט איז געווען, זעלבסטפּאַר-
שטענדלעך, נאַאום גריגאָראָוויטש ראַזאַמין, וועמען די שטוב-
מענטשן האָבן גערופן מיט דעם איינפאַכן נאָמען „דער ענג-
לענדער“. נאַאום גריגאָראָוויטש האָט זייער גערן קאַקעטירט מיט
זיין ענגליש און מיט אַלצדינג, וואָס שטאַמט פון ענגלאַנד.
ער איז שטענדיג געגאַנגען אָנגעטון לויט דער ענגלישער מאַדע,
אין ברייטע הויזן, גוט-געשניטענע „קאַטעוועיס“, מיט רייכע,
עלעגאַנטע קראַוואַטן. זיינע פינגער און זיין קראַוואַט זענען
געווען באַלייגט מיט מאַדנע, אויסטערלישע צירונג-שטיקער, ווי
ביי אַלטע באַבעס. ער האָט געטראָגן פינגערלעך געמאַכט ווי
בראַשן, און אויף זיין קראַוואַט האָבן זיך געשלענגלט דריי
מאַדנע שלאַנג-רינגען מיט געלע אויגן. זעלבסטפּאַרשטענדלעך,
אַז דער „ענגלענדער“ איז געווען איינער פון די ערשטע, וואָס
האַט אין פעטערבורג געגאַלט די וואַנצעס. ער איז שוין נישט
געווען קיין יונגער מענטש, נאָר ער האָט זיך געהאַלטן זייער
בחוריש. נאַאום גריגאָראָוויטש איז געווען אַלגאָ מיכאַילאָוואַס
אַ ווייטער קרוב, אַ קוזין, צי עפעס אַנדערש – וואָס האָט קיינער
אויף ריכטיג נישט געוואָסט. יעדנפאַלס, ער איז געווען אַ גרויסער
פאַרברער פון אַלגאָ מיכאַילאָוואַס. און אין פּאַקאַנטע קרייזן האָט
מען אים גערופן: „אַלגאָ מיכאַילאָוואַס שאַטן“. אַזוי ווי

נאָאום גרינגאָוויטש האָט שטענדיג צייט געהאַט (ער איז געווען אַ זון פון אַ באַרימטן טיי-סוחר אין מאַסקווע) און סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש איז געווען שטענדיג באַשעפּטיגט און פאַרנומען אין זיינע „אַקטן“, האָט זיך דער „ענגלענדער“ פיל מער געפונען אין דער געזעלשאַפט פון אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, ווי איר אייגענער מאָן. מיט אים פלעגט זי אַפט אויספאַרן צו אַזוי-שטעלונגען, צו געוועט-געיעגן אין טעאַטער, אין נאַכט-קלופּן. נור אַממערסטן פלעגט ער אַרומפירן אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ אין אַנטיק-געשעפטן. איר בודוואַר, און איבערהויפט דאָס גאַנצע הויז פון סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש, האָבן געטראָגן שפורן פון דעם „ענגלענ-דערס“ פיינעם געשמאַק און אַנטיק-קענטשאַפט. נאָאום גרינגאָ-וויטש איז געווען אַ גרויסער ליבהאַבער פון אַלטערטימלעכקייטן און האָט זיך געהאַלטן פאַר אַ גרויסן קענער אין די זאַכן. ער האָט יעדן טאָג אַנטדעקט אַ ניי מיסטער-ווערק אין די אַנטיק-קלייטן פון פעטערבורג. און ווען ער פלעגט קומען צו אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ – און קומען פלעגט ער טעגלעך – האָט ער יעדעס מאָל מיטגעבראַכט אַ „רעמבראַנט“, א „וואַן-דעיק“, א „רובענס“. דאָס מאָל איז עס געווען אַ „באַשע“, אַ ריכטיגן „באַשע“, וואָס ער האָט אַנטדעקט אין אַ קליינעם אַנטיק-געוועלב אויף וואָזנעסענסקי.

ווי שטענדיג אין אַזעלכע געזעלשאַפטן, פאַרשלעפט זיך אויך אַן איינציגער גוי אַדער גויע, מערסטנס, אַן אַרימע. דאָס מאָל איז עס געווען די פאַראַרימטע גרעפּין סאפּאהא – מאַריאַ ניקאָלאָיעוונאַ. דאָס איז געווען אַ דאַמע אַ האַלב-פּוילישע און האַלב-רוסישע, אַן אַלטע אינטימע פּריינדין פון אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ. פון וואָנען עס שטאַמט די פּריינטשאַפט, האָט מען קיינמאָל נישט געוואוסט. עס האָט געהייסן, אַז די גרעפּין מאַריאַ ניקאָלאָיעוונאַ איז אַ שול-פּריינדין פון אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, געבאַנגען אין איין אינסטיטוט, ביי זיי אין שטאַדט, אין כאַרקאָוו. די גרעפּין האָט חתונה געהאַט מיט אַ פעטערבורגער, וואו זי, אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, געפינט זיך. דאָ האָבן זיי זיך געטראָפּן און באַנייט זייער פּריינטשאַפט: כאַטש דער אַדוואָקאַט

האַט קיינמאָל נישט געקאַנט דערגיין, ווהיין דער גראַף, איר מאַן, איז אַהינגעקומען: צי ער איז פאַרפאַלן געוואָרן קיין אַמעריקאַ, קיין אַלאַסקאַ, ווי טייל האַבן געזאָגט, אָדער ער איז געשטאַרבן, אָדער געשאָסן געוואָרן דורך אַ צופאַל אין געיעג, ווי זי האָט דערציילט. איבריגנס, האָט דער אַדוואָקאַט קיין צייט נישט געהאַט זיך פיל אַפּצוגעבן מיט זיין פרויס פריינד-דין. ער האָט נאָר געוואוסט, אַז די גרעפּין איז אַן אַרימע, און אַז אַלגאַ מיכאַילאָוואַ שטיצט זי, באַרגט איר אויס געלט, ביז זי וועט געווינען דעם פּראָצעס, וואָס זי פירט וועגן דעם מאַנס ירושה — גרויסע גיטער אויף וואַליין. די גרעפּין, כאַטש דער איינציגער נישט-יידישער מיטגליד אין דער געזעלשאַפּט, איז געווען מער יידיש ווי אַלגאַ מיכאַילאָוואַ, אָדער ווי אַנדערע יידישע פרויען אין איר געזעלשאַפּט. די גרעפּין האָט זיך אינטערעסירט מיט יידישע ענינים און געוואוסט פון אַלע-דינג, וואָס עס קומט פאַר ביי יידן. זי האָט גערעדט וועגן דער יידישער לאַגע און וועגן אַלע ענינים, וואָס רירן אָן יידן אין רוסלאַנד, מיט אַזאַ פּייער און ברען, און אַרויסגעוויזן צו זיי אַזאַ אינטערעס, ווי זי וואַלט אַליין געווען אַ יידישע טאַכטער. זי האָט אַפילו געהאַט אַ געוויסע באַקאַנטשאַפּט מיט יידישע מנהגים און האָט געוואוסט יידישע ווערטלעך — וואָס האָט אַלעמען איבערראַשט. זי האָט זיך עס איינגעשאַפּט, ווי זי האָט געזאָגט, מיט איר פיל אַרומגיין מיט יידן אין איר מאַנס גיטער, וועלכע האַבן זיך געפונען אין האַרץ פון דעם יידישן ישוב אין רוסלאַנד — אין וואַליין.

די ביידע, דער „ענגלענדער“ און די גרעפּין, זענען גע-ווען פון די שטענדיגע געסט אין אַלגאַ מיכאַילאָוואַס בודוואַר. פון די צופעליגע געסט, וואָס האַבן זיך געפונען היינט צו מיטאַג, איז געווען איינער פון די ברידער גאַלדשטיין, פון די באַרימטע באַקווער נאַפּט-קוואַלן — באַריס חיימאָוויטש גאַלדשטיין; און איינער פון די ראַזמינאָוס, דעם ענגלענדערס אַ קוויין, פון די גרויסע מאַסקווער טיי-סוחרים ראַזמינאָוו. און ווי שטענדיג אין דער געזעלשאַפּט, דער שטענדיג גוט-געזעצנער, גוט-באַליב-

טער און תמיד ווילקאָמענער, דאָויד מאַיסעוויטש לאַנדוי.
 די מענער האָבן זיך אויפגעשטעלט, ווען דער אַדוואָקאַט
 איז אַריינגעקומען, האַלטנדיג אונטערן אָרעם דעם סטודענט,
 זועלכן ער האָט געשלעפט איבער די פילע קאָרידאָרן און
 זאָלן, וואָס האָבן געפירט פון זיינע אַפאַרטמענטן צו דער ווייבס,
 מיט די צוויי אַסיסטענטן הינטער אים. אַלגע מיכאַילאָוונאָ האָט
 אים באַגריסט מיט אַ שמייכלע, מיט איינעם פון אירע גוטע,
 פאַרחלומטע שמייכלעך, וואָס זי האָט געקאָנט אַרויסברענגען
 מער מיט אירע לעבעדיגע אויגן, איידער פון איר מויל.

— מיר, טייערער? — האָט זי אים געפרעגט.
 — ניין. אָבער מיר האָבן אייך געלאָזט היינט לאַנג וואַרטן.
 איר מוזט אַלע זיין הונגעריג?
 — איך האָב זיי שוין דערקלערט. אַקומאָוו, סענאַטאָר
 אַקומאָוו, האָט דיר היינט צופיל צייט צוגענומען, — האָט זיין
 פרוי געזאָגט.

— בעסער געווען מיט מיין „דיעלאָ“ זיך פאַרנעמען.
 ווען איר, סאָלאָמאָן אַסיפּאָוויטש, וואָלט בעסער אַ האַנט צו-
 געלייגט צו מיין ירושה, אָדער אַן עצה געגעבן, איידער אַזאַ
 אונטערשריפטן-פעלשער צו העלפן, — האָט זיך אָנגערופן די
 גרעפּין.

(אַלע האָבן שוין געהאַט געלעזן אין די אַוונט-צייטונגען
 וועגן אַקומאָווס פאַלשער אונטערשריפט.)
 — איך מוז אויפּמערקזאַם מאַכן, אויסדריקלעך אויפּ-
 מערקזאַם מאַכן, אַז אַקומאָווס באַזוך היינט ביי מיר שטייט
 נישט אין קיין צוזאַמענהאַנג מיט זיין פּראָצעס. — האָט דער
 אַדוואָקאַט געזאָגט שטרענג.

אַלע האָבן געוואוסט, אַז די מעשה איז פונקט פאַרקערט,
 און אַלע זענען שטאַלץ געווען אויפן אַדוואָקאַט, וואָס אַקומאָוו
 האָט געזוכט ביי אים שוץ, און אויך אויף דעם אַדוואָקאַטס
 קאַטעגאָרישע דערקלערונג.

און כדי אַפּשווענדן דאָס געשפרעך, האָט דער אַדוואָקאַט
 זיך געווענדט צום „ענגלענדער“:

-- און וואָס האָט איר היינט אַנטדעקט, נאַאָם גרינאַ-
 ראָוויטש - אַ „רעמבראַנדט“, צי אַ „וואַן-דעיק“?
 דאָס האָט דער אַדוואָקאַט געזאָגט מיט אַ ביטולדיגן
 שמייכל, און נישט וואַרטנדיג אויף אַן ענטפער, האָט ער זיך
 געווענדט צו דעם „גוט-געזעצנעם“ דאָויד מאַיסעוויטש: -
 אָנגענעם אייך צו זען. מסתמא שוין דאָ עפעס נייעס, אָז מען
 זעט אייך. אַזוי גלאַט, אָן נייעס, וועט איר דאָך נישט פאַר-
 גינען אַ פריינט אייער אָנגעזעמען באַזוך. וואָס, כ'האַב גע-
 טראָפּן?

- אַ קלייניקייט, - האָט געשמייכלט דאָויד מאַיסעו-
 וויטש, וועלכער איז געווען דער קאָך-לעפל פֿון גאַנץ פּעטער-
 בורג. קיין זאָך איז נישט געטון געוואָרן אָן אים אין יידישן
 פּעטערבורג. - אַ קלייניקייט נאָר וועגן וועלכער מיר וועלן זיך
 מיט אייך דורכרעדן נאָכן עסן. באַריס היימאַוויטש און דער
 געערטער אַראָן יאַקאָוילעוויטש, מיר אַלע דריי, האָבן אַ קליינעם
 ענין, - האָט דער גוט-געזעצנער“ דאָויד מאַיסעוויטש גע-
 ווינן אויף דעם נאַפט-סוחר און אויף דעם טיי-סוחר, וועלכע
 האָבן ביידע צוגעשאַקעלט מיטן קאַפּ.

דער אַדוואָקאַט האָט געמוזט שמייכלן, צוזעענדיג זייערע
 רחמנות-פנימער. ער האָט שוין פאַרשטאַנען, אָז דאָויד מאַיסע-
 וויטש וויל אַרויסקריגן פֿון זיי געלט פאַר איינעם פֿון זיינע
 וויכטיגע צוועקן, און צוליב דעם האָט ער זיי געבראַכט צו
 אים. זיי ביידע האָבן טאַקע אַזוי אויסגעקוקט: מיט טרויעריגע
 פנימער, ווי הינער פאַר דער שחיטה, איבערהויפט דער טיי-
 סוחר, אַראָן יאַקאָוילעוויטש.

דער נאַפט-סוחר, באַריס היימאַוויטש, אַ האַרטער, אַ ביי-
 נערדיג-געבויעטער, אַ הויכער, מיט אַן אייזערנעם ווילן און כאַ-
 ראַקטער, האָט נאָר צוגעשמייכלט צו דעם. אין זיין שמייכל
 האָט זיך געזען, אָז ער האָט זיך פאַרשלאָסן מיט אַן אייזערנעם
 שלאָס, און דאָס שלאָסעלע פֿון שלאָס איז ביי אים אַליין איך
 קעשענע: „אָז איך וועל וועלן, וועל איך געבן, און אָז איך
 וועל נישט וועלן, וועל איך נישט געבן“, - האָט זיך געדאַכט

צו הערן פון זיין שמייכעלע. פארקערט, דער טיי-סוחר, אראָן יאָקאָוועוויטש האָט צוגעהוסט. נאָר דאָס הוסטן זיינס איז נישט געווען אַ באַדערפניש-הוסט, נאָר אַ פאַרגעניגנס-הוסט, דאָס איז געווען אַ מאַדנע פיעשטשן זיך: דער נגיד האָט זיך אַליין געפיעשטשעט, צוהוסטנדיג. דאָס הוסטן איז נישט געקומען פון זיין קעל, אָדער פון זיינע לונגען, נאָר עס האָט זיך געדוכט, אַז עס קומט פון זיין בויך. זיין דיקער בויך האָט זיך צוגע-טרייסלט. און ס'האָט אויסגעזען, אַזוי ווי דער נגיד וואָלט זיך נישט געוואָלט וויי טאָן, ווען ער הוסט, גלעטנדיג דערביי מיט זיינע וויכע, ווייסע, פליישיגע הענט זיין זיידענע וועסט.

נאָר באַלד איז די גאַנצע אויפמערקזאַמקייט פון אַדוואָקאַט אַנגעווענדט געוואָרן אויף דעם, וואָס עס האָט זיך דערהערט גינעטשקעס שטימע פון דער ווייט:

— מיינען זיי היינט אונז צו פאַרהונגען, צי וואָס?

און באַלד האָט זיך באַוווּן אַ שוואַרץ-געקרייזלטער קאַפּ האָר, צענאַסן אין הונדערטער לאַקן אין לאַקעלעך. זי איז אַריין מיט אימפעט אין איר מוטערס בודואַר, נאָר איז אַ וויילע שטיין געבליבן צוליב דער אַנוועזנהייט פון אַזוי פיל מענטשן. אָבער נאָר אויף אַ מינוט. פאַרכאַפנדיג מיטן אויג, אַז די מענטשן זענען באַקאַנטע, האָט זי מיט ביידע הענט געטיילט הענט אויף רעכט און לינקס, אַנרופנדיג זיי ביים אייגענעם און פאַטערס נאָמען. מיט אַמאָל האָט זי אַלעמען איבערגעלאָזט און צוגעלאָפן צום פאַטער און צוגעשמידט זיך צו אים מיט איר לייכטער זיידענער פיגור: אַרומגענומען אים מיט אירע לייכטע, לאַנגע אַרעמס, ווי צוויי ווייסע העלזער פון שוואַנען, און מיט איר קליין פנים, וואָס איז באַשטאַנען נאָר פון אויגן מיט שטערן, האָט זי זיך איינגעגראָבן אין זיין באַרד, קושנדיג אים ליידנשאַפטלעך.

— דו ביסט נישט קיין גוטער פאַפענאָ. דו לאָזט אַלעמען פאַרהונגען. האָסט נישט געקאַנט זיינע יידען פריער אַוועק-שיקן צום טייוועל מיט זייערע „פראַוועס“?

— מיט אַלע אַנטיסעמיטן קאָן איך זיך אַן עצה געבן

נאָר נישט מיט דעם „איינעם“, — האָט דער אַדוואָקאַט געגלעט די געלאָקטע האָר פון זיין טאָכטער, — נו, ווי איז דיר געגאַנגען היינט, מיין קליינע „אַנטיסעמיטקע“?

— געהאַט צו טיי היינט סאָפיע אַרקאַדיעוונאַ, מיט איר גראַף זאַבאַראָוו, — האָט זי איינגערוימט דעם פּאָטער אין אויער אַריין. און נישט וואַרטנדיג אויף קיין ענטפער, האָט זי איבער-געלאָזט דעם פּאָטער און געזאַגט צו דער מוטער:

— אויב איר מיינט, אַז איך וועל וואַרטן, ביז אייער דינערשאַפט וועט זיך אויסגראַבלן, האָט איר אַ טעות. איך האָב נאָך היינט אַן „אָוונט“. איך הייב אָן—און זי איז צוגעלאָפן אָנשטאַט צו זאָכאַריע גאַברילאָוויטש, צו דעם וויכטיגן אַסיס-טענט, יאַקאָב שמוּלעוויטש, וועלכער איז די גאַנצע צייט גע-שטאַנען מעשה טעאַטיקט אין אַ ווינקל און געהאַט גרויס דרך-אַרץ פאַר די גדולים, מיט וועלכע ער האָט געהאַט די „ערע“ צו זיין פאַקאַנט.

זי האָט דעם אַדוואָקאַטס אַרויסהעלפער געכאַפט אונטערן אַרעם. ער איז זייער רויט געוואָרן.

— מאַמאַטשאַקאַ, מיר הייבן אָן. ווער עס איז הוינגעריג, דער זאָל גיין נאָך מיר! — האָט זי געשלעפט דעם זיך בכבוד-האַלטנדיגן יאַקאָב שמוּלעוויטשן. ס'האַט זיך געדאַכט, אַז דאָס לעבעדיגע מיידל מאַכט אַ תל פון זיין גאַנצער וואַזשנעקייט.

קאפיטל 3

ב י י ם ט י ש

ביים טיש האָט שוין דער אַדוואָקאַט געפונען זיין זון
מישא, וועלכער איז געווען אַכצן יאָר אַלט און האָט פאַרענ-
דיגט דאָס לעצטע יאָר גימנאַזיום. דער אַדוואָקאַט האָט נאָך
צייט געהאַט צו שענקען זיין זון אַ פיל-באַדייטנדן בליק, אַ
נישט באַמערקטן פון זיינע געסט, אָבער וועלכן זיין זון האָט
ריכטיג אויסגעטייטשט. „דער פאַרשאַלטענער סטודענט איז שוין
געווען ביים פּאַטער מיט זיין ראַפּאַרט וועגן מיין לעצטער
„צענזור“, - האָט מישאַ געטראַכט. אָבער מערקווירדיגערווייז
האָט דער אַדוואָקאַט געמוזט פריער אויסמיידן זיין זונס ענט-
פער-בליק. עס איז געלעגן אַ פּוּח אין די בלויע קלאַרע אויגן
פון דעם יונגעלשן יונגענמאַן, אַ שטאַרקייט, וועלכע איז גע-
לעגן אין דער שוואַכקייט פון זיי. עפעס מאַגנעטישעס איז
געלעגן אין זיינע אויסטערלישע בלויע אויגן, וועלכע קיינער
פון דער משפּחה האָט נישט באַזעסן, און האָבן געמוזט פאַר-
וואַנדערן צו אים פון עפעס אַן אומבאַקאַנטן און ווייטן מיט-
גליד פון דער פּאַמיליע, וואָס האָט ווען עס איז געלעבט אין
אַן אַנדערן דור, אונטער אַנדערע אומשטענדן, אין אַן אַנדער
אָרט, און פון וועלכן דער יונגערמאַן האָט זיי געירשנט.
דער מיטאַג איז געווען אַ ריכטיג פּעטערבורגער מיטאַג.

צו דעם ברייטן גרויסן טיש, וועלכער האָט פאַרנומען פּמעט די גאַנצע לענג פון דעם אומהיימלעך גרויסן צימער, אויף וועלכן עס זענען געווען אָנגעשטעלט אָן אַ שיעור פאַרצעלאָן, זילבער און ווייסע טישטוכער, איז יעדעס מאָל צוגעטראַגן גע- וואָרן אָן אַנדער מאַכל, אָן אַ שיעור „זאַקויסקעס“, פאַרשידענע גערויכערטע פישן, שווערע בראָטנס, פאַרשידענע סאַוסן און גרינסן. דאָס געשפרעך אַרום טיש, ווי שטענדיג אין רוסלאַנד, אין יעדער געזעלשאַפֿט, צו יעדער צייט, האָט זיך געדרייט וועגן יידן, וועגן רוסלאַנד, וועגן רעוואָלוציע.

ווען אַ זייטיגער, וואָס קאָן נישט די פאַרהעלטנישן, וואָלט זיך צוגעהערט צום געשפרעך, וואָס ווערט געפירט ביים טיש, וואָלט ער געמיינט, אַז ער געפינט זיך אין אַ פּאַטריאַ- טישער רוסישער געזעלשאַפֿט, נישט אין אַ געזעלשאַפֿט פון פאַרפּאָלגטע יידן.

עס האָט ווער דערמאָנט רוסלאַנד, אַלס פיינט פון עסט- רייך, אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אינספּיראַציע, וואָס זי, — עסט- רייך — דערוועקט ביי די קליינע נאַציאָנען, ביי די פּאָליאַקן און ביי די רוטענער, פאַר אייגענע נאַציאָנאַלע אַמביציעס, כדי אַזוי-אַרום צו בונוטעווען געגן רוסלאַנד.

— וואָס אָנבאַטרעפט די פּאָליאַקן, וואָלט איך זיי גע- שאַנקען. רוסלאַנד האָט גאַרנישט פון פּוילן, אַ הויך צרות. פאַר- קערט, פּוילן ווערט רייך אויפן חשבון פון דעם גרויסן רוסישן מאַרק, פאַר וועלכן זי אַרבעט אויס סחורות, און אָן אונז וואָלט זי קיין איין טאָג נישט געקאָנט עקזיסטירן, — האָט ווער בא- מערקט ביים טיש.

— נישט קיין אייל ערד אונזערע, „מיט די היטלען וועלן מיר זיי פאַרוואַרפֿן“, — האָט איבערגעחזרט דער טיי-סוחר אהן יאַקאָוילעוויטש דאָס באַקאַנטע רוסישע וואָרט, שווינענדיג זיך, ווי עס ווייזט אויס, אויסצוטראַכטן עפעס אַריגינעלעס, און בשעת מעשה פאַרצערט אַ ביסן פון אָן איינגעטונקט שטיקל זעמל אין דעם ווייסן געשמאַקן פיש-מאַיאָנע, וועלכעס האָט אים זייער געשמעקט.

— און פארוואָס נישט, איך זע נישט איין פארוואָס אַ
 באַציאָן זאָל זיך נישט קאָנען אָפּרייסן פון אַן אַנדער לאַנד,
 ווען זי וויל דאָס, און מיר יידן מוזן אוודאי דערצו שטרעבן, —
 האָט זיך, אַזוי ווי די געוואוינהייט איז געווען אין רוסלאַנד,
 גענומען דער סטודענט אשר יעפּימאָוויטש לעזן זיין לעקציע.
 נאָר דער אַדוואָקאַט האָט אים איבערגעריסן מיט זיין
 אויטאָריטעט-שטימ, וועלכע האָט געקלונגען ווי אַ פּסק-דין פון
 אַ ריכטער.

— פון הינטער די קאַרפּאַטן ביז צום שטילן פּאַציפּיק, וואָס
 טיילט אונז אָפּ פון אַמעריקע. די קאַרפּאַטן און דער פּאַציפּיק —
 דאָס זענען אינזערע נאַטירלעכע גרענעצן, וואָס גאָט האָט אונז
 געגעבן; דאָס איז אַלץ די הייליגע ערד פון אינזער מאַמעש-
 קען — רוסלאַנד, און וויי צו דעם, וואָס וועט דאָס דערוועגן
 אַנצורירן.

— וואָר, — האָט דער טיי-סוחר צוגעברומט, פאַרענדיגן-
 דיג אַ צווייטן געשמאַקן ביסן.

— זייט מוחל, סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש, — נאָך אייך קומט אויס,
 אַז אַלע באַציאָנען, וואָס באַלאַנגען צו דער רוסישער אימפעריע
 מוזן זיין פאַרבונדן מיט איר אויף אייביג דערפאַר, וואָס דער
 אַדער יענער צאָר האָט זיי איינגענומען. דאָס איז דאָך דאָס-
 זעלבע, זייט מוחל פאַר די רייד, סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש, וואָס
 אַלע רעאַקציאָנערן און מאָנאַרכיסטן זאָגן ביי אונז, — האָט זיך
 אַנגערופן יאַקאָב שמוּלעוויטש וויינשטיין.

— דערפאַר, וואָס די מאָנאַרכיסטן און רעאַקציאָנערן זאָגן
 דאָס, דערמיט וועט איר מיך נישט אָפשרעקן, מיינ טייערער
 יאַקאָב שמוּלעוויטש. ערשטנס, קאָנען די רעאַקציאָנערן און די
 מאָנאַרכיסטן אויך אַמאָל זאָגן אַ ריכטיג וואָרט, און דער עיקר
 איז דאָ נישט וואָס זיי זאָגן, נאָר מיט דעם, וואָס זיי באַרעכ-
 טיגן דאָס פון שטאַנדפונקט פון דער פּויסט, פון דער זעלנערי-
 שער בייקס, און איך באַרעכטיג דאָס פון אַ גאַנץ אַנדערער
 זייט, פון אַ גאַנץ אַנדערן שטאַנדפונקט. רוסלאַנד, נאָך אינזער
 גיינונג נאָך, איז נישט קיין אימפעריע, נישט קיין מלוכה,

גישט קיין נאציאָן, זייט מוחל, - רוסלאַנד איז עפעס מער
 און עפעס גרעסערס. רוסלאַנד איז אַ פּילאָזאָפּישע שיטה, רוס-
 לאַנד איז אַ לעבנס-שטייגער. מען קאָן זיין אַ רוס, אַפילו ווען
 מען לעבט נישט אין רוסלאַנד, ווען מען האָט קיינמאָל רוס-
 לאַנד אין די אויגן נישט אָנגעזען, און פאַרקערט, עס זענען
 דאָ אַזעלכע רוסן, וואָס זענען געבוירן געוואָרן ביי רוסישע
 עלטערן, געגאַנגען אין רוסישע גימנאַזיעס, געדינט דעם צאַר,
 און זענען גאָר קיין רוסן נישט. זיי זענען פראַנצויזן, ענגלענ-
 דער, - וואָס איר ווילט, נאָר קיין רוסן נישט. ווייל רוסן
 זיין, הייסט צו האָבן אין זיך דעם שטענדיג וואַכעדיגן געוויסן,
 וואָס פאָדערט ביי אונז אַ חשבון הנפש פאַר אונזערע מעשים,
 וואָס דאָס פאַרמאָגט נישט קיין אַנדערע נאציאָן אין דער וועלט,
 אַ הויף אונז. רוסן - הייסט צו קאָנען צו יעדער צייט אָפּפערן
 מיטן פערזענלעכן גליק פאַר דעם גליק און וואויל-זיין פון
 אונזערע מיטברידער. רוסן - הייסט צו לעבן אין אַ שטענדיגן
 פיבער. צום ערשט האָבן זיי אונז טאַקע דעראַרבעט מיט געוואַלט,
 די צאָרן אין פאַרשידענע צייטן, די טאַטאַרן, רומעניער, קאָוו-
 קאָזער, סיבירטשיקעס, פּאָליאַקן, גרוזינער, ווייס-רוסן און קליין-
 רוסן און אַלערליי קירגוזן. דעראַבערט אונז, ווי איר ווילט, מיט
 געוואַלט, נאָר דערנאָך זענען מיר אַלע אויסגעקאַכט געוואָרן אין איין
 קעסל, וואָס הייסט - רוסישע נשמה. מיר זענען אַלע דערצויגן
 געוואָרן אויף איין ליטעראַטור, וואָס האָט שטאַרקער אין אונז
 באַשאַפן איין בשותפותדיגן אידעאַל, ליבע פאַר מענטשן. און
 דאָס, וואָס מיר האָבן אַלע צוזאַמען דורך אַזאַ לאַנגע צייט
 געלעבט אונטער אַן אומגערעכטן און אכזריותדיגן סיסטעם
 פון אונטערדריקונג, האָט אין אונז אַלעמען בשותפות געשאַפן
 איין אידעאַל פון מענטשלעכער פרייהייט, און אַ בענקשאַפט
 אַזעלכע, אַ פאָדערונג נאָך גערעכטיקייט, וואָס איז שטאַרקער,
 ווי איר ווילט, פון רעליגיאָן. דאָס אַלץ צוזאַמען האָט אונז
 פאַרבונדן אין איין בשותפותדיגן באַנד, וואָס טראַגט מיט זיך
 אַ גרויסע האַפנונג אויף אַ ליכטיגע צוקונפט; דאָס האָט איך
 אונז אויסגעאַרבעט אַ געוויסן סיסטעם, ווען איר ווילט, אַ פי-

לאָזאָפּישע שיטה, וועלכע מיר אַלע, אַלע נאַציאָנען פון רוס-לאַנד, האָבן זיך פּרייוויליג אין איר פּאַרייניגט צו לעבן אונטער דעם סיסטעם. און ווער עס וויל זיך אָפּברעכן און אונז צעברעקלען אויף קליינע הילפּלעזע אומבאַהאַלפּענע טיילן, וועלכעס וועט באַשאַפן אַ פעלד פון דעראַבערונגען און ענג-איסטישע אַמביציעס, דער באַגייט אַ פּאַראַט געגן דעם גרויסן אידעאַל פון דעם גייסטיגן רוסלאַנד, פון דעם ליכטיגן רוס-לאַנד, פון דעם רוסלאַנד פון דער צוקונפט.

— בראַוואָ! בראַוואָ! — האָט דער טיי-סוחר זיך נישט געקאָנט איינהאַלטן און — אויסגעשאָסן.

נאָר דאָס מאָל האָט אַפּילו דער נאַפּט-סוחר, דער טרוקע-נער, איינגעהאַטענער און איבערגעלייגטער באַריס היימאַוויטש מיטגעשאַקלט מיטן קאַפּ. זיינע אויגן האָבן געגלעצט און ער האָט געשמייכלט און צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ.

און דער שטענדיג „גוט-געזענער“ און אָנגענעמער דאָ-וויד מאַיסציעוויטש האָט זיך אָפּגעווישט מיט דער סערוועטקע דאָס מעטע מויל פון עסן, אויפגעהויבן זיך פון טיש און איז צוגעגאַנגען צו סאָלאַמאַן אָסיפּאָוויטשן, אַרומגענומען אים און צוקושט זיך מיט אים.

— אַראָפּגערעדט פון דער נשמה!

האָבן אים שוין אַנדערע נאַכגעטון. נאָך אים האָט זיך געלאָזט דער טיי-סוחר און אַפּילו דער נאַפּט-סוחר, נאָר דער „ענגלענדער“ איז געבליבן זיצן רואיג. און די דאַמען האָבן צוגעשיקט צום אַראַטאַר קישן פון דערווייטנס.

— הייסט, עס נאָך אייך נאָך, זייט מוחל, סאָלאַמאַן אָסי-פּאָוויטש, אַז דאָס, וואָס די צאַרן האָבן צוגענומען אַזוי פיל לאַנד און אונטערטעניג געמאַכט אַזוי פיל פעלקער, איז געווען אַ גוטע זאַך? — האָט דער אָסיסטענט יאַקאָב שמוּלצוויטש געפרוּאוּט ראַטעווען זיין סיטואַציע, וועלכע ער האָט געהאַלטן פאַר געפערלעך אין געגנוואַרט פון די רייכע סוחרים.

— צוערשט איז עס נישט געווען קיין גוטע זאַך. צוערשט

איז עס אפשר געווען אַן עווליה. נאָר אַרויסגעקומען איז דער פון אַ גרויסע זאָך: עס איז דערפון אַרויסגעקומען - רוסלאַנד.

- אין דער געשיכטע האָבן מיר זייער פיל אַזעלכע ביי-שפילן, - קומט דער סטודענט צו הילף דעם אַדוואָקאַט.

- די יידן זענען די בעסטע רוסן. נאָכדעם ווי איר האָט אונז דערקלערט די אידעע פון רוסלאַנד, מוזן מיר קומען צו דעם באַשלוס. איך האָב קיינמאָל נישט געהערט אין אַ רוי-סישער געזעלשאַפט רעדן אַזוי איבער רוסלאַנד. אין אַ רוסישער געזעלשאַפט האָלט מען אין איין שימפן אויף רוסלאַנד, נע ס'פאַ, מאַ שערין? - האָט געזאָגט די גרעפין.

די ווערטער פון דער גרעפין האָבן ריכטיג באַוויזן דעם גאַנצן ענטוויאַזם פון די אַנוועזנדע צום אַראַטאַר. צום אומ-גליק פון יאָקאַב שמוּלעוויטש, וועלכער, ווי-עקסטראַ דערפאַר, וואָס ער האָט זיך היינט געמיט צו גלאַנצן אין די אויגן פון די רייכע סוחרים, האָט ער נישט געקאָנט רעכענען דעם היינ-טיגן טאָג פאַר אַ גליקלעכן. דער גוט-געזעענער דאָוויד מאַי-סעיעוויטש האָט זיך נישט געקאָנט איינהאַלטן, ווידער אָפגע-ווישט זיך דאָס מויל מיט דער סערוועט און זיך אויפגעוויבן און איז ווידער צוגעגאַנגען צו סאַלאַמאָן אַסיפּאָוויטשן מיט די ווערטער:

- זייט מוחל, אַלגאַ מיכאַילאָוואַ, וואָס איך שטער אייער טיש, נאָר אייער מאַן רעדט היינט ווי אַ נביא. אַ שאַד נאָר, וואָס מיר זענען די איינציגע עדות פון זיינע געטלעכע ווער-טער. גאַנץ רוסלאַנד האָט באַדאַרפט הערן, וואָס סאַלאַמאָן אַסיפּאָוויטש האָט געזאָגט היינט ביים טיש. גאַנץ רוסלאַנד, אַזוי ווי איך ליב גאַט. - ביי די ווערטער איז ער נאָכאַמאָל צוגעגאַנגען צו סאַלאַמאָן אַסיפּאָוויטשן און האָט אים וואָרים געדריקט די האַנט. געקושט האָט ער אים נישט דאָס מאַל, וואָס ער וואָלט עס דווקא זייער געוואָלט, נאָר ער האָט נישט געוואָגט צופיל שטערן דעם סדר פון טיש.

דאָס מאַל האָבן אים די סוחרים נישט נאָכגעפאַלגט, נאָר

דער טיי-סוחר האָט זיך באַנוגנט מיט אַ הוסטנדיגן איבער-
חזרן דאָויד מאַיסעוויטשעס ווערטער:

— נבואהשע ווערטער, נבואהשע ווערטער. גאַנץ רוס-
לאַנד באַדאַרף זיי הערן. — און ער האָט פלינק דערביי פאַר-
קייט דעם לעצטן ביסן.

— טייערער, דו רעדסט און עסט גאַרנישט. אַלץ איז ביי
דיר קאַלט געוואָרן, דאָס פלייש, די בלינצעס — און די געסט
עסן אויך נישט צוליב דיר. דו האַלטסט זיי געשפּאַנט מיט
דיינע רייד.

— וואָס טוט זיך מיט אייך, טייערע אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ?
אַ גאַנצע נאַכט וואַלט איך געזעסן און געהערט סאָלאָמאָן אָסי-
פּאָוויטשן רעדן. עס זענען דאָך גילדענע ווערטער, וואָס גייען
פון זיין מויל — טייערער ווי יעדעס עסן, — האָט געזאָגט
דאָויד מאַיסעוויטש.

— אַ גאַנצע נאַכט, — האָט נאָך אים איבערגעחזרט דער
טיי-סוחר.

סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש האָט פיינט געהאַט צו ווערן
איבערגעשלאָגן אַפילו פון זיין אייגן ווייב. רעדן איז ביי אים
געווען זיין לעבן, זיין שאַפונגס-פאַרם. און ביים טיש, ווען ער
האַט געהאַט געסט, האָט ער געמילט דאָס באַדערפניש צו רעדן,
ווי אַמאָל זיינע זיידעס, וואָס האָבן געזאָגט תורה פאַר „זייערע“
חסידים. דעם ווייבס באַמערקונג האָט אים געגעבן אַ שניט אין
זיין רעדע-שטימונג, וואָס אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ האָט נישט פאַר-
פּעלט צו באַמערקן אין דעם קרומען בליק זיינעם, וואָס ער
האַט געוואָרן אויף איר, און מיט איר געשיקטייט האָט זי
געאייילט צו פאַריכטן דעם פעלער:

— ער איז דאָך מיד. אַ גאַנצן טאָג האָט ער היינט גע-
רעדט. צוערשט אין סענאַט. און דער עמפּפאַנג איז היינט גע-
ווען אַ גרויסער און אַ שווערער. און ביינאַכט שלאָפט ער אויך
שלעכט. ער באַדאַרף זיך אַביסל צו שוינען כאַטש ביים טיש —
כאַטש אַביסל אַפרוען.

אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ האָט רעכט. שוינט אייך, סאָלאָמאָן

אָסיפּאָוויטש, אייער געזונט איז זייער טייער - זייער טייער, -
האַט דאָויד מאָסיסעוויטש געזאָגט.

- שוינט אייך, שוינט אייך, סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש, -
האַט דער טיי-סוחר צוגעהאַלפּן.

פּון די רייד איז סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטשעס איינגליבע
געוואָרן געשווינט. און ער האָט ווידער געקראָגן די צופרידענע
גוטע שטימונג, פּון וועלכער זיין ווייבס באַמערקונג האָט אים
געהאַט אַרויסגענומען.

- עס מאַכט נישט אויס. אַמאָל, דאָרט, וועלן מיר אויס-
רוען. יעצט איז קיין צייט נישטאָ.

און דאָס געשפרעך איז איבערגעגאַנגען אויף ווייניגער
זויכטיגע ענינים, ביי וועלכע דער יונגער דור, זיינע קינדער,
האַבן אויפגעלעבט.

- פּאָפּעשקע, מאָרגן טאַנצט קאָרסאָווינאָ. מיר גייען אַלע
אין טעאַטער. אפשר וואָלסטו מיט אונז מיטגעגאַנגען? - האָט
זיך די טאָכטער אָפּגערופּן.

- עס וואָרט נישט געווען קיין שלעכטע אידעע, - האָט
דאָס ווייב צוגעהאַלפּן, - וואָלסט אָפּגערוט אַ ביסל.

- נישטאָ קיין צייט, קינד. נעם איינעם פּון דיינע קאוואַלערן.
דאָס געשפרעך איז איבערגעגאַנגען אויף טעאַטער, אויף
באַלעט. דאָס געשפרעך האָט שוין געמירט דער „ענגלענדער“,
וועלכער איז געווען אַ גרויסער בקי אין די זאַכן.

נינאַטשקע איז זיך געזעסן ביים צווייטן האַלבן טיש און
האַט געהאַט אַרום זיך, ווי איר מוטער די עלטערע, אַזוי זי -

די אינגערע הערן. זי האָט געפּלאַכטן מיט אירע בליקן, באַ-
וועגונגען, ווערטער, שמייכל און שטימונג, ווי אַ אידענע פּלעכט די
טייג פּון אַ קוילעטש. אָבער אַ באַזונדער פאַרגעניגן האָט זי

געהאַט צו דערנידעריגן אין זיין ווירדע יאַקאָב שמוּלעוויטשן.
עס איז געווען ביי איר אַ שפּיל אַזעלכע אים אַרומצווישן
מיט זיין שטאַלץ, ווי מען ווישט מיט אַ שמאַטע.

- איר, יאַקאָב שמוּלעוויטש, - האָט זי זיך געווענדט
צום אָסיסטענט, וואָס איז געזעסן געגנאָיבער איר, - האָט מיך

קיינמאָל נישט איינגעלאָרן, אַז איך זאָל מיט אייך וואו אַרויס-
גיין - אין טעאָטער אָדער אין אַ נאַכט-לאַקאַל. פון אַלע טייל-
לאַגים באַקומט מען איינלאַדונגען, נאָר פון דעם, וואָס מען
וויל - קיינמאָל נישט. איך ווייס, אַז איר זענט שטענדיג פאַר-
גומען, נאָר אַ פּבור וואָלט עס געווען נישט אַ קליינער.

- אַזוי? נישט איינגעפאַלן גאָר.

און יאָקאַב שמוּלעוויטש האָט אַרויסגעצויגן זיינע ווייסע
מאַנזשעטן.

- און פאַרוואָס איז אייך נישט איינגעפאַלן? איז אַ וואונ-
דער, וואָס יידישע מיידלעך אַנטלויפן מיט שקצים, אַז אונזערע
אייגענע יונגעלייט זענען שטענדיג פאַרנומען מיט רעוואָלוציע,
אָדער מיט אַנדערע שוואַרץ יאָר. און טאָמער געפינט זיך
איינער, וואָס מיט רעוואָלוציע איז ער נישט פאַרנומען און ער
וואָלט שוין יאָ צייט געהאַט זיך אָפּצוגעבן מיט אַ מיידל - איז
ער אַזוי שטאַלץ, אַז מען ווייס גאָר נישט ווי אַזוי צוצוגיין
צו אים.

- פון וואַנען ווייסט איר וואָס איך טו, נינאָ סאָלאָ-
מאַנאָונאַ?

- וואָס, איר פאַרנעמט זיך יאָ מיט רעוואָלוציע? זענט
איר ביי מיר אויס מורינו! זענט איר לאַנגווייליג אַזוי ווי די
אַנדערע. אייער גאַנצער רייך אין מיינע אויגן איז געווען, וואָס
דאָ געפינען זיך אַ מאַן, וואָס ווייסט אָפּצוהיטן זיין צייט און
טראַכט פאַר זיין אייגן אינדיווידועל לעבן.

- אַ, נינאָ סאָלאָמאַנאָונאַ, איר זענט ביטער צו מיר!

- דערפאַר וואָס איר פאַרזעט מיך. למשל היינט, צוויי
שעה בין איך געזעסן אין מיין בודואַר, און דאָ זענען דאָ
צוויי, דריי יונגעלייט אין שטוב. אַז עס זאָל גאָר איינעם פון
זיי איינפאַלן אַריינצוקומען צו מיר. מיינט איר, מען קאָן נישט
ביטער ווערן?

- אָבער נישט פאַר אייערע יאָרן. און נישט פאַר אייער
שיינקייט, - האָט יאָקאַב שמוּלעוויטש געזאָגט מיט אַ קאָקע-

טישן פאַרנויג, וואָס אים האָט זיך געדאַכט, אַז דאָס פּאַסט זיך זייער צו זיין שיינער פיגור.

— אָט האָט איר פאַר אייעריגע, — האָט זאַכאַרי גאַווריליץ-וויטש געלאַכט פון איר.

נינאַטשקאַ איז רויט געוואָרן און איינגעשטילט זיך. און יאַקאָב שמוץעוויטש האָט ווי אַ זיגער, מיט זיינע פינגער גלייך-געמאַכט זיך די וואַנסעס, דאָס בערדל, און געטראַכט זיך: ווי געשיקט ער האָט מיט אַ גאַלאַנט וואָרט געבונדן די הענט פון דעם נאַרישן מיידל.

נאָכן טיש האָט דער אַדוואָקאַט, נאָכדעם ווי ער האָט איבערגעבעטן זיין פרוי און די אַנדערע געסט, זיך צוריקגע-צויגן מיט זיינע געסט, דעם טיי-סוחר אַראָן יאַקאָוילעוויטש און אשר יעפּימאָוויטש, אין דער אַנדערער העלפט פון זיין וואוינונג, וואו עס האָבן שוין געוואָרט אין סאַלאָן אויף זיי אייניגע אַנדערע העררן, וואָס זענען געקומען צו דער קליינער פאַרזאַמלינג, וואָס דאָויד מאַיסעוויטש לאַנדוי האָט פאַררופֿן. צווישן זיי איז געווען איינער אַ קאַנקורענט, וואָס האַלפּערן האָט באַטראַכט פאַר אַ גרויסן זיג וואָס יענער איז געקומען צו אים, אויך אַ יונגעראַן, וואָס קיינער האָט נישט געקענט, אָדער נישט געוואָלט קענען, און איז געזעסן באַזונדער פון די אַנדערע. נאָר אין רוסלאַנד האָט עס געקאַנט טרעפֿן, אַז אין אַ געזעלשאַפט פון גרויס-קאַפיטאַליסטן זאָלן זיך טיילמאַל געפינען גאָר אַנטגענגעזעצטע עלעמענטן. טאַקע, מען האָט דעם יונגענמאַן נישט פאַרגעשטעלט, אָבער אַלע האָבן געוואוסט, ווער און וואָס ער איז...

דער אַדוואָקאַט האָט פאַרבעטן די העררן צו זיך אין קאַפינעט און גוט פאַרמאַכט די טיר הינטער זיך.

דאָויד מאַיסעוויטש לאַנדוי האָט זיין גאַנץ לעבן אָפּגע-געבן פאַר קהלישע זאַכן. ער איז געווען, אַזוי צו זאָגן, דער שדכן צווישן די רעוואָלוציאַנערע געהיימע עלעמענטן און דער „סימפּאַטיזירנדער“ רייכער בורזשאַזיע. ער האָט אין קורצן איבערגעגעבן, וועגן וואָס עס האַנדלט זיך. עס האַנדלט זיך

וועגן וויכטיגע דאָקומענטן, וואָס מען האָט אַרויסגעגעבט פון רוסלאַנד, וועלכע דעקן אויף די גאַנצע שוואַרצע געהיימע האַנט, וואָס פירט אָן מיט דער צאַרישער רעגירונג: די אַרגאַ-ניזירונג פון פּאַגראָמען, די אכזריותדיגע פייניגונג פון די פּאַלי-טישע געפאַנגענע אין די תּפּיסות, די אויטערדריקונג פון פאַר-שידענע נאַציאָנען. די דאָקומענטן וועלן קאָמפּראָמיטירן די צאַרישע רעגירונג אין אייראָפּע. צו דעם צוועק דאַרף מען האָבן אַ גרעסערע סומע געלט - צו פאַרעפּנטלעכן זיי אין אויסלאַנד, אַרויסצוגעבן אויך אַ באַזונדערע צייט-שריפט אין אויסלאַנד, און אויף ווייטער אָנפירן מיט דער אַרבעט (אַרויס-צובאַקומען די דאָקומענטן פון פאַרשידענע דעפּאַרטאַמענטן און זיי אַריבערצוגעבען איבער דער גרענעץ), און די מיטלען דערצו זאָל שאַפן די היינטיגע פאַרזאַמלונג פון די רייכע יידן.

ווי אויף יעדער פאַרזאַמלונג אין רוסלאַנד, - סיי לעגאַלע, סיי אומלעגאַלע, צי עס האַנדלט זיך וועגן רעוואָלוציע אָדער וועגן געשעפּטלעכע ענינים, - איז זייער פיל גערעדט געוואָרן. עס האָבן גערעדט די אַדוואָקאַטן גלאַט צוליב דעם רעדן; עס האָט גערעדט דער אַרגאַניזאַטאָר פון דער פאַרזאַמלונג, דאָוויד מאַיסעוויטש - איבער דער געפאַר, וואָס עס שטייט פאַר די, וואָס באַקומען די דאָקומענטן, און ווייל זיי שטעלן איין זייער לעבן - זאָלן די יידן געבן דאָס געלט דערצו. נאָר דער פרעמדער יונגערמאַן מיטן שוואַרצן בערדל און אויגן-גלעזער, וועלכער זעט אויס ווי אַ בית-המדרש בחור, ערשט נאָר-וואָס אַרויס פון דער ישיבה - שווייגט און רעדט גאַרנישט. ער קוקט זיך נאָר אַרום מיט זיינע כּיטרע, פּלינקע אויגן פון זיינע אויגנגלעזער צו דער רייכער פאַרזאַמלונג, און איבער זיינע דינע ליפּן שוועבט אַ בטוילדיגער שמייכל.

ענדלעך האָט זיך אָפּגערופּן באַריס היימאַוויטש (אַזוי איז ער געווען אַ שווייגנדיגער, נאָר ווען עס האָט זיך געהאַנדלט וועגן געלט, איז ער שטענדיג געווען אַ רעדעוודיגער). ער האָט געזאָגט, קוקנדיג אויפן פרעמדן יונגמאַן.

— ל'אָמיר זיך נישט נאָרן, מיר זענען דאָך בורזשוען,
פאַרוואָס ווענדט מען זיך צו אונז נאָך געלט? — מיר זענען
געגן רעוואָלוציע.

— נישט וועגן רעוואָלוציע האַנדלט זיך דאָ, נאָר וועגן
קאָמפּראַמיטירן די רעגירונג פון אַרגאַניזירן די פּאָגראַמען —
פּראַווט דאָויד מאַיסעוויטש פאַריכטן די שטימונג.
און דער אַדוואָקאַט כאַפּט אונטער:

— וואָס רעדט איר, באַריס חיימאָוויטש! מיר קענען
אייך און ווייסן, אַז איר זענט נישט געגן רעוואָלוציע. קיין
אַנשטענדיגער מענטש אין רוסלאַנד איז נישט געגן דער רעוואָ-
לוציע — און נאָך דערצו אַ ייד.

נאָר דאָ האָט זיך אָנגערופן דער פרעמדער יונגעראַן,
וואָס האָט ביז איצט געשוויגן.

— איר ווילט וויסן, פאַרוואָס מיר ווענדן זיך צו אייך?
דערפאַר ווייל דאָ איז דער קאָפיטאַל פון רוסלאַנד. אַט, האָט
גערעדט דער נאַפּט פון רוסלאַנד — קוקט ער אויף באַריס
חיימאָוויטשן — און אַט, נעבן מיר, זיצט דער טיי פון רוסלאַנד,
און דאָרט ווייטער — דער צוקער פון רוסלאַנד, און געגן-
איבער מיר — דער וואַלד פון רוסלאַנד — ווייזט דער יונגער-
מאַן מיט אַ פּמעט צינישן שמייכל אויף זיינע ליפּן. די אַרימע
יידן נאָר זענען באַגרענעצט אין רוסלאַנד, נישט דער יידישער
קאָפיטאַל. דערפאַר ווענדן מיר זיך צו אייך.

— דערפאַר ווענדט איר זיך צו אונז, — זאָגט באַריס
חיימאָוויטש מיט אַ טרוקענעם שמייכל, — אַז מיר זענען, ווידער,
נישט באַגרענעצט, וואָס פאַר אַן אינטערעס האָבן מיר צו אונ-
טערשיצן אַ באַוועגונג, וואָס איז געגן יענער מאַכט, וואָס האָט
אונז געגעבן די רייכטימער פון דעם לאַנד אין אונזערע הענט?
און ל'אָמיר זיין אָפּן: און אַז איר וואַלט געקאָנט, ווען איר
וועט קומען צו דער מאַכט וואָס מיר האָפּן, אַז ס'וועט נישט
אָזוי שנעל געשעצן, וואַלט איר דאָך געוויס נישט דעם אַרימען
יידן, נאָר דווקא דעם יידישן קאָפיטאַל, באַגרענעצט. נישט
וואָר?

— איך גלייב און איך האָף אזוי — זאָגט דער יונגערמאַן.

— און לאָמיר גיין ווייטער: נישט נאָר וואָלט איר באַגרענעצט אין דער צוקונפט די פאַרשפרייטונג פון יידישן קאַפיטאַל, נאָר ווי איך פאַרשטיי, איר וואָלט אַפילו געזאָרגט, אַז דער אָנגעקליבענער קאַפיטאַל, וואָס געפינט זיך שוין אין אונזערע הענט, זאָל, ווי איך פאַרשטיי, לויט ווי איר דריקט זיך אויס, פאַרטיילט ווערן אין ריכטיגע הענט. מיט אַנדערע ווערטער: איר וואָלט צוגענומען אַלצדינג, וואָס מיר האָבן.

— איך האָף, אַז מיר וועלן זאָרגן דערפאַר, אַז דאָס אַפּרוימען פון דעם אָנגעקליבענעם קאַפיטאַל זאָל פאַרקומען גרינדלעך.

— און דאָך, אַלס צו פאַרשטייער פון יידישן קאַפיטאַל, וואָס איר ווילט צושטערן, ווענדט איר זיך צו אונז נאָך שטיצע פאַר אייער באַוועגונג?

— נישט אַלס פאַרשטייער פון יידישן קאַפיטאַל. מיר ווייסן נישט קיין חילוק צווישן יידישן און נישט-יידישן. קאַפיטאַל באַלאַנגט נישט צו קיין נאַציאָנאַליטעט און איז אינטערנאַציאָנאַל.

— דאָך צו אַלגעמיינע קאַפיטאַליסטן ווענדט איר זיך נישט נאָך הילף, נאָר דירעקט צו אונז, צו די יידישע.

— דערפאַר וואָס מיר ווילן אויסנוצן די אומצופרידנהייט, וואָס הערשט צווישן דעם טייל באַפעלקערונג צו דער עקזיסטירנדער מאַכט, פאַר אונזערע צוועקן. מיר ווייסן, אַז איר זענט געבונדענע, אַז די עולות, וואָס מען באַגייט געגן אייך אַלס יידן, מאַכן אייך רייף צו העלפן. דער פּראָטעסט, וואָס זאַמלט זיך אָן אין אייערע הערצער געגן דער עקזיסטירנדער אָרדנונג, איז די טרייב-קראַפט, וואָס יאָגט אייך ווי מיט בייטשן-שמיץ געבונדענע צו אונזערע טירן, צי איר ווילט יאָ, צי איר ווילט נישט. מיר נוצן אויס אַט אייער אומצופרידנהייט פאַר אונזערע צוועקן, און דערנאָך, ווען מיר וועלן דערגרייכן אונזער ציל, וועלן מיר זען, וואָס מיר קאָנען טון מיט אייך, — האָט גע-

זאָגט דער פרעמדער יונגערמאַן, און דער שמייכל איז פּמעט נישט אַראָפּ פון זיינע ליפּן.

— אַ דאַנק פאַר דער אויפריכטיקייט. איך, פון מיין זייט, וועל נישט צולייגן קיין האַנט. איך וועל נישט צושטייער געבן מיין געלט אונטערצוגראָבן מיין אייגענע עקזיסטענץ. ווער ווייסט, מיט וואָס דאָס געשפרעך וואָלט זיך גע-ענדיגט, ווען סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש וואָלט זיך נישט אויפגע-הויבן און געמאַכט איינע פון זיינע שטאַרקע רעדעס דעם היינטיגן טאָג.

— מיר, יידן, — האָט ער אָנגעהויבן, און דערביי מיט די הענט באַטאָנט, — אַז מיר וועלן זיך אַמאָל דעראַבערן גלייכ-באַרעכטיגונג אין רוסלאַנד, וועט עס נישט זיין קיין גע-שאַנקענע, נאָר דעראַבערטע. אַלס אַ טייל פון דעם אונטער-דריקטן עלעמענט אין רוסלאַנד, העלפּן מיר דער רעוואָלוציע, און מיר זאָגן פּונקט אַזוי ווי איר: מיר נוצן אויס אייער רעוואָלוציאָנערן טעמפּעראַמענט, אייער יוגנט, אייערע אָפּפּע-רונגס-פּעאָקייטן, צו דערגרייכן יענעם צוועק, צו וועלכן מיר אַלע שטרעבן. דערנאָך וועלן מיר זען, וואָס מיר קאָנען טון מיט אייך. ביז דאָן אָבער פירן אונז די וועגן צוזאַמען, און מיר קאָנען אַלע צוזאַמענגיין אין שפּאַן צו שלעפּן דעם וואָגן: די מיט זייער טעמפּעראַמענט, אַנדערע מיט זייער געלט. האָב איך רעכט, דאָוויד מאָיסעוויטש?

און ווידער איז סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש געוואָרן אַ געגנ-שטאַנד פון אַלגעמיינעם ענטוויאַזם.

און דער טיי-סוחר אַראָן יאַקאָוילעוויטש האָט געקאָנט מאַכן זיין שלום-שלוס.

— און איך זאָג אייך, מיינע העררן, אַז מיר, רייכע יידן, מוזן אַלעמען באַצאָלן צינזן פאַר אונזער רייכקייט. מיר מוזן באַצאָלן די רעאַקציאָנערן, און מיר מוזן אויך זיי באַ-צאָלן — ווייזט ער אויפן יונגענמאַן — מיר מוזן געבן אויף אַ קרויסטער, און אויך אויף די צוועקן. אין דעם פרט זענען מיר ערגער פון די אַרימע יידן, גלייבט מיר, מיינע העררן —

האָט ער געזאָגט און זיך צוהוסט מיט דעם גוטן, ווייכן, נישט-
זיך-ווייטוענדיגן, פיעשטשנדיגן הוסטל...

איידער דער אַדוואָקאַט האָט פאַרענדיגט זיין שווערן טאָג
אַרבעט, נאָכדעם ווי די קליינע פאַרזאַמלונג איז זיך צעגאַנגען,
איז ער, איידער ער האָט זיך באַגעבן אין זיין שלאָפּצימער,
צוגעגאַנגען צו דעם זונס צימער און אַנגעקלאַפּט אין טיר:
- מישענקאַ!

- מישענקאַ, האַלב שוין אויסגעטון, אין העמד און הויזן,
האָט מיט שרעק אויפגעפנט די טיר און איז נאָכמער דער-
שטוינט געוואָרן צו טרעפן דעם פּאָטער הינטער דער טיר.
- מישענקאַ, באַווייז מיר אַקאַרשט דיין „דניעוויק“ פון
שול. היינט, דאַכט זיך, באַקומען צענזורקעס.

מישענקאַ, דער אַכצן-יעריגער קינדישער בחור, האָט
דעם פּאָטער אַנגעקוקט מיט זיינע גרויסע בלויע אויגן, וואָס
האַבן אַריסגעקוקט פון אונטער זיינע טונקעלע ברעמען ווי
עפעס אויסטערלישע, פרעמדלענדישע איידל-שטיינער.

- פּאָפּענקאַ, איך בין נישט שולדיג. דאָס האָט זיך אָן-
געזעצט אויף מיר סאַרמאַטין, דער לערער פון מאַטעמאַטיק,
שוין דאָס צווייטע מאָל, ווי ער גיט מיר אַזעלכע צייכנס.

- דו ווייסט, מישענקאַ, איך אין מיין לאַגע, אין מיין
פּאָזיציע, איך קאָן נישט די קרייזן עפעס שולדיג בלייבן.

- איך ווייס, פּאָפּענקאַ, אָבער וואָס קאָן איך טון... -
האָט דער יונגערמאַן געשטאַמלט. דאָן האָט ער פאַרוואַקאָנט
זיין פנים, געמאַכט אַ כמעט וויינענדיגע קינדישע גרימאַסע
(וואָס דער פּאָטער האָט נישט געקאָנט בייקומען), אין וועלכער
זיינע בלויע אויגן האָבן זיך האַלב באַהאַלטן אונטער דער
אויגן-ראַם. - איך האָב מאַטעמאַטיקע פיינט.

דער פּאָטער האָט אים אַנגעקוקט מיט צאָרן, נאָר דער
צאָרן איז באַלד צעגאַנגען ווי אייז אין דער זון, אונטער דעם
קינדיש-הילפלאַזן, אָבער דאָך שיינעם, מעכטיגן בליק פון די

אויסטערלישע בלויע אויגן. ער האָט געקוקט אויפן פּאָטער מיט אַ שטאַלצער איידלקייט, וואָס זיין אייגענער פּאָטער האָט נישט געקאָנט אַריבערטראָגן, און אָנשטאַט די פּאַטעטישע שטראַף-רעדע, וועלכע ער האָט זיך פּאַרגענומען צו האַלטן דעם זין, האָט ער אים געגעבן אַ גלעט איבערן קאָפּ און געזאָגט: – איך האָף, מישענקאַ, אַז דו וועסט נעמען אין באַ-טראַכט, וואָס איך האָב דיר געזאָגט: וועסט נעמען אין אַכט מיין לאַגע.

קאפיטל 4

נינאטשקא טוט זיך אָן

נאָכן עסן האָט נינאטשקא גענומען מירקינען אונטערן
אַרעם און האָט זיך צו אים אַזוי אָנגערופן:
- זאכאַרי גאַורילאָוויטש, אַז איר האָט נישט וואָס
בעסערס צו טון, וואָלט איך אייך געבעטן, אַז איר זאָלט מיר
באַהילפּיג זיין אין מיין איבערטון זיך. געווען די זאַבאַראָווס
און זענען דווקא באַשטאַנען, אַז איך זאָל צוקומען צום טאַנץ,
און דאָ איז מיין סאַפּיאַ מיט איר פעלד-פעבל געגאַנגען אין
„נאַראָדני דאָם“. שוין לאַנג איר צוגעזאָגט. קיינער נישטאָ,
ווער עס זאָל מיר העלפּן עפעס. די מאַמע איז פאַרנומען מיט
אירע געסט - און צו אַזעלכע זאָכן באַדאַרף מען אַ מענטש
אָן באַזונדערע ליידנשאַפטן. אַז נישט דרינגט ער אויף דיר
אַרויף זיין אייגענעם געשמאַק, ווי די מאַמע טוט דאָס. מיר
דאַכט, זיך אַז איר פאַסט זיך זייער דערצו.

אַריינגעקומען צו זיך אין איר בודוואַר, האָט זיך
נינאטשקא אַריינגעוואָרפן אין איר ווייכן דיוואַן, מיט די פיס
אונטער זיך.

דער רויטער „בוכאַרער“ דיוואַן האָט געפלאַמט אונטער
איר פון דעם רויטן שיינ פון אַ לעמפל, וואָס האָט געגאַסן פון
אַ ווינקעלע אַרויס - און איר שוואַרצע קרוין געקרייזלטע האָר.

וואָס האָט זיך אָנגעלענט אויף אַ צווייטן בוכאַרער דיוואַן, נאָר
אַ פּיל איידעלערן, מיט פּיל געל-ווייסע מילך-פעלדער, האָט
איר קליין געזיכט געגעבן אַ קאָליר פּון אַלטן העלפּאַנט-ביין.

— איר, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש, באַזיצט אַ מאָדנעם אופן
צו קוקן. דאָס, וואָס אַנדערע וואַגן נישט אַרויסצוזאָגן מיט די
צינגער — זאָגט איר אַרויס מיט אייערע בליקן, און לָאָזט מיך
זיך אייך אָפּן מודה זיין, אַז איך האָב מער מורא פאַר אייערע
אויגן, ווי פאַר אַנדערע מיילער.

מירקין האָט געשמייכלט, ער האָט מיט זיין ווייסער האַנט
אַרומגענומען זיין שוואַרץ בערדל.

— איר אַנטדעקט ביי מיר אַ זעקסטן חוש, נינאַ סאָלאָמאָן-
באַוואַנאַ, פּון וועלכן איך האָב גאַרנישט געוואוסט. אַז איך
באַזיך אים.

— איך מיין עס מיט אַן אמת, — איר באַזיצט טאַקע
אַ זעקסטן חוש — מיר דאַכט זיך, אַז איר ווייסט אַלצדינג,
וואָס איך טראַכט, וואָס איך גיי טון, איידער איך ווייס עס
נאָך אַליין. אַ גאַנצן אָונט האָט זיך מיר געדאַכט, אַז איר זיצט
זיך דאָרט פאַר זיך און ווייסט אַלץ וועגן מיר. איר באַטראַכט
אַלץ, וואָס איך טו און וואָס איך דענק; גאַרנישט איז פאַר-
הוילן פּון אייך, און איך מוז אייך זאָגן, אַז אַט דעם זעקסטן
חוש אין אייך האָב איך נישט ליב, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש.

זאַכאַרי גאַורילאָוויטש האָט ווידער געשמייכלט.
— איר מאַכט מיך פאַרן טרעגער פּון אייער געוויסן אַן
מיין וויסן. — עס איז גאַרנישט אָנגענעם צו טראַגן די ראָלע
אויף זיך, וואָס איר שרייבט מיר צו.

— אויב אַזוי, פאַר וואָס האָב איך מורא פאַר אייך?
יא, איך האָב מורא פאַר אייך, פאַר קיינעם האָב איך קיין
מורא נישט, נאָר פאַר אייך.

— דאָס קאָן איך שוין נישט זאָגן. נינאַ סאָלאָמאָן-
עס קאָן אפשר זיין, אַז איר האָט מורא פאַר זיך. יעדער
מענטש האָט פאַר עפעס מורא. אייער פאַר גאָט, דער צוויי-
פער פאַר אַ מענטש — און איז נישטאָ קיין גאָט — מאַכט מען

זיך א מענטש פאר אים מורא צו האָבן, נאָר אויף אייך וואונדער איך זיך, - איך האָב געמיינט - אַזוי פלעגט איר דאָך זאָגן - אַז איר זענט דורך און דורך אַ פרייער מענטש. - אַזוי האָב איך געמיינט, און איך בין עס אויך, און דאָך האָב איך מורא פאר אייך, און איך קאָן נישט זאָגן, אַז איך לייב נישט דאָס געפיל מורא צו האָבן פאר אייך, פאר-קערט, מיך פרייט עס זייער, און איך וויל מורא האָבן פאר אייך, עס איז גוט, עס איז פונקט אַזוי, ווי מען ווייסט, אַז עס איז דאָ פאר וועמען זיך מתודה צו זיין. יאָ, זאכאָרי גאָורילאָוויטש, מען קאָן שוין דענסטמאָל טון וואָס מען וויל, אַז עס איז נאָר דאָ פאר וועמען זיך מתודה צו זיין.

- אין דער ראָלע ווייס איך שוין נישט, אויב איך וואָלט זיך געפאָסט, גאַנץ איינפאָך דערפאר, ווייל איך האָב פיינט צו משפטן, און נאָר צוליב דעם, ווייל איך וויל נישט, אַז מען זאָל מיך משפטן. אוי, האָב איך פיינט אַ משפט!

- אויב אַזוי, פאָרוואָס זענט איר אַזוי "ריין" - אַזוי אומפאַנשטענדיג ריין, "אַרנטלעך", וואָלט איך געזאָגט. עס איז אַ געמיינהייט צו זיין אַזוי ערלעך און אַרנטלעך און ריין, ווי איר זענט עס, זאכאָרי גאָורילאָוויטש.

מירקין האָט נישט אויפגעהערט צו שמייכלן.

- זעט זיך אויס, אַז איר באַזיצט דעם זעקסטן חוש, - נישט איך, - אַז איר ווייסט אַזוי אַליץ וועגן מיר.

- יעדנפאָלס זעט איר אַזוי אויס. אַדער איר קאָנט זיך אַזוי פאַרשטעלן. ווייסט איר, פאָרוואָס איך האָב אייך אַריינגערופן, ווייל איך וויל, אַז איר זאָלט מיר באַהילפּיג זיין צו טון אַ געמיינע, שענדלעכע זאַך. איר ווייסט דאָך, אַז איך גיי היינט צו די זאַכאָראָו'ס. אַ פאַרשטעלונג וועט געגעבן ווערן, "לידא", "לידא מיטן שוואַן". אַ פּריוואַטע פאַרשטעלונג, וואָס קיערענאָוו האָט אָנגעשריבן. איר ווייסט וואָס דאָס איז? איך וועל אפשר אויך נעמען אַן אַנטייל אין דער פאַרשטעלונג, און איך וויל, אַז איר זאָלט מיר באַהילפּיג זיין, העלפּן מיר אין אַנטון. איר זאָלט מיך דאָרטן אַהין פירן אַליין, איר זאָלט

וויסן דערפון, פדי איר זאָלט אויך טראָגן אַ טייל פון דער זינד. אַט צוליב וואָס איך האָב אייך אַריינגערופן. איך וויל, אַז אויך איר זאָלט זיין אין דער „זינד“, אפּשד וועט עס אייך אַ ביסעלע מענטשלעכער מאַכן.

— און אפּשר איז עס דערפאַר, פדי איר זאָלט פון מיר אַן הסכמה אַרויסקריגן אויף דעם גאַנג, פדי עס זאָל אייך גרינגער זיין אַהין צו גיין. עס איז נישט מיין „אויסגעלאַסנקייט“, צוליב וועלכער איר האָט מיך אַריינגערופן, נאָר צוליב אייער „אַנשטענדיקייט“, פדי מיט אַ לייכטערן געוויסן צו טון זאַכען — האָט זאַכאַרי געשמייכלט.

— יאָ, אויך דאָס... אַז איר ווייסט פון זאַכן, קאָן איך זיי טון מיט אַ פיל לייכטער האַרץ. איך באַדאַרף נאָר, אַז איר זאָלט וויסן דערפון. פאַרוואָס איז דאָס אַזוי, זאַכאַרי?

— דאָס איז דערפאַר, ווייל נאָך אַלעם זענט איר אַ שוואַך, קליין מיידעלע, — זייט מיר מוחל פאַר די רייד, — גינאַטשקאַ. (זייט מיר אויך מוחל, וואָס איך דערלויב זיך אַזוי אַנצורופן אייך) און איר באַדאַרפט אַן הסכמה אויף אַלע אייערע שוואַכ-קייטן; אויף אייער אייגענע אחריות האָט איר עס מורא צו נעמען.

גינאַט האָט אים אַנגעקוקט מיט אירע גרויסע אויגן, וואָס זענען געווען אין פּראָפּאָרציע צו איר נאָז, ווי דער דריי-עק פון אַ קמץ: שאַרף, בולט, גליענדיג. זי האָט נישט געוואוסט, צי זי זאָל זיך באַליידיגן אויף זיינע ווערטער, צי זי זאָל גאָר פון זיי מאַכן אַ געלעכטער.

גינאַט פּלוצליכעס איבעררייסן דעם פּאָדעם פון זייער גע-שפרעך האָט זאַכאַרין אויך אַריינגעבראַכט אין אַ קאָנפּוזיע, זיין גאַנצע לאַגע איצטער איז געוואָרן אומנאַטירלעך.

„וואָס, וואָס האָב איך איר מוסר צו זאָגן? ער איז אויף זיך ביזן געווען דערפאַר. איבריגנס, איז אים געווען אַלץ איינס.

גינאַטשקאַ האָט זיך באַלד אָבער געפונען. זי האָט זיך

פאָנאָנדערגעלאַכט מיט איר גאַנצער באַטירלעכקייט, און געזאָגט שוין אין איר מיידלש-ווייבלעכער שפילנדער קאָקעטעריע.

— איר מוזט מיר ווירקלעך מוחל זיין, זאכאָרי גאָורילאָ-וויטש, וואָס איך האָב אייך אָן אייער וויסן און אָן אייער צו-שטימונג גענומען פאַר דער „ראָלע“, נאָר איר קענט דאָך אונז פרויען, מיר זענען קאַליע-געמאַכטע, און מיר מיינען, אַז די גאַנצע וועלט פאַלענגט צו אונז, און מיר קאָנען זיך נעמען, וואָס מיר ווילן.

— ביטע זייער, אַז איך קאָן נאָר אייך מיט עפעס דינען, זשענירט אייך נישט, איך בין שטענדיג גרייט, — האָט זאכאָרי אויך אָפגעענטפערט אין דעמזעלבן טאָן.

— אָבער, איצט, זאכאָרי גאָורילאָוויטש, מוזט איר מיר ווירקלעך באַהילפיג זיין, אָבער גאָר אין אַ גאַנץ אַנדערער „פאַרמ“, נישט אַלס „געוויסן-טראַגער“, נאָר פאַרקערט, איר מוזט מיר באַהילפיג זיין אויסצוזען וואָס מער ראַפּינירטער, אויסגעלאַסענער, אויב איר וועט דערלויבן. אַ געזעלשאַפט פון לויטער „עסטעטן“: באַריס אַבראַמאָוויטש לעוויגשטיין, דער טאַנץ-קריטיקער, וועט זיין, און נאָך אַנדערע. אַ טאַנץ פאַר „אויסדערוויילטע“, וואָס נאָר „סאָפיאַ אַרקאָדיעוונאַס“ סאַלאָן לאָזט צו — די איינגעווייטע אין דער געזעלשאַפט. און אַזוי ווי סאָפיאַ אַרקאָדיעוונאַ האָט מיך געלאָזט זען דורך די פינגער, קאָן מעגלעך זיין, אַז איר סאַלאָן וועט היינט ווערן אויך באַלויכטן מיט דעם שיין פון איינעם פון די גרויס-פירשטן, דער גרויס-פירשט, דער „עסטעט“ — איצט פאַרשטייט איר שוין, ווי וויכטיג און ערנסט מיין פונקציע איז היינט?

דאָס זאָגנדיג איז נינאַטשקאַ אַראָפּ פון איהר סאָפע אַזוי לייכט און אומבאַמערקט, ווי אַ פויגל וואָלט איבערגעפּלויגן פון איין אָרט אויפן אַנדערן, און איז פאַרשוואונדן אונטער אַ יא-פאַנעזיש לעדער-קאָלירט ווענטל, וואו זי האָט געהאַט שטיין איהר טואַלעט-טיש און איר גאַרדעראַבע-שאַנק. דאָס טואַלעט-ווינקל איז באַלויכטן געוואָרן מיט אַ מילך-ווייסער שיין.

— און וואָס וועט דאָס געגעבן ווערן היינט ביינאַכט, ציי סאָפיאַ אַרקאַדיעוונאַ?

— איר ווייסט נאָך גאַרנישט? — „לידאַ“, „לידאַ“ אין איר אייגענעם געשטאַלט. „אַ דראַמאַטיש-פּאָעטישע טאַנץ-טראַג-געדיע“, פאַרפאַסט ספּעציעל פאַר דעם אָוונט, רעזשיסירט פון גאַרדאַנאָוו, פון קייזערלעכן טעאַטער, אויסגעפירט בלויו פון ליבהאַבער, פון דער געזעלשאַפט. פּראָפּעסיאָנעלע שווישפּילער אָדער טענצער זענען פאַרבאַטן.

— און וואָס איז אייער אַנטייל אין דער פאַרשטעלונג, אַלס צוקוקערין, צי אויך אַלס... ווען איך מעג וויסן?

— אַ. זאַכאַרי גאַורילאָוויטש, ווי נאַאיוו איר זענט. אַזאַ גריכישער אָוונט — און זיין בלויו אַ נייכטערער צוקוקער! איב-ריגנס, זאָל דער טאַנץ-אַקט ווערן אַזוי אויסקאַמבינירט, אַז אַלע צושויער ווערן מיט-אַריינגעצויגן אין שפּיל. טייל אַלס „באַ-קוכסן“, „נימפּן“, „פּאָונען“, „אַפּראָדיטן“, „סאַבינקעס“, „גריכי-שע געטער“, יונגלינגן, ווייס איך וואָס נאָך, „פּרוכטן-טרעגער“, „וויינגאַנגיסער“. די אידעע איז די, אַז אַזעלכע פּריוואַטע פאַרשטעלונגען האָבן די אויפגאַבע אָפּצומעקן דעם גרענעץ צווישן שווישפּילער און צוקוקער, צווישן „קונסט“ און „לעבן“, זיי מוזן פאַרוואַנדלט ווערן — ווי לעווינשטיין האָט זיך אויס-געדריקט — אין „טאַטן“. די קונסט מוז איבערגיין אין לעבן אַריין. ווער קאָן דאָ זיין צושויער? צושויער איז שטענדיג צעפעס זשענירנדעס און דערמאָנט דיך אין שפּיל, אין גרים. דאָ זאָל נישט זיין קיין שפּיל, קיין גרים, דאָ זאָל זיין לעבן, די קונסט זאָל צו תּחית המתים אויפשטיין דורך דעם לעבן — ווי לעווינשטיין האָט זיך אויסגעדריקט.

— און וואָס פאַר אַ ראָלע וועט איר שפּילן אין דעם „לעבן“? — זייט מיר מוחל פאַר דער פּראָגע, נאָר אַזוי ווי איר האָט מיך שוין איינמאַל באַשטימט פאַר אייער „געוויסן-טראַגער“, וויל איך אויספירן מיין חוב מיט מיין גאַנצן פּליכט-באַוואוסטן געוויסן. דאָך נישט די הויפּטראָלע „לידאַ“?

— ניין, זיי געפינען, אַז מיין פיגור איז נאָך צו אומ-

אנטוויקלט, צו מיידלש פאר דער ראָלע, די קינסטלער האָבן זיך אָפגעשטעלט אויף סאָפיאַ אַרקאָדיעוונאַ. איר פאַרשטייט, אימפּאַנירנד, „העלענאַ“ גריכיש-בלאָנד. מיר האָבן זיי נאָר צוגעוואָרפן אַ באַשיידענע ראָלע פון אַ קליינער „אַפּראָדיטע“, איינע פון לידאַ'ס באַגלייט-מיידלעך. — אַזוי ווי איר זעט, זאָכאַרי גאַורילאָוויטש, בין איך זיך מתוודה פאַר אייך אינגאַנצן און באַהאַלט גאַרנישט פאַר „זיין רעליגיעזער הייליקייט“.

אין דעם איז ניגאַטשאַ אַרויסגעקומען פון הינטער דעם יאַפּאַנעזישן ווענטל.

— איר וועט מיר מוזן העלפן צוקנעפלען, זאָכאַרי גאַורילאָוויטש, נאָר איך זאָג אייך פאַראויס, אַז אַזוי לייכט וועט עס אייך נישט אַנקומען, ווייל די גאַנצע קונסט פון דעם קלייד באַשטייט אין דעם, אַז מען זאָל עס נישט קאַנען צוקנעפלען. זי איז געבליבן שטיין פאַר אים ווי אַ פּלעשל פאַרפּיומען, וואָס מען האָט גאָר-וואָס אויפגעעפנט. זי האָט געמוזט עפעס טון אַ פשוט מיט אירע האָר, דאָרט אונטערן ווענטל. עס איז עפעס געווען לעבעדיגס און צאַפּלדיגס, שלאַנגען-פיש אַזעלכע, וואָס האָבן זיך געקרייזלט אַרום איר קאָפּ; לעבעדיגע האָר-כוואַליעס, עפעס אַזעלכעס, וואָס האָט לעבן פאַר זיך אַליין, און האָט געקאַנט לייכטן און אויסלעשן זיך... איר טוואַלעט איז באַשטאַנען פון איין קליידל. גאַרנישט איז געווען צווישן איר הוה-נאַקעטיג לייב און דעם קליידל... אַ בלוט-רויט סאַמעס, אַזוי ענג און שמאַץ גענייט, אַז עס איז לחלוטין געווען אומ מעגלעך פאַר זאָכאַרין צוזאַמען צוברענגען איין האַקל צום אַנדערן איבער איר נאַקעטן רוקן...

— איינעם פאַרקנעפלט, און דריי לאַזט אָפּן — דאָס איז די אידעע, — האָט זי אים צוגערופּן, שטייענדיג מיטן רוקן צו אים.

פון דעם שפאַלט האָט זיך אַרויסגעזען איר קערנדיגער פליישגער רוקן, דער איידעלער רוקן-ביין, וואָס האָט זיך ווי אַ לעבעדיגער פיש געשלענגלט מיט אַלע זיינע רינגען. דער

רוקן איז אויך געווען אַ לעבעדיגע זאך פאַר זיך. ער האָט געציטערט און רעאַגירט אויף יעדן ריר, ווען זאַכאַרי האָט נישט ווילנדיג דערנענטערט זיך צו אים מיט אַ פינגער. אַ חוץ וואָס איר קערפער איז געווען בראַנזעדיג ברוין פון דער גאַטור, האָט ער נאָך געהאַט אין זיך די זונען-שטראַלן, וואָס ער האָט איינגעזאַפט אין זיך אַ גאַנצן זומער ביים ברעג ים (עס זענען פאַראַן קערפערס, וואָס קאָנען איינהאַלטן די זונען-שטראַלן פון איין זומער צום אַנדערן), און ער האָט געמאַכט דעם איינדרוק פון אַ פרוכט, וואָס איז רייף געוואָרן פון זונען-וואַרימקייט.

— נו, מער גייט עס נישט, — האָט זאַכאַרי אויסגערופן, און איז רויט געוואָרן פון די אַנגסטן, וואָס האָבן אים באַ-שלאָגן. אָנשטרענגנדיג זיך צו פאַרקנעפּלען איין עק קלייד מיטן אַנדערן. — וואָס איז עס אַזעלכעס? — דאָ פּעלט אַ האַלב קלייד.

— און מער באַדאַרף מען נישט, — רופט זיך אָן נינאַטשקאַ — אַזוי באַדאַרף עס טאַקע זיין, און זי האָט זיך אומגעדרייט און געוויזן זיך פאַר אים.

איר קערנדיגער קערפער איז איינגעפרעסט געוואָרן און איינגעשנורעוועט אין דער פאַרם פון דעם ענגן קלייד און האָט אַרויסגעוויזן טויזנט מאַל מער בולטער און רייפער, ווי אין דער ווירקלעכקייט, די גראַציעזע ליניען פון איר קערפער אין די קלענסטע און ליבסטע דעטאַלן.

— וואָס, און איר קלערט טאַקע אַזוי צו גיין?
— ווי אַזוי? — פרעגט נינאַטשקאַ נאַאיוו און פאַר-

וואונדערט.

— אַזוי, — ווייזט זאַכאַרי מיט דער האַנט אויף איר

קערפער.

— אַ, איך זאָל נאָר בשלום אַדורכגיין די קינסטלער-אינספּעקציע, וואָט שטייט ביים טויער פון סאַפּיאַ אַרקאַד-יעוונאַס גן עדן. „שטרענג גריכיש“, האָט מען אָנגעזאָגט. וואָס דאָס מיינט גאָר נישט צו זיין אָנגעטון. פּדי אַפּצונאַרן די

באיווע מלאכים, וועל איך וויינטרויבן אָנהענגען צווישן מיינע האָר, און באַקראַנצן מיין קאָפּ מיט אַ קראַנץ פון רויטע רויזן; דענסטמאָל וועל איך אויסזען, ווי אַן אמתע באַקוס-באַגלייטערין, וואָס פאַסט זיך צו זיין טריאומף-וואַגן, — איר מיינט נישט צווי, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש? האָט זי געזאָגט פאַרקראַנצנדיג איר קאָפּ מיט רויטע רויזן.

זאַכאַרי האָט געשמייכלט אין זיין וואַנסע אַריין.
— אַלס אייער בייכט-פאַטער, וועל איך בעטן פאַר אייך, אַז איר זאָלט אומגעשטערט אין דעם גן-עדן אַריינקומען.
— איך האָב געוואוסט, אַז איר זענט אַ גוטער, צי איר ווילט עס יאָ, צי נישט — איר קאָנט נישט העלפן.
זאַכאַרי איז טרויעריג נעוואָרן און ווידער זיך געפילט ווי עפעס אַרויס פון דער „ראַלע“, ער האָט זיך געמוזט אָנ-שטרענגען ווייטער זיך צו האַלטן, כדי נישט מוזן עפעס אָנ-דערש צו שפילן, וואָס וואָלט געפערלעכער געווען...
— און איצט מיין פעלץ, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש. — עס ווערט שפעט.

זאַכאַרי גאַורילאָוויטש האָט זי איינגעוויקלט אין איר סאָבלנע פעלערינע. דאָס פוטער איז געווען אַזוי וואַרים, ווייך און לעבעדיג, ווי יינגע קינדער-לייבער... ער האָט איר געהאַלפן אָנטון די הויכע קאַלאַשן-שטיוועלעך, און אינגאַנצן אַן אויסגע-ווייקטע אינם דעליקאַטן פאַרפיום, וואָס ווערט געטריבן פון דער בלום „גאַרדיניאַ“, מיט אירע לעבעדיגע, רירעוודיגע האָר-פלאַמען, איז זי אַראָפּ צוזאַמען מיט אים פאַר דער טיר, וואו עס האָט שוין געוואַרט אויף זיי זייער ברייטער פעטערבורגער קוטשער איוואַן, וואָס האָט איינגעהאַלטן מיט זיינע שטאַרקע לייצעס דעם שוואַרצן גלאַנצנדיגן ברייטן אוגער, איינגעשפאַנט אין אַ נידעריגן עלעגאַנטן שליטן.

זיי זענען געווען איינגעוויקלט אין פוטערנע דעקן, איי-נעם אויפן אַנדערן, און דער שוואַרצער פינקלדיגער אוגער האָט זיך געטראָגן, ווי אַן אַדלער, באַגלייט מיט אַן אָנגענעמן קלימפער-שפיל, אין דעם געלן לייכטנדיגן נעפל, וואָס איז

געהאָנגען איבער די פעטערבורגער גאַסן. דער שניי פון ברוק
 איז שוין געוואָרן ווייכער און נאָכגעבנדיגער און דער שליטן
 האָט זיך געשניטן אין אים, ווי אין אַ ווייכן פּוכענעם לייב.
 אין דער לופטן האָט זיך געטראָגן אַ שנייאַגער זיגזאַגער
 וואָלקן, וואָס האָט שפּילענדיג געשמין אין זייערע פּנימער.
 דאָס ליכט פון די רויז-באַבלומטע שוי-פענסטער, פון די לאַמ-
 טערנעס איבער דער גאַס, האָט באַלויכטן די שוואַרצע באַ-
 וועגלעכע מאַסע, וואָס איז איצט אין דער טונקלקייט פון דער
 נאַכט צוזאַמענגעגליווערט געוואָרן אין איין פּליסנדן קערפּער.
 אַלץ האָט געגלאַנצט און געלויכטן אין דעם געלן וואָלקן. אַפּילו
 די אייז-באַדעקטע בלישטשנדיגע מאַרמאָר-הייזער, נעבן זיי,
 פאַראַלעל מיט זיי און געגן זיי. פון אַלע זייטן האָבן זיך גע-
 לאָזט אין גאַלאַפּ, איינער נאָכן אַנדערן, שליטנס — איינגע-
 שפּאַנט אין שוואַרצע שיינענדיגע פּערד. — איין פּערד האָט
 געפרוּאווט דעם אַנדערן איבעריאָגן, מען האָט נאָר געהערט דאָס
 אַנגענעמע שניידן זיך פון די שליטן-שינעס איבערן שניי, און
 די אַנגענעמע, טאַנצנדיגע טריט פון די פּערד אין שניי.

זיי זענען געזעסן צוזאַמענגעטויליעט און צוזאַמענגעהילט
 אין די פּיל פּוטערס, ווי אונטער איין דעק, זאכאָרי האָט
 אָנגערירט און געפילט די ווייכקייט פון איר פּוטער, ווי עס
 וואָלט איר אייגן לייב געווען. דער שניי האָט אָנגענעם גע-
 שמיסן זייערע פּנימער, אָבער זאכאָרי האָט עס נישט געפילט.
 ער האָט נישט געפילט די קעלט, די לופט. דאָ אין דעם געלן
 לויכענדן וואָלקן האָט ער טויזנט מאָל מער דערפילט די
 וואַרימקייט פון איר אָטעם, וואָס טראָגט זיך פון איר מויל
 און באַקן, און איינגעטרונקן אין זיך מיטן גאַנצן אָטעם דעם
 וואַרימען לייבלעכן פאַרפיומען-געשמאַק, וואָס האָט זיך געטראָגן
 פון איר, פון אונטער איר פּעלץ...

קיינ וואָרט האָבן זיי איבערן גאַנצן וועג נישט אויסגע-
 דעט. אין זיין קאָפּ, אין זיין האַרץ האָבן זיך געטראָגן פראַן
 און פראַטעסטן, וואָס זענען רייף געוואָרן און זענען געלעבן
 גרייט אויף זיין צונג:

— נינא סאָלאָמאָנאָוואָ — צו וואָס גייט איר דאָרט צוהיין? — איך בעט אייך, גייט נישט צו סאָפיאָ אַרקאָדיעוואָס. די געזעלשאַפט איז נישט פאַר אייך.

ביי נינאָ סאָלאָמאָנאָוואָ איז גאָרנישט איצט געווען, נאָר די דורשטיקייט צו הערן אָט די פראַזן פון אים. נאָר דער שליטן האָט זיך אָפגעשטעלט פאַרסאָפיאָ אַרקאָדיעוואָס הויך אויף מאָרסקאַיאַ גאַס, און דעם געטראַנק צו איר דורשט האָט ער איר נישט געגעבן...

זי האָט אים קאָלט איר שמעקנדיגע האַנט גערייכט, און איבערגעגעבן זיך צום שווייצער, וואָס האָט שוין געוואָרט אויף איר און זאָכאָרי האָט געזען דורך די באַלויכטע טירן-פענס-טער, ווי זי איז באַלד געוואָרן פאַרלוירן צווישן די פיל קאָלאָנען און לאַמטערנעס, וועלכע האָבן באַלויכטן דעם וואַ-רימען קאָרידאָר פון סאָפיאָ אַרקאָדיעוואָס הויז.

אַ זאָכאָרי מירקין איז געבליבן אַליין נאָכדעם ווי ניי-נאָטשקאָ איז פאַרשוואַנדן צווישן די פיל קאָלאָנעס פון סאָ-פיאָ אַרקאָדיעוואָס גרויסן קאָרידאָר, האָט ער נישט געוואוסט וואָס מיט זיך צו טון. ער האָט אַוועקגעשיקט דעם קוטשער מיטן שליטן און גענומען זיך שלייכן אָן איינזאַמער איבער די פעטערבורגער גאַסן. די גאַסן זענען איצט באַלעבט געוואָרן: איבער די ברוקן האָבן זיך געלאָזט פיל שליטנס מיט טאַנצן-דע שוואַרצע פערד, און אָנגענעם קלינגנדע גלעקלעך, און די טראָטוואָרן זענען פול געוואָרן מיט מענטשן, וואָס האָבן אַרויס-געשראַמט פון אַ נישט-ווייטן קינאָ. דער געלער לויכטנדער נעפל, וואָס איז געלעגן אין דער נידער איבער פעטערבורג פון די פיל עלעקטרישע לייכט, האָט זיך נישט געקאָנט הויבן אין דער הויך, און דורך זיין שיין האָט דער שיטנדיגער שניי געפינקלט, ווי קרישטאַל-בריילאַנטלעך. אויפגעלויכטן און אויסגע-לאָשן. און פון די שטראָמען מענטשן, פון דעם געלן וואַרימען עלעקטרישן לייכט, פון די דורכלויפנדיגע פערד, פון די ווייכע שטיצע גלעקלעך פון די שליטנס האָט זיך אַרויסגעגאַסן אַ וואַ-רייכייט און אַ היימישקייט, אַ פריילעכקייט, און אַ גוטע לייכ-

טיקייט, וואָס האָט געמאַכט יעדעס האַרץ פלינקער קלאַפּן, יעדן פּוּס פלינקער זיך באַוועגן, אַלע אברים אָנגעגאַסן מיט לוסט און מיט לעבן. מירקין האָט זיך געפילט, נאָכדעם ווי ניגאַטש-קאָ האָט אים אַזוי איבערגעלאָזט, ווי ער וואָלט געווען אַרויס-געשטעלט אויף דער גאַס. אָן איינזאַמקייט האָט אים אַרומגע-נומען אין דער אַלגעמיינער באַלעבונג, רעש און לעבנס-לוסט, וואָס איז געווען אַרום אים. אַ מינוט האָט ער זיך נאָך אומ-געקוקט, צוריקגעגאַנגען און געוואָרפן נאָכאַמאָל אַ בליק אין דעם ליכטיגן יום-טובדיגן קאַרידאָר, מיט די גרויסע קאַלאַנעס, צווישן וועלכע ניגאַטשקאָ איז פאַרשוואַנדן, ווי ער וואָלט גע-וואָלט נאָך איינהאַלטן אין זיך די שפורן פון אירע פיסלעך, וואָס האָבן נאָך ערשט וואָס דורכגעשוועבט דורך די מאַרמאָר-נע גליטשנדיגע טרעפן פון קאַרידאָר.

און אַ פאַרלאַנג האָט אים גענומען צו זיין אַצינד אין אַ וואַרימער שטוב מיט זיך אַליין, נישט צו זיין אַרויסגעשטעלט אין ווינט אויף דער גאַס. ער האָט גערופן אָן „איזוואָשטיק“ און זיך געהייסן פירן אַהיים. ער האָט זיך גוט איינגעוויקלט אין דער דעק, אַזוי ווי ער וואָלט מורא געהאַט, אַז דער ווינט זאָל נישט אַוועקבלאָזן די וואַרימקייט און זאָל נישט אויסוועפן צעפּעס פון אים. אַהיים געקומען, איז ער גלייך אַריין צו זיך אין שלאָף-צימער. נאָכדעם ווי ער האָט געמאַכט נאַכט-טואַלעט, האָט ער געלייגט זיך אין בעט אַריין. ער האָט דאָס מאָל נישט געלעזן פאַרן שלאָף, ווי ער איז געוואוינט געווען. ער האָט אויסגעלאָשן דאָס עלעקטרישע ליכט און גוט איבערגעצויגן איבער זיך די קאַלדערע, און ווי אַמאָל אין זיינע קינדער-יאָרן, האָט ער געוואָלט אין דער טונקלקייט פון דער נאַכט אַרויס-רופן אָן אילזיזע. עס איז געקומען צו אים אַ געשטאַלט, וואָס האָט געהאַט ניגאַטשקאָס פנים און אַ קערפער פון וועמען אַנ-דערש... זיינע נאָז-לעכער, זיין אָפן מויל האָבן געזוכט דעם לעצטן אָטעם פון פאַרפיומען, וועלכע זענען אויך געווען געמישטע...

קאפיטל 5

די מירקיןס

זאכארי גאווירלאָוויטש מירקין איז אַרויסגעקומען פון אַן אייגנאַרטיגער משפּחה. מען קאָן זאָגן, אַז ער האָט זיך אַליין דערצויגן, אָדער בעסער געזאָגט, ער איז געוואָקסן אַן שום דערציאונג, כאָטש ער האָט געענדיגט גימנאַזיע, דעם יורידישן פּאַקולטעט, און ער געפינט זיך שוין אויף פּראַקטיק ביים באַ-דימטן אַדוואָקאַט.

ער איז געשטאַנען איינער אַליין אין דער וועלט, אַן פּאַלק אַן פּאַמיליע, אַן פּאַטערלאַנד, אַן שטוב, כאָטש ער איז געווען אַ קינד פון די רייכסטע מענטשן אין גרויסן רוסלאַנד. ער איז דערצויגן געוואָרן אַן טראַדיציעס, סיי רעליגיעזע, סיי פּאַמיל-יערע, כאָטש עס האָט זיך גערעכנט, אַז ער באַלאַנגט צו איי-נער פון די שענסטע משפּחות אין רוסלאַנד, אַן אָפּשטאַם פון גבירים און רבנים. ער האָט נישט געהאַט קיין יום-טובים, נישט קיין אייגענע און נישט קיין פרעמדע, כאָטש געפּראַוועט האָט ער אַלע יום-טובים, סיי יידישע, סיי קריסטלעכע.

זיין זיידע, משה חיים מירקין, דער גרינדער פון דער משפּחה, דער וואָס האָט אויפגעהויבן דעם נאָמען „מירקין“ פון ים פון פּאַרגעסנהייט און נישטקייט און געמאַכט אים באַקאַנט, איז געווען אַ יידישער בעל-הבית פון איינער פון די גרויסע

שטעט אין לײטע. אַ משפּיל, אַ ייד, וואָס האָט זיך געקוויקט מיט העברעאיש, און געלערנט פֿלײמי דײַטש און רוסיש. אײנער פֿון די ערשטע, וואָס האָט זיך געקײדט „דײַטש“ אין זײן שטאָדט און געשױרן זיך דאָס בערדל. ער איז אויך גע-ווען אַ גרויסער בעל חשבון. שבת בײנאַכט איז זײן שטוב געווען אַ בית ועד לַהחכמים. עס זענען זיך צוזאַמענגעקומען די משפּילים פֿון שטאָט. מען האָט דיסקוסירט איבער יצחק בער לעווענזאָהנס ווערק, אויפגעלײזט חידות, פֿאַרטײט זיך אין אַ שטיקל אַפּיקורסות, געלעזן פּאסקוילען אויף גוטע יידן, וואָס זענען אַרומגעאַנגען בפתח פֿון אײן האַנט צו אַ צווייטער. אויפגעגעבן זיך „זאָדאַטשעס“, אָדער גאָר צוזאַמען געשפּילט אַ קאַרטל.

עס זענען אָנגעקומען די גלײלעכע יאָרן פֿון אַלעקסאַנדער דעם צווייטנס הערשאַפט. אַ נײער גײסט באַהערשט די יידן, אַ דראַנג נאָך בײלדונג, אַרײנצוקומען אין דער גרויסער וועלט. די פּאַנטאַזיע האָט געמאַלן די צוקונפֿט מיט לײכטיגע פּאַרבן. יידן האָבן זיך צוגעגרייט פֿאַר דעם גרויסן לעבן, וואָס זײ שטייט פֿאַר. די לײטווישע פּראָווינץ איז געווען די ערשטע, וואָס האָט לײקווירט דעם פּוילישן ראַמאַנטיזם, דעם וואונש צו זעלבסטענדיקײט, וואָס האָט נאָך דאָ און דאָרט געלעבט פֿאַרשטעקט אין געהײם, און אָנגעהויבן צו באַגריסן יעדן רוסישן זשאַנדאַר, דעם רוסישן באַאַמטן, אַלס ברענגער פֿון אַ נײעם גרויסן לעבן, וואָס קומט פֿון מזרח, און די רוסישע שפּראַך, אַלס פֿאַרמיטלעדין אַרײנצוטערען אין דער גרויסער משפּחה, וואָס הײסט „רוסלאַנד“.

יידן, וואָס זענען דאַמאָלסט געווען ווי אָפּגעשניטן פֿון דער אויסערלעכער וועלט, אײנגעמויערט אונטער זיבן מויערן פֿון זײער אײגנאַרטיגן לעבן, האָבן מיט אײמפּעט, ווי עס איז כאַראַקטעריסטיש פֿאַר דער צופּאַסונגס-פּעאיקײט פֿון דעם יידישן פּאַלק, צוגעגרייט זיך פֿאַר דעם נײעם לעבן, וואָס שטייט זײ פֿאַר. און ווידער איז געווען לײטע די ערשטע פּראָווינץ, וואָס

איז פאראויסגעגאנגען און איז געוואָרן דער אַוואַנגארד פון רוסישן יידנטום.

ר' משה חיים מירקין איז געווען אַ טיפישער פאָרשטייער פון זיין צייט. ער האָט מיט איינמאָל דערטאָפּט דעם וועג, אויף וועלכן יידן באַדאַרפן גיין. און נישט בלויז האָט ער זיך אַליין געלאָזט, נאָר געזען, אַז אַנדערע זאָלן זיך פאַרקוקן אויף אים און אים נאָכטון. ער האָט אַגיטירט און געלט געגעבן (כאָטש ער איז געווען אַ קאַרגער ביו גאָר) אויף צו לערנען יידישע קינדער רוסיש. ער איז געווען אין דער דעלעגאַציע ביים גובערנאַטאָר וועגן עפענען לערן-שולן פאַר יידישע קינדער אין רוסיש. אַליין, כאָטש מיט אַ געבראָכענעם אַקצענט, האָט ער אין גאָס גערעדט נאָר רוסיש. ער איז געווען דער ערשטער איינצופירן אין זיין הויז די נייע מנהגים פון גיין אָן אַ הוט; אַ סאַמאָואַר צום טיי, און באַזונדערע אויפנעם-שעהן. ער האָט געקעמפט געגן דעם פאַנאַטיזם, געגן דער באַזונדערער יידישער קליידונג, געגן דעם „זשאַרגאָן“ און געגן דעם גאַנצן יידישן שטייגער. ער האָט געזאָגט, אַז „ס'איז שוין צייט אָנצוהייבן אַ ניי לעבן און צו ווערן מענטשן מיט מענטשן גלייך“.

דאָס האָט אים אָבער נישט געשטערט צו באַשעפטיגן זיך מיט אַ פרנסה, וואָס האָט שוין גאַרנישט געפאַסט צו זיינע ליבעראַלע אַנשוואַונגען – ער האָט געליהען געלט אויף צינזן. אָנגעהויבן האָט ער צוערשט פון נעמען משכנות – אַ פראָסטער שטאַט-מלווה, נאָר אַנשטאַט אַ שויפלאַד, האָט ער באַנוצט אַן אייזערנעם קאַסטן מיט פיל פּרענטן און קייטן, אין וועלכן עס זענען געווען אויסגעלייגט די משכנות. יעדער משכן פאַרזען מיט אַ פאַסטענדן קוויטל, וואָס האָט געטראָגן אויף זיך דעם נאָמען פון דעם אייגנטימער, מיט אַ נומער אין רוסיש און דייטש. נישט איין פּלע-מתנת, נישט איין דרשה-געשאַנק האָבן זיך געפונען אין קאַסטן. שפעטער, אַז די צייטן זענען געוואָרן ליבעראַלער, איז ער איבערגעגאַנגען צו פאַרגן געלט צו אַרומיגע פּריצים און צו הויכע באַאמטע פון דער גובערניע-שטאַדט. דאָ

ערשט האָט משה-חיים אַנטוויקלט זיין אייגנטלעכע טעטיקייט. די פּריצים זענען דאַמאָלסט געווען נישט קיין אויסגעווערעכנטע, ווי די היינטיגע. אין אַ גוטן מוט, ביי אַ קערטל, האָט מען צווישן איין ברודער און דעם אַנדערן געקאָנט פאַרשפּילן דער-פּער, וועלדער, שטעדטלעך, גאַנצע שטרעקעס לאַנד, אַזוי גרויס ווי גאַנצע קליינע מדינהלעך. פּריצים האָבן זיך שטענדיג גע-נויטיגט אין באַרעס געלט, און אַנשטאָט היימישע משכנות: באַשאַס, קאָליעס מיט גאַלדענע קייטן, פּלה-רינגען און שבת-לייכטער, האָבן צו ר' משה חיים מירקין אין אייזערנעם קאַסטן אַנגעהויבן צו וואַנדלען וועקסלען און קוויטן און קויף-קאַנטראַקטן אויף גיטער, אויף פעלדער און וועלדער — ביז עס איז אַנגע-קומען צו די גרויסע פּוסטינער וועלדער.

איינגעוויקלט אין זיין וואַרימען טוילפ, כאַטש עס איז געווען צווישן פּסח און שבועות, איינגעקאָרטשעט אין דעם גרויסן קאַטש, איינגעשפּאַנט מיט דריי ווייסע בולאָנעס, האָט זיך משה חיים מירקין געשלעפט איבער פאַרוינקנדיגע בולאָטעס דורך אַן אומהיימלעכן וועג, אין אַ פרעמדער, אומבאַקאַנטער וועלט, אַרומגענומען אינגאַנצן צווישן אומענדלעך-ברייטע שטרעקעס, באַדעקט מיט דיקע דעמבעס, וואָס האָבן די שייך פּון דער זון און דאָס טאַג-לייכט פאַרשטעלט מיט זייערע גע-דיכטע קרוינען. די דעמבעס, איינער אַריינגעפּלאַכטן אין אַנדערן ביי די קרוינען מיט די צווייגן, און מיט די וואַרצלען אין דער ערד, האָבן פאַרשטעלט דעם וועג דעם מענטשן, וואָס איז צום ערשטן מאל אַריינגעקומען אין זייערע פאַרבאַרגענע געהיימניסן. מיטן וואַלד-שומר אויפן פּראָנט ביים קוטשער, מיט דער ביקס אין האַנט, און מיטן „שרייבער“ זרח ביי דער זייט, האָט זיך משה חיים מירקין געלאָזט דורך דער טיפעניש פּון די פּוסטינער וועלדער, וואָס דורך אַ געשיקט געשעפּטל, צוצאַלנדיג דעם פּוילישן פּירשט אַ געוויסע סומע צו די וועקסלען, וואָס יענער האָט שוין געהאַט שטיין ביי אים, האָט ער אַריינגעקראָגען אין זיינע הענט אַריין. ער האָט זיך אָבער אַליין נישט פאַרגעשטעלט, אַז די פּוסטינער וועלדער זענען אַזוי גרויס

און אזוי ברייט, און אזוי דיק, און זיי פארנעמען אזא ברייטע שטרעקע, כאָטש עס איז אַלץ געווען אויפגעשריבן אויפן פּאַפיר. פון זעקס אין דער פרי פּאַרט ער שוין, און דער וואָלד-שומר זאָגט, אַז עס איז קוים אַ דריטל, אַ פּערטל, אָן אָנהייב ערשט. קיין מענטשן האָבן דאָ נאָך נישט געטראָטן, און דער ערשטער, וואָס וואָגט זיך אַריינצוקומען אין זיי, איז זייער בעל-הבית, זייער אייגנטימער, וואָס זיצט איצט אין קאָטש, און מאַכט פּלענער אין זיין קאָפּ, ווי אזוי זיי אויסצויגן, ווי אזוי זיי אויסצוהאַקן, צו פאַרברענען, צו טון עפעס מיט זיי... הייזלעך אויפצושטעלן, זעג-מילן, קלעצער לאָזן האַקן, און וואָס נישט? עס זעט זיך אויס, אַז די ביימער לעזן זיינע געדאַנקען, ווייסן וואָס דער סוחר קלערט וועגן זיי - און זיי פאַרשטעלן אים דעם וועג... באַשאַפן טויזנטער שטערונגען אין אַ שעה, דעם קאָטש ווייטער נישט צו לאָזן פאַרן אין זייער טיפעניש אַריין. דאָ פאַלן די פּערד איבער אַרויססטאַרטשנדיגע וואָרצל-צווייגן. דאָ קומען אָן אַ שרענגע דיקע דעמבעס, וועלכע האַלטן זיך אָן ביי די הענט, און פאַרשטעלן דעם וועג, ווי אַ דיקע, געדיכטע וואָנט, און לאָזן נישט פאַרן ווייטער. דאָ ווערט אזא רעש, אזא געברומעריי, אזא אומהיימלעך געוויין צווישן די ביימער, אַז די פּערד שטעלן זיך אַזש אָפּ, און זיי שטרעקן אויס זייערע אויערן צו פאַרנעמען דעם שאַרף: ווער קומט אָן? אָבער ר' משה חיים איז נישט דער ייד, וואָס לאָזט זיך אָפּשרעקן. ווייטער, ווייטער פאַרן. שוין אויפגעעסן דאָס פּראָוויאַנט, וואָס דאָס ווייב האָט מיטגעגעבן. מען לענט זיך אונטער דאָס האַרץ פון צייט-צו-צייט מיטן שנאַפּס, וואָס מ'פירט מיט אַ גאַנץ פעסעלע, און מען פאַרט ווייטער. ביו, ענדלעך, מען קומט-צו צו אַ בלאָטע - נישט אַריבערצופאַרן. שטיקער שניי טוילען זיך נאָך פאַרדעקט אין בלעטער. אַ גרינער מאַך-טעפּיך ציט זיך אויס אויף דער צווייטער זייט זומפּ. קיין טריט האָבן נאָך דאָ נישט באַטראָטן, קיין מענטש האָט דאָס נאָך נישט געזען. און משה חיים הייסט ווייטער פאַרן: נישקשה, אַז מ'וועט באַדאַרפן, וועט מען נעכט-טיגן אין קאָטש. „צוויי ביקסן האָבן מיר און בראַנסן אויך!“

אַבער די פּערד ווילן נישט פּאַלגן, זיי שטרעקן אויס די אויערן און הערן זיך צו עפעס צו, שטרעקן אויס נאָדורעס, און ווילן עפעס דערשמעקן. פּלוצלינג הייבן זיי אָן צו קאַפּען מיט די פיס אין דער בלאַטע, און ווי זיי גיבן אַ נעם דעם לייכטן קאַטש, און נישט קוקנדיג אויפן קוטשערס לייצעס און בייטש, גיבן זיי זיך אַ דריי אויס, און אַנטלויפן איבער די דעמבעס, צווייגן און וואַרצלען. דער קאַטש לייגט שוין אָן איבערגעדרייטער. ר' משה חיים אָן אַרויסגעוואַרפענער פּון איין זייט; זרח דעו שרייבער פּון דער צווייטער זייט – און די פּערד שלעפּן די רעשטן פּון קאַטש נאָך זיך אין גאַלפּ. אַזוי ווערט ר' משה חיים פּאַריאָנט פּון זיין אייגענעם וואַלד און דער וואַלד בלייבט נישט קיין געזעענער.

אַז די שטאָט איז געוואויר געוואָרן, אַז מירקין האָט גע- קויפט „פּוסטינע“, האָט מען געלאַכט אין די פּויסטן: וואָס וועט ער טון דערמיט? קיין וואַסער איז נישט דאָ, סיידין נישט אַנדערש ער וועט די דעמבעס אַליין עסן... משה חיים האָט צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ: „טאַקע, וואָס וועל איך טון דערמיט? סיידין די דעמבעס אַליין עסן“.

דרייסיג יאָר האָט ר' משה חיים מירקין געלאָזט שטיין די פּוסטינער וועלדער אומבאַרימט. ער האָט דערוויל זיך גע- נומען צו די שטעט. ער האָט אַנטוויקלט אָן אומדערהערטע טע- טיקייט. קיין איין מינוט האָט עס אים נישט געלאָזט איינרוען. פאַר אים איז די שטאָט באַשטאַנען פּון אַ פאַר רעגירונגס- געביידעס און צעוואַרפענע הילצערנע הייזלעך פּון בעלי-הבתים. דאָס איבריגע איז געווען בלאַטעס. ר' משה חיים מירקין האָט זיך גענומען באַבויען אַלע בלאַטעס. גאָסן גאַנצע האָט ער אויפ- געשטעלט, איינע נאָך דער אַנדערער. צוערשט הילצערנע. צווישן איין ברעט און אַנדערן האָט ער מיט חזיר-האָר באַ- קלעפט. „פיר הונדערט יאָר קאָן אַזאַ הויז שטיין, אויף פיר הונדערט יאָר בוי איך“ – האָט ער געזאָגט.

דערנאָך, אַז עס איז געוואָרן אַ מאַדע מויערן, האָט ער זיך

גענומען הויכע קאמעניצעס אויפשטעלן. ביי די ראנדן פון זיי-
נע וועלדער האָבן ציגעלניעס געברענט טאָג-און-נאַכט, און
טאָג-און-נאַכט האָט זיך געצויגן אַ לאַנגער שוור פון איינגע-
שפּאַנטע פּערד און וועגן מיט ציגל פון זיינע ציגעלניעס אין
שטאָט אַרײַן, ביז ער האָט די גרויסע לײטווישע שטאָט אי-
בערגעמאַכט פון אַ הילצערנע אין אַ ציגלדיגע...

אויף דער עלטער, נאָענט פאַר זיין טויט, איז ער געזעסן
אַן איינזאַמער, אַלײַן, פאַרלאָזן פון זיינע קינדער, אין דעם
קלענסטן צימער פון זיין גרויסער וואוינונג, און האָט געהאַלטן
אין איין חשבונען, וויפיל קוביק עס אַנטהאַלט זיין אומבאַריר-
טער פּוסטינער וואַלד. חשבונען איז געווען אַ סגולה צו זיין
אַסטמע, וואָס האָט אים געפייניגט אין זיינע אַלטע טעג. קוים
האַט ער זיך אַרײַנגעלאָזן אין אויטאַרבעטן פלענער, אין אויס-
חשבונען זיין פאַרמעגן, האָט דאָס געהאַט אַזאַ ווירקונג אויף
זיין קערפער, אַז ער האָט געקאַנט קאַנטראָלירן דעם אַסטמע-
הוסט, וואָס האָט אים שרעקלעך געפייניגט. דאַמאַלסט האָט זיך
אויך געמאַכט, אַז די רעגירונג האָט דעם נייעם באַן-וועג, וואָס
זאָל פאַרבינדן אירע דרום-פּראָווינצן מיט די מערבדיגע דורך
איין באַנען-קײט, באַשטימט צו בויען. דעם באַן-וועג איז אויס-
געקומען דורכצולויפן דורך דעם פּוסטינער וואַלד. און איידער
וואָס ווען, איז אויף יענער זײט גרענעץ וואַלד אויסגעוואַקסן
אַ גאַנץ יידיש שטעטל אויף דער טעריטאָריע פון וואַלד, פון
באַן-פאַרדאַיטשיקעס, פון באַן-אַרבעטער און פון יידן, וואָס האָבן
זיך געקליבן צו לעבן פון וואַלד, ווען מען וועט אים אָנהייבן
האַקן. אין דעם וואַלד האָבן געזאַלט זיין אַ פאַר סטאַנציעס,
און מען האָט אים שוין געמאַסטן נישט אין מיילן, נאָר אין
דעסאַטינעס. די ידעוּ האָט ר' משה חיים מירקין באַקומען
אויף זיין טויטן-בעט, און זיין קאַפּ האָט באַלד אָנגעהויבן אויס-
אַרבעטן פלענער און פּראָיעקטן, וויפיל שטעטלעך ער זאָל
אויסבויען אין וואַלד. (דאָס האָט פאַרלייכטערט זיין הוסט און
פאַרלענגערט זיין לעבן אויף אַ געוויסער צײַט). ביז די אַסטמע

האַט אים פאַרכאַפּט און אָנגעהויבן צו ווערן, און משה חיים
מירקין האָט אין זיך געקלאָגט:

— דער פּוסטינער וואָלד לעבט אויף— און איך שטאַרב...
קיינער האָט נישט געהערט זיין אינערלעך קלאָגן, וואָרים
דער הוסט האָט אים צוגעדישעט...

קאפיטל 6

גבריאֵל חיימאָוויטש מירקין

ר' משה חיים מירקין האָט איבערגעלעָזט נאָך זיך צוויי זין און צוויי טעכטער. די טעכטער האָט ער חתונה געמאַכט מיט גבירים אין דער מדינה. און ווי אַ געניטער סוחר, האָט ער איינגעטיילט די איידעמס זייער טייל ירושה נאָך ביים לעבן, כדי די זין זאָלן נישט דאַרפן צעברעקלען דאָס פאַרמעגן נאָך זיין טויט. זיין עלטערער זון, יוסף מירקין, איז געגאַנגען אין זיין פאָטערס וועגן, און איבערגענומען דעם פאָטערס געשעפטן נאָך זיין טויט. ער איז פאַרבליבן וואוינען אין דער-זעלבער שטאָרט. זיין יינגערן זון אָבער, גבריאֵל, האָט דער אלטער מירקין דווקא געוואָלט מאַכן פאַר אַן אַדוואָקאַט. אַזוי ווי אַ יידישער טאַטע וויל האָבן אַ קינד אַ לערנער, וואָס זאָל לויכטן נאָך זיין טויט, אַזוי האָט דער אלטער מירקין דווקא געוואָלט האָבן אַ זון אַ „געענדיגטן“. ער האָט דורך דעם געוואָלט אויסקויפן זיינע זינד געגן דער השפּלה, און דעם ציגזון-האַנדל וואָס ער האָט געפירט. און נאָכדעם ווי מירקינס ביידע זין האָבן געענדיגט דאָס שטאַדטישע גימנאַזיום (מירקינס זין זענען געווען די ערשטע יידישע גימנאַזיסטן אין שטאַרט) — איז דער עלטערער זון פאַרבליבן אינדערהיים, ביים פאָטער, און דער יינגערער זין איז געפאָרן אין דער רעזידענץ-שטאָט, קיין פעטערבורג, אויפן יורידישן פאַקולטעט, וואו עס איז נאָך דאָן, ביי די ווייניגע יידישע שילער, נישט שווער געווען אַנצוקומען.

עס האָט זיך אָבער באַלד אויסגעלאָזט, אַז דווקא דער
 יינגערער זון האָט אַרויסגעוויזן איבערראַשנדע געשיקטקייט אין
 האַנדל. דער עלטערער איז געבליבן אַ בטלן. ער האָט נאָר
 פאַרטאַכלעוועט דאָס פאַרמעגן פון פּאָטער, וואָס אַפילו זיין
 „שלימזל“ האָט נישט געקאָנט אינגאַנצן בייקומען. דער יינגערער
 זון, גבריאַל, האָט נאָר צוליב דעם פּאָטערס עקשנות געמוטשעט
 זיך מיט רוימישע רעכט. ער האָט עס אָבער באַלד פאַרנאָכ-
 לעסיגט. דערפאַר האָט ער זיך באַקענט מיט אַ גרופע קריסט-
 לעכע סטודענטן, צו וועלכע עס האָט אים געצויגן. (ער האָט
 פון זיין קינדהייט אָן געהאַט אַן אָפּנייגונג צו יידן). ער האָט
 מיט אַ ברייטער האַנט, מיט די געלט, וואָס דער פּאָטער האָט
 אים צוגעשטעלט פאַרדעקט זיין יידישע אָפּשטאַמונג. עס איז
 געווען אַ סאָרט „נאַלדענע יוגנט“ פון דער דאַמאָלסטיגער צייט,
 וואָס האָבן געפּראָוועט שטיק מיט סוברעטקעס, וועלכע האָבן
 געטאַנצט „קאַן-קאַן“ און געוויזן די זאָקן אין די באַשיכטע פּיס
 אין די קאַפּאַרעטן פון פּעטערבורגער נאַכט-לעבן. פון זיינע
 חברים האָט ער זיך אויסגעלערנט געוויסע געזעלשאַפטלעכע
 מאַניערן, אַ לייכט אומגיין מיט פרויען, און דער עיקר האָט
 ער דורך דער אומגעבונג געקראָגן אַ באַקאַנטשאַפט צווישן
 שפּעטערדיגע הויכע באַאַמטע, וואָס גבריאַל חיימאָוויטש האָט
 גאַנץ גוט געוואוסט אויסצונוצן פאַר זיינע געשעפטן.

אין דער אומגעבונג האָט ער זיך אויך באַקענט מיט זיין
 שפּעטערדיגער פּרוי, נאַטאַליאַ אָסיפּאָוונאַ זאַרוכין. דער נאָמען
 איז געווען אַ פאַרשטעלטער, און שפּעטער, דורך איר פּאָטער
 אַ צוגעגעבענער. איר פּאָטער איז געווען אַ באַקאַנטער דאָקטאָר
 אין פּעטערבורג, פון יידישער אָפּשטאַמונג. יאָ, געשמדט, צי
 נישט געשמדט, דאָס האָט מען נישט געוואוסט. אין שטוב
 האָט זיך געפירט, ווי אין אַלע פּעטערבורגער הייזער – קריסט-
 לעך, פּראָוואָסלאָוונע. אַן איקאַנע אונטער אַ רויט לעמפל, אין
 ווינקל, ביים דאָקטאָר אין קאַפינעט, אין עס-צימער, אין סאַלאָן.
 איר מוטער האָט אינגאַנצן אויסגעזען, ווי אַ קריסטין. דער

פאטער - נישט. די יידישע נאָז, דער הויכער שטערן און די אויגן, און אים קנייטשן האָבן אַרויסגעקוקט פון די צוויי גרויסע באַקן-בערד. זאַרוכינס הויז האָט געשמט פאַר אַן אַריס-טאַקראַטישעס. גבריאַל חיימאָוויטשן האָט אימפּאָנירט דער פעטער-בורגער לַאָקיי מיט די ווייסע הענטשקעס, וואָס האָט דערלאָנגט צום טיש. גבריאַלן האָט אימפּאָנירט די „אַלעקסאַנדראָווסקע“ אַמפיר-מעבל, מיט וועלכע די וואוינונג פון דאָקטאָר איז געווען אָנגעפילט. די ברייט-בייכיגע שראַנקן און די שווערע בראָנזן-באַקלאַפטע קאָמאָדן, און די גרויסע לַאַנגע, אומהיימלעכע טישן. גבריאַל חיימאָוויטשן האָט אימפּאָנירט דאָס, וואָס אַלע זאָגן זיך „איר“ אין דעם הויז. אַפילו די טאַכטער „דוצט“ נישט איר מאַמען, און די מאַמע „דוצט“ נישט דעם פּאָטער. נאָר דעם שטאַרקסטן איינדרוק האָט אויף אים געמאַכט דער ווייסער אַלבאַסטער האַלז, וואָס האָט אַרויסגעקוקט פון נאַטאַ-שעס „דעקלאַט“, מיט בלויע אַדערן דורכגעצויגן, אויף וועלכן עס האָט אויף אַ שמאַל סאַמעטן בענדל געהאַנגען אַ מעדאַליאָנ-טשיק מיט געהיימע האַר, און אַ פּאָטאַגראַפיע פון עמיצן. דאָס האָט אַזוי גרויסאַרטיג אויסגעקוקט אין גבריאַלס אויגן, אַז ער האָט עס קיינמאָל נישט פאַרגעסן.

אַריינגעפירט אין דעם הויז אַריין האָט אים אַ קוויזן פון דאָקטאָר, וואָס איז געווען גבריאַלס אַ גוטער פריינט און באַ-לאָנגט צו איין קרייז. און דאָקטאָר זאַרוכין, וועלכער איז גע-ווען אַ פּאָטער פון פינף טעכטער, פון וועלכע נאַטאַשאַ איז געווען די דריטע, האָט, גבריאַלן, ווי יעדן יונגענמאַן, זייער גוט צוגענומען.

גבריאַל האָט נישט געוואוסט, צי ער וועט זיך יאָ באַ-דאַרפן שמדן, צי נישט, ווען ער וועט בעטן די האַנט פון נאַטאַשאַן (יעדנפאַלס, איז דאָס אויך געווען אַ שטיקל אַטראַקציע). אויסגעלאָזט האָט זיך, אַז ער האָט זיך נישט באַדאַרפט שמדן. פאַרקערט, דאָס, וואָס גבריאַל איז אַ ייד און ער קומט פון יידישן תּחום, וואו די יידישע מנהגים ווערן נאָך אָפּגעהיט, האָט אים געמאַכט גאַר סקאַציל-קומענדיג, וואָרים דאָקטאָר

זארוכין, כאָטש ער איז געווען אינגאָנצן שוין אַסימילירט, אינגאָנצן געלעבט אַ פעטערבורגער פּראָוואַסלאָוונעם לעבן, און קיין זאך האָט אים נישט צוגעבונדן צו יידן, איז עפעס צוליב אַן אומבאַוואוסטער סיבה נישט אַריבערגעגאַנגען דעם לעצטן שריט.

צום פּאָטערס טויט איז גבריאַל אַהיימגעקומען אין דער ליטווישער שטאָדט (ער האָט שוין דאָמאָסט געהאַט אַוועקגע-וואָרפן דעם אוניווערסיטעט און געקליידט זיך ציוויל), און מיט זיינע צוויי יאָר פעטערבורגער לעבן, וואָס ער האָט געהאַט הינטער זיך, איז ער אַזוי פּאַרענדערט געוואָרן, אַז קיינער האָט אים נישט דערקענט. ער האָט שוין דאָן געטראָגן זיין יונגע בלאַנדע באָרד פּאַרקאַמט אין צוויי שפיצן, ווי עס איז דאָ-מאָסט געווען די מאָדע אין פעטערבורג, נאָכן ענגלישן סטיל, אַ גאָלדענע קייט איבער אַ סאַמעטענער וועסט, ברייטע הויזן און אַ שוואַרצן סורדוט - אַן עכטער טיפּ „פּרינץ אַלבערט“, מיט אַ רויז אין לאַץ, און אַ קליינעם שטייפן „דערבי-הוט, האָט ער געצויגן די אויפּמערקזאַמקייט אויף זיך פון דער גאַנצער שטאָט, אַלס פעטערבורגער פּראָנט. מיט זיין קאַרעקטן גרויס-שטאַטישן רוסיש, מיט זיינע אַסימילירטע מאַניערן, איז ער געוואָרן אַן אָנגעזעענער גאַסט נישט נאָר בלויז אין רייכע יידישער הייזער (פון וועלכע ער האָט זיך, אגב, געהאַלטן פון דער ווייטנס), נאָר אויך אין קריסטלעכע הייזער, אין די אַפיציעלע באַאַמטן-קרייזן.

דאָס איז געווען זיין אויפטו אַריינצוגעבן אַן אָנבאָט צו דער פּאַרוואַלטונג פון באַן-מיניסטעריום וועגן צושטעלן „שוועלן“, פאַר דער איינזבאַן-ליניע פון די פּוסטינער וועלדער. די פּוס-טינער וועלדער, וועלכע זענען געלעגן אין וואָהם פון דער נייער באַן-ליניע, האָבן געקאָנט צושטעלן „שוועלן“ פאַר אַ פיל זידעריגערן פּרייז, ווי אַנדערע קאָנקורענטן. זיין באַקאַנטשאַפט אין די רעגירונגס-קרייזן, זיין ברייטע האַנט, זיין געזעלשאַפט-לעך נאַכט-לעבן, ביים קאָרטן-טיש, אין בודואָרן פון צוויי-פעלדאָפטע שיינע פּרויען, האָט פיעל געהאַלפן, אַז זיין אָנבאָט

דאָ אָנגענומען ווערן. און מיט איינמאָל איז די פירמע „ברי-דער מירקין“ געוואָרן באַקאַנט אין די רעגירונגס-ספערן. עס איז געווען דאָס ערשטע גרויסע געשעפט, וואָס ער האָט גע-מאַכט מיט דעם באַן-מיניסטעריום.

ער האָט אָבער באַלד איינגעזען, אַז אין שותפות מיטן ברודער וועט ער נישט ווייט קומען. ער האָט שוין מער נישט געקאַנט איינזיצן אין דעם יידישן תּחום, נישט געקאַנט פאַר-לייזן די בלאַטעס, די יידן, און ער האָט מיט זיי גאַרנישט געוואָלט האָבן צו טון. עס האָט אים געצויגן צו דער גרויסער וועלט. האָט ער מיט איין קלאַפּ - מיט דער גרויסציגלעכקייט, וואָס איז געווען אַזוי כאַראַקטעריסטיש פאַר אים - ליקווידירט דעם פּאַטערס געשעפטן אין תּחום, איבערגעלאָזט דעם ברודער אַלע הייזער, אַלע משכנות און אַלע חובות ביי די פריצים און פירשטן, און פאַר זיך גענומען „פּוסטינע“ מיט דעם רעגירונגס-קאָנטראַקט און ער איז אַוועק צוריק קיין פעטערבורג, וואו עס האָט שוין געוואָרט אויף אים נאַטאַשאַ מיט דעם אַלבאַסטער האַלז, און מיט דעם שוואַרצן שליפּל, אויף וועלכן עס הענגט דער מיסטישער מעדאַליאָנטשיק.

עס איז דאַמאָלסט געווען די צייט, ווען די רעגירונג האָט אָנגעהויבן צו פאַרווירקלעכן דעם גיגאַנטישן פּלאַן פון דער סיבירער אייזנבאַן. מיט איינמאָל, פון אייניגע פונקטן, וואָס ליגן איבער דעם אומענדלעכן ווייטן מהלך פון מאַסקווע ביז וולאַדיוואַסטאָק, האָט מען זיך גענומען בויען די באַן. ווי אַ לייב דערשמעקט אין וואַלד, וואו עס געפינט זיך זיין שפייד, אַזוי האָט גבריאל דערשמעקט די גרויסע, קאַלאָסאַלע אונטער-געמונגען, וואָס לאָזן זיך מאַכן אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם אייזנבאַן-פּלאַן. ער האָט באַשאַפן אין צענטער אַ קאָנסאַרציום, צונויפגעפירט גרויסע יידישע קאַפיטאַליסטן מיט הויכע רעגירונגס-באַאַמטע, אַריינגעצויגן אַ פאַר שיינענדיגע נעמען פון גרויספירשטן, און מען האָט זיך אַוועקגעלאָזט קיין צענטראַל-וואַסלאַנד, קיין סיביר, אויפגעקויפט מדינות-ווייטע שטרעקעס

וועלדער, דורך וועלכע די צוקינפט יגע באן וועט דורכגיין. און די הויכע באַאָמטע און גרויספירשטן האָבן שוין געזען, אז דאָס באַן-מיניסטעריום זאָלן קויפן „שוועלן“ פאַר דער אומדערהערטער שינען-לענג פון דער סיבירער באַן פון דעם קאָנסאַרציום, פאַר אַ פרייז, וואָס ער אַליין איז געווען ביכולת צו דיקטירן אין גאַנץ רוסלאַנד.

עס איז געווען נאָך דער חתונה מיט נאַטאַליען, ווען זיינע געשעפטן האָבן אים געוואָרפן פון איין שטאָט אין רוסלאַנד צו דער אַנדערער. ער האָט זיך שטענדיג געמוזט געפינען אינמיטן פון בוי-טעטיקייט, און ער האָט איבערגע-פירט זיין הויז פון פעטערבורג אין די טיפענישן פון צענטראַל רוסלאַנד.

זיין ווייב איז אָבער געווען אַ שוואַכע, אַ לאַנגזאַמע, אַ פוילערקע. זי האָט געהאַט אין דעם מאַרץ פון אירע ביינער די פייכטע ראָסע, וואָס שטייגט אויף פון די פעטערבורגער קאַנאַלן, צווישן וועלכע זי האָט זיך דערצויגן. זי האָט נישט געקאָנט מיטשפרייזן מיט אים. דאָרט, וואו ער האָט געמאַכט צען טריט, האָט זי געקאָנט קוים איין טריט מאַכן. זי איז באַלד מיד געוואָרן פון איבערגעשפאַנטקייט, וואָס זיין ענערגיע, זיין טעטיקייט האָט אָנגעוואָרפן אויף איר. קוים האָט מען אַ הויז געהאַט איינגעפונדעוועט אין אַ שטאָט, האָט מען עס באַלד געמוזט איבערפירן אין אַ צווייטער שטאָט — און דאָן איז געקומען דאָס קינדלען...

מיידלעך זענען געקומען, דריי מיידלעך, איינע נאָך דער אַנדערער, און קיינע פון זיי האָט זיך נישט געהאַלטן, ביז עס איז געבוירן געוואָרן זאַכאָרי. די קינדער האָט זי געבוירן איבער דעם וועג פון מאַסקווע ביז יעקאַטערינעבורג — אין יעדער שטאָט. אַן אַנדער קינד.

ביז צו זאַכאָריס געבורט האָט זיך גבריאַל אַרומגעטראָגן מיט ערנסטע ישבות אינגאַנצן איבערצוגיין צו יענער רעליגיע, וועמעס מנהגים ער האָט סיי-ווי-סיי געהאַלטן.

אייגנטלעך, האָט אים גאַרנישט אָפגעשיידט פון אַלע זיינע פריינט. נישט נאָר האָט מען אין שטוב געפראָוועט אַלע פראָוואַקסלאָונע יום-טובים, - אַפילו אין צערקווע פלעגט מען אויך פון צייט צו צייט גיין, צוליב אָנהאַלטן סאַציאַלע באַציי- אינגען. אַלע באַקאַנטע, פריינט, געשעפטס-פאַרבינדעטע, אָנגע- שטעלטע, אַלע האָבן באַלאָנגט צו דער צערקווע, און אַז עס איז געקומען אַ ספעציעלער טאָג, אַ נאַציאָנאַלער יום-טוב, אַ צאַרישער יום-טוב האָט מען זיך געמוזט ווייזן. כּאָטש אַלע האָבן געוואוסט, אַז זאַכאַרי באַלאָנגט נאָך אויפן פּאַפיר צו אַן אַנדערער רעליגיע, האָט מען אים דאָך מוחל געווען. ערשטנס, האָט זיך אין דעם אָרט, וואו ער האָט געוואוינט - אין צענטראַל-רוסלאַנד - קיין שום באַזונדערע שנאה צו יידן נישט געפילט, קיין שפור פון אַנטאַגאָניזם; צווייטנס, איז ער מיט זיינע מנהגים און זיין לעבן געווען אַזוי גלייך מיט זיי, אַז מען האָט גאַרנישט פאַמערקט קיין שום אונטערשייד, און זיינע מערסטע באַקאַנטע האָבן טאַקע נישט געוואוסט, אַז זאַכאַרי חיימאַויטש באַלאָנגט צו אַן אַנדערער רעליגיע. נאָר זיין יידישער פאַספּאַרט און יידישער נאָמען האָט אים געשטערט אין זיינע האַנדלס-באַציאָונגען אין די רעגירונגס-קרייזן. ער האָט נישט געזען קיין שום אירוזאָך, פאַרוואָס ער זאָל נישט מאַכן דעם שריט - אינגאַנצן איבערגיין צו די, וועמעס לעבן ער האָט סיי-ווי-סיי געלעבט.

נאָר די רעאַקציע האָט שוין געהאַלטן אין איר בליאונג - די צייטן פון פּאַביעדאַנאַסצעו, ביי אַלעקסאַנדער דעם דריטן, און אַפילו די האַפנונגען, וואָס מען האָט געלייגט אויפן נייעם צאַר, נאָך אַלעקסאַנדערס טויט, האָבן זיך אויך נישט פאַרווירק- לעכט. פּאַביעדאַנאַסצעו האָט געהערשט ביי ניקאָליען, פונקט אַזוי ווי ביי אַלעקסאַנדערן. אין מירקין'ען האָט זיך דאַמאָלסט דערוועקט (אַזוי ווי אין פּילע פון זיין גלייכן) אַ שטילער פּראָטעסט, וועלכער האָט זיך אויסגעדריקט דערין, וואָס ער וועט ווייטער להכעיס אָנהאַלטן זיין רעליגיע. עס האָט אויס- געוויזן ווי אַ פחדנות, דווקא איצט איבערצוגיין צו זיי אַן אַן

אורזאך. ער האָט עס אָפּגעלייגט אויף דער צייט, ווען ביי אים וועט אַ זון געבוירן ווערן, וועט ער דעם זון אַריינברענגן. ביזן אין יענעם גלויבן, פּדי ער זאָל נישט באַדאַרפּן אָן אַ פאַרוואַס און אַ פאַרווען ליידן איבער זיין יידישקייט. דאָס וועט זיין נאַטירלעך. אָבער ווען עס איז געקומען דערצו, איז שוין די שנאה צו יידן מצד די רעגירונגס-קרייזן געווען אַזוי פאַרביטערט, אַז עס האָט זיך ביי זאַכאַרין דערוועקט אַ קאַפּ-ריז דווקא נישט – דערפאַר, ווייל איר ווילט, און ער האָט זיך דערפון אָפּגעהאַלטן פאַר אַ געוויסער צייט, ביז די רעאַק-ציע וועט אַ ביסל אויפהערן, און ער וועט עס קאָנען טון מיט אַ רואיגערן געוויסן.

קיין אַנדער לעבן, קיין אַנדערע מנהגים, קיין אַנדערע יום-טובים האָט ער דעם זון סיי-ווי-סיי נישט געהאַט צו געבן און אים נישט געקאָנט געבן אויסער די, וועלכער האָט נישט געוואָלט אָפּציעל אָננעמען „אויפן פאַפיר“, נאָר גענאָסן פון זיי ווי געגנבעטערהייט... איז דער זון אויפגעוואַקסן אינגאַנצן אין אַ רוסישער אַטמאָספּערע, אינגאַנצן אַזוי ווי אַ קינד פון זיינע שכנים. עס האָט אים מיט קיין זאַך נישט אָפּגעשיידט. ווי זיין שכנס יינגל, האָט אויך זאַכאַרי פאַרן שלאָפן גיין גע-צלמט זיך פאַר דער איקאָנע, וואָס איז געהאַנגען אין זיין קינדער-צימער, און געפרייט זיך מיט דער „יאָלקע“, אָדער מיט די אָפּגעפאַרבטע אייער פון פּסח, אָדער געוואַרט מיט אומגעדולד אויפן יום-טוב פון טובלען דעם הייליגן בילד אין אויפגע-האקטן אייז... ביז צו צוועלף יאָר האָט ער גאָר אינגאַנצן נישט געוואוסט, אַז ער באַלאָנגט צו אַן אַנדערער ראַסע, צו אַן אַנדער פּאָלק – צו אַן אַנדערער אמונה. חברים אין שול, אין גאַרטן, האָבן אים אויפגענומען ווי איינעם פון זיי, און נישט געוואוסט, אַז עס שיידט אים עפעס אָפּ פון זיי.

ווען זאַכאַרי איז שוין געווען גענוג אויסגעוואַקסן אַריינ-צוקומען אין גימנאַזיע, האָט זיין מוטער פּלאַצלינג פאַרלאָזט די היים און איז אַוועק אין אויסלאַנד.

מען האָט אים געזאָגט, אַז די מוטער איז קראַנק און
מוז זיך היילן. יעדנפאַלס, איז דער קליינער זאַכאַרי איבער-
געבליבן אַליין אין דעם גרויסן הויז – דאָרט ווייט אין טיפן
רוסלאַנד. זיין מוטער האָט ער שוין מער נישט געזען.

קאפיטל 7

זאכאריס קינדהייט

דער פאָטער איז געווען שטענדיג אין וועג צווישן פע-טערבורג און יעקאטערינענבורג. איז דער קליינער זאכארי מיט זיין קאָרעפעטיטאָר, סטעפאָן איוואַנאָוויטש (אָן עלטערער רוי-טישער לערער פון אַ גימנאַזיע, וואָס איז עפעס צוליב אַ זינד אָפגעזאָגט געוואָרן פון זיין שטעל), מאַריאַ איוואַנאָוואַ, די הויפט-אויפזעצערין, און די דינערשאַפט, וואָס איז באַשטאַנען פון אַ קעכין, אַ שטוב-מיידל און אַ לאַקיי - געווען די איינ-ציגע איינוואוינער פון גרויסן הויז אין יעקאטערינענבורג. דער מאַמעס צימער אויפן ערשטן שטאָק איז געווען פאַרמאַכט, נאָר דער גרויסער זאָל, אין וועלכן עס זענען געשטאַנען די רייכע אומגעלוימפערטע מעבל מיט די פיל בראָנזן, וואָס מען האָט געבראַכט פון פעטערבורג, איז געווען אָפן, כאַטש עס האָט אים קיינער נישט באַנוצט. אויך דאָס ברייטע פיר-פענסטערדיגע עס-צימער מיט די פיר-און-צוואַנציג לעדערנע שטולן אין גרויסן אומהיימלעכן טיש, איז אויך געווען אָפן. און דעם פאַפאָטשקעס קאַבינעט מיט דעם אומענדלעכן שרייב-טיש און שווערן מאַסיוון בראָנוצנעם טינט-פאַס מיט די צוויי לאַקאָמיטיוו-מאָדעלן, וואָס זענען געשטאַנען אויפן טיש אַלס פאַפיר-באַשווערער, מיט די גרויסע פאַטאָגראַפיעס אין פאַרגיל-

דעטע ראמען פון גענעראל און הויכע באַאַמטע, איז אויך גע-
שטאַנען אָפן. דאָס דינסט-מיידל מיטן לאַקיי האָבן יעדן טאָג
גערוימט, גערייניגט די שווערע פּערסישע דיוואַנעס, געווישט
דעם שטויב — כאַטש זייער זעלטן איז דאָרט ווער אַריינגע-
קומען.

אין דער ערשטער צייט, ווען דער קליינער זאַכאַרי איז
געבליבן אַליין, האָט ער זייער געבענקט נאָך זיין מוטער.
ער האָט זיך געשעמט אַרויסצואווייזן די שוואַכקייט, געוואוסט
שוין, אַז עס איז נישט שיין פאַר אַ יינגל, אַ גימנאַזיסט, צו
זיין אַזוי סענטימענטאַל. נאָר ווען קיינער האָט נישט באַמערקט:
ווען סטעפאַן איז אַנגעווישט איז געשלאָפן (סטעפאַן איז אַנגעווישט,
וועלכער האָט נישט פיינט געהאַט דעם ביטערן טראָפּן, האָט
זייער ליב געהאַט צו שלאָפן, און ווי עס האָט זיך נאָר גע-
מאַכט אַ געלעגנהייט, האָט ער עס אויסגענוצט פאַר זיין שוואַכ-
קייט), האָט זיך דער קליינער זאַכאַרי אַרויסגעכאַפט אויפן
ערשטן שטאָק, אין זאַל אַריין, וואו עס איז געשטאַנען אויף
אַ באַשטאַנד, נישט ווייט פון קוימען, דער מאַמעשקעס גרויסע
פּאָטאַגראַפיע אין אַ גילדענער ראַם, און געלעט מיטן הענטל
איבערן גלאַז אויפן אָרט פון מאַמעשקעס לענגלעכן פנים מיט
די לענגלעכע באַקן און גערעדט דערצו ווי צו אַ לעבעדיגן
נפש:

— מאַמעשקע טייערע, איך האָט דיך ליב, איך האָב
דיך ליב.

ער פלעגט צושטעלן זיין נעזל צום קאַלטן גלאַז, אויפן
אָרט פון מאַמעשקעס ווייסן לאַנגן האַלז, און קושן דאָס גלאַז,
וואָס איז קאַלט געווען פון דעם, וואָס מען האָט אין זאַל
ווייניג געהייצט — און ברומען פאַר זיך:

— מאַמעשקע טייערע, איך האָב דיך ליב, איך האָב
דיך ליב.

מאַמעשקע האָט געטראָגן אויף דער פּאָטאַגראַפיע אין
דער גאַלדענער ראַם — אַזוי ווי אין לעבן ביים אויפנעמען
זעסט — דאָס בלויע זיידענע קלייד מיט דעם ברייטן פאַל-

דעוודיגן און האַלב-קרינאָלינענדיגן הינטן, אויפגעהויבן דורך אַ קישנדל, פאַרקנעפלט ביז צום לעצטן קנעפל אין טיפן האַלו אַריין, אַ ווייסער שפיצן-שלייער, פאַרוואַרפן לייכט איבער די אַרעמס, און אַ פעכער אין דער האַנט. די האַר פאַרקצמט הויך אין אַ קאָקס, מיט קעמלעך באַזעצט, און איבערן גלאַטיגן שטערן האַט זיך אַראָפּגעלאָזט אַ הנעוודיג גזשוועלע, ווי עס וואָרט גע-ווען צוגעקלעפט. שעהן-לאַנג האַט דער קליינער זאַכאַרי גע-קאָנט שטיין פאַר דער פּאָטאַגראַפיע און איינקוקן זיך אין מאַמעשקעס פנים, טיף אין די ווייסלעך פון די בלויע אויגן. מאַמעשקעס אויגן האָבן גאַרנישט אויף אים געוואָלט רוען, זיי האָבן שטענדיג ערגעץ-וואו געבליקט אָן אַ זייט, צום פענס-טער אַרויס. מאַמעשקעס אויגן זענע געווען אַזעלכע זיסע און אַזעלכע צוציענדיגע, אַז דער קליינער זאַכאַרי פלעגט צופאַרן אויסקושן דורכן גלאַז מאַמעשקעס אויגן, מאַמעשקעס גלייכע, לאַנגע נאָז, מאַמעשקעס ליפן. אַדער איינגראַבן זיין פנים אין דעם ווייכן הויכן האַלו.

אַלץ האַט ער ליב געהאַט אין מאַמעשקען: די ווייסע רויזן, וואָס מאַמעשקע האַט געטראָגן אויף דער ברוסט, דעם פעכער, דעם ווייסן שפיצן-שאל. ער האַט דערפילט נאָך איצט, דורכן גלאַז פון דער פּאָטאַגראַפיע אַרויס, דעם ספעציפישן אָנגענעמען, וואַרימען פאַרפיומען-געשמאַק פון מאַמעשקעס קליי-דער, צוזאַמען מיט נאַפּטאַלין, וואָס מען האַלט אין שראַנק, כדי די קליידער אָפצוהיטן פון מאַרן זומער-צייט... עס פלעגט אים באַפאַרן אַ גלוסטונג צו וואַרפן זיך אויף דער פּאָטאַגראַפ-יע און אויסקושן יעדעס שטיקל פון מאַמעשקעס קליידונג, וואָס ער האַט עס קיינמאָל נישט געקאָנט טון אין דער ווירקלעכקייט. אין לעבן.

אין לעבן פלעגט מאַמעשקע אים תמיד אָפּשרעקן און פאַרשעמען, ווען ער האַט אַרויסגעוויזן אַ קינדערשע שוואַכקייט און זיך טוליען צו איר.

— די ביסט שוין אַ דערוואַקסן יינגל, ביסט שוין אין

גימנאַזיע, טראַגסט שוין אַ מונדיר. נישט שיין פאַר דיר אַזעל-
כע קינדערשע שטיק. אַדער גאַר שרעקן מיטן טאַטן:

— וואָס וועט זיין, זאַכאַרי, אַז פאַפּאָ וועט געוואויר
ווערן, ווי קינדיש דו ביסט נאָך?!

און פאַר פאַפּעשקען האָט זאַכאַרי מער מורא געהאַט
ווי פאַרן געלן לערער פון אַריטמעטיק, און ווי פאַרן שוואַרצן
מלאַך מיט דער שווערד אין דער האַנט אויף דער הייליגער
איקאָנע.

אַבער וואָס האָט ער געזאָלט טון, אַז ער האָט דאָך
ליב מאַמעשקעס הענט, מיט אירע פינגער זיך שפּילן, אַדער
צו שטיין נאָענט צו אירע קני, צו שמעקן די וואַרימקייט פון
אירע פאַרפּוּמען, אַדער צו גלעטן כאַטש דעם פעכער אירן.
אַדער צו שפּילן זיך מיט די פּרענדזלען פון איר שאַרף.

איז דאָס, וואָס ער האָט נישט געקאָנט טון אין דער
ווירקלעכקייט אַמאָל אויף מאַמעשקעס רעאלן פנים, האָט ער
געטון אין דער שטיק, באַהאַלטענערהייט, ווען ער האָט אָנגע-
טראָפּן מאַמעשקעס אַ קלייד. אַפילו מאַמעשקעס אַ שיכעלע,
פלעגט ער צודריקן צו זיין האַרץ און קושן עס:

— מאַמעשקע טייערע, איך האָב דיר ליב, איך האָב
דיך ליב...

די ערשטע צייט, ווען ער איז איבערגעבליבן אַליין אָן
דער מוטער, איז דער יינגל קראַנק געוואָרן. ער האָט געקראַנק
גרויסע וואַרימקייט. עס האָט גענומען אַ געוויסע צייט, ביז ער
האָט זיך דורכגעבראַכן דאָס בלייבן אַליין. עס איז אים אָנגע-
געקומען אַזוי שווער, ווי עס קומט אָן שווער אַ קינד אָפּצו-
געוואוינען פון דער ברוסט... דערנאָך, אַז ער האָט מיט דער
הילף פון זיין ווילן און כאַראַקטער געבראַכט איבער זיך צו
בלייבן אָן דער מוטער, האָט ער שוין איצט זיין ליבע צו
דער מוטער אויסגעגאָסן אומגעשטערט אויף אירע פאַטאָגראַפיעס
און קליידער-שטיקער.

די ליבע צו זיין מוטער האָט ביי דעם קליינעם זאַכאַרי
איבערגעלאָזט אַן אייביגן שטריך; זי האָט באַאיינפלוסט זיינע

באַציאונגען צו פרויען. אַ לאַנגע צייט, ביז זאָכאַרי איז שוין געווען אַ דערוואַקסענער יינגל, און אַפילו נאָך אין היינטיגער צייט, ווען עס איז אים באַזונדערס טרויעריג, קאָן זאָכאַרי נישט אַנדערש איינשלאָפן אויף זיין געלעגער, סיידן ער מוז זיך פאַרשטעלן אין זיין אילוויזע, אַז ער נורעט איין זיין פנים אין זיין מוטערס ווייכן וואַרימען האַלז. ער דערפילט דעם מוטער-פאַרפיום, וואָס דרינגט אַרויס פון איר. גאַנצן לייב, און עס קומט איבער אים אַ געאיידעלטע און געלייטערטע צניעותקייט, אַ נישט-וועלטגע גוטסקייט, וואָס נאָר ריינע מוטער-ליבע קאָן געבן... ער ווערט אַ הילפלאַז קינד צוריק, ער גיט זיך אינ-גאַנצן איבער אין דער זיכערקייט, אין דער באַשירעמקייט פון דער מוטערס אַרעמס. די באַציאונג צו זיין מוטער האָט ווייטער געווירקט אויף אים און קאַנטראַלירט זיינע מיינונגען וועגן פרויען איבערהויפט. ער קאָן זיך ביזן היינטיגן טאָג נישט צורירן צו אַ פרוי, נאָר מיט די ריינסטע און נאָבלסטע געפילן. אין יעדער פרוי, אַפילו אין די אויסגעלאַסנסטע, אין די פראַס-טיטואירנדיגע (מיט וועלכע זיין שפעטערדיג-סטודענטן-לעבן האָט אים זעלבסטפאַרשטענדיג, צוזאַמענגעבראַכט) זעט ער אַ סימבאָל פון זיין מוטער און זיין קינדער-ליבע צו איר... זי ווערט גערייניגט דורך זיין מוטערס ווייסן זיידענעם שאַרף; עס טראַגט זיך פון איר דער מוטערלעכער מילך-פאַרפיום, וואָס ער פלעגט דערפילן, ווען ער איז אַ קינד געווען... זי שטייט אויף אַ העכערן שטאַנד, אַרומגעהילט אין אַ וואַלקן פון מוטער-גלאַרי.

ווען ער איז עלטער געוואָרן, האָט דאָס מוטער-משוגעט אַביסל אויפגעהערט. דאָס פלאַטערן נאָך אירע בריוו האָט שוין אַפגעלאָזן. ער זיצט שוין נישט גאַנצע אַוונטן ביים פיאַנאָ, אַקאַמפאָנירנדיג צו זיין מוטער ליבע-פערזן, וועלכע ער שיקט קיינמאָל נישט אָפּ (ווייל ער שעמט זיך פאַר איר מיט זיינע געפילן), ווי ער איז עס געוואוינט געווען צו טון די ערשטע צייט. איר אָרט הייבן אָן צו פאַרנעמען „באַרישנעס“, שוועס-טער פון חברים, פענסיאָנערקעס, מיט וועלכע מען טרעפט

זיך אין שטאָט-גארטן ביי מוזיק אָדער ביי אַ טאַנץ אויף אַן
 אַוונט, אָדער מען קוקט זיך דורך דורך די גראַטעס פון טעאַ-
 טער-לאַזשע. און זייער פיל פון זיין מוטערס אָרט האָט פאַר-
 גומען ביים יונגן זאַכאַרין זיין אָם, מאַריאַ איוואַנאָוואַ.
 מאַריאַ איוואַנאָוואַ, כאָטש מען האָט זי גערופן אויפן
 פּאָטערס נאָמען, ווי עס פירט זיך אין רוסלאַנד צו באַצייכענען
 מיט דעם טיטל נאָר דעם אויסדערוויילטן קלאַס, די שטוב-
 מענטשן, אָבער קיינמאָל נישט די קיך-מענטשן (אָזוי ווי מען
 וואָלט נישט געוואָלט פאַרגינען דעם כבוד דעם פּראָסטן פּאָק
 צוצוגעבן, אַז זיי קומען אויך אַרויס פון אַ פּאָטער), —
 איז געווען אַן איינפאַכע פּאָקס-פרוי, וואָס האָט געקענט קוים
 ליצען און דאָס האָט זי זיך אויך אויסגעלערנט ביי די מירקינס
 אין שטוב, און צייט זי האָט זיך אויסגעלערנט די רוסישע
 עברי, האָט מען זי מכבד געווען מיטן פּאָטערס נאָמען און
 דערהויבן זי פאַר דער שטוב-אויפזעצערין. די פרוי, פּראָסט,
 איינפאַך, האָט פאַרמאָגט אַן איבערלעכע אינטעליגענץ צום באַ-
 וואונדערן. אויפן וואונק האָט זי פאַרשטאַנען איר בעל-הביתטע,
 און האָט געקאָנט אויספילן דעם וואונש פון איר מאַדאַם, איי-
 דער ער איז נאָך רעכט צו יענער באַוואוסט געוואָרן. זי איז
 אַריינגעקומען צו די מירקינס אין שטוב ביי זאַכאַריס געבורט,
 רעקאָמענדירט דורך אַ באַפריינדעטע פּאַמיליע אַלס געזונטע
 מילך-רייכע אָם, און איז שוין איבערגעבליבן ביי די מירקינס
 אין שטוב נאָכדעם, ווי זי האָט אָבגעוואוינט דאָס קינד, צו-
 ערשט אַלס איינפאַכע צוהעלפערין. נאָר זי האָט זיך באַלד מיט
 איר אינטעליגענץ, מיט איר אינטערעס פאַר אַלעם, וואָס קומט
 פאַר אין שטוב, מיט איר איבערגעגעבנהייט, לחלוטין אַן אייג-
 ליבע, — נישט בלויז געקויפט די הערצער פון אירע בעלי-
 הבתים, נאָר מען קאָן זאָגן, אַן צו וויסן, אַן צו באַמערקן ווי
 אָזוי דאָס איז געקומען, איז מאַריאַ איוואַנאָוואַ געוואָרן זייער
 אַ וויכטיגער מיטגליד פון דער משפּחה. זי האָט זיך פשוט
 עס אַליין געמאַכט. די בעל-הביתטע פון דעם היז איז קיינמאָל
 נישט געווען קיין געזונטע און איז דעם ערשטן האַלבן טאַג

געווען פארנומען מיט זיך אַליין, מיט איר אייגענעם קערפער, און דעם צווייטן האָלבן טאָג – מיט געזעלשאַפטלעכע פונקציעס, האָט מאַריאַ איוואַנאָוונאַ אַליין גענומען די שליסל אין האַנט אַריין, כאַטש עס האָט איר קיינער נישט געגעבן.

צום קליינעם זאַכאַרין איז זי געווען מער ווי אַן אַם, מער ווי אַ מוטער. אַ שטיק צייט נאַכדעם, ווי זי האָט אים געהאַט אָפּגעוואוינט, האָט ער אַנדערש נישט געקאָנט איינשלאָפּן, סיידן זי האָט געמוזט קניען ביי זיין בעט און איינווינגן אים צום שלאָף אין אירע שטאַרקע אָרעמס (געווען אַ גרויסער „פּיעשטשוד“ דער קליינער זאַכאַרי). אַפילו ווען ער איז על-טער געוואָרן און איז שוין געגאַנגען אין גימנאַזיע, האָט זי נאָך געהאַט אויף אים אַ גרויסן איינפלוס. זי איז געווען די איינציגע, וואָס האָט אים געקאָנט מאַכן עסן אַ געקעכטס, וואָס ער האָט נישט גערן געהאַט און וואָס לויט דעם הויז-דאָקטאָרס רעקאָמענדאַציע, איז עס געווען נויטיג פאַר זיי וואָג און גע-זונט. זי האָט אים געקאָנט מאַכן טרינקען „טראַן“, צו גיין שלאָפּן צו דער צייט, צו נעמען זיך צו לעקציעס, צו פּאַלגן זיין דערציער סטעפּאַן איוואַנאָוויטש. די דאָזיגע ווירקונג האָט זי געהאַט אויף דעם יינגל מיט איר איינפאַכן פיזישן כּוח. זי איז געווען שטאַרק, גרויס און מעכטיג, מיט אַ פאַר ווייכע ווייסע אָרעמס, וואָס האָבן זיך אַרויסגעהויבן פון איר ווייסן סטאַניק, מיט שטאַרקע, אַרויסהייבנדיגע, אַנטוויקלטע ברוסטן, ראָס זענען שטענדיג געווען צוזאַמענגעפרעסט אין איר געשנ-וועוועטן קאָפּטאַן. (אַ שיינע געווען די מאַריאַ איוואַנאָוונאַ, אַ גלאַטינקע, אַ פולע און איז שטענדיג געגאַנגען ציכטיג אָנגע-טון: אין אַ שוואַרץ קלייד, אַ ווייסן קאָפּטאַן, אַ ווייסן שירץ און אַ קאָלירט פּויעריש טיכל אויף די פלייצעס). און ווען מען האָט באַדאַרפט, און אַז עס איז נויטיג געווען, האָט זי פשוט גענומען דעם גימנאַזיסט אין אירע שטאַרקע אָרעמס אַריין און איינגעטיילט אים פעטש אויף זיין אָפּציעלן גימנאַזיסטן-מוג-דיר...

פאַר איר האָבן אַלע מוראַ געהאַט אין שטוב. די דינער-

שאפט, דער „דערציער“, דער שטענדיג שלאָפנדיגער סטע-פאָן איוואַנאָוויטש, די קינדער, און ווער ווייסט, צי די שוואַכע מאַדאָם אויבן אין דער הויך אין איר ווייסן מיט פילע וואָ-רימע טעפּיכער באַלייגטן שלאָף-צימער, האָט אויך נישט געצוי-טערט פאַר איר, פאַר איר באַפעלערישער שטימע, פאַר איר פעסטן גאַנג, פאַר איר ענערגיע און מוט, וואָס האָט געשפּראַצט פון איר.

זי איז געווען די, וועלכע האָט זיך די ערשטע אויפגע-הויבן אין הויז, די לעצטע געלייגט זיך שלאָפן, נאָכדעם ווי זי האָט אַלעדינג געהאַט עקזאַמענירט, אויב אַלץ איז אַרד-נונג. זי האָט דיקטירט די מאַכלים פאַר יעדן מאַלצייט, אונ-טער אירע שליסל האָט זי אַלץ געהאַט באַהאַלטן.

איר זויג-קינד, דעם קליינעם זאַכאַרי, האָט זי פשוט פאַרגעטערט. ער איז געווען איר אָפּגאַט, איר לעבן, אָפּגערעדט דערפון, וואָס זי האָט אים אָפּגעהיט ווי אַן אויג אין קאָפּ. זי פלעגט שעהן-לאַנג אָפּשטיין הינטער זיין טיר און איינהערן זיך צו זיין אַטעם, צי ער שלאָפט רואיג, אויב עס פעלט אים גאַרנישט. אַז ער איז קראַנק געווען (ווען עס איז אים נאָר וואָס געווען), פלעגט זי נישט אָפּטרעטן פון זיין בעט אויף אַ מאַמענט, אין אירע אַרעמס איז ער איינגעשלאָפן. דאָרט האָט ער געפונען שוץ און ווערונג פון די שוואַרצע אַנגסטנדיגע אילוזיעס, וואָס יעדעס קינד ברענגט-מיט מיט זיך פון די אומבאַקאַנטע וועלטן, פון וועלכע עס קומט...

נאָר איר הערשאַפט איבער דעם קליינעם זאַכאַרי האָט זי אומגעטיילט געהאַט איבער אים, צייט ער איז איבערגעבליבן מיט איר אַליין אין דעם גרויסן הויז, נאָכדעם ווי זיין מוטער האָט זיך באַזעצט אין אויסלאַנד.

זי האָט אים דיקטירט וואָס אַנצוטון, אָן איר דערלויבניש האָט ער זיך נישט געוואָגט אַראָפּצונעמען אַ שטיק וואַרים מלבוש, האָט עס אים געמעגט זיין איברדריסיג און שווער. זי האָט אים באַפוילן וואָס צו עסן. פאַר איר און צוליב איר האָט ער זיך נישט געוואָגט צו פאַרברענגען אַן איבריגע שעה

אויף דעם שטאָטישן גליטש, ביי אַ קאָלעגע, אָדער ביי דער מיליטער-
 מזיק אין שטאָטישן גאָרטן. געמוזט זיך באַווייזן אינדערהיים פונקט
 צו דער אויסגעזעצטער צייט פון עסן, אָדער צו דער פֿעקציע. אַז
 נישט, האָט ער באַקומען צו הערן איר שטימע, און ווען איר
 שטימע האָט נישט געהאַלפֿן, האָט זי אויך באַנוצט אירע הענט.
 עס איז נישט געווען די פיזישע מאַכט, נאָך אַלעם, וואָס
 האָט דאָס יינגל זאָכאָרי געמאַכט אַזוי אונטערטעניג צו דער
 באַצאָלער הויז-האַלטערין פון זיין פאָטער. ס'איז געווען די
 איבערגעבענע מוטערלעכע ליבע, וואָס האָט אַרויסגעפלאָסן צו
 איר זיג-קינד פון דער גרויסער שטאַרקער אַם, וועלכע האָט
 דאָס קליינע יינגל געמאַכט אונטערטעניג צו איר. דער קליי-
 נער זאָכאָרי האָט נישט געקאָנט מעזי זיין איר מוטערלעכקייט,
 און די מוטערלעכקייט פון מאַריאַ איוואַנאָוואַ האָט געפלאָסן
 איבער אַלע ברעגן פון איר גרויס וועזן אַרויס. עס האָט אַרויס-
 געפלאָסן פון אירע ברייטע שטאַרקע אַרעמס, פון אירע אויגן,
 פון איר מויל. אין יעדן וואָרט אין האָט ער דערהערט דעם
 מוטערלעכן ציטער, וואָס די פרוי טראָגט צו אים. אין יעדן
 בליק אין האָט ער דערזען דעם מוטערלעכן פונק, וואָס טליעט
 זיך אין איר צו אים. אין די לאַנגע אומהיימלעכע קאַלטע
 ווינטער-נעכט פון צענטראַל-רוסלאַנד, ווען דער ווייסער שניי
 ציט איבער די וועלט און ווערט דעם מענטשנס-ערד — ווען
 דער פראָסט קומט אַרויס פון די סיבירישע וועלדער און
 רינגלט אַרום די שטאָט, ווי אַ טטאָדע אומהיימלעכע וועלף, —
 איז דער קליינער זאָכאָרי געלעגן אין זיין בעט, געפרואווט
 איינשלאָפֿן און נישט געקאָנט. זיין קליין לייב זוכט וואַרימ-
 קייט אונטער די פיל קאָלדרעס און דעקן. אין דער נאַכט
 ליגט ער מיט פאַרמאַכטע אויגן און פראוואוט זיך פאַרשטעלן
 זיין מוטערס פנים און פיגור, וואָס איז איצט ערגעץ-וואו ווייט,
 און עס געלינגט אים באין אופן נישט אַרויסצורופֿן זי אין זיין
 נאַכט-בייד. דענטמאָל דערפילט שוין מאַריאַ איוואַנאָוואַ
 (וועלכע שטייט ווי אַ געטרייער הונט שוין אַ שעה הינטער
 דעם שלאָף-צימער פון איר זאָכאָרין און הערט זיך איין צו

זיין וואָרפֿן זיך אויפֿן געלעגער), דענסטמאַל דערפֿילט זי שוין די פֿאַרלויירנקייט און די איינזאַמקייט פֿון איר זויג-קינד, און אויף די שפּיץ-פינגער גנבעט זי זיך אַרײַן צו דעם יינגל אין שטוב אַרײַן, צו זיין בעט צו און נעמט זיין קליין גופל אין אירע שטאַרקע אַרעמס אַרײַן, און טראָגט צו צו זיין פֿנימל אירע פֿלישיגע וואַרימע ברוסטן, וואָס גיסן זיך אַרויס פֿון איר געשנורעוועטן סטאַניק, צו זיינע אויגן, צו זיין מויל, און זאָגט אים אין אויער אַרײַן מיט אַ צערטלעך מוטערדיג קול :

— טייבעלע, דו קליינס, פֿאַרוואָגלט יתומל, פֿאַרוואָס שלאַפּסטו נישט? שלאַף, שלאַף, שלאַף!

דער יינגל דערפֿילט די מוטערלעכקייט, וואָס נעמט אים אַרײַן אין אַ צווייטער היים — אין דער אינערלעכער היים, ער איז באַשיצט פֿון אַלעם שלעכטן. ער האָט שוין פֿאַר גאַר-נישט קיין מורא, און שלאַפּט רואיג אײַן.

מאַריאַ איוואַנאוואַ האַלט נאָך לאַנג אין אירע אַרעמס דאָס לייבע קליינע לייב, און אַז זי דערהערט זיין רעגלמעסיג אַטעמען, פֿאַרלאָזט זי זיין שטיבל אויף די שפּיץ-פינגער.

ווי אזוי זאכארי איז געוואויר געוואָרן, אז ער איז אַ ייד

פון איר, פון מאַריאַ איוואַנאָוואַ, איז ער אויך געוואויר
געוואָרן, ווער ער איז, פון וואַנען ער שטאַמט, און וועלכע
איז זיין אמונה.

עס איז אזוי געווען:

ווען זאכארי איז אַלט געוואָרן אַ יאָר צוועלף (עס איז
געווען דער צווייטער ווינטער, ווען מאַמעשקע איז נישט גע-
ווען מער אינדערהיים) — איז אויף ניטל-אַוונט דאָס מאָל
נישט אַהיים געקומען פאַפעשקע. ער האָט נאָר געשריבן: „די
געשעפטן פאַרהאַלטן אים איבער די יום-טובים אין דער רעזי-
דענץ, און מאַריאַ איוואַנאָוואַ זאָל איינריכטן דעם יום-טוב
אַליין, ווי יעדעס יאָר, און טיילן דער דינערשאַפט מתנות, ווי
יעדעס יאָר. פאַר זאכאָרין שיקט ער אַרויס פון פעטערבורג
זיין מתנה אַליין“. מאַריאַ איוואַנאָוואַ האָט באַפוילן, אַז אַג-
שטאַט אַ גרויסן בוים פון פיל הונדערטער ליכטלעך, אזוי ווי
מען טוט יעדעס יאָר, ווען מאַדאַם איז אינדערהיים — זאָל
מען היי-יאָר קויפן אַ קליינעם בוים און נישט אַריינשטעלן אים
אין גרויסן זאָל אַריין, ווי יעדעס יאָר, נאָר אויפשטעלן אים

אין דעם צווייטן עס-צימער. אויפן בוים זאָל מען נאָר אויפ-
הענגען די מתנות פאַר דער דינערשאַפט, אָבער נישט פאַרן
יונגן הער.

דער קליינער זאָכאָרי האָט מיט צעגליטע בעקלעך, פּלאַ-
טערנדיג ווי יעדעס קינד (און נאָך אַזאַ פּילבאַך קינד, ווי עס
איז געווען זאָכאָרי), אָפּגעוואָרט דעם יום-טוב, געזען וואָס
מאַריאַ אייוואַנאוואַ טוט, און האָט זיך מיט אַ פאַרצווייפּלטער
איבעראַשונג געווענדט צו איר וועגן אויפקלערן אים איר באַפעל:
— עס איז דאָך נישט דיין יום-טוב, טייבעלע, נישט דעם
בעל-הבית פון שטוב יום-טוב, נאָר בלויו די משרתים יום-
טוב. צוליב דעם האָב איך געהייסן אויפשטעלן דעם בוים נאָר
פאַר זיי.

— וואָס הייסט עס איז נישט מיין יום-טוב? עס איז
דאָך אונזער אַלעמענס יום-טוב. קריסטוס איז געבוירן געוואָרן
צו דערלייזן די וועלט.

— ניין, טייבעלע, נישט דיין יום-טוב, דו קומסט אַרויס
פון אַן אַנדער פּאָלק, און דו גלויבסט אין אַן אַנדערער רעליגיע,
און דיין רעליגיע אָנערקענט נישט דעם יום-טוב, נאָר אַנדערע
יום-טובים.

— וואָס הייסט איך קום אַרויס פון אַן אַנדער פּאָלק?
וואָס רעדסטו, ניאַניאַ? דו ביסט משוגע געוואָרן? וואָס הייסט
איך גלויב אין אַן אַנדערער רעליגיע?

— יאָ, טייבעלע, — דינע עלטערן, דינע זיידעס, דיין
מאַמעשקע גלויבן אין אַן אַנדער אמונה, איר האָט אַנדערע
יום-טובים. איך וועל געוואויר ווערן, ווען עס פּאָלן אויס איי-
ערע; איך וועל געוואויר ווערן און מיר וועלן פּראַווען פאַר
דיר דינע אייגענע יום-טובים, וואָס דיין אמונה באַפעלט דיר,
נישט קיין פרעמדע.

דער קליינער זאָכאָרי איז געשטאַנען פאַר איר מיט
גרויסע אויפגעריסענע אויגן, מיט אַן אָפּן מויל; זיינע אַפענע
נאָזלעכער האָבן שווער געאַטעמט און ער האָט נישט פאַרשטאַ-
גען וואָס זי רעדט.

— שוין צייט צו וויסן, ביסט שוין א דערוואַקסן יינגל? צייט פאַר דיר זיך צו נעמען צו דיין אייגענער רעליגיע. אין שקאַלעס גייט עס און וואַקסט נעבעך אויף, ווי אַ קעלבל, אַן אומוויסנדער.

דאָס יינגל האָט ביזו געשוויגן, בייסנדיג די ליפן. עס איז אים באַפאַלן אַן אויסברוך פון כעס, און ער האָט זיך געוואָרפן אויף דער ניאַינע, זי אָנגעהויבן צו שלאָגן מיט די הענט און מיט די פיס. זי האָט זיך געלאָזט שלאָגן פון אים, געכאַפט זיין קעפל אין אירע הענט אַריין און געקושט אים. דערנאָך, אַז ער האָט זיך באַרואיגט, איז ער אַרויפגע-לאָפן אויפן ערשטן שטאָק אין זאָל אַריין (כאָטש אינם גרויסן זאָל איז געווען זייער קאַלט) און פאַרשלאָסן די טיר הינטער זיך. צוערשט האָט ער געהאַט אין זינען צוצולויפן קושן זיין מאַמעס פנים און קלאָגן צו זיין מוטערס פאַטאָגראַפיע, צו קלאָגן זיך פאַר איר אויף דער ניאַינע, ער האָט עס אָבער נישט געטון. ער האָט געוואָרפן אַ בליק אויף דער מאַמעס פנים און צוגעלאָפן צו דער גרויסער, ברייטער, מיט זייד אויס-געבעטער קאַנאָפּע, אַנידערגעוואָרפן זיך אויף איר, אַריינגע-גראָבן דעם קאַפּ אין איינער פון די פילע קישנס און זיך צע-וויינט.

מאַריאַ איוואַנאָוואַ איז געשטאַנען הינטער דער טיר, געבעטן זיך ביי אים:

— עפן אויף, טייבעלע, וועסט דיך דאָן צוקילן; אין זאָל איז דאָן קאַלט.

זאַכאַרי האָט נישט געענטפערט.

— איך וועל גיין אין שטאָט אַריין און וועל געוואוירן ווערן, אויב עס געפינט זיך דאָ אַ ראַבי און וועל אויסגעפינען פאַר דיר דיינע אייגענע יום-טובים, נאָר באַרואיג דיך, קינד. באַרואיג דיך, איך בעט דיך, איך בעט דיך!

ווען די ערשטע איבערראַשונג וועגן זיין נייער אמונה איז פון דעם קליינעם זאַכאַרין פאַרשוואַנדן, האָט אים אָנגענו-מען אַ באַגער געוואוירן צו ווערן, ויאָס איז אַזוינס די נייע

אמונה, צו וועלכער ער באַלאַנגט; וואָס פאַר אַ יום-טובים האָט זי, און פאַרוואָס פאַרוועט מען דאָס נישט ביי זיי? און פאַר-וואָס האָט מען עס באַהאַלטן פאַר אים? און פאַרוואָס זענען דאָ אַנדערע אמונות, ווי די, וואָס אַלע האַלטן? און פאַרוואָס גלויבן אַנדערע אין די אַנדערע אמונות? די נייגיריקייט האָט געברענט ווי אַ דורשט אין אים, און ער האָט נישט געהאַט, ווער עס זאָל אים דערלאַנגען דאָס געטראַנק. אָן אינערלעכער דעהאַלטונגס-אינסטינקט, געירשנט דורך זיין בלוט, האָט אים געראַטן פאַרלוויפּן צו באַהאַלטן די נייעס פאַר זיינע חברים, נישט צוליב דעם, וואָס ער האָט זיך געשעמט מיט דעם נייעם. פאַרקערט, אינערלעך האָט אים הנאה געטון, און ער האָט זיך געפרייט דערמיט, ווי מען פרייט זיך מיט אַ רייכטום, וואָס מען קריגט אומגעריכט. ער האָט באַטראַכט די גאַנצע זאַך, ווי אָן אינטימען גרויסן סוד, וואָס מען באַדאַרף פאַרלוויפּן אויס-באַהאַלטן.

און ווירקלעך האָט מאַריאַ איוואַנאָוואַ אויסגעפונען פאַר אים די איינציגע קליינע שול, וואָס האָט זיך געפונען אין דער שטאָט; זי איז געווען באַהאַלטן אין אַ גרויסן הויף, כאַטש זי איז געווען דערלויבט, און עס האָבן דאָרט געדאַוונט אַמאָל אין אַ שבת, אַ יום-טוב און ראש-השנה און יום-כיפור אַ ציוואַ-מענגעקלעפטער מנין פון אויסגעדינטע ניקאָלאַיעווער סאָלדאַטן מיט זייערע קינדער. די דאַווערס פון דער שול האָבן זיך מיט קיין זאַך נישט אונטערשיידט, נישט מיט זייער שפראַך, נישט מיט זייערע געשוירענע בערד, פון די אַנדערע רוסישע איינוואוינער פון שטאָט, און קיינעם פון די רוסישע איינוואוי-נער פון דער שטאָט איז נישט איינגעפאַלן דערויף ספעציעל אויפּמערקזאַמקייט צו שענקען.

אַמאָל אין אַזאַ שבת (עס איז אויך עפעס פונקט געווען אַ רוסישער יום-טוב און די קינדער זענען נישט געגאַנגען אין גימנאַזיע) — האָט מאַריאַ איוואַנאָוואַ אָנגעטון דעם קליינעם זאַכאַרי זיין וואַרימען מונדיר-פעלצל, אַליין גענומען אויף זיך איר וואַרימען קאָפּטאָן, מיט דעם טוך איבערן קאָפּ, און האָט

אים צוגעפירט צו דעם שולכל; זי האָט אים אַריינגעשטופט אינעווייניג אַריין. דאָס יינגל האָט עס געטון מיט אַ שלאָגעדיג האַרץ און ציטערדיגע קני. אַליין האָט זי זיך אָבער געשטעלט פון דרויסן אויף דעם פראַסט, אַפּוואַרטן, ביז ער וועט צוריק אַרויסקומען. אינעווייניג האָט דער קליינער זאַכאַרי דערזען אַזעלכע פרעמדע און אומבאַקאַנטע זאַכן, אַז ער האָט נישט געוואוסט, צי זאָל ער זיך שרעקן דערפאַר, צי זאָל ער גאָר זיך פרייען מיט זיי. עס איז גאָר נישט ענלעך געווען צו קיין צערקווע, קיין איין „איקאַנע“ איז נישט געהאַנגען אויף דער וואַנט, קיין איין צלם נישט. עס זענען געשטאַנען מענטשן, רוסן, אין פּוטערלעך אָנגעטון און איבער די פּוטערלעך האָבן זיי געהאַט הענגען אַזעלכע ווייסע טיכער, וואָס ער האָט נאָך קיינמאָל נישט געזען. זיי האָבן אויסגעזען, ווי ווייבער. דאָרט ווייטער, ביים סאַמע וואַנט, וואו עס האָבן געברענט לייכט (און וואָס דאָרט איז געווען, ווייסט ער נישט, ווייל ער האָט נישט געוואָגט צוצוגיין און צוזען), איז געשטאַנען אויך איי-נער, אויך איינגעוויקלט אין אַזאַ ווייס טוך, האָט עפּעס גע-זאָגט, צוגעזונגען (אָבער גאָרנישט ענלעך צו דעם געזאַנג פון דעם פּאַפּ אין צערקווע) אין אַן אומפאַרשטענדלעכער שפּראַך, און אַלע האָבן אים נאָכגעזאָגט. אַ וואונדער, אַלע האָבן זיי געהאַט אויף זיך די פּוטערנע היטלעך, ווי זיי וואָלטן גאָר נישט געווען אין קיין צערקווע, נאָר ווי אויף דער גאַס. איינער פון זיי איז צוגעקומען צו אים, — ער האָט נאָר געזען זיין ווייסע באַרד אַרויס פון פעלצל מיטן ווייסן ליילעך (די ווייסע ליילע-כער, וואָס זיי האָבן געטראָגן, האָבן אים יעצט אָנגעהויבן שרעקן) — האָט אים אַ בוך אין האַנט אַריינגעשטעקט, געבעטן אים ווייטער צו גיין אויבן אַרויף. דער קליינער זאַכאַרי האָט זיך דערשראָקן, איז אַרויסגעלאָפּן פון שולכל אין דרויסן, וואו מאַריאַ איוואַנאָוונאַ האָט געוואַרט אויף אים אַ געפרוירענע. זי האָט אים צוריק אַהיים געבראַכט.

זי האָט אים גאָרנישט געפרעגט, וואָס אינעווייניג טוט אַיך, און ער האָט איר אויך גאָרנישט דערציילט. ביים יינגל

אָבער האָט די נייגיריקייט נאָך מער געדורשט. אין זיין קינ-
דערשער פּאַנטאַזיע האָט דאָס בילד (די יידן אין די ווייסע
טיכער איינגעהילט - די גאַנצע באַהאַלטענע אומגעבונג) -
צעשפּילט זיך און עס האָט זיך אים אויסגעוויזן, אַז ער האָט
עפעס געזען אַזאַ סודותדיגע זאַך, פון וועלכער מען טאָר קיי-
נעם נישט דערציילן.

אייגנטלעך האָט ער זיך גאָר געפרייט, וואָס ער באַלאַנגט
אויך צו דער מיסטישער באַהאַלטענער אמונה, צו וועלכער
קיינער פון זיינע חברים באַלאַנגען נישט, און קיינער האָט
נאָך נישט געזען דאָס, וואָס ער האָט געזען.

- און פאַרוואָס גייט פאַפעשקע קיינמאָל נישט דאָרט
אַהין דאַוונען? - האָט זאַכאַרי געפרעגט די ניאַניע, ווען זיי
זענען שוין באַלד געווען אינדערהיים.

- אויף פאַפעשקען טאָר מען נישט פרעגן קיין קשיות;
ער וועט שוין וויסן, פאַרוואָס ער טוט דאָס נישט, און אפשר
טוט ער דאָס, ווען ער איז אין דער גרויסער רעזידענץ, דאָרט
איז אפשר דאָ אַ גרעסערע „צערקאו“ פון אייער רעליגיע.

צווערשט האָט זאַכאַרי געטראַכט, אַז ער וועט וועגן דעם
שרייבן זיין מוטער און פרעגן ביי איר, אַז זי זאָל אים אַלץ
דערקלערן. נאָר דאָס יינגל האָט נישט געקאָנט ברענגען איבער
זיך, צו פאַרטרויען דער מוטער דעם סוד, וואָס זיין אָם האָט
אים אַנטפּלעקט. ער האָט פאַרמאָגט אַ געוויסע שעמעוודיקייט
פאַר זיין מוטער, וואָס האָט אים נישט געלאָזט זיך אַנטפּלעקן
פאַר איר. ווי שעמעוודיקייט געגן פרויען קאָן נאָך זאַכאַרי
ביוזן היינטיגן טאָג נישט בייקומען. האָט ער איר געשריבן
וועגן זיינע לעקציעס, וועגן דעם פּראָגרעס אין לערנען, וועגן
זיינע חברים, וועגן דעם שליטלען זיך און נאָך אַנדערע זאַכן
פון שטאָט, ווי ער פלעגט עס טון אין אַלע אַנדערע זיינע
בריוו. דעם „סוד“ האָט ער פאַר איר פאַרשוויגן.

נאָר ווען זיין פּאָטער איז אַהיים געקומען נאָך אַ פאַר
זוּאָכן, האָט דאָס יינגל געפונען גענוג מוט (כאָטש ער איז צו
דעם פּאָטער געווען ווינציגער צוגעלאָזן און ער האָט אים

ווינציגער גערן געהאַט, ווי זיין מוטער) דעם פּאָטער דעם „סוד“ צו אַנטפלעקן און צו פרעגן ביי אים אויפקלערונג. דעם מוט האָט אים געגעבן זיין גרויסע בייגיריקייט—אויסצוגעפינען, וואָס ער איז אַזעלכעס.

גבריאַל היימאָוויטש איז געזעסן אין זיין קאַבינעט, אין גרויסן לעדערנעם פּאָטער-שטויל, הינטער דעם גרויסן שרייב-טיש, אויף וועלכן עס זענען געשטאַנען די צוויי אייזערנע לאַקאָמאָטיוו-מאָדעלן (וועלכע האָבן שטענדיג גערייצט דעם יינגלס פּאַנטאַזיע). ער איז געווען באַלויכטן אין גרינעם שייך פון דעם גרויסן שרייב-לאַמפּ. געגנאיבער אים איז געזעסן אינגאַנצן פאַרלוירן, איינגעטונקט אין דער ברייטיקייט און טיפקייט פון שטויל דער קליינער זאַכאַרי, אין זיין גימנאַזיע-אונדער-אָרם. ער האָט געקוקט אויף פּאַפּעשקעס ברייטע געלע באַרד-שפיצן, וועלכע זענען שוין געווען דורכגעוועפט מיט גראַע האָר, גע-קוקט אין פונקט פון זיין גאַמבע, וואָס איז געווען אויסגעגאַלט און האָט אַנטפלעקט זיין נאַקעטע פליישיגע אַראָפּהענגענדיגע לייפּ. דער קליינער זאַכאַרי האָט אָפּגעגעבן דעם פּאָטער אַ באַריכט וועגן זיין לערנען אין דער שולע, וועגן די צייכנס, וואָס ער האָט געקראָגן איבער אַריטמעטיקע און רוסישע גראַמאַטיקע, און ווי ער האָט זיך אויפגעפירט אין אַלגעמיין: וועגן די פּאַציאָונגען פון זיינע לערער, פון זיינע חברים צו אים, און אַלץ אין אַ געשעפטלעכן, פּמעט „זעלנערישן“ טאָן, ווי גבריאַל האָט אויס-געלערנט זיין זוך צו האַלטן פאַר אים.

נאָכדעם ווי דער קליינער זאַכאַרי האָט שוין אַלצדינג באַריכטעט צו דער באַפרידיגונג פון זיין פּאָטער (וואָס דאָס יינגל האָט אָנגעזען אין פּאָטערס ווייכן שמיכל צו אים), האָט ער זיך אָנגערופן אומגעריכט, גאָר נישט זיך שרעקנדיג:
— עס איז וואָר, פּאַפּעשקע, אַז מיר באַלאַנגען צו אַן אַנדערע אמונה?

גבריאַל היימאָוויטש איז זיצן געבליבן. אַן אומנאַטירלעכע רויטיקייט האָט פּלוצלינג אַרויסגעפלאָמט אויף די ווייסע פעלדער פון זיינע גרויסע באַקן, וואָס פלעגט אים תמיד טרעפן ביי-

אומאָנגענעמע אונטערהאַנדלונגען, ביי אויפגענונגען, און וואָס
האַט פאַרראַטן שפורן פון אַ קראַנקהייט, וואָס זיין גוף האָט
געטראָגן. די שפּיצן פון זיין באַרד האָבן געציטערט, און ער
האַט געפרעגט שטרענג זיין זון:

— ווער האָט עס דיר געזאָגט?

— מאַריאַ איז אַנגאַונאַ.

דער פּאָטער האָט אַן אויפגערעגטער אויפגעהויבן זיך
פון טיש און גערופן מיט אַן אויסטערלישן קול, פון וועלכען
זאָכאַרי האָט צום ערשטן מאָל דערהערט, אַז זיין פּאָטער איז
הייזעריג און כריפענדיג, אין די אַנדערע צימערן אַריין:

„מאַריאַ איז אַנגאַונאַ, צו מיר! די מינוט!“

אַ גלעט געבנדיג דעם קליינעם זאָכאַרין איבערן קאַפּ
(אַ צערטלעכקייט, וואָס דאָס יינגל איז נישט געוואוינט געווען
צו פאַרנעמען פון זיין פּאָטער) — האָט ער אים געגעבן אַ
באַפּעל: גיי אַריין צו דיר; ווען איך וועל דיך באַדאַרפן, וועל
איך דיך רופן.

אין דער טיר האָט זיך דער קליינער זאָכאַרי שוין אָנג-
געטראָפן מיט זיין ניאַניע, וועלכע איז אויך רויט געוואָרן,
אַבער געאַנגען מיט זיכערע און פעסטע טריט.

הינטער דער טיר האָט שוין דאָס יינגל דערהערט דעם
פּאָטערס הויכע שטימע. די הייזעריקייט פון פּאָטערס שטימע
האַט דעם יינגל מער ווי אַלץ אויפגערעגט.

„ווי אַזוי האָטו געוואָגט?“ און דאָן איז געקומען נאָך
אַ וואָרט, וואָס איז ענלעך געווען צו אַ זידל-וואָרט, ווי „באַלואָן“,
צי עפעס אַנדערש, וועלכעס האָט דעם יינגל פאַרשעמט — אי
פאַר זיין פּאָטער, אי פאַר זיין אָם.

נאָר מאַריאַ איז אַנגאַונאַס שטימע איז נאָך העכער געווען
פון זיין פּאָטערס. ער האָט זי געהערט דייטלעך אין זיין צימער.
ווי אַנג זיי האָבן זיך דאָרט געקריגט — דער טאַטע

מיט מאַריע איז אַנגאַונען — ווייסט דער קליינער זאָכאַרי נישט.
עס האָט אפשר גענומען צען מינוט, און אפשר צוויי שעה.
באַר ווען מען האָט אים דערנאָך אַריינגערופן צום פּאָטער, האָט

ער שוין דעם לעצטן געטרעפן אַ באַרואיגטן, כאַטש זיינע באַקן
זענען נאָך זייער רויט געווען און זיינע גרויסע אויערן האָבן
געגליט, און אויך זיינע אויגן זענען רויט געווען. דער פּאָטער
האַט אים צוגערופן צו זיך, האַרט צו זיך, צו זיינע קני (אָ
זאָך, וואָס ער האָט עס אויך קיינמאָל נישט געטון) און האָט
זיך צו אים אַזוי אָנגערופן :

— אַז דו וועסט דערוואַקסן ווערן, וועסטו פון אַלעם גע-
וואויר ווערן, וועסט פון דיר אַליין געווויר ווערן. ביז דאָן איז
דיר נאָך נישט צייט צו וויסן. איצט דאַרפסטו דיך מיט גאָר-
נישט אינטערעסירן, נאָר האָבן אין זינען בלויו דיין לערנען.
צו זיין אָן ערלעכער מענטש, אַלעמען ליב צו האָבן, קיינעם
נישט קיין שלעכטס צו טון, צו גיין דיין ערלעכן וועג און צו
מיען זיך אַלעמען נוצלעך צו זיין — דאָס איז אונזער רעליגיע, —
די רעליגיע פון אַלע מענטשן, סיי קריסט, סיי ייד. זאָגסטו מיר
דאָס צו?

— יאָ! — האָט דאָס יינגל הויך און שטאַרק אָפּגעענט-
פערט, כאַטש ס'איז גאָר נישט געווען זיין געוואוינהייט צו רעדן
מיט אַזאַ זיכערער שטימע, נאָך דערצו, ווען דער פּאָטער איז
געווען דערביי.

דער פּאָטער האָט אַרומגענומען מיט זיינע וואַרימע הענט
זיין קאָפּ און געזאָגט צו אים :

— און איצט קוש מיך אויף דער באַק און גיי שלאָפן.
טייערינקער!

קאפיטל 9

דער מוטערס טויט

א יינגל א שטעמוודיגער, א צוריקגעהאלטענער, האָט ער שווער געקאָנט מאַכן פריינט; נאָר קוים האָט ער זיך צו וועמען צוגעבונדן, איז עס געווען מיטן גאַנצן ברען פון זיין עקזאַלטירטער נשמה; אייפערזיכטיג געווען אויף זיין יינגל-חבר, ווי אויף אַ מיידל אַ געליבטע. דורך די יאָרן פון זיין גימנאַז-זיסטישן שטודיום האָט ער געהאַט אַ פאָר אַזעלכע חברים, צו וועלכע ער האָט זיך צוגעבונדן און איז געקומען אינגאַנצן אונטער זייער איינפלוס. נאָר דאָך, מיט דער גאַנצער אייפער-זיכטיגער ליבע, וועלכע ער האָט געטראָגן צו זיי, קאָן מען זאָגן, אַז דאָס יינגל האָט זיך דאָך געפילט איינזאַם און איז כמעט דורכגעלאָפן זיין יוגנט אָן חברים.

ביים ענד פון זיין שטודיום האָט ער געהערט, אַז מאַמעשקע איז געשטאָרבן אין אויסלאַנד, געשטאָרבן, איידער ער האָט זי געזען. אויף דעם זומער (אויף די וואַקאַציעס, ווען ער וועט האָבן פאַרענדיגט די גימנאַזיע) איז געווען אַפגעמאַכט, אַז ער פאַרט קיין אויסלאַנד, נאָך זשענעווע, זיך זען מיט מאַמעשקען. נאָר איידער ער האָט געענדיגט דעם אַכטן קלאַס, אינמיטן ווינטער, איז זי געשטאָרבן.

די טרויעריגע בשורה האָט אים אַנגעזאָגט פאַפעשקע.

אַליין. אַראָפּגעקומען פּאַפּעשקע אינמיטן ווינטער קיין יעקא-טערינענבורג, אומגעריכט. זאַכאַרי גיט אַ קוק – פּאַפּעשקע טראָגט אויפן אָרעם אַ שוואַרצן באַנד, און דאָס האַרץ גיט אים אַ קלאָפּ, און ער ווייסט נישט, פאַרוואָס מאַריאַ איז אַנאַוואַנאַ האָט אייך באַלד דערזען דעם שוואַרצן באַנד אויפן טאַטנס אָרעם, מיט דעם שוואַרצן באַנד אויפן הוט, און איז בלייך געוואָרן און האָט פאַרביסן די ליפּן. די דינערשאַפט האָט עס באַמערקט. און זיי זענען שטיל געוואָרן, געגאַנגען אויף די שפיץ-פינגער. פּאַפּעשקע איז נאָכן אָפּוואַשן זיך אַריינגעגאַנגען צו זיך אין קאַבינעט און האָט געהייסן אַריינרופן צו זיך זאַכאַרין. איידער זאַכאַרי האָט נאָך צייט געהאַט זיך צו זען, האָט דער פּאָטער זיך אָנגערופן אין אַן אומבאַקאַנטער, נישט אויפריכטיגער שטימע (ווי עס האָט זיך דענסטמאַל זאַכאַרין אויסגעדוכט):

– איך מוז דיך פאַרברייטן, מיין טייערער, פאַר זייער אַ טרויעריג נייעס. איך האָב גענומען אויף מיר די מיסיע צו ברענגען צו דיר דאָס שליחות און בין אַליין עקסטערע אַראָפּ-געקומען צו דעם צוועק קיין יעקאטערינענבורג. איך האָב געמאַכט די לאַנגע רייזע נאָר ספּעציעל צוליב דעם, – האָט דער פּאָטער געקלאַפט מיט די ציין און געזוכט ווערטער צו פאַרענדיגן דעם זאַץ, און עס איז אים נישט געלונגען.

זאַכאַרי (ער איז שוין דענסטמאַל געווען אַ בחור פון אַ יאָר אַכצן, מיט ברויטע שפּראַצנדיגע וואַנסעלעך און שפּראַצנדיגע באַקן-בערד, וועלכע האָבן אויסגעקוקט, ווי אַ ווייטערדיגער המשך פון זיינע פּאָת) איז געשטאַנען שטייף, ווי פאַרן די-רעקטאָר פון גימנאַזיע אויף אַ פאַרהער. די פּיס זענען ביי אים פּאַרגליווערט געוואָרן, זיין גאַנצער קערפּער איז שטאַר געוואָרן און דאָס בלוט איז אַנטלאָפּן פונם פליישיג-יינגלשן פנים. אַזוי איז ער געשטאַנען אַ בלאַסער און האָט מיט אַ ציטערדיגער ליפּ געקוקט דעם פּאָטער גלייך אין פנים אַריין און געשוויגן. – איך ווייס, אַז דו באַדאַרפסט האָבן איצט מיין פּאָטער-לעכע ליבע, אַזוי צו זאָגן, מיין גאַנצע פּאַטערלעכע האַרציקייט.

צוליב דעם בין איך אַראָפּגעקומען אַהער אַליין, ספּעציעל צו דעם צוועק, — האָט דער פּאָטער ווידער געשטאַמלט און נישט געקאַנט קוקן דעם זון גלייך אין די אויגן אַריין. ער האָט אויפגעהויבן זיין בליק איבער זיין גאָלדענער פענסנע און געקוקט אין דער נאַכט אַרויס דורכן פענסטער.

ווידער האָט זאכאַרי דערפילט אַ נישט-אויפריכטיקייט אין פּאָטערס טאָן, און דאָס האָט אים מער געווייטאַגט, ווי דאָס שרעקלעכע נייעס, וואָס דער פּאָטער האָט אים געבראַכט. דאָס יינגל האָט אַליין האַרטגעקויג געשוויגן, נאָר געציטערט מיט דער אונטערשטער פליישגער ליפּ.

— דיין מאַמע איז געשטאַרבן! — האָט ענדלעך דער פּאָטער געבראַכט איבער זיך און אַרויסגעזאָגט דאָס שרעקלעכע וואָרט. — דעם ניינצנטן פעברואַר, אַכט אַ זייגער אין דער פרי, געשטאַרבן אין דעם שוויצער קיר-אַרט „דאָוואַס“, אין סאַנאַטאָריום פון לונגען-קראַנקע געשטאַרבן.

ווידער האָט זאכאַרי דערפילט עפעס אַ נישט-ערלעכקייט אין פּאָטערס שטימע, און די אומאויפריכטיקייט האָט דעם יינגל פאַרשטיינערט, און ער איז געשטאַנען און האָט געשוויגן.

— אַזוי ווי דו ווייסט, איז זי קראַנק געווען, דיין מוטער, שטענדיג קראַנק געווען, געהאַט אַ פאַרגרעסערטע לעבער, און די לונגען זענען ביי איר אויך נישט געווען אין אַרדנונג, גאָר נישט אין אַרדנונג שוין פון אַ לאַנגער צייט, פון די מיידלשע יאָרן נאָך. דאָס האָט זיך צו איר גענומען פון דער פעטער-בורגער לופט, פון די קאַנאַלן, פון דער פייכטקייט. צוליב דעם טאַקע איז זי די גאַנצע צייט געווען אין אויסלאַנד, געמוזט זיך אויפהאַלטן אין וואַרימע קלימאַטן, אין סאַנאַטאָריומס. לייג דער נישט געקאַנט שטענדיג זיין נעבן איר, ווי איך וואָלט עס געוואָלט, ווי איך וואָלט עס געוואונטשן — די געשעפטן האָבן שטענדיג צוריקגעהאַלטן.

ווידער האָט זאכאַרי געציטערט מיט זיין אונטערשטער ליפּ און גאַרנישט געזאָגט. נישט געוויינט, נישט פאַרקרימט דאָס פנים, נאָר שטרענג און גלייך, אַ בלאַסער, געקוקט דעם פּאָטער

אין פנים אַרײַן. דער פּאָטער האָט אַלץ אויסגעמיטן דעם בליק פון זײַן זון און געקוקט צום פענסטער צו.

— די איינציגע שולד, וואָס איך טראָג געגן דיין מוטער, איז דאָס, — האָט דער פּאָטער ווידער נאָך אַ פּוּזע אָנגעהויבן צו שטאַמלן, — וואָס איך האָב זיך נישט געפּינען ביי איר טויטן-בעט אין דער שעה, ווען זי האָט מיך אַמנויטיגסטן באַ-דאַרפט. נאָר מיין פאַרענטפּערונג איז די, וואָס איך האָב נישט געוואוסט, ווי ערנסט עס איז די לאַגע. קיינער פון אונז האָט נישט געוואוסט. דאָס אומגליק איז געקומען אומגעריכט, כּמעט פּלוצלינג, און מיינע ערנסטע פּליכטן צו אונזער פּירמע, פון וועלכער טויזנטער משפּחות זענען אָפּהענגיג מיט זייער ברויט, האָט מיך געהאַלטן אָנגעבונדן צו מיין שרייב-טיש. דאָס איז מיין פאַרענטפּערונג פאַר דיר, מיין זון, פאַר גאָט, פאַר מענטשן. נאָר דאָך איז עס אַן אומפאַרגעבלעכע זינד. יאָ, איך ווייס עס, איך פיל עס, וואָס איך, איר מאַן, האָב זיך נישט געפונען אין דער נאָענט פון איר אויסגייענדיגער נשמה. בלויו אַנע אַליין האָט זיך געפונען. איר מאַן איז נישט געווען דערביי. איך וועל עס מיר קיינמאָל נישט קאָנען מוחל זיין, — האָט דער פּאָטער געזאָגט און פּלוצלינג אַרויסגענומען אַ ווייס טאַשן-טוך און פאַרדעקט זיך די אויגן.

„פאַרוואָס האָט ער דאָס געטון? פאַרוואָס? פאַרוואָס?“ — האָט זאָכאַרי געשלאָגן אין זיך מיט די ווערטער, ווי מיט דער פּויסט.

געמיינט מיט די ווערטער האָט ער דאָס טאַשן-טוך, וואָס דער פּאָטער האָט זיך צוגעלייגט צו די אויגן.

— און דו זאָגסט גאָרנישט? דו שטייסט די גאַנצע צייט? פאַרוואָס שווייגסטו? פאַרוואָס רעדסטו גאָרנישט? — האָט דער פּאָטער ווי פּלוצלינג זיך אָן אים דערמאָנט.

אויך זאָכאַרי האָט זיך אויפגעכאַפט, ווי פון אַ באַטויבונג. וואָס ער וואָלט געקראָגן פון אַ קלאַפּ אין קאָפּ.

— יאָ, זיי מוחל, פאַפּעשקע, זיי מוחל. איך היל איצט

זיין אַליין, -- האָט ער געזאָגט און זיך אויסגעדרייט אַרויסצו-גיין.

— יאָ, איך פאַרשטיי, מיין טייערער, איך פאַרשטיי, — האָט דער פּאָטער געזאָגט, און אַ שטראַם אויפריכטיגע טרערן האָבן געגעבן אַ שפּריץ אַרויס פון זיינע אויגן.

— הער אויף! הער אויף! — האָט דאָס יינגל פּלוצלינג אָנגעהויבן צו שרייען אויף זיין פּאָטער מיט אַזע הויכער בייזערדיגער שטימע, אַז דער פּאָטער איז פאַרוואַנדערט געוואָרן, איינגעלעך נישט ריכטיג פאַרשטאַנען, וואָס דאָס יינגל וויל. באַמערקט, ווי דעם זונט הענט ביי'ן זיך צו פּויסטן, האָט ער אים צוגעוואָרפן:

— דו באַרואיג דיך, יינגל, באַרואיג דיך. אַלץ האָט אַ מאַס. מיר קאָנען גאַרנישט מאַכן — גאָט אַליין. נאָר גבריאַל חיימאָוויטש האָט שוין גערעדט צו זיך אַליין. זאָכאַרי איז אַרויסגעלאָפּן און איינגעשלאָסן זיך אין זיין צימער.

— צו שטאַרק אים אָנגערירט, באַדאַרפט באַטראַכטן צו-ערשט, ווי אַזוי דאָס אים צו ברענגען, נישט פאַר אַמאָל. מען באַדאַרף נישט פאַר אַמאָל. צו שטאַרק, צו שטאַרק, — האָט דער פּאָטער גערעדט צו זיך און אָנגעקלונגען צו מאַריאַ איזע-נאָוונען.

— גיט אַכטונג אויף אים, אייגענע, גיט אַכטונג אויף אים מוטער'לעך. איך האָב מורא — צו שטאַרק אים אָנגערירט, צו שטאַרק.

— באַרואיגט אייך, גבריאַל חיימאָוויטש, באַרואיגט אייך. דאָס יינגל וועט זיך אויסוויינען, וועט אים לייכטער זיין. עס איז דאָך אַן אייגענע געבוירענע מאַמע. און זי האָט גענומען איר ווייסן שירץ און האָט אָפּגעווישט די קאַלטע אָנגסטן פון גבריאַלס גרויסן שטערן, פון זיינע באַקן, געטריקנט זיינע שפיצנדיגע באַקן-בערד. און דער אַלטער האָט נישט באַמערקט, ווי אָנשטאַט דאָס יינגל, פיעשמשעט די ניאָניע אים אַליין.

— איר זענט דאָך אינגאַנצן אין אָנגסטן, גבריאַל חיימאָ-וויטש, — האָט זי געזאָגט.

גבריאל היימאָוויטש האָט זיך געלאָזט אין זיין פאַרלירן-
קייט טרינקענען זיין פנים פון מאַריאַ איוואַנאָוואַס פאַרטוך, ווי
אַ קליין קינד לאָזט זיך פון אַ מוטער אויסווישן די טרערן, און
געהאַלטן אין איין רעדן צו זיך:

— פאַרוואָס האָט ער געשריען אויף מיר? — און פאַר-
וואָס האָט ער מיך נישט געלאָזט וויינען? פאַרוואָס?
פּלוצלינג האָט ער באַמערקט, ווי מאַריאַ איוואַנאָוואַ
טריקנט אים דאָס פנים און באַרואיגט אים. האָט ער זיך פאַר-
שעמט, זי אָפגעשטופט מיט דער האַנט, אַרויסגענומען זיין
ווייס טאַשן-טוך און אַליין געטריקנט זיך דאָס פנים.
— דו גיי נאָר אַריין צו אים; איך האָב מורא פאַר דעם
יינגל.

זאַכאַרי האָט זיך איינגעשלאָסן אין זיין צימער. — ער
האָט נישט געקאָנט וויינען, עס האָט זיך אים גאָרנישט געוואָלט
וויינען. ער האָט זיך אַוועקגעזעצט ביי זיין טיש, דאָס פנים
אָנגעלענט אויף זיינע הענט און געפראַוווט אַרויסרופן אין זיין
אילויזיע זיין מוטערס געשטאַלט, און באַין אופן נישט געקאָנט.
ער האָט גאָרנישט מער געדענקט, ווי זיין מוטער האָט אויס-
געזען. נישט איר פנים, נישט איר פיגור, נישט אירע הענט,
ביז ער האָט זיך נישט אויפגעהויבן און איז צוגעגאַנגען צו
דער וואַנט, וואו אַ קליינע פּאָטאַגראַפיע פון זיין מוטער איז
געהאַנגען פאַר זיין בעט.

דאָס געשטאַלט פון זיין מוטער אויף דער פּאָטאַגראַפיע
האָט גאָרנישט אַרויסגערופן ביי אים קיין באַזונדערע טרויעריגע
געדאַנקען. זיין מוטערס פנים האָט אים גאָרנישט דערמאָנט אין
קיין לעבעדיגן באַענטן מענטשן, וואָס איז געשטאַרבן. עס איז
געווען ביי אים ווי אַ פּאָטאַגראַפיע פון אַ בילד, צו וועלכן
מען איז צוגעוואוינט, און מען ווייסט נישט מער, צי די פּער-
זאָן, וואָס דאָס בילד שטעלט פאַר, איז ווירקלעך געווען אין
לעבן, אָדער עס איז נאָר אַ פּאָטאַזיע פון קינסטלער. וויפיל
ער האָט זיך נישט געמיט אַרויסצורופן אין זיין זכרון דאָס
אַנדענקען פון אַ לעבעדיגן באַענטן מענטשן, פון איר צורירונג

צו אים, פדי אזוי אַרום אַרויסצורופן דעם גאַנצן שמערץ פון איר טויט, איז עס אים נישט געלונגען. ער האָט געוואוסט אז ער באַדאַרף עפעס טון, וואָס יעדער איינער טוט אין אַזעלכע פאַלן: ער מוז וויינען, ער דאַרף ווערן פאַרצווייפלט. שלאַגן דעם קאַפּ אָן וואַנט; ער באַדאַרף מיט עפעס אַרויס-ווייזן זיין ווייטאַג, זיין טרויער. ער האָט נישט געוואוסט, וואָס צו טון, און נישט געקאַנט טון, ווייל ער האָט ביי זיך באין אופן נישט געקאַנט אַרויסרופן די אילוזיע פון זיין מוטערס טויט. די גרויסע פאַטאַגראַפיע דאַרט אויבן אין זאָל, דער ווייסער האַלד, די אויגן, דאָס פנים - דאָס האָט שוין אזוי לאַנג ריכטיג נישט געלעבט, און דאָך לעבט עס שטענדיג. ווען ער וויל, באַדאַרף ער נאָר פאַרמאַכן די אויגן און ער קאָן זי זען: אָט דעם האַלד און אָט דאָס פנים, און דערפילן דעם פאַרפיום פון אירע קליידער, דעם פאַרפיום צוזאַמען מיט דעם גאַפּטאַלין-געשמאַק. דאָס איז דאָך גאַרנישט געשטאַרבן.

ער האָט זיך געשעמט אַרויסצוקומען פון זיין צימער, דערפאַר וואָס ער וויינט נישט, וואָס ער שרייט נישט, וואָס ער טוט גאַרנישט, כאַטש ער האָט דערפילט מאַריאַ אינוואַנוואַס טריט פאַר זיין טיר, אַרויף און אַראַפּ: ווי אַ שטומע חיה ליגט זי הינטער דער טיר, פרוואווט אַריינקוקן דורך דעם שליסל-לאַך, דורך אַ שפּאַלט, אויסצוגעפינען, וואָס ער טוט, ווי ער פילט זיך, כאַטש זי וואַגט נאָך נישט קיין וואָרט אַריינצורעדן צו אים... און געוואַלט וואַלט ער, אז זי זאָל אים יאָ רופן, וואַלט ער געהאַט אַ תירוץ אַרויסצוקומען פון זיין צימער...

ער האָט געהאַט צער און קרענקונג דעריבער, וואָס ער האָט זיין פאַטער איבערגעריסן די טרערן, וואָס ער האָט אויף זיין פאַטער געשריען.

— ווי אזוי האָב איך דאָס געוואַגט? ווי אזוי האָב איך אָס געטון? מיט וואָס פאַר אַ רעכט? אַ, וואָס פאַר אַ שלעכ-טער איך בין! וואָס פאַר אַ געמיינער מענטש. איך האָב אים איבערגעריסן די טרערן דענסטמאָל, ווען זיי זענען אַליין גע-

קומען, פון זיך, אויף דעם טויט פון זיין ווייב, וואָס איז מיין מוטער.

ער האָט פאַרשטאַנען מיט זיין שכל די גאַנצע אומגע-
רעכטיקייט פון זיין טאָט, אָבער געפילט האָט ער נישט, אַז
ער האָט עפעס שלעכטס געטון. געפילט אין זיך האָט ער, אַז
ער האָט רעכט געהאַט, אַז מען האָט אַזוי באַדאַרפט טון, כאָטש
ער קאָן זיך נישט אָפגעבן קיין רעכענונג, פאַרוואָס און פאַר-
ווען.

אַרויסגעקומען איז ער פון זיין צימער פריער, ווי אַלע
האַבן עס דערוואַרט (און אַרויסגעקומען איז ער אַליין, איי-
דער עס האָט אים נאָך ווער גערופן). געפונען האָט ער נאָך
מאַריאַ איוואַנאָוואַ הינטער זיין טיר, מיטן פאַרטוך איבער די
אויגן (אַז קיינער האָט נישט געזען, האָט זי געוויינט פאַר זיך,
אָבער באין אופן נישט אַרויסגעוויזן די טרערן פאַר אַנדערע).
— וואָס מרוטשעסט דו, ווי אַ קינד? — האָט ער זיך אויף
איר געבייזערט, און קיין איין טרער האָט מען נישט אָנגעזען
אויף זיין פנים, וואָס עס האָט דאָך אויסגעזען סקאַנדאַליעז,
ווי ער וואָלט גאָר קיין האַרץ נישט געהאַט.

ער האָט זיך אַריינגעגנבעט צו זיין פאָטער אין קאַבינעט.
דער פאָטער איז נאָך געזעסן, ווי פריער, ביי זיין שרייב-טיש
און אַרויסגעקוקט שטאַר אין דער נאַכט אַריין דורכן פענסטער.
אַ גרויס רחמנות האָט אים אַרומגענומען אויף זיין פאָטער, ווען
ער האָט איצט געקוקט אויף אים אומבאַמערקט, ווי פאַרלוירן
און אומגליקלעך ער פילט זיך. „און איך, באַלוואַן — האָט זאָ-
כאַרי מיט ווייטאָג געטראַכט — האָב טאַקטלאָז איבערגעריסן
זיינע טרערן. איך מיט מיין פאַרשטיינערט, אוממענטשלעך האַרץ.
וואָס פאַר אַ „באַלוואַן“, וואָס פאַר אַ „נאַכאַל“ איך בין.“ ער
איז צוגעגאַנגען צו זיין פאָטער מיט שטילע טריט, אַ פאַרשעמ-
טער און אַ צוריקגעהאַלטענער, אַ שולדיגער:

— דו קאָנסט מיר מוחל זיין, פאַפעשקע? איך בעט דיך,
זיי מיר מוחל! — האָט זאַכאַרי געזאָגט און קוים צוריק-
געהאַלטן זיינע טרערן, וועלכע זענען איצט געקומען אַליין פון

זיך, נישט איבער זיין מוטערס טויט, נאָר אויס פאַרדרוס, וואָס
ער האָט אַזוי געהאַנדלט געגן זיין פאָטער.

— דו ביסט עס, זאַכאַריישקע? — האָט זיך דער פאָטער
אויפגעכאַפט פון זיין וואַכעדיג טראַכטן — וואָס, האָסט זיך
שוין באַרוואַיגט, קינד?

— זיי מיר מוחל, פאַפעשקע, איך בין געווען אַזוי גראַב,
אַזוי טאַקטלאָז. זיי מיר מוחל!

— אַ, גאָר נישט, טייערער, איך פאַרשטיי דיך, איך פאַר-
שטיי דיך. מיר באַדאַרפן איצט ביידע זוכן טרייסט, איינער
אין דעם אַנדערן. קום אַהער צו מיר, זאַכאַריישקע!

זאַכאַרי איז צוגעגאַנגען צום פאָטער, נאָר אָנשטאַט אַריינ-
צופאַלן אין זיינע אָפענע אָרעמס, וואָס דער פאָטער האָט אויס-
געשטרעקט צו אים, האָט ער גענומען דעם פאָטערס האַנט און
באַגאַסן מיט וואַרימען גאווער פון זיין מויל...

דעם פאטערס ווייב

נאָכן ענדיגן גימנאַזיע איז זאָכאַרי אָנגעקומען אין אױני-
ווערסיטעט אין פעטערבורג. דאָס גרויסע הויז אין יעקאַטערי-
נענבורג איז איבערגעבליבן אָפן, אַלס „טראַדיציע“. ער, מאַריאַ
איוואַנאָוואַ און מאַמעשקעס פּאַטאַגראַפיע האָבן זיך אויף דער
צייט פון זיין שטודיום איבערגעקליבן אין דער רעזידענץ, וואו
דער פּאָטער האָט געהאַט זיינע גרויסע געשעפטן. דער זון האָט
געוואוינט אין אַ באַשיידענער קליינער וואוינונג, און דער פּאָ-
טער איז ווייטער געבליבן אין דעם גרויסן האַטעל „יעווראַ-
פעיסקאַיאַ גאַסטיניאַצאַ“, אין וועלכן ער האָט געהאַט זיין שטענ-
דיג וואוינאָרט אין פעטערבורג.

געקומען אין דער הויפט-שטאָט, באַקענט זיך ערשט
רעכט מיטן פּאָטער, איז זאָכאַרי געוואויר געוואָרן די אמתע-
סיבה, פאַרוואָס זיין מוטער האָט אים אַזוי פרי פאַרלאָזט. זיין
פּאָטער און זיין מוטער זענען געווען צעשיידט. די שטילע
צעשיידונג איז פאַרגעקומען צוליב דעם, וואָס זיין פּאָטער האָט
אָנגעהאַלטן באַציאונגען מיט אַן אַנדערער פרוי, אַ געוויסע זינגע-
רין אין פעטערבורג. די באַציאונגען עקזיסטירן נאָך ביזן היינ-
טיגן טאָג. דער פּאָטער האַלט זי אויס אין אַ פּראַכטיגער וואוי-
נונג אין דעם מאַדערנסטן טייל פון שטאָט, אויף „קאַמענאַ-
אַ“

אָסטראָווסקי פּראָספּעקט". זי האָט פאַר איר געברויך אַן אייגע-
נעם עקיפּאָזש. די דאַמע איז באַקאַנט אין פעטערבורג, אַמאָל
האַט איר נאָמען גאָר געקלונגען, אַלס אַ באַרימטע שיינהייט,
אוינטער איר טעאַטער-פּסעוודאָנים „העלענע". איר ריכטיגן נאָ-
מען האָט זאַכאַרי נישט געוואוסט.

פאַר מענטשן וואוינט דער פּאָטער אין האָטעל - אָבער
אין אמתן איז ער נאָר איינגעשריבן דאָרט. - וואוינען וואוינט
ער מיט דער דאַמע - מיט וועלכער, מען זאָגט, אַז ער האָט
אומגעזעצלעכע קינדער - אויב עס איז וואָר, ווייסט זאַכאַרי
נישט ביזן היינטיגן טאָג.

אַז דער צוואַנציג-יעריגער בחור (דענסטמאָל אויפן ערשטן
קורס פון יורידישן פּאַקולטעט, אין פעטערבורגער אוניווערסיטעט)
איז געוואויר געוואָרן פון זיין פּאָטערס אָפּערע מיט דער שוי-
שפּילערין (און געוואויר געוואָרן איז ער דאָס פון זיך אַליין,
קיינער האָט אים ספּעציעל דאָס נישט אַנטדעקט, נאָר דער
פּאַקט איז געווען אַזוי אַלגעמיינ באַוואוסט אין גאַנץ פעטערבורג,
צווישן אַלע באַקאַנטע, מיט וועלכע דער פּאָטער האָט אים
צוזאַמענגעבראַכט, אַז קיינער האָט נישט געפונען פאַר נויטיג
צו באַהאַלטן דאָס פאַרן זון) - אַז ער איז געוואויר געוואָרן
וועגן דער עקזיסטענץ פון דער דאַמע האָט ער פאַרשטאַנען
דעם טראַגישן טרויער און צער וואָס קוקט אַרויס פון מאַמעש-
קעס שיינע אויגן. ער האָט דערפילט דאָס ביטערניש, די פאַר-
צווייפּלונג פון מאַמעשקעס שמייכל אויף אירע שיינע ליפּן, דעם
באַליידיגטן שטאַלץ, וואָס קוקט אַראָפּ פון איר פנים. די
„אויסגעטוישטע", די „פאַרשטויסענע" - זי מיט איר הויכן
ווייסן אַלעבעאַסטער האַלז - ווי אויף אַ שטאַלצן שוואַן - איז
געוואָרן אויסגעטוישט אויף אַ ביליגע שוישפּילערין. גאָט, וויפיל
האַט זי געמוזט ליידן?! - וויפיל האָט זיך געמוזט אָנזאַמלען
ביטערקייט אונטער איר הויט? - אַצינד קאָן ער עס זען אין
דער הויכער וואַליע, וואָס בלאָזט זיך אָן אין מאַמעשקעס
האַלז - אַזוי ווי די גאַנצע ביטערקייט וואַלט זיך דאָרט אָנ-

געזאמעלט און זי קאָן זי נישט אַראָפּשלינגען און עס בלייבט
שטעקן אינמיטן האַלז...

ער האָט דערפילט די טרויעריקייט, וואָס הילט אין
מאַמעשקעס געשטאַלט; דער „סוד“, וואָס ער איז געוואויר גע-
וואָרן, איז געווען אַ פירוש אויף מאַמעשקעס בילד. ער האָט
איצט די פּאָטאָגראַפיע געזען מיט גאַנץ אַנדערע אויגן און
אַלץ געקאָנט אַראָפּלעזן פון דעם פנים, וואָס האָט שוין ער-
געץ-וואו געפילט אין דער ערד...

— גאָט, וויפיל האָט זי געמוזט ליידן, די אַרימע. — ער
האָט דאָך זי געהרגעט, פשוט געהרגעט, מיט די אייגענע הענט
געטויט, — האָט דער בחור גערעדט צו זיך.

דאָך קאָן מען נישט זאָגן, אָז ער האָט געטראַגן אויפן
פּאָטער אַ פעס. ווען ער האָט אים נישט געזען — יא. אַ פעס,
נישט עפעס מער אָדער ווינציגער, אָדער גאָר עפעס אַנדערש.
עס איז געווען ווי אַ רחמנות-געפיל, וואָס מען האָט צו אָן
אומגליקלעכן מענטשן. „ער האָט זי (די מאַמעשקע) נישט
פאַרשטאַנען, ער האָט זי נישט געקאָנט זען — דער אוינגליק-
לעכער!“ און קוים איז ער זיך צוזאַמענגעקומען מיטן פּאָטער,
געקוקט אים אין פנים אַריין — אין זיינע גרויסע, פולע,
וואַסערדיג-בלויע אויגן, וואָס זענען געזעסן איינגעזעצט פון
אויבן, אויף די פולע טאַרבעלעך פון זיינע אויגן-ראַנדן; אָז ער
האָט געזען זיינע געלע באַקן-בערד, די באַקאַנטע היימישע
פּאָטערישע נאָז, — איז יעדעס שלעכט געפיל צום פּאָטער
פאַרשוואַנדן. עס איז איבערגעבליבן נאָר זונעשע פאַרערונג
און קינדישע ליבע.

— נישט פאַר מיר אים צו משפטן. ווער ווייסט, וואָס
האָט אים געבראַכט דערצו? — ווער ווייסט, וואָס ער האָט
געליטן דערביי, — האָט זיך דער בחור געזאָגט.

שלעכטיקייט פון אַ נאָענטן מענטשן ציט פונקט אַזוי
צו, ווי גוטסקייט, און אפשר נאָך מער... איז עס אפשר נישט
געווען די אכזריות, מיט וועלכער זיין פּאָטער האָט באַהאַנדלט
זיין מוטער, וואָס האָט דעם יונגן זאכאַרי געמאַכט אונטער

טעניג פאר אים? יעדנפאלס האָט זאכאָרי פאַרמאָגט אַ טיפּע אַכטונג צו זיין פּאָטער, נישט קוקנדיג אויף אַלע עוולות, וואָס ער האָט געפילט געגן אים. ער האָט זיך אַפילו נישט דער-לויבט צו קריטיקירן דעם טאַטען אין דער שטיל פאַר זיך, און אַודאי האָט ער שוין פאַרמאַכט מאַריאַ איזאָנאַוואַס מויל, יעדעס מאָל ווען זי האָט געפרוּאווט עפּעס פאַרצוואַרפן דעם פּאָטער, אַז דער זעהן איז נור געווען דערביי, אַדער אונטער-בונטעווען אים געגן „יענער פרוי“, מיט וועלכער דער פּאָטער האָט זיך פאַרבונדן „אויף שאַנד און שפּאַט, פאַר גאָט און פאַר לייט“.

— אין אַלעם איז זי שולדיג, זי האָט אים צו אַלעם דעם געבראַכט, דו קאָנסט נישט קיין פרויען, מיין טייבעלע, — דו ביסט נאָך אַ יינגער צוציק, — כאָטש עס וואַקסן שוין ביי דיר וואַנסעט אונטער דער נאָז. — זי האָט אים געמאַכט אַזוי שלעכט געגן דיין מוטער, די גאָטס פאַרלוירענע, היט דיך פאַר זיי. — הער אויף, הער אויף, די מינוט! הער אויף, נישט דיר צו רעדן געגן מיין פּאָטער, און יעדעס וואָרט געגן זיין כבוד איז אַ באַליידיגונג פאַר מיר, — פאַרשטאַנען, פאַרשטאַנען? די מינוט הער אויף. ווי אַזוי וואַנסטו? — האָט ער אָנגע-שריגן אויף זיין אָם און זיין דערציערין.

און וועגן „יענער פרוי“, וועלכע איז אין אַלעם שולדיג, האָט ער אַליין נישט שלעכט געקלערט, און האָט אויך נישט אַנדערש געלאָזט פון איר שלעכט רעדן. איבערהויפט, צייט ער האָט זיך מיט איר אַליין געטראָפן. יאָ, ער איז אַליין אַרויפגעגאַנגען צו איר. נאָך מער, ער האָט אַפילו אַליין דעם פּאָטער אויפ-געפאַדערט, אַז ער וויל מאַכן די באַקאַנטשאַפט מיט „העלענאַ סטעפּאַנאוואַ“, כאָטש דער פּאָטער האָט זיך אויסגעהיט צו דערמאַנען דעם נאָמען פאַרן זון, קיינמאָל נישט גערעדט מיטן זון וועגן „יענער פרוי“. ער האָט דאָך גאַנץ גוט געוואוסט, אַז דער זון ווייסט שוין פון אַלעם. ווען דער פּאָטער האָט דערהערט דעם זון אַרויסרעדן דעם נאָמען, איז ער רויט גע-וואָרן. יאָ, זיינע אויערן האָבן אָנגעהויבן צו גליען (ווי דענסט-

מאָל אין יעקאַטערינענבורג, ווען ער האָט געבראַכט דעם זון, די בשורה פון דער מוטערס טויט, האָט זיך פאַרלוירן אַביסל. ווי אַ קינד ווען מ'כאַפט עס ביי דער האַנט. דעם פּאָטערס פאַר, לענגהייט האָט אויף זאַכאַרין שרעקלעך אומאַנגענעם געווירקט. ער האָט זיך אַזיין פאַרבעוואָרפן, אַז ער איז נישט גענוג טאַק טיש געווען, כאָטש ער האָט דאָך דאָס אַרויסגעבראַכט אַזוי נאַטירלעך און אָן יעדן הינטער-געדאַנק, און אַזוי איידל און דעליקאַט, ווי ער האָט נאָר געקאַנט. אָבער קוים איז דאָס ערשטע אייז געבראַכן געוואָרן, איז דער פּאָטער צופרידן געווען, וואָס דער זון האָט דעם נאָמען דערמאַנט, און ער האָט זיך אָנגערופן צום זון שוין אויך נאַטירלעך, אין אַ גלייכגילטיגן טאָן: — אַז דו ווילסט דווקא מאַכן באַקאַנטשאַפט מיט העלענאַ סטעפּאַנאוואַ, וועלן מיר אַמאָל צוזאַמען אַרויספאַרן צו איר, זי וועט זיך אויך פרייען דיך צו זען.

די „פּרוי“ איז גאָרנישט געווען אַזוי שרעקלעך, ווי ער האָט זיך פאַרגעשטעלט. פאַרקערט, זי איז געווען זייער אָנגענעם, זייער באַשיידן, און מיטן פּאָטער האָט זי זיך געהאַלטן זייער אָנשטענדיג. זי האָט אים נישט געזאָגט „דו“ און אויך נישט „ער“. זיי האָבן זיך געזאָגט „איר“, און נישט איינמאַל זיך אָנגערירט ביי די הענט... און קיין קליינע קינדער זענען אויך נישט געווען, וואָס זאָלן רופן זיין פּאָטער „פאַפעשקע“, ווי ער רופט אים... ניין, זי איז געווען אַ שטאַטלעכע פּרוי, אַ הויכע, אַ ברייטע, אַ העלע. איר לייב, וואָס האָט אַרויסגעשוואומען פון איר לייכט קלייד, איז געווען בלענדנדיג העל, רויז קאַליר. אַ קאַפּ האָט זי געהאַט אַ בלאַנדן מיט פיל-פיל קליינע לאַקן, וואָס האָבן זיך צעשאַטן ווי פּוך און געמאַכט זי העכער. זי האָט גערויכערט פאַפּיראַסן, דיניטשקע, דיניטשקע פאַפּיראַסן מיט מונדשטוקן. פיל האָט זי זיי גערויכערט, איינעם נאָכן אַנדערן. געפודערט איז זי געווען אַ ביסל צו פיל, ווי מעל האָט זיך פון איר געשאַטן. און דער געשמאַק פון אירע פאַר-פּיומען איז געווען אַ געווירציגער און אַ שטאַרקער, און געהערט זיך פון דערווייטנס...

ניין, עס זענען נישט געווען זיין מוטערס איידעלע, שטילע פארפיומען, גאר אנדערע. און דאָס האָט אים אומבאַ-וואוסט הנאה געטון. זי איז געווען אַ פּריללעכע און אַ גוטע, און אַ נאַטירלעכע. אַזוי ווי ער איז נור אַריינגעקומען, (דער פּאָטער האָט איר געקוישט די האַנט, אָבער ער האָט נישט געקאָנט ברענגען איבער זיך, אַז ער זאָל איר קושן אין האַנט), - אַזוי ווי ער איז נור אַריינגעקומען, האָט זי אויסגעשטרעקט צו אים ביידע הענט און האָט אים גענומען און אַוועקגעזעצט אים נעבן זיך אויפן ווייכן דיוואַן, ביי דער ווייס-מילכדיגער באַשירמטער לאַמפּ, און האָט גערעדט צו אים אַזוי נאַטירלעך, אַזוי ווי זי וואָלט אים שוין געווען געקענט פון יאָרן און יאָרן, אַזוי אַז עס איז מיטאַמאָל אַוועק די שרעק און די אַנגסט, דאָס האַרץ-קלאָפּן און די קינדישע פּאַרלירנקייט, וועלכע זאָכאָרי האָט געהאַט ביים איבערטערען איר בודואַר.

- מיט אייער פּאָטער זענען מיר שוין לענגסט באַקאַנט, פון לאַנגע, לאַנגע יאָרן, ווען מיר זענען נאָך ביידע יונג געווען. יעצט איז עס אונז זייער אָנגענעם צו באַקענען זיך מיטן זון, איך האָב אַזוי פיל געהערט פון אייך, דורך די אַלע יאָרן פון אייער דערציאונג, נאָך פון די צייטן, ווען איר זענט אַ קליין קינד געווען. כאַטש פון דערווייטנס, אומבאַקאַנט, דאָך האָב איך מיטגעלעבט אייערע קינדעריאָרן פון פּאַר-ברייטונגס-קלאָס אָן, - האָט זי געזאָגט מיט אַ נאַטירלעך-פּריינט-לעכן שמייכל, און אים דערלאָנגט די טאַץ טיי, און די שטימע אירע איז געווען אַ וואַרימע, אַן אָנגענעמע און אַ מוזיקאַלישע. עס האָט זיך אויסגעלאָזט, אַז זי איז באַקאַנט מיט אַלע דעטאַלן פון זיין יונג לעבן. זי האָט זיך נאָכגעפרעגט אויף מאַריאַ איוואַנאָווען, צי זי דערגייט אים נאָך די יאָרן מיט איר שטרענג אויפפאַסן אויף זיין געזונט, אַז ער זאָל עסן צו דער צייט.

- מען באַדאַרף זיך, יונגער פּריינט, באַפרייען פון איר, שוין צייט, נישט קיין קינד מער, אַז זי זאָל ציילן די שעהן פון אייער טאָג, - האָט זי אים אונטערגעגעבן קראַזש.

— און וואו האָט איר געלאָזט סטעפּאַן איוואַנאָוויטשן?
 וואָס, ער האָט זיך טאַקע נאָך אַלץ נישט אויסגעשלאָפּן? און
 פילט איר נאָך אַמאָל ווייטאַג אין לינקן אָרעם, וואָס איר
 האָט זיך אויסגעלינקט אויפן גליטש, ווען איר זענט געווען
 אין פּערטן קלאַס? און פון דער לינגען-אַנטצינדונג, וואָס איר
 האָט געקראָגן ביי דער פּאַרקילונג אין זיבעטן יאָר, איז דאָך,
 גאָט צו דאַנקען, קיין פּאַלגן נישט געבליבן. און די קאַטאַרן
 צו יעדן האַרבסט חזון זיך שוין נישט איבער. און קיין „טראַן“
 באַדאַרפט איר אויך נישט מער טרינקען. אַזוי ווי איך זע,
 האָט זיך אייער וואַקס אָן אייער געוויכט נאָרמאַל אַנטוויקלט.
 ער האָט אָנגעקוקט זיין פּאַטער פאַרוואַנדערט. פון וואַנען
 ווייסט זי דאָס אַלץ, וואָס מיט אים האָט פאַסירט? נאָר איי-
 דער ער האָט נאָך צייט געהאַט צו וואַנדערן זיך, האָט זי
 אים שוין באַרואיגט:

— מיר זענען מיטגעוואַקסן מיט אייך, יונגער פריינט,
 נישט געזעען, נישט באַקאַנט. פון דערווייטנס האָבן מיר דאָ
 מיטגעמאַכט יעדע אייערע קראַנקהייט, פון אַלעם האָבן מיר
 געוואוסט.

דאָס איז אים געווען אי אָנגענעם און אי פאַרדראַטיג.
 אַ ביסל אַזוי ווי קנאה פאַר זיין מוטער. נאָך אַלעמען איז זי
 דאָך אַ פּרעמדע, וואָס האָט זי זיך געהאַט צו אינטערעסירן
 מיט אַ פּרעמד קינד, פון וועמען זי האָט גערויבט זיין פּאַטער.
 אָבער אָנגענעם איז אים אויך געווען: עס האָט זיך געפּויען
 אַ מענטש, וואָס פון דערווייטנס, נישט באַקאַנט אַפילו, האָט
 זיך אינטערעסירט מיט יעדן געשעעניש פון זיין לעבן.
 דאָס האָט באַלד געמאַכט נאָענט, מען וואָלט געזאָגט
 משפּחהדיג.

זי האָט אים געוויזן אַלע זיינע פּאַטאַגראַפיעס פון צווייטן
 קלאַס גימנאַזיע אָן. זיי זענען געווען אויסגעשטעלט אין רע-
 מעלעך ביי איר אויפן שפיגל. די פּאַטאַגראַפיע אויפן גליטש
 און די מיט אַ גרופּע חברים ביים ענדיגן דעם פּערטן קלאַס,
 און די איז זיין מוגדיר מיט אַ בוך אין האַנט, און נאָך אַ-

דערע, — די אלע וואָס ער האָט געשיקט זיין מוטער, וואָס זיין פאָטער האָט צוגענומען פאַר זיך, ווען ער איז געווען אינ דערהיים. און די קנאה פאַר זיין מאַמע איז איצט שטאַרקער געוואָרן. ער האָט זיך פאַרגעשטעלט, אַז ער באַדאַרף איצט אַריינגיין אין זיין מוטערס ראַלע, פילן פאַר איר, וואָס זי קאָן שוין נישט אַליין, זיין אייפערזיכטיג פאַר זיין מוטער. „וואָס האָט זי געהאַט צוצונעמען זיינע פאָטאָגראַפיעס און צו האַלטן ביי זיך?“ אָבער דער פאָקט, וואָס ער איז שטענדיג געשטאַנען ביי איר אויפן שפיגל אָן אומבאַקאַנטער, האָט זי נענטער געמאַכט צו אים.

צום עסן האָט זי נישט איינגעהאַלטן, און דאָס איז אים געפּעלן, און דער פאָטער איז אויך נישט געבליבן צום עסן. (דאָס איז אים אויך געפּעלן). פאָטער און זון האָבן צוזאַמען פאַרלאָזט דעם בודוואַר, מיט דעם צוואַנג, אַז ער וועט באַליד זי ווידער באַזוכן. „יעדעס מאָל, ווען איר וועט פילן ווי אַריינ-צוקומען צו מיר, ווען איר וועט וועלן, צי יאָ מיטן פאָטער, צי אָן פאָטער, — ווען עס וועט זיך אייך נאָר גלוסטן, אָן צערעמאָניעס, ווי צו אַ גאַנץ נאָענטן מענטשן.“

ביים אַוועקגיין האָט ער איר שוין געקושט די האַנט, און די געווירציגע, שטאַרקע פאַרפיומען האָבן שוין נישט גע-ווירקט אַזוי וואוּלגאַר.

אויפן וועג, אין שליטן, האָבן טאַטע און זון געשוויגן, אָדער גאָר גערעדט וועגן אַנדערע זאַכן, נאָר אינמיטן דרינען, אין אַ געשפרעך וועגן גאָר עפעס אַנדערש, האָט זיך דער פאָטער אַרויסגעכאַפט מיט אַ וואָרט, אַזוי ווי ער וואָלט עס געווען געזאָגט פאַר זיך אַליין, אָדער ווי עס וואָלט נאָר גע-ווען אַ געדאַנק פאַר זיך, וואָס ער קלערט הויך:

— נאָכאַמאָל חתונה האָבן וועל איך שוין נישט, — פאַר מיר איז עס שוין גענוג.

און דער זון האָט אויך אָפגעענטפערט פאַר זיך, אין אַ געדאַנק, וואָס ער האָט געדענקט הויך:

— און פאַרוואָס נישט?

מער איז דערפון נישט געוואָרן גערעדט.
מאַריאַ אינאָנאַונאַ איז געוואויר געוואָרן, אַז זאַכאַרי
האַט באַזוכט „יענע פרוי, וואָס איז אין אַלעם שולדיג“. ווי
אַזוי זי איז געוואויר געוואָרן, איז אַ רעטעניש, קיינער האָט
עס איר נישט געזאָגט, נאָר מאַריאַ אינאָנאַונאַ האָט געקאָנט
אַרויספֿילן זאַכן פֿון דער לופט, ווי אַ גוטער פּאַליציי-הונט
דערשמעקט דורכן גערוך. זי האָט עס נישט צו וויסן געגעבן
דורך ווערטער, נאָר מען האָט שוין געוואוסט.

זאַכאַרי האָט זי געפונען אַ ברוגזדיגע, זייער אַ קאָרעקטע,
און ווי שטענדיג אין אַזעלכע פּאַלן, האָט זי אים אָנגעהויבן
בו „אירצן“. נאָר דאָס מאַל איז זי געווען נאָר אומדערטרעג-
לעך. זי האָט געוויינט אין די ווינקלען, און מיט איינמאָל
האַט זאַכאַרי גאָר געפונען דער מוטערס פּאַטאַנאַפּיע פּאַר-
האַנגען מיט אַזוי פֿיל שוואַרצע קרעפּע און ווייסע רויזן, אַזוי
ווי זי וואָלט ערשט נעכטן געשטאַרבן.

— וואָס ווילסטו, וואָס? עס איז פּאַפּעשקעס אַ גוטער
פּריינט, פֿון לאַנגע יאָרן אָן, און זי איז גאָרנישט אַזוי שרעק-
לעך, ווי דיר דאַכט זיך. זי איז זייער אַ גוטער מענטש, די
העלענאַ סטעפּאַנאַונאַ, און איך בין איבערצייגט, אַז אַלץ,
וואָס מענטשן רעדן אויף איר, איז ריינע רכילות. זי איז אַ
גוטער מענטש, און דו האָסט זיך צו שעמען דערפאַר, וואָס
דו קלערסט וועגן אַ ריינעם מענטש שלעכטס.

זי האָט אים געלאָזט אויסרעדן און גאָרנישט געענט-
פּערט, נאָר צום סוף האָט זי געגעבן אַ בורטשע-אונטער
אין טיכל אַריין איינע פֿון אירע בורטשעס, ווי זי האָט גע-
קאָנט:

— אַלע אומגעטריי געוואָרן דער געשטאַרבענער, דער
טאַטע מיטן זון. וואָס טוט זי אייך אָן אַזעלכעס, די
מכשפהטע?

— דו הערסט, ניאַניאַ, דו האָסט זיך דאָ נישט אַריינצו-
מישן, דו הערסט!

— אוודאי, ווער בין איך דאָ דען? נאָר אַ דינסט. וואָס

האָב איך זיך דאָ אַריינצומישן? נאָר אַז דאָס האַרץ קרענקט, מען איך דאָך רעדן. אַז מען ציט אויס די לאַפּאַטקעס, ווערט מען אַפילו פון אייגענעם בלוט פאַרגעסן.

— אָבער, הער, ניאַניאַ, הער, עס איז דאָך נישט אַזוי ווי דו מיינסט, — האָט זיך זאַכאַרי גענומען פאַרענטפערן פאַר איר.

עס האָט נישט געהאַלפּן. פון דעם טאָג אָן, ווען ער האָט באַזוכט העלענאַ סטעפּאַנאַווען, האָט ער דערפילט אַ קאַלטקייט פון זיין אייגענער אָם, עפעס איז אין איר צו אים אַפגעשטאַרבן.

און העלפּן האָט ער זיך נישט געקאַנט, צו העלענאַ סטעפּאַנאַווען האָט ער געמוזט אַרויפגיין. מען קאָן זאָגן, עס האָט אים איצט געצויגן צו דער פרוי. אַ פּרעמדקייט, וואָס איז אים נאָענט געווען, אַ פיינטשאַפט, וואָס האָט זיך פאַר-וואַנדלט אין אַ פריינטשאַפט. נאָך אַלעם איז זי דאָך געווען דער איינציגער מענטש, וואָס האָט אים געקענט און וואָס האָט געהאַט אַ שטיקל שייכות צו אים אין דער גרויסער פּרעמדער שטאַט, אַ חוץ זיין פּאַטער. זי האָט געוואוסט אַלץ וועגן אים, און זי האָט געקאַנט אַזוי גוט רעדן צו אים, אַז מען קאָן זאָגן—דורך די פאַר שעה יעדעס מאָל, וואָס ער האָט פאַרבאַכט ביי איר אין בודוואַר, האָט ער זיך געפונען אין אַ ריכטיגער משפּחהדיגער אַטמאָספּערע. אַן אינטעליגענטע פרוי, כמעט אַזוי ווי זיין מוטער איז געווען... נישט אַזוי ווי מאַריאַ איוואַנגאָוו-נאַ, וועלכע האָט אים ביז איצט פאַרטראָטן די ווייבלעכקייט און די מוטערלעכקייט.

ער איז אַרויפגעקומען צו איר אָן דעם פּאַטער און האָט יעדעס מאָל געפונען ביי איר דאָס, אין וואָס ער האָט זיך גענויטיגט: אַ פירנדע האַנט פון אַ דערפאַרענער, אינטעליגענטער פרוי, וואָס זאָל האָבן צו אים ריין מוטערלעכע געפילן. און זי האָט געקאַנט רעדן. רעדן וועגן אַלעם, וועגן די אינטימסטע זאַכן, אַזוי פריי, אָפּן, אין אַ זעלבסטפאַרשטענדלעכען

טאָן, אז מען האָט זיך גאַרנישט באַדאַרפט שעמען, אָדער עפעס באַהאַלטן פאַר איר.

דורך איר, קאָן מען זאָגן, זענען פּאָטער און זון נען-טער געוואָרן, צוגעבונדענער. פּאָטער און זון, וואָס האָבן זיך פּמעט איינער דעם אַנדערן נישט געקענט, זעלטן געווען צוזאַמען, זענען דורך די ערשטע פּאַר חדשים באַלד, ווי זיי האָבן זיך געפונען אין פעטערבורג, זייער נאָענט געוואָרן. גבריאַל חיימאָוויטש האָט געפילט אַ באַדערפעניש אָפּט צו זיין מיט זיין זון, אַ שוואַכקייט, וואָס ער האָט אַרויסגעוויזן צום ערשטן מאָל צייט ער האָט קינדער. ער איז שטאַלץ געוואָרן אויף זיין זון. דער פּאָטער פלעגט אָפּט אַרויפקומען צו זיין זון אין זיין באַשיידענער וואוינונג אויף אָונט-ברויט, מאַריאַ איוואַנאָוואַס באַשיידענע מאַלצייטן, אירע פֿלייש-זושן, — און פאַרברענגען מיט זאַכאַרין שעה-לאַנג אינדערהיים. דער פּאָטער האָט אַ סך גערעדט מיטן זון, פאַרציילט אים וועגן זיינע געשעפטן, וועגן זיינע באַגעגענישן, און אָפּטמאָל אויך דיסקוטירט וועגן פּאָליטיק. גבריאַל חיימאָוויטש האָט זייער מורא געהאַט, אז דער זון זאָל זיך נישט אָנשליסן אין וואַסערע ס'איז פּאָליטישע אַר-גאַניזאַציע, וועלכע איז אָפילו דאָן, נאָך דער רעוואָלוציע פון פּינפטן יאָר, געווען שוואַך ביי דער סטודענטשאַפּט, דאָך איז געווען אַ געפאַר. דער פּאָטער פלעגט דאָן אָפּט איינטענהן מיטן זון:

— געוויס, געוויס, קיינער פון אונז איז נישט צופרידן מיטן הערשנדן רעזשים. געוויס, געוויס מוז געשעען אַן ענדע-רונג, אָבער אויף אַ גאַנץ אַנדערן וועג, ווי אונזערע רעוואָלוצ-יאַנערן מיינען. אונזער לאַנד איז נאָך אין אַ צושטאַנד פון כאַאָס. ביי אונז איז נאָך קיין זאַך נישט פּעסט איינגעזעצט, אַלץ איז נאָך וואַקלענדיג. דער אַרבעטער, דער אינדוסטריע-לער, דער פּויער, דער גוט-באַזיצער, עס קאָן יעדער פון אונז עפעס אַנדערש ווערן, ווי ער איז היינט.

— ווי אזוי קאָן מען דאָ מאַכן אַ רעוואָלוציע? געמט אַרויס איין שטיין, צעפאַלט זיך דער גאַנצער בנין. לאַמיר נישט

ארבעטן איין טאָג, נישט גיין אין דעם טאָג-טעגלעכן שפּאַן ווי מיר זענען עס געוואוינט - וועט אַלץ אוינטערגיין. איך ווייס עס ביי מיר אין מיין אייגן געשעפט. לאַמיר פּרוּוון מאַכן איין נייע ענדערונג, ווערן זיי אַלע צווי צעשראַקן, צע-פירט, אַז עס נעמט מיר חדשים-לאַנג, ביז איך קאָן זיי אַריי-פירן צוריק אין זייער רוטינע. פון האַלץ-העקער ביז צום אינ-זשעניער זענען זיי צווי. מיר קאָנען נאָר געדענקען בלויז איין שריט, דעם לעצטן און דעם נאָענטסטן - צוויי שריט פאַר אונז קאָנען מיר שוין נישט זען. רעוואָלוציעס לאַזט זיך מאַכן אין איינגעפונדעוועטע לענדער, וואו אַלץ האָט זיין פעסטגע-זעצט אָרט, וואו די מענטשן קאָנען געדענקען. ווען דו וועסט צעברעכן איין אַרדנונג, וועלן זיי אויפן צווייטן טאָג צוריק אַריין אין דער נייער אַרדנונג יעדער אויף זיין פּלאַץ. דאָ, אַז דו וועסט עפעס צעברעכן, וועט אַלץ צוזאַמענפאַלן. איך ווייס עס פון מיין אייגן געשעפט. לאַמיר היינט איבערגעבן מייע פּויערן די זעג-מילן, וועלן זיי די זעגן צעברעכן, אָבער קיין נייע וועלן זיי נישט אויפבויען. און די באַנען וועלן זיך מוזן אָפּשטעלן, ווייל מיר וועלן נישט האָבן קיין שוועלן די שינעס אונטערצושטיצן.

מען קאָן נישט זאָגן, אַז דעם פּאָטערס ווערטער זענען געבליבן אָן איינפלוס אויף זאַכאַרין. עס איז נישט געווען די ריכטיקייט, די לאַגישקייט פון זיינע אויספירונגען, וואָס האָט דעם זון איבערצייגט - נאָר דאָס, וואָס זיין פּאָטער זאָרגט זיך צווי איבער אים, אינטערעסירט זיך מיט אים, אַ זאַך צו וועלכער זאַכאַרי איז דאָך נישט געוואוינט געווען, און דאָס האָט אים וואָרים געמאַכט צו זיין פּאָטער, און ער איז אים דאַנקבאַר געווען.

- אָבער ווי עס זאָל נישט זיין, מיין זון, נאָר דו היסט זיך אויס דערפון. האָב אין זינען דיין לערנען, זון, דיין אייגן לעבן - מיין לעבן, וואָרים נאָך אַלעם האָב איך דאָך קיינעם נישט מער חי דין אַליין, טייערער.

גיין, זיין פּאָטער זאָל רעדן צו אים אַזעלכע רייד, זאָל

זיך אַזוי אַנטפּלעקן פאַר אים, מיט אַזעלכע סענטימענטן! — זיין פּאָטער, וואָס האָט אים איבערגעלאָזט אַליין אַ קינד יאָרן-לאַנג ביי אַן אַם און אינטערעסירט זיך מיט אים, נאָר אַזויפיל, וויפיל ער האָט געפונען פאַר נויטיג, פאַר מענשנס וועגן, און פלעגט פון צייט צו צייט מתנות צושיקן מיט אַ לאַקאָנישן בריוו: „קאָן נישט קומען, טייערינקער, אויף יום-טוב. פאַר-נומען.“ (מיט געלט דאָס הויז צו פירן האָט דער קאַנטאָר באַ-זאָרגט.) דער פּאָטער וואָס האָט זיין מוטער פאַרטוישט אויף אַ שוישפילערין, אַ זינגערין, און אַכט יאָר פּסדר זי נישט געזען, ביז זי איז געשטאָרבן: — דער פּאָטער זאָל זיך אויסדריקן, אַז ער האָט גאַרנישט מער אין זיין לעבן נאָר זיין זון, ער לעבט פאַר זיין זון! ווי אַזוי זאָל מען אַזאַ פּאָטער נישט לייב האָבן און גישט צוהערן זיך צו זיינע רייד?

דער מאמעס שאַטן פאַרשווינדט

גבריאַל היימאַוויטש איז אַלט געוואָרן. — שוואַרצע רינגען האָבן זיך אים אָנגעהויבן צו מאַלן אַרום זיינע אויגן, און די אויגן-טאַרבצלעך זענען וואָס אַמאָל מער לויזער און געפאַלדע וועטער געוואָרן. אַז ער איז געקומען צום זון אין די אָוונטן, איז ער געווען שטענדיג מיד, געמוזט זיך אָפרויען אויף דער קאַנאַפּע. און וואָס עלטער ער איז געוואָרן — אַלץ מער איז ער געוואָרן סענטימענטאַלער און אַלץ מער האָט ער אַרויס-געוויזן זיין צוגעבונדנקייט צום זון. ער האָט אים שוין יעצט, אין די לעצטע יאָרן פון זיין שטודיום, יעדן טאָג באַזוכט — דאָס וואָס ער האָט פריער געטון איין מאָל אין אַ יום-טובּ. ער האָט יעצט פיעל גערעדט וועגן זייער אָפשטאַם, וועגן זייערע עלטערן, און באַדויערט, וואָס ער האָט אַזוי פאַרנאַכ-לעסיגט זיין אמונה און דאָס גאַנצע לעבן געלעבט צווישן פרעמדע, — אַ זאך וואָס ער האָט שטענדיג אויסגעמיטן צו רעדן מיטן זון דערפון. — וואָס מער זיי האָבן אונז פיינט, אַלץ מער הייב איך אָן צו פילן אונזער אייגענעם ווערט, און אונזער ווערט איבער זיי, מען באַדאַרף זיך נאָר פאַרשטעלן זיי אַ האַלב יאָר אין אונזער אייגענער לאַגע — וואָס וואָלט געוואָרן פון זיי?

„אונז“ – האָט דער פּאָטער דערמיט געמיינט יידן; און „זיי“ – די קריסטן. – דער זון האָט אים אָנגעקוקט פאַר-וואונדערט. – פון וואָנען נעמען זיך צום פּאָטער אַזעלכע געדאַנקען, וואָס געשעט דאָס מיט דעם אַלטן?
עס איז געווען די אַלגעמיינע רעאַקציאָנערע שטימונג פון לאַנד און די ספּעציפישע יידן-פיינטשאַפט און אונטער-דריקונג, וואָס האָט דעם גאַנץ פאַררעמדטן גבריאַלן צוריק-געבראַכט אין די יידישע רייען.

– איך באַדויער זייער, וואָס איך האָב דיר נישט גע-געבן קיין יידישע דערציאונג, און געהאַלטן דיך אַזוי פרעמד פון אַלעם דורך דיין גאַנצע יוגנט; נאָר – גאַרנישט – עס וועט זיך נאָך לאָזן פאַרריכטן. מען באַדאַרף זיך יעצט אָנהייבן צו פאַראינטערעסירן מיט אונזערע אייגענע – האָט ער אַמאָל דערהערט פון פּאָטערס מויל, ווען ער איז אַ מידער געקומען צו אים.

– וואָס איז געשעען, פּאָפּעשקע?

– גאַרנישט איז געשעען – נאָר איך האָב עס שוין אי-בערן האַלז – זייערע רעדעס אין דער „דומע“, זייערע אויס-נאַם-געזעצן – זייער גאַנצע שטעלונג צו אונז!
זאַכאַרי האָט געשוויגן.

– איך באַדויער, וואָס איך האָב זיך נישט באַזעצט דאָן מיט מיין משפּחה אין אויסלאַנד – און דיך אויך נישט דאָרט דערצויגן – אין אַן אַנדערער אַטמאָספּערע – אפשר וואָלט בעסער געווען.

נישט דער פּאָטער, נאָר דער זון איז רויט געוואָרן. צום ערשטן מאָל, וואָס דער פּאָטער דערמאָנט זיין משפּחה. – אין דיאָזיגע ווערטער האָט ער דערפילט דעם פּאָטערס איינזאַמקייט – און אַנטוישונג.

– דאָס גאַנצע לעבן אָפּגעלעבט, ווי אין אַ חלום; גע-מיינט: מען אַרבעט פאַר וועמען, מען איז עפעס, מען העלפט בויען אַ לאַנד – מען ווערט מיט-אַריינגעפלאַכטן אין לעבן אַריין – מען איז אַ מיטגליד פון אַ גרויסער נאַציאָן. גאָט

מיינער, איך בין דאך גארנישט מער, נאָר רוס. - עפעס
 אַנדערש בין איך דאך נישט, קיינמאָל דאך עפעס אַנדערש
 נישט געווען, מיין אייגענעס האָב איך דאך פאַרנאַכלעסיגט -
 קיינמאָל עס נישט געהאַט, און דאך מיטאַמאָל דערפילסטו
 דין, אַז דו האָסט דאָס גאַנצע לעבן אָפגעלעבט, ווי אויף דער
 גאַס, אין שטוב ביסטו קיינמאָל נישט אַריינגעקומען.

און איינמאָל האָט אים דער פּאָטער אַרויפגענומען אין
 קאַנטאַר אַריין, אים איבערגעגעבן אַ גרעסערע סומע געלט און
 געהייסן אים, ער זאָל עס אַוועקפירן צו אַ געוויסער יידישער
 פּערזענלעכקייט, פאַר זייער אַן ערנסטן יידישן צוועק, אין
 וועלכן עס האָט זיך געהאַנדלט וועגן יידישן כבוד.

- איך וויל זיי ווייזן, אַז איך בין מיט זיי אין יעצטיגן
 טרויעריגן מאַמענט - און איך וויל, אַז מיין זון אַליין זאָל
 זיי איבערגעבן דאָס געלט, - איך וויל זיי ווייזן, אַז איך מיט
 מיין זון זענען מיט זיי.

דאָרט, ביי דער יידישער פּערזענלעכקייט, אַז מען האָט
 דערהערט, פון וועמען די סומע געלט קומט - האָט מען זיך
 פאַרוואונדערט, צוערשט אפילו געקווענקלט זיך אָנצונעמען:
 - פון גבריאָל חיימאָוויטש מירקין - געמיינט, אַז ער
 באַלאַנגט שוין צו די אַנדערע...

דאָס איינציגע אָרט, אין וועלכן דער פּאָטער האָט זיך
 גוט געפילט, איז דאָן געווען ביי העלענאַ סטעפּאַנאָוונען, וואו
 ער פלעגט איצט מיטן זון פאַרברענגען זיין פרייע צייט. עס
 איז געווען כמעט דאָס איינציגע הויז, וואָס דער פּאָטער און
 זון האָבן באַזוכט אין פעטערבורג. צוליב זיין אָפגעזונדערט-
 קייט פון יידן - האָט דער פּאָטער כמעט נישט געהאַט קיין
 צוגאַנג צו יידישע הייזער. אין די קריסטלעכע הייזער פון באַן-
 מיניסטעריום-באַאַמטע, פון אַנדערע באַאַמטע, גענערעלער, מיט
 וועלכע דער פּאָטער האָט געהאַט צו טון געשעפטלעך, און וואו
 ער פלעגט אָפט זיין פריוואַט - זעט זיך אויס - האָט ער
 זיך לעצטנס שלעכט געפילט און האָט זיי אויסגעמיטן. נאָר
 ביי העלענאַ סטעפּאַנאָוונען האָט דער פּאָטער זיך געפילט אינ-

דערהיים (יעצט האָט ער זיך שוין נישט זשענירט פאַרן זון).
 אונטער איר ווירקונג האָט ער צוריקגעקראָגן זיין זיכערקייט.
 זיין פעסטן טאָן, זיינע האָפּענונגען האָבן אויפגעלעבט, און ער
 האָט צוריקגעקראָגן זיין מוט און זיין הומאָר.
 זי האָט שוין אַרויסגעפילט, וואָס פאַר אַ טאָן אָנצושלאָגן.
 אים אַריינצוברענגען אין אַ גוטער שטימונג. מיט איין בליק
 אויף אים האָט זי באַלד געוואוסט, אויף וואָס פאַר אַן אַרט
 דער שוך קוועטשט און געזוכט אַ דערלייכטערונג. אַז זי האָט
 אים דערזען מיט די טריבע אויגן – האָט זי שוין פאַרשטאַנען
 די אומאָנגענעמלעכקייטן, וואָס ער האָט היינט געהאַט. און ווי
 מיט אַ בלאָז פון אַ פעכער – ווי מיט אַ וויש מיט אַ פלעג-
 דערוויש – האָט זי פון אים געקאָנט די שלעכטע געדאַנקען
 אָפּנעמען:

– טאַקע זיך דאָ איבער וואָס צו ערגערן, דאָס לעבן
 זיך צו פאַרביטערן... זיי זענען דאָך אַלע פאַרקויפטע נשמות –
 מיט אַ דריי-רובלדיגן קאָנסטו דאָך זיי אַלע קויפן, – פון
 קלענסטן ביז צום גרויס-פירשט. דו מאַך גאָר זיי דאָס געלט
 שמעקן – וועסטו זען, ווי זיי וועלן שטיין פאַר דיר אויף די
 לאַפּקעס, ווי הינטלעך.

– און ווער זענען זיי גאָר, וואָס האָבן זיי געטון און
 וואָס טוען זיי פאַר רוסלאַנד? – געגן זייערע שלעכטע ווילנס
 קומט דאָך דיר אויס אויסצופירן דיינע פלענער. מיין נישט,
 אַז מען ווייסט נישט דערפון, געווען ביי מיר היינט מיכאַאיל
 געאַרגעוויטש פון דער גרויסער „בירושאָוקע“. מיר האָבן גע-
 רעדט וועגן דיין „באַיקאַסקי-פלאַן“. איברינגס, האָסטו געלעזן
 וואָס די מאַסקווער מאָרגן-צייטונג שרייבט וועגן דעם צוואַנציג
 יעריגן יובילעאום פון דער טראַנס-סיבירישער באַן? זיי שטעלן
 דאָך דיך אַוועק פון אויבן-אָן. אין דער נייער אַלגעמיינער
 רוסישער ענציקלאָפּעדיע – הער איך – פאַרנעמסטו דו אַזש
 דריי גאַנצע זייטן. איך האָב זי דאָ – ס'האָט אַריינגעשיקט מיר
 מיכאַאיל געאַרגעוויטש. מיין נישט, אַז רוסלאַנד ווייסט נישט.
 רוסלאַנד ווייסט, ווער עס בויט זי און ווער עס צעשטערט.

זי - און וועט אַמאָל אַלעמען דערפאַר באַצאָלן מיט אַ פּוּלער האַנט.

די אַלע אַרטיקלען זענען געוואָרן אינספּירירט דורך העלענאַ סטעפּאַנאַוונען און געקויפט געוואָרן פאַר גבריאל חיימאָוויטש געלט, און זענען שטענדיג געווען אָנגעגרייט אין העלענאַס בודואַר - אויפצוהויבן די שטימונג פון אַלטן...
ווען דער זון האָט געזען דעם איינשלוס, וואָס די פּרוי האָט אויף זיין פּאַטער - האָט ער זיך אַמאָל אָנגערופן צו אים אין שליטן, ווען זיי זענען צוזאַמען אַהיימגעפּאַרן פון איר הויז:

- פאַרוואָס זאָלסטו, פּאַטער, נישט חתונה האָבן מיט איר? - איך מיין, עס וואָלט אפשר גוט געווען פאַר דיין...
דער פּאַטער האָט אים נישט געלאָזט אויסרעדן. ער האָט אים איבערגעהאַקט מיט אַ בליק, וואָס איז אַרויסגעקומען פון זיין הויכן קאָלנער אין דער נאַכט אַרויס:
- איך האָב דיר שוין געזאָגט איינמאָל, אַז פאַר מיר איז גענוג געווען דאָס מאָל...
אין אַ וויילע אַרום: -

- העלענאַ סטעפּאַנאַוונען איז נישט פון אונזער גלויבן. דאָס איז אויך אַן אָפּהאַלט צו די פיל אַנדערע. און דיר, מיין זון, ראַט איך אויך נישט, אַז דו זאָלסט דיר אויסקלייבן דיין באַשערטע צווישן פרעמדע. - איך בין אַ ליבעראַל, שטענדיג געווען, און צווישן ייד און קריסט איז ביי מיר קיין חילוק נישט, - דאָך וואָלט איך עס נישט געוואָלט זען - פּל זמן... - נאָר דעם זאָץ האָט דער פּאַטער נישט פאַרענדיגט.
אין אַ פאַר טעג אַרום איז דער פּאַטער אַוועק - אין דער יידישער קהלה - און געלאָזט זיך אָפּציעל פאַרשרייבן - זיך און זיין זון - פאַר מיטגלידער. ער האָט עס נישט געטון ביז יעצט - האָט ער געזאָגט - ווייל זיי זענען אין פעטער-בורג פרעמדע - צוגעשריבן צו יעקאַטערינענבורג - און דאָרט איז קיין יידישע קהלה נישטאָ.
פון דענסטמאָל אָן האָט זיך דער פּאַטער אָפּציעל אָנגע-

צעהויבן צו אינטערעסירן מיט יידישע ענינים, און גענעבן גרויסע סומעס געלט אויף יידישע צוועקן.

דורך זיינע נייע אינטערעסן האָט ער זיך אויך באַקענט מיט דעם באַרימטן יידישן אַדוואָקאַט סאַלָאָמאָן אָסיפּאָוויטש, צו וועמען זיין זון, זאַכאַרי, איז אָנגעקומען אַלס געהילף, נאָך דעם ווי ער האָט געהאַט פאַרענדיגט זיין אוניווערסיטעט-שטודיום.

דער פּאָטער איז אַפילו געווען געגן דעם, אַז דער זון זאָל זיך באַשעפּטיגן מיט אַדוואָקאַטישער פּראַקטיק. ער האָט נישט אַנדערש גערעכנט, אַז זיין זון וועט אַריינטרעטן אין זיין קאַנטאָר אַריין נאָך זיין שטודיום און מיט דער צייט איבער-געמען זיין פּירמע, וואָס ער האָט אַרויפגעאַרבעט, אַלס איינס פון די רייכסטע און אָנגעזעענסטע געשעפטן פון דער רוסי-שער גרויס-אינדוסטריע. ווי גרויס איז געווען דעם פּאָטערס אַנטווישונג, ווען דער זון האָט אים דערקלערט זיינע וואונטשן! עס האָט געהאַלטן ביי אַ קריג, נאָר די געשיקטע, שטענדיג וואַכזאַמע העלענאַ סטעפּאַנאָוונאַ האָט דאָס אויך פאַרגלעט. אונטער איר איינפלוס האָט דער פּאָטער צוגעשטימט, אַז דער זון זאָל אויף אַ פּאָר יאָר לערנען די אַדוואָקאַטישע פּראַקטיק ביים באַרימטן אַדוואָקאַט, פּדי — ווי עס זאָל נישט זיין — זאָל ער האָבן זיין פּאָך אין האַנט. און דער זון האָט זיך נישט אינגאַנצן אָפּגעזאָגט פון דער אידעע — דאָך אַריינצוטרעטן אין פּאָטערס קאַנטאָר, נאָר מען האָט עס אָפּגעלייגט נאָך אויף אַ פּאָר יאָר און פאַררעכנט די צייט, וואָס ער דינט ביים אַדוואָקאַט, אַלס פּאַרטזעצונג פון זיין פּילדונג.

שוין העכער אַ יאָר צייט, ווי זאַכאַרי געפינט זיך אַלס געהילף פונם באַרימטן אַדוואָקאַט. ער וואוינט נאָך אַלץ באַ-זונדער אין זיין סטודענטן-וואוינונג, און דער פּאָטער אין האָטעל. און נישט אָפיציעל ביי העלענאַ סטעפּאַנאָוונען. כאָטש לעצטנס רעדט דער פּאָטער וועגן דעם, אַז מען זאָל נעמען אַ גרויסע וואוינונג, און פּאָטער און זון זאָלן וואוינען צוזאַמען. זאַכאַרי לייגט עס דערווייל אַפּ.

קיין באַזונדערע פאַרפאַלן האָבן זיך נישט געטראָפּן מיט אים, אַ חוץ דאָס, וואָס זאַכאַרי האָט זיך באַלד ביים אָנהייב פאַרליבט אין דעם באַרימטן אַדוואָקאַטס טאַכטער, נינאַטשקאַ, וועלכע האָט שוין געשמט אַלס שיינקייט אין פעטערבורג. עס איז אויך געווען צו דערוואַרטן — עס איז געווען די ערשטע פרוי, מיט וועלכער ער האָט זיך צוזאַמענגעטראָפּן אין לעבן. אַלס יונגער מענטש, נאָך דער געשטאַלט, וואָס ער האָט גע-טראָגן אין זיך פון זיין מוטער פון זיינע קינדעריאָרן.

פֿון דעם זונט שטילע סענטימענטן האָט געוואוסט דער פּאָטער, האָט געוואוסט העלענאַ סטעפּאַנאָוואַ. כאַטש ער האָט קיינעם וועגן דעם קיין וואָרט נישט פאַרטרויט — האָבן אפילו געוואוסט נינאַטשקאַס עלטערן, — און מער פון אַלע נינאַטשקאַ אַליין, און אַלע האָבן דאַרויף געקוקט ווי אויף אַ געווינטשטע זאַך, און אָפּגעוואָרט די אַנטוויקלונג פון דער געשעעניש, ביז זי וועט פירן צו דעם גליקלעכן רעזולטאַט, וועלכן אַלע האָבן זיך געוואונטשן, אַז ער זאָל וואָס שנעלער געשעען.

יאָ, איידער מיר פאַרענדיגן דאָס דערציילן וועגן זאַכאַ-ריס קינדער- און לערן-יאָרן, געפינען מיר נאָך פאַר נויטיג צו דערמאָנען פּאָלגענדן עפיוזאָד, וואָס האָט נישט קיין דירעקטע שייכות צו אונזער דערציילונג, נאָר דאָך איז עס אינטערעסאַנט צו וויסן.

נאָכדעם, באַלד נאָכדעם ווי זאַכאַרי האָט אַראָפּגעוואָרפּן פון זיך די סטודענטן-קליידער און אָנגעטון זיך אין ציווילע, אַ טאַג צוויי נאָכדעם ווי ער האָט געהאַט באַקומען זיין דיפּ-לאָם — קומט ער אַמאָל אַהיים אין אָוונט צו זיך — געפינט ער, צו זיין גרויס פאַרוואַנדערונג, מאַריאַ אייוואַנאָוונען נישט אינדערהיים. נאָ זעלטנהייט, וואָס פּלעגט זיך טרעפּן צוויי מאָל אין יאָר, ביי גרויסע יום-טובדיקע פּיערלעכקייטן, ווען מאַריאַ אייוואַנאָוונען גייט אין צערקווע. אַזוי, אין מיטן יאָר, פּלעגט זי זייער זעלטן פאַרלאָזן די וואוינונג, ווייל אין פעטער-בורג האָט זי זיך געפילט פרעמד און קיין פריינט נישט גע-האַט. ער גייט אַריין צו איר אין צימער, זעט ער אירע זאַכן

געפאקט אין איר קאסטן, אפילו איר נאכטלעגער שוין איינגע-
פאקט און פארבונדן אין פאסקעס. ער קאָן זיך נישט דער-
קלערן, וואָס דאָס זאָל הייסן, און וואָרט אָפּ מיט גרויס אומ-
געדולד אויף איר צוריקקומען. ווען זי באַווייזט זיך שפעטער
אַן אָפגעמאַטערטע, - קוקט ער זי אָן דערשטיינט און פרעגט,
ווייזנדיג אויף איר קאסטן:

— מאַריאַ איוואַנאָוואַ, וואָס איז דאָס? - מיר פאָרן
ערגעץ?

— עס איז געקומען די צייט אויך פאָר מיר, זאָכאַרי
גאַוריליאָוויטש, - זאָגט זי אים פלוצלינג מיטן נאָמען און מיטן
פאָטערס נאָמען, - געקומען די צייט אויך פאָר מיר, אייך צו
פאַרלאָזן. ציגעזאָגט דער טויטער, איידער זי האָט פאַרלאָזט די
שטוב אויף שטענדיג, (דענסטמאָל, ווען איר זענט נאָך אַ קליי-
נער געווען), אַז איך וועל איר בן-יחיד נישט פאַרלאָזן, ביז
ער וועט נישט די לערן-קליידער אויסטון. יעצט זענט איר
שוין, גאָט צו דאַנקן, דערוואַקסן און מיך באַדאַרפט איר שוין
נישט, די שבועה צו דער געשטאַרבענער האָב איך געטריי
אָפגעהיט - קאָן איך שוין גיין מיין וועג.

זאָכאַרי האָט זי געלאָזט אויסרעדן און געקוקט אויף איר,
ווי ער וואָלט נישט געוואוסט, וואָס זי וויל, ער האָט זי נישט
ריכטיג פאַרשטאַנען, געמיינט, אַז עס איז עפעס מיט איר
געשעען.

— וואָס איז מיט דיר, ניאַניאַ? - דו ביסט פֿון זינען
אַראָפּ, ווייטער גאַרנישט, אַנדערש קאָן איך דיך נישט
פאַרשטיין.

— ער באַדאַרף דאָך מיך שוין נישט, צו וואָס באַדאַרף
ער מיך? - ווען ער איז קליין געווען - איז געווען אַן אַנ-
דערע זאָך, היינט איז ער דאָך שוין אַ דערוואַקסענער, און ער
האָט דאָך שוין צו זעמען צו גיין, ווער עס זאָל זיך פאַר
אים אָננעמען אויך.

זאָכאַרי האָט זיך האַרציג צעלאַכט.

— אַ, דאָס מיינסטו! דו קאַנסט דאָך נישט שטענדיג

נאָכגיין נאָך מיר מיט די ווינדעלעך אין דער האַנט, איך בין
 דאָך שוין אַ דערוואַקסענער אויך.
 - נישט דאָס מיין איך - איך מיין שוין עפעס -
 אַנדערש.

- וואָס מיינסטו? -

- ער ווייסט שוין וואָס איך מיין - „יענע פרוי“ -
 צו וועמען איר טראָגט אַלע אייערע הערצער אַהין - וואָס
 האָט אייך פשוף אָנגעטון - צי וואָס?
 זאָכאָרי האָט זי אַרומגענומען און זי געקושט:
 - דו ביסט אייפערזיכטיג? -

- נישט איך בין אייפערזיכטיג -- נאָר דיין מאַמע אין
 גרוב איז אייפערזיכטיג - אָט, וועמען עס טוט וויי. - איר
 אייגענער זון איז איר פאַלש געוואָרן.

זאָכאָרי איז בלייך געוואָרן - און זי אָפגעלאָזט.

עס האָט נישט געהאַלפן. זי האָט לענגער נישט געוואָלט
 בלייבן אין דעם הויז - „געהאַלטן איר שבועה“ צו דער טוי-
 טער, און יעצט מוז זי גיין. קוים מיט צרות איז זאָכאָרין גע-
 לונגען, מיטן פאָטערס אַריינמישן זיך (פאַר וועלכן זי האָט
 אויס אַלטער געוואוינהייט דאָך דרך-ארץ געהאַט, דאָך דער
 בעל-הבית), זי צו באַוועגן צוריקצופאַרן אין יעקאָטערינענבורג.
 גער הויז אַריין, מיט אַ געזיכערטער עמעריטור-פענסיע ביז
 אירע לעצטע טעג.

מאַמעשקעס גרויסע פאָטאָגראַפיע האָט זי מיטגעפירט מיט
 זיך צוריק קיין יעקאָטערינענבורג - און אַוועקגעשטעלט צוריק
 אין דעם קאַלטן, אומבאַוואוינטן זאַל.

און מיט איר איז מאַמעשקעס לעצטער שאַטן פאַר-

שוואַנדן...

קאפיטל 12

א מאַדנע דערקלערונג

צו מאַרנגס אינדערפרי, ווען זאכאָרי האָט זיך אויפ-
געהויבן פון זיין געלעגער, האָט ער געהאַט עפעס אָפגעמאַכט
ביי זיך, וואָס צו טון. אויס זיינע קינדישע יאָרן האָט ער גע-
האַט די געוואוינהייט קיינמאָל נישט צו שטעלן אַ זאַך אויף
זיך, אַרויסצובאַקומען ביי וועמען דאָס איז אַן הסכמה. ער האָט
באַשטימט, איידער צו טון דעם דעצידינגן שריט ביי נינאַטש-
קען, צו פאַרטרייען זיך פאַר איר מוטער. עס האָט אים אויס-
געזען פיל לייכטער אָנצוקומען צו נינאַטשקען דורך איר מוטער. —
מיט אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ האָט ער זיך געפילט שוין אַ צייט
משפחהדיג, ער האָט אין איר געהאַט פריער אַנטדעקט די מו-
טער, איידער נאָך — אין נינאַטשקען די פּלה. און דאָס האָט
אים געמאַכט זיין וועג צו איר פיל אויסגעטרעטענער, ווי צו
נינאַטשקען, — און אגב, זיינע געפילן צו אַלגאָ מיכאַילאָוונען
האַבן זיך נישט באַשרענקט אויף ריין מוטערלעכע; נאָר דער
מוטערלעכער רעספעקט האָט געהאַמעוועט די אַנדערע געפילן...
ער האָט זיך אין דעם טאָג מער זאָרגזאַמער אָנגעטון ווי
אַן אַנדערש מאָל, און געשטעלט זיך מיט אַ קלאַפּנדיג האַרץ אין
איר בודואַר.

פּרויען רופן צו הילף זייער מוטערלעכען אינסטינקט, ווען

זיי דאָכט זיך אויס, אָן מיט זייער ווייבלעכקייט אַליין זענען זיי שוין נישט אימשטאַנד צוצוציען צו זיך די געהעריגע אויפ- מערקזאַמקייט. פאַר געוויסע מענער האָבן פרויען גאָר אַ באַ- זונדער פאַרגעניגן אויסצושפּילן זייערע מוטערלעכע געפילן: צו שטראַפּן זיי, צו שרייען אויף זיי, און דערביי צערטלען זיי... דאָס טוען זיי נישט, חלילה, אויס אויסגערעכנטקייט, נור אויס הוילער נאַטירלעכער נייגונג.

דערזעלבער פאַל איז געשען מיט אַלגאָ מיכאַילאָוונאַן. כאַטש די מוטער האָט נאָך מיט גאַרנישט רעזיגנירט פאַר איר דערוואַקסענער טאָכטער - פאַרקערט, איר רייפּע, פולע ווייב- לעכקייט האָט דער מוטער געגעבן אַן איבערגעוויכט איבער דעם נאָך נישט געשטעלטן כאַראַקטער פון איר טאָכטער (און אַלגאָ מיכאַילאָוונאַן האָט געוואוסט פון דעם) - דאָך האָט זי נישט פאַרפּעלט אַריינצונעמען אין אירע רייצן די באַזונדע- רע גנאָר, מיט וועלכער די נאַטור און דער עלטער האָבן זי באַשאַנקען - און דאָס איז געווען איר וואַרימע מוטערלעכקייט. ווען זאַכאַרי איז אַריינגעקומען אין איר בודואַר, האָט ער זי געפונען זיצנדיג אין איר שטול, אין איר באַליבט ווינקל, ביים קאַמין, ווי פאַרוואַלקנט אין איר אייגענעם סוד, וואָס איר פיגור און וועזן האָט געוועבט אַרום זיך. זי איז געווען באַשעפטיגט מיט איר האַנט-אַרבעט.

אין אַלגאָ מיכאַילאָוונאַס בודואַר איז געווען וואַרים, ליכטיג און אָנגענעם. ווי תמיד, אין אירע שוואַרצע זיידנס מיטן שפיצן-קאַלנער (אַלגאָ מיכאַילאָוונאַן האָט זיך געהאַלטן אין שוואַרצן, דער קאַליר, וואָס האָט אַמבולסטן אַרויסגע- בראַכט דעם איידעלן טען פון איר פנים, אונטערגעשטראַכן די שוואַרצקייט פון אירע ברעמען און האָר, און צוגעגעבן איר פיגור אַ וויכטיקייט). דאָס וואַרימע ליכט פון דעם פאַרמעט- שיין אונטער דער ווייסער כינעזישער וואַזע איז געפאַלן אויף אירע ווי פערל-פינקלענדע שוואַרצע האָר, וואָס זענען געלעגן גלאַט פון ביידע זייטן שייטל פון איר אַראַפגעבויענעם קאַפּ. ביים אַריינקומען האָט זי מירקינען ווי גאָר נישט באַמערקט.

כאַטש זי האָט אים דורך דער טיר צוגערופן מיט איר מוויקאַלי-
שער שטימע. דאָס האָט שטענדיג געמאַכט מירקינס האַרץ שנעל
קלאַפן: „אַך, איר זענט עס? קומט נור אַריין, טייערינקער!“
זי איז ווייטער געבליבן איבערגעבויגן איבער איר האַנט-אַר-
בעט. ערשט אין אַ וויילע אַרום האָט זי אויפגעהויבן צו אים
איר פנים און אָנגעקוקט אים ליב און איבעראַשט, ווי מען
קוקט אויף אַן אייגן קינד.

— אַך, איר זענט עס, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש? קומט
נור אַריין. מאַניעטשקאַ (די דינסט) האָט מיר געזאָגט, אַז איר
האַט געפרעגט אויף מיר. קומט אַהער דאָ צו מיר, מיינ יונ-
גער פריינט. איך האָב געפילט, אַז איר ווילט מיך זען. צוליב
אייך אַוועקגעשיקט דעם אַרימען נאַאום גריגאָראָוויטש, — האָט זי
אים אָנטגענגעשמיכלט און אויסגעשטרעקט צו אים איר אויס-
געאיידלטע, גוט-געפּלעגטע האַנט צום קושן.

— יאָ, איך האָב אייך געוואָלט זען, זייט מוחל פאַר דער
פרייהייט.

— און איר האָט גוט געטון, וואָס איר זענט געקומען.
ערשטנס, האָב איך אייך געוואָלט גוט אויסזידלען, איר וועט
עס דערלויבן אַן עלטערער פרוי. זאָגט מיר, איך בעט אייך,
זאַכאַרי גאַורילאָוויטש, פאַרוואָס האָט איר געלאָזט נעכטן גיין
ניבאַטשקען אויף דעם קאַשמאַרנעם אָוונט? איך האָב געמיינט,
אַז איר זיצט אייך דאָרט ביידע ביי ניבאַטשקען. צום סוף בין
איך היינט געוואויר געוואָרן, אַז נישט נור איר האָט זי
געלאָזט גיין, נור איר האָט איר נאָך געהאַלפן קומען אַהין.
מירקין האָט געשוויגן. מירקין איז אין דער אָנוועזנהייט
פון עלטערע פרויען מער געקומען אין פאַרלעגנהייט, ווי צווישן
יונגע, זיינס גלייכן.

— וואָס איז מיט אייך, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש? — האָט
זי אים געפרעגט, און בשעת מעשה געקוקט אין זיין פנים אַריין.
מיט אירע שוואַרצע, רונדיג-קאַרשעדיגע אויגן.

— וואָס מיינט איר, אַלגאַ מיכאַילאָוונאַ? האָט מירקין

אויספגעהויבן זיינע בליקן מיט שרעק צו איר, ווי אַ קליין קינד פאַר אַ מוטער.

— ווען איך וואָלט געהאַט אַ רעכט צו זאָגן אייך מוסר, זייט מיר מוחל פאַר דער אָפּנהאַרציקייט, איר ווייסט, ווי מיר אַלע אין דעם הויז האָבן אייך ליב, דורך דעם נעם איך זיך די פרייהייט צו רעדן מיט אייך אזוי אָפּן... וואָלט איך געווען געזאָגט: שוין צייט צו זיין פאַר אייך אַ מאָן, אָן אומאַפּהעב-גיגער פרייער מאָן מיט פאַראַנטוואָרטלעכקייט. עס איז שוין צייט אייך אַרויסצוגיין פון דער קינדער-שטוב, זאַכאַרי גאַו-רילאָוויטש. זייט מיר מוחל, נאָר איך זאָג עס מיט מיין גאַנ-צער ליבע צו אייך. איר זענט דאָך נישט ביזן אויף מיר...

— אַ, ניין, אָלגאַ מיכאַילאָוונאַ, ניין. פאַרקערט, איך דאַנק אייך זייער. איך דאַנק אייך, — האָט זאַכאַרי געזאָגט, רויט ווערנדיג.

— צו אַלעם ערשטן, פאַרוואָס זענט איר אזוי אומרויאַג אַ מאָן טאָר קיינמאָל נישט זיין אומרויאַג. זויף דעם האָבן נור מיר, פרויען, אַ רעכט. פאַרוואָס זענט איר נישט אזוי זיכער? מיט איין וואָרט, פאַרוואָס זענט איר נאָך אַזאַ קינד? — האָט אָלגאַ מיכאַילאָוונאַ זיך פאַר-געסן און איז אַרויס פון איר געדולד, — שוין צייט פאַר אייך צו זיין אַ מאָן, איר הערט, זאַכאַרי, אַ פרייער, פעסטער, אַנטשיידענער מאָן, — האָט זי צו אים געזאָגט מיט אַ מוטערלעכער שטרענגקייט.

— יאָ, יאָ, אָלגאַ מיכאַילאָוונאַ, רעדט, איך בעט אייך, רעדט, האָלט אייך נישט צוריק, איך דאַנק אייך פאַר אַלעם.

— איך ווייס, דאָס איז אייער דערציאונג שולדיג. איך ווייס. שטענדיג אונטער פאַרטיכער פון באַבעס: שטענדיג האָבן באַבעס אייך באַוואַכט. צוערשט מאַריאַ איוואַנאָוונאַ, און איצט האָט איבערגענומען איר ראָלע די „שיינע העלענע“. אַ, איר פאַסט שוין גאָרנישט די ראָלע. און דאָס איינציגע, וואָס איך וואָלט מיר געוואונטשן פון אייך איז: באַפרייט זיך איינ-מאָל פאַר אַלעמאָל פון באַבעס, זייט שוין אַמאָל איר אַליין. קיינער נישט, נאָר איר. זאָגט איר מיר דאָס צו?

מירקין האָט אויסגעהערט אירע שטראַף-רייד. זיין פנים

האַט געגלייט, און עס איז אים גוט געווען. אַ געפיל, וואָס ער האָט קיינמאָל נישט פאַרמאָגט, האָט אָנגעגאַסן אַלע זיינע אברים. עס איז געווען דאָס געפיל, וואָס אַ קינד האָט, ווען די מוטער לייגט עס שלאָפן און דעקט עס גוט צו מיט אַ וואַ-רימער דעקע... —

— און וואָס וואָלט איר געמיינט, דאָרף איך טון? — האָט מירקין געפרעגט, — זאָגט מיר, אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ. — אַ. דאָס איז דאָך טאַקע די צרה מיט אייך, זייט מיר מוהל, וואָס איר פרעגט שטענדיג אַנדערע: „וואָס באַדאַרף איך טון?“ וואָס מיינט איר, איך וועל איבערנעמען די ראָלע פון מאַריאַ איוואַנאָוונען, אָדער פון דער „שיינער העלענע“? ניין, נישט צוליב דעם רעד איך דאָס מיט אייך. נישט פרעגן אַנדערע, נאָר זיך אַליין. אָפּהאַקן, איינמאַל פאַר אַלע מאָל, מיט אַלע איינפלוסן. אויפהערן פרעגן אַנדערע, און אַרויפ-וואַרפן דאָס קלערן, דאָס אַנטשיידן און דאָס אחריות אויף אַנדערע, נאָר איבערנעמען דאָס אַלץ אויף זיך אַליין. אפשר איז עס זייער באַקוועם צו פאַרלאָזן זיך אויף אַנדערע, אָבער עס איז נישט זייער מאַגלעך, זאָכאַרי גאַורילאָוויטש. דאָס פאַסט פאַר אַ יינגל, נישט פאַר אַ מאַן.

— איר האָט רעכט, איר האָט רעכט, — האָט מירקין גערעדט מער צו זיך, ווי צו אַלגאָ מיכאַילאָוונען. — איך ווייס, אַז איר פאַרשטייט מיך, און צוליב דעם נעם איך מיר די פרייהייט צו רעדן צו אייך אַזוי. קיין זאַך גייט מיר נישט אָן, נאָר אייער וואוילזיין. גלייבט איר מיר דאָס?

— איך דאַנק אייך, איך דאַנק אייך, אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, — האָט מירקין געזאָגט און אויסגעזוכט איר האַנט און זי באַדעקט מיט קושן און מיט דער וואַרימקייט פון זיין רויט פנים. זי האָט נישט צוריקגעצויגן פון אים איר ווייסע קליינע האַנט. מיט איר צווייטער האַנט האָט זי געגלעט זיינע האַר. און באַלד האָט ער אָנגעלענט זיין קאַפּ אויף איר שויס, און עס איז אים גוט געווען.

— וואָרים איר זענט דאָך נאָך אַזאָ קינד, מיט אייערע זיבן-און-צוואַנציג יאָר, און עס איז שוין צייט צו זיין אַ מאַן, זאַכאַרי.

אַ מינוט האָבן זיי געשוויגן. פּלוצלינג האָט אין אַלגע מיכאַילאָוונען אַליין דערוואַכט אַ צערטלעכקייט. זי איז אַליין שוואַך געוואָרן. זי האָט ערשט איצט באַמערקט, ווי ער האָלט אַלץ איר האַנט צו זיינע ליפּן און צערטלט זי. זי האָט זיך געלעזט און האָט צו אים געזאָגט:

— און איצט האָב איך אייך אויסגעזידלט. איר זענט געקומען צו מיר נאָך אַ ראַט, נאָך וואַרימקייט, און איידער איך האָב אייך נאָך אויסגעהערט, האָב איך אייך אויסגעזידלט. זייט מיר מוחל, טייערינקער.

— איך דאַנק אייך, איך דאַנק אייך, — האָט מירקין נישט אויפגעהערט צו מורמלען פאַר זיך.

— און וואָס האָט איר מיר געוואָלט זאָגן, זאַכאַרי, ווען איר זענט אַריינגעקומען צו מיר?

— גאַרנישט האָב איך אייך געוואָלט זאָגן, גאַרנישט, איך בין צו אייך געקומען, איר זאָלט מיך אויסזידלען. דאָס איז אַלץ. איך ווייס, אַז איך האָב עס באַדאַרפט און פון אייער האַנט. יאָ, און נאָך עפעס האָב איך אייך געוואָלט זאָגן, — האָט זיך מירקין ווי אָן עפעס דערמאָנט און האָט אָנגעהויבן צו שטאַמלען זוכנדיג ווערטער מיט אַ קלאַפּנדיג האַרץ, — איך האָב געוואָלט פון אייך בעטן די האַנט פון אייער טאַכטער, פון נינאַטשקען... וועט איר זי מיר געבן?

אַלגע מיכאַילאָוונאַ איז איצט, ביי איר גאַנצער מוטערלע-כער זיכערקייט, וואָס זי האָט געגן דעם שוואַכן יונגענמאַן אויסגעשפּילט, אַ ביסל פאַרלוירן געוואָרן. אָבער דאָס האָט נאָר געדויערט איין מינוט. איר שוין פנים האָט זיך אָנגעהויבן צו רויטלען, ווי ביי אַ קליין מיידל. באַלד איז די רויטלעכ-קייט פאַרלוירן געוואָרן אין דער איידעלער קרעם-וויסקייט פון איר הויט.

— נין.

— און מיט נינאָטשקען האָט איר שוין גערעדט וועגן דעם? — האָט זי אים געפרעגט, און מען האָט געהערט די באַוועגונג פֿון איר האַרץ גאַנץ הויך.

— און ווי אַזוי רעדט איר דאָס מיט מיר צוערשט? — האָט זי אָנגעהויבן צו שמייכלען און באַווייזן אירע ווייסע ציין, וואָס זענען געזעצן אין איר מויל אויפגעצויגן, ווי די פערל אויף איר האַלד.

— איך האָב געמיינט, אַז איך וועל צוערשט מיט אייך איבעררעדן. איך ווייס נישט פאַרוואָס, נאָר מיט אייך איז מיר לייכטער צו רעדן. איר פאַרשטייט מין, איר ווייסט אַלץ... און איך האָב אייך געוואָלט בעטן, אַלגאָ מיכאַילאַוונאַ, איר זאָלט מיר העלפֿן דאָס דורכצופירן.

— וואָס דורכפירן? — האָט אַלגאָ מיכאַילאַוונאַ געפרעגט. — אַט דאָס... איך מיינ נינאָטשקאָס איינשטימיקייט, ווען איך בין אייך נישט דערווידער. דאָס הייסט, ווען איר, אַלגאָ מיכאַילאַוונאַ, זענט איינשטימיג דערצו... האָב איך אייך געוואָלט בעטן... און פאַרוואָס זאָלט איר דאָס אַליין נישט טון?

— איך וועל עס טון. שוין לאַנג געוואָלט טון. יעדן טאָג קום איך אַהער מיט דעם געדאַנק דאָס צו טון, און איך טו עס נישט. — אַט דאָס איז דאָך, וואָס איך פאַרלאַנג פֿון אייך — אַנטשיידנהייט. ווי אַזוי קאָן איך פאַר אייך דאָס טון, אַז איר אַליין זענט נישט פאַרטיג דערצו?

— פאַרטיג בין איך יאָ, געוויס, געוויס. איך קלער דאָך וועגן דעם און איך וויל דאָך דאָס, אַלגאָ מיכאַילאַוונאַ.

— און פאַרוואָס טוט איר דאָס נישט? וואָס, איר האָט מורא, אַז נינאָטשקאָ זאָל אייך נישט אָפּזאָגן?

— יאָ, דאָס אויך, אָבער נישט בלויז דאָס. גוט, וועט זי מיר אָפּזאָגן. וואָס קאָן דאָ זיין, וועט דאָך דאָס יעדענפאַלס פאַר מיר קלאָר זיין, — האָט זאַכאַרי גערעדט צו זיך.

— און דאָך, פאַרוואָס טוט איר דאָס נישט? — אַט דאָס איז עס דאָך, אַלגאָ מיכאַילאַוונאַ, עס פערט מוט. — זאַכאַרי גאוורילאוויטש. — האט פֿרוצלינג אלגא מיכאיל-

ל'אָוונאַ מיט אַן אויפגערעגטער שטימע געזאָגט, — איר ווייסט, וואָס איר פאַרלאַנגט פון מיר? איר ווייסט, וואָס איר רעדט? איר ווילט זיך דערקלערן ניגאַטשקען אין ליבע, און דאָך טוט איר עס נישט, ווייל אייך פעלט אויס מוט. זאָל איך עס זיין די, וועלכע זאָל רעדן פאַר אייך? איר ווייסט דאָך, איך בין איר מוטער. ניגאַטשקאַס גורל איז מיין אייגענער. ווי אַזוי וואָלט איך געקאָנט רעדן מיט איר וועגן דעם, אַפילו אַז איך זאָל עס וועלן? אייער אַריינקומען אין אונזער משפּחה איז מיר זייער סימפּאַטיש. איך זאָג עס אָפּן, אַז עס איז מיר סימפּאַטיש. יאָ, זייער געוואונטשן (און זי רויטלעך זיך, ווי אַ קיין מיידל). דאָך, ווי אַזוי וואָלט איך געקאָנט רעדן מיט איר אין נאָמען פון אַ מאַן, וואָס האָט אַליין קיין מוט נישט איר דאָס צו זאָגן? איר ווייסט, וואָס איר פאַרלאַנגט פון מיר אין דער ראַלע, אין וועלכער איר שטעלט זיך אַליין אַריין?

— ניין, אַלגע מיכאַיל'אָוונאַ. ניין, עס האַנדלט זיך נישט וועגן מוט. יאָ, איצט זע איך עס. עס איז מוט, און נאָך עפעס אַנדערש. וואָלט עס זיך געהאַנדלט בלויז וועגן מוט, וואָלט איך עס געקאָנט ווי עס איז טון. נאָר עס איז דאָך עפעס אַנדערש. אייך קאָן איך דאָס זאָגן מיטן גאַנצן האַרצן, אָפּן, מיט מיין גאַנצן באַגער, מיט מיין גאַנצן וואונטש. אַלגע מיכאַיל'אָוונאַ, איך בעט ביי אייך די האַנט פון אייער טאַכטער, און ניגאַטשקען קאָן איך עס נישט זאָגן, — האָט מירקין דערנידעריגט זיין שטימע.

אַלגע מיכאַיל'אָוונאַ איז שטיל געוואָרן, דערשראָקן אַ ביסל. זי האָט שווער געאַטעמט, און איר האַרץ האָט ווידער הויך געקלאַפט, נישט וויסנדיג פאַרוואָס. ווען מירקין האָט אַרויס-גערעדט די לעצטע עטלעכע ווערטער, האָט ער איר געקוקט גלייך אין די אויגן אַריין, מיט אַזאַ אַפּנקייט און מיט אַזאַ דרייסטקייט, וואָס זי האָט עס קיינמאַל ביי אים נישט באַמערקט. און זי איז פון דעם שטאַרק פאַרוואונדערט געוואָרן. זיינע אויגן האָבן געפלאַמט און זיינע ליפּן האָבן געציטערט. זיין אטעם, זיין גאַנץ פנים, זיינע באַוועגונגען האָבן אויסגעדריקט

עפּעס אַ פּאַרלאַנג, וואָס זי האָט נישט פּאַרשטאַנען און נישט געוואָלט פּאַרשטיין.

אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ האָט זיך ווייטער גערויטלט. נור ביסלעכווייז איז ווידער די רויטלעכקייט פּאַרלירן געוואָרן און אויסגעמישט זיך מיט דער איידעלער ווייסקייט פון איר הויט. ווידער האָט זי זיך נור אויף איין מינוט פּאַרלירן, אַראָפּגע-לאָזט דעם קאָפּ, און געזוכט אויסצומיידן זיין ברענענדיגן, חלושדיגן בליק, וואָס האָט איבערראַשנד-מוטיג געלויבטן איר אין פנים אַרײַן. זי האָט זיך אָבער באַלד געשטאַרקט, און עס איז איר געלונגען צוריקגעווינען איר גלייכגעוויכט און רואי-קייט. און טרוקן, מיט אַ זאַכמעסיגן טאָן, האָט זי אים גע-פרעגט:

— זאָגט מיר, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש, האָט איר ליב גינאַ סאַלאָמאָוונען?!

— איך ווייס נישט, — האָט זאַכאַרי אָפּגעענטפּערט. נישט אַוועקנעמענדיג זיין ברענענדיגן בליק פון איר.

— איר ווייסט נישט? — האָט זי געפרעגט מיט אַ פאַר-וואונדערטן שמייכל, ביי וועלכן זי האָט ווידער באַוויזן אירע שיינע ציין, — איר ווייסט נישט? און דאָך בעט איר איר האַנט ביי מיר?

— ווייל איך וויל... איך וויל, אַז איר זאָלט מײַן מוטער זיין.

אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ האָט אַ ציטער געטון. איר קליינער, רונדיגער, אויסגעבעטער קערפּער האָט זיך אין איר שטיל אַ וואַקל געטון, זי האָט פּאַרמאַכט אירע אויגן, און אירע קליינע הענט האָבן זיך צונויפגעדריקט אין פויסטן, און מיט פאַר-מאַכטע אויגן האָט זי געזאָגט:

— הערט אויף, הערט אויף רעדן גאַרישקייטן...

דאָך האָט זי אים אַ צי געטון צו זיך מיט אירע קראַמפּ-האַפטיגע הענט, וועלכע האָבן איצט אינגאַנצן געציטערט, און

מיט פאַרמאַכטע אויגן האָט זי אים אַ קוש געטון אויסן
שטערן.

מירקין האָט געזוכט איר האַנט.

— און איצט באַרואיגט אייך, קליינער יינגל — האָט זי
שוין געזאָגט אין איר רואיגן, שמייכלענדיגן טאָן. — מיר
וועלן שפּעטער רעדן דערפון, דאַכט זיך נינאַטשקאַ גייט.

קאפיטל 13

ווי זאכארי איז געוואָרן אַ חתן

פון דערווייטנס האָבן זיך טאַקע דערהערט האַסטיגע צייטן. פון הינטער דער טיר האָט נינאַטשקאַ גערופן: — מאַמע, איר זענט אַליין ?

איידער אָלגאַ מיכאַילאָוונאַ האָט נאָך צייט געהאַט אירע געדאַנקען צו זאַמלען, האָט נינאַטשקאַ, צוזאַמען מיט אַ קלאַפּ אין דער טיר, זי אויפגעפנט און איז אַריינגעקומען אין נעגליזש, אין אירע יאַפּאַנישע „פיזשאַמס“, אין איר פּוטער-באַניטן זיידענעם שלאַפּראַק. אירע צעוואַרפענע האַר זענען געפאַלן ווילד איבער איר נאַקעטקייט. אָנגעטראַפּן זאַכאַרין, האָט זי זיך באַרנישט פאַרוואונדערט, אַזוי ווי זי וואָלט זיך געווען געריכט דאַרויף, און זיך אָנגערופן:

— נו, געוויס ווי שטענדיג, ביי מאַמעשקען. אָ, איך באַדויער, וואָס איך האָב איך געשטערט, אָבער גוט, וואָס איך האָב איך אָנגעטראַפּן, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש. איך האָב איך געוואָלט זאָגן, אַז ווייטער אַזוי וועט עס נישט גיין, אָדער איר וועט מוזן מיטגיין מיט מיר אין מיניע ערטער, אָדער איך וועל מיטגיין מיט איך אין אייערע ערטער. עס איז באַרנישט קיין פאַרגעניגן צו ווערן אָפּגעפירט פון אַ קאַוואַליער ביז צו דער טיר און צו מענטשן צו גיין אַליין, ווען יעדע

דאמע איז מיטגעקומען מיט איר אייגענעם באשיצער. אז נישט, וועט אויסקומען צו שאפן זיך אזא באגלייטער, וואָס זאָל אַ שריט ווייטער פירן פון דער טיר. געהערט, מאַמעשקע, זאכאָרי גאָוּרילאָוויטש האָט מיך נעכטן צוגעפירט צום קאָרי-דאָר פון סאָפּיאַ אַרקאָדיעוואַס הויז און נישט ווייטער. און בהנחם, איר מעגט עס באַדויערן, אין אַ געוויסער אַרט איז עס געווען אינטערעסאַנט, זייער אינטערעסאַנט.

— נינאַטשקאָ, וואָס טוטסטו? זע, ווי דו ביסט אָנגעטון?
— וואָס איז דען, עס איז דאָך קיינער נישטאָ, — האָט זי זיך אומגעקוקט אויף מירקינען.

נישט די מוטער און נישט מירקין האָבן געשאַנקען פיל אויפּמערקזאַמקייט צו אירע ווערטער. זיי זענען ווייטער גע-בלייבן זיצן אויף זייערע ערטער. עס האָט זיך געדאַכט, אז זיי הערן זיך גאָר נישט צו צו אירע רייד, און זיי קאָנען זיך נאָך נישט אַרויסאַרבעטן פון דער אַנדערער וועלט, אין וועל-כער זיי זענען געווען פאַרזונקען ביי נינאַטשקאָס אַרײַנקומען.
— אָ, איך זע, איך האָב געשטערט. וועגן עפעס ערנ-סטעס געווען גערעדט. איך בעט איבער טויזנט מאָל; איך וויל נישט איבערפירן די שטימונג, — זאָגט זי און וויל זיך דערווייטערן.

נאָר דאָ האָט זיך פּלוצלינג מירקין אויפגעהויבן, ווי באַהאַלטנדיג זיינע אויגן אין אַן אַנדערער זייט, אין אַ ווינקל צו, וואו קיינער איז נישט געזעסן, און האָט זיך אָנגערופּן:
— נינאַ סאָלאָמאָנאָוואַ! איך בעט אייך, טוט מיר אָן דעם פּוּד, דעם אויפּפאַרדינטן פּוּד, — האָט מירקין ווי אַ טרינקנדער אָנגעכאַפט זיך אין דעם וואָרט, — איך בעט אייך, איך ווייס, איך האָב נישט פאַרדינט דעם פּוּד; איך ווייס, איך ווייס, — האָט מירקין געשטאַמלט און פּלוצלינג זיך גע-שטאַרקט און אַרויסגעזאָגט שנעל און זיכער:

— באַגליקט מיך מיט אייער האַנט. יאָ, דאָס איז עס. וואָס איך האָב אייך געוואָלט בעטן.
נינאַטשקאָ האָט אים אָנגעקוקט פאַרוואונדערט.

— וואָס, איר זענט משוגע געוואָרן, צי וואָס? אַזוי פּלוצלינג אינמיטן דרינען? אויף מיר איז דאָך אַפילו קיין אַנשטענדיג קליידל נישטאָ.

— לאַכט נישט, איך בעט אייך. איך ווייס, עס איז נישט פאַר מיר, נאָר פון דעם הענגט אָפּ מיין גליק, — קוקט ער פּלוצלינג אויף אַלגע מיכאַילאָוונען מיט בעטנדיגע בליקן און לייגט צו: מיין גליק און מיין לעבן.

— ניין, איך לאַך נישט, נאָר איך פאַרשטיי נישט. אַהאַ! איצט זע איך ערשט (האַט נינאַטשקאַ פּלוצלינג אויסגעשריען, ווי זי וואַלט דערזען עפעס שרעקלעכס), וועגן דעם איז דאָ גערעדט געוואָרן; איצט פאַרשטיי איך שוין די ערנסטע שטימונג, — האַט זי געזאָגט, און זי אַליין איז ערנסט געוואָרן און ביז.

— יאָ, — האַט זיך פּלוצלינג אָנגערופן אַלגע מיכאַילאָוונאַ פון איר שטול אַראָפּ, — זאַכאַרי גאַוורילאָוויטש האַט געבעטן דיין האַנט ביי מיר, נינאַטשקאַ.

— און ווי שטענדיג, איז ער פריער געגאַנגען צו דער מאַמען, איידער ער האַט עס מיר פאַרטרויט.

מירקין האַט זיך די מינוט פאַרלוירן, אָבער ער האַט זיך געשטאַרקט, ווייטער מער קוקנדיג אויף אַלגע מיכאַילאָוו-בען, ווי אויף איר טאַכטער.

— עס איז דערפאַר, נינאַ סאַלאַמאַנאָוונאַ, ווייל איך האָב נישט געוואוסט, ווי איר וועט עס אָננעמען, ווייל איך האָב נישט געוואָגט פאַר אייך...

— און פאַר דער מוטער האַט איר יאָ געוואָגט?

— יאָ, פאַר אייער מוטער האָב איך יאָ געוואָגט, — האַט מירקין געענטפערט זיכער.

— אויב אַזוי, גייט, איך בעט אייך, צו מיין מוטער נאָך אַן ענטפער, — און זי האַט זיך אַוועקגעדרייט צו דער טיר.

— נינאַ, ווי אַזוי קאַנסטו דאָס? דו האַסט דען קיין האַרץ נישט? — האַט אַלגע מיכאַילאָוונאַ זיך אָפּ גערופן פון

איר שטול אַראָפּ, — זאַכאַרי האָט נאָר פאַר מיר פאַרטרויט זיך.

— דאָס איז מיין עסק, מאַמע, נישט וואָר? — האָט נינאַטשקאָ איבערגעשלאָגן דער מוטערס רייד, און איר פנים האָט מיטאַמאָל אויסגעדרוקט אַ מאַדנע גרימאַסע פון צער און צאָרי, וואָס די מוטער האָט נישט דערקענט אין איר.
— יאָ, טאָכטער, דו האָסט רעכט, — האָט אָלגאָ מיכאַי-לאָוונאַ געזאָגט און אַראָפּגעלאָזט אירע שיינע אויגן צו דער ערד, פאַרשעמענדיג זיך פאַר דער טאָכטער.

נאָר דאָ איז עפעס פּלוצלינג געשעען: נינאַטשקאָ, אַנ-שטאַט אַרויסצוגיין צו דער טיר, ווי זי האָט געפּלאַנט, איז זי צוגעפּלאַן צו דער מוטער, אַרויפגעפּלאַן אויף איר האַלז און האָט זיך צעווייגט ווי אַ קליין קינד, באַדעקט מיט קושן איר געזיכט, איר האַנט און געבעטן זיך ביי איר מיט אַ וויי-נענדיגער שטימע:

— זייט מיר מוחל, מאַמעשקע, אום גאַטס ווילן, זייט מיר מוחל. איך האָב אייך נישט געוואָלט באַליידיגן: איך האָב עס גאַרנישט געוואָלט. זייט מיר מוחל, — האָט זי זיך אויך גע-ווענדט צו זאַכאַריס זייט.

— וואָס זאָל איך דיר מוחל זיין, מיין קינד? איך האָב דיר גאַרנישט וואָס מוחל צו זיין, — האָט די מוטער אַרומ-גענומען האַרציג איר טאָכטער.

מירקין איז געשטאַנען די גאַנצע צייט פון דער סצענע צווישן מוטער און טאָכטער, ווי אויף הייסע קוילן, אַמבעסטן וואָלט געווען, ווען עס עפנט זיך יעצט די פּאָדלאָגע, און ער ווערט ערגעץ-וואו פאַרשוואונדן; ער האָט נישט געפונען גענוג פוחות אין זיינע פיס אויפצוהייבן זיך און אַרויסצוגיין פון צימער, וואָס זיין טאַקט און זיין געפיל האָבן אים דיקטירט. די פיס האָבן אים פשוט נישט געדינט; זיי זענען געווען ווי אונטערגעשניטן, ער האָט געהאַלטן אין איין רעדן צו זיך, ווי פאַרענטפערנדיג זיך:

— דאָס איז אַלץ מיין שולד, אַלץ מיין שולד. איך

בין אַ נאַר; איך בין אַ גרויסער נאַר; איך האָב גאַרנישט גע-
זאָגט. זייט מיר מוחל, — און ער האָט דאָך אָנגעהויבן זיינע
שוואַכע פיס צו שלעפען צו דער טיר.

— ניין, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש, גייט נישט אַוועק. איך
בעט אייך, גייט נישט אַוועק. איר האָט דאָך עפעס געבעטן
ביי מיר, איך בין דאָך אייך שולדיג אָן ענטפער. גייט נישט
אַוועק. האַלט אים איין, מאַמעשקע. איך בעט אייך, האַלט אים
איין, נאַר איין אויגנבליק, איך קום באַלד צוריק, און איר,
מאַמעשקע, גייט אויך נישט אַוועק. געדענקט אָן גאָט און גייט
נישט אַוועק. איך בין באַלד צוריק דאָ. — און מיט די ווערטער
איז זי אַרויסגעלאָפן פון צימער, ווי אַ וויכער.

אַלגע מיכאַילאָוונאַ און מירקין זענען איבערגעבליבן אין
די פּאַזיציעס, אין וועלכע נינאַטשקאַ האָט זיי פאַרלאָזט, ווי
פאַרשטיינערט, ווי אויף קאַמאַנדע. אַלגע מיכאַילאָוונאַ אויף איר
אָרט אין איר ווייכן באַקוועמען פּאַטער-שטול, און מירקין אין
מיטן צימער, דאָרט, וואו ער איז געשטאַנען. נישט קיין איין
וואָרט האָבן זיי אויסגערעדט צווישן זיך און נישט איינמאַל
זיך געקוקט אין פנים אַריין. עס איז געווען, ווי אַלגע מיכאַיל-
לאָוונאַ וואָלט אינגאַנצן פאַרלוירן יענעם מוטערלעכן שטאַלץ און
באַוואוסטזיין, וואָס זי האָט ערשט פאַר אַ פּאַר מינוט אַזוי
רייכלעך פאַרמאָגט. זי איז געוואָרן, ווי אַ קליין שול-מיידל,
וואָס מען כאַפט ביי דער האַנט ביי עפעס אָן אומאַנגענעמען
ליגן די רויטלעכקייט, וואָס האָט יעצט אַרויסגעשלאָגן אויף
איר פנים, איז שוין געבליבן שטיין. זי האָט מיט איר ווייסער
שיינער האַנט געהאַלטן פאַרמאַכט אירע אויגן-הייטלעך און
איר ברוסט האָט זיך הויך געהויבן, באַוועגנדיג די פערל, וואָס
האָבן געבליט ווי לעבעדיגע טראָפן אַראָפּ פון איר שיינעם
פולן ברוסט-ברעט. זי האָט געוואוסט, אַז זי מוז עפעס זאָגן,
אַז זי מוז עפעס טון אַרויסצוקומען פון אַט דער אוממעגלעכער,
כמעט סקאַנדאַליעזער לאַגע, אין וועלכער זי געפינט זיך. זי
מוז זיך ראַטעווען. און דאָך האָט זי זיך נישט געקאָנט קיין עצה געבן,
געשטאַנען ווי פאַר אַ ריכטער. אין דערזעלבער לאַגע האָט זיך

געפונען מירקין, און אפילו נאך אין א קאמישערער. ער האָט אַ פּאָר מאָל געפרואווט אויפהייבן זיינע אויגן און עפעס זאָגן, נאָר זעענדיג אַלנאָ מיכאילאָוונאַס פאַרמאַכטע אויגן-הייטלעך, האָט ער אויך געשוויגן.

די סיטואַציע האָט געדויערט אַ מינוט פינף און אפשר מער, און נינאַטשקאַ איז אַלץ נישט געקומען. דער סקאַנדאַל איז אַלץ געוואַקסן. דאָך האָבן ביידע נישט געפונען גענוג מוט און ענערגיע אויפצוהייבן זיך פון זייערע ערטער. עס איז געווען, ווי נינאַטשקאַס געבאַט האָט זיי צוגעשמידט צו זייערע ערטער, צו וואַרטן, וואָס דאָ וועט זיין.

ענדלעך האָט זיך נינאַטשקאַ באַוווּן. זי איז געווען אַן-געטון נישט ווי שטענדיג אין עפעס פּאַנטאַסטישעס, נאָר אין אַ בירגערלעך-קאַנסערוואַטיוון קלייד, לאַנג ביז צו די קנעכלען (וואָס איז דענסטמאַל די מאָדע געווען) אין שוואַרץ-סאַמעט, פאַרוואַרפן מיט אַ שאַרף פון ווענעציאַנישע שפיצן. די שפיצן האָבן איר האַלז ווייכער און ווייבלעכער געמאַכט. אירע האָר זענען אויך דאָס מאָל געווען „לייטישער“ פאַרקעמט און גע-האַלטן זיך ביי די פאַר שפילקעס צוגעבונדן צו זייערע ערטער און נישט געפלוין אין דער הויך. נינאַ האָט אויסגעזען פאַר-געמער און געזעצטער און דערוועקט צו זיך רעספעקט.

— איצט, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש, קאַנט איר מיר זאָגן, וואָס איר האָט מיר צו זאָגן, — האָט זי זיך אָנגערופן צו דעם פאַרלוירענעם מירקינען.

אַלנאָ מיכאילאָוונאַ האָט געטונען יעצט די ענערגיע. זי האָט זיך אויפגעהויבן פון איר אָרט און געפרואווט אַרויסגיין מיט לייכטע טריט.

— ניין, מאַמעשקע, איצט איז שוין צו שפעט. קוים האָט ער עס שוין געזאָגט אין אייער געגנוואַרט, קאַנט איר ווייטער הערן, — האָט נינאַטשקאַ געפרואווט איינהאַלטן די מוטער.

אַן ווערטער, נאָר מיט אַ קוש אין שטערן, האָט זיך

אַלגאָ מיכאַיל־אַוונאַ אַרויסגעמאַכט פֿון אירע הענט און געוואָלט פֿאַרשווינדן.

— ניין, מאַמעשקע, איר מוזט אומבאַדינגט בלייבן, אַ נישט, גיי איך אויך אַוועק. וואָרים די דערקלערונג, וואָס וועט דאָ אָפּגעגעבן ווערן, באַלאַנגט אויך צו אייך...
— נינאַטשקאָ, וואָס איז מיט דיר? — האָט די מוטער אויסגערופן און איז בלייבן געוואָרן.

— גאַרנישט, מאַמעשקע, איר מוזט בלייבן דאָ. ביטע, זעצט אייך צוריק אויף אייער אָרט. — און זי האָט אָנגענומען מיט אירע הענט איר מוטער אונטער איר אַרעם און האָט זי צוגעפירט צו איר פריערדיגן אָרט, צום פּאָטער-שטויף. די מוטער האָט אויסגעפירט איר געבאַט, ווי אונטער אַ היפּנאָז. אַז די מוטער איז שוין געזעסן אויף איר פּלאַץ, האָט זי זיך אָנגערופן צום בלייכן מירקיןען:

— און איצט, וואָס האָט איר מיר צו זאָגן? איך בין גרייט צו הערן.

— נינאַ סאָלאָמאָנאָוונאַ, איך בעט אייך מיך צו באַגליקן מיט אייער האַנט! — האָט מירקין אַרויסגעזאָגט זיינע אין געדאַנק אויסגעלערנטע ווערטער, ווי אַ באַפּעל.
— און איר, מאַמעשקע, האָט געגעבן אייער צושטימונג? — האָט נינאַ זיך געווענדט צו דער זיצנדיגער מוטער.

— נינאַטשקאָ, וואָס איז מיט דיר? ווי קום איך דאָ אַהער? דאָס האָסט דו דאָך צו אַנטשיידן, נישט איך, — האָט אַלגאָ מיכאַיל־אַוונאַ געפונען איר לשון און געזאָגט אין אַ שמייכל.

— ניין, מאַמעשקע, אַזוי ווי איר האָט באַשטימט, אַזוי וועט זיין. איר האָט געגעבן אייער צושטימונג, יאָ צי ניין? — יאָ, — האָט די מוטער אָפּגעענטפערט מיט אַ נידרי-גער שטימע, פאַרשעמט.

— אויב אַזוי, גיב איך אויך מיין צושטימונג. דאָ, זאָ-כאַרי גאַוריל־אָוויטש, האָט איר „אונזער“ האַנט.
אַלגאָ מיכאַיל־אַוונאַ האָט געוואָלט אויפשטיין. זי האָט מיט

אירע קליינע ציין זיך געגעבן אַ שאַרפן ביס אין איר לייב.
אַריין און געשוויגן.

מירקין האָט נישט געוואָגט צו נעמען איר האַנט אין
זיינע, נאָר ניגאַטשקאָ האָט זיין האַנט אָנגעכאַפט און פעסט
זי געדריקט, צובויגנדיג זיך צו אים, און האָט אים געקושט.
— און איצט, טייערער, קומט צו דער מאַמען. זאָל זי
איך אויך קושן, — האָט ניגאַטשקאָ צוגעפירט מירקינען צו
איר מוטער, פון וועלכער עס האָט זיך דערהערט דאָס האַרץ-
קלאַפן פון דערווייטנס.

— מאַמעשקע, קוש אים!

רויט ווערנדיג ווי אַ פאַרשעמטע כלה, האָט אָלגאַ מי-
כאַילאָוואָ, אונטער איר טאַכטערס באַפעל, צוגעלייגט אירע
ליפן צו מירקינס שטערן.

— און איצט וועלן מיר ברענגען די בשורה צום פאָ-
טער, — האָט ניגאַטשקאָ געזאָגט. זי האָט אָנגעקלונגען נאָכן
לאַקיי, וועלכן זי האָט אָפגעשיקט אין פאַטערס קאַבינעט אַריין
מיט דער ביטע, אַז ער זאָל דאָ באַלד אַריינקומען.

די פאָר מינוט, איידער סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש האָט זיך
באַוויזן, זענען זיי אַלע דריי געזעסן און האָבן נישט געוואוסט,
וואָס צו רעדן און וואָס צו טון. די שטימונג איז נאָך דער
דערקלערונג געוואָרן נאָך מער פיינלעכער, ווי פריער. נאָר
קוים האָט זיך דער באַרימטער אַדוואָקאַט באַוויזן אין דער
טיר, מיט זיינע צעשויערטע האַר, האָט אָלגאַ מיכאַילאָוואָ
גלייך צוריק געפונען איר גאַנצע זיכערקייט, איר ווייב-
לעכן לייכטן שטאַלץ און איר מוטערלעכע וויכטיקייט.
אין אַ גערירטער שטימע האָט זי איר מאָן אָנגעזאָגט מיט גרויס
פרייד:

— סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש, אַ גרויס גליק איז געשען אין
אונזער פאַמיליע: זאַכאַרי גאַורילאָוויטש האָט ערשט-וואָס גע-
בעטן ניגאַטשקאָס האַנט און ניגאַטשקאָ האָט זי אים נישט
אָפגעזאָגט, — האָט זי באַטאָגט דעם לעצטן האַלבן זאַץ.

דער אַדוואָקאַט, וואָס האָט אויף דעם געשעעניש שוין
לאַנג אויסגעוואַרט, האָט אויסגערופן:

— גאָט צו דאַנקען, איך בין גליקלעך. — און צוקוישט זיך
מיט מירקינען.

— און איצט מיין טייערע, הייט דעם לאַקיי, אַז ער
זאָל שאַמפּאַניער אַריינשטעלן אין אייז. זאַכאַרי גאַורילאָוויטש,
איר בלייבט דאָך מיט אונז צום עסן.

— מאַמעשקע, איך מין, אַז זאַכאַרי גאַורילאָוויטש האָט
באַדאַרפט איצט פּאָרן צו זיין פּאָטער אים אָנזאָגן די בשורה, —
האָט זיך אָנגערופן נינאַטשקאַ.

ווידער רויט ווערנדיג, וואָס זי, אַלס מוטער האָט פּאָר-
געסן אין דער זעלבסטפּאַרשטענדלעכער טאַקטישקייט, האָט זי
זיך אָנגערופן פּאַרשעמט:

— יאָ, נינאַטשקאַ, דו האָסט רעכט. זאַכאַרי גאַורילאָ-
וויטש באַדאַרף פּאָרן צו זיין פּאָטער; איך האָב זיך פּאַרגעסן.
דאָס איז פון פרייד, — און זי האָט אַרויסגענומען איר געשטריקט
קליין זידן טיכל און אויסגעווישט זיך אַ טרער פון איר
אויג.

— אָבער שפּעטער אומבאַדינגט קומען, נישט אַנדערש,
גאָך היינט אָונט, מיט גבריאל היימאָוויטשן, געהערט? — האָט
זי אָנגעזאָגט איר צוקונפטיגן איידעם, וועלכער האָט זיך איצט
אַראָפּגעבויגן איבער איר וויסער האַנט.

נאָר ביים טיש, ביי דער אַלגעמיינער פריילעכער שטי-
מונג, וואָס דער פּאָטער און דער זון מישענקאַ האָבן אַרויס-
געוויזן צוליב דעם פריילעכן נייעס, האָבן מוטער און טאַכטער
אויסגעמיטן צו טרעפן זיך מיט די בליקן.

קאפיטל 14

א טראַפּן אין ים

אין אַ פּאָר טעג אַרום נאָך דער פּריער-דערמאָנטער אַעשעעניש, ווען מירקין איז צוגעקומען צום הויז פון אַדוואָ-קאַט צו דעם נאַכמיטאָנדיגן עמפּפּאַנג, האָט ער אָנגעטראָפּן פּאַרן הויז אַ רעדל מענטשן. צוגעקומען נענטער, האָט עס אים גע-בומען אַ גוטע וויילע, ביז ער האָט געקאַנט אויסגעפינען, וועגן וואָס עס האַנדלט זיך. אין מיטן דעם רעדל איז געשטאַנען אַ יידישע פּרוי (אַזעלכע האָט זי געמוזט זיין; מירקין האָט ביז דענסטמאָל נאָך נישט געזען אַזאַ „עקזעמפּלאַר“. עפעס מאָדנע אָנגעטון, אַ טוכענעם, אויפגענייטן טשופּעק איבערן קאַפּ, מיט שוואַרצע בענדער, מיט אַ פּאַטשיילע אַרומגעהילט) — געשטאַ-בען האַלב געפרוירן, מיט אַ רויטער נאָז און רויטע פּאַרוויי-טע אויגן. זי האָט געפּישטשעט, ווי אַ פּויגל, אין אַ שפּראַך, וואָס קיינער האָט נישט פּאַרשטאַנען. אין האַנט האָט זי געהאַלטן אַ שטיקל פּאַפּיר, אַ בריוויל אַזעלכעס, וואָס איז געווען צוזאַ-מענגעקנייטשט און אויסגעדרייט. זי האָט עס בשום אופן נישט געוואָלט אַרויסלאָזן פּון דער האַנט, נאָר געוויזן פּון דערווייטנס, אַז זי וויל צום באַרימטן אַדוואָקאַט האַלפּערן, „אַז ער זאָל זיין אַ מליץ-יושר פּאַר איר זון, משה בן ר' חיים“ — האָט זי געברומט פּאַר זיך, ווי אַן אַפּגעמוטשעטע הון קרעכצט.

שפּעטער איז מירקין געוואויר געוואָרן, אַז אַ גוט-האַרציגער טרענער האָט זי פון דער וואַרשעווער באַן-סטאַציע, וואו זי איז אָנגעקומען מיט אַ פּריערדיגן צוג, אַהערגעפירט, לויט דעם אַדרעס, וואָס איז געווען אָנגעוויזן אין בריוועלע, צו דער טיר פון אַדוואַקאַט. דער הויז-דינער האָט זי אָבער נישט געוואָלט אַריינלאָזן, איר געזאָגט אַז דער „עמפּפּאַנג“ הייבט זיך ערשט אָן ביים באַרימטן אַדוואַקאַט פון פיר אַ זייגער אָן. די יידענע וואָס האָט קיין איין וואָרט רוקיש נישט פאַרשטאַנען, האָט נישט געוואוסט, וואָס דער גוי וויל פון איר. זי האָט זיך גע-ריסן אין דער הויך צום אַדוואַקאַט, און דער שווייצער האָט זי אַליץ געטריבן פון קאַרידאָר. זי איז געשטאַנען שוין לאַנג אויף דער קעלט פאַרן הויז, געמיינט, אַז זי וועט אָנטרעפן אַ יידן, ביי וועמען זי וועט קאָנען עפעס פּרעגן, נאָר קיין ייד איז נישט פאַרבייגעגאַנגען. עס זענען יאָ דורכגעגאַנגען פאַרשויענען מיט בערד, און זי האָט געמיינט, אַז עס זענען יידן, האָט זי צו זיי גערעדט אין איר לשון, האָט זי קיינער נישט פאַרשטאַנען. איז זי אַזוי, די יידענע, געשטאַנען פון כרימאָרגן אָן, אַ געפרוירענע, איינגעהילט אין איר טוך, מיט זייר פּוילישער קופּקע, וועלכע זי האָט אָנגעטון צוליב „פיי-מערבורג“, און אַליץ געברומט פאַר זיך: „אַז ער זאָל זיין אַ מליץ-יושר פאַר מיין זון משה בן ר' חיים“. דער שווייצער האָט זי אָבער פאַר דער טיר אויך נישט געלאָזט שטיין, און גענומען זי טרייבן (ווייל די יידענע האָט יעדן איינעם, וואָס איז אַריין אַדער אַרויס פון קאַרידאָר, און וואָס האָט זיך איר געקאָנט אויסווייזן, אַז דאָס איז דער באַרימטער „מליץ-יושר“, באַאומרויאַגט, אָנגעכאַפט פאַרן אַרבל, און גענומען קושן, און מיט טרערן אין די אויגן געוויזן אויפן בריוול). די יידענע האָט בשום אופן נישט געוואָלט אַוועקגיין פון הויז. דאָס האָבן באַמערקט אַ פאַר פאַרבייגייענדע און זיי האָבן זיך אָפּגעשטעלט צו באַטראַכטן די יידענע. אַ טאָטערישער פּרוכטן-הענדלער האָט זי אָנגענומען פאַר איינער פון זיין ראַסע און צו איר גערעדט טאָטעריש, און די יידענע האָט אים נישט געקענט צוריק אָפּ-

ענטפערן. ווער ווייסט, מיט וואָס דער אינצידענט וואָלט זיך געווען געענדיגט (געוויס מיט דעם, וואָס די יידענע וואָלט אַוועקגעפירט געוואָרן אין צירקל אַרײַן, ווען עס וואָלט זיך נישט באַוווּן מירקין.

אַז דער שוויצער האָט אים דערזען, האָט ער די יידענע אָפּגעלאָזט און דערקלערט, וועגן וואָס עס האַנדלט זיך.

— פון פּרימאַרגן זיצט זי דאָ, אָנגעקומען גלייך פון באַן מיטן פעקל אין האַנט. מ'האַט איר געזאָגט, אַז דער עמפּ-פּאַנג הייבט זיך ערשט אָן פיר אַ זייגער, און זי וויל נישט אָפּטרעטן. זי באַאומרואיגט יעדן פאַרבייגייענדיגן. מירקין האָט אים שטיל געמאַכט און שוין מיטגענומען די יידענע מיט זיך.

די יידענע האָט אָנגענומען מירקינען פאַרן גרויסן מליך-יושר, און אַ מבויל פון ווערטער האָבן זיך געשאַטן פון איר מויל, אַזוי ווי זי וואָלט זיי געווען אַרויסגעזאָגט, נאָר פּדי איינצושלינגען זיי צוריק:

— האַר לעבן, איר קאָנט מיר ראַטעווען מײן קינד. איר אַליין, דער הייליגער רבי האָט עס געזאָגט. אוי, פּאַניע קרוין!

מירקין האָט נישט פאַרשטאַנען קיין איין וואָרט, וואָס די יידענע זאָגט, נאָר דאָך האָט ער עפעס יאָ פאַרשטאַנען. צס איז געווען אַ נייע זאַך, וואָס האָט זיך דערוועקט אין אים. וואָס פרעמדער די יידענע איז אים פאַרגעקומען, וואָס אומ-פאַרשטענדלעכער זי האָט גערעדט, אַליין מער האָט אים גע-רייצט די נייגריקייט אויסצוגעפינען, ווער זי איז אַזעלכע. ער האָט זי אַוועקגעזעצט אין פּאָדער-צימער, און האָט צו איר עפעס געזאָגט, נישט מיט ווערטער, נאָר דורכן וואונק, דורך די האַנט-באַוועגונגען, און ער איז אַריינגעגאַנגען אין די אי-נערלעכע צימערן פון אַדוואָקאַט.

אַלגע מיכאַילאָוואַ איז נישט געווען אינדערהיים. איר דינסט האָט אים דערציילט, אַז זי איז אַרויסגעפאַרן מיט נאַאום

גרינגראָוויטשן, וועלכער איז געקומען נאָך איר. דער אַדוואָקאַט איז נאָך אין סענאַט. נינא סאָלאָמאָנאָוואַ געפינט זיך אין איר צימער. זי איז נישט אין זייער אַ גוטן מוט. זי האָט קאַפּ-ווייטאַג.

מירקין האָט זיך אַרומגעדרייט אין די גרויסע צימערן. ער איז אַריין צו זיך, אין בשותפותדיגן קאַבינעט, וואָס ער האָט געהאַט מיט וויינשטיינען און אָנגעהויבן איבערצוקוקן אַקטן, וואָס ער האָט באַדאַרפט צוגרייטן פאַרן אַדוואָקאַט. דער קאַפּ איז אים אָבער נישט געווען צו דער אַרבעט. די יידענע אין קאָרידאָר, פון וועלכער עס האָט זיך אַלץ גע- הערט אַ שטייַל זיפּאַן, ווי אַ זשיפּען פון אַ האַלב-געשחטענער הון (ער הערט איר זשיפּען דאָ ביי זיך אין קאַבינעט), לאָזט אים נישט צוהו. עס רייצט זיין נייגיריקייט: „ווער זענען זיי דאָס אַזעלכע — דאָרט, ווייט, ווייט, טיף אין תּחום? ווי אַזוי לעבן זיי דאָרט? וואָס פאַר אַ שפּראַך רעדן זיי דאָס? ווי פּרעמד און ווייט דאָס איז אַלץ—ווי מענטשן פון אַ גאַנץ אַנדער לאַנד, פון לענדער, צו וועלכע מען קומט קיינמאָל נישט, ווי עסקימאָסן, אָדער אָן אַנדערער נישט-אויסגעפּאַרשטער שבט פון דער גרויסער רוסישער אימפעריע.“

דורך דעם יאָר, וואָס ער האָט פּראַקטיצירט ביים באַ-רימטן אַדוואָקאַט, איז אים שוין נישט איינמאָל אויסגעקומען זיך צו באַקענען מיט יידן, וואָס קומען פון יידישן תּחום, פון אויבן-אויף באַקאַנט צו ווערן מיט זייער לעבן, מיט די ספּע-ציפּישע יידישע פּראָבלעמען, וואָס די אויסנאַם-געזעצן און די באַגוענדיגטען שאַפן פאַר זיי. אָבער דאָס וואָס היינט, האָט ער נאָך קיינמאָל נישט געזען. אַ סוד פון דער טיפּעניש פון אומבאַקאַנטע און געהיימניספולע וועלטן. ער דערפילט ערשט יעצט, ווי יענע וועלטן גייען אים אָן.

ער האָט אַליין נישט געוואויסט, אַז ער וועט זיין אַזוי פאַראינטערעסירט אין דעם פּאַל. און פאַרוואָס איז ער איינגעלעך אַזוי פאַראינטערעסירט? שפּעטער, אַז מען האט די יידענע צוגעלאָזט צום באַ-

רימטן אַדוואָקאַט, איז געווען זייער שווער אויסצוגעפינען די ריכטיגע סיבה, וואָס עס האָט זי געבראַכט צו קומען קיין פעטערבורג. קיינער האָט נישט פאַרשטאַנען איר שפּראַך. די האָפענונגען, וועלכע מען האָט געלייגט אויף יאַקאָב שמוּלעוויטש (אויפן ערשטן אַסיסטענט), וועלכער איז דאָך אַליין געקומען פון תּחום, האָבן זיך אַרויסגעוויזן פאַר אָפּגענאַרטע. יאַקאָב שמוּלעוויטש האָט זיך באַליידיגט: אַז מען האָט גאָר געקאַנט דערוועגן זיך צו טראַכטן וועגן דעם, אַז ער פאַרשטייט „זשאַרגאָן“. ביי זיי אין שטוב איז קיין אַנדער וואָרט אַ חוץ רוסיש, זייט דריי דורות, נישט גערעדט געוואָרן. ער, מער פון אַלע אַנדערע, האָט זיך אָפּגעשאַקלט פון דער גאַנצער מעשה. בשעת-מעשה האָט ער צווישן זיין גראָבן און קליינעם פינגערל געהאַלטן זיין האָר-בערשטל (אַ קונץ-שטיקל פון אים) און באַ-האַלטענערהייט זיך געבאַרשט די וואַנסעס און דאָס בערדל, רעדנדיג דערביי מיט זיין כאַראַקטעריסטישן „ר“ רוסיש.

— איך קאָן דאָס נישט פאַרשטיין, ווי אַזוי קאָן מען זיך דאָס לאָזן אַליין אין דער רעזידענץ נאָך יורדישע עצות, נישט קענענדיג די שפּראַך פון אונזער לאַנד.

פון דער סיטואַציע האָט אַרויסגעראַטעוועט דער באַרימ-טער אַדוואָקאַט אַליין. ער האָט זיך גוט דערמאַנט יעדעס וואָרט פון זיינע קינדעריאָרן און זיך געפרייט דאָרויף, וואָס ער האָט אַ געלעגנהייט צו רעדן אַ שפּראַך, וואָס איז געווען זיין אייגענע קינדער- און מוטער-שפּראַך. און כאַטש דער יידענעס אויסרעדן איז אים געווען פרעמד און שווער צו פאַר-שטיין (זי האָט גערעדט מיט אַ טיפן פוילישן אַקצענט, זינגנדיג די ווערטער, און אַזוי ווי זי איז נאָך געקומען פון אַ חסידי-שער משפּחה, האָט זי באַנוצט פיל גמרא-ווערטער), דאָך האָט ער זיך געמאַטערט און האָט כמעט אַליץ פאַרשטאַנען.

זי האָט דערציילט אין איר כאַראַקטעריסטישן לשון אַ שוידערלעכע געשיכטע:

„אַ זון האָט זי אָן איינאיינציגן ביי דער מאַמען און ביי באַט. אַ לערנער גאָר איינער אין דער וועלט — היתר-הוראה

אין דער קעשענע, אַ באַווייבטער שוין, מיט צוויי קינדערלעך. האָט מען אים, צוליב דעם וואָס מען האָט פאַרגעסן אויסצו- שטרייכן פון די ביכער זיינעם אַ יונגן ברודער, וואָס איז, לא- עלינו, געשטאַרבן, צוגענומען אין סאַלדאַטן. איז ער דאָך אָבער אַ פרומער ביו גאָר, און איידער אָפצווייכן פון גאָטס וועג אויף אַ האָר, איז דאָך שוין גלייכער הונדערט מאָל דער טויט, לא- עלינו. און ווער שמועסט נאָך פון עסן טהפות און אַלע טמא זאַכן. גענוג, ער האָט זיך נעבען אויסגעריכט אַ ביטער שווער יאָר, וואָס דאָס איז גאָר נישט צו באַשרייבן. מען האָט אים אָנגעטון פֿלעריי געברענטע צרות און אכזריות, וואָס אַזעלכעס שטייט גאָרנישט אין דער תוכחה. מען האָט געריסן פון אים זיין לייב לעבעדיגערהייט. ער איז פון גאָטס וועגן, חלילה, נישט אָפגעטראָטן אויף אַ האָר. ביי די גוים אין די הענט האָט ער זיך אויפגעפירט יידישליעך. איז געאַנגען אויף זייערע דינסטן און האָט געברומט דאָס דאַונען אויסוויניג. ווי ער האָט נאָר געקאַנט, האָט ער אָנגעטון אַ טלית און תפילין, אָדער אַריינגעקוקט אין אַ יידיש ספר, וואָס ער האָט מיטגע- נומען אין זיין רוקנזאַק אַריין. האָבן נישט געקאַנט איבערטראָגן די גוים, וואָס ער האַלט אַזוי געטריי זיין אמונה, און זיי האָבן זיך אָנגעזעצט אויף אים, חלילה עובר צו זיין אויף גאָטס גע- באַט. און אפשר איז עס געווען גאָטס אַ זאַך. מען האָט אים געוואָלט אויספרואוון „מן השמים“, צי ער וועט קאָנען ביישטיין די נסיונות און האַלטן זיך ביי זיין אמונה, ווי אין קו-הישר שטייט געשריבן. גענוג צו זאָגן, איינמאָל האָבן זיי מיט אים אַ שפּאַס געטריבן. דער עלטסטער זיינער, מיט נאָך אַ פאָר זיינע חברה-לייט, פּעלדפּעבל, ווי מען רופט דאָס ביי זיי, זענען גע- גאַנגען און האָבן גענומען אַ שטיק „דבר-אחר“ און געשטופט אים אין מויל אַריין. האָט ער זיך דאָך אַוודאי געווערט. ווי דען אַנדערש? אַזוי ווי עס שטייט געשריבן, אַז אַ ייד מוז זיך דאָס לעבן חלילה איינשטעלן און נישט אָפטרעטן פון ריכטיגן וועג. גענוג, זיי האָבן אים אַנידערגעוואָרפן אויף דער ערד. שיכור זענען זיי געווען. וואָרים ווען זיי וואַלטן נישט געווען

שיכור, וואָלטן זיי דאָך פאַרשטאַנען, אַז מען טאָר אַזאַ זאַך נישט טון. אַפילו די אייגענע אמונה פאַרבאָט דאָס. גענוג, זיי האָבן אים מיט געוואָלט דאָס חזיר אין מויל געשטופט. וויי, וואָס מיינע אויערן האָבן דאָס דערלעבט צו הערן! ר' יודלס איינאַיינציגן זון, דעם אור-החיימס אָן אייניקל, זאָל מען טון אַזאַ זאַך (איז די יידענע פּלוצלינג אַרויס מיט אַ גרויס געוויין). און ווי זיי האָבן אים דעם דבר-אחר געשטופט אין מויל אַריין, האָט ער זיך דאָך אַוודאי געווערט, האָט ער ביי זיין עלטסטן דאָס העמדל צעריסן, און אַ צווייטן עלטסטן האָט ער געביסן אין דער האַנט. מען ווייסט דען, וואָס מען טוט ביי אַזאַ זאַך? האָבן זיי אים פאַרקלאָגט פאַר די גרויסע נאַטשאַליקעס, און ער האָט זיינע עלטסטע מעיז פנים געווען, און פאַר דעם קומט בעוונתנו הרבים אַ גרויסע שטראַף. גענוג, עס איז קיינער נישט געווען, וואָס זאָל זיך פאַר אים אָננעמען, ווער האָט דען גע-זאָלט וויסן? ער האָט אַפילו אַהיים נישט געשריבן אויך, און זיי האָבן אים פאַרמשפט אויף צוואַנציג יאָר „אַרעסטאַנטסקע ראַטע“, וואָס דאָס הייסט קאַטאַרגע, און מען שיקט אים שוין אַ געבונדענעם אין קייטן אַוועק. האָב איך דאָך נישט געוואוסט וואָס צו טון, בין איך אַריין צום רבין זאָל לעבן, און אַזוי-לענג געשלאָגן מיט דעם קאַפּ אין רבינס טהיר, ביז מען האָט מיך גלייך צוגעלאָזט צו אים. האָב איך דאָך עפעס געמאַכט אַ גוואָלט, אַז מען זאָל אַזעלכעס צוילאָזן, אַז דעם אור-החיימס אָן אייניקל זאָל יונגערהייט פאַרפוילט ווערן אין די תּפּיסות! האָט מיר דער רבי געזאָגט, אַז דאָס גלייכסטע וואָלט געווען, אַז מען זאָל זיך ווענדן נאָך פעטערבורג, אַז דאָרט געפינט זיך אַ גרויסער מליץ-ישר, אָן אהב-ישראל, וואָס ווען ער זאָל נאָר וועלן, קאָן ער דיין זון אַרויסראַטעווען. וואָס וועט אַ מאַמע נישט טון צוליב אַ קינד? האָב איך זיך איינגעשטעלט דאָס לעבן, און בין געקומען צום גרויסן האָר נאָך פעטערבורג: — „האַר לעבן!“ — איז די יידענע אַרויס מיט אַ בראַך טרערן, געוואָרפן זיך צו די פּיס פון אַדוואַקאַט, געכאַפט זיין האַנט קושן: „ראַטעוועט מיר מיין קינד, מיין איינציגן לערנער!“

א לענגע ווילע איז דער אדוואקאט געבליבן זיצן א בליי-
כער און א שווייגנדיגער. ער האט זיינע פינגער נערוועז דורכ-
געפירט איבער זיינע גרויסע קודלעס האר, נערוועז זיין בערדל
נעצופט. די יידענע האט איצט געשטופט צו אים דאס ברויול,
וואס זי האט געהאלטן אין האנט.

— נא, לייענט, האר לעבן, לייענט, וואס דער הייליגער
רבי שרייבט וועגן אים. דער הייליגער רבי האט עס אליין
אנגעשריבן מיט זיין אייגענער האנט צום האר לעבן. דער
האר וועט זיך א גרויס שטיק עולם הבא פארדינען. אלע
עבירות וועלן אים שוין פארגעבן ווערן, פאר אזא גרויסע
מצוה, צו ראטעווען א יידישע נשמה פון גויאישע הענט.

די ווערטער האבן גערירט דעם אדוואקאטס הארץ, מער
ווי אלץ. עס איז נישט געווען די הבטחות, וואס זי האט
אים צוגעזאגט. עס איז געווען דער נאאיווער שטארקער
גלויבן, וואס האט זיך געהערט פון דער יידענעס רייד, וואס
האט גערירט דעם אדוואקאטס הארץ.

דער אדוואקאט האט זיך אויפגעהויבן און געדרייט זיך
איבערן צימער ארויף און אראפ. ער האט נאך גארנישט
געזאגט. זיינע צוויי אסיסטענטן זענען געשטאנען ביים טיש,
באטראכט די יידענע מיט נייגיריקייט.

— איך זע נישט, איך זע גארנישט, וואס מען קאן דא
מאכן! — האט געהאלטן אין איין רעדן פאר זיך דער אדווא-
קאט, אין א שפראך, וואס די יידענע האט נישט פארשטאנען, —
ער איז פאראורטיילט דורך דעם קריגס-געריכט.

— און צוליב אזא קלייניקייט, איבער א שטיקל חזיר,
לאזט א מענטש זיך זיין אייגן לעבן פארלירן? — האט פלוצלינג
יאקאב שמולעוויטש געפונען דער יידענעס לשון אין זיין
מולד, — וואס וואלט געווען, אז ער וואלט געווען אויפגעגעסן
דאס שטיקעלע חזיר?

— האר לעבן, וואס רעדט דער האר? טויזנט מאל בליי-

כער דער טויט, איידער חלילה! - האָט די יידענע אויס-
געשריען.

- דאָ קאָן אייך נאָר, מיין ליבע יידענע, איין איינצי-
גער מענטש העלפן. און דאָס איז דער צאר אַליין! - האָט
פלוצלינג דער אַדוואָקאַט זיך אָנגערופן. - קריגס-געריכט, אויף
דעם איז קיין אַפּעלאַציע נישטאָ. קיין מענטש קאָן אייך דאָ
נישט העלפן.

- דער רבּונו של עולם! - שטרעקט אויס די יידענע
די האַנט צום הימל.

דער באַרימטער אַדוואָקאַט האָט זיך פאַרשעמט פאַר דער
יידענעט ענטפער, און ער האָט געזאָגט ווי פאַר זיך:

- געוויס, געוויס, דער רבּונו של עולם. אָבער דער
רבּונו של עולם קאָן עס נאָר טון דורך דעם צאר, דערפאַר
ווייל ער איז פאַרמשפט געוואָרן דורכן קריגס-געריכט. אָבער
ווער וועט גיין צום צאר? ווער קאָן אים די זאך פאַרברענגען?
איר וויסט, אין וואָס פאַראַ צייטן מיר לעבן? - האָט דער
אַדוואָקאַט געזאָגט ווי פאַר זיך.

- דער רבי האָט מיר געזאָגט, וואָס איך זאָל טון, דעם
קייסערס האַרץ אויף צום גוטן איבערצוקערן, - האָט די יידענע
דעם אַדוואָקאַט געטרייסט - אויך דער קייסער איז ביים רבּונו
של עולם אין די הענט.

אַ שמיכל איז פאַרלוירן געוואָרן אויפן אַדוואָקאַטס-
ליפן.

- דערווייל קאָן מען אייך יעדן אויגנבליק דאָ כאַפן.
קיין וואוינרעכט אין פעטערבורג האָט איר דאָך נישט, און מען
קאָן אייך אַהיימשיקן מיטן עטאַפּ.

- איז שוין גאָר קיין עצה נישטאָ פאַר מיין בראַך? -
איז די יידענע געבליבן בלינד דערשראָקן.

- איך ווייס נישט, וואָס מיר קאָנען דאָ טון. איך זע
נישט קיין מעגלעכקייט, קיין אויסוועג... אַ צוטריט צום צאר
האָבן מיר נישט.

— איך וועל נישט גיין פון דאָנען. דער רבי האָט מיך געשיקט צום גרויסן האָר, מן הסתם ווייסט ער, וואָס ער רעדט. מיין קינד איז אין סכנה. וואוהין זאָל איך גיין? איך וועל זיך אוועקלייגן פאַרן צאָרס פאַלאַץ. זאָלן זיי מיך צעטרעטן מיט די פיס. איך האָב שוין פאַר גאַרנישט קיין מורא, מיין קינד איז ביי די גוים אין די נעגל. — און די יידענע האָט זיך געגעבן אַ וואָרף אַנידער פאַר די פיס פונם אַדוואָקאַט.

דער אַדוואָקאַט איז געבליבן אין פאַרלעגנהייט און גע-קוקט, ווי ער וואָלט געזוכט אַן עצה ביי זיינע צוויי אַסיס-טענטן. יאָקאַב שמוּלעוויטש האָט געמאַכט אַן אומאַנגענעמע גרימאַסע. דאָסזעלבע האָט אויך געטון דער אַנדערער. דער אַדוואָקאַט האָט זיך אין דער שטיל אָנגעהויבן צו באַראַטן מיט זיינע אַסיסטענטן.

— סאָלאָמאָן אַסיפּאָוויטש, אפשר וועט זיך דאָך לאָזן צעפעס מאַכן? דאָס, דאָס איז דאָך אומדערהערט... — האָט מירקין אַרויסגעשטאַמלט.

— וואָס קאָן מען מאַכן מיט איר? זי האָט דאָך קיין וואוינרעכט נישט. מען קאָן זי דאָך יעדן אויגנבליק אַרויסשיקן. יאָקאַב שמוּלעוויטש, — ווענדעט ער זיך צו זיין אַסיסטענט, — קאָן מען נישט עפעס זען איינצואַרדנען דורך אונזערע קליענטן, וואָס קומען פון „תחום“? זיי מוזן דאָך עפעס האָבן אַ וועג, ווי אַזוי זיך דערווייל איינצואַרדנען אין פעטערבורג. גיט אַ פּרעג, לַמשל, די פרוי הורוויץ, זי קומט אויך, דאָכט זיך פון וואַרשע. איר ווייסט שוין, די מוטער פון אונזער רע-וואָלוציאָנער.

— איך וויל דערמיט גאַרנישט האָבן צו טון. מיר קאָנען נאָך האָבן אומאַנגענעמלעכקייטן.

— איך וועל זיך דערצו נעמען. איך וועל עס איינאַרד-נען, — האָט זיך אָנגערופן מירקין.

— וואָס ווייסט איר פון וואוינרעכט? איר האָט דאָך דערמיט קיינמאָל נישט געהאַט צו טון, — זאָגט דער אַדוואָ-קאַט, און גייט אַליין אַרויס אין קאַרידאָר, וואו עס האָבן

געוואָרט די אַרימע קליענטן אויף זייער רייע, לויפט דורך מיט זיינע פלינקע דורכנעמענדיגע אויגן די וואַרטנדיגע, וואָס האָבן זיך אויפגעשטעלט ביים אַדוואָקאַטס דערשיינען. באַמערקט אַ יידן, געגעבן אַ וואונק צו אים. דער ייד מאַכט זיך גלייך די באַרד, הוסט זיך אויס אין גייט נאָכן אַדוואָקאַט.

— וויינשטיין פון ווילנע, דער פאָטער פון סטודענט לעוו אַסיפאָוויטש וויינשטיין, — זאָגט דער אַדוואָקאַט, וואָס האָט געדענקט די נעמען און די „עסקים“ פון אַלע זיינע קליענטן. — יא, איך האָב געקראָגן אַ בריוו, — הייבט דער פאָטער אָן צו דערציילן פון זיין „עסק“.

— נישט וועגן דעם וויל איך רעדן מיט אייך. איך האָב צו אייך אַ בקשה. איר האַלט זיך דאָך אויף אין פעטערבורג אומלעגאַל, פאַרשטייט זיך — האָט נישט קיין מורא, איך וועל אייך נישט אַרויסגעבן. קאָנט איר נישט מיטנעמען די יידענע און זי אויך איינאַרדנען?

— איך האַלט זיך אויף ביי דער „קוואַסנעצאָוואַ“, — זאָגט דער ייד אַ פאַרשעמטער און לאַזט אַראָפּ דעם קאַפּ.

— איך האָב אייך נישט געפרעגט, וואו און וואָס — דערהויבט דער אַדוואָקאַט זיין שטימע אין אַ בייזערדיגן טאָן. — מיר אַלע לעבן נישט אין רוסלאַנד, ווי מיר וואַלטן געוואַלט, נאָר ווי מיר מוזן. נעמט מיט די יידענע.

— עס זענען אַ פילדו דאָרט פאַראַן אויך פרויען. איך מיינן...

— איך האָב אייך נאָכאַמאָל געזאָגט, אַז איך ווייס נישט און וויל נישט וויסן, וואָס פאַר אַן אָרט דאָס איז. זייט אַזוי גוט און נעמט מיט די פרוי מיט זיך.

— גייט מיט מיט דעם יידן, — ווענדעט זיך דער אַד-וואָקאַט צו דער פרוי, — ביז מיר וועלן באַטראַכטן, וואָס מיר קאָנען טון.

— יאָקאָב שמוּלעוויטש, נעמט דעם נאָמען פון איר זון און פאַלק. וואו ער האָט געדינט. זייט אַזוי פריינטלעך...

– גייט, גייט, – העלפט דער אַדוואָקאַט אויפהייבן די
יידענע פון דר'ערד. – ווי זאָגט איר, אַלץ איז אין גאָטס
הענט.

– און אַצינד נאָך דער רייע. ווער איז דער נעכסטער?
פאַרן אַדוואָקאַט האָט זיך פאַרגעשטעלט אַדעפּוטאַציע פון
אויניטישע פּויערן, מיט זייער גלח בראש...

קאפיטל 15

מאדאם קוואסנעצאָוואַ

נישט ווייט פון אַדוואַקאַטס וואוינונג, אויף דערזעלבער גאַס, האָט זיך געפונען דאָס אָרט, וואָס איז באַוואוסט געווען אין דער הויפט-שטאָדט, אַלס „קוואַסנעצאָוואַס אינסטיטוט“.

ס'האָט זיך געפונען אין אַ הויז, אויף אַן אומהיימלעכן גרויסן הויף. דער הויף איז שטענדיג געווען אַ פאַרוואַלגערטער. אַ סוחר פון אַלטוואַרג האָט געלאָזט דאָרט שטיין זיינע אַלמע מעבל-שטיקער, אַן אייזן-הענדלער - זיין פאַרלעגן אייזן-אַפּפּאַל, און אַ הערינג-סקלאַד - אומענדלעכע שורות פון טונען... דער הויף איז געווען ווי אַ לאַבירינט. אַז מ'איז אַריינגעקומען אין אים, האָט מען מער זיך פון אים נישט געקאָנט אַרויס-קריגן. אין דעמדאָויקן הויז האָט די קוואַסנעצאָוואַ געהאַט איר „זאָועדעניע“, וואָס האָט ביי אַ טייל פעטערבורגער איינוואוי-נער (און דאָס דווקא צווישן די בכבודע באַזאַמישע קרייזן) זיך גערופן „קוואַסנעצאָוואַס אינסטיטוט“, און נישט בחנם.

אין אַ קעלער פון דעם הויז, בשותפות מיט איר פאַר-וועלטער וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטש, האָט די קוואַסנעצאָוואַ געהאַט אַ „טיי-לאָוקע“. בלויז שילדן, אויף וועלכע עס איז געשטאַנען אויסגעמאַלט, ווי ווייס-העמדיגע רוסן שוויצן אַרום יא מאמאואר טיי, זענען געהאַנגען פאַר דעם איינגאַנג פון גאַס

אַרויס. נאָר די לעבעדיגע רוסן מיט די אויפגעפראַלטע באַ-
 בערטע ברוסטן, וואָס האָבן אַרויסגעקוקט פון די אויפגעקנעפּל-
 טע ווייסע העמדער — האָבן געפאַרעט אין די הינטערשטע
 שטובן פון קעלער, און פון די אויפגעעפנטע טירן האָט גע-
 זעצט אַ רויך, ווי פון אַ שוויץ-באָד אַרויס. אויפן ערשטן שטאָק
 איבער דער „טיי-לאַווקע“, האָט זיך געפונען דער „אינסטיטוט“.
 אין איין קוואַרטיר פון איין זייט קאָרידאָר זענען די גרויסע
 ברייטע אומהיימלעכע צימערן פון דעם אַלטן פּעטערבורגער
 הויז איבערגעמאַכט געוואָרן אין קליינע קעמערלעך, אָפּגעצוימט
 איינס פון אַנדערן מיט דיניטשקע האַלצערנע ווענט, און באַ-
 קלעפט — ווי אין איילעניש — מיט שטענדיג זיך שיינדיגע
 באַבלימטע טאַפעטן. דער „זאַל“, וועלכער האָט אַרויסגעקוקט
 מיט זיינע פיר אויגן-פענסטער צו דער גאַס אַרויס — איז אי-
 בערגעבליבן אומבאַרירט. באַמעבלט מיט רויטע פּלושענע קאַ-
 נאַפעס און פאַטעלן, אַרום שוואַרצע געשניצטע טישן, האָבן
 זיך דאָרט אויפגעהאַלטן די געסט, וואָס זענען געקומען צו די
 דאַמען פון דעם „אינסטיטוט“. אין אַ צווייטער וואוינונג, וואָס
 איז געלעגן וויז-א-ווי דעם „אינסטיטוט“, אויפן זעלבן קאָרידאָר,
 איז אויף דער פּראָנט-טיר געשטאַנען אויפגעקלאַפט אַ מעשן
 בלעכל מיט דער אויפשריפט: „פּריוואַטע וואוינונג פון מאַדאַם
 קוואַסנעצאַוואַ“.

דאָרט אין דער וואוינונג איז אַריינגערונען אַ שטראָמל
 טרערן, וואָס האָט זיך געגאַסן ווי אַ שטראָמל בלוט פון דער
 וואונד, וואָס האָט זיך גערופן „רוסלאַנד“...

קוואַסנעצאַוואַ האָט די מאַדאַם געהייסן נאָר אין איין
 טייל וואוינונג, וואו עס האָט זיך געפונען דער „אינסטיטוט“,
 אָבער אויף איר אייגענער קוואַרטיר, וויז-א-ווי פון „אינסטיטוט“,
 האָט זיך די מאַדאַם גערופן נאָך ביי איר יידישן נאַמען, וואָס
 זי האָט מיטגעבראַכט פון די אַדעסער געגנטן — דבורה-לאַה
 ברוינשטיין.

אַלע „איקאַנעס“ פון איר נייעם גלויבן האָבן זיך געלויכטן
 אונטער רויטע פלעמעלעך אין די קליינע קעמערלעך פונם „אינ-“

סטיטוט". אויף איר אייגענער וואוינונג האָט די מאַדאָם געהאַט אויסגעהאַנגען אַן „אל-מלא-רחמים-לוח", אויף וועלכן עס זענען געווען אויסגעמאַלט דריי מצבות, וואָס האָבן געטראָגן אין דער רוסישער און יידישער שפראַך די נעמען פון איר פאָטער, מוטער און מאַן. די טעג אין רוסישן און יידישן קאַלענדאַר, אין וועלכע עס פאַלן אויס זייערע יאָר-צייטן, זענען געווען אויפגעשריבן אויפן „לוח". איבער די טישן האָבן זיך אַרומ-געוואַלגערט סדורים און חומשים, וואָס זענען נישט לאַנג צו-ריק באַנוצט געוואָרן, און אויף אַ קליין שענקל, איבער וועלכן טאַקע עס איז געהאַנגען דער אויבן-דערמאָנטער „אל מלא רחמים", האָבן זיך געפונען צוויי מעשענע לייכטערלעך, אין וועלכע עס האָבן נאָך געשטעקט צוויי אינמיטן אויסגעלאָשע לייכט.

די „קוואַסנעצאַוואַ" איז געווען אַ באַיאָרטע, פליישגע פרוי מיט אַ רויט פול פנים, און אַן אויסערגעוויינלעך דיקן האַלז, וואָס האָט געמאַכט אַן איינדרוק, ווי אַ ברייט-ראַנדי-גער קוימען פון אַ גוט אונטערגעהייצטן קעסל, אַן וועלכן איר ברייט-ברוסטיגע און ברייט-בייניגע פיגור — (וואָס איז געווען ווי געגאַסן פון איין שטיק) — האָט דערמאָנט. זי האָט געטראָגן אַ ברוין שייטל אויף אירע גרויע האָר, נישט צוליב פרומקייט, נאָר צוליב איר „פראַפעסיע". זי האָט באַלאָנגט צו דער „רעכט-גלויביגער אמונה", וועלכע זי האָט אָנגענומען צוזאַמען מיט איר מאַן, צוערשט אויס ריין מאַטעריעלע גרונדן, פדי צו קאָנען וואוינען אין פעטערבורג אומגעשטערט און צו קאָנען פריי אָפּגעבן זיך מיט איר באַשעפטיגונג. נאָר שפעטער איז זי איבערגעגאַנגען אין דעם גלויבן אַריין מיט אַ רעכטן אמת. זי האָט פרום געהאַלטן די אַלע רעכט-גלויביגע יום-טובים, רעגלמעסיג באַזוכט די צערקווע און ווי נאָר זי האָט געהאַט אַ געלעגנהייט, האָט זי אָנגעצונדן אַ לייכטל פאַר איר פאַרשטאַר-בענעם מאַנס נשמה. נאָר דאָס האָט איר נישט געשטערט וויי-טער זיך צו קלאַמערן צו דער אמונה, פון וועלכער זי האָט געשטאַמט, אויס דעם איינפאַכן פראַקטישן גרונד: אין צווייטן

איז שטאַרקער... צוזאַמען מיט די רעכטגלויביגע יום-טובים האָט זי אויך געפראָוועט די יידישע, וועלכע זי האָט גאַנץ נוט געדענקט און געהאַלטן פון זיי אַ פינקטלעכן חשבון. דבורה-לאה האָט מיט אַ געשיקטייט געקאַנט אַזוי די יום-טובים פון די ביידע געטער צוזאַמענבינדן, אַז מען האָט גאַרנישט אָנגעזען, אַז זיי שטייען איינס צום אַנדערן אין אַ סתירה. דבורה-לאה האָט שלום געמאַכט אין דעם טויזנט-יעריגן קריג, וואָס די באַ-גרנדער פון די אמונות האָבן אַריינגעוואָרפן צווישן די מענטשן. צווישן די באַמאַלטע אייער, חזיר-קעפלעך, קוכנס, וואָס זי האָט אויסגעשטעלט אויף איר פסח-טיש פאַרן פּאָפּס צו באַ-שפּריצן מיטן הייליגן וואָסער, האָט זי אויך נישט פאַרפעלט אַריינצונעמען די יידישע מצות. ביינאַכט האָט זי אָפּגעריכט דעם סדר, צומאַרגנס איז זי געגאַנגען אין צערקווע אַריין זיך קושן מיט אַלע: „קריסטוס איז אויפגעשטאַנען“. נעבן דעם קריסטוס-בוים האָט זיך געפונען אַ יידישער חנוכה-לאַמפּ, וועלכן זי האָט געלאָזט באַלויכטן אין זיינע אַלע ניין לייכטלעך.

דעם שלום צווישן די געטער, געגן די אָנגענומענע דאָג-מעס פון די הערשנדע רעליגיאָנען, — האָט נאָך איינגטלעך איינגעפירט איר מאַן, אַנשעל קולאַק, וואָס האָט זיין געשעפט, צוזאַמען מיט זיין ווייב, איבערגעפירט פון אַדעסער פּאָרט — אין דער הויפט-שטאָט אַריין. צוליב דעם לייכטיגן אָנדענקען פון געשטאַרבענעם, האָט דבורה-לאה נישט געענדערט אויף אַ האָר פון זיין פירן זיך, סיי אין זיינע געשעפטלעכע וועגן, און סיי אין זיין גלויבנס-שטייגער...

די אַלע יום-טובים, סיי די יידישע, סיי די רעכט-גלוי-ביגע, האָט דבורה-לאה געפראָוועט פּריוואַט, ביי זיך אין שלאָף-צימער, וואָס איז געלעגן אָפּגעזונדערט, אין דער ענד פון איר גרויסער וואוינונג. דאָרט האָט זי געהאַט הענגען אי אַן איקאָנע, אי אַ „ר“ מאיר בעל-הנס“-פּושקעלע, אונטער אַ בילד פון דעם הייליגנס קבר, וואָס איז איר געוואָרן צוגעשיקט אויף איר אַדרעס, פּין סאַמע דער הייליגער שטאָט „ירושלים“. און כדי די געטער נישט צו מאַכן אייפּערויכטיג, — האָט דבורה-לאה

יעדעס מאָל, ווען זי האָט אין דעם איקאָנע-לעמפל אַדיינגעגאָסן פרישן אייל – אויך אַריינגעוואָרפן איר שיינע נדבה אין פּוּש-קעלע, וואָס זי פלעגט – ווען עס איז פּוּל געוואָרן – אַליין אָפּטראָגן און איבערגעבן מיט אירע אייגענע הענט צו אַ גבאי פּוּן דער סינאַגאָגע. דאָרט, אין איר שלאַף-צימער, פלעגט זי וואוינען, עסן, פאַרברענגען, און ציילן ביינאַכט, ביים אַראָפּ-געלאָזענעם ראָלעט, איר אָפּגעשפּאַרט פאַרמעגן, וואָס זי האָט געהאַלטן פאַרשטעקט אין אַ סעקרעטנעם אָרט... די איבריגע שטובן פּוּן איר וואוינונג האָט זי אָפּגעגעבן פאַר נאַכט-לעגער פאַר יידן, וואָס האָבן זיך געמוזט אויפהאַלטן אין דער רעזידענץ אומלעגאַל.

דבורה-לאה האָט געהאַלטן איר „אינסטיטוט“ ציכטיג, שטרענג און אָנשטענדיג, געפירט מיט אַ פּעסטער האַנט, צו קיין סקאַנדאַלן נישט צוגעלאָזט. איר „קליענטלעך“ איז געווען אַ געצילטע און איז באַשטאַנען בלויז פּוּן באַווייבטע פּכּוּדע מענער, וועלכע האָבן געוואָלט באַגיין אַן עבירהלעך אין דער שטיב, אָן איבריגן רעש... אָן רעקאָמאַנדאַציע האָט זי קיין נעסט צו זיך נישט צוגעלאָזט (דערויף האָט שוין זאָרגפּעלטיג אַכטונג געגעבן איר פאַרוואַלטער, וואָסיל אַלעקסאַנדראָוויטש, וועגן וועלכן מיר וועלן שפּעטער דערציילן). מיט פּאַליציי האָט זי זיך געפירט קאָרעקט, פינקטלעך אויסגעצאָלט זייער אָפּגע-מאַכטן געהאַלט (אָזוי אַז דער „רעוויראָווע“ אויף דער גאַס האָט זי געגריסט יעדעס מאָל, ווען זי האָט זיך באַוויזן). צווישן דער שכנימשאַפט איז זי געווען געאַכט, נישט קוקנדיג אויף איר פרנסה – צוליב איר פּריינטלעכקייט און אָפּענער האַנט אין צדקה-זאַכן. (די „דאַמען“ האָבן געהאַט דעם שטרענגסטן באַפעל אויף קיין אופן נישט צו באַלעסטיגן די שכנים). אַפּילו צווישן דער העכערער באַאַמטנשאַפט האָט מען זי געקענט און געאַכט. – איז ביי איר אין הויז געווען די זיכערסטע וואוינונג פאַר די נישט-לעגאַלע יידן אין פעטערבורג. זעלבסטפאַרשטענדלעך, האָט זי די וואוילטאַט געטון נישט צוליב לוינ – דבורה-לאה האָט פּוּן אירע קוואַרטיראַנטן קיין

באַצאָלט נישט גענומען, זי האָט עס געטון אויס מצוה וועגן פאַר דער נשמה פון איר פאַרשטאָרבענעם מאַן (קיין קינדער האָבן זיי, נעבעך, נישט געהאַט).

נישט איינמאָל האָט זי באַמערקט, דורכגייענדיג פאַרביי דעם הויז פון אַדוואָקאַט, ווי עס האַלטן זיך אויף אין קאָרידאָר, וואָרטנדיג אויף דער „אויפנאַם“, באַזאָרגטע, דערשראָקענע יידן און ווייבער, וואָס אין זייער אויסזען, אין די קאַפּאַטעס, אין די אַנגסטדיגע אויסדרוקן פון זייערע פּנימער, האָט מען גלייך דערקענט, אַז זיי קומען פון „תּחום“. דבורה-לאַה פּלעגט זיך אָפּשטעלן פאַרן הויז און פאַרפירן געשפרעכן מיט די באַזאָרגטע יידן. אַ חוץ די צרות, וואָס האָבן זיי געבראַכט פון זייערע ווייטע פּראָווינצן אין דער הויפט-שטאָט, איז נאָך צוגעקומען די זאָרג פון אויפהאַלט אין דער הויפט-שטאָט, די אימה פאַרן פּאָליציי-צירקל. דבורה-לאַה האָט צוערשט פון רחמנות וועגן אַריינגענומען אין איר וואוינונג איינעם אָדער אַן אַנדערן יידן. ביסלעכווייז איז איר שטוב פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ רעגל-מעסיגן אומלעגאַלן האַטעל פאַר רעכטלאָזע. זי פּלעגט שוין קומען אַליין פון צייט צו צייט און נאָכפרעגן צווישן די באַזאָרגטע יידן, צי עס באַדאַרף נישט ווער אַ נאַכטלענער. צוערשט האָט מען זיך דערשראָקן פאַר איר, זי האָט אָבער באַלד געוואונען צוטרויען — און ביסלעכווייז איז איר קוואַרטיר געוואָרן אַ באַ-האַלטענער אַדרעס, וואָס איז אַרומגעגאַנגען צווישן די אומ-גליקלעכע פון האַנט צו האַנט, פון מויל צו מויל.

דאָס איינציגע, וואָס דבורה-לאַה האָט פאַרלאָנגט פון אירע אומלעגאַלע קוואַרטיראַנטן (אַ פאַרגיטיגונג פאַר איר גאַסטפריינט-לעכקייט), איז געווען, אַז זיי זאָלן אָפּריכטן זייער דאַוונען ביי איר אין דער וואוינונג. דבורה-לאַה פּלעגט זיך צוהערן פון אַ שפּאַלט פון טיר, פון איר שלאָף-צימער אַרויס, צום לאַנג שוין אָפּגעוואוינטן, אָבער נאָך טיף איינגעזונקענעם טרויעריגן יידישן דאַוונען-ניגון, וואָס האָט געשלאָמערט אין איר, און מיט אַ גראָבן קרבן-מנחה-סדור אויף אירע קני פּלעגט זי מיטברומען די געבעטן...

אין די מערסטע פאלן האָבן די קוואַרטיראַנטן גאַרנישט געוואויסט, וואָס פאַר אַ וואוינונג דאָס איז, אין וועלכער זיי האַלטן זיך אויף. די „דאַמען“ פון דבורה-לאַהס „זאָוועדעניע“, האָבן געהאַט דעם שטרענגן באַפעל, אויף קיין פאַל נישט איבערצוטערעטן די שוועל פון איר פּריוואַט-וואוינונג. אויך פלעגט דבורה-לאַה נאָר אין זעלטענע פאַלן, ביים באַזוך פון אַ הויך-געשטעלטן באַאַמטן אין איר „אינסטיטוט“, זיך געפינען אויף דער צווייטער זייט פון איר וואוינונג, — ווען עס איז נויטיג געווען זיך צו באַמיען פּערזענלעך און רעפּרעזענטירן זיך פאַרן הויכן גאַסט. דאָס געשעפט איז געטריבן געוואָרן דורך איר באַגלויבטן פאַרוואַלטער, וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטש, דורך וועלכן עס איז אויך געגאַנגען די קאָמוניקאַציע צווישן דעם „אינסטיטוט“ און דבורה-לאַהס שלאַף-צימער.

אַזוי-אַרום איז די וואוינונג פון דבורה-לאַה, ווי-זא-ווי פון „אינסטיטוט“, פאַרוואַנדלט געוואָרן טיט דער צייט אין אַ צו-זאַמענקונפט פאַר פיל פון די, וועלכע דער ווילקיר פון די אויסנאַם-געזעצן און באַרבאַרישע באַאַמטע האָט געבראַכט צו זוכן שוין אין דער הויפט-שטאָדט. די קוואַרטיר איז מיט דער צייט געוואָרן אַן „אַדרעסני סטאַל“ פון יידישע צרות און פיין. די שטובן פון דער וואוינונג האָבן זיך געוויקט אין טרערן, ווי אַ שוואַם אין וואַסער... צווישן די ווענט זענען געהערט געוואָרן קרעכצן פון צעבראַכענע הערצער, פון קלאַגעדיגע תהלים-זאַגערס, אין וועמענס גורל די אייגנטימערין פון דער קוואַרטיר האָט נישט קיין קליינעם אַנטייל גענומען. אויף דער קוואַרטיר האָט אויך דער גורל געבראַכט אסתר האַדל קלאַפ-אייזן, וואָס איז געקומען פון דער ענד פון דער גרויסער רוסישער אימפעריע, צו זוכן גערעכטיקייט פאַר איר זון אין דער הויפט-שטאָט.

ווען מאַדאַם קוואַסנעצאָוואַ איז געוואויר געוואָרן די סיבה, וואָס האָט געבראַכט די יידישע פרוי קיין פעטערבורג (אגב, דער יידענעס שטרענגע רעליגיעזיטעט, איר אַלטע יידישע קליידונג האָט נישט ווינציג רעס פעקט און אַכטונג גלייך

איינגעפלאָסן ביי דער מאַדאַם פון דער „זאָוועדעניע“, איז זי אַזוי גערירט געוואָרן, אַז זי האָט געלאָזט אַריינרופן איר פאַר-וואַלטער וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטש, מיט וועלכן זי האָט זיך געמוזט טיילן מיט דעם איינדרוק, וואָס זי האָט ערשט נאָר-וואָס איבערגעלעבט.

וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטש האָט גיכער אויסגעזען, ווי אַ פאַרוואַלטער פון אַ געשעפט, וואָס פאַרקויפט הייליגע בילדער פאַר גלויביגע, איידער פון אַזאַ „זאָוועדעניע“. אַזוי ווי זיין בעל-הביתטע, איז ער געווען נישט אין זיין ערשטער יוגנט און האָט דערוועקט צו זיך אַכטונג דורך זיינע גלאַט-געשמאַלצטע, שוין פאַרגראָעטע האָר, וואָס האָבן זיך רעגלמעסיג אַראָפּגעלאָזט, איבער זיינע אויערן, דורך זיין גיט-געפלעגטע באָרד און דורך זיין פּכודע קליידונג. וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטש האָט שטענ-דיג אין זיין דינסט אין „אינסטיטוט“, ווי ביי זייער אַ פּכודער באַשעפטיגונג, געטראָגן זיין שוואַרצן סורדוט, און די סאַמעטענע וועסט, איבער וועלכער עס איז געהאַנגען אַ גאַלדענע קייט.

פונקט ווי זיין בעל-הביתטע, איז ער געווען שטרענג רעליגיעז, און מען קאָן זאָגן, אַז דעם רעליגיעזן קולט, וואָס האָט געהערשט נישט נאָר בלויז אין דעם הויז פון דער „קוואַסנעצאַוואַ“, נאָר אויך אין איר „אינסטיטוט“, האָט מען אין אַ גרויסער מאָס צו פאַרדאַנקען די שטרענג-רעליגיעזע געפילן פון וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטש. (אין פּעטערבורג איז אַרומגעבאַנגען אַ ווערטל אויף גאַטספאַרכטיגע פרויען: „אַזוי רעליגיעז, ווי אַ „דאַמע“ פון דער קוואַסנעצאַוואַ „אינסטיטוט“). זעלבסטפאַרשטענדלעך, איז דער באַגריף פון די „דאַמען“ פון „אינסטיטוט“ אין דעם ווערטל געווען איבערגעטריבן, נאָר וואָס איז יאָ וואָר געווען, איז דאָס: אַזוי ווי וואַסיל אַלעקסאַנדראָ-וויטש איז געווען זייער אַ פליכט-באַוואוסטער מענטש, האָט ער אַכטונג געגעבן נישט בלויז אויף דער גיטער באַנעמונג פון די „דאַמען“ (למשל, אויף זייער אַרט באַגריסן זיך מיט די פּכודע באַאַמטע, פון וועלכע עס איז באַשטאַנען די קלייענטלעך), נישט נאָר בלויז אויף זייער היגייענישע רייניקייט (וואָס דאָס

איז געווען נויטווענדיג פאַר דעם געערטן געווינט פון די גע-
ערטע באַזוכער), נאָר אויך אויף די מאַראַלישע און רעליגיעזע
פירונגען פון די „דאַמען“. ער האָט געזאָרגט וועגן דעם, אַז די
„דאַמען“ זאָלן רעגלמעסיג באַזוכן די צערקווע יעדן שבת
פאַרנאַכט, וואוהין ער פלעגט זיי פערזענלעך באַגלייטן און זיי
זאָלן זאָטן די פאַפן און אַנדערע רעליגיעזע מענטשן. וואַסיל
אַלעקסאַנדראַוויטש איז אַרויסגעגאַנגען פון דעם שטאַנדפונקט,
אַז ווען אַ מענטש היט אָפּ די רעליגיעזע מנהגים, איז ער
שוין ממילא אין בעסטער אַרדנונג, און עס קאָן דורך אים
קיינעם קיין שלעכטס נישט געשעען...

דערביי מוז מען צוגעבן, אַז וואַסיל אַלעקסאַנדראַוויטשן
איז נישט דווקא אַנגעגאַנגען, אַז מען זאָל אָפּהיטן די מנהגים פון
זיין קירכע. אין דער הינזיכט איז ער געווען זייער ליבעראַל.
יעדע אמונה איז ביי אים געווען וויכטיג, און ער האָט גע-
האַלטן יעדן מענטש, וואָס היט אָפּ זיין אייגענע רעליגיע, פאַר
אַ פאַרטויענסווערטן און אָנשטענדיגן מענטשן...

שונאים זאָגן אַפילו, אַז דאָס וואָס די „קוואַסנעצאַוואַ“ האַלט
פון ביידע רעליגיעס, איז עס דער איינפלוס פון וואַסיל אַלע-
קסאַנדראַוויטשן, צו וועלכן, ווי שונאים זאָגן, די מאַדאַם איז
נישט גאַנץ גלייכגילטיג זייט איר מאַנס טויט. דאָס זאָגן
שונאים און לצנים. דער אמת איז, אַז דאָס אַרייננעמען צו
זיך אויף קוואַרטיר פרוּמע אומלעגאַלע קוואַרטיראַנטן איז געווען
מיט דער פולער איינשטימיקייט און סימפאַטיע פון וואַסיל
אַלעקסאַנדראַוויטשן וואָס איברינגט אָן זיין אַנטייל אין דעם
„פאַרברעכן“ וואָלט עס געווען צוליב פאַליציאישע סיבות פאַר
דער „קוואַסנעצאַוואַ“ אוממעגלעך אויסצופירן). ער איז געווען אַזאַ
איבערגעבענער פריינט פון אַלע רעליגיעזע מענטשן, אַז ער
האַט אַפילו מוחל געווען די קוואַרטיראַנטן פון „קוואַסנעצאַוואַס“
וואוינונג דאָס וואָס זיי בעטן פאַר דער נשמה פון זיינס
אַ „קאַנקורענט“ – דער „קוואַסנעצאַוואַס“ מאַן, אַנשעל קולאַק.
וואַסיל אַלעקסאַנדראַוויטש איז, ווי שונאים זאָגן, אייפערזיכטיג
געווען אויפן געשטאַרבענעם ביים לעבן, און ער קאָן אים

נישט מוחל זיין די צוגעבונדנקייט פון דער „קוואסנעצאווא“ צו אים, אפילו נאך זיין טויט...

קאָן מען זיך דאָך פאַרשטעלן, וואָס פאַר אַן איינדרוק די געשיכטע פון אסתר-האַדל, דערציילט אין דער איבער-זעצונג פון דבורה-לאה, האָט געמאַכט אויף וואַסיל אַלעקסאַנ-דראָוויטשן. ער האָט אַרויסגענומען זיין קאַלירטן טאַשן-טוך פון דער הינטער-קעשענע פון זיין בכבודן סורדוט, גוט אויס-געשנייצט זיך זיין רויטע נאָז, און אויסגעווישט די אויגן און געזאָגט אין אַ וויינענדיגן טאָן:

„אַזאַ זאָך זאָל קאָנען געשעען אין אונזער הייליגן רוס-לאַנד, דערפאַר וואָס אַ מענטש וויל האַלטן זיינע רעליגיעזע געבאַטן! ניין, איך מוז עס דערציילן דעם געערטן פאַרזיצענדיגן אַקים מאַקסימאָוויטש צאַפּוכין, ווען ער וועט אונז דאָס נעכסטע מאָל באַערן מיט אַ וויזט. איך בין זיכער, אַז דער געערטער אַקים מאַקסימאָוויטש, וואָס איז אַן אויסגעקאַכטער מיט די הויכגעשטעלע קרייזן, וועט עפעס געפינען אַן עצה.“

און צו דער יידענע האָט ער זיך אָנגערופֿן אין זיין שפּראַך:

— דו זיך דאָ מיט אינו. מיר וועלן שוין זעען, וואָס מיר קאָנען טון פאַר דיר. מיר האָבן, גאָט צו דאַנקען, גרויס באַ-קאַנטשאַפט, און וואָס אַנדערע קאָנען נישט — קאָנען מיר. די יידענע אסתר-האַדל איז פון די רייד אָפּגעשפרונגען, דערפאַר, ווייל דער „ערל“ האָט זי באַרירט מיט דער האַנט, וואָס איז דעם געאַכטן וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטשן זייער גע-פעלן.

און די מאַדאַם פון הויז האָט אַרויסגענומען דאָס צווייטע טאַשן-טוך פון דער קעשענע פון איר קלייד, אָפּגעווישט איר נאָז און די פּוּלע באַוואַסערטע אויגן, און געזאָגט:

— מוטער לעבן, איר זענט אַריינגעפאַלן אין גוטע הענט. דער קריסט דאָ (וויזט זי אויף וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטשן) איז אַ פרומער גוי און ער האָט גרויס באַקאַנטשאַפט צווישן נאַ-טשאַלסטווע. עס קומט צו מיר אַריין די גאַנצע וועלט, די

שענסטע מענטשן, די העכסטע לייט. גאַנץ פעטערבורג וועלן מיר אויפקאכן. דערווייל זיצט אייך דאָ ווי לאַנג איר ווילט. איר וועט אייך קריגן אייער פּשר עסן פון יידישן רעסטאָראַן. עס וועט אייך גאַרנישט פעלן, פון אלעם בעסטן. נאָר זיצט אייך און בעט צו גאָט, ווי מען האָט אייך געבאַטן.

און אסתר-האַדל האָט פרום די אויגן פאַרגלאַצט און אָנגעהויבן צו שאַקלען זיך ווי ביים דאָוונען:

— דעם רבינס פּוח, — מען זעט דאָך באַשיינפערלעך, דעם הייליגנס וואונדער.

און דער ייד וואָס האָט זי אָהער געבראַכט, האָט צו איר געזאָגט, נישט אָן קנאה, מיט אַ קרעכץ:

— הלוואי זאָל איך צווי באַלד געהאַלפן ווערן, ווי איר וועט געהאַלפן ווערן!

דערויף האָט זיך אסתר-האַדל אַוועקגעזעצט אין אַ ווינקל און האָט אָנגעהויבן צו זאָגן מיט אַן איכהדיגן ניגונדל:

„אשרי האיש...“

מאָדאַם „קוואַסנעצאָוואַ“ און וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטש זענען געשטאַנען מיט גוט-בליקנדיגע פאַרחלומטע אויגן, צוגעקוקט צו דער יידענעס שאַקלען און געפרייט זיך, וואָס אַזאַ פרום מענטש איז אַריינגעקומען צו זיי אין קוואַרטיר, — ביי מען האָט געלאָזט וויסן וואַסיל אַלעקסאַנדראָוויטשן, אַז מען באַדאַרף אים אין „אינסטיטוט“...

די שוואַם אין טרערן

מירקין האָט אַליין נישט געוואוסט, אַז דאָס באַגעגעניש מיט דער ווייטער פּראָווינציעלער פּרוי וועט אויף אים אַזאַ איינדרוק מאַכן. צוערשט אַ וואונדערלעכע זאַך: ער האָט אַלץ פאַרשטאַנען, וואָס די יידענע האָט געזאָגט. פון וואַנען? עס איז געווען, ווי אַ קליין באַהאַלטן אָדערל וואָלט זיך אין אים אויפגעפנט און איינגעזאַפט אין זיך די אומפאַרשטענדלעכע ווערטער און צעלאָזט זיי אין זיינע חושים. און יעצט האָט ער זיי.

ביז יעצט האָט ער געהאַט אין די ענינים פון טאַג-טעגלעכן ווילקיר, וואָס זענען פאַרגעבראַכט געוואָרן פאַר דעם גרויסן אַדוואָקאַט, אַ ריין פּראָפּעסיאָנעלן אינטערעס, אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל זיין פּראָפּעסיע איז אים איבערהויפט אַג-געגאַנגען. דורך דער יידענע, דורך איר לעבעדיגן היינטיגן גוואָלט, האָט ער געקראָגן אין די אַלע עוולות אַ ריין פּער-זענלעכן אינטערעס. אַן אייגענע זאַך. צי איז עס געווען דער עלעמענטאַרער געשריי, וואָס האָט זיך געריסן פון דעם בלינדן גלויבן, וואָס לעבט נאָך אַזוי שטאַרק אין דעם פּאַלק, וואָס האָט מירקינען אַזוי טיף אָנגערירט? דורך דעם יאָר, וואָס אים קומט אויס צו פּראַקטיצירן ביים באַרימטען אַדוואָקאַט, איז ער

נישט איינמאָל דערשטוינט געבליבן פאַר די מוראדיגע זאַכן פון טאָג-טעגלעכן לעבן. נאָר דאָס מאָל איז עפעס אַנדערש געווען. ער איז געבליבן דערציטערט און דערשטוינט פאַר דעם טויזנט-יעריגן געהיימיניס, פאַר דער אומצוגענגלעכער מיסטישער פאַר-באַרגעניש, וואָס לעבט נאָך אַזוי פריש און אַזוי מעכטיג דאָרט טיף צווישן די מענטשן, וועלכע באַלאַנגען צו איין ראַסע, ווי ער. ער איז דערציטערט געבליבן פאַר דעם גלויבן, וואָס ער האָט קיינמאָל נישט געהאַט.

ער האָט אָפגעמאַכט ביי זיך, זיך אַנצונעמען פאַר דער יידענע, איר צו העלפן מיט וואָס ער וועט קאָנען. אַז זי האָט זיך אַ פאַר טעג נישט באַוויזן, האָט ער באַשטימט זי צו זוכן אין איר וואוינונג: אפשר דאָרף זי עפעס, געלט, אָדער עפעס אַנדערש? אפשר קאָן זי גאָרנישט זיין דאָרט, וואו זי איז? און אפשר געפינט זי זיך שוין אין אַ צירקל און וואָרט אָפּ-געשיקט צו ווערן מיטן עטאַפּ אין איר היים?

ער האָט געוואוסט, אַז עפעס איז נישט רעכט מיט דער קוואַרטיר, אויף וועלכער די יידענע געפינט זיך — כאַטש וואָס עס שטעלט מיט זיך פאַר די קוואַרטיר, האָט ער נישט גע-וואוסט. עס זענען געווען זאַכן ביים אַדוואָקאַט, וועלכע מען האָט באַהאַלטן פון אים. פון אַלע די געהיימיניסן האָט נאָר געוואוסט זיין קאָלעגע יאַקאָב שמוּלעוויטש, מיט וועלכן דער באַרימטער אַדוואָקאַט פלעגט זיך אָפטמאָל איינשליסן אין זיין קאַבינעט, מיט זייענדיג זיך עפעס מיט אים, אָן מירקינס דערביי-זיין. די קוואַסנעצאָוואַס קוואַרטיר האָט געמוזט זיין איינע פון יענע געהיימיניספולע זאַכן, ווייל מען רעדט קיינמאָל נישט וועגן איר. ער האָט זיך דעם אַדרעס פאַרשריבן אין געהיים.

אַמאָל אין אַן אָוונט, נאָכן עמפּפאַנג, איז ער אַהין אַוועק אויפצוזוכן די יידענע פון פראָווינץ. אַרויפגייענדיג אויף די טרעפּ צו דער קוואַסנעצאָוואַ, וועלכע זענען געווען אויסער-געוויינלעך העל באַלויכטן, האָט מירקין פאַרנומען איינצעלנע פריילעכע טענער פון אַ שלעכט געשטימטער פּיאַנאָ, אַרויס-

רייסנדיג זיך פון דער פריש אָפּגעפּאַרבטער טיר פון קוואַסנע-
צאָוואַס „אינסטיטוט“. כאָטש דער ניגון, וואָס האָט זיך אַרויסגע-
ריסן פון דער פּאַרמאַכטער וואוינונג, איז געווען אַ פּריילעכער,
פּאָפּולערער קאַבאַרעט-נומער, דאָך האָט ער געווירקט אַזוי
טרויעריג, אַז עס האָט מירקינען אַרומגענומען אַן אומפּאַר-
שטענדלעך בענקעניש.

אַז מירקין האָט זיך דערנענטערט צו דער טיר פון דער
קוואַסנע צאָוואַס וואוינונג, האָט פּין דאָרט אַרויסגעדרונגען אַ גאַנץ
אַנדערער ניגון, אַ ניגון פון צעבראַכענע שטימען, וואָס זאָגן תּהלים
אין אַן איכה-טאָן. אַ מינוט איז מירקין געבליבן שטיין און
האַט זיך צוגעהערט צו די ביידע פּאַרשידנאַרטיגע ניגונים, וואָס
האַבן זיך אַרויסגעריסן פון די צוויי באַזונדערע וואוינונגען,
וואָס זענען געווען איינע נעבן דער אַנדערער, און זיי האָבן
ביידע געטראָגן דעמזעלעבן נאָמען, נאָר מיטן חילוק, וואָס אויף
דער טיר, פון וואָנען עס האָט זיך געהערט דער קאַבאַרעט-
ניגון, איז געשטאַנען אויפגעשריבן: „אינסטיטוט גאַספּאַזשי
קוואַסנעצאָוואַי“, און אויף דער טיר, פון וואָנען עס האָט זיך
געהערט דאָס תּהלים-זאָגן, איז געשטאַנען אויפגעשריבן: „קוואַר-
טיראַ גאַספּאַזשי קוואַסנעצאָוואַי“. אַ מינוט האָט זיך מירקינען
אויסגעדוכט, אַז די ניגונים מישן זיך צוזאַמען, ווי זיי וואָלטן
איינער דעם אַנדערן דערפילט און צוזאַמענגעגאַסן זיך אין
איינ האַרמאָניע...

אַז מירקין איז אַריינגעקומען אין שטוב אַריין וואָס איז
אים, איבריגנס, נישט אַזוי לייכט אָנגעקומען, און עס איז אים
ערשט געלונגען נאָכדעם, ווי ער האָט זיך פּאַרגעשטעלט פּאַר
דער מאַדאַם קוואַסנעצאָוואַ אַליין, וואָס איז צו דעם צוועק
אַרויסגערופּן געוואָרן פון איר שלאָף-צימער, האָט ער געטראָפּן
אַ צוויי-דריי ווייבער מיט אַ פּאַר פּאַרוואַרגטע יידן, וואָס זענען
געזעסן יעדער אין אַן אַנדער ווינקל, טייל ביים טיש, אַנדערע
אויף אַ באַנק ביים שענקל, אויף וועלכן עס האָבן נאָך גע-
האַלטן אין ברענען די צוויי לייכטלעך אין די לייכטער, און
יעדער איינער פון זיי האָט זיך געשאַקעלט איבער זיין תּהלים

און געזאגט מיט א צעבראָכן האַרץ. עס האָט זיך אויסגעלעָזט, אַז זייט די יידענע איז אַריינגעקומען צו דער קוואַסנעצאָווען, איז איר וואוינונג פאַרוואַנדלט געוואָרן אין אַ ריכטיגן בית-מדרש. זי, די יידענע, האָט געהאַט אַ סגולה פון איר רבין יעדן טאָג זיבן-און-דרייסיג מאָל איבערצוזאָגן געוויסע קאַפּיט-לעך תהלים, אַזוי לאַנג ווי זי וועט זיין אין פעטערבורג, און זי וועט געוויס געהאַלפן ווערן. זענען די אַנדערע איינוואוינער אויך אָנגעשטעקט געוואָרן פון דער יידענעס תהלים-זאָגן, און זיי האָבן איר נאָכגעטון, און ביי דער קוואַסנעצאָווען איז אַנ-געגאַנגען אַן אמתער געיעג אויף תהלים-זאָגן. דאָס תהלים-זאָגן ביי דער קוואַסנעצאָווען אויפן קוואַרטיר איז שוין נישט געמאַסטן געוואָרן אויף דער איי, נאָר אויף דער וויאָרסט; ווער עס וועט קאָנען מער וויאָרסטן תהלים אַרויסוואַרפן פון מויל אַ טאָג...

פונקט אַזוי ווי פאַציענטן אין אַ שפיטאַל זענען איי-פערזיכטיג, ווען דער דאָקטאָר שענקט ספעציעלע אויפמערקזאַמ-קייט אַ קראַנקן, אַזוי זענען אַלע איינוואוינער פון דער קוואַס-נעצאָוואַס וואוינונג שוין לאַנג אייפערזיכטיג געווען אויף דער פּרומער יידענע פון דער פּוילישער פּראָווינץ, מיט וועלכער אַלע האָבן זיך אַזוי אינטערעסירט. און יעצט, דערזעענדיג דעם געהילף פונם באַרימטן אַדוואָקאַט אַריינקומענדיג אין דער קוואַרטיר און נאָכפּרעגנדיג זיך אויף דער יידענע, איז אַ גע-מורמל דורכגעגאַנגען צווישן די קוואַרטיראַנטן. אַ פּרוי, אָנגע-טון אין שוואַרצן, שוין האָבנדיג אויף איר קאַפּ אירע אייגע-נע, האָר וועלכע זענען געשטאַנען אַ ביסל צעשוּבערט, מיט אַן אויסערגעוויינלעך ענערגיש באַלעבט פנים, וואָס האָט, טראַך די קניישטן אויף איר נידעריגן שטערן, צוגעצויגן צו זיך מיט די ליבלעכע אויגן און מיט דער גראַדער, גראַציעזער ליניע פון דער נאָז, מויל און גאַמבע, האָט זיך אָנגערופן פון אַ ווינקל אַרויס:

— גיט נאָר אַ קוק, וואָס פאַר אַ וואַרע זיי מאַכן דאָס פאַר דער יידענע, פון אַדוואָקאַט ביז צו דער קוואַסנעצאָוואַס

געסט, אזוי ווי זי אליין וואָלט געווען די איינציגע מאַמע דאָ, וואָס האָט אַ זון. איך וועל זיך אויך אָנטון אַ קופּקע, אפשר וועלן זיי זיך אויך אינטערעסירן מיט מיין זון.
— זי איז דאָך עפעס אַנדערש. זי האָט דאָך אַ זון אַ וואויל־לערנער, און ער זיצט פאַר זיין יידישקייט, — האָט אַ צווייטע יידענע געפרוואווט די ערשטע באַרואיגן.

— מיין זון איז אויך אַ וואויל־לערנער, אַ קליינער לער-נער איז ער? צו איין-און-צוואַנציג יאָר דריטן פּאַקולטעט געווען, און ער קען שפּראַכן, וואָס נאָר צוויי-דריי מענטשן אין דער וועלט קענען זיי. אַלע פּראָפעסאָרן רימען אים. אָט דאָ האָב איך בריוו פון זיינע פּראָפעסאָרן. וואָס, דווקא באַנק-קוועטשן הייסט לערנען? אַנדערע זאָכן זענען ביי אייך גאַרנישט? גענומען אַ יונגן בוים און אים אינטערגעהאַקט די הענט!

— וואָס גלייכט זי זיך צו יענער? יענע האָט אַ זון אַ רב, וואָס זיצט איבער זיין יידישקייט!
— איך האָב אויך אַ זון אַ רב, אויך אַ רב, און ער זיצט אויך איבער יידישקייט. וואָס דען, ער האָט עמיצן באַ-גנבעט, עמיצן דערהרגעט?
— ווער האָט אים געהייסן אָפּגעבן זיך מיט „יענע זאָכן“.

— „יענע זאָכן“ זענען פּונקט אזוי ניצלעך און גוט, ווי נישט וועלן חזיר-עסן, גלייבט מיר, און אפשר נאָך מער. זיי וועלן מער נוצן ברענגען דער וועלט. איך שעם זיך גאַרנישט מיט מיין קינדס „פאַרברעכן“. הלוואי וואָלטן אַלע מאַמעס קינדער געווען אַזעלכע „פאַרברעכער“, ווי מיין זון, וואָלטן מיר היינט שוין גאַנץ אַנדערש אויסגעזען. — און איבערלאָזנדיג די ווייבער אין איר ווינקל, איז זי צוגעגאַנגן צו מירקינען, וועל-כער איז געשטאַנען נעבן דער פּוילישער יידענע אין דער קופּקע און זי עפעס אויסגעפרעגט.

— זאָגט מיר, איך בעט אייך, פּאַניע געהילף, ווי לאַנג איז דער שיעור, ווי לאַנג נאָך וועל איך דאָ זיצן אין דעם

טמא הויז, און צוהערן זיך צו זייער תהלים-זאָגן? איך האָב איבערגעלאָזט אינדערהיים אַ פולע שטוב מיט קינדערלעך, און בין געקומען ראַטעווען מיין זון. ווילט איר עפעס טון פאַר מיר, צי נישט? זאָגט מיר. דאָרט, ביי אייך אין דער קאַנצע-ליאַריע, לאָזט מען צו אייך נישט צו, - האָט זי געזאָגט צו מירקינען.

- שווייגט, שווייגט, וואָס רעדט איר? זי וועט דאָך דער-הערן! - ווייזט די צווייטע יידענע אויף דער טיר פון שלאָף-צימער, וואו די קוואַנסעצאָוואַ געפינט זיך.

- זאָל זי הערן! איך האָב שוין פאַר קיינעם קיין מורא נישט. וואָס קומט מיר אַרויס פון זייער תהלים-זאָגן, אַז עס דינט אַלץ אַריין דאָרט אַהין, צו זיי אונטער די בעטן... - ווייזט די יידענע מיטן פינגער, וואו עס געפינט זיך דער „קוואַנסעצאָוואַ-אינסטיטוט“.

מירקין האָט זי געקענט. עס איז געווען פרוי הורוויץ פון וואַרשע. שוין צוויי חדשים זיצט זי דאָ איבער דעם „ענין“ פון איר זון, אַ סטודענט פון פּילאָלאָגישן אינסטיטוט, וועלכער ווערט באַשולדיגט אין אָנגעהערן צו אַ געהיימער פּוילישער סאָציאַליסטישער אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט דעם ציל „אַראָפּצו-וואַרפן די הערשנדע אָרדנונג“. בעת דער רעוויזיע האָט מען געפונען ביי אים אַ גאַנצן אַרכיוו פון זיין פאַרטיי, פאַרשריבן אין אַן אומפאַרשטענדלעכער שפראַך.

- די פאַפירן פון אייער זון געפינען זיך ביים פּראָפע-סאָר פון זיין אינסטיטוט. זיינע נאָטיצן זענען געשריבן אין דער אַלטער קאָפּטישער שפּראַך. אין גאַנץ רוסלאַנד געפינען זיך נאָר אייניגע מענטשן, וואָס פאַרשטייען זי, און ביז עס וועלן נישט אָנקומען די איבערזעצונגען פון די נאָטיצן פון פּראָפעסאָר, קאָן מען גאָרנישט טון, - האָט איר מירקין גע-ענטפערט.

נישט קוקנדיג אויף דעם נישט צו פיל האַפנונג דער-וועקנדן ענטפער, וואָס מירקין האָט איר געגעבן, איז דאָך מאַדאַם הורוויץ שטאַלץ געוואָרן. אַ פּייצערל האָט זיך אָנגע-

צונדן אין אירע אַזוי שיינ באַלעבטע, גרויסע אויגן, און אַ
נחת-גרימאָסע האָט זיך געגן איר ווילן צעגאַסן איבער אירע
גלעזע, גראַציעזע לייפן.

— און מענטשן מיינען, אַז עס איז נאָר דאָ איין מאַמע
אויף דער וועלט, וואָס האָט אַ קינד אַ וואויל-לערנער...

נאָר איידער זי האָט נאָך פאַרענדיגט דעם זאַך, האָט
די מינע פון נחת זיך פאַרוואַנדלט אין אַ גרימאָסע פון צער
אויף אירע לייפן. אירע אויגן זענען אָנגעגאַסן געוואָרן מיט
טרערן, און זי האָט געזאָגט ווי פאַר זיך:

— איידער מ'האַט דאָס דערלעבט צו זען ענדיגן די
גימגאַזיע. מיט גרינע גאַל איז אָנגעקומען דאָס קוואַרטל צו
באַצאָלן. יעדער מונדיר. יעדעס בוך... מיין מאַן איז אַן אַרימער
לערער, האָט אַ שולע פאַר אַרימע קינדער. גאַנצע נעכט
אויפגעזעסן, און ביז מ'האַט דאָס שוין דערלעבט צו זען
ענדיגן... דאָס ברויט איז אין די געדערים זויער געוואָרן, ביז
עס איז שוין אָנגעקומען אין אוניווערסיטעט. וועלטן האָט מען
איינגעלייגט... און דאָ מיט איינמאַל גענומען און פאַרשיקט,
און מ'ווייסט אַפילו נישט, וואו זיין געביין געפינט זיך!

— האָט ער זיך נישט געדאַרפט אַריינלאָזן אין „יענע
זאַכן“. ווער האָט אים געהייסן? — קאָכט זיך אַ ייד, וועלכער
איז ביז איצט געווען פאַרנומען מיט זיין תהלים. ער האָט
געמאַכט אַ קנייטש אין תהלים, אויפגעשטעלט זיך און אָנגערופן
זיך אין אַ ביידן לשון:

— אַזעלכע זאַכן זענען גוט פאַר רייכע מענטשן. ווי
קומען אַרימע לייט דערצו? אַן אַרימאָן מוז שווייגן, זען און
הערן און שווייגן... די גימגאַזיע געענדיגט, אין אוניווערסיטעט
אַריינגעקומען. נישט איינער וואָלט זיך דאָס געוואונטשן, וואָס
נאָך ווילסטו, יידל פאַרך? אַלדאָס שלעכטס קומט אַרויס
פון זיי. וואָס איז דאָס דיין עסק?

— אוי וויי, געגן מלכות צו גיין! — האָבן ביי דער
יידענע פון דער ווייטער פוילישער פראָווינץ די באַקן זיך

אָנגעהויבן קנייטשן, געוואויר ווערנדיג, וועגן וואָס עס האַנדלט זיך.

נאָר די מוטער פון דעם סטודענט, פרוי הורוויץ, איז פּלוצלינג אויפגעשפרונגען. די האָר אויף איר קאָפּ, וועלכע זענען שטאַרק געזעסן מיט זייערע וואַרצלען אין איר קאָפּ-הויט, האָבן זיך אויפגעשטעלט. אויפגעהויבן האָבן זיך אויך די נאַטירלעך-געקרייזלטע צוויי לאַקן, וואָס זענען געפאַלן איבער איר שטערן. דאָס פייערל אין אירע אויגן האָט איצט גע-ברענט מיט אַ פּעס, פאַר וועלכן די מענטשן, וואָס האָבן זיך אין הויז געפונען, האָבן זיך דערשראַקן, אויסגעמיטן איר בליק און זיך צוריק אויף זייערע ערטער אַוועקגעזעצט. אַ סע-קונדע האָט זי פאַרביסן מיט אירע קליינע ציין די אויבערשטע ליפּ, וואָס האָט איר לאַנגער גאַמבע געגעבן נאָך אַ לענגערן אויס-שניט. איר שטאַרקע ברוסט האָט זיך געהויבן פון איר לייכטן שוואַרצן קאַפּטאַנדל, און זי האָט זיך אָנגערופּן:

— וועמענס דען עסק איז עס אָפּצוגעבן זיך מיט „יענע זאַכן“, די נגידימס? פאַר זיי איז גוט אַזוי ווי עס איז. אוי, איז פאַר זיי גוט! וואָס פעלט זיי דען? זיי קאָנען וואוינען אין פעטערבורג. זיי קאָנען האַנדלען מיט וואָס זיי ווילן. זיי קומט קיין זאַך נישט אָן שווער. גיין, עס איז נאָר דער עסק פון די אַרימעלייט. און איך בין שטאַלץ דאַרויף, וואָס מיין זון גיט זיך אָפּ מיט „יענע זאַכן“. אַז ער וואָלט מיר אַליין געווען געפרעגט, וואָלט איך אים געווען געהייסן זיך אָפּגעבן מיט „יענע זאַכן“, ווייל איידער אַזאָ וועלט, זאָל בעסער אַלצדינג אונטערגיין. איך האָב נישט קיין מורא, זאָלן זיי מיך אויך צונעמען“.

— האָט איר דאָך טאַקע דאָס, וואָס איר ווילט!

— האָב איך טאַקע דאָס, וואָס איך וויל! — האָט זי יידענע געזאָגט זיכער און שטאַלץ און זיך אַוועקעדרייט פון זיי.

ווער ווייסט, מיט וואָס דאָס וואָלט זיך געענדיגט, ווען אין דער טיר פון איר שלאָף-צימער וואָלט זיך נישט פּלוצלינג

בצאוויון קוואסנעצאָוואַ אין איר האַרטן קלייד, ווי עס וואָלט געמאַכט געווען פון לעדער, און אין איר ברייטער, אויך ווי פון לעדער, שערץ. פון איר באַנד האָט אַראָפּגעקלונגען אַן אויסערגעוויינלעך-גרויסער בינט שליסלען פון די פאַרבאַרגענע ווינקלען פון איר גרויס הויז, וועלכע האָבן באַגלייט אירע טריט מיט אַ קלאַנג. זי איז געבליבן שטיין אויף דער שוועל פון דעם קוואַרטיר-צימער, און גוט באַקונדיג מיט אירע קליינע מיידל-אויגן פון איר פאַרפעצט פנים אַרויס די אַלע קוואַרטיראַנטן, האָט זי זיך אָנגערופן, נישט אָן גוטסקייט און נישט אָן אַ שמייכלע:

— און איך האָב געמיינט, אַז מענטשן, וואָס געפינען זיך אין אַזעלכע אומגליקן, גיבן זיך אָפּ מיט דאוונען, מיט תפילה טון. צום סוף קריגט מען זיך גאָר.

די קוואַרטיראַנטן האָבן זיך איינגעשטילט, און יעדער איז זיך אַוועק אין זיין ווינקל. נאָר דאָס יידל, וואָס האָט זיך צעווערטלט מיט דער מוטער פון דעם סטודענט, האָט זיך אָנגערופן מיט אַ שמייכלע:

— אַ, ווער קריגט זיך, דער געהילף פון דעם אַדוואָקאַט איז געקומען, רעדן מיר זיך אויס פאַר אים דאָס האַרץ. די קוואַסנעצאָוואַ האָט אָן אַ וואָרט אָפּצווענטפערן פאַר-מאַכט הינטער זיך די טיר פון איר שלאָף-צימער, און די קוואַרטיראַנטן האָבן זיך איינגעשטילט.

צו די דיסקוסיעס פון די קווארטיראנטן, האָט ער פאַרלאָזט די קווארטיר. דער פרעמדער ייד האָט זיך אויפגעהויבן און איז אים נאָכגעגאַנגען. אין דרויסן, אין קאַרידאָר, אויף די אויסערגעוויינלעך באַלויכטענע טרעפּ, אין גערויש פון דעם קאַבאַרעט-ניגון, וואָס האָט זיך געהערט פון דער שלעכט-נעשטימטער פּיאַנאָ פון דער קוואַסנעצאָוואַס „אינסטיטוט“ אַרויס, האָט דער ייד מירקינען אָפּגעשטעלט. מירקין איז מיטאַמאָל דערשראָקן געוואָרן פאַר דעם אומנאַטירלעכן וואַקס פון דעם פרעמדן ייד, פאַר זיין גרויס פנים, פאַר זיין לאַנגער באָרד און פאַר זיינע אויסגעצויגענע הענט. מירקין האָט געגן דעם יידן אויסגעזען, ווי אַ יינגל געגן אַ דערוואַקסענעם מענטשן. מיט אַ מעכטיגער מעטאַלענער שטימע האָט ער זיך פאַרגע-שטעלט פאַר מירקינען:

— פאַרויצנדער פון טאַלעסטינער קהלת, משה ברוך

באָמקין!

וואָס זענען

מירקין איז שטיין געבליבן אָן לשון.

דער ייד האָט זיך אינפאַרמירט ביי מירקינען וועגן זיין „עסק“. ער איז געקומען אין אַ שליחות פון זיין קוואַרטיר, אַ קליין שטעטל אַרום ווילנער געגנט; מען האָט פּרֶוּצלינגע דאָס שטעטל פאַרוואַנדלט אין אַ דאָרף און באַפוילן דאָס זיידן פאַרלאָזן זייער היים. דער ייד האָט די טירן פון אַלע שטעטלנים פון פעטערבורג אָפּגעשלאָגן און איצט געפינט זיך דער „עסק“ אין די הענט פון באַרימטן אַדוואַקאַט. מירקין האָט אים נישט גע-קאַנט געבן קיין איבריג קלאָרן ענטפער, ווייל ער האָט אַליין נישט פיל געוואוסט פון דעם יידנס עסק, און אָפּגעפּטרט אים מיט אַלגעמיינע הבטחות: „מען טוט אַלץ, וואָס מען קאַן“. דער ייד האָט אים אויסגעהערט אין ערנסטער פאַרקלערונג, אין טיפּן שווייגן. נאָר ווי מירקין איז אַרויסגעקומען אַוואָך דער גאַס צווישן, האָט דער ייד אים נישט פאַרלאָזט און איז געגאַנגען נעבן מירקינס זייט אין שווייגעניש. מירקין האָט זיך פאַרוואונ-דערט און אים געפרעגט, צי ער באַדאַרפט אויך גיין אַרויף. צו „איסאַקיעווסקי“, וואָרים ער, מירקין, גייט דאָרט אַהין.

— איך קאָן גיין אויף איסאַאיִקיעווסקי פּלאַץ אויך :
וואָס איז דער חילוק? — האָט דער ייד געזאָגט ווי פאַר
זיך און איז ווייטער געגאַנגען נעבן מירקינען און האָט גע-
שוויגן.

מירקין האָט אָפּילוּ בדעה געהאַט צוערשט צו נעמען אַ
שליטן, נאָר דער ייד האָט אים פאַראינטערעסירט. האָט ער באַ-
שטימט בעסער צו גיין.

— אַז עס איז זיך נישטאָ וואוּאַהין צו טון! — האָט
דער ייד געזאָגט ווי פאַר זיך. -- שוין באַלד אַ חודש, ווי
איך האָב נישט קיין טלית און תפילין אָנגעטון אין דער
שטאָט.

— און פאַרוואָס? — פרעגט מירקין.

— איך וועל דאָך נישט תפלה טון אין אַן אומריין
אָרט, — האָט דער ייד געזאָגט אין רוסיש.
מירקין האָט געשוויגן.

— צוויי וואָכן האָב איך זיך אויף דער גאַס אַרומגע-
וואַלגערט און נישט געוואָלט אַהין אַריינגיין שטיין. איך בין
דער פאַרזיצנדער פון אונזער קהלה. איך האָב דערוואַקסענע
קינדער, אויסגעגעבענע טעכטער. קיינמאָל אין מיין לעבן האָבן
מיינע פיס נישט איבערגעטרעטן די שוועל פון אַזאַ הויז. איצט
אויף דער עלטער, איך דער פאַרזיצנדער פון דער טאָלעסטי-
נער קהלה, וואוּין אין אַזאַ הויז...

אַ לאַנגע וויילע האָט דער ייד ווידער געשוויגן, ביז ער
האַט זיך אָנגערופּן :

— צוויי וואָכן קיין העמד נישט איבערגעטון, אין קיין
מענטשלעך בעט נישט געלעגן. געוואַלגערט זיך פון איין טיי-
לאַווקע צו דער אַנדערער, אויפן וואַקזאַל גענעכטיגט, אַמאָל
שוין פאַרהאַלטן געוואָרן אויך — אויסגעקויפט זיך פאַר געלט.
ווי לאַנג איז דער שיעור? כ'האַב עס נישט לענגער געקאָנט
אויסהאַלטן. וואַלט זיך געהאַנדלט וועגן מיין אייגענעם עסק —

כאַטש דאָס פאַרמעגן צו פאַרלירן, אָדער חלילה דאָס אייגענע לעבן, וואָלט איך קיין איין שעה נישט געבליבן אין דער זינ-דיגער שטאָט. נאָר עס האַנדלט זיך וועגן אַ גאַנצער עדה. קהל האָט געשיקט מיר, דעם פאַרזיצענדן פון טאַלעסטינער קהלה.

דער ייד האָט ווידער פאַרשוויגן, ווי ער וואָלט דאָרט עפעס אַראָפּגעשלאָנגען אין זיך און געוואָרט, ביז ער וועט עס גוט פאַרדייען. דערנאָך האָט ער זיך ווידער אָנגערופּן:

— אָבער גאָט בעטן אין אַזאַ הויז — ווי קאָן מען? גאַרישע מענטשן זאָגן נאָך תהלים. עס איז דאָך דער גרעסטער חלול-השם. עס רינט דאָך אַלץ דאָרט אַריין — צו זיי... די יידענע האָט דען נישט רעכט, די פרוי הורוויץ פון וואַרשע... ער פאַרשווייגט ווידער.

— אָבער וואָס איז זיך דאָ צו קלאָגן אויף אייגענע עוולות, מיטטיינסגעזאָגט? וואָס איז דער מענטש, אַז זיי האָבן זיך גענומען גאָט אַליין צו משפטן? צוועלף פּויערן וועלן אים משפטן אין קיעוו — דעם יידישן גאָט.

(דער ייד האָט געגעבן אַנצוהערן אויף דעם פאַרשטייענדן בייילי-פּראָצעס).

נאָר דאָס מאָל איז דער ייד פאַרשוויגן געוואָרן אויף אַ לענגערע צייט, ווי ער וואָלט דאָרט געהאַט אַראָפּצושלינגען אַ שווער, שווער מאַכל, וואָס ער באַדאַרף עס לאַנג צו פאַרדייען. די נאַכט איז געווען אַ שוואַרצע און אַ פינסטערע. קיין איין שטערן האָט זיך אין הימל נישט באַוויזן, נאָר אַ טיפע שווערע טונקלקייט האָט גערעגנט פון אויבן. אין דער טונקל-קייט האָבן די לייכטער פּוין די לאַמטערנס און געוועלבער אַרופּגעשיינט מיט אַ בולט-ברענענדיגן פייער און באַלויכטן רונדיגע קרייזן אַרום זיך, איבערלאָזנדיג דעם גאַנצן חלל ווידער פאַרפאַלן אין אַ שווערער טונקלקייט... פון דער פינסטערער נאַכט האָבן זיך דאָך די סילוועטן פון די מעכטיגע הייער אַרויסגעשניטן און געשטאַכן מיט זייער מאַסיווקייט דעם שווע-

בענדיגן נאכט-הלל. זיי האָבן אויסגעזען נישט ווי הייזער, נאָר ווי שאַטנס פון מעכטיגע, נישט אָנזענדיגע וועזנס, וואָס געפינען זיך ערגעץ-וואו אין דער לופטן.

זיי זענען איצט אַרויסגעקומען אויף דעם ברייטן אומ-היימלעכן איסאַאָקיעווסקין פּלאַץ. זיי זענען ביידע, ווי צוויי טראַפּנס, פאַרלירן געוואָרן אין דעם ים פון פינסטערניש, וואָס האָט איינגעשלונגען דעם גרויסן פּלאַץ. דער מעכטיגער סאָבאַר, געבויט פון גראַניט און שטאַל, האָט זיך צעלייגט איבערן גאַנצן פּלאַץ און עס האָט זיך געדאַכט, אַז די גאַנצע נאַכט, וואָס ליגט איצט איבער דעם פּלאַץ, באַשטייט פון גראַניט און שטאַל — נישט דורכזושפאַרן. קיין פונק פון אַ לייכט האָט זיך נישט געזען איבערן פּלאַץ, נאָר פון איין זייט גאַס איז גע-שטאַנען אַ גרויס און מעכטיג הויז און פון אַלע זיינע הויכע רייכע פענסטער האָט זיך אַרויסגעגאַסן אַ יום-טובדיג לייכט.

— היינט איז אַ זיצונג פון מיניסטאַרן-ראַט, — האָט מיר-קין געזאָגט, קוקנדיג אויף דעם באַלויכטענעם פענסטער פון דעם גרויסן הויז אַרויס, וואו עס האָט זיך געפונען דער מיניסטאַרן-ראַט. — היינט איז אַ זיצונג פון מיניסטאַרן-ראַט, — האָט דער ייד נאָך אים אָפּגעענטפערט.

מירקינען איז עפעס אומהיימלעך געוואָרן פאַרן יידן. ער האָט זיך אָנגערופּן:

— איך גיי צו טראַאיצקי בריק. און איר ?
 — איך גיי אויך דאָרט אַהין, צום ווינטער-פּאַלאַץ.
 — וואָס האָט איר ביים ווינטער-פּאַלאַץ צו טון ?
 — גאַרנישט, גלאַט אַזוי... יעדן אָוונט, איידער איך לייג זיך שלאָפּן, גיי איך זיך איבער צום ווינטער-פּאַלאַץ.

— צום ווינטער-פּאַלאַץ ? נאָך וואָס ?
 — נאָך וואָס, פרעגט איר ? — איך גיי דאָרט אַהין תּפּלה טון, — ענטפערט אָפּ דער ייד.

מירקין איז דערשטוינט געבליבן, אָבער געשוויגן. אַזוי אויך זיין באַגלייטער. אַזוי זענען זיי שוין געגאַנגען איבערן גאַנצן וועג. דער פּלאַץ פאַרן צאַרס שלאָס איז נאָך מער געווען

איינגעטונקט אין דער פינסטערניש, ווי דער איסאָאָקיעווסקי פּלאַץ.

די הייזער פון די פאַרשידענע מיניסטעריומס אַרום דעם פּלאַץ זענען אַלע געווען אויסגעלאָשן און איינגעשלאָנגען אין דער נאַכט אַריין. אין מיטן פּלאַץ האָבן זיך נאָר געפינקלט די קעמפּפּנדיגע ליכטער פון די פיר לאַמטערנעס אַרום ניקאַ-ליאָיס דענקמאַל, וואָס די נאַכט האָט זיי געוואָלט דורכאויס איינשלינגען. די נאַכט האָט אויך געוואָגט אויסצוציען אירע לאַפּעס אויפן קייזערלעכן שלאָס. דער גרויסער שלאָס איז געשטאַנען ווי אַ טויטן-הויז, אַריינגעוואָרפן אין דער נאַכט אַריין. גאָר פון אַ הויכן, הויכן שטאַק האָט זיך אַרויסגעפינקלט איין-איינציג פאַרעסן ליכטל פון אַ הויך פענסטער אַראָפּ. דאָס ליכטל, האָט זיך געדאַכט, דרינגט נישט פון פענסטער אַרויס, גאָר עס הענגט ערגעץ-וואו אין דער לופטן. אַ ווינט האָט גענומען מען בלאָזן פון דעם אָפענעם ניצוואַ-ברעג, און האָט גענומען טראָגן די פּאַלעס פון די קאַפּאַטעס און די היטלעך פון די גייענדיגע. דער ייד איז געבליבן שטיין אויפן מיטן פּלאַץ, אַזוי ווי ער וואָלט געוואָלט פאַרהיטן זיין היטל פון קאַפּ. אַזוי האָט זיך אויך מירקין אָפּגעשטעלט. פּלוצלינג האָט מירקין דער-זען, ווי דער ייד הויבט אויף איבער זיין קאַפּ זיינע אומנאַ-טירלעך לאַנגע הענט, וואָס האָבן זיך אין דער פינסטערקייט פון דער נאַכט נאָך העכער אויסגעוויזן. מירקין האָט זיך געדאַכט, אַז דער ייד דערגרייכט ערגעץ-וואו מיט זיינע הויכע הענט די נישט-געזעענע וועלטן. און פּלוצלינג, טייטעלנדיג מיט זיין מעכטיגער האַנט צו דעם לויכטנדיגן ליכטל פון ווינטער-פּלאַץ, זאָגט דער ייד אין אַ בעטנדיגער מעטאַלענער פעסטער שטימע, וואָס איז געקומען, דאַכט זיך, נישט פון זיין קעל, נאָר פון ערגעץ-וואו נאָך טיפּער:

— וואָרף דיין אַנגסט אויף די גוים, וואָס קענען דיך נישט און אויף די פעלקער, וואָס לעסטיגן דיין נאָמען. צופיר דאָס הויז און לאָז נישט איבער אַ שטיין אויף אַ שטיין — אַזוי ווי דו האַסט צו אשור און צו בבל געטון!

- וואָס איז דאָס? - פּרעגט מירקין דערשראָקן, אָנ-
 כאַפּנדיג דעם יידן ביי דער האַנט.
 - מיין תּפּלה פאַר גאָט. - ענטפּערט אָפּ דער ייד און
 פאַרשווינדט אין דער פינסטערער נאַכט, איבערלאָזנדיג מירקינען
 אַ פאַרוואַנדערטן און אַ דערשראָקענעם איינעם אַליין.

אין רעסטאָראַן „דאנאן“

אין רעסטאָראַן „דאנאן“, אויף מאַרסקאַיאַ, האָט דער אַלטער גבריאַל חיימאָוויטש מירקין געגעבן אַ פאַמיליען-מאָלצייט-לכבוד דער פּלה פון זיין זון, נאַטשקאַ, און אירע עלטערן. עס זענען נאָר דערביי געווען די נאַענטסטע מיטגלידער פון דער משפּחה: דער באַרימטער אַדוואָקאַט מיט זיין פּרוי, די פּלה מיט איר חתן, און גבריאַל חיימאָוויטש. יאָ, נאָך איינער: אַלגאַ מיכאַילאָוואַס קוזין, איר „נישט-אַפּטרעטנדיגער שאַטן“, נאָאום גרינאַראָוויטש, וועלכער האָט זיך גערעכנט צו דער משפּחה. זעלבסטפאַרשטענדלעך, האָט דערביי העלענאַ ניקאָלאָ-יעוואַ, גבריאַל חיימאָוויטשעס אומגעזעצלעכע פּרוי, געפּעלט. זי האָט עפּעס אַליין אַזוי געהאַט איינגעאַרדנט, אַז זי איז אויף אייניגע טעג אַרויסגעפאַרן צו אירער אַ פּריינדין נאָך גאַטשינע, ביז די פאַמיליע-פּיערלעכקייטן, וועלכע האָבן געזאָלט פאַרקומען צוליב די תּנאים פון זאַכאַרישקען, וועלן זיין פאַר-איבער, און זי וועט קיינעם נישט שטערן. דאָס עסן איז פאַר-געקומען נאָך אַן אָפּער-פאַרשטעלונג, וואו מען האָט געהערט שאַליאַפּינען אין „מעפיסטאַ“ און געזען דעם נייעם פעטער-בורגער טאַנץ-שטערן, די קאַרסאָווינאַ. אין דער פּאַזשע אין טעאַטער איז אויך געווען מישענאַ. דער פּלהס ברודער. נאָר

אין רעסטאָראַן האָט דער אַדוואָקאַט בשום אופן נישט געוואָלט געפן די דערלויבניש דעם וון מיטצוגיין, פדי עס זאָל נישט עמיצער באַטערקן זיין גימנאַזיע-אונגפאַרם און צוליב דעם זאָלן זיך נישט אַנטוויקלן קיין נייע שוועריקייטן ביים זונס היי-יאָריגן פאַרענדיגן די גימנאַזיע. דער אַדוואָקאַט איז שוין סיי-ווי-סיי געווען באַזאָרגט, צוליב זיינע שלעכטע צייכנונגען אין מאַטעמאַטיק.

די מענער האָבן געטראָגן אויף זייערע פראַקן זייערע אוניווערסיטעטס-אויסצייכנונגען, און גבריאָל היימאָוויטש, ווי שטענדיג, זיין „אַנאַ“ פון דריטער קלאַס, וואָס ער האָט געקראָגן פאַר זיינע פאַרדינסטן אין די אַזיאַטישע איינזבאַנען.

דאָס עסן האָט מען סערווירט פאַר דער קליינער גע-זעלשאַפט אין אַ פּריוואַטן קאַבינעט, איבער דעם פאַמיליען-כאַ-ראַקטער, וואָס דאָס עסן האָט געטראָגן, און אויך איבער דער אַנטיסעמיטישער שטימונג, וואָס האָט דאַמאָלסט דערגרייכט אין דער צאָרשער הויפט-שטאָט צו דער העכסטער מדרגה, צוליב דעם פאַרשטייענדן בייליס-פּראָצעס. (דעם פּראָצעס האָט מען פאַר דעם באַרימטן אַדוואָקאַט נישט געטאַרט דערמאָנען, ווייל צו-ליב זיין נישט קאָנען דורכקומען מיט דעם פאַרטיידיגונגס-קאָמיטעט, איז די הויפט-פאַרטיידיגונג איבערגעגעבן געוואָרן נישט אים, נאָר זיינעם אַ קאָנקורענט).

דער גרויסער, הויכער זאָל, אין וועלכן די קליינע גע-זעלשאַפט האָט זיך געפונען אַרום דעם ברייטן רונדיגן יום-טובדיג באַדעקטן טיש, איז באַגאַסן געווען מיט צעבערס עלעקטריש ליכט, וואָס האָט אַרויסגעשטראַמט פון אַלע ווינקלען פון באַלען און פון די ווענט. דאָס ליכט האָט זיך אָפגעשלאָגן אָן די הויכע מאַרמאָרנע זיילן פון זאָל, און האָט זיך געפינקלט אין טויזנטער רעגנבויענס אין קרישטאָל, און געבלישטשעט אַרויס פון פאַרגאַלדעטן באַרנז. הינטער יעדן שטול פון יעדן גאַסט איז געשטאַנען אַן אויסגעצויגענער קעלנער אין בלאַנק-ווייסן אַנגעטון, וועלכער האָט מיט לייכטע, נישט-געזעענע באַ-

וועגונגען באַדינט זיין הערר, ביי דעם מיט בלומען באַדעקטן טיש.

דאָס עסן איז געווען, ווי תמיד אין רוסלאַנד, רייך, פיל און אויסטערליש. פאַרטוגעזישע אויסטריצעס, וואָס מ'האַט אין ספעציעל געאיזטע וואַגאַנען געבראַכט פון אויסלאַנד, רוסישער קאַוויאַ, פראַנצויזישער שאַמפאַניער. די קעלנער זענען געלאָפן הין און צוריק און אַריינגעבראַכט פאַר די געסט צו ווייזן די לעבעדיגע גליטשיגע פאַרעלן, וואָס האָבן זיך געשאַפלט אין די נעצן. אין זייערע בלויע שלימיגע שופן איז נאָך געלאָפן דער קאַלטער סוד פון די בערג-וואַסערן, פון וואַנען מען האָט זיי אַרויסגעכאַפט. רחמנות-דערוועקנדע, פישטשענדיגע, מיט גלאַנציע פעדערן באַקליידטע פייגל אין שטייגן. דאָס אויג-דערקויקנדיגע, מיט זייערע נאַטור-פאַרבן, ספעקטאַווע גרינסן, אַז זיי זאָלן נאָך מיט זייער לעבעדיגן אַטעם דערוועקן דעם אַפעטיט צו זיך פון די עסערס.

דאָס געשפרעך ביים טיש איז אָנגעגאַנגען לאַנגזאַם און אַ ביסל שטייפלעך. די מחותנים האָבן זיך ווייניג-וואָס געקענט. די מיטער מיט דער טאַכטער זענען גבריאַל חיימאָוויטשן גע-פעלן געוואָרן פון ערשטן אויגנבליק: אַלאַג מיכאַילאָוואַ מיט איר שווייגנדיגער האַלטונג און נינאַטשאַ מיט איר האַרציגער גליבלעכקייט, פאַר וועלכע גבריאַל וואָלט אַלצדיג אַוועקגעגעבן. דעם אַדוואַקאַטס צוריקגעהאַלטענע קאַלטקייט האָט דעם אַלטן מירקין אַ ביסל אָפגעשטויסן (סאָלאַמאַן אַסיפּאָוויטש האָט קיינ-מאַל נישט פאַרגעסן דעם פּבּוד, וואָס ער אַליין און אַנדערע זענען אים שולדיג און, ווי מענטשן, וואָס לעבן אונטער דער זון פון באַרימטקייט, האָט ער שטענדיג דערוואַרט, ביי יעדער נייער באַקאַנטשאַפט, פון וועמען דאָס זאָל נישט זיין, דעם אויסדרוק פון באַגייסטערונג.) אָבער גבריאַל חיימאָוויטש האָט זיך אויך נישט געהאַלטן פאַר אַבי-ווער. די קילקייט, וואָס האָט געהערשט צווישן די צוויי הויפט-מחותנים, האָט שטייפלעך פאַרשווערט דאָס געשפרעך. נאָר מ'האַט איינגעלעך גאַרנישט געדאַרפט רעדן. פאַר אַ גוטער געמיטלעכער שטימונג האָט גע-

זאָרגט דער שאַמפּאַניער און די גוטע מוזיק, וואָס איז געשפּילט געוואָרן פון אַ רומענישן אָרקעסטער.

נאָר דערפאַר האָט די קילקייט, וואָס האָט געהערשט צווישן די מענער, געגעבן אַ געלעגנהייט נינאַטשקאַס באַלעבטן טעמפּעראַמענט אַרויסצוווייזן זיין רירעוודיגן טאַלאַנט צו פאַרקניפּן די מענער און זיי אַריינצוברענגען אין אַ פּריינטלעכער שטימונג. אין אירע אויערן זענען געזעסן נאַקעט-בלויז די גרויסע ניס-בריליאַנטן פון דעם ריינסטן ווייס-בלויזען קאַליר, וואָס גבריאַל חיימאָוויטש האָט מיט אייניגע טעג צוריק אויסגעכאַפט ביים באַרימטן פעטערבורגער יואוועליר „פּאַרוזשע“. די ברייליאַנטן זענען געווען באַשטימט פאַר אַ גרויספירשטלעכער געליבטער, נאָר דער אַלטער מירקין האָט זיי אויסגעדונגען און צוגעשיקט פאַרן טעאַטער-גיין אין אַן אומענדלעך-גרויסן בוקעט ניצער-פּיילכן. (אָ, ער האָט געוואוסט, דער גבריאַל חיימאָוויטש, ווי אומצוגיין מיט דאַמען.) אויף איר נאַקעטן הויכן מיידלש-קינדישן האַלז זענען געווען די געציילטע אַריענטאַלישע פּערל, וואָס זאָכאַריס מוטער האָט איבערגעלאָזט נאָך איר טויט אַ מתנה פון איר פאַר זאָכאַריס פּלה. נאָר מער ווי די ברייליאַנטן און מער פון די פּערל האָבן לעבעדיג געצאַפּלט אירע טינט-שוואַרצע פאַר-לאַקטע האָר און איר ברוין-טונקעלער אָפּגעברענטער קערפער, וואָס האָט זיך, ווי אַ יואוועל פון זיין ראַם, אַרויסגעגאַסן פון איר שוואַרץ-שפּאַניש שפּיצן-קלייד, אויפגענייט אויף בורשטיין-קאַלירנדיגן אַטלעס...

זי איז געזעסן צווישן איר פּאַטער און איר צוקונפטיגן שווער. איר חתן האָט זי איבערגעגעבן צו איר מוטער (ער איז דאָך געווען אינגאַנצן אַ פאַרכאַפטער פון אַלגאַ מיכאַילאָוו-נאַס שטילער פאַרנעמלעכקייט), און זי אַליין מיט אירע צוויי נאַקעטע הענט, געפלאַכטן צווישן איר פּאַטער און איר שווער, האָט דאָ נאָך דעם איינעם „אוכאַזשעוועט“, און דאָ נאָך דעם אַנדערן, און נישט איינמאַל האָבן זיי ביידע געמוזט שמייכלען אין איין שמייכל, וואָס נינאַטשקאַס חן האָט ביי זיי אַרויסגערופּן מיט איר געשיקטן מאַנעוור.

דאָס געשפרעך האָט זיך איצט געדרייט אַרום דער פראַגע פון וואוינונגען, אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פאַרשטייענדן איינ-אַרדנען זיך פון דעם נייעם פּאַר. (זעלבסטפאַרשטענדלעך, איז וועגן לעצטן נישט דערמאָנט געוואָרן, כאָטש אַלע האָבן גע-וואוסט, וועגן וואָס עס האַנדלט זיך.) נאַאום גריגאָראָוויטש, דער „קויזן“, איז געווען דער הויפט-אַנפירער און באַלעבסטער אַנטיילנעמער אין דעם געשפרעך. דאָס פראַבלעם איז געווען, ווי אַזוי איז בעסער איינצואַרדנען זיך: אָדער אין אַ מאַדערן הויז, וואָס האָט אַלע נייע באַקוועמלעכקייטן, אין דעם נייעם פאַרנעמען קוואַרטאַל אויף „קאַמענע-אַסטראָווסקי פראַנס-פעקט“, וואָס איז געוואָרן אין פעטערבורג זייער מאַדערן, צי (ווי דער „ענגלענדער“ האָט געהאַלטן אין איין אַגליטירן פאַר זיין פראַיעקט) אין אַן אַלטן אַלעקסאַנדראָווסקי „אַסאַבניאַק“ אויף דער אַריסטאָקראַטישער „נאַבערעזשני“, געבויט פון דעם באַ-רימטן אַרכיטעקט „קוואַרענגהי“, אָדער אין אַן אַנדערן קוואַר-טאַל, נישט ווייט פון „אַדמיראַלטייסקי“, וואָס מען קאָן נאָך קריגן פאַר אַ גוטן פרייז. זעלבסטפאַרשטענדלעך, דאַרף מען עס צופאַסן צו די נייעסטע פאַדערונגען, מיט אַלע באַקוועמ-לעכקייטן, מיט צענטראַל-באַהייצונג און אַ פּריוואַטער ווינדע, נישט צו באַדאַרפן קריכן אויף די אומהיימלעכע הויכע שטיינערנע טרעפן. זעלבסטפאַרשטענדלעך, מוז עס געמאַכט ווערן דורך אַ פעאיקן אַרכיטעקט, אַז ער זאָל נישט איבערפירן דעם סטיל פון הויז, און עס אויסמעבליירן מיט אַלטע אַנטיק-מעבל, אַלעק-סאַנדרניסקי אַמפיר, אָדער פראַנצויזישע לואיסן, וועלכע ער, דער „ענגלענדער“, וואָס איז אַ מבין אין די זאַכן און קען אַלע פאַרוואַפנסטע אַנטיק-געשעפטן פון פעטערבורג, נעמט זיך אונטער דאָס איינצושאַפן; און אַמאָל קאָן מען נאָך אַנטרעפן אויף אמת-גוטע שטיקלעך.

— אַזאַ הויז, וואו טויטע מומעס, למשל, וואַנדערן אַרום ביינאַכט און ועצן זיך אַוועק אויף די אַלטע פּאַטעלן אין די ווינקלעך, וואו זיי זענען געוואוינט געווען צו מאַטלען ביי זייער לעבן, אָדער קומען פון קבר אַרויס אויפצוזוכן זייערע

ליבע-בריוו און אנדערע זינד, וואָס זיי האָבן פאַרגעסן אין די שופּלאַדן פון די אַלטע שראַנקן, - האָט נינאַטשקאָ חוזק גע- מאַכט אין איר בעסטן הומאַר, אין וועלכן זי האָט זיך געפונען.

- טיילמאָל ביסטו גרויזאַם, נינאַטשקאָ, - האָט זיך אָפגע- רופן אַלגאָ מיכאַילאָוואַ און אונטערדריקט אַ שמיכל, וועלכער האָט זיך באַוווּזן און באַלעבט אירע שיינע אויגן, - אָפטמאָל קלער איך: פון וואָנען קומט עס צו דיר?

- גיין, מאַמעשקע, איך מיינ עס מיט אַן אמת - עס איז אפשר ראַמאַנטיש אַזוי צו לעבן אין אַלעקסאַנדראָווסקי גייסט, עכט פעטערבורגיש, ווי די „פיקאָוואַ דאַמאַ“. אָבער מיר האָבן גענוג אונזערע אייגענע גייסטער אין אונזער היינטיגן לעבן, און מיר דאַרפן נישט אַרויסרופן אַלטע פון קבר אַרויס. ווי מיינסטו, פאַפעשקע, - האָט זי געזאָגט, אויסשטרעקנדיג איר נאַקטע רעכטע האַנט צום פאַטער, און געווענדט זיך מיט איר באַלעבט פנים צו איר לינקער זייט, צו גבריאַלן: - ווי גאָט איז מיר ליב, איך האָב אַליין מורא פאַר די גייכטער וואָס וואוינען אין מיר, דאַרף איך נאָך האָבן אַ הויז מיט גייסטער...

- האָט נישט קיין מורא, נינאַ סאַלאַמאַנאָוואַ, מירן אייך העלפן די גייסטער פאַרטרייבן, אי פון הויז, אי פון אייך אַליין, - האָט דער אַלטער מירקין געקושט איר אויסגעשטרעקטע לינקע האַנט.

און פּדי איבערצובעטן דעם אָפגעשמיסענעם „ענגלענדער“ האָט דער באַרימטער אַדוואָקאַט געזאָגט צו אים פון איבערן טיש:

- נו, וואָס קאָן מען טון, נאַאום גריגאָראָוויטש? גאָר אַ גאַנץ נייער דור דער היינטיגער. קיין איין ברעקל ראַמאַנטיק נישט, טרוקענער רעאַליזם. נישט ווי מיר.

- דאָס איז אמת, - האָט געזאָגט דער אַלטער נאַאום

גריגאָראָוויטש, האָלב אין געלעכטער, האָלב אין אַ קרעכץ, און בשעת מעשה געקוקט אין אָלגאָ מיכאַילאָוואַס שיינע אויגן. אָלגאָ מיכאַילאָוואַ, וועלכע איז געזעסן אויף דער צווייטער טער זייט פון גבריאַל חיימאָוויטש, האָט מיט אַ גראַציעזער באַוועגונג אויפגעהויבן אַ האָר, וואָס האָט זיך איר אַראָפּגע-גלייטשט איבער איר שטערן און צוריק אַרויפגעלייגט אים אויפן שוואַרצן גלאַטן שייטל, וואו ער האָט באַלאַנגט. זי האָט זיך אָנגערופן:

— און דאָך בין איך זיי נישט מקנא, די נייע. — און ווענדנדיק זיך מיט איר שמייכל צו נאַאום גריגאָראָוויטשן, האָט זי געזאָגט דירעקט צו אים: — נישקשה, מיר, נאַאום, בלייבן געטריי אונזער דור.

די אין ווייס געקליידעטע קעלנער האָבן דערווייל סער-ווירט מיט פּמעט נישט-געזעענע, אינגאַנצן אומגעהערטע באַ-וועגונגען, די פּאַרעלן, וואָס האָבן ערשט מיט אַ פּאַר מינוט פריער אַזוי פּריש-לעבעדיג געצאָפּלט זיך אין נעץ. גבריאַל חיימאָוויטש האָט אויף זיין גאָפּל אָנגענומען אַ שטיקל ווייסע פלייש פון דער פּאַרעלס בויך, און מיט דער צווייטער האַנט געוויזן אויף זיין זון:

— אָט דער האָט זיך נאָך פאַרוואַנדלט אין פּריערדיגן דור אַריין.

— זאָגט עס נאָכאַמאָל, גבריאַל חיימאָוויטש, — האָט נינאַטש-קאָ צו אים געזאָגט, — איך האָב עס שוין איינמאָל מיטגע-טיילט מיין נייעם הער. איך ווייס גאָרנישט, ווי אַזוי איך וועל דורכקומען מיט אים; אָדער ער וועט זיך מוזן צופאַסן צו מיין דור, אָדער איך צו זיינעם, וואָס איך גלויב קוים.

— נישקשה, מיר נעמען אים זייער גערן אויף אין אונזער דור אַריין. נישט וואָר, נאַאום? — האָט אָלגאָ מיכאַילאָו-נאַ געזאָזט, און אַליין נישט באַמערקנדיג, וואָס זי טוט, האָט זי איר נאָקעטע גראַציעזע האַנט אַרויפגעלייגט אויף איר שכנס אַקסל.

פון דער באוועגונג האָבן זיך ביידע גערויטלט, אי אָלגא מיכאַילאָוואַ, אי מירקין; מ'האָט עס אָבער קוים באַמערקט.

מירקין איז געזעסן איבערגעבויגן, פמעט איינגעהויקערט איבער זיין טעלער. ער האָט עפעס נישט געוואָגט אויפצוהויבן זיין בליק און אַריבערצוקוקן דאָרט, אויף יענער זייט, וואו עס זענען געזעסן זיין פֿלח און זיין פאָטער. דערפאַר אָבער איז זיין גאַנץ וועגן פֿול געווען מיט אָלגא מיכאַילאָוואַ. ער איז גליקלעך געווען, וואָס ער זיצט נעבן איר, וואָס די באַווע- גונגען פֿון אירע הענט זענען אַזוי נאָענט צו אים. ער האָט טיף געטרונקען דעם איידעלן געשמאַק, וואָס האָט זיך גע- טראָגן פֿון איר שאַרף, פֿון איר קלייד, פֿון איר אָפענעם בוי- זעם. ער האָט איינגעאַטעמט דעם אַטעם פֿון איר פיגור, פֿון אירע האַר, פֿון איר נשמה אַרויס. איר לייכטער, גאַרנישט ווילנדיגער און דערביי אַזוי פֿיל זאָגנדיגער בליק, האָט אים נישט דענערווירט, נישט גערייצט, נישט גערופֿן, נאָר האָט אים אַריינגעבראַכט אין אַ פּאָלקאַמער רואיקייט, אין אַן אָבסאָליוטער זיכערקייט. ער האָט זיך גאַרנישט געפֿילט זינדיג מיט דעם געפֿיל צו איר, וואָס האָט באַוואוינט זיין גאַנץ וועגן. פאַר- קערט, ער האָט זיך דורכדעם געפֿילט געאיינלעך אויסגעליי- טערט און בעסער. און וואָסערע מאַדנע קאָמישע געדאַנקען - געדאַנקען, וואָס זענען נאָך פאַרטויבט אין אַן אומקלאַרער ווייט- קייט; געדאַנקען, וואָס זענען נאָך נישט רייף, וואָס ער וויל זיך זיי נישט אינגאַנצן דערקלערן... דורך זיין לעגאַלער פאַר- בונדנקייט צו נינאַטשקען, האָט זאכאַרי זיך געפֿילט שולדיג אין עפעס. און אַ מינוט האָט זיך אים אויסגעדאַכט, אַט אַזוי זיצנדיג אין דעם רייכן זאַל מיט זיין פֿלח, מיט זיין פּאָטער, אַז עפעס קומט דאָ פאַר נישט ריכטיגס, נישט ערלעכס. אָבער ער האָט נאָר באַדאַרפט פֿון דער זייט וואָרפֿן אַ בליק אויף דער הויכער, גלייכער פיגור פֿון אָלגא מיכאַילאָוואַ, כאַפֿן איר איידעלן אַטעם, אום אויסצוגעפינען, אַז אַלץ איז ריכטיק און באַדאַרף אַזוי זיין.

עס איז געווען אזוי, ווי דאָס געפיל פון אַ קינד צו אַ
מוטער, וואָס ער האָט געהאַט פאַר אַלנאַ מיכאַילאָוונען, וואָלט
געכשרט און רעכט געמאַכט יענעם נישט קלאָרע געפיל, וואָס
ער האָט געהאַט פאַר זיין פֿרה...

הארשן אין שניי

נאָכן עסן האָט גבריאַל חיימאָוויטש פּאַרגעשלאָגן דער געזעלשאַפט דורכצופאַרן זיך אויף די „סטראַלעקעס“ צו די צייגיינער. דער אַדוואָקאַט האָט זיך קאַטעגאָריש אָפּגעזאָגט דער-פּון. „שוין נישט פאַר אונז, גבריאַל חיימאָוויטש – פאַר אַזעלכע יונגעלייט, ווי איר זענט.“ נינאַטשקאַ האָט זיך אָן דעם אָנגעכאַפט, דווקא באַשטאַנען דאַרויף. דער אַדוואָקאַט מיט זיין ווייב זענען אַהיים געפאַרן. די איבריגע געזעלשאַפט איז גע-פאַרן אויף צוויי שליטנס איבער דער „ניעווע“ אין פּוילן גאַלאַפּ צו די „אַסטראָוואַ“.

אין ערשטן שליטן זענען געזעסן נינאַטשקאַ און גבריאַל חיימאָוויטש. זיין ברייטע פיגור און דער גרויסער, ברייטער שאַפּענער פעלץ האָבן פאַרנומען דעם גאַנצן שליטן און דאָס קליינע מיידל אינגאַנצן אין זיך אַריינגענומען. דער פּורמאַן האָט געוואוסט, וועמען ער פירט און וואוהין ער פירט זיי, און מיט אַ גאַלאַפּ, וואָס מען האָט זיך נאָר געקאַנט דערלויבן אין פעטערבורג מיט געסט פון רעסטאָראַן „דאנאן“ נאָך צוויי אַ זיגער ביינאַכט, האָט ער זיך געלאָזט איבער דער ברייטער „ניעווע“ ווי אַ פּייל פון בויגן, אַזוי, אַז זאַכאַרי און נאַאָם, וועלכע זענען געווען אין צווייטן שליטן נאָך זיי, האָבן זיי צייטנווייז פאַרלירן פון די אויגן.

דער ווינט פון פלינקן געיעג האָט אויפגעוהויבן קרישטאָל-ריינעם שניי, וואָס איז ווי אַ ווייסע דעק געלעגן איבער דער „ניעווע“, און זיי געפאַטשט אין פנים אַריין, כאָטש די נאַכט איז געווען אַ רואיגע און אַן אויסגעשטערנטע און אַ לייכטיג באַלבהטע. גבריאָל חיימאָוויטש, וועלכער איז געוואָרן אָנגע-גאַסן מיט חשק פון דעם שאַמפּאַניער, וואָס ער האָט געטרונקען, איז ווי צוריק יונג געוואָרן. עס האָט זיך מיט אַמאָל געגעבן אַ וועק-אויף אין אים די גאַנצע לעבנסלוסט פון פאַרשוואַנדענע טעג... און איצט, האַלטנדיג נעבן זיך די קליינע ניגאַטשאַק האָט ער, ווי אַמאָל זיין זון, אַריינגעטרונקען אין זיך דעם פאַרפיום, וואָס האָט זיך געטראָגן פון אונטער איר וואַרימען פּעלץ, און ער האָט איר געסודעט אין אויער מיט זיין קאַלט-וואַרימען אַטעם:

— איך בין זייער גליקלעך, זייער גליקלעך, נינא סאָלאָמאָ-נאַוונאַ, וואָס איר האָט איינגעשטימט צו ווערן זאַכאַריס ווייב. איך בין זייער גליקלעך. און איך דאַנק אייך זייער.

— און איך אויך, פאַפעשקע... דערלויבט מיר אייך אָנ-צורופן פאַפעשקע. גבריאָל חיימאָוויטש, איך בעט אייך... — און זי האָט איר וואַריס פנים צוגעטראָגן און צוגעלייגט צו זיינע פליישיגע קאַלטע באַקן.

— מיר וועלן זיין פריינט, נישט וואָר, נינאַטשאַק?

— יא, פאַפעשקע, נישט אַנדערש, נישט אַנדערש, — און זי האָט מיט איר האַנט אַרומגענומען זיין ברייטן רוקן און אָנגערירט זיינע באַקנבערד. — איך האָב אַזוי לייב באַקנבערד. פאַרוואָס טראָגט נישט זאַכאַרי קיין באַקנבערד? איך האָב לייב, אַז אַ מאַנספאַרשויך זעט אויס ווי אַ מאַנספאַרשויך, שטאַרק, ברייט. איך וועל אים מאַכן טראָגן באַקנבערד, דעם זאַכאַר-יושאַק. אַזוי ווי זיין פאַטער.

— יא, ער איז דאָך נאָך אַ יינגל, דער זאַכאַרישאַק. מען באַ-דאַרף אים אויפוועקן. אַ גוטער, אַ האַרציגער, נאָר אַ יינגל. איך ווייס ניט, וואָס צו טון מיט אים.

— יא, פאַפעשקע, דאָס איז, וואָס איך זאָג. איך ווייס נישט פאַרוואָס איך האָב אים לייב געקראָגן, דעם זאַכאַרישאַק.

נישט אַנדערש, נאָר דאָס בלוט אין אים... דערפילט זיין פאָטער אין אים... — לאַכט נינאָטשקאָ און טוליעט זיך צו אים. גבריאָל חיימאָוויטש איז מיט אַמאָל ערנסט געוואָרן:

— איך בין אַזוי גליקלעך. דו ווייסט אַליין נישט, קינד, ווי דו האָסט גליקלעך געמאַכט אַן אַלטן פאַרלאָזענעם מאַן... — וואָס פאַר אַן אַלטער זענט איר, פאַפעשקע? איך וואָלט געוואונטשן, אַז זאַכאָריושקאָ זאָל זיין אַזוי אַלט ווי איר. — יאָ, מיידל, אַן אַלטער און אַ פאַרלאָזענער, שטענדיג געווען אַן איינזאַמער. ביי אונז איז דאָך קיין פאַמיליע נישט געווען, און איצט וועסטו אונז אַ פאַמיליע מאַכן. ווי איך האָב געבענקט נאָך דעם!...

— רעדט נישט אַזוי, פאַפעשקע! עס פאַסט פאַר אייך נישט אַזוי צו רעדן. איר זענט אַזאַ שטאַרקער, אַזאַ פעסטער, פאַפעשקע. אייך פאַסט צו רעדן גאָר אַנדערש. — דאָס איז פון פרייד, טאַכטער, פון פרייד...—און דער אַלטער האָט איר קאָפּ צוגעבויען צו זיין ברוסט, — פון פרייד און פון גליק.

— נו, איר האָט דאָס אַ מאַניער, פאַפעשקע, אַ דאַמע אַ מתנה צו דערלאָנגען. בריליאַנטן אין אַ בוקעט פייילכן באַ- האַלטן. די יונגע וואָלטן זיך ביי אייך לערנען באַדאַרפט. נישט ביי די היינטיגע. וואָס פאַר אַ דערפאַרונג! גבריאָל האָט באַהאַלטן אַ שמיכל אין זיינע צוויי באַרד- שפיצן אַריין.

— אַך, פאַפעשקע, נישט איינע געווען ביי אייך, וועל- כער איר האָט געקאַנט אויף אַזאַ מאַניער דאָס האַרץ מיטן קאָפּ פאַרדרייען. גוט, וואָס מען האָט נישט געלעבט אין אייער צייט, — סטראַשעט זי אים מיטן פינגער.

— געווען, מיידעלע, געווען, — ברומט דער אַלטער. — איהר וועט מיר אַלץ מוזן דערציילן, אַלץ. פאַ- פעשקע, קיין סודות פאַר מיר!

אין דעם האָט זיך דער שליטן אָפגעשטעלט אין אַ ווייס- באַשנייט וועלדל, פאַרן באַרימטן ציגיינער-קאַבאַרעט, פּאָנטאַנקאַל.

— און וואו זענען זיי? — האָט נינאַטשקאָ געפרעגט. —
 כ'האַב געמיינט, אַז זיי זענען מיט אונז.

— דאָס פערד ווייסט באַלד, וועמען עס פירט, — רופט
 זיך אָן דער אַלטער. נאָר פון דערווייטנס האָט זיך שוין
 געהערט דאָס קלימפערן פון צווייטן שליטן.

אין „פּאַנטאַנקאַ“ האָט מען דעם אַלטן גוט געקענט. קוים
 האָט מען אים דערזען, האָבן זיך צו אים אַ לאָז געטון פון
 קעלנער ביז דעם טאָטערשן באַלעבאָס מיטן שרויט-באַשפּריצטן
 פנים, וועלכער איז געקומען צולויפן פונם פרייליכן, רוישיגן
 זאָל אַרויס.

— אַך, גבריאַל חיימאָוויטש, פּאַטערל אונזערער! ווי
 לאַנג איז עס שוין, ווי מיר האָבן נישט געהאַט דעם פּבוד
 אייך צו זען ביי אונז! נעמט צו די פוטערס! וואָס פאַר אַ
 גליק, וואָס פאַר אַ יום-טוב! דאָס „רויטע צימער“ איז דערווייל
 באַזעצט, נאָר מיר וועלן עס פריימאַכן פאַר אייך. גיי, קאָלקע
 און זע אַרויסצופטרן די לייט. איר וועט זיין געדולדיג אַ מי-
 גוט, נישט אין אַלגעמיינעם זאָל, ניין, אין מיין ביוּראָ, ביז
 עס וועט פאַרטיג ווערן.

פּופצן פאַר הענט זענען גרייט געווען צוצונעמען די
 פוטערס און זיי צו באַדינען, נאָר דער טאָטערשער באַלעבאָס
 האָט קיינעם נישט צוגעלאָזט צו זיי. ער אַליין האָט געוואָלט
 האָבן דעם גאַנצן פּבוד.

— און נאַטאַליאַ סטעפּאַנאָוונאַ איז נאָך מיט אייך? — נאָך
 נישט אַנטלאָפן?

— נאָך דאָ, פּאַטערל, נאָך דאָ, ווי אַנדערש? וועט דאָס
 זיין אַ פריידי! באַווייליגט איר זי צו באַשטעלן מיט דער גאַנ-
 צער קאַפעליע צו אייך אין קאַבינעט?

— ניין, נאָר זי אַליין מעג קומען, און די אַקראַבאַטין-
 טענצערין, נישט אַנדערש, נאָר די אַקראַבאַטין-טענצערין.

— וואויל, פּאַטערל, וואויל, איר האָט באַדאַרפט זען,
 וואָס פאַר אַ פאַרשטעלונג זי האָט איצט געגעבן, די אַקראַבאַטין,
 איז גרויסן זאָל. דער זאָל איז געגאַנגען כאַדאָראָם. מען האָט

די סערוועטקעס געוואָרפן, ווי גאָט לעבט. אין אַ פּובליקום האָבן מיר היינט אַן אויסדערוויילטס, פיל הויכע נאַטשאַלסטוואָ פאַראַן, נישט די קליינע, וואָס צאָלן נישט. און פון הויף איז מען אויך דאָ. פירשט באַריס האָט אָנגעזאָגט, און פירשט אַרבאַ-זאָוו מיט זיין געזעלשאַפט, און פון האַנדלס-מיניסטעריום, און פיל רייכע לייט, אַזוי, אַז זיי האָבן אויסגעדרונגען איינער ביים אַנדערן די פאַר ברילאַנטן, וואָס „קאָקאַטשקע“ האָט געהאַט צו באַשענקען די אַקראַבאַטין. געמאַכט אַ גוט געשעפט היינט, „קאָקאַטשקע“, — האָט דער טאָטער נישט אויפגעהערט צו דערציילן.

— דו לאָז איבער דיין „קאָקאַטשקע“ מיט דער אַקראַ-באַטין און הייס בעסער דעם שאַמפּאַניער אויף אייז שטעלן, — זאָגט דער אַלטער מירקין, — און זע, אויב דאָס צימער איז שוין פריי.

— וועלכן ווינטשט איר, מאָנאָפּאָלקע ?

— ווי שטענדיג.

אַ פאַר קעלנער זענען אַוועקגעלאָפן אויספירן דעם באַ-פעל, און באַלד האָט מען די געזעלשאַפט אַריינגעפירט אין „רויטן קאַפינעט“, וואָס איז נאָך פול געווען מיט רויך פון פרעמדע מענער און מיט פאַרפוימען פון פרעמדע דאַמען, וואָס דער טאָטער האָט געהאַלפן צו פאַרטרייבן מיט זיין סערוועט.

— אך, גבריאַל היימאַוויטש, געדענקט איר יענע יאָרן, וואָס איז אָנגעבראַעט געוואָרן מיט דער נאַטשאַלסטוואָ פון באַן-מיניסטעריום. אַך, איז דאָס געווען אַ צייט, ווען איר האָט געהייסן נאַטאַליאַ סטעפּאַנאַוונען אין אַ באַליע אָנגעוואַרימטן שאַמפּאַניער אַריינזעצן... נישט אַנדערש, נאָר אין באַליע אַריינ-זעצן, — האָט דער טאָטער געזאָגט, איבערדעקנדיג דעם טיש מיט פרישן באַדעקעכץ.

— ווער האָט דיך געפרעגט, באַלוואַן! — שרייט אויף אים גבריאַל, — וואָס פּאָלסטו מיט דער צונג, אַז מען באַצאָלט דיר נישט דערפאַר ?

נאָר דער טאָטער האָט שוין געקענט זיינע געסט. וואָס

מער זיי האָבן געשריגן אויף אים, אַז ער זאָל האַלטן זיין מויל און נישט פלוידערן, אַלץ מער האָבן זיי געוואָלט, אַז מען זאָל דערציילן פון זייערע גבורות.

— אַדער, דאַמאָלסט, גבריאָל חיימאָוויטש, ווען איר האָט געגעבן דאָס מיטאָג פאַר דעם פאַרזיצענדן פון דער באַן-קאָ-מיסיע, גראַף קארמין, ווען איר האָט געהייסן, אַז נאַקעטע פּראַנצוינקעלעך זאָלן באַדינען די געסט...

— איך האָב דאָך דיר באַפוילן צו שווייגן, פאַרשטאַ-נען? — האָט גבריאָל חיימאָוויטש געזאָגט אין דעם טאָן, וועלכן ער באַנוצט פאַר זיינע אָנגעשטעלטע, און מען האָט אים גע-פּאָלט. זיינע געל-גרויע באַקנבערד האָבן זיך אויפגעשטעלט, זיינע ברעמען האָבן זיך אויפגעשטעלט, און די צוויי טשוּפּרי-געס, וואָס זענען געלעגן גלאַטיג פון ביידע זייטן פון זיין שרונט, האָבן זיך אויך באַוואויגן.

— איך הער, — האָט דער טאָטער געזאָגט, ווי אַ טאָלדראַט, און שוין נעטון זיין ווייטערדיגע אַרבעט אין שווייגן.

— אין רוסלאַנד קאָן מען ניכטערערהייט גאַרנישט אויפ-טון. מען דאַרף זיי צוערשט אָנשיכורן, אום עפעס דורכצופירן: אַז נישט, לייגן זיי דיר שטיינער אין וועג, — האָט דער אַל-טער מירקין זיך געווענדעט צו די אַרומיגע, ווי פאַרענטפערן-דיג זיך פאַר עפעס. — פאַרשטענדלעך, מען האָט געמוזט אַמאָל אויסטרינקען, און ער דערציילט דיר דאָ מעשיות!

— אַך, פאַפעשקע, בייזער דיך נישט, — האָט נינאָטשקא אים צערטלעך געגלעט איבער זיינע באַקן מיט איר נאַקעטער האַנט, וואָס זי האָט איצט באַפרייט פון דער הענטשקע. און מירקין האָט זיך געוואונדערט, ווי אַזוי זי האָט עס געוואָגט. גבריאָל חיימאָוויטש האָט געשמייכלט און איבערגעבעטן דעם טאָטערשן באַלעבאָס מיטן וואָרט „באַלואַן“, וואָס יענער האָט אָנגענומען פאַר אַ קאָמפּלימענט און געדאַנקט דערפאַר מיט אַ שמייכל.

דערווייל האָבן די קעלנער געבראַכט דעם שאַמפּאַניער, די גלעזער, פרוכטן. די פרוכטן זענען געווען אויסגעבעט ווי

זוי לייבעלעך פון קליינע קינדער אין וואַטענע קעסטעלעך. דאָס פֿרישסטע גרינס פֿון באַרגעס און דאָס רויטלעכע לייכט, וואָס די זון האָט באַקושט מיט אירע שטראַלן, האָט אַראָפּגעשיינט פֿון די פֿלוימען און אויסטערלישע פּעריסיקעס. נאָר ניגאַטשקאַ, וואָס איז געזעסן מיט גבריאַל חיימאָוויטשן אויף דער באַקווע-מער קאַנאַפּע, האָט מיט אירע דינע פינגערלעך געזוכט עפעס צווישן די פֿרוכט, אָנגענומען אַ באַרנע - אַוועקגעלייגט: אַ מיל-גרוים - אַ שמעק געטון, און לאַנגווייליג אַוועקגעלייגט.

- וואָס ווילסטו, ניגאַטשקאַ? - האָט דער אַלטער מירקין געפרעגט.

- גאָרנישט, עפעס אַ נאָרישער פּאַרלאַנג, נאָר גאָרנישט...
- וואָס אַזעלכעס, זאָג מיידעלע! געדענק אָן גאַט, זאָג!
- עס האָט זיך מיר פּאַרגלויסט קאַרשן. איך ווייס נישט פּאַרוואָס, נאָר ווען מיר זענען דורכגעפּאַרן די געפּרוירענע „ניעווע“ אין ווינט און שניי, האָב איך עפעס געקלערט פֿון קאַרשן.

גבריאַל חיימאָוויטש האָט געגעבן אַ וואונק צום קעלנער און געהייסן אַריינרופן דעם באַלעבאַס.

ווען דער מיט שרויטן באַשפּריצטער טאָטער האָט זיך געשטעלט פּאַר גבריאַל חיימאָוויטשן מיט דער גאַנצער בערייט-קייט אים צו דינען, האָט אים דער אַלטער מירקין געזאָגט:
- זאָג נאָר, אַלטיטשקער, איז נישט מעגלעך ערגעץ-וואו קאַרשן צו באַקומען? גיב נאָר אַ קוק.

- נישט מעגלעך, פּאַטערל, ווי גאַט איז לייב, נישט מעג-לעך. טעלעגראַפֿירט שוין דריי מאָל נאָך ניצע: „שיקט קאַרשן!“
„נאָך נישט רייף געוואָרן אין די וואַרים-הייזער!“ האָט מען געענטפּערט! - קלאַפט זיך אין האַרץ אַריין דער טאָטער.

- דו זאָגסט נישט קיין לייגן? - קוקט אים אָן גבריאַל חיימאָוויטש מיט זיינע אויפגעוויבענע ברעמען.

- פּאפּעשקע, ווי אַזוי קאָנט איר דאָס? און עס לוינט זיך, אסור, נישט, - האָט ניגאַטשקאַ אים באַרוואַיגט.

- ניין, באַריינע, גבריאַל חיימאָוויטש קאָן אַלץ זאָגן אויף

מיר, אַלץ וואָס אים ווילט זיך, - קלאַפט זיך דער טאָטער אין ברוסט, - ער האָט מיך דאָך געקענט, ווען איך בין נאָך נעווען אַ שיק-יינגל אין דעם אַלטן געשעפט, און ער איז דאָך מיין בעל-טובה. ער האָט דאָך מיר דאָס געלט אויסגעבאָרגט דאָס געשעפט אָפּצוקויפן, ווען דער אַלטער באַלעבאָס איז גע-שטאַרבן. אַרויפגעקומען אין קאַנטאָר. „וויפיל דאַרפסטו?“ „אַזוי פיל און אַזוי פיל.“ „גיי צו דער קאַסע!“ מיך גישט געקענט און מיר געטרויט. און דאָס געלט אָפּגעצאָלט בלויז מיט געטראַנקען, מיט טרינק-געלט בלויז. אַט אַזעלכער איז גבריאַל חיימאָוויטש.

- און וועגן דעם האָב איך אויך געהייסן שווייגן.
געהערט?

- געהערט, גבריאַל חיימאָוויטש.
- און זאָך זאָגסטו אַ לייגן. דו האָסט יאָ קאַרשן.
- נאָר איין-איינציג קערבל, אַ טויז, צי אַ שטיק צוואַנציג אינגאַנצן. פאַרן גרויספירשט באַריס. נאָך מיט אַ וואָך צוריק באַשטעלט. „דו טעלעגראַפיר נאָך מאַנטע קאַרלאַ, און לאָז דיר ברענגען קאַרשן אויפן צוויי-און-צוואַנציגסטן. אַז גישט, וועל איך פון דיר די הויט אָפּשינדן אַ לעבעדיגן“, האָבן זיי באַ-וויליגט צו לאָזן וויסן פון פאַלאַץ דורך זייער סעקרעטאַר. גע-מיינט, אַז זיי וועלן שיקן אַ קעסטעלע כאַטש, און דאָ שיקן זיי דיר אַ סך פאַפיר, פיל וואַטע, ווי אַ קינד דיר איינגעוויקלט, אַז עס זאָל זיך גישט צוקילן. אינגאַנצן אַ שטיק צוואַנציג, נאָך גישט רייף געוואָרן אין די וואַרים-הייזער, שרייבן זיי. נאָר איך וועל זיי אייך אַוועקגעבן. איך ווייס, אַז דער פירשט וועט מיך שלאָגן, מיט זיין שפיץ-רוט וועט ער מיך דורכשמייסן. זאָל ער שלאָגן, גישקשה, דיר בין איך אַ דאַנק שולדיג, מיין בעל-טובה. איר ווייסט, ער האָט דאָך מיר דרייסיג טויזנט רובל געבאָרגט צו קויפן די „אינסטיטוציע“, און ער האָט מיך רעכט גישט געקענט, אַ יינגל נאָך געווען. אַלץ האָב איך אים צו פאַרדאַנקען. דערלויבט, גבריאַל חיימאָוויטש, אַייער געערטע האַנט צו קושן.

— גענוג, האָב איך געזאָגט! גיי ברענג די קאַרשן, דער באַריניע האָט זיך פאַרגל'וסט „קאַרשן אין ווינטער“.

דאָס זאָגנדיג, האָט גבריאַל חיימאַוויטש אַרויסגענומען פון זיין פּוּעם-קעשענע אַ קליין נאָטיץ-ביכל און, נישט קוקנדיג אויף דער גאַנצער געזעלשאַפט, האָט ער מיט זיין גאָלדענעם בליי-פעדער פון דער זייגער-קייט עפעס פאַרצייכנט.

— זאַכאַרי, פאַרגעס נישט מאַרגן אַרויפצוקומען צו מיר אין קאַנטאַר, איידער דו גייסט אין געריכט. איך האָב עפעס מיט דיר איבערצורעדן, — האָט דער אַלטער מירקין פּלוצלינג, צו אַלעמענס פּאַוואַנדערונג, געזאָגט צו זיין זון.

דערווייל איז דער טאָטערשער באַלעבאָס אַוועק, און די געזעלשאַפט האָט אַ געוויסע צייט געטרונקען שאַמפּאַניער אין שווינגן. אין אַ מינוט צען אַרום האָט ער זיך באַווין. אין זיינע הענט האָט דער טאָטער געטראָגן אַ גרויסע פאַרצעליענע שיסל פּוּל מיט ווייסן, אומבאַרירטן שניי, און, אַזוי ווי אויף להכעיס דער נאָטור און ווי זיך צו רייצן מיט איר, זענען אין שניי גע-לעגן אויסגעבעט רויטע, פליישיגע קאַרשן. יעדער קאַרש באַ-זינדער האָט אַרויסגעלאַכט מיט זיין פּריילינג-רויטקייט פון דער ווינטערדיגער וויסקייט.

— איך דאַנק אייך, גבריאַל חיימאַוויטש, — האָט דער טאָטער געזאָגט און געשטעלט דעם טעלער קאַרשן פאַר גי-נאַטשקען...

גינאַטשקאָ האָט גענומען אַ קאַרש, אים צוערשט איבער-געוואָשן אין פּרישן שניי, איינגעטונקט אים אין איר גלאָז שאַמפּאַניער, און דערלאָנגט גבריאַל חיימאַוויטשן אין מויל אַריין.

— פאַרוזכט, פאַפעשקע.

דערנאָך האָט זי גענומען דעם טעלער אין צוריק דער-לאָנגט דעם דערשטוינטן טאָטער.

— נעמט עס צו, באַהאַלט עס פאַרן פּירשט. אַ שאַד איי-ער הויט.

- וואָס איז מיט דיר, נינאַטשקאַ? — האָט דער אַלטער מירקין געפרעגט.
- גאַרנישט, פאַפעשקע. צוערשט האָט זיך מיר עס פאַרגלוסט. איך האָב געמיינט, אַז מען קאָן עס נישט קריגן. געזען, אַז מען קריגט עס, גלוסט זיך עס מיר נישט מער, — האָט זי צו אים געשמייכלט מיט אירע שוואַרצע אויגן אין זיין רויטן פנים אַריין.
- נעם עס צו! — האָט דער אַלטער באַפוילן דעם טאָטער מיט אַ ביזער שטימע.
- פאַפעשקע, ביזערט אייך נישט, — האָט נינאַטשקאַ געזאָגט צום אַלטן, מיט איר קליינעם פינגער אויפן מויל, קיקנדיג מיט אירע אויגן אים אין פנים אַריין.
- דער אַלטער האָט באַלד געמוזט שמייכלען, אַזוי אַז דער טאָטער האָט שוין געוואָנט אים צו פרעגן:
- גבריאֵל חיימאָויטש, נאַטאַשאַ סטעפּאַנאָוונען באַווי-ליגט איר צו לאָזן דערשיינען? זי גייט אויס אייך צו זען.
- גוט, — האָט דער אַלטער געצויגן זיין וואָרט.

א פעטערבורגער נאכט

מירקינען איז אויסגעקומען צו זיצן אויף דער צווייטער זייט טיש, אין איין רייע מיט דעם „ענגלענדער“. ער האָט געשוויגן. דער „ענגלענדער“ האָט זיך יאָ אָנגערופן מיט אַ וואָרט אָדער צוויי. מירקין האָט אָבער ווי אויף צו להכעיס קיין וואָרט פון זיך נישט געקאָנט אַרויסברענגען. ער האָט געקוקט אויף זיין פאָטער, און די גאַנצע ווייט-קייט, וואָס איז געלעגן צווישן אים און זיין פאָטער דורך זיינע קינדער-יאָרן, האָט זיך ווידער באַנייט:

— ווער איז דאָס אָט דער ברייט-בייניגער, ברייט-פליי-שיגער מענטש, וואָס זיצט דאָ געגנאיבער אים מיט זיין פליה? — מיט זיין צוקונפטיג ווייב, מיט דער מוטער פון זיינע צוקונפטיגע קינדער? — ווער איז ער דאָס דער מענטש מיט די רויטע לאַנגע באַקן-פעלדער, מיט זיינע צעשפרייטע געל-גראַלעכע באַקן-בערד, וואָסערדיגע בלוילעכע אויגן? די אויגן-טאַרבעלעך, וואָס פאלדעווען זיך אין אַלטן מירקינס פנים, זענען דעם זון יאָ באַקאָנט, און עס דערמאָנט אים, אַז ער האָט אַ שייכות מיט אים, אָבער דער גאַנצער שטאַרק-געשניטענער קערפער קומט אים פאָר צום ערשטן מאָל, ווי פון אַ פרעמדן מענטש.

— וואָס האָט ער דאָס געטון די גאַנצע צייט איינער

אַליין אין פּעטערבורג אָן זיין פּאַמיליע? — מיט וועמען איז ער דאָס געווען? ווער איז ער? ווער קען אים?
 נינאַטשקאַ האָט שוין אַלץ געוואוסט, וואָס עס טוט זיך דאָרט אונטער מירקיס שטייף-געפּרעסטן העמד, אונטער דעם גלאַנצנדיגן הויכן שטערן זיינעם. זי האָט פּלוצלינג אויסגע- שטרעקט צו אים די האַנט, אַ נאַקעטע, אַ ברוינע, אַ דיניטשקע פּון איר שפיציגן אַרבל אַרויס פּון איבער דעם טיש. מיט אירע נערוועזע, דינע פינגער אַנגעהויבן אים אַרויסצופּשוּפּן:
 — קום דאָ אַהער, זאַכאַרישקאַ, קום אָט דאָ אַהער, נעבן מיר; איך האָב דאָך דיך אַ גאַנצן אָונט נישט געזען, — (איז זי פּלוצלינג איבערגעגאַנגען צו אים אויף „דו“, צום ערשטן מאָל, צייט זיי קענען זיך. און אַזוי ווי זי וואָלט זיך אַליין געווען דערשראָקן דערפאַר, האָט זי צוגעלייגט:) — איך האָב זיך פאַרבענקט נאָך אייך, קומט דאָ אַהער צו מיר, איך בעט אייך, אָט דאָ אויף דער קאַנאַפע. זייט מיר מוחל, נאַאום גריגאָראַ- וויטש, וואָס איר וועט דאָרט בלייבן אַליין.
 פאַרשעמטערהייט, גערויטלעכערהייט איז מירקין אַריבער- געגאַנגען צו איר און אַוועקגעזעצט זיך נעבן איר, אויף דער צווייטער זייט פּון זיין פּאַטער.

נינאַטשקאַ איז שוין געווען אין איר בעסטער שטימונג נאָך די פּאַר גלעזלעך שאַמפּאַניער. זי האָט גענומען איר גלאַז און דערלאָנגט מירקינען אין מויל אַליין. מירקין האָט אַ שלוק געגעבן — און דאָסזעלבע גלאַז דערנאָך דערלאָנגט זיין פּאַטער, און דערנאָך האָט זי אַליין געטרונקען.
 — אַזוי, איצט ווייס איך אייערע ביידנס געדאַנקען, — האָט זי געשמייכלט, און אַרויפלייגנדיג איר האַנט אויף מירקיס אַקסל, האָט זי דורכגעפירט מיט אירע פינגער איבער זיינע האַר:

— ווייסט איר, גבריאַל חיימאָוויטש, אַ זאַכאַרישקאַ איז אַ זייער גרויסער פריינט מיט מיין מאַמעשקען, מיט אַלגאַ מיכאַילאָוונען, אָבער אַזעלכע גרויסע פריינט, אַז אָפּטמאָל בין איך אייפערזיכטיג אויף איר. יא, איך זאָג עס אָפּ, און איך

האַב מורא, אַז צוערשט האָט זיך זאכאַרישקאַ פאַרליבט אין מאַמעשקען, און ערשט דערנאָך אין מיר. נישט וואָר, זאַכאַ-דישקע, זייט אייך מודה.

— יאָ, איך האָב אַלגאַ מיכאַילאָוונען זייער גערן און איך אַכט זי זייער, — זאָגט מירקין מיט אַ שמייכל.

— אויף אַלגאַ מיכאַילאָוונען קאָן מען נאָך אייפערזיכטיג זיין, — זאָגט דער פּאָטער.

— אָבער איך בין גאַרנישט אייפערזיכטיג, — לאַכט נינאַטשקאַ, — פאַרקערט, איך בין זייער גליקלעך, וואָס דו, זאכאַרישקאַ, האָסט אַזוי ליב מיין מאַמען. דאָס מאַכט מיך נאָר צו דיר נענטער, משפּחהדיגער, אַזוי צו זאָגן — אַזוי ווי צו נאָאום גריגאָראָוויטשן. נאָאום גריגאָראָוויטש „אוכאַזשעוועט“ אויך נאָך מאַמעשקען, דערפאַר האָב איך אים אויך זייער גערן, — שטרעקט זי אויס צום „ענגלענדער“ אַריבער די האַנט. — איך ווייס נישט, איך האָב אַ שוואַכקייט צו אַלע, וואָס האָבן אַ שוואַכקייט צו מאַמעשקען, און איך ווייס נישט, אויב דאָס איז נישט געווען די סיבה פון אונזער גאַנצן פאַרקנסן זיך. אַלע זענען אַביסל זשעגירט געוואָרן פון נינאַטשקאַס רייד. אַ שטילקייט איז אַיינגעטראָטן, נאָר די פיינלעכקייט פון דער שטילקייט איז באַלד פאַרשוואַנדן, ווען עס האָט ווער זיין שמאַל-געשניצט קעפל אַריינגעשטעקט צווישן די פאַרהאַנגען, וואָס האָבן געהאַנגען איבער דער איינגאַנגס-טיר פון „רויטן קאַבינעט“, און געפרעגט מיט אַן אויסדרעסירטער רוסישער אויספראַך:

— נינאַ סאָאַמאַנאָוונאַ, דערליבט אַ מינוט אַריינצוקומען צו אייך?

— דאָס זענט איר, באָריס אַבראַמאָוויטש? קומט נאָר אַריין. עס זענען דאָ קירכן-מיז, טעאַטער-מיז און אויך קאַבאַרעטן-מיז. פאַרשידן זענען די מיז, אַזוי ווי אַנדערש עס זענען די אינסטיטוציעס, וועלכע זיי באַוואוינען. די קאַבאַרעטן-מיז איז אַן איינזאַמע אין איר גרויסקייט, אַ פאַרחלומטע אין דער וועלט פון רעאַליטייט, אויסדערוויילט פון אַלע איבריגע מיז פון דער

גאנצער מייזן-וועלט דורך איר עסטעטישן דורשט, וועלכן קיינער קאן קיינמאל נישט שטיין. אלץ וואָס איז דאָ אין אונזער אַרים וועלט איז נאַריש, געמיין און טאַלאַנטלאָז – און קוקן-דיג אויף אירע געפּוצטע נעגל, זוכט זי אַ דערלייזונג פאַר איר טראַגישן „איך“ אין אַ גרויס וואָרט, אין אַ ניי וואָרט, וואָס זאָל קומען און באַפרייען די וועלט פון איר געפּאַלנקייט. די וועלט – פאַרשטייט זיך, די מייזן-וועלט. און דאָס וואָרט – אַ נייער וועג אין דער קונסט, אַן אויסדרוק פון נייע פאַרמען און אַ נייעם געוויכט פון אינהאַלט. און אזוי ווי די קאַבאַרעטן-מויז קאָן נאָך געפינען געטראַנק פאַר איר דורשטיגער נשמה אין אַבסטראַקטע פאַרמען, – דערוואָרט זי די וועלט-דערלייזונג דורך דעם טאַנץ, וואָס איז – נאָך איר מיינונג נאָך – דער פּאַסנדסטער אויסדרוק פאַר דעם ריטם פון מאַדערנעם מענטשן (אגב ציט זי אויך דורך דעם טאַנץ, וואָס זי האָט געהאַלפּן מיט אירע עסטעטישע עסייען פּאַפּולער צו מאַכן אין די פעטערבורגער סאַלאַנען – איר בידנע חיננה), נאָר אזוי ווי דאָס גרויסע טאַנץ-וואָרט קומט נישט, אין וועלכן עס זאָל זיך טראַגן דאָס „געשריי פון אונזער צייט“ (ווי זי האָט זיך אַנומלט אויסגעדריקט) האָט זי זיך אַוועקגעוואָרפּן. דאָס „אַוועק-וואָרפּן“ איז באַשטאַנען פון ליגן גאַנצע טעג אויף איר געלע-גער און דעלעקטירן זיך מיט אַ גריכישער ביבל און פּאַרנאַגראַ-פישע פּאַטאַגראַפישס, וואָס גוטע פריינט האָבן אויפגענימען ביי אייגענער דערפאַרונג, און די נעכט פאַרברענגען אין די סאַלאַנען פון דעם מין פון סאָפיאַ אַרקאַדיעוונאַ, אין וועלכע ס'ווערן גע-געבן „פריוואַטע“ פאַרשטעלונגען. דאָס עיקר „אַוועקוואָרפּן“ זיך פאַרשטייט אָבער אין דעם, וואָס די עסטעטישע מויז פאַרברענגט נאָנצע נעכט אין קאַבאַרעט „פּאַנטאַנקע“ און זוכט אַ היילונג פאַר איר פאַרדורשטער נשמה אין די פאַרפיימען פון שיינע דאַמען און געשענקטן סעקט, און אויך אין שפּילן זיך מיט די דערווייל נאָך ליידיג-שטייענדיגע סוברעטינס און צייגיינער-מיידלעך... די קאַבאַרעטן-מויז איז נישט קיין אַנדערע, נאָר ווי דער באַרימטער טאַנץ-קריטיקער באַריס אַבראַמאָוויטש.

לעווינשטיין, וועמעס אויסגעשניצט פנים האָט איצט אַריין-
געקוקט מעפּיסטאַפּעליש דורך די פּאַרהאַנגען ביי דער טיר
פון „רויטן קאַבינעט“.

ער האָט זיך פּאַרגעשטעלט פאַר דער געזעלשאַפט אין
זיין גאַנצער פּערוועלעכקייט, אַ הויכער, אַ דאַרער און אויסגע-
צערטער, ווי אויסגעשניטן פון האַלץ, אין אַ שוואַרצן סורדוט,
מיט אַ שוואַרץ וועסטל פון אַ פּראָטעסטאַנטישן גלח, פּאַרקנעפּלט
ביז אַרויף צום סאַמע קאַלנער (אַן אייגענע מאַניער אַזעלכע).
ער פּאַרבוּגט זיך אַרטיג און גערירט אין אַ סאַלְאָן-מאַניער, וואָרט
געדוּלדיג ביז מען וועט בעטן אים זיצן און בויגט זיך אַריבער
אין דער האַלבער פיגור צום קושן נינאַ סאַלְאָמאַנאָוואַס אויס-
געשטרעקט ווייס הענטל.

— פּאַרבענקט זיך נאָך אַ מענטשן אין דער „סאַכאַראַ“,
וואָס הייסט פּעטערבורג. איר וועט מיר מוחל זיין, וואָס איך
האַב זיך געראַטעוועט צו אייך. געהערט פון סאַפּיאַ אַרקאַ-
דיעוונען, אַז איר געפּינט זיך דאָ. די הערן וועלן דאָך מיר
מוחל זיין מיין פּרייהייט.

— אָבער, באַריס אַבראַמאָוויטש, מיר האָבן געבענקט נאָך
אייך. זעצט אייך נאָר, איך בעט אייך. דאָס זענען אַלע אונז-
זעריגע. מיין פּאַפּעשקע, גבריאַל היימאָוויטש, דאָס איז מיין
חתן, און נאַומען קענט איר דאָך. איר קומט אונז זייער צונויף,
און איר קומט אויך אין זייער אַ ריכטיגער מינוט. מיר פּירן
דאָ אַ געשפּרעך, אין וועלכן איר קאַנט אונז זייער באַלערנען.
מיר גאַרן נאָך אייער וואָרט, מייסטער.

דער אַלטער מירקין האָט אַפּילו אויפגעהויבן זיינע הויכע
ברעמען איבער זיין שטערן ביי נינאַטשקאַס ווערטער. מען האָט
געזען, אַז עס געפּעלט אים נישט, וואָס זי ציט אַריין אַ ווילד-
פּרעמדן אין דעם אינטימען פּאַמיליען-געשפּרעך, אָבער גי-
נאַטשקאַ האָט אים שוין געוואוסט, ווי צו צוימען, און גייט
אירע קאַלטע פּינגערלעך האָט זי אים אויסגעגלייכט די קנייטשן
איבערן שטערן.

— באַריס אַבראַמאָוויטש איז דאָך אַן אייגענער מענטש.

מיר קאָנען פאַר אים גאַנץ פריי רעדן, און ער איז דאָך אַזאַ קלוגער. איר וועט אים הערן באַלד, פאַפּעשקע, — האָט זי ווי געוואָלט אַרונטערלאָזן דאָס געשפרעך אויף אַ נידעריגען טאָן, ווי איר אינסטינקט האָט איר דיקטירט, אַזוי ווי מען וויל אַפּ-לאָזן אַ פאַסיק, ווען ער קוועטשט צופיל דעם בויך.

— מיר זענען אַלע נייגיריג צו הערן, וואָס איר האָט דעריבער צו זאָגן, — ווענדעט זי זיך צו באַריס אַבראַמאָוויטשן, — מיר רעדן וועגן משפּחה-געפילן. וואָס איז משפּחה? באַריס אַבראַמאָוויטש, דערקלערט אונז.

— משפּחה, משפּחה, — ציט באַריס אַבראַמאָוויטש צוויי פינגער פון דער לינקער האַנט, — משפּחה איז מאַטעריע, דער מיטגליד איז די פאַרם, געקנאָטן פון דער מאַטעריע. — און אַז מען פאַרליבט זיך, ל'משל? אין וואָס פאַרליבט מען זיך, באַריס אַבראַמאָוויטש, אין דער מאַטעריע אָדער אין דער פאַרם? — פרעגט נינאָטשאַ.

— פאַרם ענדערט זיך, מאַטעריע איז שטענדיגס. ליבע איז עלעמענטאַר, סעקסועל. דאָס עלעמענטאַרע אין מענטשן זוכט דאָס שטענדיגע, נישט דאָס דורכגייענדיגע. מען פאַרליבט זיך נישט אין אויסערלעכקייט, נאָר אין בלוט, אין ראַסע, אין דער מאַטעריע. צוערשט האָבן מיידלעך חתונה געהאַט אין שבט אַרין, דערנאָך צו דער משפּחה, ערשט גאָר צום לעצטן, אין אונזער דעקאָדענטישער צייט, צום איינצלנעם. ווייסט איר, ווי אַזוי יעגערס כאַפּן ווילדע חיות? זיי כּשוּפּן זיי אַרין אין די פּאַנג-שטאַנגען, וואָס זיי לייגן אויס פאַר זיי, דורך סעקסועלן געשמאַק פון זייערע מינים. דער מענטש ווערט אויך אַזוי אַרום געפּאַנגען. יעדע משפּחה האָט איר אייגענעם משפּחה-געשמאַק, — איך וואָלט געזאָגט סעקסועלן געשמאַק, אַז איך זאָל זיך דערלויבן פריי אויסצודריקן.

— נו, פאַפּעשקע, האָט איר געהערט? דאָס איז באַריס אַבראַמאָוויטש. אויף אייער געזונט. טרינקט, באַריס אַבראַמאָ-וויטש. אויב אַזוי, נאָך אייך נאָך, קומט אויס, אַז ווען איך האָב זיך פאַרליבט אין זאַכאַרי גאַורילאָוויטשן, וואָלט איך שוין באַ-

דארפט איינצייטיג פארליבן זיך אין זיין פאפעשקען, - האָט
 גינאָטשקאָ געלאָכט. - איך מוז זיך טאַקע מודה זיין, אַז איך
 האָב אים טאַקע זייער גערן, דעם פאפעשקען, - האָט זי געזאָגט,
 אָנשפּאַרנדיג איר קאָפּ אויף דעם אַלטנס ברוסט.

דער אַלטער האָט איר אַ קוש געגעבן אין שטערן און
 געזאָגט:

- גאַנץ אויף אַלע ביידע זייטן.

אין דעם האָט זיך די טיר לייכט אויפגעפנט און דער
 טאַטערשער בעל-הבית האָט אַריינגעלאָזט נאַטאַליאַ סטעפּאַנאָוונען
 מיט איר יידישן מוזיק-באַגלייטער.

נאַטאַליאַ סטעפּאַנאָוונען איז נישט געווען קיין ציגיינערין.
 זי איז געווען אַן אַרמענערין מיט סעמיטישע גרויסע לעבעדיגע
 אויגן, וועלכע האָבן געהאַט אין זיך דעם גאַנצן צער און לייד,
 וואָס איר פאָלק איז אויסגעשטאַנען פון אונטערדריקונג און
 פאַרשקלאָפונג. זי איז שוין נישט געווען אין איר ערשטער
 יוגנט. אַ פרוי אין די פּערציגער, אַ פליישגע, אַ דיקלעכע;
 אירע פּעך-שוואַרצע האָר זענען געווען פאַרקעמט שרונט-גלאַטיג,
 מיט אַ גרויסן געפלאַכטענעם קאָקס פון הינטן, און לויטן סטיל
 פון די שפּאַנישע ציגיינערנס האָט זי געטראָגן אַ גרויסן קאַם
 אין אירע האָר און אַריינגעזעצט אין די האָר אונטער דעם
 קאַם רויטע נענעלעך-בלומען. צוערשט, אַז זי האָט דערזען
 איר גוט באַקאַנטן גבריאַל היימאָוויטשן, האָט זי אים געוואָלט
 אַנטגענגלויפן מיט אירע פליישגע אויסגעשטרעקטע אָרעמס,
 וועלכע האָבן זיך אַרויסגענומען פון די לאַנגע פרענזן פון
 איר שפּאַנישן קרעם-ווייסן טויך, וועלכעס האָט אַרומגענומען איר
 קערנדיגן, גוט דערהאַלטענעם קערפּער, (טראָץ דעם רוישיגן
 נאַכט-לעבן). נאָר עס איז גענוג געווען איין ערנסטער בליק פון
 אַלטן מירקנס אויפגעהויבענע ברעמען, אַז עס זאָל צוימען
 אירע טריט און איר דערמאָנען איר שטעלע.

זי איז געבליבן שטיין פון דערווייטנס, מיט אַ פאַרלוירע-
 בעם פאַרלעגענעם שמיכל אױף אירע ליפּן, און לייכט זיך

פארבוין הינטער איר באגלייטער, דעם יידישן „ציגיינער“-
שפילער אויף דער מאנדאליינע.

דער באגלייטער האט גענומען גרימפלען אויף דער מאנ-
דאליינע, און נאטאליא סטעפאנאווא האט מיט א טרוקענער,
אנשטענדיגער, נאָר געשעפטסמעסיגער מינע אָנגעהויבן צו זי-
גען אירע ציגיינערשע ראָמאַנסן.

איר שטימע, כאַטש האַלב-פאַרטרונקען פון אַקאָהאַל, האָט
געהאַט אין זיך רירנדיגס און עלעגישעס. זי האָט גע-
זונגען זייער געפילפול און זיך אַליין איבערגענומען מיט דעם
גורל פון די פאַרלוירענע העלדן-ציגיינער, קאַזאַקן מיט די
פאַרפאַלענע מיידלעך פון ליבע, צאָרן און אייפערזוכט, מיט
וועלכע עס ווימלען די ראָמאַנטיש-ציגיינערשע ראָמאַנסן. און
ווי אויף יעדן רוסישן מענטשן, האָבן די ציגיינערשע לידער
געהאַט אויך זייער ווירקונג אויף דער קליינער געזעלשאַפט.
דער שאַמפּאַניער, די ציגיינערשע לידער און באַריס אַבראַמאָ-
וויטשעס קלוגע רייד האָבן גינאַטשקען אַריינגעבראַכט אין
א בענקנדיגע שטימונג, אַ שטימונג פון קאַבאַרעט-טראַגישעס.

זי האָט אָנגעשאַפּאַרט איר קעפל אויף זאַכאַרישקעס ברוסט
און שפּילנדיג זיך מיט זיינע פינגער, האָט זי מיטגעברומט
נאָך דער זינגערין:

„נאָך אַמאָל...“

„נאָך פּיל, פּיל מאָל...“

פּלוצלינג האָט זי זיך אָנגערופן צום אַלטן אין דער שטייף:

— גבריאֵל היימאָוויטש, שיקט אַוועק די זינגערין. איך
בעט אייך, מיר וועלן זיין אַליין מיט אייגענע.

גבריאֵל היימאָוויטש האָט געגעבן דער זינגערין, וואָס
ער האָט איר געוואָלט געבן, און געזאָגט מיט אַ שמיכל:

— דער באַריניע ווילט זיך נישט מער. די באַריניע האָט
אירע שטימונגען, נו, גיי דיר, נאָטאַשקאַ. אַן אַנדערש מאָל
וועלן מיר עס פאַרבעסערן.

— איך האָב אויך אַמאָל געהאַט מייע שטימונגען. היינט

באדארף איך זיך צופאסן צו אנדערע, — האָט נאַטאַליאַ געזאָגט, און איז אַוועקגעגאַנגען אַ באַליידיגטע.

נינאַטשקען איז אומאַנגענעם געוואָרן.

— איך ווייס נישט פאַרוואָס, איך קאָן נישט גלייכגילטיג אויסהערן ציגיינערשע לידער. זיי וועקן מיך צופיל אויף, ווי זיי וואָלטן עפעס געמאַנט.

און דערנאָך האָט זי צוגעלייגט ווי פאַר זיך:

— עס איז, ווי איך וואָלט פאַר זיי עפעס מורא געהאַט. נינאַטשקאַ האָט גענומען איר שאַמפּאַניער גלאַז אין האַנט אַריין, געהאַלטן דעם ראַנד צו אירע קליינע ליפּן, און געזאָגט האַלב ווי אין שפּאַס, האַלב אין ערנסט, לאַכנדיג איינציטיג צו ביידע—אי צום פּאָטער, אי צום זון, ווי נאָר זי אַליין האָט עס געקאָנט:

— איר וועט מיך דאַרפן גוט היטן!

— פאַרוואָס, נינאַ סאָלאַמאַנאָוואַ? — האָט דער אַלטער

געפרעגט.

— איך ווייס נישט פאַרוואָס, נאָר אָפטמאָל האָב איך מורא פאַר זיך אַליין. עס איז, ווי איך קען זיך אַליין נישט; איך ווייס נישט, וואָס איך וועל טון מאַרגן. איר הערט? אָט נעמלעך ווען איך בין געווען יענעם אַוונט ביי סאַפּיאַ אַרקאַ-דיעוואַ. איר באַדאַרפט עס באַדויערן, זאַכאַריעקאַ, וואָס איר האָט מיך דאָרט אַליין אַהינגעשיקט. — אינטערעסאַנט געווען דער אַוונט, זייער אינטערעסאַנט. איך האָף, אַז פון היינט מאָל אָן וועט איר מיך נישט לאָזן מער גיין אויף אַזעלכע אַוונטן, — האָט זי געזאָגט צו איר חתן, סטראַשנדיג אים מיטן פינגער. — האָב איך דאָרטן אָנגעטראָפּן אויף אַ מענטשן, אַ פרוי אַזעלכע; פיל אינטערעסאַנטע מענטשן געווען דאָרט אויף דעם אַוונט. נישט וואָר, באַריס אַבראַמאָוויטש? האָב איך אָנגעטראָפּן דאָרט אויף אַ פּערזאָן, האָט זי מיר דערציילט. נו, וועגן דעם פּויערל, וואָס איז איצט אַזוי פּאָפּולער אין די פעטערבורגער סאָלאָנען. צוערשט האָב איך עס נישט געקאָנט פאַרשטיין, ווי אַזוי קאָ-נען אינטעליגענטע, אַריסטאָקראַטישע קולטורעלע פּרויען זיין

צוזאַמען מיט פּויערטעס, כאַמקעס, און גאַרנישט אייפּערזיכטיג זיין איינע אויף דער אַנדערער; זיי האָבן זיך גאַר לייב איינע די אַנדערע, און די רייכע לערנען זיך פון די פּראָסטע וואָס מער גרעבער און פּראָסטער צו זיין, פּדי צו געפּעלן דעם פּויערל, אַזוי ווי ער וואָלט זיי צוזאַמענגעגלייט אין איין היי-ליג פּייער. דערנאָך האָט זי מיר דערקלערט, די פּערזאָן - דעם ענין, אַזוי צו זאָגן. זי האָט מיר געגעבן צו פּאַרשטיין דעם טעם דערפון. און איך מוז זאָגן, אַז עס איז נישט דורכגעגאַנגען ביי מיר אָן אינטערעס. וואָרים נאָך אַלעם, ווייסט דאָך דער טייוול, ווער מיר זענען דאָס אַזעלכע.

דער עולם איז שטיל געוואָרן, אַפילו באַריס אַבראַמאָ-זויטש. נינאַטשקאָ האָט זיך אומגעקוקט אויף איר חתן, און פּלוצלינג, ווי זי וואָלט זיך דערמאַנט אין עפעס, אַזוי ווי זיך אַליין צו פּאַרענטפּערן, איז זי עפעס ביז געוואָרן, און ווענדג-דיג זיך צום אַלטן מירקין, האָט זי געזאָגט אין אַ וויינענדיגן טאָן:

— גבריאַל חיימאָוויטש, איך האָב אים שוין געזאָגט, דעם זאַכאַרישקען, און איך זאָג אים נאָכאַמאָל: עס איז אַ געמיינהייט, אַז אַ מענטש זאָל זיין אַזוי אָנשטענדיג, ווי זאַכאַרישקאָ. ער פּאַרשעמט מיך שטענדיג און דערמאַנט מיך שטענדיג, ווי זינדיג איך בין, ניין, ניין, זאַכאַרישקאָ, — וועג-דעט זי זיך פּלוצלינג צו איר חתן, — איך בין נישט פּאַראיני-טערעסירט געוואָרן אין דעם פּויערל, נאָר וואָס האָט מיר ווירק-לעך פּאַרוואונדערט, — זאָגט זי צו דער גאַנצער געזעלשאַפט, — וואָס איך בין נישט אויפגעבראַכט געוואָרן דעריבער... וואָס ס'האָט מיך נישט אָנגעכאַפט קיין עקל פאַר דעם אַלעם. — נו, נאָך אַלעמען בין איך דאָך, אַזוי צו זאָגן, אַ מאַראַלישער מענטש, כאַטש זאַכאַרישקע מיינט אַפילו, אַז איך בין פאַר-דאַרבן. וואָס מיינט איר וועגן דעם, באַריס אַבראַמאָוויטש? אפשר וועט איר אונז זאָגן אייער באַלענדדיג וואָרט?

— אין רוסלאַנד, מיינע טייערע, צווישן רוסישע מענטשן, — האָט באַריס אַבראַמאָוויטש גענומען זיין גלאַז און באַנעצט

זיינע פארטריקנטע לייפן, - הערשט א גאנץ אנדערער סארט מאַ-
 ראַל, ווי אין אַלע אנדערע טיילן פון דער וועלט, איך וואָלט
 זיך אַפילו דערלויבט צו זאָגן - אַ העכערער סארט מאַראַל,
 נישט דער עגאָאיסטישער, וואָס שטייט אויף דער וואַך אַלס
 שומר פון אייגנטום, נאָר איך וואָלט זיך אויסגעדריקט „אַ קאָ-
 לעקטיווע מאַראַל“. עס איז די מאַראַל פון אַ משפּחה, נישט
 פון אַן איינצלנעם מענטש. עס איז, אַזוי צו זאָגן, „מיר אַלע“.
 מיר לעבן נאָך אין אַ פריערדיגן סדר-העולם, אָדער שוין אין
 אַ שפעטערדיגן, אין אַ קאָלעקטיוויזם - ווי עס האָט אַמאָל
 געמוזט הערשן, ווען שבטיט האָבן רעגירט, אין דער צייט
 פון דער „מוטערטום“. דורך דעם עגזיסטירט נישט ביי אונז
 קיין פריוואַטלעכקייט. האָט איר באַמערקט, אַז ביי אונז איז
 גאָר נישטאָ קיין פּאַהאַלטענעס? גאַנץ רוסלאַנד איז ווי איין
 גרויס באַד-הויז. אין אייראָפּע שעמט זיך איין מענטש פאַרן
 אנדערן מיט זיין נאַקעטקייט, ביי אונז האָבן מיר אַ באַזונדערע
 הנאה, ווען מיר קאָנען זיך ווייזן איינער דעם אנדערן אַ נאַ-
 קעטער... און אַזוי ווי עס איז אויסערלעך, אַזוי איז אויך
 אינערלעך. נישט נאָר קאָן אַ רוסישער מענטש נישט האַלטן
 קיין סוד, נאָר ער האָט עפּעס אַ באַזונדער פאַרגעניגן, אַז ער
 האָט אין וואָס זיך מודה צו זיין און פאַר וועמען מתוודה צו
 זיין זיך. און טאָמער האָט ער שוין גאַרנישט אויף זיין גע-
 וויסן, טראַכט ער אויס נישט געשטויגענע נישט געפּלויגענע
 זינד, אַבי ער זאָל זיך נאָר האָבן אין וואָס מתוודה צו זיין.
 וואָס באַווייזט דאָס? דאָס באַווייזט, אַז דער רוסישער מענטש
 קאָן נאָך נישט לעבן אַליין מיט זיין אייגענעם איך, אין זיין
 אייגענער וועלט. דער רוסישער מענטש, ווי קיין אנדערער,
 באַדאַרף האָבן די סביבה פון קאָלעקטיוויזם, אַלס די נאַטירלעכע
 פאַרם פון זיין לעבן, נישט נאָר אין סאָציאַלע ענינים, ווי עס
 לעבן ביי אונז די פּויערן, נאָר נאָך פיל מער באַדאַרף ער
 האָבן דעם קאָלעקטיוויזם אין זיין אינטיים אייגן לעבן:
 ער האָט מורא צו זיין אַליין מיט זיך. ער מוז האָבן אין זיך
 זיין מיטמענטש. גאַנץ רוסלאַנד איז פאַרברידערט און פאַר-

שוועסטערט. נישט קוקנדיג, וואָס ביי אונז זענען אפשר די סאַציאַלע שיכטן פיל בולטער און טיפער געגראָבן, ווי אין אלע אַנדערע לענדער, זענען אָבער נאָר די גריבער פון אויבן-אויף, אין וועלטלעכע גיטער. דער רייכערער מענטש פאַרגינט זיך דריי מאָל אַ טאָג „וואַדקע“, אַנשטאַט וואָס דער אָרימער — נאָר אינמאָל. אָבער אינערלעך, אין כאַראַקטער, אין דער נשמה, איז נאָך רוסלאַנד איין קאָלעקטיווע מאַסע. דורך דעם — דאָס טיילן זיך מיט זינד, מיט מצוה, מיט אינטימע זאַכן, מיט איין וואָרט, — מיט דער נשמה. אפשר ביי אַנדערע פעלקער איז דאָס סאַציאַלע לעבן געקומען דורך צוגעוואוינטקייט און נויט. ביים רוסישן איז עס געווען אַ נאַטור-באַדערפעניש, אַזוי ווי עס איז לופט און שפייז.

די ווערטער זענען געקומען ביי אים מיט אימפעט, ווי ער וואָלט זיי פון זיך אַרויסגעוואָרפן, און דערביי אָבער האָט ער עס געמאַכט אַזוי, ווי עס וואָלט אים אַלץ געווען לאַנג-ווייליג, אַפילו זיינע אייגענע קליגע ווערטער.

— דאָס איז באַריס אַבראַמאָוויטש, — האָט נאָכאַמאָל בינאַטשקאָ אויסגערופן. — פאַפעשקע, האָט איר שוין געהערט אַזעלכעס? אויף אייער וואויל, — טרינקט מיט מיר.

— אָבער יעדעס פאַלק, וואָס איז שטאַלץ אויף זיינע באַזונדערע אייגנשאַפטן, קלערט אַזוי פאַר זיך. ביי אונז אויפן פאַקולטעט האָבן מיר געהאַט אַ חבר אַ ייד, אַ ציוניסט — אַלע אייערע אויספירונגען וואָס איר האָט געמאַכט אויפן רו-סישן פאַלק, באַריס אַבראַמאָוויטש, האָט ער פּמעט געבראַכט אַלס ראיה אויף דעם יידישן פאַלק, אין זיינע אַגיטאַציע-געשפּרעכן וואָס ער האָט געפירט מיט מיר, צו געווינען מיך פאַר זיינע אידייען, — רופט זיך אָן דער יונגער מירקין.

— וואָס מיינט איר, עס איז טאַקע דאָ אַ גרויסע ענלעכ-קייט אין דער הינויכט צווישן דעם רוסישן און יידישן פאַלק, אין דעם בשותפותדיגן לעבן, אין דער צוזאַמענגעקניפטקייט. יעדעס פאַלק, וואָס איז דורכגעאַנגען אַ ליידנדיגע געשיכטע, האָט די אייגנשאַפט פון ברידערלעכקייט, נאָר מיט דעם אונז

טערשייד, וואָס דער רוסישער מענטש האָט גערן זיך צו טיילן מיט זיין חבר אין עברות, וואָס ער איז באַגאַנגען, האָט דער ייד נאָר לײב צו טיילן מיטן אַנדערן זיינע מצוות. עברות באַ- האַלט ער, אָדער ער איז זיי גאָר מבטל. דאָס קומט דער- פון, וואָס דער רוסישער מענטש האָט לײב צו האָבן אַ באַ- שווערט געוויסן; אָן אַ פּעקל עברות קאָן ער זיך גאָר נישט רירן, און טאַמער באַגייט ער זיי נישט, טראַכט ער זיי אַליין אויס אויף זיך, אַבי נאָר אַרומצוגיין מיט קינס צייכן אויפן שטערן. דער ייד, פאַרקערט, האָט לײב צו האָבן אַ ריין געוויסן, שטענדיג צו זיין אויסגעהיט. אין דעם באַשטייט די גאַנצע כּיטרעקייט פון יידן, שטענדיג צו האַלטן אַ ריינע „קאַנטע“ אין זיינע ביכער, ווי ער וואַלט זיך גערעכנט יעדער אויגנווייל אויף אַ רעוויזיע, און מעג ער נאָך אָפטן די געמיינטע פאַרברעכנס, וועט ער שוין וויסן אַזוי זיי צו פשרן ביי זיך, אַז עס וועט אַרויסקומען אַ מצוהלע. אַנישט וועט ער גאָר גאָט געמען אין שותפות אַריין, אַזוי ווי עס איז געווען מיטן פאַ- טריאַרץ יעקב. ווען אַ גוי וואַלט אָפּגעטון לַבנען דאָס וואָס יעקב האָט געטון, — כאַטש דעם פאַקט מיט די שטעקלעך ביים וואַסער, — וואַלט ער זיך לַכל הפּחות געהאַלטן פאַר אַ שויל- דיגן; יעקב האָט גאָר דערפון געמאַכט אַ „מצוהלע“ פאַרן ווייב, פאַר די קינדערלעך. דער ייד קאָן זיינע טאַג-טעגלעכע עגאָאִיס- טישע ריין ברויטאישע אינטערעסן פאַרוואַנדלען אין הייליקייטן. דאָס, זאָלט איר מיר מוחל זיין פאַר די רייד, איז אַ יידישע כּיטרעקייט.

— אַראָפּגערעדט פון דער נשמה, באַריס אַבראַמאָוויטש, — שטרעקט אויס צו אים נינאַטשקאַ איר האַנט פון איבערן טיש. — איך האָב אָפּטמאָל געקלערט וועגן דעם. עס זענען דאָ מענטשן, וואָס זיי מעגן אָפטן נאָך וואָס פאַר געמיינהייטן, קומען ביי זיי אַרויס די פאַרברעכנס הוילע לויכטנדע מצוות מיט שטראַלן באַקראַנצט; און פאַרקערט, ווידער, זענען דאָ אַזעלכע, מעגן זיי נאָך האָבן די ריינסטע פּוונות, וואָס זיי טוען, קומט אַרויס אַן עברהלע. אַט, נעמט מיך, לַמשל, וואָס איך זאָל נישט וועלן

טון אַ גוטע, און אָנשטענדיגע זאך, קומט עפעס שטענדיג אַרויס דערפון אַזעלכעס, וואָס לָאָזט נישט דערנאָך דאָס געוויסן רוען. און איך זאָג אייך, אין דער הינזיכט האָב איך פיינט די יידן. עס איז אַ געמיינהייט און אַ נידערטרעכטיקייט שטענדיג גע- רעכט צו זיין. בין איך שוין גליקלעכער, אַז איך בין אַ זיני- דיגע, ווי אַלע גויים זענען, און אויך פאַפעשקע איז אין דער הינזיכט גאָר נישט קיין ייד. ער האָט אויך לייב אַביסעלע צו טראָגן אויפן געוויסן. נישט וואָר, פאַפעשקע? - ווענדעט זי זיך צום אַלטן. - און נאָאום גריגאָראָוויטש האָט אויך עפעס אויף זיין געוויסן. אַ, איך ווייס עס. נאָר אַט דער, - ווייזט זי אויף איר חתן, - איז אינגאַנצן אַ ייד. שטענדיג ריין, ווי אַ טויב. איך ווייס גאָרנישט, ווי איך וועל ביי זיין זייט קאָ- נען אַפּלעבן מיינ לעבן. נאָר עס ענדערט זיך, גאָט צו דאָג- קען. - יאָ, זאכאַרישקאַ? קום, לאָמיר אויסטרינקען פאַר זאַ- כאַרישקאַס זינדיגע געדאַנקען. דאָס מאַכט אים אַזוי נאָענט צו מיר. טרינק, זאכאַרישקאַ, - דערלאָנגט זי אים דעם שאַמ- פאַניער כּוּס צום מויל: פאַר דיינע זינד.

- מיר וועלן זיך מיען, און זיי זאָלן זיין וואָס מער. נאָר דו זאָלסט נישט דערנאָך חרטה האָבן, מיידעלע, - זאָגט דער אַלטער מירקין.

אין דער טיר האָט זיך געהערט אַ קלאַפּ, און ווידער איז די געזעלשאַפט געשטערט געוואָרן. צווישן די אויפגעשפּרייטע פאַרהאַנגען האָט זיך באַוויזן אַ הויכע שלאַנקע, בלאַנדע פרוי מיט ווייסע רויזן אין אירע אַרעמס. אירע גלידענע האַר האָבן זיך, זעט אויס, פון דעם לאַנגן באַלעבטן אָונט אַביסל פריי געמאַכט פון דער פריזור, אָנגעהויבן זיך צו צעלאָזן, ווי אַ ווינט וואָלט זיי געבלאָזן. זי האָט אויסגעשטרעקט פון דער ווייטנס נאָך אירע ווייסע, לאַנגע הענט פון איר פּיקסענער פעלערניגע אַרויס מיט די גרויסע רויזן-קעפּ, און זיך אָנגערופּן מיט אַ מעלאָדישער שטימע:

- זיי מיר מוחל, נינאַטשקאַ, מיינ פרייקייט. נאָר געהערט.

אז דו ביסט דאָ מיט דיין חתן, האָב איך זיך נישט געקאָנט
איינהאַלטן, אז איך זאָל דיך נישט קושן און גראַטולירן דיר.
— אַך, סאָפיאַ אַרקאַדיעוונאַ, איר זענט דאָ? — האָט זיך
נינאַטשקאַ אויפגעכאַפט און איז איר אַנטגענגעקומען. די פרויען
האַבן זיך האַרציג און לאַנג צעקושט.

— דערלויבט מיר אייך פאַרצושטעלן, גבריאַל חיימאָוויטש
מירקין, מיין פאַפעשקע; זאַכאַרי גאַורילאָוויטש מירקין, מיין
חתן, און נאַאום גרינאַראָוויטש ראַזמין. גרעפּין אַרבוזאַוו —
סאָפיאַ אַרקאַדיעוונאַ.

די העררן זענען געשטאַנען אין שווייגן.

— ניין, איך וויל נישט שטערן. זייט מיר אַלע געזונט
און גליקלעך. איך האָב נאָר געוואָלט מיט דיר צעקושן זיך,
נישט מער. זייט מוחל, — האָט די גרעפּין געזאָגט און זי
האַט אַ בליק געוואָרפן אויף די מענער, זיך לענגער אָפּגע-
שטעלט מיט אירע גרויסע טרויעריגע אויגן אויף זאַכאַרין, ווי
זי וואָלט אים געוואָלט דורך דעם אויגנבליק קענען לערנען.

דער גראַף, וואָס האָט געוואַרט אויף איר ביי דער טיר
אין זיין פעלץ שוין, האָט געמוזט אַריינקומען נאָך זיין פרוי.
ער איז געווען אַ יונגער נאָך, אַ רואיגער, האַלב אַ פאַרשלאָפענער,
מיט מאַנגאַלישע אויגן.

— זייט מוחל מיין פעלץ, — האָט דער גראַף געזאָגט
מיט אַ ביטולדיגן שמייכל, געשאַקלט קאַלט די הענט פון די
מענער, געזענגט זיך און גענומען זיין פרוי אונטערן אַרעם
און זי אַרויסגעפירט.

— דאָס איז די גרעפּין אַרבוזאַוו — סאָפיאַ אַרקאַ-
דיעוונאַ? — האָט דער יונגער מירקין עפעס געפרעגט דער-
שטיינט.

-- יאָ, וואָס וואונדערט זי דיך? ווייל זי איז אַזוי יונג
און שיין? וואָס האַסטו געמיינט, אז זי איז אַן אַלט ווייב? —
האַט נינאַטשקאַ געפרעגט.

— ניין, איך וואונדער זיך, איך וואונדער זיך, — האָט
מירקין געזאָגט ווי פאַר זיך, — וואָס זי איז אַזוי טרויעריג, אַזאַ-

ווייטאָגדיגער בליק אין אירע אויגן, און איך האָב געמיינט, אַז זי איז תמיד אַ פריילעכע.

— אין וואָס דערקענסטו דאָס, אַז זי איז טרויעריג? — פּרעגט נינאַטשקאַ.

— אין איר רעדן, „בלייבט מיר אַלע געזונט און גליק-לעך.“ גליקלעכע מענטשן רעדן נישט אַזוי.

— דאָס איז וואָר, — איז מסכים דער קלוגער באַריס אַבראַמאָוויטש.

— איך ווייס נישט פאַרוואָס, מיר קומט פאַר, אַזוי ווי זי וואָלט געשטאַמט פון יידן. נאָר געוויס נישט? — פּרעגט זאַכאַרי.

— דו האָסט געטראַפּן. זי איז טאַקע אַ יידישקע, נאָר זי איז איבערגעגאַנגען אויף פּראַוואַסלאַויע, פּדי צו קאַנען חתונה האָבן פאַר איר גראַף. נאָר ווי אַזוי ביסטו דאָס געפאַלן אויפן געדאַנק, אַז זי איז אַ יידישקע? זי זעט דאָך גאַרנישט אויס ווי אַזעלכע. — איך ווייס נישט פאַרוואָס, עס איז מיר אַזוי איינגע-פאַלן. אין אירע אויגן ליגט עפעס אַזעלכעס — און: „זייט מיר אַלע געזונט און גליקלעך“, — האָט מירקין נאָכאַמאָל איבערגעזאָרט דער גרעפינס ווערטער פאַר זיך.

— נו, נו, זאַכאַרישקאַ... די גרעפּין האָט אויף דיר, זעט אויס, אַ גרויסן איינדרוק געמאַכט. אויף מאַמעשקען בין איך נישט אייפערזיכטיג, אַבער אויף דער גרעפּין וועל איך זיין איי-פּערזיכטיג.

— בעסער אַזוי. האָסט אַליין געזאָגט, מיידעלע, אַז דו ווילסט, אַז זאַכאַרי זאָל אויך עפעס האָבן אויפן געוויסן, — האָט דער אַלטער מירקין געלאַכט.

נאָר איידער זיי האָבן נאָך צייט געהאַט זיך צו באַ-פּרייען פון דער גרעפינס איינדרוק, זענען זיי ווידער איבער-ראַשט געוואָרן פון אַן אַנדערן באַזוך. אַ קלאַפּ אין דער טיר, און צוויי דינער פון קאַבאַרעט האָבן אַריינגעבראַכט אַ זעלטן-גרויסן קאַרב מיט רויטע רויזן, וואָס זיי האָבן אים קוים דער-שילעפט. הינטער זיי איז נאָכגעגאַנגען אַ יונגעראַן, אַ דאַרער

און אַ הויכער מיט זייער אַ שאַרף-סעמיטישן אויסזען, וואָס האָט זיך אַמבולטסטן אַרױס ווױזן אין זײַן אויסגעשניטענער בײַנער-דיגער נאָז און אַ פּהענגענדיגער לײַפּ. די פּראָצעסיע איז אָנגעקומען פּאַרן טיש, וואו די דינער האָבן אַוועקגעשטעלט דעם קאַרב בלומען פאַר נינאַטשקען און אָפּגעטרעטן. אויף זייער אָרט, פאַרן בוקעט, איז געבליבן שטיין דער יונגערמאַן. ער האָט זיך פאַרבויען פאַר נינאַטשקען, פאַר גברײאַל חײמאַ-וויטש, און די צוויי עקן פון זײַן לאַנגן פּראַק האָבן זיך פאַר-שפּרייט. ער האָט זיך אָנגערופן אין אַ פּײַערלעכן טאָן: - גברײאַל חײמאַוויטש, דערלויבט מיר אײך צו גראַטולירן צו דער פּרײַלעכער געשעעניש אין אײער משפּחה.

דער אַלטער מירקין האָט געלאָזט פּאַלן די אויסגע-שטרעקטע האַנט פון דעם יונגמאַן, און געגעבן אַ שטאַרקן קלימפּער מיטן טיש-גלאַק. און ווען דער דערשראָקענער טאָ-טערשער בעל-הבית האָט זיך באַוווּן אין דער טיר, האָט זיך דער אַלטער אָנגערופן אין זייער אַ רואיגן געשעפּטלעכן טאָן: - הייס דײַנע דינער, אַז זײ זאָלן אַרויסטראָגן דעם קאַרב בלומען נאָך דעם הער. - און ער האָט אַוועקגעבויען זײַן בליק און אָנגעהויבן רעדן צו די ביים טיש.

- נו, מיר וועלן זיך נאָך אַמאָל באַגעגענען, גברײאַל חײמאַוויטש, - האָט געזאָגט דער יונגערמאַן, וואָס איז אַרויס מיט אַ קאַפּ-שאַקלען פון אַ פּרײַלעכן געמאַכטן שמײַכלע אױף זײַנע קלײַנע וואַנסעלעך.

- דאָס איז מישקאַ מאַלאַדיעץ, ערשטער קאַמפּינאַטאָר אין דער רעזידענץ, - דערקלערט פאַר דער געזעלשאַפט זײַן האַנדלונג דער אַלטער, ער האָט שוין פאַרמאַגט מיליאָנען, פאַר-לוירן און ווידער זײ באַקומען. ער זוכט אַ געלעגנהײט שוין זײַט יאָרן אַרײַנצוקומען מיט אונז אין געשעפּטלעכע פאַרבינד-דונגען. איך לאָז אים נישט אַרײַן אין קאַנטאַר... נו, עס איז שוין צײַט צו גײן. זעט זיך אויס, אַז מען איז אין זאָל גע-וואויר געוואָרן, אַז מיר געפּינען זיך דאָ.

דער אַלטער האָט אָנגעקלונגען נאָך דער רעכנונג, און

נאָכדעם ווי ער האָט איבערגעלאָזט דער דינערשאַפט אַ רייכן טרינק-געלט, האָט ער אונטער דעם טיפּן פאַרבויען זיך און גוטע וואונטשן פון בעל-הבית און דינערשאַפט געהאַלטן ניגאַטשקען צו פאַרלאָזן דעם קאַבאַרעט.

צוקומענדיג אָבער צו דער טיר פון זייער קאַבינעט, האָבן זיי ווידער אָנגעטראַפּן אַ גרופּע יונגע מענער, וואָס האָבן זיי געפרוּאווט פאַרשטעלן דעם וועג. צוויי ציוויל-געקליידעטע יונגעלייט מיט בענדלעך אין די לאַצן פון זייערע פרעק און אייניגע אָפיצירן אין אוניפּאָרמען.

— נאָך אַלעם זענען זיי דאָך „בייליסעס“... אַלע זענען זיי „בייליסעס“, ווי זיי וועלן זיך נישט פאַרשטעלן אין פּראַקן, — האָט איינער פון די ציוויל-געקליידעטע געזאָגט, און די איב-ריגע האָבן געלאַכט מיט אַ שיפור געלעכטער.

דער אַלטער מירקין האָט זיך געמאַכט נישט-הערנדיג. ער האָט געהאַלטן ניגאַטשקען פעסט אונטערן אָרעם און געזוכט אַ וועג, ווי אויסצומיידן די שפורע געזעלשאַפט. נאָר זאַכאַרי האָט זיך אָפּגעשטעלט, בלייבן געוואָרן און געטראַטן אין פנים אַריין דעם יונגנמאַן, וואָס האָט זיי באַליידיגט.

— ווער האָט עס געזאָגט?

נאָר איידער זאַכאַרי האָט נאָך צייט געהאַט צו פאַר-ענדיגן דעם זאַך, האָט ער דערפילט, ווי אַ שטאַרקע האַנט נעמט אים אָן ביים אָרעם און שלעפט אים נאָך זיך מיט ענערגיע.

— אַ גוטע נאַכט, מיינע העררן. זייט אַזוי פריינטלעך, און גיט אַ וועג אַ דאַמע, — האָט זיך אָנגערופן דער אַלטער מירקין צו דער שפורער געזעלשאַפט, מיט אַ גוטמוטיג שמיכעלע. פון זיך אַליין, ווי אינסטינקטיוו, האָבן זיי אָפּגעטראַטן דעם וועג פאַר ניגאַטשקען, פאַרבויעט זיך, פאַרגעסנדיג אפילו צו פאַר-ענדיגן זייער לאַכן.

— וואָס ווילסטו, געשאַסן צו ווערן אויפן אָרט, יינגל? ווען איך וואַלט געוואַלט רעאַגירן אויף שפורים, וואַלט איך די סיבירישע

באן נישט געווען געבויט, — האָט דער אַלטער געזאָגט צום זון, ווען זיי זענען אַרויסגעקומען.

אויף דער גאָס האָט זיי אָפּגעפּרישט דער קילער, מחיה-דיגער פּראָסטיגער ווינט, וואָס טוט שטענדיג אַזוי וואויל נאָך אַ רויך-פּאַרשטיקטן אַוונט. ס'האָט נאָך אויסגעזען טיפע נאַכט, ווי די נאַכט וואָלט זיך ערשט אָנגעפּאַנגען, כאָטש עס איז שוין געווען גאַנץ שפּעט אויפן זייגער. קיין לבנה איז שוין נישט געווען, און די שטערן האָבן שוין אויך געהאַלטן אין פּאַרשווינדן. אַרום די אָפּוואַרטנדיגע שליטנס, פאַר דער טיר פון קאַפּאַרעט, האָט זיך צונויפּגעקליבן די אַרומיגע אַרימע באַ-פעלקערונג פון די פעטערבורגער אינזלען. זיי האָבן אָפּגעוואַרט די געסט, וואָס קומען אַרויס פון רעסטאָראַן, כדי נדבות צו באַקומען. עס זענען געווען מוטערס מיט קינדער אונטער די טיכער ביי די ברוסטן, יינגלעך און מיידלעך ביי די שריצן, האַלב-נאַקעטע אַלטע לייט. מיט באַרוועסע פיס האָבן זיי גע-טראָטן אין שניי, געציטערט פון קעלט, בלאָנדיג און הויכנדיג אין די פינגער, כאָטש זיי האָבן זיך אַלע געהאַט אַרומגעקליבן אַרום אַ פּייער, וואָס דער בעל-הבית פון קאַפּאַרעט האָט פאַר דעם צוועק געלאָזט אָנצוינדן פאַר זיי. דער יונגער מירקין, בלייך, אויפּגערעגט פון דער סצענע, וואָס ער האָט נאָר-וואָס איבערגעלאָעבט, האָט נאָך נישט צייט געהאַט צונויפּצוזאַמלען זיינע חושים. דער אַלטער מירקין, וואַרטנדיג אויף די שליטנס, וואָס אַ דיגער איז געלאָפּן רופן, האָט אַ קללה צעביסן צווישן זיינע ציין, קוקנדיג אויף די אַרימע לייט אין דער קעלט.

— „סדום!“ —

— גבריאל היימאָוויטש, געדענקט אין גאָט, וואָס איז געשעען? מען האָט געוואָגט אייך צו באַליידיגן ביי מיר אין הויז? — איז דער טאָטערשער בעל-הבית אים נאָכגעקומען צו-לויפן אין דרויסן צו די שליטנס אַרויס.

— באַלואַן, גאַרנישט איז געשעען. ווער זאָגט עס איז עפעס געשעען? נאָ, דאָ האָסטו הונדערט רובל, און צעטייל אויף קיילן פאַר זיי דאָ, פאַרן כבוד פון נינאָ סאָלאָמאָנאָוונג

האַלפּערן, — האָט דער אַלטער מירקין אַרויסגענומען אַ הונדער-
טער פּון זיין ברוסטן-טאַש און דערלאָנגט דעם בעל-הבית, אָג-
ווייזנדיג אויף די אַרימע ווייבער מיט די קינדער.
דער וועג אַהיים איז צוגעגאַנגען אין שווייגן. כאָטש די
פיינלעכקייט פּון דעם אומאַנגענעמען אינצידענט איז פיל גע-
מילדערט און געלאָשן געוואָרן דורך דעם אַלטן מירקנס פאַר-
האַלטן זיך און האַנדלען, דאָך איז דער וועג געוואָרן פאַר-
בראַכט אויף שטיין נאָכדענקען. נאָר ביי דעם טויער מון אַד-
וואַקאַטס הויז, ווען נינאַטשקאַ האָט געוואַרט אויפן שווייצער,
אַז ער זאָל איר עפענען, האָט זי אַ פלינקן קוש געגעבן איר
חתן אין זיין מויל אַריין (צום ערשטן מאל אין זיין מויל),
און געזאָגט מיט אַ שמייכל:
— און נאָך אַלעמען געפעלט מיר אייער פאַטער בעסער
נאָר אייך!

קאפיטל 21

א באגעגעניש

צומאָרגנס האָט זיך מירקין אויפגעהויבן אין די שפעטע
שעה פון טאָג. ער האָט זיך דערמאָנט אָן פאָטערס אָנוואַג צו
קומען אין קאָנטאָר אַריין, איידער ער גייט צום באַרימטן אַד-
וואָקאַט. עס איז שוין געווען שפעט, און ער האָט זיך געאייילט
מיטן אָנטון, גענומען אַ שליטן און פאַרפאַרן צום גרויסן באַנק-
הויז אויף „נעווסקי“, וואו זיין פאָטער האָט געהאַט זיין קאָנטאָר.
כאָטש עס איז געווען סוף מערץ, און די קעלט האָט
געהאַט די לעצטע טעג אַביסל נאַכגעלאָזט, האָט זיך מיט איינ-
מאָל געמאַכט אַ נייער פראָסט, דער שניי אויפן ברוק איז אויס-
געטרוקנט געוואָרן האַרט און געקרישלט זיך, ווי פאַרפּל. מענטשן
זענען געלאָפן איבער די גאַסן מיט פאַרבונדענע אויערן, איינ-
געקאַרטשעט, און געהויכט זיך אין די הענט. אין דער ליפּטן
איז געשטאַנען אַ נעפּל, וואָס איז געפרוירן געוואָרן – און האָט
מיט אַ פאַרבלייערט מילכיגן וואַלקן אַרומגעהילט גאַנץ פעטער-
בורג. דער הימל איז געווען, ווי אַ גרויסע געפרוירענע שויב,
דורך וועלכער די מלאכים מיען זיך אַראָפּצוקוקן אויף דר'ערד און
קאָנען נישט. די זון, וואָס האָט דורך אַ צופאַל פון צייט-צו-
צייט זיך דורכגעריסן דורך דעם נעפּל, איז אויך געווען צוגע-
פרוירן צו איר אַרט און זיך נישט געקאָנט רירן. עס האָט

זיך געדאכט, אז זי וועט שוין דאָרט איבערבלייבן אַ צוגעפּרוי-
רענע אין די אייביקייטן אַרײַן.

דאָס באַנק-הויז פּון דער פּירמע „מירקין“ האָט זיך גע-
פּונען אין איינעם פּון די נייע נעווסקי-הייזער. דער שוואַר-
צער מאַרמאָר האָט זיך געגלנאַצט פּון פּראָסטיגן טוי, וואָס האָט
אים באַדעקט. נאָר קוים איו מירקין אַרײַנגעקומען אין די
מעכטיגע גרויסע זאָלן, האָט אים אַרומגענומען אַזאַ היץ פּון
די פּיל מענטשן, באַוועגונגען, אַז עס האָט זיך געדאַכט, אַז
די מענטשן פאַרען פּון זיך...

עס האָט אים גענומען אַ לאַנגע צײַט, ביז מען האָט אים
צוגעלאָזן צום פּאָטער. דער וואַרט-צימער, וואָס האָט געפּירט
צום שעפּס קאַבינעט, איו געווען פּול באַזעצט מיט אינטערע-
סאַנטן, טײַל אין ציוויל-קליידער, טײַל אין אונטערמען — מענטשן
מיט וואַשנע שטייפע מינעס און האַרטע קראַנגס — און אויך
אַרימע אַרבעטנדיגע מיט רוסישע שוואַרצע העמדלעך און
שטיוול; פּרויען אין ערנסטן שוואַרצן, פּרויען אין טיכער;
יונגע, שיינע און עלטערע, באַאַמטע מיט מעדאַלן און מיט
דיקע פּאַרטפּעלן אונטערן אַרעם, וואָט האָבן געמאַכט אַ ברוגז-
דיגע מינע, וואָס מען דערלויבט זיך צו רויבן פּון זיי זייער
טייערע צײַט.

נאָר די צוויי שווייצערן אין פּאַנקישע אונטערמען מיט
הויכע געפּוצטע שטיוול האָבן ענערגיש, כאָטש מיט דרך-דרך אַרץ
און מיט אַ לײַכטן שמייכל, וואָס נאָר רוסישע לײַט קאָנען
אַרויסברענגען פּון זיך, צוריקגעהאַלטן דעם געדראַנג פּון
די מענטשן, ביי יעדן אויסגעפרעגט וועגן דעם כאַראַקטער פּון
זײַן וויזיט און אָפּגעפּירט די וואַרטנדיגע צו פּאַרשידענע דע-
פּאַרטאַמענטן, פּון וואָס די לעצטע זענען אומצופּרידן געבליבן
נישט האַבנדיג די געלעגנהײַט צו זען דעם שעף אַלײַן.

— באַמילן נישט צו שטערן — אַ וויכטיגע באַראַטונג —
עס וועט זיך לאַנג פאַרציען. — ווילט איר זיך ווענדן צום סעק-
רעטאַר אַקים סטעפּאַנאָוויטש?

מירקין האָט זייער זעלטן באַזוכט זיין פּאַטער אין קאַני-
טאַר; די שווייצערן אָבער האָבן אים דאָך געקענט.
— זיי האָבן געזאָגט צו דערלויבן צו וואַרטן, זיי וועלן
זיך באַלד באַווייזן.

די שווערע טיר פון פּאַטערס קאַבינעט האָט זיך אויפֿ-
געעפנט. אַן אַראַמאַט פון אַנגענעמען סיגאַר-רויך מיט אַ היימי-
שער וואַרימקייט האָט זיך צוערשט אַרויסגעריסן פון קאַבינעט.
דערנאָך האָט זיך באַווייזן דער קליינער בלאַנדער פּאַרזיצנדער
אַקוימאַוו, וועלכן זאכאַרי האָט דערקענט פון זיין באַזוך ביים
אַדוואָקאַט, און הינטער אים — זיין פּאַטערס ברייטע פיגור
און זיין הויכע באַסאַווע שטימע, וועלכע האָבן באַגלייט דעם
סענאַטאָר ביז צו דער טיר.

— וואַסילי, פירט זאכאַרי גאַורילאָוויטשן אין קאַבינעט,
האָט ער זיך געווענדעט צו איינעם פון די שווייצערן. — איך
קום באַלד אַריין, — האָט ער צוגעגעבן צום זון, נאָכדעם, ווי
ער האָט דעם סענאַטאָר באַגלייט ביז צו דער טיר. ער האָט
זיך אַרומגעקוקט אַרום אויף די וואַרטנדיגע, וועלכע האָבן זיך
אויפגעהויבן ביי זיין דערשיינען, און געווענדעט זיך צו זיי
מיט זיין באַפעלנדיגער שטימע, געמילדערט דורך זיין אַר-
טיקייט.

— איר וועט מיר מוחל זיין, מיינע העררן, עס איז מיר
אוממעגלעך אייך היינט צו זען, איר וועט זיך באַדאַרפן ווענדן
יעדער צו זיין אָפטיילונג, צו וועלכער ער באַדאַף. זיי האָבן
אינסטרעקציעס אייך אַנטגעגן צו קומען מיט וואָס זיי קאַנען
נאָר. וואַסילי, וועגן די פענסיעס פירט צום סעקרעטאַר; ער
ווייסט באַשייד.

— גבריאֵל חיימאָוויטש, איך האָב צו אייך אַ געשעפט
פון ערשטער וויכטיקייט, — האָט זיך צוגעריסן צו אים אַ שלאַג-
קער הויכער הער אין אַ שטייפן קראַגן.

— מיט געשעפטן וועט איר זיך ווענדן אין דער ריכ-
טיגער אָפטיילונג. איך באַדויער, איך האָב קיין צייט נישט,

— האָט דער אַלטער מירקין געזאָגט מיט אַ שמיכל אין זיינע באַקנבערד און ציגעמאַכט די טיר הינטער זיך.

— פּאַפּעשקע, איז דאָס נישט געווען אַקיימאָוו, וואָס איז נאָר-וואָס אַרויס פון דיר? — „סטאַטסקי סאָויעטניק“, אַקיימאָוו?

— יאָ, — האָט דער פּאָטער אָפּגעענטפּערט דעם דער-שטיינטן זון, אַריינשטעקנדיג זיינע געלע מיט זומער-פלעקלעך באַשפּרינקלעטע הענט אין די זייטן-קעשנדלעך פון זיין ברייטער סאַמעטענער וועסט, איבער וועלכער די גרויסע קייט פון זיין זייגער האָט זיך געבאַמבלט.

— דער אונטערשריפט-פעלשער, וואָס טוט ער דאָ ביי דיר? — האָט זאָכאַרי געפרעגט.

— אונטערשריפט-פעלשער! — האָט דער אַלטער האַלב פאַרקרימט זיין אויבערשטע לייפ, — עס איז, ווי מען רופט דאָס אָן, אין דאָך, נאָך אַלעם, איז עס אַקיימאָוו, סענאַטאַר, פאַרויזנדער פון די וואַלד-קאַנצעסיס, ווירקלעכער „סטאַטסקי סאָויעטניק“.

— ער איז געווען ביי סאַלאַמאָן אַסיפּאָוויטשן מיט זיין „עסק“. ער האָט אים אָבער געוויזן די טיר.

— אומזיסט האָט ער עס געטון, צו פלינק זיך געאייילט. מען באַדאַרף נישט אַזוי געשווינט משפטן. אין רוסלאַנד קאָן זיך דאָס אַלעמען טרעפן. איר, אַדוואָקאַטן, ווייסט נישט מער, נאָר געזעץ. אויב עס איז פאַרשריבן אין קאָדעקס, איז עס אַ געזעץ. אַז נישט — נישט. ניין, מיין יינגל, רוסלאַנד האָט אַן אַנדער פאַרשטנדניש פון רעכט. ווי האָט זיך נעכטן אויסגעדריקט דער באַריס אַבראַמאָוויטש, אַז אין רוסלאַנד איז דאָ אַן אַנדערער באַגריף פון עטיק און מאַראַל. אַ קלוגער מענטש אָט דער טאַנץ-קריטיקער. מען זעט גאַרנישט אָן אויף אים. און דאָס-זעלבע איז אויך מיט רעכט: דאָס, וואָס ביי אַנדערע פעלקער הייסט אַפּאַרבעכן, איז עס נאָך נישט קיין מאָס פאַר רוסלאַנד. מיר האָבן דאָ אַן איינזעניש מיטן מענטשן, נישט מיטן געזעץ. ווי האָט ער זיך אויסגעדריקט, דער „טאַנץ-מייסטער“: „אַ מאַ-“

ראל נישט פארן איינצלנעם, נאר פארן גאנצן שבט". אט דאס איז אויך מיט רעכט. „רעכט נישט פארן איינצלנעם, נאר פאר דער גאנצער משפחה - פארן שבט".

- פאר דער קאסטע, פאר דעם קלאס, - מיינסטו

פאפעשקע.

- א, דאס רעדסטו שוין ווי א סאציאליסט, און דאס האב איך פיינט, נישט דערפאר, ווייל זיי זענען סאציאליסטן, נאר דערפאר, ווייל זיי ווילן אט זייערע דאקטרינעס, ווי א מאשינקע צופאסן, פון דייטשן, פון ענגלישן אויפן רוסישן מענטשן. דאס דייטשע העמדל פאסט זיך אבער נישט פארן רוסישן מענטש. ווען עס וועט אמאל קומען אן אנדערע גערעכטיקייט, א סאציאלע גערעכטיקייט, ווי איר רופט עס אן, וועט עס נישט ווערן אימפארטירט צו אונז פון פרעמדע לענדער, נאר זי וועט ארויסוואקסן פון דער טיפעניש פון דער אינערלעכער רוסישער נשמה, צוגעפאסט לויט איר כאראקטער, באגריפן און אייגענער מאס פון יושר - אזא אייגענע רוסישע פרוכט. איך האב דאך דיר שוין איינמאל געזאגט, אז רוסלאנד איז נאך נישט פארטיג. דער רוסישער מענטש האלט זיך ערשט אין ארויסשילן. דער רוסישער מענטש איז נאך וואקלענדיג. היינט קאן ער דיר זיין א מיליאנער, א צאר איבער מדינות, א גרויסער סוחר, א גרויסער גוטבאזיצער, און צומארגנס - א שפור, א נע-ונדניק, אן אריכטיגער סיבה; ער איז נאך יונג, דער רוסישער מענטש, און ווי אזעלכן, באדארף מען אים בא-האנדלען - ווי א קינד, ווי אן אומשולדיג קינד, וואס ווייסט אזויין נישט, אז עס טוט שלעכט... אט האסטו זיך נעכטן גע-וואלט אנטגעגנטעלן א שפורן מענטשן דערפאר, וואס ער האט דיר באליידיגט, טיף באליידיגט. וואס וואלט געווען, ווען איך שלעפ דיר נישט אזעק? זיין חבר וואלט ארויסגענומען דעם רעוואלווער און דיר דערשאסן אויפן ארט. אפשר וואלט מען אים באשטראפט מיט א חודש דערפאר, און אפשר דאס אויך נישט. און איך בין זיכער, אז מיט דעם, וואס איך האב זיי געזאגט „גוט נאכט", האבן זיי זיך פארשעמט. און היינט, אט

דערזעלבער יונגעראַן, אַז עס וועט אים ווער אויפּמערקזאַם מאַכן דאַרויף, אַז ער האָט פאַרשעמט אַ חתן אין דער געגנט-וואַרט פּון זיין פּלה, כאַטש אַ ייד, וועט אים זיין געוויסן פּייניגן און ער וועט גרייט זיין צו קומען צולויפּן און דיך איבערבּעטן. איבריגנס, ווייסטו, ווער עס האָט אונז נעכטן באַליידיגט? נישט קיין אַנדערער, ווי אַקיימאַווס זון. איך קען אים גאַנץ גוט, נישט איינמאַל שוין געווען ביי מיר געלט באַרגן.

— אַקיימאַווס זון! — שרייט אויס מירקין, — און דו האָסט דעם פּאַטער געזאַגט דערפּון?
— דאָס איז ער טאַקע געווען ביי מיר, דער פּאַטער יינער, מיך איבערבּעטן. איך ווייס נישט, ווער עס האָט אים געזאַגט דערפּון, אַז מיר האָבן נעכטן געהאַט אומאַנגענעמלעכ-קייט מיט זיין זון. דער זון, זאַגט ער, שעמט זיך די אויגן צו ווייזן פאַר מיר, און האָט דעם פּאַטער געשיקט, אַז ער זאָל קומען מיך איבערבּעטן. אפשר מיינסטו, אַז ער האָט דאָס גע-טון צוליב עפעס אַן אויסרעכנונג, דערפאַר ווייל ער באַדאַרף מיין טובה? — איך בין איבערצייגט, אַז נישט, אַז דאָס געוויסן האָט אים געטריבן, און אפשר האָבן אים די חברים אַליין אויפּמערקזאַם געמאַכט דאַרויף שפּעטער. איך האָב אָבער יאָ אויסגענוצט די געלעגנהייט און האָב דעם פּאַטער געבאַרגט די הונדערט טויזנט רובל, וואָס ער האָט באַדאַרפט גוטמאַכן, די ביכער אויסצוגלייכן. איך ווייס, איך האָב דערמיט געהאַנדלט זייער יידיש, נאָר איך האָב זיך נישט געקאַנט העלפּן. דאָ האָט שוין מיין ראַסע געאַרבעט.

— די ביכער אויסצוגלייכן, — לאַכט מירקין — מילד אויסגעדריקט — פּאַלשע אונטערשריפט.

— איך האָב דיר איינמאַל געזאַגט: אין רוסלאַנד איז גישטאַ קיין פאַרברעכן: אין רוסלאַנד איז נאָר דאָ אַ פאַרזען, אַ טעות, און איך בין איבערצייגט, אַז מען וועט עס אַזוי דאַרט אויך אויפּפאַסן, איך מיין אין הויף. די ביכער אויסצוגלייכן, נישט קיין פּאַלשע אונטערשריפט.

- אין ער האָט זיי גענומען פון דיר ?
 - צוערשט האָט ער זיך געקווענקלט, ווי הייסט, -
 זאָגט ער, איך בין געקומען דיך איבערבועטן פאַר מיין זונס
 גראַבקיט, און דו ווילסט מיר מיט אַ טובה באַצאָלן ? - דאָס
 גייט נישט, דאָס פאַרשעמט מיך צופיל, כאַטש מיט אַן אמת
 גערעדט, ווייס איך ווירקלעך נישט, פון וואַנען דאָס געלט צו
 נעמען. אין מיניסטעריום ווילן זיי שוין אַלץ אויסגלייכן.
 דער פראַקטוראַר האָט געקריגן אַ באַפעל, דערווייל די „דיעלאַג“
 צוריקהאַלטן. יעקאָטערינאַ זאָורוכאָוונאַ האָט זיך דער צאַרין
 געוואָרפן צו די פיס און דאָס „פויערל“ האָט אויך צוגעהאַלפן -
 „אַן איינצעם מענטשן באַדאַרף מען אַרויסהעלפן פון דער
 בלאַטע, - האָט ער געזאָגט, - גאָט האָט געהייסן“. נאָר דאָס
 געלט הייסן זיי צוריקגעבן, די ביכער אויסצוגלייכן, און איך
 ווייס עס נישט פון וואַנען צו נעמען, און דו קומסט מיט אַן
 אַפענער האַנט. דאָס איז צופיל קריסטלעך, - האָט ער אויס-
 גערופן. - דו ווייסט דאָך, - זאָג איך, - אַז יידן זענען די
 בעסטע קריסטן, - און אויסגעשריבן דעם טשעק. איבריגנס,
 איז עס נישט אַזאַ שלעכט געשעפט. דער אַקאַמאָו וועט נאָך
 אַמאָל צוריקקומען, ער איז נאָך נישט פאַרפאַלן : יעקאָטערינאַ
 זאָורוכאָוונאַ און דאָס „פויערל“. און אַ מענטש געדענקט לענגער
 אַ טובה, וואָס מען טוט אים דענסטמאָל, ווען ער איז געפאַלן,
 ווען ער ליגט אין דער טיפעניש, איידער דענסטמאָל, ווען ער
 שטייט אין דער הויך - נאָך דערצו אַ רוסישער מענטש.
 - איך דערלויב מיר צו צווייפלען, אַז דאָס איז געווען
 דער מאַטיוו פון דיין האַנדלען, פאַפעשקע, - האָט מירקין
 געזאָגט.

דער אַלטער מירקין האָט זיך מיט זיינע ביידע הענט
 גלייך געמאַכט די וואַנסעס, ווי ער וואַלט עפעס אַראָפגעשלונגען
 דאָרט, אונטער זיין האַנט, און נישט געוואַלט, אַז עס זאָל
 ווער באַמערקן. אויסגעצויגן זיך די צוויי לאַנגע שפיצן פון
 זיינע באַקנבערד און אויף צוריק זיך אַ וואַקל געגעבן אין זיין
 טיפער באַקוועמער לעדערנער פאַטערשטול.

– איך בין אַ טוחר, איך האָב מיינע פּרינציפּן אינם האַנדל, איך האָב אָבער אויך מיינע מעטאָדן; איך שעם זיך נישט מיט זיי. זיי האָבן מיך געפירט צום וועג פון טיין דער-פּאָלג. נאָר דאָס מאָל האָב איך נישט געקלערט וועגן זיך און איך גלייב, אַז דאָס, וואָס מיר האָבן, וועט פאַר דיר און דיינע קינדער (ווען אַזעלכע וועלן זיין) סטייען רייכלעך. נאָר האָסטו מיר דען נישט אַמאָל דערציילט וועגן אַ יידענע, וואָס איז געקומען פון תּחום צו אייך דאָרט וועגן איר משוגענעם זון? מען האָט אים עפעס דאָרט פאַרשיקט אויף צוואַנציג יאָר „אַרעסטאַנטסקע ראַטע“. איר קאָנט זיך נישט קיין עצה געבן. דעם אורטייל האָט אַרויסגעגעבן דאָס קריגס-געריכט, און דער צאָר אַליין קאָן אים נאָר באַגעדיגן... איר האָט נישט קיינעם, ווער עס זאָל די זאך ברענגען פאַר דעם צאָר? נישט וואָר? האָט דער אַלטער מירקין אַריבערגעבויגן זיך איבער זיין ברייטן מאַכאַנענעם טיש און מיטן מאַסיוון בראַנזענעם פאַפּיר-מעסער אין האַנט געטייטלט צום זון:

– זיי מוחל, פאַפעשקע, זיי מוחל, איך האָב גאַרנישט געמיינט.

– באַרואיג זיך, באַרואיג זיך, איך ווייס עס, – האָט דער אַלטער געשמייכלט, – איך האָב וועגן דעם אַלעם דער-צייט אַקימאָון. איך האָב אים געשילדערט דעם יידישן סאָל-דאַט, בעסער, דעם פרומען יידן אין סאָלדאַטסקע קליידער, וואָס זיין אמונה איז דאָס איינציגע, וואָס ער פאַרמאָגט, און איז גרייט פאַר איר זיין לעבן אַוועקצוגעבן. אַ, גוט צו האָבן אַן אמונה, – האָט זער אַלטער געקרעכצט פאַר זיך.

– נו, וואָס האָט ער געזאָגט, דער אַקימאָון? – האָט מירקין געפרעגט דעם פּאָטער אומגעדוילדיג.

– געזאָגט? געוויינט האָט ער, ווי אַ קליין קינד געוויינט, אויפריכטיג, אמת געוויינט, אין האַרצן זיך געשלאָגן און גע-שוואוירן זיך, אַז דאָס ערשטע מאָל, ווען מען וועט אים צו-לאָזן צום צאָר, וועט ער זיך וואַרפן פאַר אים צו די פּיס און נישט בעטן פאַר זיך, נאָר פאַר דעם יידישן סאָלדאַט. אַלצדינג

וועל איך דעם באַטיושקע דערציילן. — און איך גלייב אים, און נאָך מער, אָט דער יידישער סאָלדאַט וועט אַרויסהעלפֿן אַקימאָון. — דער צאַר וועט זיך צעוויינען, ווען ער וועט דערהערן, און וועט שוין איינצייטיג אַקימאָון אויך באַגנעדניגן. איר קענט נישט דעם רוסישן מענטשן. דאָס זענען דאָך קינד-דער; זיי שלאָגן און ווייסן נישט פאַרוואָס, טוען גוטס און ווייסן נישט פאַרוואָס. איר וועט מיר נאָר באַדאַרפֿן צושטעלן דעם באַמען אין פּאָלק פֿון סאָלדאַט, און די שטאַט, פֿון וואַנען ער קומט, פֿדי איך זאָל עס אַלץ איבערגעבן אַקימאָון. ער דערוואַרט נאָך די טעג צו ווערן צוגעלאָזן צום צאַר, ווען ער וועט נאָר די „ביכער אויסגלייכן“. איך וועל אייך לאָזן וויסן דערפֿון.

פאַפעשקע! — האָט מירקין אויסגעשריגן ווי צמאַל, ווען ער איז נאָך אין יעקאַטערינענבורג געווען, ווען דער פּאָטער האָט אים פֿלוצלינג איבערראַשט מיט אַ באַזוך, אַזוי האָט ער זיך איצט געוואָלט וואַרפֿן צו אים.

— און דו האָסט זיך נעכטן געוואָלט שלאָגן פאַר אַ באַ-ליידיגונג פֿון אַ שפּור, און ביסט ביז געווען, וואָס איך האָב דיך אַוועקגעשלעפט. אַ דויעל! זע, וויפֿל גוטע זאַכן עס זענען דערפֿון אַרויסגעקומען, פֿון דער נעכטיגער באַליידיגונג: אַ מענטש האָט חרטה געהאַט, אַ צווייטער מענטש געראַטעוועט געוואָרן, און דיין יידענע וועט קאָנען אַ פֿריילעכע פּאַרן אַהיים. און חלילה אַנדערש — וואָלט איך היינט געהאַט צו באַקלאָגן אַ טויטן, — לאַכט דער פּאָטער.

— דו האָסט רעכט, פאַפעשקע, — האָט מירקין געזאָגט, ווי אַ יינגל, וואָס מען לערנט אַ לעקציע.

— נאָר נישט וועגן דעם האָב איך געוואָלט רעדן מיט דיר. איך האָב דאָך דיך צו עפעס גערופֿן. יאָ, וואַרט נאָר אַ מינוט. זעץ זיך, זעץ זיך (דער אַלטער האָט דערוויל אַרויס-גענומען זיין באַטיץ-ביכל, אויסגעטון זיין פּאַנסנצ אויף דער גאַז און אַריינגעקוקט).

— יאָ, וועגן נינאַטשקען האָב איך געוואָלט רעדן מיט

דיר. ווילסט עס דאָ? אָדער אפשר לאַמיר גיין וואו, איך בין
 שוין היינט פאַרטיג מיט מיין טאָג אַרבעט, און דאַנקען גאָט,
 דעם בעסטן טאָג פאַר אַ לאַנגע, לאַנגע צייט. געראַטעוועט דער
 יידענע איר זון. ווייסטו וואָס גאָר, - פאַלט איין דעם אַלטן, -
 דו האָסט נאָך נישט געגעסן? - קלינג אָן, אַז דו וועסט
 היינט נישט קומען אויף „עמפּפּאַנג“. איך וויל איבערהויפט, אַז
 דו זאָלסט ענדערן דיין לעבנס-שטייגער. וועגן דעם וויל איך
 טאַקע דאָס רעדן מיט דיר, און מירן פאַרן אין „איראַפּעיסקיי“.
 דאָרט וועט אונז קיינער נישט שטערן, אפשר וועלן מיר דער-
 נאָך צוזאַמען אַריבערפאַרן צו אַלגאַ מיכאַילאָוונען. איך וואָלט
 געוואָלט אויסגעפינען, ווי ניגאַטשקאַ פילט זיך נאָך דער נעכ-
 טיגער אומאַנגענעמלעכקייט.

קאפיטל 22

טאטע און זון

אז טאטע און זון האבן זיך ביידע שוין געהאט באקוועם
געמאכט אין אַ ווינקל־טיש פון גרויסן „איראָפּעיסקי“ זאַל,
וואָס איז נאָך צוליב די פריע שעהן כמעט ליידיק געווען,
האַט דער פאָטער אָנגעהויבן צוערשט אין אַ טאָן, ווי ער
וואָלט צו זיך אַליין געווען גערעדט.

— זי איז נישט קיין איינפאַך מיידל, די נינאַטשקאַ
דיינע, זייער אָן אינטערעסאַנטע, דערפאַר אָבער אויך אַ קאַמ-
פליצירטער כאַראַקטער. אַ שווערע „זאַדאַטשע“, ווען דו וועסט
מיר מוחל זיין פאַרן אויסדרוק. איך האָב מורא, מיין זון, דו
מוזט דיך פאַרברייטן דערצו, דאָס הייסט דו מוזט אָנהייבן צו
פירן גאָר אַ גאַנץ אַנדער אַרט לעבן, ווען דו ווילסט איר
מאַן זיין, ווען דו ווילסט מיט איר גליקלעך זיין.

מירקין האָט געשוויגן, הערנדיג געשוויגן.

— איך קען זיך אויף פרויען. יא, זי איז נישט קיין איינ-
פאַכע, די נינאַטשקאַ: זי איז אָבער דערפאַר אָן אויסערגעוויינלע-
כער, אינטערעסאַנטער, וואַרימער מענטש — מיט אַ געפיל פון אַן
עכטן רוסישן מענטש. ניין, שרעק זיך נישט פאַר אירע ווערטער. איך
ווייס עס, איך קען זיך דערויף. מיידלשע רייד, אַביסל קאַקעטסטווע,
וויבערישע קאַקעטסטווע — אָבער אין טיפן, אין אמתן איז

זי אַ האַרציגער, אַ גוטער, אַ ריינער מענטש. ניין, ניין, מיך שרעקן גאַרנישט אירע ווערטער, נאָר דערציען באַדאַרף מען זי. יעדעס ווייב באַדאַרף מען דערציען. אַ ווייב נעמט מען זיך נישט אַ פאַרטיגס, און וועגן דעם אָט וויל איך רעדן מיט דיר; דו וועסט דאָך מיר דערלויבן?

— רעד אומגעשטערט, פאַפעשקע!

— אין איין וועג בין איך זייער גליקלעך, וואָס דו האָסט דיר אויסגעקליבן דיין גינאַטשקען. איך מיין, אַז דאָס איז די פרוי, וואָס דו באַדאַרפסט; זי וועט דיך אויפוועקן. יא, מיין זון, דו באַדאַרפסט, מען זאָל דיך אויפטרײטלען. דו מאַכסט דעם איינדרוק, ווי דו וואָלסט געווען געשלאַפן. זיי מוחל פאַר די רייד: מיט דיין גימנאַזיע, אוניווערסיטעט, מיט דיין עטלעכע כּע און צוואַנציג יאָריגן לעבן, ביסטו נאָך נישט אַרויסגעקומען פון דיין יינגלשן חלום. איך ווייס, איך ווייס — דאָס איז מיין שולד: דיין דערציאונג, דיין שטענדיג אַליין זיין, אָן אַ פאַמיליע — דאָס איז מיין שולד. נאָר צייט, זאַכאַרי, אַרויסצוגיין פון אָט די קינדערשע חלומות, צייט ווערן אַ מאַן — אַ מאַן מיט אַן אייגענעם ווילן, מיט אַ שטאַרקן ווילן, מיט אַ פאַרלאַנג נישט אַלעמען צו קוקן אין די אויגן אַריין. דו באַליידיקסט דיך נישט אויף מיר, וואָס איך רעד צו דיר אַזוי פריי?

— ניין, ניין, — זאָגט מירקין, — דיזעלבע ווערטער, אָט פונקט דיזעלבע ווערטער, האָט מיר געזאָגט אַלגע מיכאַילאָוואַ.

— אויב זי האָט דיר אויך דאָסזעלבע געזאָגט, בין איך צו-פרידן. דו מוזט דיך נעמען אין די הענט אַריין. איך וויל, אַז מיין זון זאָל זיין אַ שטאַרקער זעלבשטענדיקער מענטש. אין דער הינזיכט, מיין איך, וועט דיר נינאַ סאָלאָמאָנאָוואַ זייער פיל העלפן; זי וועט דיר, אַזוי צו זאָגן, מיטרייסן מיט זיך, און איך בין צופרידן.

— און נאָך דיר נאָך, פאַפעשקע, וואָס באַדאַרף איך טון אַזעלכעס? — פּרעגט פּלוצלינג מירקין, איבערהאַקנדיק דעם פאַטערס רייד.

— דאָס ערשטע, גלויב איך, באַדאַרפסטו ענדערן דיין באַשעפטיגונג — די באַשעפטיגונג, וואָס דו האָסט דיר אויס-געקליבן. אַ פראַקטיצירנדיגער אַדוואָקאַט איז נישט זייער צוגע-פאַסט פאַר דינע פעאיקייטן. ווען דו וועסט מיר מוחל זיין, פאַר דעם לעבן, וואָס איך פאַרשטיי, דיר וועט אויסקומען צו פירן נאָכדעם, ווי דו וועסט זיך פאַרבונדן מיט ניגאַטשקען, איז עס גאַרנישט קיין צוגעפאַסטע פראַפעסיע — און זי איז אויך נישט פאַר דיר. דו באַדאַרפסט אַריינקומען צו אונז אין דער פירמע. מיר וועלן דיך באַשטימען פאַר אַ וויצע-פאַרזי-צענדן מיט אַ יערלעכן געהאַלט, וואָס וועט דיר געבן אַ מעג-לעכקייט צו פירן אַ לעבן, ווי ניגאַטשקאַ דערוואַרט. קיין סך אַרבעט וועסטו נישט האָבן. מיר האָבן גוטע פראַקורענטן, טיכטיגע מענטשן. — אַמאָל אויף אַ זיצונג אַרויסהעלפֿן מיט אַ דעה, פאַרשטענדיגן זיך מיט אונזערע יורדישע קאָנסולענטן. דאָס וועט דיך מאַכן אומאָפהענגיג, דאָס וועט דיר געבן אַ פאַ-זיציע, אַ שטעלונג אין דער געזעלשאַפט, וואָס יעדער איינער דערוואַרט, דו וועסט פאַרנעמען אַלס מיין זון. עס וועט דיר אויך געבן מאַכט. מענטשן וועלן זיין אונטערטעניג צו דיר; דו וועסט זיך באַדאַרפן אַרומזען וועגן אַ וואוינונג, אַ רייכע, פאַרנעמע, ערשט-קלאַסיגע וואוינונג אין שטאָט — אַן „אָסאַבניאַק“, ווי דיין „ענגלענדער“ וויל, אַדער אַ מאָדערנע. דיין „ענגלענ-דער“ האָט נישט וואָס צו טון, קאָן ער אַרומלויפן און דיר איינשאַפן אַנטיקע מעבל. דו וועסט באַדאַרפן האָבן דיין אייגע-נעם אויטאָמאָביל, פערד האַלטן אייגענע. ווי אַזוי מיינסטו, — ניגאַטשקאַ וועט זיך אַריינציען צו דיר אין דיין קאוואַלערסקע וואוינונג, וואָס דו האָסט? זי דערוואַרט דאָך פון דיר אַ הויז, וואו זי זאָל קאָען צינעמען פריינט און זיך נישט באַדאַרפן שעמען, און זי האָט עס רעכט צו דערוואַרטן אויך; און דו אויך, מיין זון. נישט אומזיסט האָט דיין זידע געאַרבעט און אַנגעזאַמלט פאַומעגנס; און דיין פאַטער האָט זיך געמיט ווי ווייט ער האָט געקאָנט, און מיט גאַטס הילף איז אים געלונגען

עפעס אַנצוקלייבן, אַז זיין זון זאָל געניסן דערפון, אַז זיין זון זאָל גליקלעך זיין.

— דענקסטו, טאַטע, אַז דאָס איז גליק. — אַ רייך הויז? צונעמען געסט, בעלער געבן, ווי סאָפיאַ אַרקאַדיעוונאַ? דער אַלטער מירקין איז אַביסל פאַרוואַנדערט געוואָרן אויף דער פּראַגע און פאַרטראַכט זיך, און מיט דער פענסנע, וואָס ער האָט אַראָפּגענומען פֿון זיין נאָז, אין דער האַנט, האָט ער געגעבן אַ וואונק צום קעלנער, וועלכער האָט איצט זיך דערנענטערט מיט דעם וויין, אַז ער זאָל נישט שטערן. נאָכדעם, ווי דער קעלנער האָט אָן גערודער אַוועקגעשטעלט דעם ווייסן „גראַף“ מיט די גלעזער אויפן טיש, האָט אים דער אַלטער נאָכגערוּפֿן:

— מיטן סערווירן די פיש קאָנסטו וואַרטן ביז מירן דיך רופֿן, שטער נישט.

— געהערט, — האָט דער קעלנער געזאָגט און דער-ווייטערט זיך.

— גליק, — האָט דער אַלטער צעקייט דאָס וואָרט, און זיינע אויגן, וואָס זענען איצט רויט געוואָרן, האָבן זיך אָנגעבלאָזן און אַרויסגעזעצט זיך אויף די געשוואַלענע ראַנדן פֿון זיינע אויגן-טאַרבעס, — גליק-ווער ווייס, וואָס גליק איז? אַזוי פיל מענטשן געזען, און קיינער האָט מיר נאָך נישט געזאָגט, וואָס דאָס איז אַזעלכעס. איך וויל אָבער, אַז מיינ זון זאָל האָבן אַ היים, וואָס זיין פאָטער האָט עס נישט געהאַט. — און דער אַלטער איז פאַרשוויגן געוואָרן.

— פאַפּעשקע, — האָט מירקין אויסגערופֿן.

— וואָס איז דאָ צו פאַרשווייגן, איך ווייס מיינ שולד; און אפשר איז עס מיינ שולד אויך נישט, אַ קלדה אַזעלכע, צי וואָס? יעדנפאַלס איז עס נישט געווען. דיר ווינטש איך עס אַנדערש. עס גלויבט זיך אַביסל אַנצואַוואַרימען, זון, איז כאַטש ביי דיין פייער, ווען דו וועסט דערלויבן, זיי מוחל... די עלטער. עס ווערט לאַנגווייליג און עס בענקט זיך נאָך עפעס. יאָ, יאָ, איך וואָלט דיך געוואָלט זען גליקלעך.

מירקין איז שטיל געבליבן. זיין האַרץ איז איצט נויך געוואָרן צום פּאָטערס גורל און אָנגעגאַסן מיט רחמנות צו אים, ווי אין אַמאָליגע יאָרן.

— פאַרוואָס רעדסטו אַזוי?

און ווי אויף עפעס אַנדערש אַרויפצופירן דאָס געשפרעך, האָט דער אַלטער צוגעלייגט:

— און נאָך אַלעם גלויב איך, אַז ניגאַטשקאָ וועט זיין אַ גוט ווייב; זי וועט מאַכן אַ וואַרים הויז; עס שאַדט נישט, וואָס זי האָט קאַפּריזן. דאָס איז גאַרנישט; חתונה-האַבן, וועט זי זיין דאַמען-אַרטיג, ווי אַלגאַ מיכאַילאָוונאַ.

— דו גלויבסט אַזוי, פאַפעשקע?

— איך ווייס עס. נישט איינמאַל שוין דאָס געזען, נאָר דו באַדאַרפסט דיך אויך אַביסל ענדערן, מענלעך ווערן. אַבער זאָג מיר נאָר, האָסט דו ווירקלעך ליב ניגאַטשקען, אַז דו האָסט זיך באַשלאָסן אויף דעם שריט? עפעס זעסטו מיר אויס אַביסל קאַלטלעך צו איר, אפשר דיין נאַטור.

— מיט אַן אמת גערעדט, ווייס איך נישט, פּאָטער.

— וואָס הייסט דאָס? אַך, איר יונגער דור! שווער אייך צו פאַרשטיין. וואָס הייסט דו ווייסט נישט? און דו גייסט טון אַזאָ שריט!

— יא, געוויס. ווי הייסט אַנדערש? נאָר נאָך נישט צו געוואוינט — קומט נאָך אויס אַביסל פרעמד.

— אַ, דאָס מיינסטו? דאָס וועט זיך באַדאַרפן ענדערן, און מיט דער חתונה וועט זיך דאָס ממילאָ ענדערן. מען באַ-דאַרף נאָר מאַכן אַ גרויסע וואַרימע היים, אַן אמתע היים, אַ פּריצישע, ס'איז צייט, זון, שוין לאַנג צייט. און אפשר וועל איך זיך אויך אַיבערציען צו אייך, ווען איר וועט דערלויבן. פאַרמיאוסט געוואָרן דאָס האָטעל-לעבן.

— ווי אַזוי? — פרעגט מירקין דערשטוינט.

— פשוט, מיר וועלן נעמען אַ גרויסע וואוינונג, אַדער אַ הויז קויפן. יא, בעסער קויפן אַ הויז: מירן עס אַ נאַמען געבן „הויז מירקין“. איך וועל דאָרט האָבן מיין אייגענע

וואוינונג. נייבאָטשקאָ וועט זיין די מאַדאָם. מירן אויפנעמען
 בשותפותדיגע געסט, געבן אָוונט-מאַלצייטן פאַר פריינט. מיט
 איין וואָרט, מיר וועלן אין פּעטערבורג פאַרלייגן אונזער היים –
 „הויז מירקין“. נאָך יעקאָטערינענבורג וועלן מיר דאָך שוין נישט
 צוריקקערן; נישטאָ דאָרט וואָס צו זוכן מער.
 מירקין האָט געשטאַמלט אַ וויילע, איידער ער האָט
 אַרויסגעבראַכט דאָס וואָרט:

– און מיט העלענאַ סטעפּאַנאָוונען וואָס וועט זיין?
 – מיט העלענאַ סטעפּאַנאָוונען? מיט העלענאַ סטעפּאַ-
 נאָוונען – וואָס זאָל זיין מיט איר? זי האָט איר אייגענע היים.
 – איך מיינ, העלענאַ סטעפּאַנאָוונען וועט דאָס גערן
 האָבן, זיי מוחל, גערן האָבן, וואָס דו וועסט וואוינען מיט
 אונז?

– וואָס האָט זי יאָ גערן צו האָבן אָדער נישט? זי האָט
 זיך איר לעבן.

– פּאַפּעשקע, איך בעט דיך איבער, וואָס איך וואָג
 דאָס, נאָר ווי אַזוי וועט דאָס זיין מיט איר?
 – איך האָב דאָך דיר געזאָגט, וואָס ס'זאָל זיין מיט
 איר. העלענאַ סטעפּאַנאָוונען האָט גענוג געלט, און אַז זי וועט
 באַדאַרפן, וועל איך איר נאָך געבן. עס מוז דאָך אַמאָל אַן
 ענדע נעמען, – האָט דער אַלטער געשמייכלט.

– פּאַפּעשקע, דו מיינסט דאָך נישט איבערצורייסן מיט
 העלענאַ סטעפּאַנאָוונען? – האָט מירקין כמעט אויסגעשריען.

– שוין לאַנג באַשטימט, און איצט וועל איך עס אויס-
 פירן. איך מיינ, אַז זי איז פאַרגעברייט דערויף!

– פּאַפּעשקע, ווי קאָנסטו דאָס? די פרוי האָט דאָך דיר איר
 לעבן אַוועקגעגעבן, – האָט דער זון אויסגעשריען.

– וואָס ווייסטו, וואָס זי האָט מיר געגעבן – איר לעבן
 אָדער נישט. נישט דיר דאָס צו משפטן. און דו האָסט דאָך
 נישט געוואָלט, אַז דיין פּאָטער זאָל ווייטער פירן אַזאַ אַומ-
 קלאָר לעבן. ניין, אויך צייט שוין פאַר דיין פּאָטער מיט לייטן
 גלייך צו ווערן.

— אָבער פּאַפּאַ, פּאַפּאַ, ווי הייסט, ווי אַזוי קאַנסטו דאָס?
טוט דיר גאַרנישט לייך די פרוי, וואָס האָט פאַר דיר אַזוי
פיל געטון?

— יאָ לייך, אָדער נישט לייך, מען באַדאַרף עס טון.
און פאַר אַ זאַך, וואָס מען באַדאַרף טון, טאָר מען זיך נישט
אָפּשטעלן, וואָס עס זאָל נישט קאָסטן. איבריגנס, די געשיכטע
מיט העלענאַ סטעפּאַנאוונען איז מיינע אָן אייגענע און דו
וועסט דאָך מיר דערלויבן מיינע עסקים אַליין צו ברענגען אין
אָרדנעג.

מירקין האָט שוין געשוויגן.

— נו, קעלנער, איצט קאַנסטו דערלאָנגען די פיש, —
האָט דער אַלטער מירקין געגעבן אַ וואונק צו די פון דער-
ווייטנס וואַרטנדיגע מענטשן.

דאָס עסן איז שוין צוגעגאַנגען אין שווייגן, אָדער אין
אַ געשפרעך וועגן נישט אינטערעסאַנטע און קיינעם נישט אָן-
גייענדיגע זאַכן.

נאָכן עסן זענען זיי ביידע פאַרפאַרן צום באַרימטן אַדוואָ-
קאַט. ווען זיי זענען אַריינגעקומען צו אַלגאָ מיכאַילאוונען,
איז זיי נינאָטשקאַ שוין אַנטגענגעלעאָפּן מיט אַ בריוו אין דער
האַנט.

— שטעלט אייך פאַר, דער „נאַכאַל“, וואָס האָט אונז
נעכטן געוואָלט באַליידיגן, איז נישט געווען קיין אַנדערער,
ווי דער יונגער אַקיימאָוו, דער זון פון דעם באַקאַנטן פעל-
שער, — זאָגט מיט פאַרוואונדערונג נינאָטשקאַ.

— ווי אַזוי? פון וואָנען ווייסטו עס, מיידעלע? — וואונ-
דערט זיך דער אַלטער מירקין, אַראָפּנעמענדיק זיין גאָלדענע
פענסנע און איבערווישנדיג די גלעזער.

— אָט, נאָר-וואָס געקריגן פון אים אַ בריוו, וואו ער
בעט איבער, שכור געווען, זאָגט ער. און בלומען צוגעשיקט.

— דאָס איז אינטערעסאַנט, זייער אינטערעסאַנט, —
זאָגט דער אַלטער, נעמענדיג דעם בריוו פון נינאָטשקאַס
האַנט.

דער זון איז געשטאנען ביי דער סצענע און אים אָג-
געקוקט. אַ געוואָלטיגער געדאַנק איז אים געקומען אויפן זינען
און אַ שרעק איז אים באַפאַלן, ווי עס באַפאַלט אַ שרעק שוואַ-
כע מענטשן, ווען זיי ווערן ביז - אַ שרעק פאַר זיין
פאַטער.

— „ער האָט דאָך איר דעם בריוו געקויפט, אַזוי ווי ער
קויפט אַלצדינג.“
די ווערטער זענען געלעגן אויף די ליפן פון דעם יונגן-
מאַן, נאָר דאָך האָט ער מיט די ליפן באַרירט ניגאַטשקאַס
האַנט און געשוויגן.

צווייטער טייל

קאפיטל 1

מישענקא

אַלגע מיכאַילאָוואַ איז געווען אַ רירנדע מוטער פאַר פּרעמדע קינדער, דאָרט, וואו איר מוטערלעכקייט איז געווען אַ פּאַזונדערע באַצירונג צו איר ווייבלעכקייט. אָבער זי איז שוין גאַרנישט געווען אַזאַ וואַרימע מוטער צו אירע אייגענע קינדער, ד. ה. דאָרט, וואו די מוטערלעכקייט איז באַשטאַנען פון ערנסטע פליכטן און האָט פאַרלאָנגט קרבנות אויפן חשבון פון איר אייגענער פרייהייט.

ניגאַטשקאַ איז פרי דערוואַקסן געוואָרן, דאָס הייסט זי האָט מיט געוואַלט אַרויסגעבראַכן זיך פון די צוימען פון איר דערציערין און פון איר קינדער-צימער, און אַליין זיך דער-קלערט אַלס דערוואַקסענע, צום פאַרדרוס און פאַרצווייפּלונג פון איר מוטער. דאָס יינגל אָבער, כאַטש ער איז שוין געווען אין לעצטן קלאַס גימנאַזיע, האָט זיך איר, צוליב זיין ווייבערשן כאַראַקטער, נאָך איינגעגעבן צו האַלטן אין די קייטן פון קינדער-רעזשים, דאָס הייסט עס האָט זיך דעם באַרימטן אַד-וואַקאַט מיט זיין פרוי אויסגעוויזן, אַז זייער מישענקאַ איז נאָך אַ קינד, און זיין לעבן שפיגלט זיך נאָך אַלץ אָפּ אין זיין קינדער-צימער...

אָבער קיינער האָט נישט געוואויסט, וואָס עס טוט זיך

דאָרט אָפּ אין מישענקאַס האַרץ און מוח הינטער די ווענט פון זיין צימער...

זיין פאָטער איז געווען צופיל באַשעפטיגט, אַז ער זאָל זיך באַקענען מיט זיינע קינדער, און זיין מוטער צופיל פאַר-נומען מיט זיך אַליין.

צווישן מוטער און טאָכטער, נאָכדעם ווי נינאַטשקאַ איז דערוואַקסן געוואָרן, האָט זיך אויסגעוועבט אַ געוויסע פריינט-שאַפט. אַלגאָ מיכאַילאָוואַ האָט שלום געמאַכט מיט דעם גע-דאַנק, אַז נינאַטשקאַ איז אַ מענטש, אַ דערוואַקסענער מענטש—אַ פּרוי פאַר זיך, — און אַלס גלייכע מיט גלייכער זענען אַריי-געטראָטן צווישן זיי פריינטלעכע באַציאונגען, וועלכע דער בשותפותדיגער „סוד“, וואָס הערשט שטענדיג צווישן ווייבער, האָט געהאַלפּן אויסצואוועפּן צווישן זיי. גאַנץ אַנדערש זענען אָבער געווען די באַציאונגען צווישן מוטער און זון.

מען קאָן נישט זאָגן, אַז אַלגאָ מיכאַילאָוואַ האָט איר איינציגן זון זייער האַלד געהאַט. ווען מישענקאַ איז געווען אַ קליינטשינגער און מען האָט אים געקאַנט גלעטן איבערן בלאַנדן קעפל, זענען אויך אירע געפילן צום יינגל נישט גע-ווען באַזונדערס וואַרים; זי האָט ליבער געהאַט דאָס מיידל. נאָר צייט מישענקאַ האַלט זיך פאַר אַ דערוואַקסענעם, איז איר דער יונגער בחור מיט די שיינע בלויע אויגן און קינדערשן אומשוילדיגן אַנבליק פון זיין פנים פאַרגעקומען פרעמד, און מ'קאָן אַפילו זאָגן אומסימפּאַטיש. און אַ מאָדנע זאָך: די אומ-סימפּאַטישקייט צו איר זון האָט אַרויסגערופּן ביי דער מוטער דווקא זיין שיינקייט... ווען מישענקאַ איז נאָך געווען אַ קינד, האָבן אים די ווייבער, אַלגאָ מיכאַילאָוואַס פריינדינס, אַרויפ-געשטעלט אויפן טיש, און געהאַלטן אין איין פאַטראַכטן זיין שיינ פנים, זיינע געלאַקטע האַר און זיין איידעלע פיגור. וויי-בער האָבן אים ליב געהאַט צו קושן, צו גלעטן און צו באַ-גייסטערן זיך מיט די ווירקלעך וואונדערבאַרע איידעלע ליניעס פון זיין יונג קערפער, ווי מיט אַ הינטל פון אַ גוטער ראַסע. שוין דענסטמאַל האָט אַלגאָ מיכאַילאָוואַ געפילט אַ ווידערגע-

שמאָק פאַר איר לײַאָקעדיג אויסגעוואַקסן קינד. עס איז גע-
ווען ווי אַ באַהאַלטן קנאה-געפיל וואָלט דאָרט אין איר גע-
ווירקט איבער דעם, וואָס דאָס קינד ציט אָפּ די אויפּמערק-
זאַמקייט פון דער מוטער צו זיך - און עס האָט איר פאַר-
דראָסן, וואָס מענטשן באַגייסטערן זיך אַזוי מיט איר קינדס
שיינקייט.

- אַ לײַאָקעלע אַזעלכע, - פלעגט זי זאָגן.

זי האָט נאָך געקאָנט פאַרטראָגן זיין שיינקייט, ווען מי-
שענקאַ איז קליין געווען; נאָר ווען דאָס יינגל איז אויסגע-
וואַקסן און נישט פאַרלוירן די מיידלשע ווייכקייט זיינע,
האָט זיך פשוט ביי דער מוטער אַנטוויקלט אַן אַנטיפאַטיע צו
אים.

אַלגא מיכאַילאָוונאַ האָט געחלומט וועגן אַ זון, וואָס וועט
זיין אַ שטאַרקער, אַ מענלעכער, אַ הויך-געוואַקסענער, מיט אַ
ברייטן רוקן, מיט שטאַרקע מוסקולנע הענט, מיט אַ פנים אַ
שטעכעדיגס פון די פרישע האָר פון באָרד, וואָס רייסן זיך
אַרויס - און דאָ איז גאָר אויסגעוואַקסן אַ יינגל מיט אַ שלאַנקן
בויגזאַמען ווייכן קערפער און אַ פנים פון אַ מיידל: גלאַטיג,
לענגלעך, אומשוילדיג, נאָר אַרומצונעמען און צו גלעטן עס,
מיט גרויסע בלויע אויגן, וואָס קוקן דיר קיינמאַל נישט גלייך,
נאָר ערגעץ אָן אַ זייט. און טאַמער דערוועגן זיי זיך יאָ דיר
צו קוקן גלייך אין פנים אַריין, איז שטענדיג עפעס מיט אַ
מין באַהאַלטענעם געדאַנק, מיט אַ זינדיגן געדאַנק און באַווע-
גונגען נישט קיין דרייסטע, פעסטע, נאָר פוילע, בעטנדיגע -
עפעס ווי ס'וואָלט געוואָלט, אַז מ'זאָל עס אַנרירן, פיעשטשען
עס... פון וואָנען קומט דאָס צו אים? די ענלעכקייט צו איר
אַליין האָט די מוטער געמאַכט פרעמד און קאַלט צו איר זון
און נישט איינמאַל האָט זי זיך אויסגעדריקט צו איר נישט
אַפטרעטנדיגן שאָטן, דעם „ענגלענדער“ נאַאום גריגאָריעוויטש,
אין פאַרטרוילעכע שמועסן:

- דווקא דאָס מיידל איז ביי מיר אויסגעוואַקסן אַ שטאַר-
קע, מיט כאַראַקטער און ווילן, ווי אַ יינגל, און דאָס יינגל -

די גוטע יאָר ווייסן עס - מישענקאָ זעט דאָך אויס ווי אַ
„באַרישניאַ“...

מישענקאָ האָט דערשפּירט דער מוטערס געפיל צו אים.
ער האָט איר באַצאָלט מיט דערזעלבער מאָס. ווען ער האָט
נאָך פאַר זיין פּאָטער געהאַט אַ געוויסן רעספּעקט צוליב זיין
באַרימטקייט אין שטאָט (כאָטש זיין פּאָטערס גרויסער נאָמען
האַט דעם יינגל נישט פאַרבייגעלאָזט אָן קנאה צו אים) און
אויך צוליב זיין ערנסטער און שטענדיגער באַשעפטיגונג, האָט
ער דערפאַר אָבער פאַר זיין מוטער פאַרמאָגט נאָר גרינגשעצונג
און אַ געוויסע פאַראַכטונג. ער איז געווען דער איינציגער אין
הויז, וואָס האָט זיין מוטער דורכגעזען דורך און דורך. נישט
איינמאָל האָט ער זי אין זיין געדאַנק פאַרגליכן צו דער מו-
טער פון זיין פריינט, צו מאַרקאָוויטשעס מוטער, וועלכע גיט
אַוועק איר לעבן פאַר איר זון. פאַרגליכן דאָס, וואָס זיין
פריינטס עלטערן טוען פאַר זייער זון, און וואָס זיין מוטער
האַט געטון פאַר אים, און ער האָט זי געהאַלטן דעריבער פאַר
אַן גענאַאיסטקע, א ליידדיג-גייערין, וואָס גייט נאָך ביזן היינטיגן
טאָג אַרום מיט געדאַנקען פון אַ שטענדיג פּלע-מיידל, און
איז מקנא דער טאָכטער אויף אירע פּלע-יאָרן. מוטער און זון
האַבן געוואוסט פון זייערע געפילן פון איינעם צום אַנדערן.
מישענקאָ האָט כמעט געלעבט אָפּגעזונדערט פון זיינע
עלטערנס הויז. דער פּאָטער - ווי געזאָגט - איז געווען צו-
פיל באַשעפטיגט. אַ הויך דעם אָפיציעלן אינטערעסירן זיך מיט
זיין שטודיום, מער מיט זיינע צייכונגען פון קלאַס-זשורנאַל,
וואָס דאָס איז וויכטיג געווען פאַר זיין ווייטערדיגער קאַריערע,
האַט ער זיך מיט זיין זון נישט אָפּגעגעבן. די מוטער האָט
שוין בויט דערשפּירט די געפילן, וואָס איר קינד פאַרמאָגט
פאַר איר. זי איז צופיל שטאַלץ געווען, אַז זי זאָל זיך פאַר
אים אויספיינען און אים אַרויסווייזן מער צערטלעכקייט, ווי-
פיל זי האָט באמת פאַרמאָגט פאַר אים. ווילנדיג אויסמידן
אומאַנגענעמלעכקייטן און הויז-סצענעס, וואָס אַלעזאָ מיכאַילאָוונאַ
האַט פיינט געהאַט, האָט זי אים אַמבעסטן אויסגעמיטן, און

מישענקא האָט געלעבט אַליין מיט זיך, מיט די שטרעבונגען פון זיין קרייז חברים, און צומיינסטן מיט זיין פריינט און שול-חבר אָסיפּ מאַרקאָוויטש.

עס איז געווען נאָכן אַוונט-עסן ביזן באַרימטן אַדוואָ-קאַט. די עלטערן זענען אַוועק אין דער אָפּערע, וואוהיין גבריאָל היימאָוויטש האָט ווידער אַמאָל איינגעלאָדן. מישענקא איז איבערגעבליבן אַליין און האָט אָפּגעוואַרט זיין חבר אָסיפּ. ביז דער חבר איז געקומען, האָט מישענקא זיך באַשעפטיגט דערמיט, וואָס ער האָט נאָכגעקוקט אין דער אַוונט-צייטונג, אין דער בערזע-אָפּטיילונג, דעם קורס פון אַקציעס, ספעציעל פון די סיבירישע זילבער-גרובנס, אין וועלכע ער, מישענקא, איז געווען „פאַראינטערעסירט“...

אין דער בערזע איז מישענקא געווען אייגנטלעך מער פאַראינטערעסירט טעאָרעטיש. און דער אינטערעס איז צו אים געקומען פונם איינפלוס פון זיין חבר מאַרקאָוויטש.

מישענקא האָט געהאַט אַ גרויסן חשק שנעל עפעס-וואָס צו ווערן. זיין פּאָטערס באַרימטקייט האָט דעם יינגל צוגע-דריקט. ער האָט געהאַט אַמביציעס אַליין עפעס צו ווערן פאַר זיך, וואָס זאָל מאַכן זיין נאָמען קלינגען אַזוי ווי זיין פאַ-טערס. ער האָט גאַנץ גוט געוואוסט, אַז דורך אַ פּראָפעסיע וועט ער עס קיינמאָל נישט דערגרייכן, אַפילו ווען ער זאָל שוין ענדיגן אויף אַדוואָקאַט און אַריינטרעטן אין פּאָטערס ביוראָ, וועט ער שטענדיג זיין דעם פּאָטערס זון, אין צו לערנען האָט מישענקא קיין גרויסן חשק נישט געהאַט. האָט ער געטרוימט זענען לופט-פליעריי, וואָס האָט דענסטמאָל אָנגעהויבן זייער באַרימט צו ווערן און איז געווען אויף אַלעמענס ליפן, און וועגן בערזע-ספעקולאַציעס, וואָס וועט אים מיט איין מאָל רייך מאַכן.

אין אַ רעגירונגס-שולע פאַר לופט-פליעריי, צו וואָס ער וואָלט חשק געהאַט, האָט ער געוואוסט, וועט פאַר אים, אַלס ייד און אַלס זון פון אַ ראַדיקאַלן אַדוואָקאַט, אוממעגלעך זיין

אָנצוקומען. מישענקא האָט זייער ערנסט געקלערט וועגן שמדן זיך צוליב דעם צוועק. עס האָט אים נאָר פון דעם אָפגע-האַלטן זיין אומאַנטשידענער כאַראַקטער און זיין מורא: אפשר וועט אים אויסקומען צו ליידן מאַטעריעל, ווען דער פּאַטער וועט אים אָפּשניידן פון יעדער הילף. ווידער, וואָס אָנבעלאַנגט בערזע-טראַנזאַקציעס, איז וויפיל מישענקא האָט זיך נישט גע-מיט צו באַקומען דערין אָן איינבליק, האָט ער זיך קיינמאָל נישט געקאַנט אַריינטיין אין זיי, ווי זיין חבר אָסיפּ מאַר-קאַוויטש. אין גרונט, האָט עס אים אויך ווייניג אינטערעסירט. ער האָט נאָר אויבערפלעכלעך אַרויסגעוויזן אָן אינטערעס אין דער בערזע צוליב זיין חבר. האָט ער נישט געוואוסט, וואָס מיט זיך צו טון. צו דערנען? ער וואָלט מער געוואונטשן, אַז עס זאָל אַרויסקומען עפעס אַזעלכעס, אַז עס זאָל ווערן אונ-טערגעשניטן זיין דערן-קאַריערע. צו אַן אַנדערער באַשעפטיגונג האָט ער אויך קיין באַזונדערן חשק נישט געהאַט, און זיין פאַראינטערעסירטקייט מיט אַקציעס און לופט-פליעריי איז ווייטער פון דעזן צייטונגען נישט געגאַנגען.

דערווייל האָט מישענקא אַנטדעקט אין זיך אַן אייגנ-שאַפט, וואָס האָט אים צוערשט פאַרוואַנדערט, דערנאָך אַמוזירט און איצט שוין פאַראינטערעסירט: ער איז זייער געפעלן מיט זיין שיינקייט. און ווירקלעך האָט מישענקא ביים ערשטן אויגנ-בליק, ווען מען האָט אים דערזען, געמוזט אַרויסרופן באַוואונ-דערונג מיט זיין אויסערגעוויינלעכער יינגלשער גראַציע. די אויפמערקזאַמקייט האָבן אים געשאַנקן ביידע געשלעכטער, סיי פרויען און סיי מענער... עפעס איז געלעגן אין זיין בויגזאַ-מער פיגור אַזאַ ווייכקייט, אַז עס האָט זיך געגלויסט צוגיין צו אים און אים צו גלעטן, אַזוי ווי עס גלויסט זיך צו גלעטן אַ שיינעם ראַסעדיגן סיבירער הונט, ווען ער באַוועגט מיט זיינע מוסקלירטע אויסגעטאַקטע אברים און הויבט אויף זיין שיינעם איידעלן קאַפּ. עפעס איז געלעגן אין דעם גלאַטן פנים פון דעם מיידלשן יונגמאַן (און מיינסטן אין זיינע טיפע אויגן), אַזאַ טרויעריגער, איידעלער, זינדיג-ריינער בליק, וואָס

האָט צוגעצויגן צו זיך די הערצער סיי פון יונג, סיי פון אַלט. די אויגן-שניטן זענען ביי אים געווען ווי ביי זיין מוטער: לענגלעכע, מאָנגאָלישע און באַשירעמט מיט געדיכטע, אויסגע-קעמטע, ווי איינציגווייז אַריינגעזעצטע, טונקעלע הערעלעך. דער אויגן-פאַס איז ביי אים געזעסן אויך ווי ביי זיין מוטער, בולט אויסגעבויגן און אויסגעהויבן. ווי לבנות האָבן זיינע אויגן אַרויסגעשיינט אונטער אַ ווייבלעכן שטערן-שאַרבן - אויגן בלויע, אויסטערליש בלויע און קלאַרע, טיפע. ער האָט געקאָנט קוקן פון זיי מיט אַזאַ אומשולדיג-תאוהדיגן בליק, אַז עס האָט זיך געצווייפֿלט, צי דער יונגערמאַן מיינט עפעס דערבײַ, צי נישט... און צי ווייסט ער איבערהויפט עפעס דערפון. עס האָט זיך אויסגעזאַכט, אַז דער שיינער בחור גייט אַרום מיט אַ מעסער אין האַנט און ווייסט נישט, ווען ער שעכט.

און צוערשט האָט מישענקאַ טאַקע גאַרנישט געוואוסט, אַז ער פאַרמאָגט אַזאַ באַזונדערן כוח אין זיינע אויגן, אין זיין עלאַסטישער ווייכער פיגור, אין זיינע פוילע געפיעש-טשעטע און זיך בעטנדיגע באַוועגונגען. דערנאָך האָט מען אים געזאָגט - עס האָבן אים געזאָגט חברים אין קלאַס - מיידלעך, חברטעס, אויף קינדער-טעגן. דערנאָך, אַז ער איז אויסגעוואַקסן, און זיין שיינקייט האָט נאָך מער זיך אַנטוויקלט, האָבן אים אָנגעהויבן צו שענקען אויפּמערקזאַמקייט פרויען, סיי יונגע, סיי אַלטע - פרויען פון דער געזעלשאַפט, זיין מו-טערס און זיין שוועסטערס חברטעס - פרויען פון אַלע שיכטן ביז צו די דינסטמיידלעך אין הויז. און עס האָבן זיך געפונען אַפילו מענער, וואָס האָבן עס אים געזאָגט. און געזאָגט האָט מען עס אים אויף פאַרשידענע מינים, אויף שפּאַס און אין ערנסט: מיט די אויגן, מיטן מויל, טייל מיט בלישטשנדיגע בליקן, אַנדערע מיט לאַשטשנדיגע גנבהשע גלעטן - ביז דער יונגערמאַן איז געוואויר געוואָרן וועגן זיין קראַפט.

היינט ווייסט ער שוין, און נישט עס איז אים זיין שיינ-קייט צו-ווידער און צו-לאַסט און איבערדריסיג, ווי עס איז אים אַמאָל געווען ווען ער איז נאָך געווען אַ קינדיש יינגל.

ווען די ווייבער האָבן אים בגנבה געקושט), נאָר היינט ווייסט ער שוין וועגן זיין שיינקייט, און ער ווייסט שוין אויך, אַז דאָס איז זיין שטאַרקייט, און איז פאַראינטערעסירט וואָס מער אַרויס-צוברענגען זיין באַזונדערן חן, און וואָרט שוין אויף דער צייט, ווען ער וועט זיך קאַנען קליידן ציוויל און ביים בעסטן שניידער אין שטאָט. און אַפילו היינט לייגט ער זייער גרויס געוויכט אויף זיינע העמדער, אויף זיינע קאַלנערס, אויף זיינע שקאַרפעטן און אויף זיינע טאַשן-טיכלעך, אַז זיי זאָלן זיין פון איין קאָליר און פאַרב. אין זיין וועסטן-טעשעלע האָלט ער שטענדיג אַ שפיגעלע, ווי אַ מיידל, און נעמט עס אַרויס ביי יעדער געלעגנהייט און שפיגלט זיך דערניצן שעה-לאָנג, אויספרובירנדיג די לאָקן פון זיינע האָר, אויף וועלכער זייט זיי לייגן זיך בעסער, און באַמייט זיך אַרויסצוברענגען דעם שאַטן-קאָליר פון זיין רייז-גלאַטיג פנים און זיינע בלויע אויגן, אַזוי ווי ער טוט דאָס איצט, נאָכדעם ווי די ציפערן פון די פאַרשידענע אַקציעס זענען אים לאַנגווייליג געוואָרן.

עס האָבן זיך דערהערט טריט דערנענטערן, נאָר אַנשטאָט זיין חבר אָסיפּ מאַרקאָוויטש, וועמען מישענקאָ האָט דערוואָרט, האָט זיך אַריינגעגעבעט דורך דער טיר און איז געבליבן ביי איר שטיין ווי אַ הונט, זיין מוטערס דינסטמיידל אַנושקאָ. זי איז געבליבן שטיין ביי דער טיר. איר שוואַרצער קאָפּ האָר, באַקליידט מיט אַ ווייס דינסט-שלייפּל, האָט זי גע-האַלטן אַראָפּגעבויגן אויף איר ברוסט, ווי אַ פעלד-גאַפּע, וואָס באַהאַלט איר קאָפּ צווישן די פליגל.

— וואָס ווילסטו? — האָט מישענקאָ געפרעגט אין אַ קאָפּ-ריזענעם, פיעשטשנדיגן טאָן.

און ווי אַ פעלד-גאַפּע האָט זי נאָך נידעריגער געבויגן איר קאָפּ, און פון אירע פליגן-הענט האָט זי איר פנים אַרויס-געבויגן, און מען האָט נאָר אַרויסגעזען אויגן און אַ מויל. — טייערער, טייערער... האָט זי געשטאַמלט פאַר זיך, און אויג און מויל האָבן געחלשט, בייגנדיק זיך נאָך אים.

– וויפיל מאָל האָב איך דיר געזאָגט, אַז דו זאָלסט
נישט אַרײַנקומען אין מיין צימער, אַז איך וועל דײַך נישט
רופֿן?

-- זײַט מוחל, הימל־ישער. נישט אויסגעהאַלטן.

– נו, גײ, גײ, מען וועט באַלד קומען.

– נאָר אײַן מינוט, אײַן מינוט לָאָזט קוקן אויף אײַך,
קײנער איז נישטאָ.

– איך ווײל נישט, גײ די מינוט. אַז נישט, מיטן פֿוס
אַרויסקאַפֿען ווי אַ הונט!

– נאָר נאָך אײַן מינוטעלע. שוין, איך גײ שוין, דאָס
האַרץ פֿרײט זיך, – האָט זי די שוואַרצע פֿאַרחלשטע אויגן
אויסגעפֿוטשעט צו אים.

מישענקאַ האָט זיך אויפֿגעהויבן פֿון זײַן פֿלאַץ און האָט
אַנגעהויבן מיט האַסטיגע טריט צוצוגײן צו איר. וואָס נען-
טער ער איז צוגעקומען צו איר, האָט מען אָנגעזען, אַז איר
דינער קערפֿער, אין שוואַרצן אײַנגעהילט, האָט פֿאַר ציטער-
קײט זיך געבויגן און אײַנגעקאַרטשעט ווי אַ קריך-וואַרעם. אירע
הענט, וועלכע האָבן זיך אַלײן אַרומגעהאַלטן בײַ איר ברוסט,
זענען ווי קראַנקע שלאַנגען אויסגעדרײט געוואָרן, און איר
ווייס פֿנים, וואָס האָט אַרויסגעחלשט פֿון אונטער אירע הענט,
איז געוואָרן נאָך בלײכער, שאַרפֿער און לעבעדיגער. איר
אַטעם האָט הויך געהעשעט, שלאַגנדיג אין איר האַרץ, און טראָגן-
דיג וואַרימקײט פֿון אירע נאָזלעכער און פֿון אירע ציטערן-
דיגע אָפֿענע לײפֿן, וואָס האָבן זיך מאַדנע קראַנקהאַפט פֿאַר-
קרימט, ווי אַ ביטערקײט פֿון אַ סם וואַלט אַרויסגעשלאָגן אויף זײ.
– נו, גײ, די מינוט! – האָט ער זי אָנגענומען בײַ
איר רוקן און געפרוואווט זי ברוטאַליש אַרויסשטופֿן פֿון דער
טיר.

נאָר דאָס דינסטמײדל האָט געגעבן אַ פֿאַל צו זײַנע פֿיס
און האָט ווי אַ שלאַנגלעכע חיה אַרומגעבונדן זיך אַרום זײ
מיט אירע בויגזאַמע עלאַסטישע, ווייכע הענט. זי האָט איר
ווייס פֿלײשיג פֿנים אײַנגענאַרעט צווישן זײַנע קני, קושנדיג

מיט היסטערישער ליידנשאַפט זיינע לאַנגע הענט, און אַרויס-
גערעדט די ווערטער ווי אַ דורשטיגע:

— שיינער, געטלעכער! אַך, דו, ווי אַ מלאך זעסטו
אויס!

זי האָט אויפגעהויבן איר בלייך פנים צו אים, ווי צו
אַ הייליג בילד, און האָט געזאָגט אין אַ געבעט, מער מיט
אירע אויפגעריסענע שוואַרצע אויגן, איידער מיט אירע פאַר-
חלשטע לייפן:

— קיינער איז נישטאָ, אַלע זענען אַוועק. לאָז מיך דיך
גלעטן.

— טראָג זיך אָפּ די מינוט!

— איך הער, טייערער, איך הער. איך גיי, איך גיי, —
האָט זי געזאָגט, און איר דינער קערפער האָט געציטערט אין
פיבער.

ווען זי האָט געוואָלט זיך אויפהייבן פון איר אָרט אויס-
צופירן זיין באַפעל, האָט זי נישט געקאָנט. ווען זי האָט אַרויפ-
געבוירן איר פאַרחלשט פנים צו אים, האָבן זיך אירע פולע
לאַנגע צעפּ צעלאָזט און זענען אַראָפּגעפלאָן אויף דער ערד.
מישענקאָ האָט נישט באַמערקט, ווי ער טרעט אויף זיי מיט
זיינע פיס; זי האָט אים גאַרנישט געזאָגט, האָט נאָר אַרויפ-
געקוקט צו אים און געשמייכלט.

— און פאַרוואָס גייסטו נישט? איך האָב דאָך דיר
געזאָגט!

זי האָט אים נישט געענטפערט, נאָר געשמייכלט אין זיין
פנים אַריין.

— וואָס איז מיט דיר, ביסט משוגע געוואָרן, צי וואָס?
דו הערסט דאָך, מען קלינגט. ווילסט, איך זאָל גיין עפענען
די טיר, פאַרשאַלטענע?

זי האָט אים ווידער נישט אָפּגעענטפערט, נאָר אַרויפ-
געקוקט צו אים און געשמייכלט, אויסציענדיג איר קאָפּ צו
אים, אַזוי ווי זי וואָלט זיך אַ פאַרגעניגן געוואָלט אַנטון, זיך

וויי צו טון דורך אירע אויסגעריסענע האָר, אויף וועלכע ער
טרעט.

— גיי צום טייוול! — גיט ער איר אַ שטופּ און וויל
אַליין גיין עפענען די טיר. ערשט איצט, מאַכנדיג אַ טריט,
האַט ער באַמערקט, ווי זיינע פיס זענען פאַרפלאַנטערט גע-
וואָרן אין אירע האָר, אויף וועלכע ער האַט געטראַטן די
גאַנצע צייט. מער אויס גוט-דערצויגנקייט, איידער אויס מיט-
געפיל, האַט ער זיך אָפגעשטעלט און געפרעגט:
— איך האָב דיר וויי געטון? נישט באַמערקט, זיי
מוחל.

— אַך, גאַרנישט! — האַט זי אויסגערופן מיט פריידיגע
אויגן און האַט אים געשמייכלט מיט גליק אין פנים אַריין.

קאפיטל 2

זיין חבר אָסיפּ מאַרקאָוויטש

אין קאַרידאָר האָט זיך באַוווּן אַ יונגעראַמאַן. נאָכדעם ווי אַנושקאַ האָט אים געהאַלפּן דעם מאַנטל אַראָפּנעמען, איז געבליבן שטיין אַ פּראַנט. אַלצדינג האָט אויף דעם יונגמאַן געפּאַסט: דער קאַליר פּוּנס שניפּס צום קאַליר פּון טאַשן-טיכל; דער קאַליר פּון די זאַקן צום קאַליר פּון דער וועסט — אַן אויסגעשניטענע וועסט פּון גרוי-ברוין. — שטייט ער אַ וויילע און קוקט זיך אַרום. די לאַנגע נאָז שנופּט, ווי ער וואָלט גע-וואָלט אַזוי-אַרום דערשמעקן, וואָס ער דערזעט נישט. עס זע-נען דאָ מענטשן, וואָס זעען מיט די אויגן; עס זענען דאָ אַזעלכע, וואָס זעען מיט די לייפּן. ער האָט דערזען מיט דער נאָז... די נאָז-לעכער זענען געווען שאַרף, ווי גוט-געשליפּן גלאָז אין אַ פּאַטאַגראַפּישן אַפּאַראַט. און עס האָט זיך געדאַכט, אַז ער האָט צוערשט מיט די נאָז-לעכער דערשמעקט די גאַנצע שטוב, איידער נאָך ער האָט זי גוט דערזען.

בעפּאָר ער האָט געמאַכט אַ טריט ווייטער, האָט ער זיך אַפּגעשטעלט ביים שפיגל אין קאַרידאָר, אַרויסגענומען אַ קעמל און פּאַרקעמט די גלאַטיג געפּאַלענע און זאָרגפּעלטיג געשני-טענע האָר, זיי נאָך צוגעגלעט מיט די הענט, אַ לעצטן פּרוואַור געגעבן דעם שניפּס, צי ער זיצט ענג פּאַרקניפּט און פּאַסט

פונקט אַריין אין קליינעם אויסשניט פון קראַגן. און אזוי ווי
ער וואָלט נישט געוואָלט גלויבן דעם גרויסן שפיגל, וואָס
שטייט אין קאָרידאָר - נעמט ער נאָך אַרויס אַ קליין געשליסן
שפיגעלע פון זיין וועסטל-קעשענע און גיט זיך אַ לעצט מאָל
אָן עקזאַמעניר אַדורך - צי אַלץ ליגט ביי אים אין אָרדנונג,
נאָר דערביי שטערט אים מישענקאַס שטימע פון זיין טיר אַרויס.

- דאָס ביסטו, אָסיפּ?

- יאָ, דאָס בין איך, - ענטפערט אָפּ דער יונגע־מאַן,
און זיין שטימע פאַרראַט עפעס אַן אינערלעכע מורא און נישט
קיין זיכערקייט.

- דו ביסט נישט אין מונדיר? - פּרעגט מישענקאַ,
אַרויסקומענדיג פון זיין שטוב אין קאָרידאָר אים אַנטגעגן.

- ניין, - זאָגט דער יונגע־מאַן ווי דערשראָקן, - דייע
עלטערן זענען דאָך נישטאָ?

- ניין, ניין, קיינער איז נישטאָ. זיי זענען אַלע ערגעץ-
וואו אַוועק מיט דער נייער משפּחה, מיט די מירקינס.

- איך האָב זיך לייב אַנצוטון ווי אַ מענטש, נישט שטענ-
דיג ווי אַ יינגל אין מונדירל, - ענטפערט אָפּ דער יונגע־מאַן

אויף מישענקאַס פּראַגע, - נו, וואָס טוסטו?

- האָסט געזען היינט די בערוזע? סיביריש זילבער איז
אַרויף אויף פּופּצן פּונקטן. פּאַפּאַטשקאַ האָט געכאַפט דורך היי-
טיגן טאַג אַ רובל פּופּציג טויזנט, צי גאַנצע זעכציג; באַדאַרפּסט
מיך האַרכן און קויפּן אַ פּאַר אַקציעס.

- יאָ, געלעזן, קיין געלט נישט געווען, - ענטפערט אָפּ
מישענקאַ, - קום אַריין צו מיר.

- קום אַריין אין סאַלאַן.

- פאַרוואָס אין סאַלאַן? איך האָב עס נישט לייב, קום
אַריין צו מיר. אַנושקאַ וועט אינז ברענגען עפעס צו טרינקען.

- מירן נאָר אַביסל זיצן אין סאַלאַן, איך האָב לייב
איינער סאַלאַן.

אָן חשק האָט אים מישענקאַ אַריינגעפירט אין סאַלאַן.
וועלכן ער האָט האַלד באלויכטן.

— מער ליכט, איך בעט דין. איך האָב לײב, ווען סאָ-
גאַנען זענען באַלײכטן.

מישענקאָ האָט געמאַכט מער ליכט, און דער יונגע־רמאַן
האַט זיך אַוועקגעזעצט אויף איינעם פון די אויסגעבעטע שטױלן,
זייער עלעגאַנט פאַרלייגט אַ פּוס אויף אַ פּוס, און ווען ער
האַט גערעדט מיט מישענקען, איז זיין קאַפּ נישט געווען
דערביי. זײנע שוואַרצע באַוועגלעכע אויגלעך האָבן שנעל אַרומ-
געבלאָנדזשעט פון איין זאַך אויף דער אַנדערער, איינגעטרונ-
קען אין זיך די רייכע בילדער, די רייכע מעבל און די רייכע
דיוואַנעס, וואָס האָבן באַפּונצט דעם סאַלאָן.

— און וואו זענען זיי דאָס אַוועק, דײנע? — פּרעגט דער
דער יונגע־רמאַן און וואַרפט אַ גנבהשן בליק אויף דעם זילבער-
שענקל, און זיין דינע אויבערשטע לײפּ גיט זיך פאַר קנאה
אַזש אַ קניישט און דריקט אויף זײנע צײן.

— אין טעאַטער אַרײן, צי אין אַ רעסטאָראַן? דער גוי-
טער יאָר ווייסט זײ. זײנט זיי האָבן זיך מיט די מירקינס
משדך געווען, האַלט מען אין איין אַרומפּאַרן אין די רעסטאָ-
ראַנען; דער אַלטער מירקין לאָזט נישט אָפּ.

— אַ גרויסע „שישקע“, דער מירקין אייערער, דאָס
צושטע האַלץ-קאַנטאַר אין גאַנצן לאַנד.

— איך האָב זיי נישט לײב, די נײע משפּחה... דער אַל-
טער ווי דער אַלטער, נאָר דער חתן — אַזאָ וואונדערלעכער,
אַ פרעמדער. מען ווייסט קײנמאָל נישט, וואָס ער קלערט, און
דאָכט זיך מער פאַרליבט אין מאַמאַטשקען ווי אין נײנאַטשקען.
זיצט גאַנצע טעג בײ מאַמאַטשקאַן. און דאָכט זיך, זי האָט אים
אויסגעשדכנט פאַר דער טאַכטער יעדנפאַלס, זי האָט אים צו-
געקעטעוועט. איך האַלט זיך פון זיי פון דערווייטנס.

אַסיפּ האָט געלאַכט מער מיט זיין אויפּשנופּנדיג שאַרף
דין נעזל, איידער מיט זײנע לײפעלעך. זײנע שוואַרצע אויגן
האַבן אַ גלאַנץ געגעבן און אויפגעגעסן די רייכע גאַלד-באַ-
צירטע בילדער, וואָס האָבן געהאַנגען אויף דער וואַנט, און
צו האָט זיך אָנגערופן:

— אומזיסט האַלטסטו זיך פון דערווייטנס. דו ווייסט, זוער עס זענען אַזעלכע די מירקינס? ער שטורעמט דאָך די בערזע; מיט איין מאַך קאָן ער אָנפילן דיינע קעשענעס מיט געלט. אָ, ווען איך וואָלט אַזאָ משפחה געהאַט, וואָלט איך גע-וואוסט ווי זי אויסצוגען.

— מיך אינטערעסירן זיי נישט. נו, גענוג געזעסן אין סאַלאַן. איך האָב פיינט זייערע זאַלן. קום, מיר וועלן אַרײן צו מיר. אַנשקאַ וועט אונז ברענגען עפעס אויסצוטרינקען.

— ניין, אין עס-צימער, ווי גאָט איז דיר לײב. איך האָב אַזוי לײב אייער „סטאַלאַוואַיאַ“, — האָט זיך דער יונגעראַמאַן געבעטן ביי מישענקען.

ווען אָסיפ איז דורכגעגאַנגען דורך די פיל צימערן, וואָס האָבן געפירט פון זאַל אין עס-צימער, האָט ער אויף איין מי-נוט נישט אַראָפגענומען זיינע אויגן פון די מעבל, פון די זאַכן, וואָס האָבן באַקליידט די צימערן. ער האָט זיך גאַר-נישט געקאָנט זאָט אָנקוקן, אומבאַוואוסט האָט זיך דאָרט ביי אים אין האַרץ געזאַמלט אַ ביטערקייט און אַ פּעס, וואָס די קנאה האָט אַרויסגערוּפן. ער האָט זיך פאַרגליכן צו מישענקען, זועלכן ער האָט באַטראַכט פאַר אַ האַלבן אידיאָט. און עס האָט אים געקרענקט: פאַרוואָס איז אים, אָסיפּ, נישט באַשערט געווען געבוירן צו ווערן ביי אַזעלכע באַרימטע און רייכע על-טערן, נאָר מישענקען!

וואָרים כאָטש אָסיפּ מאַרקאָוויטש האָט לייכט אַרויסגע-וואָרפן פון מויל, אַז זיין פאַפּאַטשקאַ האָט היינט ביי אַ בערזע-ספּעקולאַציע געמאַכט „אַ פּופּציג טויזנט רובל און אפשר די גאַנצע זעכציג“ (וואָס, אגב, האָט עס פאַרוואונדערט אַביסל דעם גאַאיוון מישענקען, פאַרוואָס לעבן זיי ווידער אַזוי אַרים?), — האָט דאָך היינט אָסיפּס מוטער, מאַדאַם מאַרקאָוויטש, געמוזט פאַרקויפן אין אַן אַנטיק-קלייטל אויף „סאַדאַווע“ דאָס לעצטע האַלבע טויז זילבערנע גאַפל און מעסער צו קאָנען איינשאַפן איר זון דאָס פאַנטאַסטיש גרויע אויסגעשניטענע וועסטל מיט דעם טיכל, וואָס זאַל צופאַסן צו דעם קאַליר פון זיין קראַוואַט.

פדי ער זאל קאָנען גיין צו די „האַלפּערינס“. איר זון האָט איר פּאַרטרויט, אַז ער איז אַהין דאָרט פאַרבעטן, און עס איז נישט אויסגעשלאָסן, אַז ער זאל זיך דאָרט באַגעגענען מיט די מירקיןס, מיט וועלכע די האַלפּערינס האָבן זיך משדך געווען. וואָרים די מאַרקאָוויטשעס, ווי אַרים זיי זענען נישט געווען, האָבן דווקא געוואָלט, אַז דער זון זאל זיך חברן מיט רייכע קינדער, און פאַר דעם צוועק, אַז זייער קינד זאלן אַרייַנקומען אין רייכע הייזער, איז נישט געווען קיין זאך צו טייער. די מוטער איז גרייט געווען צו ברענגען יעדן קרבן. זיי זענען אַמאָל אַליין געווען רייך, די מאַרקאָוויטשעס – דאָרט אין פּוילן, פון וואַנען זיי קומען. נאָר זייט אָסיפּ געדענקט, האָבן זיינע עלטערן שטענדיג געלעבט דאָ אין פעטערבורג אין גרויסער נויט. דער פּאָטער זיינער איז געווען אַ מעקלער אויף דער בערזע און קיינמאָל גענוג נישט פאַרדינט צו באַזאָרגן די משפּחה מיט פרנסה. שטענדיג האָט מען זיך גענויטיגט, געוואוינט אין פינסטערע דריי צימערן. דער פּאָטער און די מוטער זיינע האָבן זיך קיין קלייד נישט געמאַכט פאַר יאָרן און יאָרן – איבערגעלאָטעט אַ מאַנטל און געגאַנגען אין אָפּגעטראָגענע שייך. אַליין האָט מען זיך באַגנוגט מיט גאַרנישט, נאָר פאַרן קינד, פאַר זייער זון, האָט געמוזט זיין פון אַלעם בעסטן און שענסטן, אַז ער זאל מיט גאַרנישט פאַרשעמט ווערן פאַר זיינע רייכע חברים, מיט וועלכע זיינע עלטערן האָבן געוואָלט, אַז ער זאל זיך חברן.

ביי די מאַרקאָוויטשעס אין שטוב האָט מען געחלומט וועגן רייכקייט. מען האָט פאַרגעטערט רייכקייט. מען האָט געוואוסט אַלצדינג, וואָס עס טוט זיך ביי רייכע מענטשן. יעדע געשעעניש אין דער משפּחה פון באַראָן גינצבורג, פון די פּאָליאַקאָווס און יעדן אַנדערן גביר האָט מען געוואוסט ביי די מאַרקאָוויטשעס אין שטוב פיל פריער, איידער עס איז נאָך אין אמתן געשעען, און דיסקוטירט וועגן דעם. און אויפן זון האָט מען געלייגט מיט קיין זאך נישט פאַרעכטיגטע האַפענונג (א חוץ בלויז מיט דעם וואונטש), אַז ער וועט ווערן רייך. ווי אַזוי?

האָט מען נישט געהאַט קיין קלאַרע פאַרשטעלונג — אַ שדוך. ער, דער זון, מוז באַלאַנגען שוין צו זיי, צו די רייכע. אין דעם גייסט האָט מען אים דערצויגן און מען האָט אים געיאָגט צו דעם, אַז ער זאָל זיך חברן מיט זיי. די מאַרקאָוויטשעס האָבן געהונגערט, און דאָס יינגל האָט מען געשיקט אין אַן אויס-דערוויילטער גימנאַזיע, וואו עס גייען נאָר די קינדער פון די רייכע יידן. מען האָט אים בלוז נאָר פאַר דעם צוועק גע-לערנט, און, ווי פּדי צו פאַרשטעלן זיין אַרימקייט, האָט מען אים איבערגעטריבן - רייך אָנגעטון, אין די בעסטע מונדירן און לאַקירטע שייך. און אַז עס איז געלונגען אָסיפּן צו שליסן אין דער שולע פריינטשאַפט מיט רייכע חברים, איז מען אינדערהיים ביי די מאַרקאָוויטשעס מער גליקלעך און שטאַלץ געווען, ווי זיי וואָלטן צליין רייך געוואָרן. אַז אָסיפּ איז אַהיימגעקומען פון אַ באַזוך ביי אַ רייכן חבר, האָט מען אים אינדערהיים גע-האַלטן אין איין אויספּרעגן. זיין שטענדיג פאַרטונענע און פאַרוואַרטע מוטער (וואָס אויף אירע פּלייצעס איז דאָך געלעבן דער גאַנצער עול צו שאַפן דאָס, וואָס דאָס יינגל האָט באַדאַרפט) האָט אים געהאַלטן אין איין פרעגן, ווי עס זעט אויס דער זאָל, און ווי עס זעט אויס די „סטאַלאַוואַצ“, און מיט וואָס מען האָט אים מכבד געווען? און וועמען ער האָט דאַרט גע-טראַפן, און מיט וועמען ער האָט גערעדט?

און עס איז געווען, ווי דאָס יינגל וואָלט זיך געווען פאַרגעברייט צו זיין קאַריערע, צו זיין אַמאָל רייך. ער האָט געקאַנט אָפּשטיין פאַר די גרויסע רעסטאָראַנען נאָר צו זען די טוואַלעטן פון די דאַמען. ער האָט געקאַנט די נעמען פון די אויסטערלישע שפייזן פון דער שפייז-קאַרטע פון די גרוי-סע רעסטאָראַנען (כאָטש ער האָט זיי נאָך קיינמאָל נישט פאַר-זוכט); געוואוסט אַלע מאַדעלן פון אויטאָמאָבילן, געקענט די נעמען פון אַלע באַרימטע כאַריסטקעס, טענצערינס און קורטי-זאַנקעס, וואָס זענען באַרימט געווען אין דער לעב-וועלט; די אַדרעסן פון אַלע אויסדערוויילטע פריילעכע הייזלעך. ביז צו

דער לעצטער „האַסע“ אויף דער בערזע, וועגן וועלכער זיין פאָטער האָט אים אינפאָרמירט.

אַז ער איז אַריינגעקומען צו אַ רייכן חבר, האָט ער נאָר געוואָלט זיצן אין סאַלאַן, פאַרברענגען אינם שפּייז-זאַל, אָדער אין אַ שיינעם בודוואַר, כדי ער זאָל דערנאָך קאָנען דערציילן פאַר זיינע עלטערן, ווי עס וואוינט זיך ביי אַ נגיד און ווי עס זעט דאָרט אויס, אָדער נישט דווקא בלויז צוליב דעם. ער האָט טאַקע באמת אַ גרויסן חשק געהאַט צו פאַרברענגען אין די רייכע צימערן, וועלכע ער האָט נישט אינדערהיים געהאַט. אָבער איינציטיג מיט דער פאַרערונג פון רייכע, און מיטן פאַרלאַנג אַריינצוקומען אין זייערע רייען, האָט זיך ביי דעם יינגל דערוועקט אַזאַ קנאה צו זייער לעבן, אַז זי איז פאַר-וואַנדלט געוואָרן אין אַ ביטערער שנאה. זיינע דיקע ליפּן פלע-גען בלייך ווערן, יעדער טראָפּן בלוט איז אַנטלאָפּן פון זיי, און נישט וויסנדיג, פלעגט ער אין געהיים צונויפּדריקן אַ פּויסט און אַ קללה האָט זיך געריסן פון זיין פון קנאה פאַר-ברענט האַרץ איבער דעם וואוילטאַג, אין וועלכן אַנדערע גע-פינען זיך. ער האָט זיך געפילט, ווי ער שטייט שטענדיג אין דרויסן און קאָן נאָר בלויז אַריינקוקן דורך דעם פענסטער אין די ליכטיגע און וואַרימע הייזער אַריין...

אויך איצט, ווען מישאַ האָט אים דורכגעפירט דורך פיל רייכע צימערן, געוויזן זיין מוטערס בודוואַר, זיין שוועסטערס שטוב, וועגן וועלכער אָסיפּ האָט אים נישט אָפּגעלאָזט (ער האָט געוואָלט אַלצדינג זען), האָט ער אויך געברענגט פאַר איי-פּערזוכט. ער האָט פאַרגליכן זייער אַרימע, פינסטערע קליינע וואוינונג, וועלכע זיי מוזן תמיד באַלויכטן מיט עלעקטריע (אָווי, אַז ער ווייסט קיינמאָל נישט, ווען עס איז טאָג און ווען עס איז נאַכט) מיט דער רייכער וואוינונג. ווען ער האָט פאַרגליכן זיין אייגענע לאַגע ביי זיינע אַרימע עלטערן, וואָס געמען אַוועק דעם ביסן פון מויל, כדי אים צו קויפּן אַ פאַר-לאַקירטע שיך, מיט מישענקאַס, די מעגלעכקייטן, וואָס מישענ-קאַ האָט צוליב זיין באַרימטן פאָטער (און איצט דורך זיין

שוועסטערס שדוך מיט דעם מעכטיגן מירקין) און זיין אייגענע
 לאַגע ביי אַ טאַטן, אָן אַרימען מעקלער - האָט די פּראָגע:
 „פאַרוואָס אַלץ איינעם, און דעם אַנדערן גאַרנישט“? געענבערט
 אין זיין קאַפּ, ווי ביי יעדן אַרימען. ער האָט פיינט געהאַט
 זיין חבר פאַר זיין גליק און רייכקייט און אים אָנגערופן אין
 זיין האַרץ מיט די שענדלעכסטע נעמען. איין מינוט זיך פאַר-
 געשטעלט זיך אַליין אין מישענקאַס לאַגע - גאַט, ווי ווייט
 ער וואָלט געקומען!

ביי דעם געדאַנק האָט ער אָפּגערוט. דער געדאַנק האָט
 אים געגעבן שטאַף פאַר זיין פּאַנטאָזיע וועגן די גרויסע זאַכן,
 צו וועלכע ער וואָלט געקאַנט דערגיין, ווען ער וואָלט געווען
 אויף מישענקאַס אָרט. דערנאָך, אַז ער איז געזעסן אין אַ באַ-
 קוועמער, טיפּער, אויסגעבעטער שטוי, אין גרויסן, מיט פיל ליכטער
 באַלויכטענעם, עס-צייכער, האָט ער זיך שוין אינגאַנצן געפונען
 אין מישענקאַס שטיוול. ער האָט זיך געזען אַלס זון פון דעם
 הויז, אַלס איידעם פון דעם באַרימטן אַדוואָקאַט, און עס איז
 אים אַזוי גוט געווען אין דער לאַגע, אַז עס האָט זיך בשוים
 אופן נישט געבליסט אַרויסצוטרעטן, - ווען מישענקאַ האָט אים
 געשלעפט און געוועקט, - אין נישטערן לעבן אַריין.

- נו, וואָס וועלן מיר דאָ זיצן, ווי די ווייבער ביי מאַ-
 מאַס עמפּפּאַנג אין די פּאַטער-שטוילן? מיר האָבן דאָך גצוואָלט
 ערגעץ-וואו גיין? - זאַגט מישענקאַ.

- וואו וועלן מיר גיין, אַז מיר האָבן קיין געלט נישט
 איך האָב פּופּציג קאַפּיקעס, און דאָס זענען אויך די לעצטע,
 וואָס מאַמאַטשקאַ האָט געהאַט (ער האָט זיך צוריקגעכאַפט אין
 דער לעצטער מינוט, רויט ווערנדיג, וואָרים אין זיין פאַרנו-
 מענקייט, אין זיין פּאַנטאָזיע האָט ער געוואָלט זאָגן אַן אמת,
 נאָר נאָך גענוג צייט געווען אַרויסצודרייען זיך). - וואָס מאַ-
 מאַטשקאַ האָט מיר געגעבן.

- און דאָרט באַדאַרפן מיר האָבן כאַטש אַ צען-רויבל-
 דיגן פאַר איז ביידען. פון וואַנען וועסטו נעמען? גלייכער, אַז
 מיר זאָלן בלייבן דאָ אַביסל.

— וואָרט נאָר אַ מינוט, איך וועל נאָר זען, — רופט זיך אָן מישענקאָ און לָאָט איבער זיין חבר און גייט אַליין אָפּ אין זיין צימער. ער גיט צוויי שנעלע קלונגען אין צלעקטרישן גלָאָק, וואָס דאָס איז געווען אַן אָפגעמאַכטער סימן.

אין דער טיר האָט זיך באַוווּן אַנושקאָ. זי האָט נישט ווי פריער, באַהאַלטן איר פנים אין אירע הענט. נאָר דאָס גליק, אַז זי זאָל גערופן ווערן פון אים, האָט איר געגעבן די זרייסקייט צו קומען אים אין פנים אַריין מיט פולע שמיכלענדיגע אויגן, מיטן גאַנצן בלייכן גליקלעכן פנים און מיט די אויפגעהויבענע פאַרחלשטע לייפן.

— אַנושקאָ, איך באַדאַרף האָבן צען רובל, דו האָסט

נישט?

גליקלעך דערפון, וואָס ער ווענדט זיך צו איר נאָך עפעס, און דערשראָקן איבער עפעס-וואָס, האָט איר שמיכל און בליק געוואָרפן זיך צווישן גליק און פאַרצווייפלונג.

— איך האָב נאָר פינף רובל, אַ גאַלד-שטיקל, וואָס דער אַלטער הער מירקין האָט מיר איבערגעלאָזט, ווען ער איז דאָ געווען צום לעצטן מאָל; איך וועל עס באַלד ברענגען, — זאָגט זי אין אַ ציטערדיגן פלאַטער, און אין דעם שיין פון אירע אויגן ברענט אַ געשליפן ליכט, וואָס דריקט אויס אַ ברענענדיגע בקשה פאַר אים צו באַווייליגן.

— איך באַדאַרף צען רובל, נישט פינף. פינף וועט מיר נישט סטייען, — זאָגט מישענקאָ אין אַ קרענקלעכן קאַפּריז, פאַרמאַכט זיינע אויגן און קנייטשט זיין קליינעם שטערן — אַ באַוועגונג, וואָס ווירקט שטאַרק אויף דער שוואַכער אַנושקען.

— איין מינוט נאָר, איך וועל אַרויפלייפן צום שווייצער; איך וועל מיר צובאַרגן ביים שווייצער. ביי דער דינערשאַפט שעם איך זיך שוין, — זאָגט אַנושקאָ, קוים דעם אַנעם כאַפּנדיג.

— נו, גיי שנעל, איך וואָרט.

— די מינוט.

אָנושקאָ איז פאַרשוואונדן, און מישענקאָ איז צוריק אַריין צו זיין חבר אין עס-צימער. אין אַ פּאָר מינוט אַרום האָט אָנושקאָ איר קעפל אַריינגעשטעקט דורך דער טיר פון עס-צי-מער און האָט אַריינגערופן מיט אַ קוים אָטעם-כאַפּנדיגער שטימע:

— מישאַ סאָלאָמאָנאוויטש, דערלויבט אויף אַ מינוט, עס איז ווער דאָ, וואָס וויל אייך זען.

מישענקאָ האָט זיך אויפגעהויבן און איז אַרויס אין קאָ-רידאָר, צומאַכנדיג די טיר הינטער זיך. אין דרויסן האָט שוין געוואָרט אויף אים אָנושקאָ און האָט מיט אַ מאַדנעם טריומ-פירנדן גלאַנץ אין אירע אויגן (וואָס מישענקאָ האָט גאַרנישט באַמערקט), געזאָגט אַ גליקלעכע:

— באַקומען, מישאַ, דער שווייצער האָט מיר אויסגע-באַרגט, — און זי האָט דערלאָנגט אים דאָס געלט, וואָס איז וואַרים געווען פון איר האַנט.

— גוט, — האָט מישענקאָ געזאָגט, — איך וועל אָפּגעבן, ווען איך וועל באַקומען פון פאַפּאַטשקען.

— מען באַדאַרף נישט, מען באַדאַרף נישט, איינציגער, לייכטנדיגער, — שטייט זי מיט געביילטע פויסטן און קוקט אים אין פנים אַריין, ווי מען קוקט צו אַ גאָט.

— ווי דו ווילסט, — זאָגט מישענקאָ, — און דרייט זיך אויס און גייט צוריק אַריין אין עס-צימער און רופט אויס צו זיין חבר: געלט איז דאָ, צען רובל. מיר קאָנען גיין!

אַסיפּ האָט אַ שמייכל געגעבן, אַ קרומען שמייכל אויף זיין בלוטלאָזער ליפּ. זיין שוואַרץ אויג האָט אַ פינקל געגעבן און זיין לאַנגע, דינע נאָז האָט אַ צוק געגעבן.

— דו באַדאַרפסט שוין גאַרנישט זאָרגן, מישענקאָ, דיין שוין פנים וועט פאַר דיר אַלצדינג טון.

אויף מישענקאָס לענגלעכע אויסגעשניצטע באַקן איז אַן איידעלע רייטיקייט אַרויסגעקומען און האָט ווי אַ שיינענדיגער טוי זיי באַלויכטן. דאָס איז געווען פון דערזעלבער מיידל.

שער רויטלעכקייט, וואָס קומט אַזוי לייכט אַרויס אויף זיך
מוטערס פנים, און פונקט ווי ביי זיין מוטער, איז די רויט-
לעכקייט זיך צעגאַנגען אין דער שאַטנדיגער ליכט-פאַרפ פון
זיין איידעלער הויט, פון וועלכער זי האָט אַרויסגעשיינט ווי
פון אונטער אַ דינעם דורכזיכטיגן שליער.

קאפיטל 3

נאאום גריגאריעוויטש ראָזמין

דאָס הויז פון דער פאמיליע מירקין איז געוואָרן גע-
קויפט. נישט צווי ווי דער „ענגלענדער“ נאאום גריגאריעוויטש
האָט עס זיך געוואונטשן: אָן אַלטער „אַלעקסאַנדראָווסקי אָסאַב-
ניאַק“. עס איז געווען אַ מאָדערן הויז אין אַמעריקאַנער סטיל,
מיט אַלע באַקוועמלעכקייטן, לייכט צו פירן, וואָס אָן אינזשע-
ניר האָט געהאַט פאַר זיך אויפגעשטעלט און איז געוואָרן גע-
צוואונגען צו פאַרקויפן עס צוליב געלט-נויט. נישט אויף דער
„נאַבערעזשנאַיאַ“, נאָר ערגעץ וואו אין דער נאָענט פון פינ-
לענדישן באַן-הויף, אין אַ געזונטער געגנט פון שטאָט. דער
אַלטער מירקין, גבריאַל חיימאָוויטש, האָט עס גענומען אין
דער האַנט אַריין און מיט זיין געוואוינהייט דורכצופירן זאָכן –
איז ער צוגעטראָטן צו דער גרינדונג פון דעם „הויז מירקין“
מיט זיין גאַנצער מירקינשער ענערגיע און לעבנס-קראַפט. עס
האָט זיך שוין געהאַט געדאַכט, אָ די ענערגיע און לעבנס-
קראַפט האָט ביי דעם אַלטן, אין דער לעצטער צייט, אָנגעהויבן
אַפצולאָזן (צו דער פרייד פון זיינע שונאים). זייט אָבער דעם
גליקלעכן געשעעניש אין זיין פאמיליע, האָט זיך זיין ענער-
גיע ווידער באַנייט, ווי עס וואָלטן דאָרטן אינעווייניג אין
אים אויפגעעפנט זיך נייע באַהאַלטענע קוואַלן פון לעבנס- און

חשק-שטראָמען. די מעקלערס האָבן געקראָגן דעם באַפעס אויפצוזוכן אַ פּאַסנדיג הויז, און נאָכדעם ווי נינאָטשקא האָט עס אַקצעפטירט, האָט ער דאָס הויז גלייך געקויפט. צענטליגער פּאָר הענט פון מויערער, טישלער, שלאַסערס, מאָלערס זענען באַשעפטיגט צוזופאַסן דאָס הויז לויט די באַדערפנישן פון דער מירקינשער משפּחה... אויף דעם מירקינשן אויטאָמאָביל פירט איצט דער „ענגלענדער“ נאָאום גריגאָריעוויטש אַרום אַלגאָ מיכאָילאָוונען, נינאָטשקען און זייער אָפט אויך זאָכאַרין איבער פאַרשידענע אַנטיק-געשעפטן, אַרומצוקוקן פּאַסנדע מעבל-שטיקער, וואָס דער „ענגלענדער“ צוזאַמען מיט די דעקאָראַטאָרן זוכן אויס פאַר דעם הויז. וואָרים דער אַלטער מירקין איז אייליג און וויל נישט אַנדערש נאָר, אַז ווען דאָס הויז וועט פאַרטיג ווערן, זאָל פאַרקומען די חתונה פונם יונגן פאַר. נאָך וואָס אָפּלייגן ?

יא, זאָכאַרי ווערט אויך פון צייט-צו-צייט מיטגעשלעפט פון זיין פּלה, אויפגעמונטערט דורך אַלגאָ מיכאָילאָוונאָ, צו וועלכער ער פילט זיך (זייט ער איז אַריינגעטראָטן אין אַזאַ נאָענטן פאַמיליען-באַנד), מער צוגעצויגן און טוט שוין, וואָס זי וויל פון אים. ער שלעפט זיך מיט דעם „ענגלענדער“, נאָאום גריגאָריעוויטש, איבער די פאַרשידענע אַנטיק-געשעפטן, גאַלעריעס, בילדער-אויסשטעלונגען, וואו מען קויפט איין דעם הויז-באַזיך פון די מירקינס. ער ווערט אויפגעפאָדערט אַרויס-צוזאָגן זיין מיינונג איבער דער אָדער יענער קוינסט-זאַך, וואָס זאָל באַצירן אויף לעבן-לאַנג דאָס הויז פון די מירקינס. נאָך אַלעמען איז עס דאָך זיין הויז, דאָס הויז פון יונגן מירקין, וועלכעס ווערט איצט געגרינדעט. די מעבל, די בילדער, די אויסשטאַטונגען ווערן דאָך פאַר אים איינגעשאַפט, פאַר זיין טאַג-טעגלעכן לעבן. ער וועט דאָך באַדאַרפן וואוינען מיט זיי זיין גאַנץ לעבן. פאַרוואָס זאָל ער זיין גלייכגילטיג צו זיי ? אָבער דער זאָכאַרי מירקין פילט גאַרנישט, אַז די אַלע זאַכן, וועגן וועלכע עס האַנדלט זיך דאָ, ווערן דאָס איינגע-שאַפט פאַר זיין געברויך. ער פילט גאַרנישט, אַז דאָס הויז, וואָס ווערט דאָ געגרינדעט, איז פאַר אים – זיין הויז. אָפט-

מאָל זאָגט ער יאָ אַרויס זיין מיינונג איבער דער אָדער יענער זאָך, וועגן דער איינריכטונג פון דעם אָדער פון אַן אַנדערן ציימער, טיילמאָל פון אייגענעם חשק, אָן אַנדערשמאָל אַרויסגע-פאָדערט דורך אַ פראַגע פון זיין פֿלח, אָדער פון זיין פֿלחס מוטער. שטענדיג אָבער מיט אַזאָ גלייכגילטיקייט, ווי עס וואָלט זיך גאַרנישט געווען געהאַנדלט וועגן זיין אייגענער היים, נאָר גלאַט אַזוי וועגן אַ קונסט-זאָך אין דער וועלט אַריין.

מען שרייבט עס צו צו זיין פֿעגמאַטישער נאַטור און מען מאַכט זיך נישט פֿיל דערפֿון. ער אַליין גיט צו וויסן דורך זיין גלייכגילטיגן שמייכל, דורך זיינע קאַלטע באַמערקונג-גען, אַז מען זאָל זיך נישט רעכענען מיט אים אין די זאַכן, ער פֿאַרלאָזט זיך אויף זיין קונסט-פֿאַרשטייענדיגער מחותנעסטע, וואָס וועט באַצט זיין שוויגער זיין.

נאָר איינמאָל איז עס געווען, ווען מען האָט אים גע-רופֿן, אַז ער זאָל זען אָן אַלט פראַנצויזיש געשניצט שלאָף-צי-מער, וואָס דער „ענגלענדער“ האָט דווקא געוואָלט, אַז זיי זאָלן עס זיך איינשאַפֿן. זאַכאַרי האָט באַטראַכט דאָס גרויסע אומגע-לומפערטע בעט מיט די זיילן און באַלדאַכין, וואָס האָט גע-דאַכט זיך, אַז עס איז גאַרנישט צוגעפאַסט פֿאַרן מענטשלעכן געברויך, נאָר פֿאַר עפעס שפּילנדיגע הימלישע מלאַכימלעך, האָט אָן אומפֿאַרשטענדלעכער שמייכל, אומבאַקאַנט ביי אים, אַרויסגעגלייטשט זיך איבער זיינע ליפֿן. ער האָט זיך גאָר-נישט געקאַנט פֿאַרשטעלן, וואָס פֿאַר אַ שייכות ער האָט מיט דעם בעט. ער האָט זיך אָנגערופֿן צו דעם קונסט-ליבנדיגן נאָאָם גריגאָריעוויטשן, וואָס האָט אים געפֿירט אָנקוקן דאָס שלאָף-צימער:

— איך פֿאַרשטיי נישט, ווי אַזוי מענטשן קאָנען טוישן זייערע בעטן? אַ בעט איז דאָס איינציגע מעבל-שטיק, וואָס אַ מענטש קאָן אַנרופֿן זיין אייגן. עס איז, אַזוי צו זאָגן, זיין אייגנטלעכע היים, ווי זיין הויט.

— איר רעכנט דאָך נישט מיטצוברענגען אין דער נייער

וואוינונג אַריין אייער בחורש בעט? - האָט דער „ענגלענדער“ צוויידייטיג געשמייכלט.

- פאַרוואָס נישט? - וואונדערט זיך זאַכאַרי, - פאַר-וואָס זאָל איך עס ענדערן?

- נו, אַ שיינ לעבן וועט דאָס זיין. איר וועט ברענגען אין דער וואוינונג אַריין אייער בחורש בעט, ניגאַטשאַ - איר מיידלש בעט, און וואו וועט דאָס געבוירן ווערן דער דור מירקין, אויף וועלכן אַלע וואָרטן אַזוי אומגעדוילדיג פון אייך אין צו מערסטן, ווי איך פאַרשטיי, אייער פאַטער?

ווי לייכט און ווי געלעכטעריש די באַמערקונג איז נישט געזאָגט געוואָרן, דאָך האָט זי מירקינען אויפגעדעקט דאָס גאַנ-צע פנים פון זיין לאַגע - און אויך דאָס מוסר זאָגן פון זיין פאַטער און פון אַלגאַ מיכאַילאָוונען. ער האָט דערפילט דעם שריט, וואָס ער גייט טון און דאָס גאַנצע אחריות, וואָס ער נעמט אויף זיך מיט דעם שריט.

- דאָס מיינט מען טאַקע מיר, מיך אַליין, - האָט ער זיך געזאָגט אין געדאַנק, נאָר צום „ענגלענדער“ אין אַ ווייך:

- מיינט איר נישט, נאָאום גריגאָריעוויטש, אַז דאָס בעט איז צו אַלט, כדי צו געבוירן אין אים אַ נייעם דור?

געזאָגט האָט ער דאָס פשוט. נאָר אַרויסגעקומען איז דערפון עפעס אַנדערש. עס איז געווען דער טאָן, וואָס האָט געמאַכט נאָאום גריגאָריעוויטשן דערשטוינען, נאָר אַלס גוט דער-צויגענער אייראָפּעער (פאַר וועלכן דער „ענגלענדער“ האָט זיך געהאַלטן אין געגנזאָך צו זיין גאַנצער אומגעבוונג), האָט ער זיך צוריקגעהאַלטן פון צו מאַכן אַ באַמערקונג בנוגע אַ זאָך, וואָס באַלאַנגט צו אַן אַנדערנס פּריוואַטלעכקייט; ער האָט אָפּ-געלענקט דאָס געשפרעך אויף אַן אַנדערן וועג:

- זעט זיך אויס, אַז איר האַלט די זאַכן פון איינריכטן אייער וואוינונג צו גרינג, אַז איר זאָלט שענקען דערויף אייער אויפּמערקזאַמקייט. אומזיסט - פאַר מיר זיינען די זאַכן, וואָס זאָלן צוזאַמען מיט מיר פאַרברענגען מיין גאַנץ לעבן - זייער וויכטיג. יעדעס מעבל-שטיק, וואָס איך נעם אַריין אין מיין

וואוינונג; יעדעס בילד, אויף וועלכן עס וועט מיר אויסקומען צו קוקן, קומט מיר פאָר ווי אַ לעבעדיגע זאָך, מיט וועלכער עס וועט מיר אויסקומען צו טיילן מיין טעגלעך לעבן. מיינט נישט, אז די זאכן זענען טויט. אַז איר וועט זיך אַריינקוקן אין זיי, איינלעבן זיך מיט זיי – וועט איר הערן דעם טאָן פון יעדער באַזונדער, יעדע שטול וועט אייך דערציילן פון דער עפאָכע, אין וועלכער זי איז געמאַכט געוואָרן, פון דער נשמה פון איר בעל-מלאכה, וואָס האָט זי אויסגעדיכטעט, פון דעם קינסטלערישן קאַפּריז, וואָס האָט אויסגעגאַסן איר ליניע. אין דעם בויג, אין דעם אויסשניט – אַז איר וועט זיך איינגעוואוינען צו קוקן – וועט איר הערן די וועלן פון דער קינסטלערישער פאַנטאַזיע פון זייער מייסטער, – אין די ליניעס פון אייער מעבל נישט ווינציגער, ווי אין די סטראָפּן פון אַ ליד. מען דאַרף קענען אַראָפּלעזן פאַעזיע פון מעבל-שטיקער (פון אַן אַלטער קאַמאָד, פון אַן אַלטן שראַנק, פון אַ טיש, פון אַ באַנק) נישט ווינציגער ווי מען באַדאַרף הערן מוזיק, אָדער פילן פאַעזיע, אָדער רעאַגירן אויף פאַרבן – און מיר איז אַ וואונדער אויף אייך, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש, וואָס איר זענט אַזוי גלייכגילטיג צו די אַלע זאכן, אַזוי ווי איר וואָלט זיך געשעמט אַרויסצוצייגן אייערע עסטעטישע באַדערפנישן. אייער פאַטער – זעט איר – האָט עס גלייך פאַרשטאַנען, און ער איז איצט פאַראינטערעסירט אין יעדן מעבל-שטיק, וואָס קומט אַריין אין דער נייער וואוינונג, נישט ווינציגער ווי אין די קוואַליפיקאַציעס און כאַראַקטער פון אַ נייעם אָנגעשטעלטן, וואָס ער נעמט צו אין זיין געשעפט. ער וויל, אַז מיר זאָלן דווקא אויסריכטן די וואוינונג מיט עכטע, אמתע שטיקער, נישט קוקנדיק אויף קיין פרייז. יעדן טאָג פּרעגט ער מיך דורך דעם טעלעפאָן, ווי עס האַלט מיט דעם אויסריכטן פון דער וואוינונג. איך האָב גאַרנישט געוואוסט, אַז ער וועט אַזויפיל אינטערעס אַרויסווייזן צו די זאכן.

– אַזוי איז ער פאַראינטערעסירט, מיין פאַטער, אין דער וואוינונג? – וואונדערט זיך זאַכאַרי, און לייגט צו אין האַלבן

שפּאַס: אויב צוויי, וואָלט איר באַדאַרפט אַפּשר, נאַאום גרין גאַריעוויטש, מיין פּאַטער ווייזן דאָס בעט, צי עס פּאַסט זיך, אָז עס זאָל אין אים געבוירן ווערן דער נייער דור „מירקין“ וואָרים, נאָך אַלעמען, גלויב איך, אָז מיין טאַטע איז צאַממיינסטן פאַראינטערעסירט אין דעם נייעם מירקיןשן דור, מער פון מיר, און מער פון נינאַ סאָלאָמאָנאָוואָ.

— זאַכאַרי גאַוורילאָוויטש, וואָס זענט איר היינט צוויי ביטער? נאָך גוט, וואָס די דאַמען זענען נישטאָ מיט אונז. איך האָב נישט געוואוסט, אָז איר קאָנט צוויי רעדן וועגן די זאַכן, מיט אַזאַ — דערלויבט מיר פריי אַרויסצורעדן — צינישקייט.

— איך גלויב נישט, אָז איך האָב פאַליידיקט אייערע אומשולדיגע געפילן, נאַאום גריגאָריעוויטש. מיר זענען דאָך צווישן בחורים.

— גיין, נאָר דער טאָן, וואָס איר באַנוצט, איז אַ גאַנץ נייער, זאַכאַרי גאַוורילאָוויטש. ביי אַן אַנדערן וואָלט עס מיך נישט געווען געוואונדערט, אין אונזער היינטיגער צייט, נאָר פון אייך — דערלויבט מיר אייך אָפּן צו זאָגן — האָב איך דערוואַרט, אָז איר וועט זיך אַנדערש אויסדרוקן וועגן אייער צוקונפטיג פאַמיליען-לעבן. אַדער איר וועט גאַרנישט רעדן וועגן דעם. איר ווייסט דאָך, מיר האַלטן אייך דאָך צווישן די ראַמאַנטיקער, און אויך אַנדערע — אַלגע מיכאַילאָוואָ!

ביי אַלגע מיכאַילאָוואָס נאָמען האָט זיך מירקין גערויטלט, — איך האָב נישט געוואוסט, אָז איר וועט עס צווי ערנסט נעמען, נאַאום גריגאָריעוויטש, — אַ שטימונג אַזעלכע.

— איך ווייס עס, איך ווייס עס, — זאָגט נאַאום גרין גאַריעוויטש, — אָבער דערלויבט מיר אייך גאַנץ אָפּן צו זאָגן, אָז עס שאַקירט מיר, ווען איך הער, ווי היינטיגע יונגעלייט דריקן זיך אויס וועגן די הייליגסטע און אינטימסטע געפילן מיט אַזאַ רויקייט. איך קאָן עס נאָך נישט איבערטראַגן. מירקין האָט זיך געוואונדערט, וואָס דער „ענגלענדער“ נעמט עס צווי צום האַרצן. וואָרים, נאָך אַלעמען לאַכט אַך

דאך אויס זיך אליין, זיין אייגענעם גורל. - וועמעס עסק
איז עס?

פארן „ענגלענדער“ האָט מירקין פאַרמאָגט אַ געוויסע
גרינגשעצונג, ווי אַלע, וואָס האָבן זיך געפונען אין דער אומ-
געבונג פון דעם פאַרימטן אַדוואָקאַט. דער אַדוואָקאַט, אפשר
גאָרנישט מיינענדיג דערביי (און אפשר אויך צוליב אומבאַ-
וואוסטן אייפערזוכט-אינסטינקט), האָט באַאיינפלוסט אַלע זיינע
אַרומיגע געגן „ענגלענדער“. ביי יעדער פאַגעגעניש מיט נאַאום
גרינגאַריעוויטשן האָט דער אַדוואָקאַט נישט אויסגעמיטן די גע-
לעגנהייט צו מאַכן גיפטיגע ביטול-פאַמערקונגען אויפן „ענגלענ-
דערס“ אַדרעס, פדי אים אויסצולאַכן. זאַכאַרין אָבער, ווי גרינג-
ער האָט נישט געשעצט דעם ליידיג-אַרומגייענדיגן פּעטערבורגער
„דענדי“, האָט אָבער פאַרבונדן אַ געוויסע נאַענטקייט, אַ שייכות
אַ אים. דאָס איז געווען דאָס אינטימע פאַהאַלטענע געפיל.
וואָס דער „ענגלענדער“ האָט פאַרמאָגט צו אַלגאָ מיכאַילאָוונען
(פון וועלכן זאַכאַרי, פונקט אַזוי ווי אַלע אַנדערע הויז-מענטשן, האָט
געוואוסט). אַייפערזוכט צעטיילט נישט בלויז די קאָנקורענטן,
אין אַ געוויסער מאָס פאַרבינדט זיי דאָסזעלבע געפיל צו
איינ-און-דערוועלבער פּערזאָן, וואָס מאַכט זיי פאַר שונאים...
אַזוי ווי די פּערזאָן, וועלכע זיי ליבן בשותפות, וואָלט זיי
ערגעץ-וואו אין געהיים פאַרברידערט...

זאַכאַרי האָט געוואוסט, אַז דער „ענגלענדער“ האָט זיך
אָפגעזאָגט פון זיין אייגן גליק פאַר אַלגאָ מיכאַילאָוונען. צוליב איר
איז ער פאַרבליבן זיצן אָן אַלטער בחור, און ער לעבט אין
זיין פאַנטאַזיע נאָר מיט איר. ער פאַרפעלט נישט אַרויסצואווייזן
זיינע געפילן צו אַלגאָ מיכאַילאָוונען ביי יעדער געלעגנהייט,
באַשענקט זי ביי זיין יעדעס מאָלן קומען אין הויז מיט קליינע
אויפּמערקזאַמקייטן. אַמאָל מיט אַן אַלטער פאַרצעליענער טיי-
טאָן, אַמאָל מיט אַ מיניאַטור, כאַטש ער מאַכט זיך דורך
דעם לעבערלעך פאַר אַלע אַרומיגע. עס איז געווען, ווי
דעם „ענגלענדער“ וואָלט עס גאָרנישט געאַרט, וואָס מענטשן
קלערן וועגן אים. ער איז נאָכגעגאַנגען זיינע געפילן דאָרט,

וואו זיי האָבן אים געפירט, נישט זאָרגנדיג זיך, וואָס אַנדערע טראַכטן וועגן דעם.

— נאָאום גריגאָריעוויטש, וואָס איז דער צייל פון אייער לעבן? — האָט זיך פּלוּצלינג זאָכאָרי אָנגערופן צום „ענגלענדער“, ווען זיי האָבן זיך אַריינגעזעצט אין אויטאָמאָביל אַהיימצופאָרן.

נאָאום גריגאָריעוויטש האָט אים אָנגעקוקט. זיינע פּלוייע אויגן זענען געוואָרן באַדעקט ווי מיט אַ טוי. ער האָט מיט זיין זיידן טיכל פון ברוסט-טאַש איבערגעווישט זיין צעוואַרמטן שטערן און געהאַלטן אין איין אָנקוקן זאָכאָרין. ער האָט צווערשט געמיינט, אַז דער לעצטער לאַכט פון אים, און וויל מיט דער פּראַגע אָנשפּילן אויף זיין לערקייט. נאָר דער צרנסטער אויס-דרוק פון זאָכאָריס פנים און די שטילקייט, מיט וועלכער ער האָט אים די פּראַגע געפרעגט, האָט באַלד דעם „ענגלענדער“ איבערצייגט אין דער אויפריכטיקייט, און איינצייטיג אויך דערקלערט זאָכאָריס פּאַרהאַלטן זיך: עפעס וואָס מוז עגבערן אין דעם יונגמאַנס מוח.

— איך וועל מיט אייך זיין אויך אַזוי אָפּן, ווי איר זענט געווען מיט מיר. מיר וועלן אויף אַ מינוט אַוועקלייגן דעם ראַמאַנטישן נעפל, אין וועלכן איך האָב זיך אויסגעקליבן צו לעבן פאַר מיין אייגענער באַקוועמלעכקייט און גלוסטונג, און פּרוּאוון קוקן די זאַכן אין תּוך אַרײַן: קיינער האָט מיך נישט געפרעגט, אויב איך וויל געבוירן ווערן, אַז איך זאָל זיך אויסזוכן אַן אורזאַך דערפאַר און אַ צייל. מיין פּאַטער האָט געהאַט אַ געוויסע פיזיש-סעקסועלע באַדערפניש, בין איך גע-בוירן געוואָרן (איר זעט, איך בין איצט דער ציניקער). וואָלט ער געווען געוואוסט פון די מעטאָדן, וואָס מיר באַנוצן היינט אויסצומיידן אומבאַקוועמלעכקייטן, וואָלט איך גאַרנישט געווען געקומען אויף דער וועלט, אַלס אַ פינפט קינד, וואָס איך בין... און אַלס „צופאַל“, וויל איך דורכלעבן מיין לעבן אונטער די אומשטענדן, וואָס פּאַסן מיר אַמבעסטן לויט מיין געמיט און איינדרוקס-פעאיקייטן. איך באַטראַכט זיך פונקט אַזוי ווי אַ פּליג, ווי אַ גרינסל, וואָס איז אַרויסגעוואָרפן געוואָרן אין לעבן

צ'ריין. דורך איר איסטינקט רייסט זיך די פליג אָדער דאָס
 בלעטל צום זונען-שטראַל, די בין צו דער בלום, צווי רייט
 איך זיך דורך מיין אינסטינקט צו יענע שטראַלן, צו יענעם
 האַנג, וואָס איז צוגעפאַסט צו מיין גומען. דורך מיין פּאָ-
 טערס אָנגעזאַמלטע פאַרמעגנס איז מיר געגעבן געוואָרן אַ מעג-
 לעכקייט אויסצופיינערן מיינע לעבנס-באַדערפנישן אין טויזנטער
 פאַרשידענע פאַרמען און ניואַנסן. מיין פּאָטערס רייכטום דער-
 לויבט מיר אויך די אויסגעפיינערטע באַדערפנישן צו באַפרי-
 דיגן, און איך געניס פון די שיינקייטן, וואָס זענען אויפגע-
 האַלטן געוואָרן דורך פאַרמען, ליניען און קאַלירן. אין אַלטע
 מעבל-שטיקער, אין אַלטן פאַרצעליין, אין אַלטע בילדער. וואָלט
 מיין געשמאַק נישט צווי קרענקלעך געוואָרן אויסגעבילדעט,
 וואָלט איך וואַרשיינלעך באַגנוגט זיך מיט יענע פאַרמען,
 וואָס די מעגלעכקייטן און די אומגעבונג וואָלטן מיר געשאַפן.
 איך וואָלט זיך געווען געפריידט מיט דער זון, מיטן שניי אויפן
 ברק, מיט אַ שפילנדיגן הימל, מיט אַ קאַנצערט, וואָס איך
 וואָלט געווען געהערט. וואָלט איך געבוירן געוואָרן אויפן דאָרף,
 ביי אַנדערע אומשטענדן: מיטן וואַלד, מיט פעלד, און זומער
 און ווינטער מיט דער פשוטער לאַנדשאַפט. איך גלויב, אַז ביי
 דעם שטימונגס-געמיט, וואָס איך באַזיך, וואָלט איך אין יעדער לאַ-
 גע געווען געפונען מיין פרייד און גליק, מיין שפייז צו מיין
 גומען, ווייל איך גיי דורך דורך דעם לעבן ווי אַ פליג,
 ווי אַ זונען-שטראַל, וואָס רייסט זיך דורך דורך אַ שפאַלט. איך
 געם אויף אין מיר אַלצדינג, וואָס טראַגט שפייז פאַר מיין
 ראַפנירטן אינסטינקט, פאַר מיין דורשט. איך זייג מיר אויס
 די פאַרמען, וועלכע זענען אַמבעסטן צוגעפאַסט פאַר מיין אינ-
 דיווידעלן געברויך פון יעדער זאַך, וואָס איך געפין. נעמט
 כאַטש מיינע סעקסועלע באַדערפנישן: אַנדערע זוכן זייער
 צופרידנקייט דורך איבערגעזעטיגטקייט; איך געפין מיין צו-
 פרידנקייט אין שטענדיגן הונגער... אין דעם לעכצן נאָך לוסט.
 איר ווייסט אַלע וועגן מיינע געפילן צו אַלעזאַ מיכאַילאָווען. איך
 באַהאַלט זיי גאַרנישט. דורכדעם, וואָס איך האָב זיך פאַרליבט

אין א פרוי, וואָס וועט קיינמאָל נישט זיין מיר צוגענגלעך
 וואָס איך וועל קיינמאָל נישט דערוועגן אפילו אין מיין גע-
 דאַנק זי אַרויסצורופן צו זעטיגן מיין בענקשאַפט) - איז דאָס
 אַ צוגעפאַסטע פאַרם פאַר מיינע (גראַב גערעדט) סעקסועלע פאַ-
 דערפנישן. קיינער האָט נישט אַרויפגעוואָרפן אויף מיר דעם
 ראַמאַנטישן מאַנטל, וועלכן אַלע וואַרפן מיר פאַר. איך האָב
 זיך איינגעהילט אין אים דערפאַר, ווייל ער איז אַמבעסטן צו-
 געפאַסט פאַר מיין אינערלעך געשטאַלט. איך האַלט נישט דאָס
 ביסל אַרימע יאָרן אַלס אַ צוועק פאַר זיך, נאָר אַ קליין פאַ-
 גרענעצט, מיט טויט אָנגעצייכנט שטראַמל, אין וועלכן מיר
 זענען צופעליג אַריינגעפאַלן, וואָס גיסט זיך אין אייביגן ים
 פון פאַרניכטונג.

- און דאָס באַפרידיגט אייך? - פּרעגט זאָכאַרי, - איר
 קאָנט זיך באַגנוגענען?

- און מיט וואָס קאָן מען זיך יאָ באַגנוגענען? דאָס
 איז אפשר דאָס איינציגע געטלעכע, וואָס מיר פאַרמאָגן, דער
 איינציגער שפור פון אייביקייט. לאַזט איבער דאָס „באַגנוגענען“.

- אויב אַזוי, צו וואָס ווידער דאָס געבוירן ווערן?

- ווען מיר וואַלטן נאָר געקאָנט דאָס פאַרמיידן.

זאָכאַרי האָט אַ מינוט געקלערט, דאָן האָט ער געזאָגט
 ווי פאַר זיך, און ווי עס האָט זיך דעם „ענגלענדער“ אויס-
 געדאַכט, שטיל:

- מיר קאָנען אָפער פאַרמיידן דאָס לעבן.

דער „ענגלענדער“ האָט אויך אַ מינוט געשוויגן, ווי ער
 וואַלט געווען זאָכאַריס געדאַנק גוט צעקייט, אָפגעענפערט אויך
 אין דער שטיל, ווי פאַר זיך:

- יאָ, דאָס קאָנען מיר פאַרמיידן.

דערויף זענען שוין ביידע שטיל געוואָרן.

קאפיטל 4

העלענא סטעפאנאוונא

— נו, גאָט צו דאָנקען, מיט העלענא סטעפאנאוונען אַלץ
אויסגעגליכן, — רופט זיך אָן דער פּאָטער צו זאכאַרין, ווען
דער לעצטער איז אַריינגעקומען אין דעם מירקינשן קאָנטאַר
צום פּאָטער אין קאַבינעט.

— ווי הייסט? — פֿרעגט דערשטוינט זאכאַרי.

— וואָס מיינסטו, „ווי הייסט?“ — מיר זענען מיט גוטן
דורכגעקומען, אומאַנגענעמלעכקייטן פאַרמיטן. גאָט צו דאַן-
קאָן. — נאָך אַלעמען איז זי אַ קלונגע פרוי, העלענא סטעפא-
נאוונא, — זאָגט דער אַלטער, און נעמט אַרויס זיין ברייט טאַשע-
טוך און ווישט זיך איבער זיין רויטן שטאַרקן קאַרק און האַלדו,
אויף וועלכע עס האָבן אַנגעהויבן אַנגסטן אויסצושלאָגן. זאכאַרי
האַט געשוויגן.

— נו, איצטער שטייט שוין, גאָט צו דאָנקען, גאַרנישט
מער אין וועג. מען האָט באַדאַרפט, אָו דיין „ענגלענדער“ זאָל
וואָס שנעלער איינאַרדנען די וואוינונג. קיין סך יאָרן וועלן
שוין סיי ווי סיי נישט איבערבלייבן צו לעבן.
זאכאַרי האָט אַלץ געשוויגן.

— און דו פירסט זיך אַויך שוין אויף, מיין זון. ניי-
נאַמקאַ האָט זיך געקלאָגט אויף דיר, אָו מען זעט דיך גאַר-

נישט לעצטנס. איך פארשטיי נישט, ווי אזוי דערווארטסטו, אז זי זאל דיר נאכלויפן? די נארישקייטן מוזן אויפהערן. — וועלכע נארישקייטן? — האָט זאכאָרי געפרעגט ווי אין חלום.

— איך מײן דײנע משוגעתן, ווען דו וועסט מיר מוחל זײן פאַרן אויסדרוק. ווי אַנדערש קאָן מען דאָס אַנרופֿן? אַ יונגערמאַן קריגט דאָס שענסטע מיידל פֿון פעטערבורג, און אײדער ער האָט זי נאָך רעכט אָנגעקוקט, פאַר דער חופּה נאָך, אין זײנע חתן-יאָרן, פאַרנאַכלעסיגט ער זי שוין. ווי שטעלסטו דיר פאַר דײן צוקונפטיג לעבן? וואָס איז עס אַזעל-כּעס — מיט וואָס טראָגסטו דײך אַרום? — זאָג, געפעלט דיר נישט? מײנסטו, אַז עס איז נישט פאַר דיר? — טאָ שניידט מען אָפּ. און באַלט. וואָס פאַר אַ וועג איז עס אַזוי צו האַנדלען? דלען? מען קלײבט אַ וואוינונג פאַר דיר און דו ווײזט נישט אַרויס דעם קלענסטן אינטערעס. און לאָמך דיר זאָגן, אַז איך הייב זי אָן צו באַדויערן, די ניוואַטשקע דײנע. — וואָס איז עס אַזעלכעס? — מען באַדאַרף דאָך אַמאָל וויסן, אײגנט-לעך, וואָס מען וויל?

זאכאָרי האָט געלאָזט דעם פּאָטער אויסרעדן, אזוי ווי ער וואָלט זיך גוט געווען אײנגעהערט צו זײנע רײד. נאָך אײנגעהערט האָט ער זיך צו עפעס אַנדערש, און אויף דעם פּאָטערס פּאַרוואָרף איז ער מיט אײנמאָל אַרויס מיט אַ פעס, וואָס מ'האַט עס ביז איצט נישט באַמערקט בײ אים. — אָבער דאָס איז דאָך אוממעגלעך. דאָס איז דאָך אומ-דערהערט, דאָס איז דאָך...

— וואָס מײנסטו? וואָס איז אומדערהערט?
— דײן האַנדלען געגן העלענאַ סטעפּאַנאווען. ווי אזוי קאָנסטו דאָס?

דער פּאָטער איז רויט געוואָרן. זײנע אויערן האָבן אָנגע-הויבן צו גלײען. מען האָט אָנגעזען, אַז פאַר אויפּרעגונג קאָן ער נישט געפּינען קײן ווערטער. אָבער דאָס האָט נאָר גע-זיערט אַ קלײנע ווײלע. באַלט האָט ער זיך געגעבן אַ וואַקל

צוריק אין דער באַוועגלעכער שטול, און האָט געזאָגט רואיג, קאַלט, מיט אַן אונטערשלאַג פון אַ לענותדיגן שמייכל:

— עס איז אַפילו זייער מאַדערן, אינגאַנצן לויט דער צייט, אַז קינדער זאָלן עלטערן אַנווייזן אויף זייער פירן זיך — אַנשטאַט פאַרקערט. — נאָר איך דערוואַרט נישט פון קיינעם, אַז ער זאָל זיך אַריינמישן אין מיינע פריוואַטע זאַכן, אַפילו פון מיין אייגענעם זון נישט.

— ווי אַזוי איז דאָס אייגנס, פריוואַטס? — דאָס איז אונזער אַלעמענס.

נאָר דער אַלטער מירקין האָט זיך שוין געהאַלטן פעסט אין די הענט.

— טאַקע דערפאַר ווייל עס איז אונזער אַלעמענס עסק — האָב איך באַדאַרפט מאַכן וואָס שנעלער אַ סוף דערצו. פון וואָ-נען ווייסטו, אז עס איז מיר אַזוי לייכט אָנגעקומען? אפשר באַזיצט נאָך דיין פּאָטער אַזויפיל מענטשלעך געפיל ווי דו?—און אפשר שפילן נאָך ביי אים מיט אויך אַנדערע פאַקטאָרן? סענטימענטאַלע, עגאָאיסטישע, אַזוי צו זאָגן, און ווען איך בין באַשטאַנען אויף דעם קרבן, איז עס נישט געווען צוליב מיין אייגענער באַקוועמלעכקייט, נאָר טאַקע צוליב דער אַלגעמיינער זאַך. פון וואָנען ווייסטו, ווי ניגאַטשקאַ און אירע עלטערן וואָלטן זיך באַצויגן דערצו, ווען אין אַ שיינעם טאַג וואָלט דאָרט אַרע-פאַרטער צו וויסן געלאָזט וועגן מיינע באַציאונגען מיט העלענאַ סטעפאַנאַוונען אין אַ צייטונג. וואָרים, ווי דו זאָלסט מיך נישט וועלן פאַרלייקענען, בין איך דאָך דער פּאָטער פון דעם זון. און איך האָב אַ פּלל, אַז איידער איך גיי טון אַ שריט, קלייב איך אָפּ אַלע שטרויכלונגען, וואָס ליגן אויף מיין וועג.

דעם פּאָטערס רואיגער און זעלבסטפאַרשטענדלעכער טאָן האָט אַנטוואָפנט דעם יונגן מירקין. ער איז געשטאַנען געגן-איבער זיין פּאָטער, ווי אַ קינד, וואָס שטייט פאַר אַ גרויסן באַלאָן, וועלכן עס וויל אָננעמען מיט זיינע קליינע הענטלעך און קאָן נישט, ער גליטשט זיך אַרויס. ווי יעדער שוואַכער באַראַקטער, ווען ער דערפילט זיין אָנמעכטיקייט, ווערט ער

בייז, אזוי האָט זאָכאָרי אויך געמיינט זיין גאַנצן פּוּלװער אויס-
צושיסן געגן זיין פּאָטער, ווען ער האָט געזאָגט.

— איך גיי אַהין צו איר, איך גיי צו העלענאַ סטעפּאַ-
נאַוונען, זי איבערבעטן, זי צו באַרואיגן — האָט דער יונגער
מירקין נישט געפונען דאָס פּאַסיגע וואָרט.

— גיי טאַקע אַהין צו איר, זי דערוואָרט דיך. זי ווייסט
נישט, פּאַרוואָס דו מייסט זי אויס אין דער לעצטער צייט —
זוי אונז אַלע. איך האָב איר צוגעזאָגט, אַז איך וועל דיך
אַהינשיקן, אָבער זי „איבערצובעטן“, זי צו „באַרואיגן“, צו
פּאַרויזערן“ האָסטו נישט וואָס. וועסט זיך באַלד איבערצייגן
אין דעם. און אַז דו וועסט זי זען — גיב איר טאַקע איבער,
אַז אַלץ איז געוואָרן אזוי איינגעריכטעט, אזוי ווי זי האָט
געוואונטשן. איבריגנס, איך שרייב איר וועגן דעם.

— זיי מוחל, פּאָטער, אַז איך וועל זיך אָפּזאָגן אויס-
צופירן די שליחות דיינע.

— אפשר האָסטו רעכט, זאָכאָרי, און זיי מיר מוחל פאַר
מיין אומטאַקטישקייט, — האָט דער פּאָטער רואיג געזאָגט.

מירקין האָט זיך אויפגעהויבן, און מיט אַ פאַרשעמטן
„זיי-געוונט“ צו זיין פּאָטער איז ער אַראָפּ, ווי אַ יינגל וואָס
האָט געכאַפט אַן עליה, גענומען אַ דראָשקע, (דער שניי איז
זיך שוין צעגאַנגען איבער דעם פעטערבורגער ברוק) און גע-
הייסן זיך פירן אויף „קאַמעני אָסטראָוו“, צו העלענאַ סטעפּאַ-
נאַוונאַס וואוינונג.

ער האָט זי אָנגעטראָפּן אזוי ווי זיין פּאָטער האָט אים
פּאַרויזערט, גאַרנישט אין דער טראַגישער פאַרצווייפלטער לאַגע,
אין וועלכער ער האָט זיך פאַרגעשטעלט, אַז העלענאַ סטעפּאַ-
נאַוונאַ מוז זיך געפינען, גאַכדעם ווי זי האָט זיך צעשיידט
מיט זיין פּאָטער. פונקט ווי שטענדיג, האָט זי אים אויפ-
גענומען אַ שמייכלדיגע, מיט אויפריכטיגער צופרידנקייט, וואָס
זי האָט אזוי געשיקט געקאַנט אַרויסברענגען דורך איר אָפּגענעם
שמייכל און האַרציגע ווערטער.

ווי תמיד, איז זי געווען איבערגעטריבן אָנגעפּודערט,

און אירע בלאַנדע האָר צעשאַטן אין לאַקעלעך, וועלכע זענען געהאַנגען, ווי צוגעהעקלטע טראַלדון פון איר קאַפּ אַראָפּ. זי האָט צו אים אויסגעשטרעקט אירע ראַזע אָנגעפודערטע און מיט קרעם אויסגעווייכטע הענט פון אירע ברייטע אַראָפהענ-געדיגע באַטיסטענע אַרבל, און אַריינגעפירט אים צו זיך אין צי-מער, אַוועקגעזעצט אים נעבן זיך אויף דער חנעוודיגער אויס-געהאַפטענער „טיי-סאַפּע“, אין איר באַליבט ווינקל. ווי תמיד, זענען אַלע שפיגל-טישלעך, קאַמאָדעלעך און אַנדערע שפיל-מעבל פון איר פרויען-צימער נאָך אַליץ באַשטעלט געווען מיט פאַטאַגראַפיעס פון זיין פאַטער און פון אים אַליין, ווען ער איז נאָך אַ קינד געווען. זי האָט גערעדט צו אים אָפּנהאַרציג, מיט גרויס אינטערעס, און האָט אים אויסגעפרעגט וועגן נינאַ סאָלאַמאַנאָוואַ און וועגען דער פאַרשטייענדיגער חתונה זייערער.

— אַזוי ווי איך פאַרשטיי, איז עס שוין גאַרנישט ווייט. איר וואָרט נאָר, ביז איר וועט פאַרטיג ווערן מיט דער איינ-ריכטונג פון אייער וואוינונג?
— יאָ, אַזוי איז עס.

— העלענאַ סטעפאַנאָוואַ, איך בין געקומען אייך איבער-בעטן פאַר מײן פאַטערס אומדערהערטער האַנדלונג. מיר אַלע, נינאַ סאָלאַמאַנאָוואַ און איך, קאָגען מיט גאַרנישט פאַרענטפערן דעם פאַטערס אומפאַרשטענדלעכע טאַט, און איך וויל אייך פאַרויכערן, אַז אונזער גאַנצע סימפּאַטיע איז אויף אייער זייט.

— אַ, דאָס מיינט איר, — שמיכלט לייכט העלענאַ סטע-פאַנאָוואַ, און באַווייזט די חן-גריבלעך אין אירע באַקן. — איך האָב זיך געריכט דערויף, און איך בין געווען צוגעגרייט דערויף.

— נאָך די אַלע יאָרן פון אייער צוזאַמענלעבן?
וואונדערט זיך מירקין.

— איך קען אייער פאַטער צו גוט, אַז איך זאָל זיך גישט ריכטן אויף איבערראַשונגען. אויף אייער פאַטער איז זיך

גאַרנישט צו וואונדערן, מיין יונגער פריינט. ער איז דאָך גישט קיין געוויינלעכער מענטש, ווי מיר אַלע. מיר אַלע, אז מיר קומען אין אַ געוויסן עלטער - ווייסן מיר, וואו מיר געהערן, אייער פאָטער איז אַ שטענדיגער באַנייער. קיין עלטער עקזיס-טירט נישט פאַר אים. ער קאָן אַראָפּוואַרפן פון זיך זיין וויי-טער-פעל, אַזוי נאַטירלעך ווי אַ חיה, און מיט אַן אמת גע-רעדט - בין איך צופרידן וואָס עס האָט זיך אַזוי געענדיגט. ער איז געווען, אייער פאָטער, צו רירעוודיג אַפילו פאַר מיר. איך בין אַן עלטערע פרוי און איך ווייס, אַז איך האָב שוין גאַרנישט מער צו דערוואַרטן פונם לעבן. אייער פאָטער וואַרט אַלץ נאָך אויף נסים. ער רעזיגנירט קיינמאָל נישט, און ער האָט רעכט אויך. ער באַנייט זיך שטענדיג. אַט, דאַכט זיך שוין, אַז גבריאַל היימאַוויטש איז שוין אָנגעקומען מיט זיין שיפּל צו אַ ברעג און וועט וואַרפן דעם אַנקער, און מיטאַמאָל, ער ציט אַרויף דעם אַנקער און ציילט ווידער צו אַן אַנדערן פאַרט. ווער ווייסט וואָס עס איז נאָך צוגעגרייט אין דער צו-קונפט פאַר אייער פאָטער.

- איך וויל אים גאַרנישט באַשיצן, פאַרענטפערן. זיין טאַט פאַרעכטיגט אייך צו האָבן יעדע מיינונג וועגן מיין פאַ-טער, העלענאַ סטעפאַנאָוואַ, און איך וויל אייך פאַרזיכערן, אַז איר האָט אונזער גאַנצע סימפּאַטיע.

- אָבער, פאַרקערט, איר זענט זיך זייער טועה, מיין יונגער פריינט. מיר זענען מיט גבריאַל היימאַוויטשן אין די בעסטע באַציאַונגען. איך האָב פון אים די בעסטע מיינונג, איך האָב עס אים אַליין געראַטן צו טון. איך האָב אים שטענדיג געזאָגט: „מיט אייך, גבריאַל היימאַוויטש, באַדאַרף מען שטענ-דיג זיין געפאַקט, גרייט אויף דער רייזע.“ און דורך די יאָרן וואָס מיר זענען געווען צוזאַמען, האָב איך אויסגעלערנט זיך צוויי זאַכן וועגן אייער פאָטער. ערשטנס: אַז מען טאָר זיך נישט שטעלן אים אין וועג אַריין, ווייל ער וועט צעברעכן אַלע צוימען; און צווייטנס, אַז עס האָט קיין נוצ נישט, ווייל ער וועט עס סיי ווי סיי טון. עס דרימלען אין אים געהיימע

זאפאסן פון ענערגיע און מען ווייסט קיינמאל נישט, ווען אזא זאפאט לעבנס-שטרעם וועט זיך אריינלאָזן אין זיינע אָדערן און באַנייען זיין בלוט. איך האָב עס אים שטענדיג געזאָגט: „איך וועל עס שוין דערפילן, ווען אָן עקספּלאָזיע באַדאַרף קומען וועל איך אייך אַליין שיקן אין וועג אַריין“, און איך האָב עס אויך דערפילט פיל פריער פאַר אים. עס איז געווען אינם מאָ-מענט, ווען איר האָט זיך פאַרקנסט מיט נינאַ סאַלאַמאַנאָווען. דענסטמאַל האָב איך אים געזאָגט: „איצט איז די צייט“. איך אַליין האָב אפשר צוגעהאַפּן אָט די לעבנס-קראַפט אין אים אַרויסצורופן. און פאַר וואָס נישט? עס וואַלט געווען אַ זינד פאַר גאָט, פאַר אונז אַלעמען, אַ שאַד צו לאָזן גיין לאַבוד אָט די טייערע ענערגיע, וואָס דערוועקט זיך אין אייער פּאָטער. ער אַנטוויקלט דאָן אזא טעטיקייט; זיינען כוחות ווערן באַנייט, זיין דענקען ווערט פריש און ער שאַפט דענסטמאַל זיינע גרויסע פּלענער. ניין, נאָך נישט פאַרביי די צייט פאַר גבריאל היימאָוויטשן. און צו וואָס אים שטערן? איך גלויב אין אים צופיל, איך אַכט אים און איך ליב אים, אַז איך זאָל מיך וואַרען פאַר אַ שטערונג אויף זיין וועג. מיט איין וואָרט, איך אַליין האָב דאָס געטון. איך אַליין האָב אַרויסגערופן די ענדע. איר האָט נישט פאַר גאַרנישט אייער פּאָטער עפעס פאַרצו-וואַרפן.

— דער פּאָטער האָט געמיינט, אַז ער האָט באַדאַרפט פאַר מענטשן עס טון, אַז זיין באַציאונג צו אייך (וואָס איך פאַרשטיי נישט פאַרוואָס איר האָט זי נישט לעגאַליזירט) קאָן אין אַ געוויסער מאָס שלעכט באַאיינפלוסן די עפנטלעכע מיינונג צו אונז און שטערן אונז אין אונזער געזעלשאַפטלעכע-כער שטעלונג, וועלכע ער דערוואַרט, אַז נינאַטשאַק וועט פאַר-נעמען נאָך אינזער אָפיציעלן פאַרבינדן זיך; איך קאָן אָבער בשום אופן נישט פאַרשטיין וואָס פאַר אַ שייכות דאָס האָט צו אונז.

— אייער פּאָטער האָט רעכט. איך בין איינפאַרשטאַנען מיט אים. נינאַטשאַק מוז פאַרנעמען איר פּאַסנדיגע שטעלונג.

אין דער געזעלשאַפט. אויך איר. און דאָס וואָס אייער פּאָטער האָט אומלעגאַלע באַציאונגען צו אַ געוועזענער זינגערין, איז זעלבסטפּאַרשטענדלעך אַ שטערונג. און נאָר איין זאָך קאָנט איר אויפּוואַרפן אייער פּאָטער: ווען גבריאַל חיימאָוויטש האָט ווע-מען עס איז אין לעבן ליב, דאָס הייסט, ווען אייער פּאָטער איז פּעאיג אויפן קלענסטן קרבן, אָפּזאָגן זיך פון זיין מינדס-טער אייגנליכע, איז עס נאָר פאַר איינעם, — פאַר זיין זון. אַלץ איבריגס עקזיסטירט נאָר פאַר אים, ווי שפּייז פאַר דער חיה אין וואַלד. איך בין איבערצייגט, אַז זיין ליבע און איבער-געבנקייט צו זיין קינד איז געווען דער איינציגער מאָטיוו פון זיין האַנדלען. און אַזוי באַדאַרפט איר עס אויך נעמען. דווקא די לעצטע איצטיגע טאַט זיינע איז געשעען נאָר אויס ריינע אידעאַלע גרונדן. איך פאַרויכער אייך, דאָס איך פיל מיט אים מיט. איך וואַלט אויך אפשר אַזוי געווען געהאַנדלט, ווען דאָס מזל וואַלט בעסער געווען צו מיר. פאַר מיין קינד וואַלט איך אַלץ אימטאַנד געווען מקריב צו זיין, אַפילו מיין ליבע צו גבריאַל חיימאָוויטשן.

— אַך, איר זענט צו איידל, העלענאַ סטעפּאַנאָוואַ, — קושט זאַכאַרי שטאַרק גערירט איר האַנט.

— אָבער, אַזוי ווי איך פאַרשטיי, האָט אייער פּאָטער בדעה זיך צו באַזעצן מיט אייך אינם הויז, וואָס איר עפנט אויף. איז עס נישט אַזוי? — זאָגט זי פּלוצלינג.

— יאָ, ער געפינט דאָס האַטעל-לעבן נישט מער אַמא-זאַנט. וואָס דענקט איר דעריבער?

— געוויס וועט עס פאַר גבריאַל חיימאָוויטשן זיין אַ קוואַל פון נחת די נייע משפּחהדיגע דערפאַרונגען, איך קען אים פאַרשטיין און איך פיל מיט אים מיט, כאָטש מען זאָגט אַז „האַטעל-געסט לעבן זיך זייער שלעכט איין אין אַ היים“. עס ציט זיי, אַזוי צו זאָגן, צוריק אין „וואַלד“ אַריין. אַ פשוף אַזעלכער ביי זיי, זאָגט מען. אין דעם פאַל וועט אָבער זיין אַ צווייטער פשוף, כדי אייער פּאָטער איינצוהאַלטן אין דער „הייב“, איך מיין די איידעלע נינאַ סאַלאַמאַנאָוואַ, צו וועלכער, ווי

איך פארשטיי, אייער פאָטער איז זייער צוגעבונדן, און ווי איך בין זיכער, וועט זי אויסנוצן אַלע אירע רייצן פדי גבריאָל חיימאָ-וויטשן צוצוקייטלען צו דער „היים“.

זאָכאָרי, נישט וויסנדיג פאַרוואָס, האָט פון דער לעצ-טער פּראָזע פון העלענאַ סטעפּאַנאַוונאַ געפילט זיך אומאַנגענעם, און ווי תמיד אין אַזעלכע פּאַרן, האָט ער נאַריש געשמייכלט און צוגעשאַקלט מיטן קאַפּ, אויסמיידנדיג אַרויסצוברענגען אַ וואָרט. ענדלעך האָט ער זיך אויפגעהויבן און טיף פאַרנייגט-דיג זיך פאַר העלענאַ סטעפּאַנאַוונען, האָט ער זיך געקליבן צו גיין.

— יאָ, איידער איר גייט, — רופט זיך אָן העלענאַ סטע-פּאַנאַוונאַ פּלוצלינג. — איך האָב אַ קליין פעקל איבערצוגעבן אייער פּאָטער. וואָלט איר נישט געוואָלט זיין אַזוי פריינטלעך און עס מיטנעמען? אייער פּאָטער האָט עס פאַרגעסן ביי מיר, אָדער ער ווייסט אַליין נישט, אַז עס געפינט זיך דאָ, און עס איז פון אַזאַ כאַראַקטער, אַז עס וואָלט געווען אַ שאָד, אַז עס זאָל פאַרלוירן גיין.

— איר וועט מיר מוחל זיין, העלענאַ סטעפּאַנאַוונאַ, אַז איך וועל זיך אָפּזאָגן אויסצופירן דאָס מאָל אייער שליחות. אויך דער פּאָטער האָט מיר געוואָלט עפעס מיטבאַפעלן צו אייך, און איך האָב זיך אָפּגעזאָגט, ווייל עס ווילט זיך מיר נישט אין דעם, פאַר אונז אַלע, אומאַנגענעמען געשעעניש מיט קיין זאַך מיטהעלפן.

— אָבער, מיין יונגער פריינט, מען באַדאַרף נישט נע-מען זאָכן טראַגיש, ווען זיי זענען עס נישט. אייער פּאָטער און איך זענען שוין אַלטע לייט (כאַטש גבריאָל חיימאָוויטש מיינט נישט אַזוי) און וואָס אַנבאַטרעפט דאָס קעסטעלע, וואָס איך האָב אייך אָנגעבאַטן מיטצוגעמען פאַר אייער פּאָטער, אַנט-האַלט דאָס אַזעלכעס, וואָס האָט אפשר מער אינטערעס, אַ וויכטיגערן אינטערעס פאַר אייך, ווי פאַר אייער פּאָטער. עס האַנדלט זיך נעמלעך וועגן אייער געשטאַרבענער מוטערס בריוו. אין זיין צייט פלעגט אייער פּאָטער וויכטיגע דאָקומענטן און

בריוו באהאַלטן ביי מיר, איבער זיין שטענדיגן אַרומוואַנדערן-
אַנדערע דאָקומענטן, פון אַ פינאַנציעלן כאַראַקטער, האָט ער
אַרויסגענומען, נאָר דאָס פעקל האָט ער, זעט זיך אויס, פאַר-
געסן. איך האָב סיי ווי סיי גערעכנט אין אַ שיינעם טאָג אייך
עס איבערצוגעבן, ווייל איך ווייס, אַז זיי וועלן אייך זייער
אינטערעסירן.

זי האָט אים איבערגעגעבן אַ רוסיש זילבערן שאַכטעלע,
וואָס זי האָט אַרויסגענומען פון אַ קאַסע, פאַרבונדן דורך אַ
ווייבערישער האַנט, מיט אַ ראָזן באַנד, צולייגנדיג:
— גלויבט מיר, אַז איך האָב זיי אָפּגעהיט, ווי אַ היי-
דיקייט. וואָרים, נאָך אַלעמען, וואָס איז געווען צווישן מיר און
אייער פּאָטער, האָב איך אייער פאַרשטאַרבענער מוטער פאַר-
געטערט.

מירקין האָט צוגענומען דאָס פעקל, און נישט וויסנדיג
פאַרוואָס, האָט ער זיך זייער קאַלט פאַרבוין פאַר איר, און
שנעל פאַרלאָזט איר הויז, קוים אַגרירנדיג קאַלט איר דער-
לאַנגטע האַנט.

קאפיטל 5

א שטימע פון קבר

מירקין איז אַראָפּגעלאָפּן פון העלענאַ סטעפּאַנאָוינאַס טרעפּ, און אַ קללה מיט אַ זידל-וואָרט זענען צעביסן געוואָרן אין זיינע ציין. דער משפּחה-אינסטינקט, געקומען צו אים מער דורך דעם ירושה-בלוט איידער דורך דער דערציאונג האָט זיך געגעבן אַ צאַפּל.

— פּאַפּאַטשקאַ האָט גוט געטון. נאָך אַלעמען איז זי דאָך אַ פּאַלשע פּאַלקע. ווי זי האָט מיך געוואָלט בונטעווען געגן טאַטן מיט אירע כּיטרע, גלאַטינקע ריידעלעך. געמיינט — נישט פּאַרשטאַנען דעם וואונק, די אומפּאַרשעמטע אָנצוהערענישן אויף נינאַטשקען... ווי געמיין, באַדאַרפט איר אָפּענטפּערן אויפן אָרט.

אין דער האַנט האָט ער געהאַלטן דאָס זילבערנע רוי-סישע קעסטעלע מיט זיין מוטערס בריוו, איינגעוויקלט אין פּאַפּיר. ער האָט געגעבן אַ בליק אויפן קעסטעלע: „מען דאַרף זיי אָפּגעבן פּאַפּאַטשקען אַזוי ווי זיי זענען. צו-וואָס דערוועקן אַלטע זכּרונות? מאַמאַטשקאַ אַליין וואָלט נישט געוואָלט, אַז אין זאָל וויסן איר סוד.“

ער האָט גענומען אַ דראַַיקע, אַנשטאַט אָבער צו פּאַרן אויף „נעווסקי“, אין פּאַטערס אָנאַטאַר אַריין, האָט ער זיך געהייסן

אַהיימפירן. די גאַנצע צייט האָט ער געהאַלטן דאָס זילבער-
נע קעסטעלע אויף זיינע קני און ער האָט געהאַט דאָס גע-
פיל, אָז ער האָלט אויף זיך אַ האַנט פון אַ טויטן מענטש,
וואָס באַלאַנגט אין קבר. „מ'דאַרף עס איבערגעבן אַזוי ווי עס
איז דעם פּאָטער“, האָט ער צו זיך נאָכאַמאָל געזאָגט, „עס
איז זייער ביידענס סוד, דעם פּאָטערס מיט דער מוטערס“.

דאָך האָט ער עס מיטגענומען מיט זיך, און נישט וויסנ-
דיג אַליין פאַרוואָס, האָט ער זיך איינגעשלאָסן מיט דעם קעס-
טעלע אין זיין צימער און אָנגעזאָגט דער דינסט, אַז מען זאָל
אים נישט שטערן.

ער האָט אַוועקגעשטעלט דאָס קעסטעלע אויף זיין טיש,
און אַליין האָט ער זיך אַוועקגעזעצט אויף זיין אַלטער סאָפּע,
וואָס האָט איבערגעוואַנדלט מיט אים פון זיינע סטודענטן-יאָרן.
ער האָט געקוקט אויף דעם קעסטעלע און האָט געהאַט דאָס
געפיל, אָז דאָרט, אויפן טיש, שטייט אַ קעסטעלע אַש, אַש פון
אַ טויטן מענטש. עפעס אַ הלום ליגט דאָרט, וואָס באַלאַנגט
נישט צו אים. און ער האָט נאָכאַמאָל באַשטימט פאַר קיין
פאַל עס נישט אויפצופענען און אַריינצוקוקן:

— איך וויל נישט וויסן, וואָס דאָרטן טוט זיך — עס באַ-
לאַנגט נישט צו מיר.

פּלוצלינג האָט ער דערפילט אַ קוריאַזיטעט. ער איז ניי-
גיריג געוואָרן — נייגיריג און נישט מער. קיין ריכטיגן אינ-
טערעס האָט ער דערין נישט געהאַט.

די קוריאַזיטעט האָט שוין געהערשט איבער אים. ער
האָט זיך אויפגעהויבן, גענומען דאָס קעסטעלע, אַראָפּגעריסן
דאָס פאַפּיר, אויפגעפנט דאָס טירל און מיט פעס (דערפאַר
וואָס ער איז שוואַך געוואָרן און נישט אויסגעפירט זיין איי-
גענעם באַשלוס) האָט ער מיט איינמאָל אַרויסגעוואָרפן אַלצדינג,
וואָס דאָס קעסטעלע האָט אין זיך געהאַט.

עס האָבן זיך געגעבן אַ שיט אַלטע בריוו איבערן טיש,
בריוו געשריבן מיט אַ דראָבנער, איידעלער האַנט-שריפט, וואָס
ביים אַנבליק פון דער באַקאַנטער שריפט האָט עס געגעבן אַן

אָנגענעמען שטאָך. אַ ציטער איז דורכגעגאַנגען דורך זיינע גלידער, דער ציטער וואָס ער האָט געהאַט, ווען ער איז נאָך אַ קינד געווען, ווען עס האָט זיך אים געמאַכט אָנצורירן עפעס אַ זאָך, וואָס האָט באַלאַנגט צו נאָ אַזאָשקען.

צווערשט האָבן זיך אים געוואָרפן אין די אויגן די פאַר-שידענע פירמעס, אַדרעסן, וואָס זענען געווען אָפגעדרוקט אויף די בריוו און קאָנווערטן: אַדרעסן פון האָטעלן, פענסיאַנאַטן מיט שיינע גראַווירטע צייכנס און מאָנאָגראַמען. ער האָט אויפ-געכאַפט איין בריוו און געוואָלט אָנהייבן צו לעזן. ער האָט אָבער פּלוצלינג באַמערקט מאַמאָטשקאַס אַ פּאָטאָגראַפיע, וואָס האָט אַרויסגעקוקט פון צווישן די בריוו.

ער האָט דאָס בילד גענומען אין האַנט אַריין. עס איז געווען אַ קליינע קאַבינעט-פּאָטאָגראַפיע, געמאַכט ערגעץ-וואו אין אויסלאַנד, אָפגעבלאָקירט. די מאַמע האָט אויף איר אויס-געקוקט זייער טרויעריג און קרענקלעך. אירע אויגן האָבן גלייכ-גלייטיג געקוקט און זענען געווען אויסגעלאָשן אונטער אירע אַזוי איידל אויסגעבויענע ברעמען. געטראָגן האָט זי אַ הויכן הוט אויף דער פּאָטאָגראַפיע, אַן ענגליש געשניטענעם רייזע-קאָסטיום און אַ ברייט שפיצן-קעלנערל אַרום איר האַלז. אין דער האַנט האָט זי געהאַלטן אַ שירם.

— ווי שיינ זי איז, ווי שיינ! ווי אַזוי האָט ער נישט גע-קאָנט פילן איר שיינקייט? ווי אַזוי האָט ער געקאָנט זי נישט פאַרשטיין?

אויס קינדישער געוואוינהייט האָט ער צוגעטראָגן די פּאָטאָגראַפיע צו זיינע ליפן. דעם קוש האָט ער נישט אויס-געפירט, ווייל ער האָט זיך אינמיטן פאַרשעמט פאַר זיך אַליין.

ער האָט געכאַפט אַ בריוו צו לעזן, אַן אָנהייב פון אַ זייטל: „ווען איך האָב אויף זיך אַליין גענומען די שטראָף צו זיין אָפגע-שיידט פון מיין קינד (וואָס איז דאָך די איינציגע פרייד פון מיין לעבן), האָב איך עס נישט געטון צוליב מיינס אַ זינד, נאָר צוליב דעם אורטייל פון מיין גורל, וואָס האָט אַזוי צוגעפּסקנט. איצט

אַבער זע איך, אַז איך האָב צוטייער באַצאָלט. איך האָב באַ-
דאַרפט קעמפן מיט מיין גורל, ווי שוואַך איך בין נישט און
ווי ווייניג אויסזיכטן איך האָב געהאַט אויף אַ נצחון. בעסער
געווען צו פאָלן אין קאַמף מיטן גורל, איידער אים פחדנותדיג
אויסצומיידן, ווי איך האָב עס געטון“.

— גענוג, גענוג. צו וואָס? — האָט צו זיך זאָכאַרי געזאָגט
און אַוועקגעוואָרפן דעם בריוו. די נייגיריקייט האָט אָבער
אים ווייטער געכשוּפּט. ער האָט אויפגעכאַפּט אַ צווייטן בריוו,
וואָס האָט געטראָגן אויף זיך די פירמע פון אַ באַרימטער שוויי-
צאַרישער סאַנאַטאַריע פאַר שווינדזוכט-קראַנקע:

„דו מוזט מיר ווירקלעך מוחל זיין, אַז נאָך דעם אַלעם,
וואָס איז צווישן אונז פאַרגעקומען, הער איך דיך נישט אויף
צו פייניגן מיט מיינע בריוו. מיין נאַרישן שטאַלץ, וואָס האָט
מיך געקאָסט מיין פרייד און פאַראורטיילט מיך צו זיין אָפ-
געשניטן פון מיין קינד, — בין איך שוין לאַנג בייגעקומען,
און עס איז מיר אויך נישט קיין הילף, וואָס דו וועסט דע-
קען וועגן מיר. נאָך אַלעמען האָב איך דאָך נישט צו וועמען
צו שרייבן, נאָר צו דיר, ווייל קיין אַנדערע אינטערעסירן מיך
נישט. און היינט, ווען די זון איז צום ערשטן מאָל אַרויסגע-
קומען נאָך אַ לאַנגן ווינטער, און איך האָב דערזען די רויטע
שפיצן פון די ביימער, האָט זיך מיר פאַרגלוסט צו וועמען צו
שרייבן. זיי מוחל“.

— גאָט, גאָט, וויפיל זי האָט געליטן, די אַרימע! זי
האַט אים לייב געהאַט ביז צו דער לעצטער מינוט, נאָך דעם
אַלעם, וואָס ער האָט איר אָנגעטון.

ער האָט ווידער אַוועקגעוואָרפן דעם בריוו און געכאַפּט
דעם גאַנצן פאַק און אַריינגעוואָרפן אין קאַסטן אַריין. נאָר
אויפן טיש איז נאָך איבערגעבליבן איינער, אַזוי ווי אַן אומ-
געזעענע האַנט וואָלט אים עקסראַ געווען אַוועקגעלייגט און
צוגעגרייט פאַר זיינעטוועגן.

זאָכאַרי האָט אים גענומען און איבערגעלעזן דאָס לעצטע

זייטל:

„איך ווייס, אַז זאכאַריושקאַ וועט מיר קיינמאָל עס נישט קאָנען מוחל זיין, וואָס איך האָב אים אַזוי יונג פאַרלאָזט און אים באַרויבט פון מוטערלעכער ליבע, וואָס וועט זיך געוויס אַפּרופּן אויף זיין כאַראַקטער. איך האָב גאַרנישט צו פאַרלאַנגען און גאַרנישט צו דערוואַרטן פון מיין קינד, וועלכן איך האָב אַזוי הפּקרדיג אַוועקגעוואָרפּן פאַר אייגנליבע, פאַר אַנגערירטן שטאַלץ, פאַר פאַרוואונדעטער ערע. איך זע איצט דעם גאַנצן פעלער אין מיין אומפאַרגעסלעכן פאַרברעכן. וואָס איז שטאַלץ? וואָס איז ערע, פאַר וועלכער מען איז אַלצדינג מקריב? אַן אמתע מוטער ווייסט נאָר פון איין זאַך: פון מוטער-ליבע, און מיין אָרט איז געווען אינדערהיים. אַ פאַרשעמטע, אַ קרענקלעכע, אַ פאַרלאָזטע, אַן אויסגעטוישטע-אַבי נאָר אינדערהיים, נעבן מיין קינד. און גוט איז מיר געשען, וואָס דאָס מזל האָט מיך אַזוי באַשטראָפּט. און גוט איז מיר געשען, וואָס דו האָסט מיך אַזוי האַרטנעקיג געמשפּט. גוט איז מיר געשען - וואָס מיין קינד זועט פאַר מיר גאַרנישט פאַרמאָגן. איצט, ביי דער ענדע פון מיין לעבן, זע איך דאָס אַזוי קלאַר איין, און עס איז מיר גאַרנישט איבערגעבליבן, נאָר ביי אייך אַלעמען מחילה צו בעטן און מערסטן ביי דיר, וואָס דיך האָב איך ליב, וואָס איך מוז דיך ליב האָבן געגן מיין ווילן, צי דו טוסט מיר גוטס, צי דו טוסט מיר שלעכטס. און אפשר דערפאַר, וואָס דו טוסט מיר שלעכטס, ליב איך דיך מער. זע, ווי איך בין שוין ביי געקומען מיין שטאַלץ! איך בין זיך מודה פאַר דיר, אַז איך האָב ליב די האַנט, וואָס שלאָגט מיך, און איך בין פעאיג אַלצדינג אַז טון, שרום צו מאַכן מיט מיינע ערגסטע שונאים, ווען דו זעסט עס פון מיר פאַרלאַנגען. וואָרים, מיט גאָטס הילף בין איך בייגעקומען דעם נאַרישן שטאַלץ...“

מירקין האָט מער נישט געקאָנט לעזן. ווי מען פאַרמאָכט אַ שרייענדיג מויל, האָט ער אַריינגעוואָרפּן דעם בריוו צווישן די איבריגע - און פאַרמאָכט דאָס טירל איבער זיי.

— אומגליקלעכע מאַמאַטשקאַ! ער האָט דיך פאַרמוטשעט און דו האָסט אים ליב געהאַט ביז צו דער לעצטער מינוט!

ער האָט זיך פאַרוואונדערט, פאַרוואָס ער איז נישט ביין אויף זיין פּאָטער. פאַרקערט, דורך די האַרץ-שרייענדיגע ברויז פון זיין מוטער האָט ער צו זיין פּאָטער דערשפּירט אַ משפּחה-שע נאַענטקייט, אַזוי ווי ער וואָלט צוזאַמען מיט זיין מוטער בייגעקומען דעם שטאָץ:

— וואָס איז דאָ צו מאַכן, אפשר האָט ער אויך אַנדערש נישט געקאָנט?

— יעדנפאַלס איז קלאָר איין זאַך, אַז וואוינען מיט אונז צוזאַמען באַדאַרף ער נישט, — איז אים געקומען פּלוצלינג אויפן זינען דער געדאַנק. — אין דער הינזיכט האָט העלענאַ סטעפּאַ-באָוונאַ זייער רעכט. איך וועל עס אים קלאָר זאָגן, און נאָך היינט. קלאָר אים אַרויסזאָגן, אַז ער האָט נישט וואָס צו ענדערן זיין אַרט לעבן. דאָס גאַנצע לעבן אָפּגעלעבט אין אַ האַטעל — מוז ער ווייטער אַזוי לעבן. פאַרפאַלן — ער האָט אַזוי געוואָלט.

ער האָט צוריק איינגעפאַקט דאָס זילבערנע קעסטלע אינם פּאַפּיר, פאַרבונדן עס מיט דעם בענדעלע, אַזוי ווי העלענאַ סטעפּאַבאָוונאַ האָט עס אים געגעבן, און גענומען עס אַוועקטראָגן צו זיין פּאָטער.

— קיין איין טאָג באַדאַרף דאָס נישט איבערבלייבן מיט מיר. דאָס באַלאַנגט צו אים און ער באַדאַרף דאָס אויפּעסן. אויב ער קאָן.

אַז ער איז אַראָפּגעקומען אויף דער גאַס, איז נאָך געווען גרויסער טאָג און די זון האָט געשיינט און עס איז געווען פּרילינג. לייכטע, אויפּמונטערנדיגע ווינטן האָבן געבלאָזן, און מענטשן, פאַרשוויצטע, זענען געשטאַנען אויף דער גאַס און האָבן אויפּגערוימט דעם לעצטן שניי, אַריינגעשאַפּלט אים אין גרויסע פּורן. עס האָט זיך אַנטפּלעקט די אויבערפּלאַך פון דער פּאַר-ברוקירטער גאַס; עס האָט זיך אַנטפּלעקט די ערד אַרום די ביימער, און מירקין האָט זיך פאַרוואונדערט, אַז פעטערבורג שטייט — ווי יעדע שטאָט — אויף ערד, און נישט אויף שניי. דער טאָג איז געווען אַ שיינער, אַ זויגער און אַ פּריי-

לעכער. מענטשן זענען גליקלעך געווען, האָבן הויך גערעדט, נעלעכט און זענען פלינקער געגאנגען ווי אַן אַנדערש מאָל. דאָ און דאָרט האָט מען באַמערקט שוין, ווי איינער און אַ צווייטער האָט זיך באַוויון גייענדיג איבער דער גאַס אָן אַ פעלץ און אָן אַן אויבערציער, וואָס דאָס האָט פאַרוואַנדערט נאָך אַזאָ לאַנגן ווינטער.

מירקין איז אויך אויפגעמונטערט געוואָרן פון דער פרייער פּרילינגס-לופט. דער פּרילינגס-ווינט האָט פאַריאָגט פון אים די אומאָנגענעמע דעראינערונג פון דעם באַווך ביי העלענאַ סטעפּאַנאָוונען און האָט אים מער אַריינגעטריבן אין דער עלעגישער שטימונג, וואָס זיין מוטערס בריוו האָבן אויף אים אָנגעהויכט. ער האָט גענומען אַן איינשפּאַנער און געהייסן זיך פירן אין זיין פּאָטערס קאַנטאָר אויף „נעווסקי“. ווען ער האָט געהאַלטן דאָס קעסטעלע אין דער האַנט, האָט עס אים שוין נישט ווי פריער דערמאָנט אָן אַ טויטער האַנט פון אַ חלום אַרויס, נאָר אָן עפעס לעבעדיגס, נאָענטעס און הייליגס. נאָך אַלעמען באַדאַרף מען אויף זיי גוט אויפפאַסן, משפּחה-רע-ליקוויצען, — האָט ער זיך געטראַכט, — זאָגן פאַפּאַטשקען, אַז מען זאָל זיי איינשריסן אין קאַסע.

— און באַלט שיעור זיי פאַרגעסן. ווי אַזוי האָט ער עס געקאַנט, מאַמאָטשקאַס בריוו? — האָט ער זיך מער פאַרוואונ-דערט אויפן פּאָטער, איידער ביזו צו זיין אויף אים. דעם פּאָטער אין קאַנטאָר האָט ער שוין נישט מער גע-טראַפן, כאַטש עס איז נאָך געווען אַ שטיק צייט פאַר דעם טאַג-שלוס. מען האָט אים געזאָגט, אַז ער איז ערגעץ-וואו אַרויס-געפאַרן הינטער דער שטאָט.

געשלאָגן זיך מיט דער דעה, צי איבערלאָזן דאָס קעסטעלע ביים פּאָטער אויפן טיש, צי מיטנעמען עס מיט זיך. באַ-שטימט — מיטנעמען עס מיט זיך און דערווייל עס איבערלאָזן ביי נינאַטשקען.

— זאָגן איר וועגן די בריוו, צי נישט? — האָט ער זיך געשלאָגן מיט דער דעה. באַשטימט — יאָ צו זאָגן.

— עס וועט זי אינטערעסירן, און נאך אַלעמען באַדאַרף זי וויסן דערפון.

ער האָט גענומען אַ דראַשקע, אויף פאַרן צום אַדוואָקאַט. עס איז שוין צייט געווען צום עמפּפאַנג.

אַריינגעקומען צום אַדוואָקאַט, האָט ער געוואָלט אַריינגיין צו נינאַטשקען און דערציילן איר וועגן די בריוו. נינאַטשקע איז אויך אינדערהיים נישט געווען. „דאָ איז געווען גביראַל היימאָוויטש, אָנגעקומען מיט זיין אויטאָ, און ערגעץ. וואו צוזאַמען אַרויסגעפאַרן, דאַכט זיך, אויף אַ שפּאַציר“ — האָט געזאָגט דאָס דינסטמיידל אַנשקאַ.

כאָטש עס האָט זיך נעטראָפּן זייער אָפט, אַז זיין פּאַטער זאָל פאַרפאַרן מיט זיין אויטאָ צו נינאַטשקען און זי ערגעץ. וואו מיטנעמען, — דאָך האָט עס דאָס מאָל גאַנץ אַנדערש באַרירט מירקינען. ער איז געבליבן פון דער נייעס, ווי עס וואָלט עפעס געווען געשעען אָן אויסערגעוויינלעכע זאָך. אין דאָס וואָס די זון האָט איצט אַזוי ברייט און ליכטיג אַריינגע-שיינט דורך די גרויסע פענסטער, און דאָס וואָס ער האָט באַמערקט אויפן וועג, דאָס מען קערט שוין אָפּ דעם לעצטן שפור פונם שניי פון די פעטערבורגער גאַסן — דאָס אַלץ, דאָס פּלוצלינגדיגע אַרויספאַרן פון זיין פּאַטער מיט זיין פּלּה, האָט אים געמאַכט מער פאַרוואונדערט און באַפרעמדט, אַזוי אַז דער ערשטער פּרילינגס-טאָג, וואָס האָט זיך אַזוי פּלוצלינג בא-וויון אין פעטערבורג, האָט נאָך מער פאַרשטאַרקט זיין חשד, ווי דער פּרילינג וואָלט געווען אַ שותף צו זיין פּאַטער און צו זיין פּלּה אין דער פאַרשווערונג, וואָס ווערט דאָ געמאַכט געגן אים.

— און דאָס וואָס איז? — האָט ער געפרעגט זיך אַליין. ווי עס וואָלט עפעס אויסערגעוויינלעכס געווען געשעען.

עס האָט זיך אים מיטאַמאָל אויסגעדאַכט, אַז די גאַנץ באַענטע פּריינטשאַפט, וואָס איז אַזוי ענג געשלאָסן געוואָרן צווישן זיין פּאַטער און זיין פּלּה דורך דער קורצער צייט פון זיין שדוך, קוועלט נישט אַרויס פון רייגע משפּחהדיגע געפילן.

וואָס האָבן זיך אזוי פּלוצלינג דערוועקט אין זיין פּאָטער (צוליב זיין עלטער און זיין בענקשאַפט נאָך אַ היים, ווי מירקין פּלעגט עס זיך ביז איצט אויסטייטשן). די קליינע און גרויסע אויפ-מערוקזאַמקייטן, וואָס זיין פּאָטער שענקט זיין פּלע, טראָגן אַ באַפּרעמדטן, נישט דערקלערטן כאַראַקטער און שטאַמען פּון זיינע פּאַרדאַרבענע, אומקלאַרע, זינדיגע אינסטינקטן.

אַ היץ האָט אַרויסגעשלאָגן אויף זאַכאַריס לייב, וואָס האָט געמאַכט זיין העמד צוגעקלעפט צו זיין הויט. אַ נאַס-קייט איז אים באַפּאַלן.

— וואָס איז דאָס? בין איך משוגע געוואָרן? — האָט ער זיך געפרוּווט באַרוואַיגן. — דאָס זענען דאָך נישט דערלאָזבאַרע געדאַנקען, אָט די וואָס איך קלער. איך גיי פּון זינען אַראָפּ, נישט אַנדערש. וואָס איז דאָס אַזעלכעס? איך וועל אים דער-הרגנען, ווי אַ הונט! — איז אַ שרעקלעך וואָרט דורכגעלאָפּן דורך זיין גאַנץ לייב און געמאַכט אויפציטערן יעדן טראָפּן בלוט אין זיינע אָדערן און אַ טרייסל געגעבן זיינע אברים, ווי עס וואָלט ווער זיינע נאַקעטע נערוון אָנגערירט.

ער האָט מיטאַמאָל אַלץ דערזען, ווי עס וואָלט ווער אַ פּאַרהאַנג אויפגעהויבן פּון די געשעענישן. „מאַמאַטשקאַ און איך — מיר זענען איינס. איך טראָג מאַמאַטשקאַס גורל“.

ער האָט זיך געוואָלט ווערן געגן דעם געדאַנק, געפילט זיך, ווי עס האָט ווער אַ משוגעים-העמדל אַרויפגעוואָרפּן אויף אים, און ער וויל עס אַראָפּטרייסלען. האָט ער שטאַרקער באַטאַנט און העכער געזאָגט דאָס שרעקלעכע וואָרט:

— דערהרגענען, ווי אַ הונט דערהרגענען. פאַר אַלעמדינג! אינערלעך האָט ער געוואוסט, אַז דאָס זענען הוילע ווערטער; אַז בחינם איז דאָס ווערן זיך און דאָס פּרוּוואָן אַראָפּ-טרייסלען פּון זיך דעם אָנגעוואָרפענעם גורל — ער בלייבט אין אים.

אַבער די ליפּן האָבן נאָך געהאַלטן. איז איין איבער-

חזון :

— דערהרגענען, ווי אַ הונט דערהרגענען!

ער איז געשטאַנען, ווען ער האָט גערעדט צו זיך די ווערטער, אין קאָרידאָר, צווישן די אויפנאַם-צימערן און דער פּריוואַטער וואוינונג פונם אַדוואָקאַט. ער האָט געוואוסט, אַז יעדן אויגנבליק קאָן ווער אַרויסקומען פון דעם אַדוואָקאַטט משפּחה און אים באַמערקן אַזוי שטיין. עס האָט זיך מירקינען אויסגעדוכט, אַז אַלע מוזן איצט קאָנען אַראָפּלעזן זיינע גע-דאַנקען פון זיין שטערן. אפשר אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ אַליין קאָן אַרויסקומען פון איר צימער און אים אַזוי טרעפן. און עס איז געווען די אימה פאַר אַלגאָ מיכאַילאָוונען, וואָס האָט אים אַרויסגענומען פון זיין פאַרלירנקייט. ער איז אַריין אין דער צווייטער אַפטיילונג פון דער וואוינונג, וואו עס האַלטן זיך אויף די קליענטן, און פּדי עפעס צו טון, פּדי וועגן עפעס אַנדערש צו קלערן און מיט וואָס אַנדערש זיך פאַרנעמען, איז ער אַריינגעגאַנגען אין דעם בשותפותדיגן עמפּפאַנג-צימער, וואָס ער האָט געהאַט מיטן ערשטן העלפער פונם אַדוואָקאַט, יאַקאָב שמוּלעוויטש וויינשטיין, וועלכן ער האָט שוין אָנגעטראַפּן זיצן-דיג איבער אַ פאַק אַקטן.

— אַ, איר זענט עס, יאַקאָב שמוּלעוויטש? — רופט זיך מירקין אָן אַ דערשטוינטער, ווי ער וואָלט אים צום ערשטן מאָל באַגעגנט נאָך אַ לאַנגער פאַרלאָזנקייט. — גוט, וואָס איך האָב אייך געטראָפּן. איר וועט זיך היינט מוזן באַגיין אָן מיר, עפעס זייער וויכטיגס צו באַזאָרגן.

— דאָס מיינט איר? — ענטפערט אים אָפּ יאַקאָב שמוּלעוויטש, נישט אויפהויבנדיג זיין פנים פון די פאַפירן אַרויס, אין וועלכע ער האָט עס געהאַט איינגעגראָבן. — מיר זענען דאָך סיי ווי סיי צוגעגרייט צו אייער אַוועקגיין.

— צוגעגרייט צו מייַן אַוועקגיין? — וואונדערט זיך מירקין.

— נו, יאָ. מען זאָגט דאָך, אַז איר האָט בדעה צו ענ-דערן אייער פּראָפעסיע, אייער גאַנץ אַרט לעבן.

— אָ, דאָס מיינט איר? יאָ, יאָ, איך האָב בדעה צו ענ-
דערן מײן פּראָפעסיע, מײן גאַנץ אַרט לעבן. יאָ, יאָ—שטאַמלט
פאַר זיך מירקין און פאַרלאָזט זײן חבר, אַ פאַרוואונדערטן
איבער זײן צעשטרייטקייט.

קאפיטל 6

דער געראנגל מיטן מזל

מירקין האָט אָנגעהויבן צו שפּאַנען איבער די פעטער־
בורגער גאַסן און ווי זיין געדאַנקען-גאַנג וואָלט זיך געווען
פאַרפלאַנטערט אין דער פּראָצע, וואָס יאַקאָב שמוּלעוויטש האָט
אין זיין געהירן אַריינגעוואָרפן — האָט ער געהאַלטן אין איין
איבערחורן פאַר זיך די ווערטער:

— צוגעגרייט צו מיין אַוועקגיין.

ווי צו להכעיס אים (ווי עס האָט זיך אים אויסגעוויזן).
האָט זיך דער טאָג באין אופן נישט געוואָלט ענדיגן. דער טאָג
איז געשטאַנען אַ זונטיגער, אַ שיינענדיגער און אַ בחורשער.
דער טאָג האָט זיך געפריידט מיט די מענטשן, און די מענטשן
האַבן זיך געפריידט מיט אים. די פּערד זענען פלינקער געלאָפן
איבער דער בריק, די מענטשן זענען שנעלער געגאַנגען, און
אַלע האָבן זיך ערגעץ-וואו געאיילט צו אַ גרויסן יום-טוב, צו
וועלכן ער איז נישט געבעטן געוואָרן.

אַז ער, מירקין, איז אַרויסגעקומען פאַרן איסאַקיעווסקי
פּלאַץ, האָט ער זיך פאַרוואונדערט, ווי ער איז דאָס מאָל אַזוי
ברייט געוואָרן, און אַזוי גרויס. און נאָך אַ זאַך: פיאָטרס דענק-
מאָל און דער איסאַקיעווסקי קאַטעדראַל שטייען אין אַ וואַלד
מיט ביימער. פון וואָנען האָבן זיך דאָ ביימער גענומען? יעדן

טאָג, דורך דעם גאַנצן ווינטער, איז ער צוויי מאָל דורכגע-
 גאַנגען דורך דעם פּלאַץ און קיינמאָל נישט באַמערקט, אַז עס
 געפינען זיך דאָ ביימער. און איצט שטייען זיי הויכע, ווי אַ
 מוטערס אַ האַנט וואָלט זיי אָפּגעוואָשן, אָפּגעצוואָגן די קעפּ.
 זייערע בעזימדיגע צווייגן וואָרפן אַ שאַטנדיג איידל געוועב
 פון אַ נעץ איבער דער פון שניי באַפרייטער ערד. אַ רויטער
 פון הויבט זיך אויף איבער די נאַקעטע צווייגן. די וועלט איז
 באַפרייט און גרויס און שיין. „צוגעגרייט צו מיין אַוועקגיין –
 אַלץ איז צוגעגרייט פאַר מיין אַוועקגיין, און פונקט אַזוי ווי
 דאָרט, אין קאַנטאַר ביים אַדוואָקאַט, וועט זיך ווייטער פירן
 דעם עמפּפאַנג, אַ טאָג נאָכדעם, ווען כּוועל אים פאַרלאָזן –
 אַזוי וועט דאָס אַלץ ווייטער שטיין, ווייטער לעבן, אַ טאָג נאָכ-
 דעם, ווי איך וועל אַוועקגיין“ – האָט ער געטראַכט.

– אָבער וואו וועל איך גיין? – האָט ער זיך געפרעגט.
 און פּדי צו פאַריאָגן עפעס פון זיך, נישט צו קלערן, האָט ער
 זיך געלאָזט מיטן שטראַם מענטשן. אַלץ האָט געאייילט צו
 „נאַבערעזשנאַיאַ“, צו דער נייעוואַ.

אויפן ברעג ביי דער נייעוואַ, איבער דער גאַנצער ברייט
 פון דער טראַאיצי-בריק, איבער דער גאַנצער לענג אויף דער
 „נאַבערעזשנאַיאַ“, פון ווינטער-פּלאַץ אָן ביז ווייט אַראָפּ –
 איז געווען אָנגעשטעלט מיט מאַסן מענטשן, וואָס האָבן באַ-
 טראַכט דאָס שפּיל פון די קריעס אייז איבער דער נייעוואַ. עס
 איז געווען אַ שפּיל פון גיגאַנטן. גאַנצע אייז-בערג זענען אָנגע-
 קומען צו שווימען און אָנגעשלאָגן זיך איינס אָן אַנדערן ביי
 די באַקעס. אַנדערע אייז-בערג האָבן בלאַקירט פאַר זיי דעם
 וועג צום פינישן אויסגוס, האָט זיך איינער אויפן אַנדערן
 אַרויפגעגלייטשט, איין באַרג אויפן אַנדערן – האָט זיך אָנגעהויבן
 אַ געראַנגל פון איין קריע מיט דער אַנדערער, וועלכע איז
 שטאַרקער געווען, שווערער און מעכטיגער – האָט איר שוואַ-
 כערע הברטע אונטערגעטונקט אין וואַסער, צעבראַכן, צעקרישלט
 און געמאַכט זי שווימען.
 די מענגע מענטשן, אַלט און יונג, מענער און פרויען,

זענען אלע פאַרכאַפט געוואָרן פון דעם געמיינזאַמען שפּייל, וואָס זיי האָבן באַטראַכט. מיט אַ זאָרגלעזער יינגלשער פּריי-לעכקייט האָבן זיי זיך, אומבאַקאַנטע פּרעמדע מענטשן, געטיילט מיט די איינדרוקן, דורכגעזעט זיך אויף הויך-לשון.

מירקין האָט זיך אָפּגעשטעלט און איז פאַרטרונקען גע-וואָרן צווישן דער מענצע. דאָ, אין דער מאַסע, האָט ער זיך פאַרלוירן פון זיך אליין, אַנטלאָפּן פון זיין אייגענער וועלט, און איז אַ מינוט פאַרכאַפט געוואָרן צוזאַמען מיט אלע אַנדערע — אין דעם שפּיל פון ווינטער מיטן פּרילינג.

נאָר באַלד האָט אָנגעהויבן עגבערן אין זיין קאָפּ, ווי ביי אַ מענטש, וואָס טראַגט זיך אַרום מיט אַ געפערלעכער, געהיי-מער קראַנקהייט, וועלכע מען פאַרטרויט פאַר קיינעם נישט, און מען מוז שטענדיג קלערן וועגן איר... אין דער האַנט האָט ער געהאַלטן דאָס זילבערנע קעסטעלע מיט דער מוטערס בריוו, וואָס העלענאַ סטעפּאַנאָוונאַ האָט אים געגעבן. עס האָט זיך אים אויסגעדאַכט, אַז דאָס זילבערנע קעסטעלע איז שוין צוגע-וואָקסן צו אים און וועט שוין דאָרט איבערבלייבן ביי אים. אַ צוגעוואָקסנס דאָס גאַנצע לעבן. אין אמתן — ער האָט שוין מער גאָרנישט געפילט, אַז ער האָט עפעס אין דער האַנט. — אין קאָפּ, צי אין האַרץ, צי ערגעץ אַנדערש-וואו האָט אַ פאַר-באַרגענע האַנט געוואָרפן אויף אַ לייזונט, פאַר זיינע גייסטיגע אויגן, האַלב פאַרטושטע בילדער, ווי מען זעט אין אַ הינער-פלעט, דאָס לעבן וואָס וועט זיין נאָך אים, און עס איז געווען מיטאַמאָל, ווי עס וואָלט זיך פאַר אים אויפגעעפנט אַ בוך, אַזוי האָט ער קלאָר פאַרשטאַנען איצט דעם גאַנצן מיין פון דער פּראַזע: „זיי זענען צוגעגרייט צו מיין אַוועקגיין.“ אין פאַרוואָס נישט?

איינגעלעך איז דאָך אַלץ ריכטיג, און באַדאַרף דאָך אַזוי זיין. דאָס נייע הויז פון די מירקינס איז שוין באַלט פאַרטויג. פאַפּאַטשקאַ און נינאַטשקאַ וועלן זיך דאָרט אַריינציען, פאַפּאַטשקאַ וועט זיין גליקלעך, ענדלעך געפונען אַ היים. גינאַטשקאַ וועט זיין גליקלעך, אַלגאַ מיכאַילאָוונאַ וועט זיין

גליקלעך - אלע וועלן זיין גליקלעך, צופרידן. אלץ וועט אזוי זיין, ווי עס באדארף צו זיין. נאך איך בין נישט צו-פרידן - באדארף איך אוועקגיין. ער וועט אוועקגיין, ווי אזוינטל וועט פארבייבלאזן. אלדאס איבריגע וועט איבער-בלייבן. די גאס וועט זיין דיזעלבע, מענטשן וועלן זיך ווייטער איילן. ביי אלגא מיכאילאוונען אין שטוב וועט זיין ווי תמיד. די מעבל וועלן ווייטער שטיין אויף זייער ארט; די גרויסע שאפעס מיט די אקטן. די קליענטן פון דער פראווינץ וועלן זיצן אין קארידאר, אין ווארט-צימער. ארום זיי וועט זיך פארען יאקאב שמוילעוויטש. דער בארימטער אדוואקאט וועט זיין אפגעזונדערט אין זיין קאבינעט, און אלע וועלן ווארטן מיט אימה אויף דער טיר פון קאבינעט, ווען זי וועט זיך עפענען. אלגא מיכאילאוונא מיט איר ווייס לייב, דארט הינטער איר שווארץ קלייד, מיט איר אראפגעבויענעם צניעותדיגן קאפ, וועט זיצן אין אפאטעל, אין איר באליבט ווינקל, און בא-טראכטן אקאפע-טעצל, א בילדל אדער אן אנדער מתנהלע, וואס נאאום גריגאריעוויטש האט איר געבראכט. אפשר וועט זי דערביי צו אים שמייכלען, און דער „ענגלענדער“ וועט זיך שמעלצן פאר נחת. אין איר בודואר וועט זיך ניגאטשאק א האלב-באקעטע צומוואלגערן אויף איר דיוואן מיט אירע געקרייזלטע האקן, לעזן אן אומאנשטענדיג בוך, וואס דער טאנץ-קריטיקער האט איר אויסגעבארגט, אדער זיצן ערגעץ-וואו פארבארגן אין אן אפגעזונדערטן ווייטן צימער מיט איר פריינדין, די בלאנדע גרעפין, און קושן זיך אדער טון אנדערע אינטימע זאכן... זיין פאטער וועט אין ערשטן האלבן טאג, ווי שטענדיג, זיין באשעפטיגט אין זיין קאנטאר, זיך נישט לאזן שטערן. נאך דעם דערליידיגן די פאסט, וועט ער פארפארן נאך ניגאטשאקן מיט זיין אויטאמאביל און זי ארויסנעמען. זיי וועלן זיצן אין א „קאבאק“ ערגעץ-וואו הינטער דער שטאט און טרינקען רוסישן שנאפס פאר וואס דווקא אין א „קאבאק“ און טרינקען רוסישן שנאפס? ער האט זיך נישט געקאנט באפרייען פון דעם בילד, וואס צוליב א קאפריז פון זיין פאנטאזיע האט זיך אים אויס-

געמאָלט). אָדער אפשר וועלן זיי שוין וואוינען דענסטמאָל צו-
זאמען אין נייעם הויז, זיי ביידע - פאָרוואָס נישט? ווי אזוי
וועט אויסזען דאָס נייע הויז מיט די אַלע זאַכן, וואָס נאָאום
גריגאָריעוויטש האָט פאַר זיי איינגעשאַפט, און ווי וועט אויס-
זען זייער צוזאַמענלעבן, דעם פאָטער זיינעמס מיט ניאָטשקען? -
דאָס קאָן ער זיך נישט פאַרשטעלן.

- און איך, וואו וועל זיין? איך - וועל נישט זיין.
די האַנט, דער פוס, די זייט, וואָס איך טאַפ אָן, דער קערפער
מיינער וועט נישט זיין... ערגעץ אַנדערש-וואו זיין... וואו
אַנדערש-וואו? - ניין. עס וועט פון אים עפעס אַנדערש
ווערן.

ער קאָן זיך בשום אַרען נישט פאַרשטעלן צי זיין גע-
זונטער לעבנס-אינסטינקט פאַרשטעלט פאַר זיינע אויגן דאָס
בילד, ווי אזוי אין קערפער וועט אויסזען זיין „איך“ - ווען
ער וועט נישט זיין... אַנשטאָט דעם, וויל ער איבערשרייען
זיין פחדנות-געפיל מיט דעם „ענגלענדערס“ פילאָזאָפישע באַ-
רעכטיגונג, וועלכע ער שרייט כמעט אַרויס הויך:

- אז איך בין אַ פליי. וואָס איז דער חילוק, ייִדן איך
וועל זשומען אַביסל ווינציגער? אז איך בין אַ גרעזל - וועל
איך אָפגעווישט ווערן פון דער ערד אַביסל פריער. אין הונ-
דערט יאָר אַרום פון היינט, אין צוואַנציג יאָר. איין טאָג נאָך
מיין טויט, איין שעה, איין מינוט - וואָס וועט מיר זיין דער
חילוק, צי איך האָב אויסגעלעבט די גאַנצע פאַרציע זיבעציג
יאָר, צי אַ פערטל פאַרציע נאָר? און פאַר די מענטשן אָט דאָ
אַרום, פאַר די מענטשן וואָס שטייען אָט דאָ נעבן מיר - עק-
זיסטיר איך דאָן איבערהויפט נישט. אזוי פיל מיליאָרדן באַ-
שעפענישן לעבן אויף דער וועלט, און קיינער ווייס נישט
אויב איך לעב יאָ, אָדער נישט. וואָס-זשע איז דער חילוק, צי
איך לעב טאַקע פאַקטיש, אָדער נישט?

ער קוקט אין וואַסער אַראָפ און זעט, הי עס קומט אָן
צו שווימען אָן אומפאַרמדיג קאַנטיג שטיק אייז פון אַ מעכטי-
גער גרויס. דאָס שטיק אייז האָט געטויאָגן אויף זיך שפורן

פון א דאָרף, צי פון אַן אַנדערן ישוב, און שטיקער האָלץ זענען געווען איינגעפרוירן אין אים, און אַנדערע מענטשלעכע געברויכלעכע אָפּוואַרפן. דאָס שטיק איז האָט אַרויסגערוּפן אויפּמערקזאָמקייט ביי פיל באַאָפּאָכטער, ווייל עס האָט דער-מאָנט, אַז עס קומט פון אַ מענטשלעכן ישוב. ער האָט זיך געטראַכט: ווען איך וואַרף זיך אַזוי איצט אין וואַסער אַריין, וואָלט עס פונקט געווען צייט, אַז דאָס שטיק איז זאָל מײן לייב צערייבן. עס וואָלט אפשר אַ שטיק פון מיר מיטגעשלעפט מיט זיך אין זיין גאַנג. און וויל איך, אַז עס זאָל מיך דער-גרייכן — באַדאָרף איך זיך שוין אַצינד אַראָפּוואַרפן, אַז נישט, וועל איך עס פאַרשפעטיגן, עס וועט שוין אַוועקשווימען. ער האָט זיך נאָכאַמאָל איינגעקוקט אין דער גרויסער קריע, וואָס האָט זיך צוליב איר שווערקייט און שפיציקייט אָנגעטשעפּעט אַן אַנדערע שטיקער. אירע שפיצן האָבן זיך גענעצט אין וואַסער, נאָר איר אויבערפלאַך אין מיטן איז געווען אומבאַרירט און האָט אויסגעזען אַזוי ווי עס וואָלט נאָך געווען געשטעקט אין אַ מענטשלעכן ישוב. מען האָט נאָך אָנגעזען דערויף אַן אויסגעפאַרענעם וועג פון אַ שליטן, אַ שטיק האָלץ האָט זיך געוואָלגערט אויף איר, אויך שאַרבנס פון צעבראָכענע טעלער, אַן אַלטער טאָפּ און שטרוי. און דווקא דער ישוב, וואָס האָט געלעבט אויפן שווימענדיגן שטיק — האָט ביי אים אַרויסגע-רופן אַ סענסאַציע פון לעבן. ער האָט געזען אַ דאָרף, און ווינטער-שליטנס זענען געפאַרן אויף אים. אפשר האָבן מענטשן זיך געליבט אויף אים.

און דווקא דאָס שטיק איז, וואָס האָט געזאָלט צעמאָלן זיין געביין, האָט אים צוריקגערוּפן צום לעבן... ער האָט זיך אומגעקוקט און פאַרוואונדערט זיך, וואָס די וועלט איז אַזוי ליכטיג און פריי, אַזוי גרויס און אַזוי ברייט. ער האָט דער-זען דעם אומענדלעכן הימל, וואָס האָט זיך אויסגעשפּרייט אויף דער צווייטער זייט ניצוואַ. גרינע דעכער פון הייזער, נאָדענע טורעמס פון צערקוועס זענען פריילעך און שפילן-דיג באַהעלט געוואָרן פון דער זון. די גאַלדענע נאָדל פון דער

„אדמיראלטעזיסקי“ האָט געשפּילט אינגאַנצן ווי אַן אָנגעצונדן
ליכט — געפינקלט פון זיך שטראַלן אַראָפּ, וועלכע זענען ער-
געץ-וואו אין דער לופטן אויפגעריבן געוואָרן און אויסגעמישט
זיך מיט דער לופט. די הייזער אויף יענער זייט, די פעטראָ-
פאָולאָווסקע פעסטונג מיט אירע קלויסטער-שפיצן, האָט אויס-
געזען ווי אַ קינדער-שפּיל. אין אמתן, די גאַנצע ערד, די גאַנ-
צע וועלט האָט אויסגעזען ווי אַ געלעכטער, ווי אַ שפּילציג.
ריכטיגעס, גרויסעס, ערנסטעס, אמתעס — איז נאָר בלויו גע-
ווען דער הימל, דער הימל און זיין אומענדלעכקייט, וואָס
האָט דאָכט זיך העכער אויפגעוויבן זיין געוועלע איבער דער
וועלט. דער הימל איז אויך געווען ווי איין אומענדלעכער ים.
אין אים זענען אויך געשוואומען קריעס-וואַלקנס, נאָר די
קריעס-וואַלקנס דאָרט אויבן זענען נישט געווען ממשותדיגע,
קאָנטיגע, אָפּגעשניטענע און אָפּגעוואויגענע, ווי די קריעס
איין. זיי זענען געווען צוזאַמענגעוועבטע דורך קנילן רויך.
אַן עלאָסטישקייט האָט ציטערנדיג און ווינטיג דורכגעפאלדעוועט
דורך דעם גאַנצן הימלישן געוועב — ווי אַ ווינט בלאָזט אין
אַ צוזאַמענגעפאלענער פּלאַכטע. אין דער דורכזיכטיגער, לייכ-
טער פּרילינגס-ספּערע האָט קיין ממשותדיגס, ווי ערד, לאַנד,
הייזער זיך נישט געזען. זיי זענען אַריינגענומען געוואָרן אין דער
דורכזיכטיגער, שפינוועפעד יגער, באַוועגלעכער ספּערע. אַלץ
האָט זיך געוואַקלט, ווי פאַרבן שימערן. איבער דער וועלט
האָט געהערשט דער הימל. דער הימל מיט זיינע שווימענדיגע,
ליכטיגע און טונקעלע וואַלקנס, וועלכע האָבן זיך געבאָדן אין
די טיפענישן פון דער הימלישער בלויקייט. אַמאָל האָבן די
וואַלקנס אויסגעזען פאַרווישטע, פאַרוועבטע און פאַרטרונקענע,
ווי שימערירנדע לייבער פון אומגעזעענע ברואים, הינטער אַ
באַוועגלעכן געוועב פון דורכזיכטיגע פאַרהאַנגען. און אַן אַג-
דערש מאָל האָבן זיי אָנגענומען קאָנקרעטע פאַרמען. עס איז
געווען, ווי אַ נקבה-בריאה וואַלט אַרויפגעטויכט פון דער טי-
פעניש פונם הימלישן ליכטיג און אויסגעשפּרייט צו טריקענען
אירע פאַכנדיגע פּליגלען. אַן אַנדערש מאָל זענען די וואַלקנס

פארוואנדלט געוואָרן אין אַ סטאַדע געוואַשענע שעפּסן, גע-
פּליגלטע שעפּסן, וואָס הויערן אויף אַ הימל-פעלד און טריקע-
נען זייער פעדער-וואָל. אין דער לופט האָט אַרומגעשוועבט אַן
עטער, אַ רויטער-פּיילכן-עטער, אַרויסגעעטעמט פון נאַקטע ביי-
מער-צווייגן, פון דעם מויל פון דער באַפרייטער ערד; אַן עטער
וואָס האָט אָנגעטרונקען יעדען לעבעדיגן נפש מיט לויסט, און
אויך אָנגעטרונקען דעם קראַנקן זאַכאַרי. זיינע אָדערן זענען
אָנגעזאַסן געוואָרן מיט בלוט-כוחות, זיינע מוסקלן מיט חשק.
ער האָט דערפּיט דעם טעם פון זיין בלוט, פון זיין לעכצנ-
דיג בלוט, אויפן ראַנד פון זיין מויל.

— ניין, עס איז נישט גלייך אַ טאַג צו אַ יאָר. דורך יע-
דער מינוט באַנייט זיך די אייביקייט; דורך יעדער עמפּיני-
דונג — דער גאַנצער שאַפּונגס-פּראָצעס. דורך יעדן ציטער —
דער האַרץ-נערוו פון דער וועלט. דאָס איז לעבן — אייביקייט.
— ווער זאָגט אַ פּלייג? אַ מענטשלעכער אָדלער מיט אומגע-
צוימטן, אומבאַגרענעצטן ווילן. דער מענטש איז באַשאַפּן גע-
וואָרן פאַרן לעבן! אַלדאָס איבריגע איז קרענקלעך, פּלאַגעניש און
פּחדנות. איך, זאַכאַרי מירקין, אַרויסגעוואָרפן דורך אַ צופאַל פון
אַן אַטאָמ'ל אין לעבן אַרײַן, בין דער צוועק און דער ציל
פאַר זיך אַלײַן. איך בין די וועלט, דער אוניווערסום, דער
גאַנצער שאַפּונגס-פּראָצעס. דורך יעדן אַטעם מיינעם אַטעמט
די וועלט. דורך יעדן מיין חשק-דערוועק — דערהויבן זיך חשק-
וועלן איבער דער וועלט, אין דער לופט. אַט איצט דערפּיל
איך דעם חשק. איך לאָז אים אָפּן, און אַלע מיינע אָדערן
עפענען זיך. מיין בלוט טרינקט פון דעם חשק ביו צו שכרות.
ניין, ביו צו דער באַוואוסטזיניגער ניקטערקייט.

און ער האָט אויפגעעפנט די מײלער פון זיינע הויט-קע-
מערלעך, צו טרינקען אַ געטראַנק, וואָס אַן איינגעשלאָסענער
חשק דאַרט אין אים, האָט איצט פרייגעלאָזט.
ער האָט געגעבן אַ וואָרף אַראָפּ פון זיך אַ קייט, אַ רײס
אַראָפּ אַ חתימה אויף אַ לאַנג-פאַרחתמעט פּלעשל, און דער גע-
טראַנק איז געקומען.

אין זיך האָט ער איצט געהאַט אַלגאָ מיכאַילאָוונצן... יאָ, אַלגאָ מיכאַילאָוונצן אַליין. א נאַקעטע, אַן אויסגעבעטענע, מיט אירע שטאַרקע, דיקע, מוטערלעכע ברוסטן. זי האַלזט אים אַרום מיט אירע פעסטע אַרעמס. ער דערפילט די קילקייט און די גלאַטיקייט און די ווייכקייט פון איר לייב, פון איר רייפן גע-פאַלדעוועטן בויך, וואָס ער האָט זיך שטענדיג אין זיין געהיי-מער פאַנטאַזיע פאַרגעשטעלט, אַז ער ציטערט דאָרט אונטער איר זיידן-שוואַרץ קלייד, פונקט אַזוי ווי רעמבראַנדטס בילד „דאַנאַ“, וועלכע ליגט אַ נאַקעטע אויף אירע ווייכע קישנס און וואָרט אויף וועמען... שעהן-לאַנג פלעגט ער אָפּשטיין ביי דעם בילד, אין זיינע באַהאַלטענע געדאַנקען זיך אויסמאַלן עפעס... אַצינד האָט ער די געדאַנקען פרייגעלאָזט, און עס איז געווען, ווי דאָס מירקנישע בלוט, וואָס איז איינגעהאַלטן, איינגעשלאָסן און פאַרמאַכט געווען אין אים, האָט זיך אויסגע-כאַפט, מיט דער גאַנצער קראַפט אָפגעריסן זיך פון די קייטן— און האָט אָנגעהויבן צו ווירקן אין אים.

— ניין, נישט שטאַרבן. פאַר וועמעס באַקוועמלעכקייט ז איך וועל אויפפאַדערן, אויפפאַדערן מיין לעבן פון אייך און געמען באַצאָלט פון יעדן איינעם, וואָס האָט מיר עפעס צו געבן. קיין נאַרישע סקרופולן און שוואַכקייטן. פאַפּאַטשקאָ האָט רעכט — און אַזוי באַדאַרף איך אויך טון. איך בין אַ מירקין! גענוג שוואַך געווען, איינגעהאַלטן און סענטימענטאַל. צייט אויפצוהערן אַ קינד צו זיין — אַ שוואַכער, סענטימענטאַלער. צייט צו פאַדערן פון לעבן דאָס זייניגע.

און מיטאַמאַל האָט ער דערפילט די שווערקייט פון זילבערנעם קעסטעלע — מיט דעם אַלעם וואָס עס האָט אָנגט-האַלטן אין זיך — אין זיין האַנט. און עס האָט זיך אים אויס-געדאַכט, אַז אָט דאָס קעסטעלע איז אין אַלעם שולדיג געווען, וואָס ער איז אַזוי שוואַך און קינדיש געווען ביי אַיצט, — וואָס ער האָט גאַרנישט געוואָגט און אויף גאַרנישט דעצידירט געווען. עס האָט אים אָנגענומען אַ פאַרלאַנג צו באַפרייען זיך פון דעם קעסטעלע. געדאַכט האָט זיך אים, אַז ער טראָגט אַרום

דאָס קעסטעלע אין זיין האַנט זיין גאַנץ לעבן, פון ערשטן טאָג אָן, זייט ער איז געבוירן געוואָרן - ביז איצט. און דאָס קעסטעלע האָט אים אין אַלעם געשטערט. - צייט, צייט צו באַפרייען זיך דערפון. און ווי ער וואָלט געוואָלט מיט איין מאָל אַראָפּוואַרפן פון זיך די אומגעזעענע קייטן, וואָס האָבן אים צוגעהאַמערט און צוגעבוּנדן צו זיין מוטער, האָט ער גענומען דאָס קעסטעלע מיט אַלץ, וואָס עס האָט אַנטהאַלטן אין זיך, און געגעבן אַ וואָרף אַראָפּ אין וואַסער אַריין צווישן די קריעס אייז.

עס האָט זיך איבערגעקוליעט אויפן וועג פון פּאַלץ, און איידער די בריוו האָבן נאָך צייט געהאַט אַרויסצופאַלן, איז עס שוין פאַרשוואונדן צווישן די קריעס אייז.

- גאָט מיינער, וואָס האָב איך געטון?! - האָט ער אויסגעשריגן אין ערשטן אויגנבליק פאַר שרעק, נאָר אינעווייניג האָט ער דערפילט אַ דערלייכטערונג און אַ באַפרייאַנג - צווי מיט דער טאַט וואָלט זיך עפעס געענדיגט און עפעס זיך אָנגעהויבן.

מענטשן זענען אויפמערקזאַם געוואָרן אויף דעם פּאַלץ פון קעסטעלע, און מען האָט אָנגעהויבן צו קוקן אויף דעם וואַר-פער. כדי אויסצומיידן מענטשלעכע באַאַבאַכטונג, האָט ער אָנגעהויבן פלינק אַוועקצוגיין - אויסגעמישט זיך מיט דער מענגע, וואָס האָט געשטראָמט צום נייעווסקי פּראָספעקט.

דער „נייעווסקי“ איז נאָך מער געווען באַלעבט, ווי די „נאַבערעזשנאַיאַ“ און די „טראָאיצקי-בריק. עס האָט זיך גע-דאַכט, אַז גאַנץ פעטערבורג געפינט זיך דעם ערשטן טאָג פון פּרילינג אויף דער גאַס. איבער דער גאַנצער לענג פון „נייעווסקי“, וואו עס איז נאָר געווען אַ שפּילקע פרייער פּלאַץ, זענען גע-שטאַנען קונים ביי אויפגעשלאָגענע ביידלעך און האָבן געקויפט באַמאָלטע פּסח-אייער, פאַרשידענע ווארשטן און פליישן, לע-קעכלעך און קיכלעך, און אַנדערע זיסקייטן. פויערן, פויער-טעם, בעלי-מלאכות האָבן פאַרקויפט היימיש-געמאַכטע שפּיל-וואַרג פאַר קינדער: ליאַקעס, זעלנער, הילצערנע אייער. קינ-

דער האָבן זיך געפריידט מיטן שפּיל־וואָרג, ווייבער זענען גע-
שטאַנען און געדונגען זיך מיט די סוחרים, און מענער האָבן
געקוקט אויף זיי מיט פּרילינגס-דערוואַכטע פּאַרלאַנגען.
דער פּסח האָט זיי אָנגעהויבן.

קאפיטל 7

דערוועקט בלוט

אז מירקין איז אהיימגעקומען א מידער, מיט אן אויסגעמאטערטער נשמה, האָט ער געפונען אַ ברייול וואַרטן אויף אים, געשריבן בשותפות פון זיין פאָטער און זיין פֿלע: „אַרויס-געפאַרן נאָך „נאַוואַיאַ דערעוואַיאַ“ לכבוד דעם ערשטן פּרילינגס-טאָג. זיי וועלן דאָרטן בלייבן צום עסן. פאַרפאַרן נאָך אים. באַדויערן וואָס נישט געטראַפן אינדערהיים. נישט אַנדערש, נאָר ער זאָל מיטנעמען אַלגאַ מיכאַילאָוונען און אויף אַ געדונגענעם אויטאָמאָביל אַרויסקומען צו זיי, וואו זיי וואַרטן אויף אים.“ נינאָטשקאַ האָט צוגעשריבן: „זאַכאַרישקאַ טייערער, זע, נאָר נישט אָפּ; אַז נישט, וועל איך ביזו ווערן. און מיט דיר וועט מאַמאָטשקאַ מיטקומען. דו קאַנסט ביי איר אַלץ פּוועלן.“

דאָס דינסטמיידל האָט אים געזאָגט, אַז פונם אַדוואַקאַט האָט מען צו אים שוין אייניגע מאָל אָנגעקלונגען, און אַלגאַ מיכאַילאָוונאַ האָט צו וויסן געלאָזט, אַז נישט אַנדערש, אַזוי ווי ער וועט נאָר אַהיימקומען, זאָל ער גלייך קומען צופאַרן אַדער אָנקלינגען.

מירקין איז אַ מינוט געבליבן שטיין איבערראַשט פון דער נייַעס. ער האָט אַ מינוט געצווייפֿלט, וואָס צו טון, און ווידער געהאַט דאָס געפיל, וואָס ער האָט שטענדיג געהאַט,

ווען ער האָט זיך צוגערירט צו זיין פּאָטער: ווי אַ קינד שטייט ביי אַ גרויסן באַלען און ווייסט נישט ווי אים אָנצונע-מען. באַלט האָט ער זיך אַליין געזאָגט: „געוויס וועל איך גיין, געוויס. און וועגן פּאַרן נאָך „נאָוואַיאַ דערעוואַיאַ“ וועלן מיר זען. אפשר דאָרטן און אפשר אַנדערש-וואו.“

ער האָט אָנגענומען דאָס רערל פון טעלעפּאָן און האָט אָפּגערופן אַלגא מיכאַילאָוונען.

זיין האַרץ האָט אָנגעהויבן הויך צו קלאַפּן. דאָס האַרץ איז געוואָרן אַ זאך פאַר זיך, וואָס זיצט אין אים. ער האָט זיך אינערלעך געזידלט, פאַרוואָס ער קאָן זיך נישט קאָנטראַל-לירן. נאָר זיין האַרץ איז שוין געווען אַן אַנדער וועזן, און ער האָט דעריבער קיין שום שליטה נישט געהאַט.

— וואו זענט איר דאָס פאַרפאַלן געוואָרן, זאָכאַרישקאַ? מיר האָבן שוין געשיקט שטאַפעטן איבער דער שטאָט אייך זוכן, — האָט זיך דערהערט פון דער צווייטער זייט אַלגא מיכאַילאָוונאַס אָנגעזעמער ווייבערשער ווייכער קול.

— פאַרכאַפט געוואָרן פון פּרילינג, זייט מוחל. איך האָב אַרומגעבלאָנדזשעט איבער די גאַסן, ווי אַ שפורער, געזען, ווי דאָס אייז גייט איבער דער נייעוואַ, — האָט מירקין געזאָגט אין אַ וואויל-יינגערישן טאָן, און אַליין זיך פאַרוואונדערט איבער זיין דרייסטקייט אַזוי צו רעדן מיט אַלגא מיכאַילאָוונען. — קומט גלייך צופאַרן. די „יונגע“ (אַלגא מיכאַילאָוונאַ האָט גערופן דעם אַלטן מירקינען און ניבאַטשקען מיטן נאָמען „די יונגע“) זענען אַרויסגעפאַרן נאָך „נאָוואַיאַ דערעוואַיאַ“, און וואַרטן אויף אונז. נאָר איך האָב מורא, אַז עס איז שוין צו שפעט.

— איך קום גלייך צופאַרן, — האָט מירקין פאַרזיכערט ער האָט זיך אַרומגעוואַשן, פאַגאַסן זיך מיט אַ-דע-קאָלען, און איבערגעטון זיך אין פּרישע וועש, אַ שוואַרצן אָנצוג, און זאָכאַרי האָט זיך געפילט אַ ביסל אויסגעהיילט פון זיין קרענק. נאָר די גאַנצע צייט פון זיין איבערטון זיך האָט ער זיך נישט געקאָנט באַפּרייען פון דעם געפיל, וואָס האָט אים פאַרשאַפט

ביטערקייט און דערוועקט אין אים אַ פעס אויף זיך אַליין.
 ער האָט נעמלעך, ביי זיך אויסגעזען ווי אַ צום-טויט-פאַראור-
 טיילטער, וועלכער גרייט זיך צו צום לעצטן מאַלצייט, וואָס
 ער האָט זיך אויסגעבעטן ביים תּליוֹן. „פאַרוואָס? — האָט ער
 זיך אַליין געפרעגט, — ווער צווינגט מיך, אָז איך זאָל אַנדערש
 זיין ווי איך בין, ווי פאַפּאַטשקאַ, ווי נינאַטשקאַ, ווי די גאַנצע
 וועלט? פאַרוואָס זאָל איך אַנדערש נעמען דאָס לעבן, ווי אַלע
 איבריגע?”

נאָר העלפֿן האָט ער זיך נישט געקאָנט. מיט אָט דעם
 געפיל האָט ער גענומען די דראַשקע צו פּאַרן צו אַלגאַ מי-
 כאַילאָוונען, און מיט דעם געפיל האָט ער זיך אָפּגעשטעלט
 פאַר אַ בלומען-האַנדל צו קויפֿן בלומען פאַר אַלגאַ מיכאַ-
 לֵאוֹונען.

נישט זייענדיג געניט אין די זאַכן, האָט ער געקויפט
 אַ גאַנצן בוים בעז, וואָס האָט געמוזט אַרויסרופֿן אויפֿמערק-
 זאַמקייט שוין מיט זיין אומגעוויינלעכער גרויס; אַרויף אויף
 דער דראַשקע און פאַרפּאַרן אויף „קאַזאַנסקאַיאַ“, צו דעם קאַ-
 רידאַר, וואָס פירט אַרויף צו דער פּריוואַטער וואוינונג פונם
 אַדוואָקאַט.

מיט נישט קיין קאַנטראַלירט האַרץ, וואָס האָט געשלאָגן
 אָן זיין דעה, און מיט דעם געפיל פון צום-טויט-פאַראור-
 טיילטנס לעצטן מאַלצייט, וואָס האָט ווי אַ גריל אין אַ קוי-
 מען נישט אויפֿגעהערט צו מאַנען אין אים, איז ער אַרויף
 אויף די טרעפּ, לאַזנדיג פאַראויס דעם שוויצער טראַגן דעם
 גרויסן בוים בעז, און אַריינגעקומען אין שטוב.

— און דאָס וואָס איז? — האָט אַלגאַ מיכאַילאָוונאַ גע-
 פרעגט כּמעט אַ דערשראָקענע, ווען זי האָט דערזען מירקינען
 אָן אויסגעפּוּצטן, מיט אַ בלייך פנים, האַלטנדיג אין דער האַנט
 דעם אויסערגעוויינלעך הויכן בוים בעז.

— זייט מוחל, אַלגאַ מיכאַילאָוונאַ, היינט איז געווען דער
 ערשטער פּרילינגס-טאַג, און איך האָב געפילט דאָס באַדערפֿניש
 אייך צו ברענגען בלומען. זייט מוחל, אַלגאַ מיכאַילאָוונאַ, פאַר

דער פרייהייט, — האָט מירקין געזאָגט דרייסט. נאָר ער איז זייער בלייך געווען

— מיר בלומען? ווי קום איך דערצו?

— יא, אייך, דווקא אייך, — האָט מירקין איבערגעזאָגט. ווי האָט — נו, זאָל זיין. אַ דאַנק אייך. אַ גאַנצן בוים, ווי האָט איר דאָס געקאָנט דערשלעפּן? — קומט דאָ אַהער צו מיר, זאָכאָרי גאָריליאָוויטש, — האָט זי אים איינגעלאָדן צו זיך אין איר ווינקל אַרײַן, — איך וואָרט אויף אייך פון פינף אַ זייגער אָן. געווען דאָ אייער פּאַפּאַטשקאַ, צוגענומען ניגאַטשקען און אַוועק-געפּאַרן אין „נאָוואַיאַ דערעוויאַ“. מיר האָבן געזאָלט נאָכקו-מען, אומזיסט געוואָרט אויף אייך. איצט וועט שוין זיין צו שפּעט אַרויסצופּאַרן. וואו זענט איר דאָס פּאַרפּאַלן געוואָרן? מיטאַג האָט איר שוין געגעסן?

— זייט מוחל, אַלגאַ מיכאַיליאָוונאַ, נישט געוואוסט, אַז איר וואָרט אויף מיר. איך בין היינט שפּור געווען פון דעם ערשטן פּרילינגס-טאַג, אַרומגעשלייכט זיך איבער די גאַסן, געזען ווי דאָס אייז שווימט איבער דער גיעוואַ. אַזויפיל מענטשן געווען אויף טראָיאַצקער בריק, אַרומגעוואַלגערט זיך אויף „ניעווסקי“, צאָטראַכט די שפּילוואַרג, וואָס מען פּאַרקויפט אויף פּסח. איך ווייס אַליין נישט, וואָס עס איז געווען מיט מיר היינט.

— וואָס פאַר אַ יינגל איר זענט נאָך, זאָכאָרי! זיך געלאָזט פאַרפירן פון פּרילינג און איבערגעלאָזט אָן אַלט ווייב איינע אַליין וואָרטן אויף אייך. איך בין דאָך דאָ איינע אַליין. סאַלאָמאָן אָסיפּאָוויטש איז פאַרפּאַרן אויף דער פאַרזאַמלונג, וואָס זיי האָבן היינט ביי לאַנדוין. מישענקאַ איז אַוועק צו זיין פּריינט מאַרקאָוויטש מאַכן לעקציעס צוזאַמען, און דאָ וואָרט איך אויף אייך. אַפילו נאָאום גריגאָריעוויטש האָט היינט נישט אַריינגעשמעקט. אַלע האָט איר מיך פאַרלאָזט אין ערשטן פּרילינגס-טאַג. זעט, ווי מען קאָן רעכענען אויף אייך!

מירקין האָט זי אָנגעקוקט, ווען זי האָט גערעדט זי אויבנדערמאָנטע ווערטער. עס איז געווען, ווי דער שטן אַליין וואָלט זי געווען אַזוי אַוועקגעזעצט, אַז זי זאָל זיין שפּייז פאַר זיינע

געדאנקען, פאר זיינע געפילן און חושים. אנדערש ווי אלע
מאל, איז זי היינט נישט געווען ארומגעהילט אין שווארצן
זיידנס, נאר איז געווען אָנגעטון אין אַ טיף-אויסגעשניטן רויט
זיידן קלייד, אַ קלייד געמאַכט פאַר רייכע פרויען, אַ קלייד, וואָס
העלפט אַרויסברענגען די שטאַרקייט, די שאַרפקייט פון אַרייפן,
סאָלידן פרויען-קערפער. פאַלנדיג שלאַבריג איבער אירע רונדע
אַרעמס, איבער איר אויסגעבעטן קאַרק, איבער איר פּולער
ברוסט, האָט עס אַנטדעקט דאָ און דאָרט די העלִיקייט פון איר
הויט, וואָס איז געווען דורכגעוועבט מיט בלויע אָדערן און
האָט אַרויסגעשמעקט מיט דער זיסקייט פון מוטער-מילך...
באַצויגן מיט אַ צניעות-שעמעוודיגער רויזיגקייט... דער קערפער,
וועלכער האָט אַזוי לאַנג געשלאָמערט אין די פאַרבאַרגענישן
פון זיינע סאַרלאַנגען, האָט זיך אַנטדעקט פאַר אים מיט אלע
זיינע גלויסטונגען און איינגעקענטענער תאוה, וואָס ליגט דאָרטן
אין די פאַלדן פון איר הויט, אונטער אירע ברוסטן, אין איר
בוך, אין אירע ווייסע זייטן-עקן, אין אירע שטאַרקע היפטן,
דאָרטן, אונטער דעם זייד. די מחשבות האָבן פאַרשפּורט דאָס
לעצטע ביסל באַוואוסטזיין; דאָס לעצטע ביסל נישטערקייט
פון זיינע חושים איז פאַרשוואונדן.

— וואָס קוקט איר אויף מיר אַזוי פרעמד, זאַכאַרי גאָוו-
ריל, וויטש? — האָט זי געפרעגט, האַלב דערשראָקן, און זיך
געווייטליך ווי אַ פּלה-מיידל, ווי איר בלוט וואָלט אָפּגעענטפערט
אונטער דער גלוט פון זיינע דורשטיגע בליקן.
— אַ, גאַרנישט, — האָט זאַכאַרי געשמייכלט טאַקע פרעמד, —
איר טראָגט היינט אַ ניי קלייד?

— ווי איר באַמערקט! פון ווען אָן שענקט איר דאָס
אויפּמערקזאַמקייט צו פרויען-קליידער, זאַכאַרי? וואָס איז דאָס
היינט מיט אייך?

— איר מוזט מיר ווירקלעך מוחל זיין, איך ווייס נישט,
צי איז אין דעם שולדיג דער פּרילינג, וואָס איז געקומען צו
אונז אַזוי פּלוצלינג... איך בין היינט נישט אַליין... ווי
שפּורלעך...

— זייער צופרידן אייך צו זען אַזעלכן. איך האָב נישט געוואוסט, אַז איר קאָנט זיך אַזוי איבערנעמען מיט אַ פּרילינגס-טאָג. דאָס איז אַ סמן פון אייער לעבנס-פּרייד.

— ווירקלעך, אַלגא מיכאַילאָוואַ. איך פיל זיך היינט, ווי אַ יינגל... — און ער האָט איבערגעהאַקט.

— נו, דערציילט מיר, וואָס האָט איר היינט געטון אַ גאַנצן טאָג?

— וואָס דערציילן? פאַרשידנס, נאַרישקייט געקלערט. פּרילינגס-שטימונגען אודאי. אַלגא מיכאַילאָוואַ, וואָלט מען אפשר אַרויסגעפאַרן נאָך „נאַוואַיאַ דערעווינאַ“, אָדער ערגעץ אַנדערש-וואו? די נאַכט איז היינט וואונדערלעך. אַזאַ עטער שטייט היינט אין דער לופט, אַזעלכע ווינטן יאָגן, און אַזאַ פרעמד ליכט, ווי אַ שימער פון די וויסע נעכט, וואָס דערנענטערן זיך צו אונז, וואָלט שוין אָנגעקומען.

— וואוהין וועלן מיר פאַרן? איר האָט באַדאַרפט פּריער קומען, זיי וועלן זיך אודאי באַלט צוריקקערן. נו, וואָס איז מיט אייך היינט אָונט? אַזוי פּאַעטיש... איך האָב אייך קיינ-מאָל נישט געזען אַזעלכן.

— איך ווייס נישט, איך ווייס אַליין נישט, — האָט זאַכאַרי געזאָגט און צוגעמאַכט די אויגן מיט זיין האַנט.

— עפעס-וואָס קאָכט זיך דאָרט אין אייך, עפעס איז דאָרטן ביי אייך נישט קלאָר. וואָס האָט געטראָפן? דערציילט, זאַכאַרישקאַ, — האָט זי גוט-מוטערלעך איר האַנט אַרויפגעלייגט אויף זיין אַקסל.

זאַכאַרי האָט אַ צוק געגעבן. אַ טרייסל איז דורכגעגאַנגען גען דורך זיין איבערלעכס, ער האָט געכאַפט איר האַנט, און צודריקנדיק צוגערשט צו זיין האַלד, האָט ער איינגעגראָפן אין איר זיינע ליפן און זיינע אויגן.

אַלגא מיכאַילאָוואַ איז באַגאַסן געוואָרן מיט אַ כוואַליע רויטקייט, וואָס האָט אַרויסגעשלאָגן אויף איר פנים און אויף דער הויט פון איר לייב. זי האָט פלינק צוגענומען פון אים זיין האַנט.

— מיט אן אמת גערעדט, — האָט זי געזאָגט, — ווען איך וואָלט אייך נישט געקענט, וואָלט איך פאַר אייך מורא געהאַט. איר זענט עפעס אַזאַ פרעמדער... דאָס זענען געווען ווערטער, וואָס האָבן אים מוט געגעבן.

— אָלגע מיכאַילאָוונאַ, איך האָב אייך לייב, אייך אַליין... אייך, אייך האָב איך לייב. עס איז מיר גאַנץ גלייך, וואָס איר וועט קלערן וועגן מיר, און אַזוי איז עס שוין, פאַרפאַלן... איך גיי אויס נאָך אייך... איך דורשט נאָך אייך. נאָך אייער לייב, נאָך אייער נשמה, נאָך אייך אינגאַנצן... האָט רחמנות אויף מיר, נעמט מיך צו צו זיך, נעמט מיך צו אינגאַנצן, אינגאַנצן צו אייך, טיף צו אייך. איך קאָן מער נישט לעבן אָן אייך, איך וועל שטאַרבן... איך וועל... — האָט ער גערעדט פאַר פייער און פאַר וואַסער און זיך געבויען און גענויגט צו איר מיט זיין מויל, אויגן, שפיצן-פינגער, מיט זיין גאַנצן קערפער, פלייבנדיג אַ צוגעשמידטער זיצן אויף זיין אָרט.

אָלגע מיכאַילאָוונאַ איז אויפגעשפרונגען און דעם ערשטן אויגנבליק האָט זי געהאַט בדעה אים צו פאַרלאָזן און אַרויס-צוגיין, ווי איר געוויסן, איר פרויען-שטאַלץ און איר מוטער-לעכע פליכט האָבן געפאַדערט פון איר. נאָר אין דעמוזעלבן אויגנבליק האָט זיך אָנגערופן אַן אַנדער געפיל: די געוואוינ-הייט צו אים און די געטריישאַפט צו דעם פאַריתומטן יינגל, וועלכער האָט קיינמאָל נישט גענאָסן פון מוטער-ליבע. פרויען זענען קיינמאָל נישט גלייכגילטיג צו מוטערלאָזע קינדער. עס איז אַזוי ווי אַ געהיים נאַטור-געזעץ וואָלט געווען געוויקט אין זיי איינע די אַנדערע צו פאַרטרעטן. אין דעם פאַל איז נאָך צוהילף געקומען דאָס, וואָס זאכאַרי איז איר צוקונפטיגער איידעם; וואָס זאכאַרי האָט פון שטענדיג אָן געהאַט אַ נייגונג צו איר, און איר פאַרטרויט מער ווי ניאָטשקען. דאָס האָט אָלגע מיכאַילאָוונען דערמאַנט אָן אירע מוטערלעכע פליכטן, וואָס זי מוז האָבן צו דעם יונגמאַן, וועלכער האָט געמונען אַ היים ביי איר.

דערצו האָט זאָכאַריס צושטאַנד אַרױסגערוּפֿן רחמנות. דאָס רחמנות אויף אים האָט איר האַרץ ווייך געמאַכט. זי איז גרייט געווען אַלץ צו טון פֿאַר דעם יונגמאַן, אַזוי ווי ער וואָלט איר אייגן קינד געווען. זי האָט זיך געזען אין דער ראַלע פֿון זיין מוטער, וועלכע זי מוז פֿאַרטרעטן, דורך דעם צוטרויען און צונייגונג, וואָס דער יונגעראַן האָט איר גע-שאַנקען. אים פֿאַרלאָזן איצט, הייסט אים שטופֿן מיט די אייגענע הענט אין אָפֿגרונט. זי מוז זיין שטאַרק. זי מוז פֿאַרטרעטן איצט די שטאַרקע מוטער-האַנט, וואָס אים האָט געפֿעלט דורך זיין גאַנץ לעבן.

זי איז געבליבן שטיין ביים קוימען און, אָנגעלעבט אויפֿן מאַרמאַר-ברעט פֿון קוימען, האָט זי פֿאַרמאַכט מיט איר האַנט אירע אויגן. איר גאַנצער אויפֿגעוועקטער קערפֿער האָט געצי-טערט, און מען האָט געזען, ווי ער באַוועגט זיך אונטער די זייכטע פֿאַלדן פֿון איר זיידן קלייד.

אַ מינוט האָט אַזוי געדויערט דאָס געגנזייטיגע שווייגן. — וואָס, איר זענט משוגע געוואָרן, צי וואָס? ווי אַזוי האָט איר געוואָגט? ווי אַזוי?

— איך בין משוגע געוואָרן... נאָך ערגער. איך ווייס, אַז איך דאַרף נישט לעבן...

אַלגע מיכאַילאָוואַ האָט אים איצט אָנגעקוקט מיט אירע אויגן פֿון אונטער איר האַנט. זי האָט אים אָנגעקוקט פרעמד, פֿאַרשנדיג און פֿאַרוואַנדערט. עס איז געווען דאָס קינדערשע געוויין אין זיינע אויגן, דער קינדערשער, חלושידיגער פֿאַרלאָנג און זיינע ליידן, דאָס קינדערשע געשריי פֿון זיינע אויסגע-שטרעקטע הענט צו איר, וואָס האָט זי אָנגעבונדן צו איר אַרט אין אָנגעגאַסן איר האַרץ מיט רחמנות צו אים.

— איך ווייס, אַז יעדער אויגנבליק, וואָס איך בלייב דאָ מיט אייך, איז אַ זינד, נאָכדעם ווי איר האָט מיר אַנטדעקט אייערע פרעמדע, אומפֿאַרשטענדלעכע געפֿילן... איך טאָר דאָ מער קיין איין אויגנבליק נישט פֿאַרבלייבן מיט אייך.

— אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, גייט נישט, פאַרלאָזט מיך נישט.
איר קאַנט מיך נישט פאַרלאָזן...

ער האָט מיטאַמאָל אַוועקגעדרייט זיין פנים פון איר,
וואַרים זיינע אויגן זענען אָנגעגאַסן געוואָרן מיט טרערן.

איר האַרץ האָט אַ טרייסל געגעבן און אירע הענט האָבן
געציטערט. אויך אירע אויגן זענען פול געוואָרן. זי האָט גע-
מאַכט אַ טריט נענטער צו אים, און האָט אַרויפגעלייגט אירע
הענט אויף זיין קאַפּ, קוקנדיג אים אין פנים אַריין.

— זאַכאַרי גאַורילאָוויטש, וואָס איז אייך? וואָס איז מיט
אייך געשעען? דערציילט מיר!

— איך ווייס נישט, אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ. איך בענק נאָך
אייך, און אָן אייך וועל איך שטאַרבן, — האָט ער אויפגעהויבן
זיין פנים פון צווישן אירע הענט און געקוקט איר אין די
אויגן אַריין מיט זיין קינדערש געבעט.

— איך האָב דאָך אייך לייב אַזוי ווי אַ מוטער... איר
האָט דאָך דאָס געבעטן ביי מיר, איז אייך דאָס נישט גענוג?
מירקין האָט געשוויגן, נאָר אַלץ געקוקט איר אין פנים
אַריין מיט אַ לעכצנדיג געבעט.

— וואָס איז אייך? דערציילט מיר. איך האָב אייך לייב
ווי מישענקען, און אפשר נאָך מער. און ווי קאַנט איר האָבן
אַזעלכע געדאַנקען צו אַ פרוי, וועלכע איר האַלט פאַר אַ
מוטער?

אירע לעצטע ווערטער האָבן זאַכאַרין אינגאַנצן פאַרטויבט,
ער האָט מיט זיין פנים געגעבן זיך אַ גראָב איין אין איר
האַלז, אין זיינע נאָז-לעכער און אָפן מויל זענען געקומען צו-
שלאָגן מוטער-וועלן און פרויען-וועלן, וואָס האָבן פון דעם
אויפגעברויטן בלוט זיינע אָדערן אָנגעטריבן מיט ענערגיע,
און קראַפט אַריינגעיאָגט אין זיינע מוסקולן. ער האָט זי אַרומ-
גענומען, און די לענגע, לענגע אויסגעווייטאַגטע בענק-
שאַפט נאָך איר איז צו אים וואָר געקומען. ער האָט דערפילט
די ווייכקייט פון איר לייב און די גלאַטיקייט, די קיךקייט; ער האָט

זיך געפילט ווי אן אויסגעהונגערט קינד, וואָס פּאַלט צו, נאָך טעג
וואַרטן, צווישן דער מוטערס בריסטן.

— וואָס טוט איר? דאָס איז דאָך זינד... סדום'ישע זינד... איך
בין דאָך... איך בין דאָך, אַזוי צו זאָגן, כּמעט אייער מוטער...
איר אָטעם האָט זיך קורץ אָפּגעהאַקט, זי האָט עלאַסטיש,
שלאַנגענדיג, זיך אונטערגעגעבן צו די אָנגעצויגענע מוסקולן פון
זיינע הענט, ווי אן אויסגעהונגערטע מוטער, איז איר גאַנץ
לייב אָנגעגאַסן געוואָרן מיט מילך, ווי אַ ברוט... זי האָט
זיך איבערגעגעבן מיט אַ ווייטאַנדיגער אַנטציקונג אין זיינע
אַרעמס.

— וואָס טוט איר מיט מיר? וואָס טוט איר? — האָט
זי שוואַך גערעדט, אָנגעלעגנט איר פנים אויף זיין קאָפּ.

— מוטער, אייגענע, געבוירענע... — האָט ער פאַרצוקט
געקעכצט.

זייערע הערצער האָבן צוזאַמען געקלאָפט, ווי זייער בלוט
וואַלט זיך געוואַלט אַרויסשלאָגן פון זייערע לייבער און אויס-
מישן זיך...
— מוטער, מוטער... — האָט ער נישט אויפגעהערט צו
קרעכצן.

— וואָס? וואָס? וואָס? האָט זי אונטערגעשטאַמלט.

— טו אַלץ פאַר מיר. אַלץ, אַלץ...

— יא, אַלץ... אַלץ... אַלץ... — האָט זי אין דער שטיי

אָפּגעצנטפערט.

פון אירע אויפגעריסענע ליפן איז געקומען איר וואַרי

מער גאווער און גערוגען איבער זאַכאַריס האַלז און נאַקן.

איז אייגענער קלעם

ווי א פארוואונדעטע חיה, וואָס שלעפט איר פארוואונדעטן קערפער ערגעץ אין אַ לאַך אַריין צו שטאַרבן רואיג, אַזוי האָט זאַכאַרי איצט אַהיימגעשלעפט זיין איבריגן קראַנקן גוף. ער האָט אים נישט געפילט. זיינע געדאַנקען זענען געווען פאַר-הילט אין אַ שוואַרצן נעפל, ווי אַן אייביגע, אומענדלעכע נאַכט וואָלט אים שוין געווען אַרומגערינגלט. אין דער פינסטערער נאַכט האָבן זיך געטראָגן שטראַלן. שטראַלן אין פאַרשידענע רעגנבויענדיגע קאָלירן, וואָס ער האָט דערזען אַביסל פריער, ווען ער איז מיט זיין גאַנץ וועזן אַריינגעפאַלן אין אייביגער מוטערלעכקייט... די קאָלירן האָבן זיך נאָך נישט אויסגעלאָשן פאַר זיינע אויגן. אויף זיינע ליפן האָט זיך נאָך אויסגעהאַלטן אַ זיס-זינדיגער געשמאַק, וואָס האָט אים דערמאַנט אָן עפעס. ער האָט געוואָלט אויפחאַלטן דעם טעם אויף די ליפן ביז צו דער לעצטער מינוט, ביז צום לעצטן הויך.

ער האָט זיך נישט געוואונדערט, פאַרוואָס ער פילט נאָך דאָס אַלץ. אין אמתן האָט ער גאַרנישט געוואוסט, אַז ער פילט דאָס אַלץ. דורך דער גאַנצער צייט, וואָס ער האָט זיך געפוי-גען אויף דער דראַשקע, אויפן וועג אַהיים, איז ער געווען אין אַ חלום. אַלץ האָט זיך געדרייט, ווי אַ קאַרוזעל, אַרום

אים. די נאַכט, די שטערן, די אָנגעצונדענע לאַמטערנעס, די באַלויכטענע הייזער, די באַוועגונג פֿון פֿורן און מענטשן. אַלץ האָט זיך געפֿלאַכטן אַרום אים, ווי ליכטיגע צעפֿ פֿון אַ מכשפה. ער אַליין איז נאָך געשוואומען אין דעם שוואַרצן וואַלקן און מיט די אויגן געווען פֿאַרזונקען אין אַפֿגרונט פֿון קאַלירטע ליכט...

נאָר קוים איז ער אַהיימגעקומען צו זיך, דערזען די באַ-קאַנטע שטוב מיט די באַקאַנטע מעבל אין זיין אַרבעט-צימער, דעם דיוואַן, אויף וועלכן ער רוט זיך אויס טיילמאָל, די פּאָ-טאַגראַפיעס, וואָס הענגען פֿאַר אים אויף דער וואַנט, די שטול, וואָס שטייט פֿאַר זיין שרייב-טיש, די פּאַפירן, וואָס ליגן אויף אים; ווען ער האָט זיך אַרומגעקוקט אין זיינע אייגענע פיר ווענט, האָט ער זיך אויפגעוועקט. און ער האָט ערשט איצט אָנגעהויבן צו באַגרייפֿן, וואָס עס איז געשעען מיט אים. די נאַכט מיט די פינקלדיגע ליכטער איז פֿאַרשוואונדן. אויף די ראַנדן פֿון די ליפֿן האַלט זיך נאָך אויף דער לעצטער טעם פֿון דער זינדיגער וואַרימקייט. ער וואונדערט זיך, פֿאַרוואָס ער לעבט נאָך? פֿאַרוואָס איז דער טויט אַליין נישט געקומען, ווען מען דאַרף אים, ווען מען איז רייף פֿאַר אים? פֿאַרוואָס וואָרט ער ביי מען וועט אים אַליין אַרויסרופֿן? ער וואונדערט זיך, פֿאַרוואָס ער קאָן נאָך גיין, באַוועגן זיך, רירן מיט זיינע הענט? באַלאַנגט ער שוין דען נישט דאָרט אַהין, צו יענע לייט, וועלכע גייען נישט?..

ער וואַרפט זיך אויפֿן דיוואַן און פֿאַרמאַכט די אויגן. ער וויל נאָכאַמאָל אַרויסרופֿן דעם הלום, וואָס ער האָט ערשט פֿאַר אַ קורצער צייט אַזוי קלאַר און דייטלעך איבערגעלעבט אויף דער וואַר. אָן אויסגעלייטערטער שמייכל באַווייזט זיך אויף זיין בלייך געזיכט. ער קלערט וועגן עפעס, וואָס טוט אים גוט, און געגן זיין ווילן, אָבער אין איינקלאַנג מיט זיין גאַנצן מהות, ווערט ער אָנגעגאַסן מיט פֿרייד דערפֿון, און ער איז אַפילו שטאַלץ דערויף.

- גאָט מיינער, דאָס קאָן דאָך נישט וואָר זיין? דאָס
 קאָן דאָך נישט! דאָס קאָן דאָך נישט!
 אָבער באַלט קומט דער רעאַלער זכרון און ווייזט אויף
 דעם חשבון-בוך קלאָר: יאָ, אַזוי און אַזוי איז עס געווען.
 ער דערמאָנט זיך דעם פרייז, וואָס ער האָט דערפאַר
 צו באַצאָלן.
 - פאַרוואָס קומט עס נישט אַליין, ווען מען וויל עס?
 פאַרוואָס וואַרט עס? - קלערט ער אַ וויילע.
 און ער לייגט צו הויך פאַר זיך, אויפן קול:
 - אַז ער קומט נישט, זעט זיך אויס, וועט מען אים
 דאַרפן אַרויסרופן.
 ער קוקט זיך אום אין שטוב. און די שטוב זעט שוין
 אויס ביי אים, ווי אַ צוגעמאַכט טויטן-הויז. פון דאַנען טאָר
 ער שוין נישט, און וועט ער שוין נישט אַרויסקומען. אַלע
 דערוואַרטן דאָס פון אים. אַלע נאַענטע און ווייטע, און דער
 עיקר, ער אַליין פון זיך.
 און ער דערזעט זיין לעבן פאַר זיך. אַ שטיקעלע וועג
 האָט ער נאָך צו לויפן, דאַן קומט ער אָן צו אַ גרוב. דורך
 דער גרוב וועט ער מוזן דורכשפרינגען! וואָס איז דער חילוק,
 פריער צי שפעטער? קיין אַנדער אויסוועג איז נישטאָ. ער
 מוז סיי-ווי-סיי אָנקומען צו דער גרוב. ער וועט ליבער באַלט
 אַריבערשפרינגען. זעט זיך אויס, אַז מען וועט אים באַדאַרפן
 אַליין אַרויסרופן, און וואָס שנעלער איז בעסער.
 און פדי נאָך אַ מינוט צייט צו געווינען אָפצונאַרן זיך.
 באַשעפטיגט ער זיך אין געדאַנק מיט זיינע לעצטע פאַר-
 בערייטונגען, בריוו-שרייבן; צו וועמען? צו נינאַטשקען, ביי
 איר מחילה בעטן, גאַרנישט מער, נאָר איין וואָרט: „נינאַ
 סאָלאָמאָנאָוואַ, זייט מוחל". אָבער צו וואָס? נינאַטשקאָ דערשיינט
 פלוצלינג פאַר אים, ווי אַ נישט-דערגרייכבאַרע ריינקייט, אַ היי-
 ליגע, אַ ליידנדע. - ווי קום איך איר בריוו צו שרייבן? ניין,
 מען באַדאַרף נישט. דאָס איינציגע, וואָס זי קאָן דערוואַרטן

פון מיר: ווי אַמשנעלסטן און אָן ווערטער, אָפּצוראַמען זיך פון איר וועג, און דאָס וועל איך טון.

— איך באַצאָל, איך באַצאָל, — זאָגט ער צו זיך. און ווי אַ בעל-חוב, וואָס האַלט דעם גאַנצן חוב אין באַר אין זיינע הענט, אַזוי האַלט ער זיין לעבן גרייט אין זיין האַנט צו באַצאָלן. ער איז דורך דעם אַביסל שטאַרקער געוואָרן ביי זיך, און נישט אַזוי געפּאָלן.

— איך באַצאָל, איך באַצאָל! — האָט ער כמעט אויס-געשריגען הויך, ווי ער וואָלט זיך געגען וועמען געווערט.

— דעם טאַטן וואָלט מען יאָ באַדאַרפט עפעס איבערלאָזן אַ וואָרט: „נישט ווערט צו טרויערן, בעסער אַזוי און גלייכער אַזוי.“ אויך זיין פּאָטער ווערט אין זיינע אויגן אויפגעהויבן צו אַ נישט דערגרייכטער הויכקייט. ער איז דאָך אַ ריינער עטישער מענטש, נאָך זיינע באַגריפּן. ער האָט דאָך זיין מאָראַל. און איך וואָס?

ער האָט מיטאַמאָל דערפילט, אַז ער האָט אַפילו נישט קיין רעכט צו קלערן וועגן דעם. עס איז בלויז פּחדנישעס אָפּשלעפּן, יעדע מינוט, וואָס ער לעבט און קלערט.

— אָן איבערלייגענישן. צום עסק! מ'דאַרף אָנהייבן! — און ווידער ווערט דער פעסטער באַשלוס פון זיין טאַט צו באַר געלט אין דער האַנט פונם בעל-חוב, און גיט אים נאָך דרייסיגקייט אויף נאָך אַ מינוט.

ער דערוועגט זיך נישט אויפצופענען די טיר פון דעם געדאַנק. אַלגע מיכאַילאָוונען אוודאי נישט. זי דערוואַרט צו געפינען די גייעס אין דער מאָרגנדיגער צייטונג, אָן יעדער גערעדעכץ.

איצט האָט ער דאָס געפיל, אַז דאָס שטיקעלע וועג איז אָפּגעלאָפּן, און ער איז אָנגעקומען צו דער גרוב... איצט באַ-דאַרף מען מאַכן דעם שפרונג.

לאַנגזאַם, ווי געשמיסן דורך ריטער, הייבט ער זיך אויף פון זיין דאַנק: — ווי אַזוי עס אויסצופירן? — ער האָט

גארנישט געקלערט דערפון. צום לייכטסטן וואָלט עס געווען,
אָ רעוואָלוציער. קיין רעוואָלוציער האָט ער נישט אָנגעגרייט.

קלערט אַ זעלבסטמערדער, ווי אזוי אויסצופירן זיין טויט?
ווייניג וועגן? — מען וואָרפט זיך אַרונטער אונטערן ערשטן-
בעסטן טראַמוויי, אין טייך; אָט אזוי ווי ער שטייט, קאָן ער
צוגיין צום פענסטער און אַראָפּוואַרפן זיך פון אים.

— ניין, נישט אויף דער גאַס, נישט אויף דער גאַס, אין שניי,
אין בלאַטע. מענטשן וועלן טרעטן, — בעט ער זיך ביי וועמען אָפּ.
קלערט אַ זעלבסטמערדער וועגן דעם, וואָס עס וועט פון
זיין טויטן גוף ווערן? דאָס זענען דאָך פשוט פחדנישע
געדאַנקען.

ער דערמאָנט זיך, אַז ער האָט אַמאָל געלייענט וועגן
דעם, ווי אַ סטודענט האָט זיך אויפגעהאַנגען מיט זיינע שליי-
קעס אויפן האַק פון לאַמפּ.

ער נעמט שוין זוכן דעם האַק פון לאַמפּ. יאָ, דאָס איז
בעסער, אָבער נאָך נישט אינגאַנצן גוט. צופיל אָנגעשטרענגט.
צופיל רעש דעם לאַמפּ אַראָפּצונעמען. די דינסט וועט אויפ-
מערקזאַם ווערן און קאָן שטערן.

נאָך אַלעמען איז דאָך קיינעם נישט קיין חילוק, ווי אזוי
איך וועל עס מאַכן, אָבי איך זאָל עס טון. און טון וועל איך
עס נאָך היינט אין אַוונט. איך וועל דאָס צימער נישט פאַר-
לאָזן מער. מען באַדאַרף נאָר אויסזוכן אַ פשוטן און איינפאַכן
אופן, אָן גערודער, אויף אַן אינטימען אופן.

ער דערמאָנט זיך, אַז ער האָט אַמאָל געלעזן אַ בוך,
אַז אַ פאַרליבטער האָט זיך דאָס לעבן גענומען דורך דעם,
וואָס ער האָט זיך די אַדערן פון זיין האַנט אויפגעשניטן. ער
האַט געקוקט די גאַנצע צייט אויף דער פּאָטאַגראַפיע פון זיין
געליבטער, וואָס איז געשטאַנען פאַר אים. דער טויט איז אַן
אומשמערצלעכער, אַן אָנגענעמער, אזוי צו זאָגן.

— קלערט דער זעלבסטמערדער— צי דער טויט איז אַן אָנגע-
נעמער, אָן אומשמערצלעכער? לאַכט ער זיך אויס, דאָס זענען
דאָך פחדנישע געדאַנקען.

דאָך שטעלט ער זיך אָפּ ביי אויפשניידן די אָדערן. דאָס
איז אָן רעש, אינטימער.

לענגזאַם, ווי אונטער שמיץ, הייבט ער זיך אָן אויסצוטון,
איין קליידער-שטיק נאָך דעם אַנדערן, דערביי נישט פאַרגעסן-
דיג עס אַוועקצולייגן אין אַ גוטער אָרדנונג, האַבנדיג אַ נישט
אויסגעשפּראַכענעם פאַרלאַנג, אַז די שטוב זאָל עסטעטיש אויס-
זען נאָך אים.

אַז ער האָט זיך דערזען אין שראַנק-שפיגל אַ נאַקעטן,
איז אים מיטאַמאָל אַנטפלעקט געוואָרן די גאַנצע באַדייטונג פון
זיין טאַט.

— גאָט מיינער, דאָס מיינט מען דאָך מיר, דאָס לייב
דאָ. און צוליב דעם האָב איך זיך דאָס אויסגעטון, און שטיי
אַ נאַקעטער, כדי אָן ענדע צו מאַכן פון מיר?
זיין לעבנס-אינסטינקט האָט אַ פּראָטעסט-ציטער געגעבן
אין אים. נישט קלערנדיג, הייבט ער אָן מיט זיין האַנט צו
גלעטן זיין לייב, זיין ברוסט, זיינע זייטן, ווי ער וואָלט זיך
אַליין געפיעשטשעט, אַליין זיך געליבט, אַליין זיך באַגלייט
אויפן לעצטן וועג.

— מוז עס אַזוי זיין? — איז שוין טאַקע גאָר קיין
אַנדערער אויסוועג נישטאָ? — קלערט דאָרט וואָס אין אים, אָן
זיין ווילן.

— וואָס פאַר אַ נידערטרעכטיגער פּהדן איך בין! — ווערט
ער ביז אויף זיך. פאַר מיין פּחדנות דאַרף איך שטאַרבן.
מיט האַסטיגע טריט גייט ער צו צו זיין וואַש-טיש און
נעמט אַרויס זיין ראַזיר-מעסערל פון דער מאַשינקע, באַווייזט זיינע
אַנגעבלאָזענע אָדערן אויפן שלייף פון זיין געלענק: — אַט דאָ
איין שנייד געבן, אַ טיפן שניט און דאָס בלוט לאָזן רינען.
זיין קאָפּ ווערט וואַרעם. די לופט הייבט אָן דיקער צו
ווערן און ער דערהערט מיטאַמאָל זיין האַרץ היך קלאַפן.

— אָבער עס איז דאָך נישטאָ קיין אַנדערע עצה. עס איז
דאָך נישטאָ! עס איז דאָך נישטאָ! — וויל ער זיך איינשרייען
מיט כּמעט אַ געוויין.

— איך מוז דאך! איך מוז דאך!
 ער שטעלט זיך אָפּ פאַרן שפיגל, אויפן וועג צום דיוואַן
 מיט דעם ראַזיר-מעסער אין האַנט און באַטראַכט זיין אייגן
 לייב. ער דערקענט זיך. דאָס לייב, וואָס איז מיט אים אַזוי
 לאַנג געווען, פון ערשטן טאָג אָן פון זיין געבוירן. — דאָס
 לייב, די ברוסטן, דער בויך דאָ, די זייטן, אַלץ דאָס, דאָס
 בין איך, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש מירקין. — ער וויל זיך אָפּשניידן
 פון זיין לייב. ער, מירקין, איז עפעס אַנדערש, און זיין לייב
 איז ווידער עפעס אַנדערש. — איך, מירקין, בין אַ באַגריף, וואָס
 וועל אפּשר נאָך ווייטער לעבן, ווען דאָס לייב, אַט דאָס, וועט
 זיין ערד, בלאַטע, אַש.

דאָס ראַזיר-מעסער פאַלט אַרויס פון זיין האַנט, ער וואַרפט
 זיך אַ מינוט אויף אַ שטופּ, לענט אָן מיט ביידע הענט דעם
 קאָפּ און פאַרקלערט זיך:

— ווי אַזוי וועט דאָס זיין, אַז איך וועל זיין ערד, פאַר-
 פּוילט, און דאָך וועל איך ווייטער זיין?

— דאָס איז דערפאַר, ווייל מיר זענען געוואוינט צו זען
 דעם טויט מיט דיזעלבע אויגן, אינם זעלבן לייכט, וואָס מיר
 זעען לעבן. טויט איז גאָר עפעס אַנדערש, גאַנץ עפעס אַנ-
 דערש. וואָס איז טויט? טויט איז דער וועג צו יענעם אוימבאַ-
 קאַנטן, אייביגן, וואָס מיר קאָנען נישט באַגרייפן און וויסן.
 דער וועג דאָרט אַהין פירט דורך פאַרניכטונג. וואָס שנעלער
 עס קומט די פאַרניכטונג, אַלץ נענטער זענען מיר צו דער
 אוימבאַקאַנטער, אוימבאַגרענעצטער אייביקייט, וואָס מיר קענען
 נישט. אויב אַזוי, וואָס פאַרצי איך עס? וואָס שלעפּ איך עס
 אָפּ? אדרבא, איך באַדאַרף זען וואָס פלינקער צו קומען דער-
 צו, אַז די וועלט איז פאַר מיר אויס, אויס!

הייסט עס, איך גיי אָפּ אין אַן אַנדער לאַנד. פשוט איך
 גיי אַוועק פון דאַנען, ווייל דאָ איז מיר אוימבאַקוועם.
 נישט צוליב קיין זאַך, נישט צוליב וועמען. פשוט איך
 וויל אַזוי. מיטן אייגענעם ווילן. דאָס באַדאַרף מיר קלאַר זיין,
 פאַר זיך.

געשטאַרקט ביי זיך דורך דעם לעצטן געדאַנק, הייבט ער אויף דאָס ראָזיר-מעסערל. גיט אַ טריט נענטער: - וואו? ביים שרייב-טיש? אויפן דיוואַן? בעסער אויפן דיוואַן.

אויפן וועג פון שרייב-טיש צום דיוואַן פאַלט דער בליק אויף מאַמאַטשקאַס פּאַטאַגראַפיע, וואָס ווערט איצט, צוליב דער גרינער שיין פון לאַמפּ, באַלויכטן מיט אַ היימיש וואַריס ליכט, אַזוי ווי זי וואָלט אין שטוב געווען, מאַמאַטשקאַ מיטן ווייסן קעלנערל און די ווייסע מאַנזשעטן אויפן שוואַרצן קלייד, מיטן יונגן פנים, מיטן לעבעדיגן פנים.

ער שטעלט זיך אַ מינוט אָפּ ביי דער פּאַטאַגראַפיע און וואונדערט זיך, וואָס מאַמאַטשקאַס פנים איז אַזוי לעבעדיג, אַזוי ווי זי וואָלט אויפן שטיקל פאַפיר געצאָפלט, ווי הינטער דער ראַם ערגעץ-וואו וואָלט זיין בזהאַלטן איר האַרץ, ניין, איר גאַנצער קערפער, און זי שטרעקט אַרויס דורך אַ שטיקל פאַפיר איר לעבעדיג פנים, מיט אירע לעבעדיגע אויגן.

- דאָס איז מיין אילוזיע. דאָס איז נאָר אַ שטיקל פאַפיר. דער ווילן פון מיין לעבנס-קראַפט מאַלט מיר פאַרשידענע זאַכן, ווי ער וואָלט מיר געוואָלט שטערן, לייגן מיר שטיינער אויף מיין וועג צו פאַרניכטונג, צו „יענעם אַלעם“. אַט, ריר איך דאָך אָן די פּאַטאַגראַפיע וער רירט זי אָן, קאַלט גלאַז, אַ שטיקל פאַפיר הינטערן גלאַז. אַט, ריר איך אָן זיך אַליין (ער רירט אָן זיין אייגן לייב ביי זיין ברוסט), וואַריס, לעבעדיג, מיינע חושים זענען נאָך וואַך.

- אַט דער קערפער דאָ, וואָס איך זע דורכן גלאַז, דאָס פנים, די הענט דאָ, זענען פאַרניכטעט. וואו און וואָס זענען זיי? (ער וויל זיך פאַרשטעלן זיין מוטערס לייב אין קבר, נאָר אַ לעבנס-אַדערל צעמישט דאָרט דאָס בילד און לאַזט נישט) און דאָ לעבט זי ווייטער אין אַ באַגריף. ביי וועמען? וואָס איז דער חילוק ביי וועמען? אַזאַ באַגריף שוועבט אַרום אין דער לופט. כאַטש דער עצם, וואָס טראַגט דעם באַגריף, איז שוין לאַנג גישטאַ. מאַמאַטשקאַ, הייסט עס, האַט שוין דורכ-געמאַכט דעם וועג פון פאַרניכטונג, און דערפאַר, וויל מע-

מאָטשקאָ האָט שוין דורכגעמאַכט, קומט אים אויס דער וועג און אויסגערעכנטער און אַ באַקאַנטער.

און מיטאַמאָל דאַכט זיך אים: - ניין. עס איז אַזוי. פשוט ער זעט עס ווי מאַמאָטשקאָ ווינקט צו אים פון דער פּאָטאַגראַפיע. יאָ, זי גיט צו אים אַ פּאַרשאַרטן, כמעט נישט קיין אַנשטענדיגן וואונק, ווי זי וואָלט אים געוואָלט איינלאָדן צו עפעס אָן אומאַנשטענדיגער, אינטימער זאַך. צו זיך אין קבר אַריין. זיך לייגן נעבן איר אין קבר אַריין, צו וואַרימען זיך נעבן איר.

- גאָט מיינער, וואָס פאַראַ געדאַנקען קומען צו מיר?? דאָס זענען שוין טויט-אילוזיעס, - דערקלערט עס אים נאָך אַן איינציג לעבעדיג חושל, וועלכעס האָט זיך נאָך נישט געלאָזט אינגאַנצן פאַרװעבן פון טויטן געשפּין.

און ווי צו פאַרטרייבן פון זיך די אומאַנגענעמע, זינדיגע, אומאַנשטענדיגע געדאַנקען, וואָס זענען אים געקומען אין דער לעצטער מינוט פון זיין זיין, ווי זיך צו ראַטעווען אויף אַן אַנדערן וועג, דערמאָנט ער זיך אָן אַן אַנדער לייב, וואָס קלערנדיג וועגן דעם, געפינט ער זיך נישט אַזוי זינדיג, ווי וועגן זיין מוטערס לייב...

מירקין האָט דאָס לעבעדיגע געפיל, ווי ער וואָלט זיך געווען געפונען אויפן טייך גיעוואָ, צווישן די קריעס איין, און איצט איז ער אַריבערגעשפרונגען פון איין שטיק איין, וואָס האָט זיך געהאַלטן אין טונקען, אויף אַן אַנדערס, אַ זיכערס, און דאָ האָט ער זיך לענגער אָפּגעשטעלט.

מירקין קומט ביי זיך פאַר, ווי ער וואָלט צוריק אַ קינד געוואָרן אין דער אַלטער היים אין יעקאַטערינענבורג. ער בענקט נאָך מאַמאָטשקען. און דערפאַר, ווייל ער איז אַ קינד מעג ער נאָך אַלץ.

ער פאַלט אויף זיין דיוואַן אַ נאַקעטער, האַלטנדיג דאָס ראַזיר-מעסערל אין זיין האַנט, גראַבט איין דאָס פנים אין קישן, און ווי ער מעג שוין אַלץ, דערלויבט ער זיך אַרויסצו-רופן צוריק אין זיין אילוזיע יענע איבערלעבענישו. וואס ער

האַט ערשט נישט לאַנג צוריק, נאָך דעם היינטיגן אָונט, איבערגעלעבט. יענע איבערלעבענישן, וועלכע זיין מוטערס געשטאַרבן פנים האָט אין אים אַרויסגערופן, אַ מינוט פאַר זיין טויט. יא, ער מעג שוין אַלץ. - סיי-ווי-סיי, וועמען איז דער חילוק, פון וואָס אַ זעלבסטמערדער קלערט, כדי זיין שטריק צו באַצוקערן? - פאַרענטפערט ער זיך אַליין איבער זיינע אומאַנשטענדיגע געדאַנקען, און לאָזט פריי זיין פאַנטאַזיע. אין דער אילוזיע קומט דאָס איבערגעלעבטע פאַר וואַרימער, טיפער, שטאַרקער, כאַטש פאַרנעפלט. די גרענעצן פון מענטש און באַגריף ווערן אויסגעמישט. יאָרן פאַרוואַן זיך. ער ווייסט זיך אַליין נישט מער, - צי ער איז מירקין, דער היינטיגער, צי ער איז מירקין, דאָס קינד, זאַכאַריושקאַ. און מאַריאַ איוואַנאָוואַ בויגט זיך אַראָפּ איבער זיין בעט און נעמט אים איין אונטער איר שטאַרקער ברוסט. יא, איצט דערפילט ער, ווי עס בויגט זיך ווער אַריבער איבער אים, און נעמט זיין קאָפּ אַריין, זיין גאַנץ פנים צווישן דער וואַרימקייט, אין דער געטלעכער מוטערלעכקייט, וואָס רוט צווישן אַ פרויס ברוסטן. ער דער-פילט דעם גאַנג פון בלוט אין די אַדערן, אונטער דער הויט פון יענעם סאָלידן קערנדיגן מוטערלייב. ער הערט ווי עס שלאַנגט אונטער דער הויט, און די ברוסטן ווערן אָנגעגאַסן מיט מילך, קערנדיג און שטאַרק. און ער דערפילט זיך צווישן זיי, ווי זיין לעבן וואַלט געווען אַרויסגעכשופט פון זיין וועזן אַרויס. זיין נאַקעטע נשמה ווערט געהאַלטן דאָרט. יעדער טראָפּן פון דעם לייב, יעדער זיין באַריר, זיין קילקייט און זיין וואַרימקייט, האָט אין זיך די מוטערלעכסטע צערטלעכקייט, אויסגעמישט צוזאַמען מיט די ווייבליכסטע פרייגעגעבענע גלוסטקייטן. אַלץ מעג מען פאַר אים, פאַר דעם קינד, און ער חזרט איבער אין זיך אַליין נאַכאַמאָל יענעס וואָרט:

- מוטער, טו אַלץ פאַר מיר, אַלץ „אַלץ“.

און ער דערפילט, אַז די מוטער טוט אַלץ...

זיינע חושים ווערן פאַרשפורט פון אילוזיעס, פון פאַר-פיומען, און אויף זיינע אויגנהייטלעך, און אויף זיינע ליפּן

של'אָגט מענטשלעך קאָכעדיגער גאָווער פון אונטער אַ קיל'ער, גלאַטער, קערנדיגער הויט. זיינע הענט, פאַרהלשטע, שטרעקן זיך אויס וועמען אַרומצונעמען, און ער נעמט אַרום און דריקט צו צו זיך אַ גרויס מוטערלעך לייב, וואָס איז צוזאַמענגעקנעטן פון אַלע פרויען, וואָס האָבן אים ווען ליב געהאַט. פון מאַמאָטשקען, פון אַלגאָ מיכאַיל'אָוונען, ניינאָטשקען און מאַריאַ איוראַנאָוונען, און נאָך אומבאַקאַנטע און אומגעזעענע. דאָס גאַנצע ווייבער-וועזן האָט זיך פאַרייניגט אין דעם מוטער-לייב, וואָס ער נעמט אַרום איצט און הויכט אין אים איין זיין לעבנס-הויך...

אַזוי איז ער אָפגעלעגן פון מינוטן צו שעהן פאַרהלשט אין דער אילוזיע. ווער קאָן ציילן די צייט?

ביז ער האָט זיך אויפגעוואַכט מיט דעם געפיל: — איצט האָב איך אַלץ דערגרייכט. איצט בלייבט שוין גאַרנישט איבריג. איצט איז ער אָנגעקומען צו דער גרוב.

און דער שפרונג מוז זיין מוטיג און פריילעך. מיט דעם טעם פון מוטער-לייב נאָך אויף זיינע ליפן. איידער דער לעצט-טער הויך פון דער אילוזיע ווערט פאַרשוואונדן.

ער האָט זיך אויפגעזעצט, אויסגעשטרעקט זיין לינקע האַנט, געמאַכט אַ פויסט, און די אַדערן אויף זיין שלייפן-גע-לענק זענען אָנגעלעאָפן און זענען ווי בלויע ווערים זיך גע-קומען צוזאַמענצוקריכן הינטער דעם איידעלן געוועב פון זיין הויט. זיין אַדערן-געלענק האָט אויסגעזען ווי אַ העל'ול פון אַ הינדל. פדי נישט צו זען דאָס, האָט ער פאַרמאַכט די אויגן, און מיט דער רעכטער האַנט געגעבן אַ פאַר צו דעם לינקן אַדער-געוועב.

ער האָט אַליין נישט געוואוסט, צי ער איז שוין טויט, אַדער נישט. ער האָט זיך געוואונדערט, וואָס ער לעבט, פילט גאַרנישט קיין שמערצן. ער האָט אויפגעעפנט זיינע אויגן און דערזען, אַז זיין האַנט מיטן ראָזיר-מעסערל איז אַ פינף צענטי-מעטער געבליבן שטיין, ווי אַ פאַרגליווערטע פאַר זיינע אַדערן און זיי נישט אָנגערירט.

— גאָט, איך קאָן נישט, איך קאָן נישט, — האָט ער
אַ פאַרצווייפלטער אויסגעשריגן און דאָן האָט ער זיך אָנגעהויבן
צו זידלען:

— וואָס פאַר אַ געמיינער פּחדן איך בין! גאָט, ווען זיי
וואָלטן געוואוסט, ווי שווער און פּחדניש עס איז מיר דאָס
אָנגעקומען, וואָלטן זיי דאָך מיך פאַראַכטעט. פאַרוואָס קאָן
איך נישט?

און שוין נישט צוליב קיין אַנדערער זאַך, נאָר זיך אליין
צו באַשטראַפֿן, בלויו צוליב זיין געמיינער פּחדנותקייט, האָט
ער נאָכאַמאָל געפּרוּאוּט.

די האַנט מיטן ראַזיר-מעסערל איז אָבער געבליבן שטיין
ביים אָנהייב, פשוט, ווי די האַנט וואָלט אים געווען ווידער-
געשפּראַכן, און אָפּגעזאָגט צו דיגען זיין ווילן.

— איך קאָן נישט! פשוט איך קאָן נישט! — ער האָט
פאַרצווייפלט, מיט פעס דאָס מעסער געגעבן אַ וואָרף פון זיינע
הענט און אויסגעשריגן: — אַ, נידערטרעכטיגער פּחדן!

ער האָט אָנגעהויבן צו לויפן איבער דער שטוב אַרויף
און אַראָפּ אַ פאַרצווייפלטער, און געזוכט אין זיין געדאַנק
אַ רעטונג, אַ שטרוי, אָן וועלכער ער זאָל זיך אָנכאַפֿן: — נישט
לעבן קאָנען און נישט שטאַרבן קאָנען. גאָט, ווי שרעקלעך!

זיין געדאַנק האָט שנעל געאַרבעט, ווי וועלנדיג וועבן
פאַר אים אַ פּלאַכטע, אויף וועלכער עס זאָל ווערן אונטערגע-
האַלטן זיין פּאַלנדיג לייב.

— אַז איך קאָן נישט שטאַרבן, הייסט עס, אַז איך בין
נאָך נישט רייף צום טויט. הייסט עס, די נאַטור לאָזט מיך
נישט, מיין אייגענער גורל לאָזט מיך נישט.

— אָבער איך בין דאָך אַ נידערטרעכטיגער מענטש. איך
באָדאַרף דאָך נישט לעבן, איך טאָר נישט לעבן. איך טאָר
נישט. מען דערוואַרט עס פון מיר, מיין גורל אליין דערוואַרט-
עס פון מיר.

— זי דערווארט דאך דאס פון מיר. מאַרגן אינדערפרי,
די ערשטע זאך דערווארט זי צו הערן די נייעס.

אַ גרויסער כעס האָט זיך אָנגעצונדן אין אים איבער זיך
אַליין.

ער איז זיך פאַרגעקומען, ווי אַ קרעציגער.
— איך וועל שלעפּן מיין שמוציגן קערפּער מיט געוואַלט
אין גרוב אַריין.

ער האָט זיך איינגעבויגן, ווידער גענומען דאָס ראַזיר-
מעסער אין האַנט אַריין.

נאָר אינדעם האָט דער טעלעפּאָן אויף זיין טיש
פּלוצלינג אָנגעהויבן אויסטערליש הויך, ווי עס האָט זיך זאכאַ-
רין אויסגעוויזן, צו קלינגען.

— צו אַלדי טיילאָנים! געפונען אַ צייט! — האָט ער
אויפגעצייטערט. ער האָט נישט אַכט געלייגט אויפן קלינגען
פון טעלעפּאָן און ווייטער געפרואווט אויפהייבן דאָס מעסער
פון דר'ערד.

אַבער דער טעלעפּאָן האָט דענערווירט קלינגענדיג, און
נישט געגעבן קיין מנוחה...

זיינע קניען האָבן זיך געפילט אונטערגעשניטן, און זיין
האַנט האָט געציטערט.

עס איז געווען אַלגאָ מיכאַילאָוואַס שטימע אין
רערל:

— זאכאַריושקא! זאכאַריושקא! איר זענט עס? גאָט צו
דאַנקען! גאָט צו דאַנקען! איך ווייס נישט, פאַרוואָס איך צי-
טער? איך האָב מורא. דאָס האַרץ שרעקט מיך וועגן אייך.
געדענקט אָן גאָט, טוט נישט קיין נאַרישקייט! אין גאָטס נאָ-
מען! עס וועט זיך אַלץ דערקלערן!

עס איז געווען אַלגאָ מיכאַילאָוואַס פאַרשעמטע, ציטער-
דיגע שטימע, וואָס האָט זיך געבעטן דורכן טעלעפּאָן:

— פאַרוואָס שווייגט איר? זאָגט מיר צו, ווען נישט קום
איך צולויפן צו אייך. איך ציטער אינגאַנצן.

-
- איך זאָג אייך צו, - האָט זאכאַרי אַ שטאַמלדיגער
און פאַרשעמטער אָפגענוטפערט.
 - אַ גוטע נאַכט.
 - אַ גוטע נאַכט, - האָט זאכאַרי נאָך געשטאַמלט.

קאפיטל 9

ווייסע רויזן

דער מענטש איז נאך אלעמען צו זיין הויט דער נאך-
ענטסטער, צו זיך אליין - דער נאקעטסטער. דער לעבנס-ווילן
אין מענטשן האלט יעדן אויגנבליק אין שפיגען בריקן איבער
אָפּגרויטן - דעם נויטיגן שפּאַן פאַרן מענטשנס גאַנג.
אויפגעהויבן זיך אויפן צווייטן טאָג נאָך אַ לאַנגן און
שווערן שלאָף, האָט מירקין געפונען אַ באַרעכטיגונג פאַר זיין
טאָג לעבן. זיין לעבנס-ווילן האָט שוין געהאַט באַפוילן זיין
געדאַנקען-מאַשין פאַר אים דאָס אויסצואַרבעטן.
- נו, בין איך אַ פּחדן. אין וואָס איז? - האָט ער צו
זיך געזאָגט. - וואָס איז פּחדנות? פּחדנות איז אַ זעלבסטדערהאַל-
טונגס-געפיל, וואָס די נאַטור האָט איינגעפלאַנצט אין מענטשן.
פּונקט אַזוי ווי זי האָט אַריינגעוואָרפן אין זיינע גלידער אַריין
אַ ברענענדיגע תּאוּוה, וואָס אָן איר וואָלט אוממעגלעך געווען
אונזער פּאַרטעציונג, אַזוי האָט זי אין אונז אַריינגעגעבן דאָס
געפיל פון מורא און פּחדנות, כדי מיר זאָלן נישט אַוועקוואַרפן
דאָס לעבן. פּונקט אַזוי ווי דער עגאָאיזם איז אַ טרייב-קראַפט
פאַר אונזערע שטרעבונגען, אַזוי איז פּחדנות אַן אויפהאַלטונגס-
געפיל, אין וועלכן מיר נויטיגן זיך פאַר אונזער לעבן.
אין די טיפענישן האָט ער געהאַט אַ באַוואוסטזיין, געגן

וועלכן ער האָט זיך נישט געקאָנט ווערן, אַז דאָס באַשאַפֿט
 ער אַליין פֿון זיין נידערטרעכטיגער טאַט פֿון נעכטן — אַ טוי-
 גענד. אָבער אַ תּירוץ איז עס געווען איבערצולעבן דעם טאַג.
 דאָס פּחדנות איז אַ געפּיל נישט פֿון אַ קראַנקן, נאָר פֿאַרקערט,
 דווקא פֿון אַ געזונטן מענטש. עס איז אַ פּועל-יוצא פֿון אַ
 אַ שטאַרקן לעבנס-שטראָם, וואָס לאָזט נישט ריזיקירן מיט זיך
 אַליין. דווקא שוואַכע, לעבנס-מידע נאַטורן באַווייזן אַרויס
 גבורות און אָפּפּערוויליקייט. געזונטע און שטאַרקע נאַטורן היטן
 אָפּ ווי אַן אויג אין קאָפּ זייערע לעבנס.

— יאָ, נאָך אלעם האָב איך באַזיגט דעם טויט, —
 האָט ער זיך געזאָגט נישט אָן שטאַלץ, — באַזיגט דעם טויט,
 נאָך וואָס? פֿאַרוואָס, פֿאַר אַ לעבן?

ער האָט זיך אַוועקגעזעצט ביי זיין שרייב-טיש, אונטער-
 שפּאַנדדיג זיין קאָפּ מיט ביידע אַרעמס. עס האָט זיך אים
 נישט געגלוסט אַנצוטון. נאָך וואָס? צו וואָס גיין אין גאָט
 מענטשן זען? ווי אַזוי וועט ער קוקן אין די אויגן אַריין ניש-
 נאָטשקען? און טיוונט מאָל נאָך שרעקלעכער, — ווי אַזוי וועט
 ער זיך באַגעגענען מיט איר, מיט אַלאַג מיכאַילאָוונען?

אַ פֿאַרצווייפּלטער יאוש, צוזאַמען מיט אַן אומדערגרייכ-
 באַרער בענקשאַפֿט האָט אים איצט אינגאַנצן באַהערשט. אויף
 די ראַנדן פֿון זיין מויל איז איבערגעבליבן אַ ביטערקייט, אַן
 איבערגעזעטיגטקייט, אין האַרץ האָט געהערשט אַ פּוסטקייט פֿון
 זעלבסטאומצופּרידנקייט. ער האָט זיך געפּילט ווי איינער וואָס
 טראָגט אין זיין קערפּער אַ סם, וועלכער איז ראוי יעדן אויגן-
 בליק צו ווירקן ערגער; ער האָט זיך געפּילט ווי אַ קראַנקער
 מיט אַן אַנשטעקנדער קראַנקהייט. און מיט דער קראַנקהייט
 וועט ער גיין צו מענטשן? מיט זיין קראַנק לייב וועט ער זיך
 אַנרירן אָן ניגאָטשקען? ער וועט זי אַנשטעקן מיט זיין קראַנק-
 הייט, זיין אויגן ווייב, זיינע נייגעבוירענע קינדער.

— גאָט מיינער, שטאַרבן קאָן איך נישט, און ווי אַזוי
 וועל איך לעבן? ווי אַזוי וועט אויסקוקן מיינ לעבן מיט דעם
 אייביגן יאָך פֿון אַ לאַסטיגער זינד?

ווי אַ געבונדענער האָט ער זיך געוואָרפן און נישט גע-
קאָנט אַרויסקריגן זיך פון דער שרעק, מיט וועלכער ער איז
געווען געפענטעט. „עס וועט נישט זיין דאָס לעבן, עס וועט
נישט זיין דאָס לעבן“, – האָט ער געהאַלטן אין איין איבער-
חזון צו זיך די זינלאָזע ווערטער, כאָטש ער האָט נישט ריכ-
טיג פאַרשטאַנען ווי אַזוי, דורך וואָס ער וועט עס פאַרמיידן.
– עס קאָן נישט זיין, עס טאָר נישט זיין, – האָט ער
געוואָלט פאַרשטאַרקן זיין באַשלוס. אָבער עס האָט דאָן נישט
געהאַלפן קלאָר צו מאַכן דעם וועג.

אינדעם האָט זיך זיין טיר אויפגעעפנט נאָך אַ קלאַפּ,
און זיין דינסט האָט אים אַריינגעבראַכט אַ קליינעם בוקעט
רויזן, איינגעוויקלט אין קלעק-פאַפיר.

– ערשט געבראַכט פון שטאָט, אַ שטאַט-שליח. קיין
קארטע נישט געווען.

זאַכאַרי האָט אויפגעעפנט דאָס פאַפיר און געפונען אין
זיין האַנט דריי ווייסע רויזן פון אַן אומבאַפֿלעקטער ווייסקייט.
די טוי-טראַפנס פון אַרויסגעשפריצטן וואַסער זענען ווי טרערן
געהאַנגען אויף די רויזן-אויגן-בלעטלעך.

– פון וועמען?

– נישט געזאָגט.

– וואו איז ער? – לאָזט זיך ואַכאַרי לויפן צו דער

טיר.

– אַוועק, געווען באַצאָלט פאַרן שליחות.
זאַכאַרי האָט געהאַלטן די בלומען, ווי אַ זינדיגער מענטש
אַ ספר-תורה; מורא געהאַט זיך צוצורירן צו זיי: ער האָט גע-
וואוסט, פון וועמען זיי קומען.

אַ גלויסטונג האָט אים אָנגענומען צו באַרירן די אומשויל-
דיגע פייכטע רויזן מיט זיינע אייגענע הענט, ווי ער וואָלט
זיך געוואָלט דורך זיי רייניגן – נישט געוואָגט.

– נעם, שטעל עס אין וואַסער, – זאָגט ער צו דער
דינסט און כאַפט באַלט צוריק, – ניין, איך וועל זיך שוין
דערמיט אַליין אָפגעבן. קאָנסט גיין צו דיין אַרבעט.

זאכארי האָט זיך אַרומגעטראָגן מיט די רויזן און נישט געוואוסט, וואָס מיט זיי צו טון... ער האָט געהאַט דאָס געפיל, ווי ער איז קרעציג און עס האָט זיך אָנגערירט אָן אים אַ פינגער פון אַ ריינעם. אַ ציטער איז דורכגעגאַנגען דורך זיינע גלידער און געלעבן, אַ ציטער, וואָס האָט גערייניגט, געלייטערט און געהיילט.

דער טעלעפאָן האָט געקלונגען.

באַשטימט נישט צוצוגיין. געוואוסט, ווער עס שטייט ביי דער צווייטער זייט דראָט, אַזוי ווי מען קאָן דורך דעם טעלעפאָן נישט בלויז הערן, נאָר אויך זען. נאָר דער טעלעפאָן האָט געמאַנט און געטריבן צוצוגיין, כאָטש מיט אונטערגע-שניטענע פיס און אַ בלוטלאָז פנים.

איר שטימע איז איצט געווען נישט ענערגיש, ווי נעכטן, נאָר ציטערדיג. ער האָט דערפילט אין איר שטימע דאָס קלאָפן פון איר האַרץ און געזען, ווי זי פאַרשליסט אירע אויגן מיט אירע אויגן-הערלעך. קלאָר אָבער האָט ער דורכן טעלעפאָן גע-זען אירע אַראָפגעבויגענע שוואַרצע ברעמען.

— דאָס זענט איר, זאכארי גאָוורילאָוויטש? גאָט צו דאַן-קען. קומט, איך בעט אייך, קומט, ווי שטענדיג, ווי עס וואָלט גאָרנישט געווען. ניין, קומט גלייך, זאָפאָרט; איך מוז אייך זען.

— ווי אַזוי קאָן איך?

— ווי אַזוי קאָן איך? און איך בין דאָך בלויז אַ פרוי. פאַרוואָס זאָל איך טראָגן דעם גאַנצן יאָך אַליין?

— אַלאָ גאָט מיכאָילאָוונאַ, דאָס האָט איר מיר געשיקט רויזן און ווייסע?

— יאָ, דאָס האָב איך אייך געשיקט רויזן און ווייסע, — האָט איר שטימע צוריקגעקריגן איר פעסטקייט.

זאכארי איז שטיל געבליבן.

— זאכארי, קומט דעם אויגנבליק, איך האָב אַ גאַנצע נאַכט געבאָדן זיך אין אַנגסטן; קומט, זייט שטאַרק, זייט גובר

אלץ. קומט, איר מוזט, אז נישט - גאָט ווייסט, וואָס איך וועל טון.

זאכאָרי האָט געשוויגן.

- פאַרוואָס שווייגט איר? פאַרוואָס פייניקסטו מיך אזוי, - איז זי איבערגעגאַנגען אויף „דו“. - איך בין דאָך אין אלעם שולדיג. איך, איך, איך! - האָט זי כמעט געשריגן דורכן טעלעפאָן, און מען האָט געהערט, ווי איר האַרץ ליגט אין רערל פון טעלעפאָן.

- איך קום, איך קום, איך קום די מינוט! -- האָט זי אַפּגעגענטפערט.

- און גלייך אין מיין צימער. איך וואָרט אויף איך. ער האָט שנעל געמאַכט זיין טואַלעט, אויף גיך אויסגעטרונקען עפעס צו שטאַרקן זיך, און גענומען אַ דראַשקע און געהייסן זיך אייליג פאַרפירן אויף קאַזאַנסקאַיאַ צו אַלגאָ מי-כאַילאַוואַנס וואוינג.

זי האָט אים כמעט דערוואָרט ביי דער טיר פון איר צימער און האָט אויסגעשטרעקט צו אים אַ בלייכע האַנט פון איר לויזן, אַראָפּהענגענדן מאָרגן-ראַק, אין וועלכן זי האָט זיך געמונען. די האַנט איז געווען אויסערגעוויינלעך בלייך, ווי עס האָט זיך אים אויסגעוויזן. ער האָט געקוקט אויף איר פנים און ער האָט זי כמעט נישט דערקענט. אַ העלפט איז געוואָרן פון איר איבער איין נאַכט. איר פנים - בלוטלאָז, ווי עס וואָלט זי ווער געמוטשעט. דערביי אָבער האָט איר פנים אין דער בלייכקייט אויסגעזען נאָך פיל איידעלער און צוציענדיגער. אַ דערוואָרבענע דערפאַרונג, ביז איצט נישט באַקאַנט, האָט גע-לאָזט אַ צייכן אויף איר, ווי דאָס פנים פון אַ בלייכער פּלה „צומאַרגנס“. אַלגאָ מיכאַילאַוואַנס האָט אים געקוקט אין די אויגן אַריין מיט אַזאַ פרייען, נאַענטן בליק, אז זאכאָרי האָט מיט איינמאָל דערפילט דורך דעם בליק די גאַנצע נאַענטקייט, וואָס האָט זיך איינגעוועבט צווישן זיי.

- איך ווייס פון אלעם, זאכאָרי; איך ווייס, וואָס איר האָט געטראַכט די נאַכט, וואָס איר האָט איבערגעלעבט. איך

ווייס אלץ. איך האָב זיך געפייניגט אין שרעק מיט אייך צו-
זאַמען. זעט, מיין האַרץ האָט נאָך נישט אויפגעהערט צו קלאַפן. —
זי האָט צוגעפירט זיין האַנט צו דעם זיידנס פון איר שלאָף-
ראַק. — אַזוי אַ גאַנצע נאַכט, אַ גאַנצע נאַכט, ביז איך האָב
אייך דערלעבט צו זען מיט מיינע אייגענע אויגן, גאָט צו דאַן-
קען!

— פאַרוואָס האָט איר זיך געשראַקן? — האָט זאָכאַרי
געזאָגט און אויסגעמיטן איר בליק.

— איך ווייס נישט. מיין האַרץ האָט מיר עפעס נישט
גוטס געזאָגט. און איך האָב גאָט געבעטן פאַר אייך. איר זענט
דאָך גאַרנישט שולדיג. איר זענט דאָך אַ קינד, אַ ריין, אומ-
שולדיג קינד. איך, איך, איך! — האָט זי זיך געקלאַפט אין
האַרץ, און איז דערביי רויט געוואָרן, ווי אַ פּלה-מיידל.

— אַלגע! — האָט זאָכאַרי אויסגעשריגן, — וואָס טוט
איר? איך בין דאָך אַ נידערטרעכטיגער מענטש; איך טאָר דאָך
נישט לעבן, און אַ פּחדן אויך, וואָס האָט נישט גענוג מוט גע-
האַט צו זיין געמיין לעבן אָן ענדע צו מאַכן!

— ניין, ניין, — פאַרשטעלט זי אים דאָס מויל מיט איר
האַנט, — דו ביסט אָן אומשולדיגער, אַ ריינער; דו ביסט דאָך
אַ קינד, אַ פאַרוואָרלאָזט קינד, וואָס איך האָב גענומען צו מיר,
איך בין אין אַלעם שולדיג. דאָס האָב איך אַלצדינג געטון;
איך, איך אַליין, פּדי דין געזונט צו מאַכן, פּדי דין אויסצו-
היילן. און איצט ביסטו געזונט און געלייטערט און אויסגעהיילט.
און איך שעם זיך נישט, וואָס איך האָב עס געטון. ניין, איך
שעם זיך נישט. יעדע איינע וואָלט עס געטון. איך האָב געזען,
ווי דו האָסט זיך געמוטשעט... און נישט געקאָנט, — לייגט זי
צו די לעצטע ווערטער פאַרשעמט און פאַרשמאַכט.

זאָכאַרי האָט פאַרביסן זיינע ליפּן און האָט זיך נישט
געקאָנט העלפן, אַז זיינע טרערן זאָלן נישט אַרויסשפּריצן אויף
זיינע אויגן-ראַמען.

— און איצט מוז אַלץ פאַרגעסן ווערן, אַראָפּזינקען אין
דער נאַכט אַריין, אויסגעלאָשן ווערן אויף שטענדיג, אויף

שטענדיג אין געדאנק, אין זפרון - אין אלע חושים. גארנישט טאָר דערפון איבערבלייבן, אלץ מוז פאָרגעסן ווערן, אזוי ווי עס וואָלט מיט דיין אייגענער געבוירענער מוטער געשעצן, - לייגט זי צו אין אַ סודותדיגער שטילקייט.

זאָכאָרי שטייט אין שווייגן, און די גרימאָסע פון טרו-קענעם געוויין שניידט, פאָרקרימט זיין אויבערשטע ליים.

- זאָסט עס מיר צו?

- יאָ! - זאָגט זאָכאָרי אין צושאָקלן מיטן קאָפּ.

- פאָרן גליק פון אונזער משפּחה, - לייגט זי צו.

- יאָ, - ענטפערט אָפּ זאָכאָרי.

זי האָט גענומען זיין קאָפּ און ווידער צוגעבויגן; אַוועק-ליינדיג אים אויף איר ברוסט, פאָרמאָכט זי די אויגן און שטייט אזוי אַ וויללע. דאָן זאָגט זי ווי צו זיך:

- ווער וועט מיך משפּטן דערפאָר, וואָס איך האָב געטון פאָר מיין קראַנק קינד?

און דאָן קושט זי אים מוטערלעך אויפן שטערן און ווישט זיך די אויגן מיט איר געהאָפּטן טיכל.

זאָכאָרי האָלט זי אין איין אַנקוקן, ווי אַ שטומע חיה, וואָס קאָן נישט רעדן.

- נו, און איצט גיי אַריין צו נינאָטשקען; זי איז זייער טרויעריג, פאָרענטפער זיך, פאָרוואָס דו ביסט נעכטן צו זיי נישט אַרויסגעקומען. זאָג, וואָס דו קענסט, לייקן, פאָר דעם גליק פון אונזער משפּחה.

- אַלגאָ מיכאָילאָוונאָ, נישט איצט, נישט איצט.

- דו מוזט. אלץ מוז אָפּגעווישט ווערן מיטאַמאָל, ווי עס וואָלט גארנישט געווען. (דאָן איז זי שטייף געוואָרן, אויס-געצויגן זיך אין איר גאַנצער לענג און האָט געזאָגט מיט אַ זיכערן, פעסטן טאָן, קוקנדיג אים גלייך אין די אויגן אַריין, אזוי ווי זי וואָלט געוואָלט מיט דעם וואָרט אלץ אָפּמעקן:) - זאָכאָרי גאָרילאָוויטש, צווישן אונז איז גארנישט געווען. פאָרשטאנצו?

— גאַרנישט געווען, — האָט זאָכאַרי אָפּגעענטווערט אין דער שטיל.

זי האָט אים אָנגענומען ביי דער האַנט, און צוגעפירט צו דער טיר פון איר צימער און צוגעלייגט שוין מיט אַ זי-כערדיג מוטער-פריינטלעך שמייכעלע:

— זאָכאַרי גאַורילאָוויטש, נינאַטשקאַ וואָרט אויף אייך, — און זי האָט אים געוויזן אויף דער טיר פון קאָרידאָר. זאָכאַרי האָט זיך פאַרבייגן פאַר איר טיפער, ווי אַן אַנדערשמאַץ, און פאַרלאָזט איר צימער, און אונטער איר באַפעל איז ער גע-גאַנגען אויספירן איר געבאָט.

אַלס מיכאַילאָוונאַ איז געבליבן שטיין, ווען זאָכאַרי האָט זי פאַרלאָזט אין דער טיר, וואו זי האָט אים באַגלייט, האָט פאַרזשמורעט אירע אויגן און איז געשטאַנען אַזוי אַ ווילדע אין נאַקלערן.

דאָן האָט זי זיך אויפגעוועקט און איז צוריקגעגאַנגען מיט דער גאַנצער רואיגקייט פון איר מוטערלעכקייט צו איר טעגלעכער באַשעפטיגונג.

געביטן זיך מיט די ראָלן

דערמוטיגט דורך אַלגאָ מיכאָילאָוונאַס ווערטער, האָט זאָ-
 כאַרי אָנגעקלאַפט אין דער טיר פון זיין פּלהס שטויב.
 — נינאָ סאַלאַמאַנאָוונאַ — מען קאָן צו אייך?
 — דאָס זענט איר? — וואונדערט זי זיך, ווען זי דער-
 זעט אים — און שווייגט.

ער האָט זי געפונען נאָך אין איר מאָרגן-קלייד, כאַטש
 עס איז שוין געווען נאָך האַלבן טאָג — אין אירע פיזשאַמעס,
 אין איר אויסגעהאַפטענעם יאַפּאַנעזישן שלאָף-ראַק, אירע האָר
 צעוואָרפן אין טויזנטער קליינע קוואַלן לאַקן. אירע אויגן זע-
 בען געווען רויט — ווי עס האָט זיך אויסגעדאַכט זאַכאַרין —
 פון וויינען. זי האָט זיך אַפילו נישט געמיט צו באַהאַלטן זיי
 פון אים. איר פנים איז נישט געווען געפודערט, און האָט
 איצט געהאַט די גאַנצע פרישקייט פון איר יונגער הויט, כאַטש
 זי איז געווען אויסערגעוויינלעך בלייך. זי איז געזעסן אין
 אירע אַריענטאַלישע מאָרגן-שטעקשיך אונטער זיך, ווי אַן אַר-
 יענטאַלישע פרינצעסין, אָנגעשפּאַרט איר שוואַרצן קאַפּ האָר
 אויף די איידעלע געל-העלע פעלדער פון בוכאַרישן דיִוואַן,
 וואָס איז געהאַנגען פאַר איר קאַנאַפע, און האָט גערויכערט
 גערוועאיש, פאַרצוקט אַ ציגאַרעט פון אַ לאַנגן ציגאַרן-שפיץ.

אין זאכאָריס אויגן האָט זי אויסגעזען באַנייט. קיינמאָל האָט ער זי נישט געזען אָזאָ ערנסטע און פאַרטראַכטע, און איר בלייך געזיכט האָט מיטאַמאָל זיין האַרץ פאַרקלעמט.

— נינאָ סאָלאָמאָנאָוואָ — איך בין געקומען אייך איי-בערבעטן פאַר דער נעכטיגער פאַרנאַכלעסיקייט. — איך האָב זיך פאַרבלאָנדזשעט אין די גאַסן און נישט געוואוסט, אָז איר וואָרט אויף מיר, — האָט ער געזאָגט, וואונדערנדיג זיך איבער דעם, וואָס ער האָט אַזוי לייכט געפונען לִשׁוֹן.

— אָ, איבער דעם, נישט באַדאַרפט זיך מיין אַזוי פריי. מיר האָבן זייער גוט די צייט פאַרבראַכט מיט אייער פאַ-פאַטשקען.

זיי האָבן ביידע געשוויגן אַ וויילע.

נינאָ האָט זיך פֿלוצלינג אויפגעהויבן פון איר דיוואַן און בערוועאיש זיך איבער איר צימער אַרויף און אַראָפּ געדרייט, ווי עפעס רעדנדיג צו זיך.

— באַדויער פון גאַנצן האַרצן — וואָס פאַרזוימט די גע-לעגנהייט, — לייגט ער צו, נישט וויסנדיג, וואָס ער רעדט.

— און וואו האָט איר די צייט פאַרבראַכט דעם ערשטן פריינגסטאָג?

— אָ, פאַרשידן, — שטאַמלט ער פאַר זיך.

נינאָ האָט זיך פֿלוצלינג אָפגעשטעלט נעבן אים און און געקוקט אים אין פנים אַריין.

— זייט זיך מודה — דאָס האָט אייך מאַמאַטשקאַ גע-שיקט צו מיר. — פון אייער אייגענעם ווילן — וואָלט איר דאָך נישט געקומען, — און ווי רעדנדיג צו זיך אַליין, לייגט זי צו:

— אָבער דאָס קאָן דאָך נישט ווייטער אַזוי אָנגיין? — עס מוז דאָך איינמאָל פאַר אַלע מאָל אַ סוף נעמען.

— דאָסמאָל מאַכט איר אַ טעות. דאָסמאָל בין איך געקומען פון מיין אייגענעם ווילן, פון מיין אייגענעם געדאַנק, — האָט ער געזאָגט, און זיין שטימע האָט געקלונגען אויפריכטיג. נינאָטשקאַס פנים האָט זיך מיטאַמאָל געענדערט. אַג-

שטאָט די קאָלטקייט, די ביטערקייט, די פרעמדקייט, וואָס האָט ביז איצט אויסגעדריקט איר מינע - איז איר פנים וואָ-רים געוואָרן און ליידנדיג. אירע באַקן האָבן זיך צוזאַמענגעצויגן, ווי צו אַ פייף. זי האָט זיך געשטאַרקט אויסצומיידן די גרימאַסע פון צער, וואָס האָט זיך געשניטן אויף איר וויי-כער לייף און לאַנגער גאַמבע. עס איז איר נישט געלונגען. זי האָט זיך פאַרמישט, ווי זי וואָלט אַ טרער אַראָפּגעשלונגען און זי איז איר שטעקן געבליבן אין האַלז. אירע אויגן האָבן געהאַט אין זיך דעם חלב-גלאַנץ פון וויינען - דערביי אָבער האָבן זיי געשמייכלט.

זי האָט זיך ווידער אָפּגעשטעלט נעבן אים, און ווידער געקוקט אים אין פנים אַריין. דאָסמאָל נישט פאַרשנדיג, נאָר באַהאַרציגט און בעטנדיג, און זי האָט זיך אָנגערופן מיט אַ צע-בראַכענער שטימע:

- זאַכאַרי גאַורילאָוויטש, וואָס האָב איך אייך געטון אַזעלכעס? פאַרוואָס האַלט איר מיך אין איין שטראָפן?
זאַכאַרי האָט געשמייכלט נאָריש.

- איך אייך שטראָפן? - וואָס רעדט איר זיך איין?
- יאָ, זאַכאַרי גאַורילאָוויטש... יאָ, יאָ, איר גייט אַרום, ווי גאָט אַליין וואָלט אייער ריכטיגער פאַטער געווען, און ער האָט אייך געשיקט איבער דער ערד, איבער די מענטשן אַ שופט צו זיין. וואָס משפט איר מיך? וואָס האַלט איר אין איין האַלטן די וואָגשאַל איבער מיין קאָפּ? געוויס, געוויס בין איך זינדיג. געוויס. - נו, איז וואָס? צו אייך און צו מאַמאַטש-קען קאָן זיך קיינער נישט גלייכן. איך בין שוין אַזאַ נאַטור. און לאַמיר אייך זאָגן גאַנץ אָפּ, ווען איר האָט אַזאַ מיינונג וועגן מיר, ווען איר האַלט מיך אין איין וועגן - אין איין טראַכטן איבער מיר - פאַרוואָס מיידט איר מיך נישט אויס? - עס קומט דאָך אויס, ווי איר וואָלט זיך געווען געפריידט אויף דעם, וואָס איך קאָן נישט צוקומען צו אייער הויך. איך ווייס נישט, צי אַלע ריינע מענטשן האַנדלען אַזוי ווי איר, צי אַלע ריינע מענטשן קוקן אַזוי אויף די אַנדערע, מיט אַזעלכע אויגן

ווי איר... אויב אַזוי - וויל איך נישט זיין קיין ריינער מענטש,
 בין איך שוין צופרידן, אַז איך בין אַזעלכע, ווי איך בין -
 און איך וועל באַלט אין גיהנום קומען.

זי האָט גערעדט פלינק, מיט פייער, מיט אויפֿרעגונג,
 מיט ביטערקייט. - אירע האָר האָבן זיך צעוואָרפֿן דערביי, און
 עס האָט זיך אַנטדעקט אַ קלאַפּע פֿון איר מאָרגן-ראַק און
 אַרויסגעוויזן די רונדיקייט פֿון איר ברוינער נאַקעטער פֿלייצע.
 מירקין איז געשטאַנען אין מיטן שטוב און געלאָזט פֿאַרן
 איבער זיין קאַפּ אירע ווערטער, ווי שטיינער - ביז זי האָט
 זיך איינגעשטילט. דאַן האָט ער זיך אָנגערופֿן רואיג, ווי פֿלעג-
 מאַטיש אַ ביסל, נישט אויפהערנדיג נאַריש צו שמייכלען.

- דאָס איז אמת, איך האָב אייך געמשפּט. איך פֿאַר-
 לייקן דאָס נישט, נאָר ווייסט איר דען נישט, אַז אַלע וואָס
 טראָגן אַליין לאַסטן - זענען די ערשטע צו משפּטן אַנדערע?
 אַלע, וואָס זענען אַליין אָנגעלאָדן מיט זינד.

עס איז מער געווען דער טאָן, דער שטילער און ערנס-
 טער, ווי זיינע ווערטער, וואָס האָבן זי פֿאַרוואַנדערט. זי איז
 שוין איצט געזעסן צוריק אויף איר דיוואַן, און האָט אים אַ
 וויילע אָנגעקוקט פֿאַרשנדיג - דאַן איז זי מיטאַמאָל איבער-
 געגאַנגען אין אַ נערוועאיש לאַכן, אין אַן אומגאַטירלעכן.

- איר זינדיג? איר אַ שוואַרצע נשמה - וואָס פֿלאַפּלט
 איר, זאַכאַריושקאַ? איר זענט דאָך אַן אומשולדיג קעצל, וואָס
 האָלט זיך יעדע וויילע אין איבערוואַשן מיטן צינגל.

זאַכאַרי האָט איר צוריק אָפּגעענטפּערט מיט אַ פּרעכן
 שמייכליגן בליק.

- פֿון וואָנען ווייסט איר, וואָס ביי מיר טוט זיך?
 זי איז אַ וויילע ערנסט געבליבן, נישט אויפהערנדיג צו
 שמייכלען.

- יאָ, ווער קאָן וויסן? מען זאָגט, אַז שטילע וואַסערן
 גראָבן טיף. - נאָר אויב עס איז אַזוי, בין איך צופרידן.
 - יאָ, - ענטפּערט אָפּ זאַכאַרי, - איך האָב אָפּטמאָל
 גאַנגעקלערט נאָך אייערע ווערטער, וואָס איר פֿלעגט זאָגן וועגן

די גערעכטע. איר ווייסט, נינא סאָלאָמאָנאָוואָ, איך האָב זיך
איבערצייגט, אַז איר האָט רעכט. נישט שטענדיג זענען די גערעכטע
געלייטערטע.

זי איז דערשטוינט געבליבן.

— וואָס איז עס מיט אייך היינט? איר אין דער וואַלע
פון אַ מתווהדיגן! וואָרפט עס אַוועק, אַנישט בין איך אייך
גרייט צו גלויבן, — לאַכט זי. — איר, זאָכאַריושקאַ, אין דער
וואַלע! ניין, אַזוי בין איך אייך נישט געוואוינט צו זען, —
לאַכט זי הויך.

זאָכאַרי העלפט איר מיטלאָבן.

— נו, גענוג זיך געשלאָגן מיטן שטערן אין פּאָדלאָגע.
איך בין נישט קיין פּאַפּ, פאַר וועמען זיך מתווה צו זיין.
אַז איר האָט עפעס — באַחאַלט עס, עס וועט אייך בעסער
מאַכן. קומט בעסער דאָ אַהער צו מיר. וואָס שטייט איר
דאָרט אין מיטן שטוב, ווי אַ תשובה-טוענדיגער? קומט דאָ
אַהער, אַז איר זענט שוין געקומען. דערציילט מיר בעסער,
וואָס האָט איר נעכטן געטון אַ גאַנצן טאָג. מיר האָבן אייך
געזוכט. אין ערגעץ נישט געווען אייך אויסצוגעפינען. אַ שאַד!
געפאַרן זענען מיר מיט אייער פּאַפּאַטשקען אין „נאַוואַיאַ דע-
רעוואַיאַ“. אַך, ווי שוין עס איז געווען אַלץ אין דרויסן!
שטעלט אייך פאַר — די פעלדער הייבן שוין אָן צו גראָוּן,
נאָך ליגט דער שניי, און עס סטאַרטשען שוין אַרויס גרינע
קעפּלעך, און דאָס געזייעכץ קוקט שוין גריין אַרויס, און די
ערד איז שוין אַזאַ אָפענע, אַזאַ וואַרימע, אַזאַ פייכטע. אַך,
ווי גוט עס איז צו זיין אויפן לאַנד, ווען דער פּרילינג קומט.
איך האָב קיינמאָל נישט געוואוסט דערפון, אַז די נאַטור קאָן
אַזוי אַפּוואַשן און אויפפרישן. מיר האָבן זיך דאָך ביידע
געפילט, פּאַפּאַטשקאַ און איך, ווי נייגעבוירענע. איך האָב
גאַרנישט געוואוסט, אַז גבריאַל היימאַוויטש האָט אַזוי ליב
פעלדער און ביימער. ביי יעדן פּויער האָט ער זיך אָפּגע-
שטעלט און פּאַפּירט מיט אים אַ געשפרעך וועגן זריעה. אַך,
ווי עס רויצט זיך אויף די פעלדער, ווי דער מענטש אַרבעט.

דאָס גאַנצע דאָרף איז אויף דער ערד: די ווייבער, די קינדער, די מענער. און ווייסט איר, זאכאַריושקאַ, אַז מען קוקט זיך אַזוי צו, ווי דאָס אַלץ אַרבעט - ווערסטו פאַרשעמט פאַר דיין ליידיגניין. צום ערשטן מאל בין איך פאַרשעמט געוואָרן פאַר מיין לעבן. איך בין דאָך אייגנטלעך אַ פאַראַזיט, מיר אַלע זענען פאַראַזיטן. גוט אַזוי אויסצובאָדן זיך איינמאַל אין ווינט, אין פעלד - און זען אַרבעט. דו ווערסט גאָר אַ נייגעבוירענער. נישט אַנדערש, זאכאַריושקאַ, מיר מוזן יעדעס יאָר פאַרברענגען אַ שטיק צייט אויפן דאָרף. עס איז דאָך אַזוי ווי גאָט דינען - ווי אין אַ קלויסטער זיין. דער מענטש ווערט געלייטערט פון אַלע זיינע זינד דורך דעם אַנבליק פון רוען פעלד. ווייסט איר דורך וואָס? - דורך דער טרויעריקייט פון דער נאַטור. עס איז ווי די נאַקטע פעלדער, וואָלטן טרויעריג זיך געפריידט, געלייטערט זיך פון ווינטער. איר, זאכאַריושקאַ, וועט אפשר נישט פאַרשטיין, איר זענט סיי וויסטי שטענדיג אַ געוואַשענער, אַ געצוואַגענער. איך מיט אייער פאַטער האָבן דאָס פאַרשטאַנען. מיר, מענטשן פון שטאַטישן „קאַפּאַק“, וואָס מיר פרעגלען זיך דורכן יאָר אין רויך, אין פאַרפיום פון קאַפּאַרעטן, - מיר באַדאַרפן אַט דאָס לייטערנדיגע טרויעריגע פרייען זיך פון דער נאַטור.

זאכאַרי אַזוי געזעטן מיט צוגעמאַכטע אויגן, און צוגע-הערט זיך צו איר פריילעכער, קינדישער שטימע, וואָס האָט אָפּגעקלונגען, ווי איר שטימע וואָלט זיך דורכן נעכטיגן טאָג געווען געוואַשן אין די פרישע קוואַלן, אין די ווינטן, וועגן וועלכע זי האָט דערציילט. עס האָט גאָר אַנדערש געקלונגען. ער איז געזעסן מיט פאַרמאַכטע אויגן און אַריינגעקוקט אין זיך. און אַ וואונדערלעכע זאַך: קיין חרטה-געפיל האָט שוין מער נישט גענאָגט אין אים. ער האָט זיך געפילט ווי גע-לייטערט דורך אירע ווערטער.

- וועגן וואָס קלערט איר, זאכאַריושקאַ? - זאָגט זי אַדורכפירנדיג אירע פינגער צווישן זיינע האַר.

— איך קלער וועגן טרויעריגן פרייען זיך פון דער
נאטור, — זאגט ער פון זיך.

— יא, עס איז אזוי. איך ווייס נישט, פארוואס דער
נעכטיגער טאג האט אויף מיר א גרויסע ווירקונג געהאט. עס
איז דאך פלעכעלעך, עס איז אזוי ווי איך וואלט זיך פאר
וועמען מתווה געווען. א גאנצע נאכט בין איך געלעגן און
געקלערט וועגן זיך. איך פארשטיי אייך איצט, זאכארישקא —
איך פארשטיי אייער קוקן אויף-מיר, אייער משפטן מיך. יא,
איר האט רעכט: איך בין דאך געווען אזא מיאוסע, ווי אזוי
האט איר מיך געקאנט גערן האבן איר מיט אייער שיינקייט!
יא, איך זע זיך אינגאנצן איצט, — איך וויל זיך ענדערן,
זאכארישקא, אינגאנצן ענדערן. העלפט מיר צו ענדערן זיך, —
זאגט זי, און פאהאלט איר שווארצן קאפ אין זיין ברוסט, און
שטאמלט ארויס פון דארט: — איר זענט אזא ריינער, איך בין
אייך נישט ווערט...

זאכארי האט געשוויגן. אויף די ליפן איז געלעגן אַנגע-
גרייט א ווארט, א שרעקלעך ווארט, נאָר אַן אינערלעכער
אינסטינקט, פיל שטארקער פון אים, איז ווי אַמאָל געשטאַנען
איבער אים און געהאלטן וואָך — און פאַרמאַכט אים די
ליפן...

מיטאַמאָל נעמט זי אַוועק איר לאַכנדיג פנים און ווישט
זיך אָפּ מיט דער נאַקעטער האַנט די אַרויסגעשפּראַצטע טרערן
אויף דער שיין פון איר שמייכל.

— זייט מיר מוחל, זאכארישקא, איך בין אַ נאָר. איר
ווייסט, זאכארישקא, וואָס איך האָב פאַשטימט: גיין, נישט
לעבן ווי צוויי באַזונדערע מענטשן, און קיינער זאָל קיינמאָל
ביים אַנדערן גאַרנישט פרעגן. פון נעכטן אָן האָב איך אַנדערש
אַפגעמאַכט: צווישן אונז טאָר קיינמאָל קיין סדרות נישט זיין.
מיר וועלן לעבן איינער אין אַנדערנס לעבן. מיר וועלן גאָר
אַנדערש לעבן, ווי אַלע היינטיגע. מיר וועלן זיין אַלעמאָדישע.
דיכטיגער מאַן-און-ווייב. נישט אזוי, זאכארישקא —
זאכארי האט זעענדיג זיך געשמויילט.

- ווי איר ווילט.
- זאָגט מיר, וואָס האָט איר נעכטן געטון? איך וויל
עלץ וויסן.
- נעכטן, — קלערט ער אַ וויילע, ווי ער וואָלט זיך
וועלן דערמאָנען, — אַ, גאַרנישט באַזונדערס. אַרומגעשלייכט
זיך איבער די גאַסן, געזען, ווי דאָס איז שווימט איבער דער
„ניעוואַ“, דערנאָך צווישן פּסח-עולם אויף „ניעווסקי“. אין אַוונט
האַב איך פאַרבראַכט מיט אַלגאַ מיכאַילאָוונען.
- נינאָ האָט געוואָלט עפעס זאָגן, האָט זיך פאַרשעמט אַליין
טאַר זיך און פאַרשוויגן, נאָר מיט קיין אַנדער וואָרט האָט עס
זיך נישט געזאָגט איבערטוישן — איז אַריינגעטראַטן אַ הפּסקה
אין זייער שמועס, אַ הפּסקה, וואָס האָט ביידען דענערווירט.
נאָר קיינער פון זיי האָט נישט געוואוסט ווי די הפּסקה
אָועקצושאַפן.
- זי האָט אויסגעשטרעקט צו אים אירע גרויסע אויגן, און
אים אַנגעקוקט. זאַכאַרי האָט אַליין נישט געוואוסט, צי זי
זאַכט, אָדער זי וויינט.
- שליסלעך האָט זי געזאָגט מיט מיטלייד, איבערפירנדיג
אירע פינגער צווישן זיינע האָר:
- און פאַרוואָס זענט איר אַזוי בלייך, זאַכאַרישקאַ?
- זאַכאַרי האָט געשמייכלט:
- איך בין בלייך? — נישט געוואוסט דערפון.
- אויף דעם האָט זיך נינאָטשקאַ צעלאַכט.
- ווי סענטימענטאַל איך בין היינט. אַלץ דער נעכטיגער
פּרילינגס-טאַג שולדיג. עס איז אַזוי ווי מיר וואָלטן זיך גע-
טוישט מיט די ראָלן. אויף מיר האָט דער ערשטער פּרילינגס-
טאַג געווירקט סענטימענטאַל און אויף אייך עפעס אַנדערש.
- ווי אַנדערש? — פרעגט זאַכאַרי ניגיריג.
- כּווייס נישט. איר קומט מיר עפעס פאַר היינט אַזוי
פרעמד, אַזוי אַנדערש — איך דערקען אייך נישט. וואָס איז
דאָס געשעען מיט אייך נעכטן?

- ווי אַנדערש? - האַלט זאכאָרי אין איין איבערחורן זיין פראַגע.

- שווער צו זאָגן, - קוקט זי אים אָן באַפּרעמדט, - ווי עס וואָלט אייך ווער... קאָן נישט וויסן, מ'דאַרף פּרעגן מאַמאָטשקען, וואָס עס איז נעכטן געשעען מיט אייך. (און זי לויפט צו צו דער טיר און הייבט אָן צו רופּן):

- מאַמאָטשקא, מאַמאָטשקא, מען קאָן צו אייך?
- וואָס טוט איר? - שרייט אויס זאכאָרי מיט אָן אומ-
נאַטירלעכער שטימע.

נינאָטשקא ווערט בלייך, קוקט אים אָן פאַרוואַנדערט און זאָגט ווי פאַר זיך:

- זייט מוחל, נישט געוואוסט, אָו עס איז אַזוי ערנסט.
- וואָס ערנסט? - נאָר נאָך וואָס מאַמאָטשקען אינמיטן דרינען?

נינאָטשקא ווערט פאַרשעמט.
- זייט מוחל, איר זענט דאָך געוואוינט מיט מאַמאָטש-
קען. איר פאַרטרויט דאָך איר מער פּון מיר.
זאכאָרי האָט געשוויגן.

שפּעטער אין אַוונט האָט זיך אין אַלגע מיכאילאָוונאַס צימער געפונען גבריאל חיימאָוויטש. ער איז געקומען דורכ-
רעדן זיך מיט אַלגע מיכאילאָוונאַס איבער אַ משפּחה-ענין, וואָס איז נוגע דעם יונגן פאַר. ער האָט זיך אָנגערופּן צו אַלגע מי-
כאילאָוונאַס:

- אַלגע מיכאילאָוונאַס, איר ווייסט, וואָס איך האָב היינט געזאָגט מיין זון: יונגערמאַן, האָב איך אים געזאָגט, דו באַ-
דאַרפסט חתונה האָבן, וואָס פריער איז בעסער". און פּון דעם, ווי די יונגע מענטשן פירן זיך אויף, זע איך איין, אָו מען באַדאַרף נישט לאַנג פאַרציען. דענקט איר נישט אַזוי?

— יא, איך מײן, אז איר האָט רעכט, — זאָגט אַלגאָ מי-
כאַילאָונאַץ, און אַרױטלעכע שײן, ווי אַלעצטער בליאַסק פון
אַן אונטערגײענדיגער זון אויפן הימל, צינדט אָן אירע באַקן
און מײשט זיך באַלד אויס מיט דער אײדעלער וויסקײט פון
איר הױט.

קאפיטל 11

„וידער אויף דער קוואסנעצאוואס וואוינונג“

גבריאל היימאָוויטש האָט געלאָזט וויסן דעם זון, אז ער האָט געקריגן אַ ידיעה פון אַקומאָוון, אז דער עסק פונם יידישן סאַלדאַט, וואָס איז פאַרשיקט געוואָרן אין „אַרעסטאַנטסקע ראַטע“, ווייל ער האָט זיך אָפגעזאָגט צו עסן טרפהס, וועט פאַרגעבראַכט ווערן פאַרן צאַר אין „פעטערהאַף“. אין פאַרלוף פון די נאַענטסטע טעג, דער עסק וועט צוגעשיקט ווערן דעם צאַר דוהך אַקומאָוון (וועלכער ווערט צום ערשטן מאל צוגעלאָזן אין הויף), די גאַנצע זאַך, וועלכע איז עפעס באַקאַנט געוואָרן אין די הויפּישע קהיילן אויך דורך אַנדערע אומבאַוואוסטע קוועלן, גבריאל היימאָוויטש האָט נישט געוואוסט פון דער „קוואַס-נעצאוואַס אינסטיטוט“, האָט געמאַכט אַ רושם אין די אָפּיציע-לעך קהיילן, און עס זענען דאָ אַלע אויסזיכטן אויף דערפאַלג.

און זאַצט מיין יינגל, קאַנסטו-אָוועקגיין, צו אַדיין יעדנעם פון דעם פּוילישען פּראָוויניץ, וואָס זי הייסט דאַהמ, און איר לאָזן וויסן דערפון, זאָל זי בעטן, אז עס זאָל אָפ-לויפן גוט. יעדעס וואָס זי זאָגט, וועט זיך אַרומ-קירקן, וועלכער איז די לעצטע וואָכן געווען אַזוי פאַר-נומען מיט זיך אַליין, האָט אינגאַנצן געהאַט פאַרנאַכלעסיגט.

זיין פראָפעסיאָנעלע באַשעפטיגונג, אין איז נישט מער געווען באַהאַונט, וואָס עס טוט זיך ביים באַרימטן אַדוואָקאַט. זייט ער האָט דאָס פאַריגע מאָל באַזוכט דאָס הויז פון דער „קוואַס-נעצאַוואָ“ – איז ער מער נישט דאָרט געווען. היינט, נאָך דעם פּאַטערס ידיעה, האָט ער זיך געקליבן אַהינצוגיין, כדי צו ברענגען פּערזענלעך די בשורה צו דער יידענע, מיט וועלכער ער האָט זיך אין אָנהייב געהאַט אַזוי אינטע-רעסירט.

ביי דער „קוואַסנעצאַווען“ אויף קוואַרטיר האָט ער כמעט נאָך געפונען אַלע איינוואוינער, ווי פריער. די עסקים פון די באַשולדיגטע האָבן זיך זייער לאַנגזאַם באַוואויגן, געוואַנדלט פון איין פּאַלאַטע צו דער אַנדערער – און עס איז אַפּטמאָל אויסגעקומען די פאַראינטערעסירטע פּערזאָנען צו זיצן חדשים-לאַנג אין פעטערבורג, ביז זיי האָבן זיך דערשלאָגן צו עפעס אַ רעזולטאַט, אָדער אַפילו אַן אויפקלערונג אין זייערע עסקים.

אויף דער קוואַרטיר ביי דער „קוואַסנעצאַווען“ האָט זיך אויך נאָך אַלץ געפונען פרוי הורוויץ פון וואַרשע. די אי-בערזעצונג פון איר זונס נאָטיצן איז שוין אַפילו צוריקגעקומען פון פּראָפעסאָר, און זי האָט זיך געפונען ביי דער זשאַג-דאַרמערע, אָבער צו קיין רעזולטאַט האָט עס נישט געפירט. מען האָט אַפילו נישט געוואוסט, ווען דאָס געריכט וועט פאַר-קומען. נאָר מען האָט נאָך קיינעם נישט צויגעלאָזט צו אים, פשוט דערפאַר, ווייל מען האָט נישט געוואוסט, וואו ער גע-פינט זיך. די פרוי האָט פאַרלוירן אַ העלפט פון איר וואָג דורך דער צייט, וואָס זי געפינט זיך אין פעטערבורג. דאָך האָט זי נישט אַרויסגעוויזן קיין שום פאַרצווייפלונג. פאַרקערט, זי האָט אַלעמען אויף דער קוואַרטיר ביי דער „קוואַסנעצאַווען“ געמוטיגט מיט איר האַלטן זיך, מיט איר שטאַרקייט, מיט איר אַפּטימיסטישקייט. אַ געזונטקייט און אַ פריילעכקייט האָט אַרויס-געשפּראַצט פון דער פרוי, וואָס האָט זיך אויך איבערגעטראַגן אויף די אַנדערע. פון דער נאַטור זייער ענערגיש און אונ-

טערנעמונגס-לוסט, האָט זי פאַר די איינוואוינער פון דעם
 הויז איינגעאַרדנט אַן אייגענע קיך, און מיט דער הילף פון
 נאָך אַ פרוי, אַ צווייטע מוטער פון אַן אַנדערן פּאָליטישן באַ-
 שולדיגטן, האָט זי אויף אַ בשותפותדיגן אופן צוגעשטעלט פאַר
 אַלע קוואַרטיראַנטן זייער טעגלעך עסן. עס האָט אויסגעזען,
 אַזוי ווי זי וואָלט געווען מער פאַראינטערעסירט אין די אומ-
 גליקן און גורלות פון די אַנדערע, איידער ווי פון איר אייגן
 קינד. זי האָט געוואוסט דעם צושטאַנד פון יעדנס עסק, און
 זי האָט יעדערן אָנגעיאָגט מיט איר לעבנס-לוסט צו מער
 ענערגישע שריט. ווען עס האָט שוין געהאַלטן דערביי, אַז יע-
 נער זאָל אָפּלאָזן די הענט און פאַרצווייפלען, האָט זי צוגעזען
 מוט און שטאַרקייט.

— וואָס פאַר אַ שליממול זענט איר: און אַז ס'גייעט
 נישט אַזוי ווי מען וויל, לאָזט מען שוין אַרײַן פאַרן איבער
 די הענט? זיי ווילן דאָך נאָר דאָס, אונז אויסמוטשען, אַז מיר
 זאָלן איברלאָזן אונזערע אייגענע צו זייער אייגענעם גורל,
 אונז פאַרטרייבן פון דאַנען. אַ קרענק אויף זיי, לאָזט זיי נישט
 רוען, מאַכט גוואַלטן. מען וואַרפט אַייך פון איין טיר אַרויס—
 גייעט אין דער אַנדערער אַרײַן.

און נישט קענענדיג קיין וואָרט רוסיש, נאָר אַ פויעריש-
 פויליש (פרוי הורוויץ איז אויפגעהאַדעוועט געוואָרן אין אַ-
 פוילישן דאָרף), פלעגט זי אָפּשלאָגן די טירן פון אַלע פּאָל-
 טעס. וואו האָט זי נישט אָנגעשלאָגן? פון אַדוואָקאַטן איז אָפּ-
 גערעדט. זי איז געווען ביים פּראָפּעסאָר, וועלכער האָט גע-
 זאָלט מאַכן די איבערזעצונג פון איר זונס אומפאַרשטענדלעכע
 נאָטיצן, און געצוואונגען אים כמעט, אַז ער זאָל מאַכן אַ פּאָל-
 שע איבערזעצונג. זי האָט געוויקט אויף אים מיט אַלעם מעג-
 לעכן, מיט איר מוטערלעכקייט און מיט איר ווייבלעכקייט:
 מיט אירע טרערן און מיט איר שמייכל. איצט איז זי שוין
 אַפילו דערגאַנגען, אין וועמעס הענט עס געפינט זיך איר זונס-
 עסק, און האָט זיך דערשלאָגן שוין דאָרט אַהין. מ'האַט שוין
 זי אַפילו געסטראַשעט מיט אַרויסשיקן פון פעטערבורג, נאָר זי

האָט זיך פאַר קיינעם נישט געשראַקן, פאַר קיין נאַטשאַלסקען
מונדיר.

אויף-האַט זיך געפונען אויף דער וואוינונג דער מאַדנער
הונכער ייד, דער „יושב ראש“ פון דער טאַלסטניצער קהלה,
וועלכע מען האַלט אין אַרוישישקן, ר' ברוך האַמסקי. ר'
ברוך-האַט שוין פון לאַנג געוואָלט אַוועקוואַרפן די זינדיגע
שטאַט. ער איז מיד געוואָרן פון צושלאָגן זיך צו די שתדלנים
אין פון דער וואוינונג ביי דער „קוואַסנעצאווען“, וועלכע האַט
באַליידיגט זיין כבוד: „ער, אַ פאַטער פון דערוואַקסענע טעכ-
טער, מוז זיך אויף דער עלטער אויפהאַלטן אין אַזאַ „הויז“,
אין פון דעם פּרעכן פאַרהאַלטן זיך פון די פאַרשידענע באַ-
אַמטע, וועלכע האָבן זיך געשפּילט מיט אים ווי מיט אַ באַלעם,
אים געשיקט פון איין מיניסטעריום צום אַנדערן. וועגן דעם
אויסגאַנג פון דער שתדלנות האַט ער זיך שוין לאַנג מיאש
געווען. אין וואָלט עס געווען געווענדט אָן אים, וואָלט ער
שוין פון לאַנג געווען פאַרלאָזן פעטערבורג און איבערגעגעבן
זיך צו די הענט פון גורל, אָבער פון זיין שטעטל האַט מען
אים געהאַלטן אין איין אויפפאַדערן, אַז ער זאָל זען אַלץ צו
טון, אַז די קהלה, וואָס זיצט שוין מכמה וכמה יאָרן אויף
איר אָרט, זאָל ניצול ווערן. אַלס פאַראַנטוואָרטלעכער „יושב
ראש“, האַט ער נישט געוואָלט פאַרלאָזן פעטערבורג ביז ער
וועט נישט האָבן אַלע מיטלען אויסגענוצט.

האַט ער געדוילדיג געוואַרט, אַרומגעלאָפן אַ גאַנצן טאַג
פון איין שתדלן צום אַנדערן, פון איין אַדוואַקאַט צום אַנדערן,
פון איין פאַלאַטע צו דער אַנדערער, געלאָזט פאַלן אויף זיך די אַלע
דערנידערונגען אין שפּאַסן, וואָס די באַאַמטע האָבן געטריבן מיט
אים, אַזוי ווי ער וואָלט דאָס געקומען צו טראָגן אויף זיך אַ
תשובה פאַר אַ זינד, און געדוילדיג געהאַלטן זיך אויף זיין פּאַסטן,
כאָטש ער האַט מער נישט געגלויבט אין זיין מיסיע. ער איז
דורך דער צייט נאָך העכער געוואָרן, און נאָך דינער, און זיין
אויסערגעוויינלעך לאַנגע באַרד איז נאָך לענגער געוואַקסן.
ווען מירקין האַט אויפגעזוכט די קוואַרטיר, האַט ער

שוין נישט געטראָפן די קוואַרטיראַנטן, ווי אַמאַל, ביים היליגן זאַגן. זעט זיך אויס, אַז זיי זענען אויך מיר געוואָרן און האָבן זיך איינגעוואוינט אונף דער מאַדנער קוואַרטיר און פירן זייער נאַהמאַל לעבן. עס איז גענוגן גענוג אַוונט צו, און די קוואַרטיראַנטן האָבן זיך אַלע געפונען אַרום טיש ביים אַראַפּהענגנדיגן לאַמפּ, וועלכער אין געוואָרן איבערגעמאַכט פון אַ גאַז-לאַמפּ אין אַן עלעקטרישן, און די מגלך-ווייסע, גאַז-באַלאַנגען האָבן צעשפּרייט אַ שאַטנדיג ליכט, אויף די אַלע מידע, באַ-זאַרגטע פּנימער פון די, וואָס האָבן זיך געפונען אַרום מיש יעדער, אַוונער פון די קוואַרטיראַנטן, און געווען באַשעפּטיגט ביי עפעס אַנדערש, צוויי יידן, שוין מיט אַונטערגעשוירענע בערד, האָבן געשפּילט אַ דאַמינע. דער הויכער, מיט דער אויסערגעוויינלעך, לאַנגער באַרד, און געזעסן נאַענט ביים לאַמפּ און האָט געשריבן אַ ברייב, אַ יידגע, פון אַ ווינקל האָט פאַר זיך אַליין געגעסן פון אַ טעלער אַרויס. נאַר אסתר-האַדל, די די מאַמע פון יידישן סאַלדאַט, האָט מער צוליב געוואוינהייט איידער אויס פּרומקייט געהאַלטן אין איין מורמלען מיט די ליפּן, און מיט אַלע האָט קאַמאַנדעוועט פּרוי הורוויץ פון וואַרשע, אויסטילנדיג זיך פון די איבריגע. מיט איר ענער-גיש געזיכט, מיט די שטאַרק-אַנטוויקלטע מוסקול-ביינער פון איר פנים, איז זי געשטאַנען ביי אַ פּראַוויזאָריש איינגעאַרדנט קיכל. נעבן דעם גרויסן צימער, האָט מיט אירע אויפגעקאַשער-טע אַרבל אַנגעגאַסן פון אַ טאַפּ געקעכץ אין אַ טעלעך, אַרויף און אויסגערופן ביי די געמען יעדען איינעם, פון די איינזאָלי-גער, אַז זיי זאָלן קומען נעמען זייערע טעלעך זופּ.

— ה' פּרוץ קומט אַהער זייט מוחל, נעמט זיך אייער טעלעך, עס ווערט קאַלט, — האָט זי גערופן צום דאָזיגן פון פון דער טאַלסטניער קהלה.

— הערט נאַר, מאַסקאָוויטש, איר ווילט היינט עסן אָדער נישט? איך גיי באַלד אַהין און צעוואַרף אייער דאַמינע. וואָס מיינט איר, מירן אַ גאַנצע נאַכט דאָ שטיין און די טעלעך

וואָסן פאַר אייך? — האָט זי אויסגערופן צו איינעם פון די שפּילנדיגע.

זעט זיך אויס, די קוואַרטיראַנטן האָבן מורא געהאַט פאַר איר, ווי קינדער פאַר אַ שטרענגער מאַמען, און יעדער איינער איז צוגעקומען צום קיכל, צוגענומען זיין טעלער און אים אַוועקגעטראָגן צו זיין אָרט. אַפילו דער „יושב-ראשׁ“ פון דער טאָלסטיןער קהלה האָט אויף אַ מינוט געמוזט אַוועקלייגן זיין שרייבן און פאַלגן פרוי הורוויץ'ס געבאַט. נאָר די טעלער מיט דעם זופ, וואָס זיי האָבן אַוועקגעשטעלט פאַר זיך, האָבן זיי נישט געשטערט ווייטער אָנצוגיין מיט זייער באַשעפטיגונג. די שפּילערס אין דאָמינע האָבן געמיטלעך געזופט זייער זופ און ווייטער אָנגעאַנגען מיטן שפּיל, צוברומענדיג פון דער זופ אַרויס מיט אַ גמרא-נגונדל. דער „יושב-ראשׁ“ פון דער טאָלסט-טינער קהלה האָט זופנדיג ווייטער געשריבן זיין בריוו, פאַר-זיכטיג, נאָר נישט צו פאַרגיסן אויף זיין באַרד און אויף זיין בויגעלע פאַפּיר.

נאָר אסתר-האַדעל גרינשפאַן פון דאָמבראַווע, די מוטער פון יידישן סאָלדאַט, זי אַליין האָט נישט געגעסן פון דעם גע-מיינזאַמען קיכל, וואָס פרוי הורוויץ האָט אָרגאַניזירט. זי האָט נישט געהאַט קיין גרויס צוטרויען צו פרוי הורוויץ'ס כשרות. און אַזוי ווי „קוואַסנעצאַוואַס“ גוטהערציקייט, וואָס זי האָט געהאַט לכתחילה אַרויסבאַוויזן צו דער יידענע, און זי אויסגעטיילט פון אַנדערע, איינשאַפנדיג פאַר איר עסן באַזונ-דער, האָט געהאַט אויפגעהערט, האָט זיך די יידענע אין דער קופּקע באַנגונגט מיט טרוקנס. זי האָט איצט פאַרצערט אַן אַלטע בולקע מיט אַ ציבעלע פון איר בוזים אַרויס (צו קיין אַנדערער שפּייז האָט זי זיך צוליב איר פרומקייט נישט צוגערירט אין דער טרפהנער שטאַט), געברומט דערביי, מער אויס געוואוינ-הייט איידער אויס פרומקייט, איר תהילים, אויסגעמישט מיט קרעכצן:

— אשרי יושבי ביתך — ווי און ווינד איז מיר.

קאפיטל 12

היימישע זופ

אַז די איינוואוינער האָבן ווידער אַמאָל דערזען דעם אומגעריכטן גאַסט, דעם אַדוואָקאַטס באַהעלפער, זענען זיי אַלע אויפגעשפרונגען פון אַרט. ביי יעדן איינעם פון זיי האָט זיך געהאַט דערוועקט אַ האָפענונג: אפשר צו אים (זיי האָבן פאַר-שטאַנען, אַז עפעס אויסערגעוויינלעכס האָט געמוזט געשעען). נאָר מירקין האָט זיי באַלד אַנטוישט, אַנווייזנדיג, צו וועמען ער איז געקומען.

— פאַרוואָס האָט זי מער מזל פאַר אונז אַלע? וואָס איז, זי איז אין אַ זיידן העמדל געבוירן? איר קינד האָט אַ מוטער און אונזערס אַ שטיין?

די נייעס, אַז איר עסק וועט פאַרגעבראַכט ווערן פאַרן צאָר אַליין און האָט די בעסטע אויסזיכטן אויף אַ גליקלעכן אויסגאַנג, האָט אַרויסגערופן נישט נאָר אַ סענסאַציע ביי די איינוואוינער פון דער קוואַרטיר, נאָר אַן אמתה קנאה און שנאה.

אַלע האָבן מיטאַמאָל די פרוימע יידענע אין דער קיפּ-קע אָנגעהויבן פיינט צו האָבן. נאָר די יידענע האָט זיך גע-לאָזט ווייניג שטערן פון די אַנדערעס קנאהשע בליקן. זי האָט זיך פרום געשאַקלט, פאַרגלאַצט די אויגן, אויפגעהויבן אירע

הענט און איר קאָפּ אין דער הויך און האָט אויסגע
רוּפּן:

— דאָס האָט „ער זאָל לעבן“ זיך געמייט, עס איז מיט
זיין כוח.

פּרוי הורוויץ איז איצט אַריינגעקומען פון איר פּראָ-
וויזאַריש קיכל, און אַלס אַפיקורסטע, וועלכע האָט געלעבט
ביי זיך אינדערהיים אין אַן אַטמאָספּערע פון אייביגן קאַמף
מיטן יידישן פּאַנאַטיזם, האָט זי זיך געקאַנט צוריקהאַלטן
צו מאַכן די באַמערקונג, וועלכע איז אַרויסגעקומען פון אירע
פּליישיגע לייפּן מיט די שאַרפע ציין, מיט אַ געפּיל פון קאַמף,
גישט פון קנאה:

— אסתר-האַדעל, איר ווילט וויסן, מיט וועמעס כוח
דאָס איז געשעען? — אָט מיט וועמעס כוח, מיט זייערס דע-
רינען! — האָט זי געוויזן מיט איר פינגער אויף דער טיר
פון דער קוואַסנעצאַוואַס „אינסטיטוט“.

דער עולם האָט כיטרע צופּרידן צוגעשמייכלט. אסתר-
האַדעל האָט גישט פאַרשטאַנען, וואָס מען מיינט, האָט זי פּרום
צוגעלייגט.

— איר וועט אויך געהאַלפּן ווערן, מיטן רבּונו של עולם
הילף, אַלע גוטע מוטערס פון פּרומע קינדער וועלן געהאַלפּן
ווערן — ווי דען אַנדערש!

— אַז מיר וועלן האָבן אַ צד ביים טיש, — האָט פּרוי
הורוויץ צוגעלייגט.

— דעם הייליגן רבינס תּפּילה, מיטן ווער עס וועט זיך
גאַנצעמען פאַר זיי — די געסט פון דערינען.

און ווענדנדיג זיך צום פאַרלירענעם מירקין, האָט זי
געזאָגט צו אים: מיט אירע באַלעבטע אויגן פון איר ענערגיש
געזיכט אַרױס, ווי אַנשרייענדיג אויף אים: —
— אַליין קאַנט איר גאַרנישט, אַז מ'העלפט איין צו פון
דערינען, זענט איר מאַכערס.

— זי האָט דען נישט רעכט? — זאָגט אַ ייד פון דאָמי-
נע אַרויס, — אָט זיצן מיר שוין דאָ חדשים-לאַנג, מיר לויפן זיך
די פיס אָפּ פון איינעם צום אַנדערן, און עס רירט זיך נישט
פון אָרט און אָט איז געקומען אַ יידענע מיט אַ „דיעלע“ פון
פוילן און מיט אַ שווערער „דיעלע“ אויך, קיין מענטש נישט
געקענט, געפונען. הן אין די אויגן פון אַ פאַרוואַלטערין פון
אַ „הייזל“ און איז צום סאַמע קייסער דערגאַנגען. הלואי וואָלט
איך זאָג צד ביים טיש געהאַט.

— נאָר איינער, ווער ביסטו? וואָס איז דיין זון אַ פרו-
מער, צי וואָס? אַלע פּרומע האַלטן זיך צוזאַמען, מעג עס זיין
פון פאַרשידענע אַמנוות.

דורך דער צייט, ווען דער עולם האָט זיך אַזוי צוויש
זיך דורכגעשמוצט, איז פרוי הילדויך צוגעגאַנגען צו מיר
קילען און אַרויפלייגנדיג איינע פון אירע געקעטע הענט, מיט
וועלכע זי האָט ערשט די זאָפּ אַנגעגאַסן פאַר די איינוואוינער,
אויף זיין אַקסעל, האָט זי זיך אַנגעוואָפּן וואָרע אויף פויליש,
האַלב אויף שלעכט יודיש:

— יונגערמאַן, אַ שאַד אייער צייט דאָרט ביי זיך אין
ביוראָ. וואָס מאַכט איר זיך צום נאַר? איר וואָלט ליבער צו
אינו קיין וואַרשע אַריבערגעקומען און זיך גענומען צו דער
ריכטיגער אַרבעט! כילעבן, איר וואָלט מער נוצן געבראַכט, זוי
צו זיצן ביי זיך אין ביוראָ און זיך אַליין אָפּמאַרן און נאַרן
אַנדערע. איר ווייסט דאָך, אַז איר קאַנט גאַנטישט אויפטון.
זי האָט אים בשעת מעשה אַנגעקוקט מיט אַ גוט-מוטער-
לעכן בליק פון אירע אויסערגעוויינלעך באַלעבטע אויגן. מירקין
האַט געזען, ווי אירע שטאַרק אַנטוויקלטע יאַסלעס, מיט איר
מויל פול מיט געוונטע ציין, באַוועגן זיך. אירע אויגן האָבן
אים וואַרים אַנגערירט, און מיט איר שטאַרקער האַנט האָט זי
אים פּעסט געהאַלטן, ווי אַ מוטער איר קליין קינד.

מירקין האָט געהאַט בדעה צוערשט זיך אָפּצוטרייסלען
פון דער פרוי און צו מאַכן אַ ברוגזדיגע מינע. אינערלעך האָט

עס אים פארדראָסן, איר דרייסקייט אַזוי צו רעדן צו אים. נאָר עס איז זיך נישט געווען וואָס צו בייזערן. די פרוי האָט עס אַזוי גוט האַרציג און אויפריכטיג געמיינט, און דערביי האָט עפעס אַ וואַרימקייט און אַ היימישקייט געשלאָגן פון איר געזונטן, רירעוודיגן קערפער, פון איר שטאַרקן נידעריגן האַלז, פון איר אָפן לייכטיג פנים אַרויס, וואָס די אויגן און די שטאַרקע לייפן האָבן באַלעבט.

ער האָט עס אויך גענומען גוטמוטיג, און שמיכלענדיג, האָט ער אָפגעענטפערט:

— וואָס וואָלט איך דאָס געקאָנט טון ביי אייך אין וואַרשע?

— דאָסזעלבע, וואָס מיין מאַן טוט, וואָס מיין זון האָט געטון. פאַרוואָס זאָל אַזאַ געזונטער יונגערמאַן, ווי איר זענט, מיט אַ ברייט לייבן פאַר זיך, אויך נישט צולייגן אַ האַנט צו דער אַרבעט? וואָס טוט איר דאָ? דאָס איז דאָך אַלץ באַל-מוטשעריי מיט אייער פאַפיר-שרייבן. עס ברענגט דאָך קיין נוצן נישט, נישט אַנדערע און נישט זיך.

— וואָס פאַר אַ נוצן וואָלט איך געקאָנט ברענגען ביי אייך? — פרעגט מירקין נייגיריג, קוקנדיג בשעת מעשה אין איר באַלעבט פנים אַרײן, און וואונדערט זיך, פון וואָגען ער קען דאָס געזיכט? עס איז אים, נעמלעך, פאַרגעקומען, אַזוי ווי ער וואָלט שוין אַמאָל די פרוי געווען געזען. מער נאָך — ער האָט שוין געהאַט מיט איר צו טון, און זי קומט אים פאַר זייער באַקאָנט.

— וואָס פאַר אַ נוצן? — פרעגט איבער די יידענע און גיט דערביי גנביש, וואויל-ווייבעריש אַ וואונק מיט האַלב-פאַר-מאַכטע אויגן, — איר ווייסט שוין, וואָס פאַר אַ נוצן, פאַר וועלכע מען טיילט נישט קיין לעקעכלעך, און מען וועקט אויף ביינאַכט.

זאָכאָרי איז רויט געוואָרן, אי צוליב איר וואויל-ווייבערישן וואונק, און אי איבער דער אַנצוהערעניש, וואָס זי האָט אים געגעבן, צו וואָס זיך צו נעמען. ער ענטפערט אָפּ:

- איך ווייס נישט, אויב איך וואָלט פעאייג געווען צו דער אַרבעט, וואָס איר מיינט.

- איז כאָטש מיט יונגעלייט רוסיש צו לערנען, צוצו-גרייטן צו אַ קלאַס. זיי קומען צילויפן יעדן טאָג פון דער פּראָווינץ און מען ווייסט נישט, וואָס צו טון מיט זיי. עס פאַלט פון די הענט. אַ, אַרבעט וועט אייך שוין נישט פעלן: ווילט נאָר עפעס טון, נישט זיצן דאָ מיט פאַרלייגטע הענט און אָפּגעבן זיך מיט נאַרישקייטן, און איר זענט דאָך נישט צופרידן פון דער אַרבעט אויך.

- פון וואָנען ווייסט איר, אַז איך בין נישט צופרידן פון דער אַרבעט?

- אַ, דאָס קאָן מען דאָך גלייך אָנזען אָן אייך. וואָס מיינט איר, אַז מיר פאַרשטייען זיך נישט? אַט, אייער קאַלעגע, דער צווייטער העלפער, ווי רופט מען אים דאָרט, וויינשטיין, גאַספּאַרין וויינשטיין, איז זייער צופרידן פון דער אַרבעט. - דער באַרימטער אַדוואָקאַט אויך. אָבער איר? איר דרייט זיך דאָך אַרום, ווי אַ שאַטן, ווי אַן איבריגער גאָר. מען זעט דאָך אָן אייך אָן, אַז די אַרבעט איז אייך נישט צום האַרצן.

מירקין איז ווידער רויט געוואָרן און אָנגעקוקט זי פאַר-וואונדערט, און מיט שרעק:

„פון וואָנען ווייסט זי דאָס?“ אַ מינוט איז אים געווען, ווי ער וואָלט שוין פון וועמען געהערט די רייד, און טאַקע אפּשר פון דער פרוי אַליין.

און עס איז געווען, ווי פרוי הירוויץ וואָלט געווען געוואוסט זיינע געדאַנקען, לייגט זי צו מיט אַן אמתן מוטער-לעכן אָנטייל:

- און אַ רחמנות אויף אייך אויך. איר זענט אַזא וואוי-לער, - שמייכלט זי אים אין פנים אַריין, און אירע באַלעבטע אויגן ווערן גוט.

ווידער קומט מירקינען פאַר, ווי ער וואָלט זי שוין ווען

עס איז געווען געהערט, אָט דעמזעלבן טאָן, דעם טיפּן אָן-
טייל אין זיין גוף, ער געפינט זיך אַ מינוט ווי אין חלום —
זיין געפיל איז וואָך, ער שמייכלט.

— פון וואָנען וויסט איר דאָס, אַז איך בין אַ וואוי-
לער? — זאָכט ער.

— אַז איר וואָלט נישט געווען קיין וואוילער, וואָלט איר
צו אונז דאָ נישט אַדיינגעקומען? און אונז נישט קיין ווייטן
געמאַכט, און נישט געווען זיך אינטערפּסירט מיט אַיינענע דאָרט,
וואָס איר זון איז פאַרפאַרן געוואָרן ביידע די סאַלדאַטן פאַרוואָס
מאַכט אונז אייער קאַלעגע נישט קיין ווייטן, און דער פאַ-
דימטער אַדוואָקאַט?

— און איר מיינט, אַז די אַדוואָקאַטישע אַרבעט אונזערע
איז נישט קיין וויפטיגע? דער קאַמף מיט דער ביהראַקראַטיע,
וואָס מיר פירן; אונזער איינשטעלן זיך פאַרן געזעץ — ווייל
זיך זאָכאַרי האַט געזען.

— וואָס פאַר אַ קאַמף איז דאָס, מיט איינגעזאָגט? זיי
לאַכן דאָך איר גאָר אויס! און איר העלפט זיי נאָך מיט צו
מאַכן אַן אַנשטעל, אַז עס זאָל אויסזען ווי עס וואָלט אַין
דער אמתן געווען גערעכטיקייט. זיין קעמפן, יתגברמוּן, פאַ-
דאָרף מען גאָר גאַנץ אַנדערש — פון אונטן אָן פונדאָ-
מענט, אים אַרויסצוזעצן, אַז עס זאָל געבן אַ קנאַל, אַז די
זועלט זאָל הערן! — גיט זי ווידער אַמאָל אַ וואוי-ווייבערישן
וואונק צו אים, פאַרוקט איר ברוינעם אויגאַפּל אין אַ ווינקל
פון אויג-אויסשניט. אַ שטילער שמייכל גיט זיך אַ שוור אַריבער
איבער אירע לענגלעכע צוגעמאַכטע ווייכע ליפּן, דאָס פנים
באַלויכטן אין פּראָפּיל פון וואָרפּנדיגער מילך-שיין, און אַ שאַטן-
ליכט שניידט זיך אויס מיט דער שאַרפּקייט פון זיינע קאַלירטע
שטאַרקע ריסן צוויי, אַז איר שמייכל און איר וואונק ווערט
פאַרוואַנדלט אין עפעס פאַרשייטעס און אידל-גוטס.

זאָכאַרי קאָן זיך נישט העלפן, און זיינע אויגן אָננע-
צינדן דורך איר שמייכל, לאַכן מיט, און ער זאָגט:

— איך וועל זיך איבערלייגן. ווער ווייסט, אפשר איז דאָס אַ פּלאַן.

— געוויס איז עס אַ פּלאַן. איר וועט אויפֿלעבן, נישט זיך נאָרן דאָ. ווייסט, אַז איר וועט קומען, גלייך פאַרפּאָרן צו מיר אויף קוואַרטיר. נישקשה, מיר זענען געוואוינט דערצו. יעדן טאָג קומען צו אונז אַזעלכע יונגעלייט, אַנטלאָפּענע פּון דער היים, וואַרפּן דאָס בית-המדרש, די ישיבות, אַנדערע — זייערע היימען, זייערע פּאָטערס, מוטערס, אויך זייערע כּליות. יעדן טאָג געפּין איך אַ פּאָר הינטער מיין טיר. זיי זאָגן, אַז זיי האָבן גערן מיין זופּ, וואָס איך קאָך, — שמייכלט זי ווי- דער צו אים מיט יענעם אומאַנשטענדיגן וואונק. — איר האָט נאָך נישט פּאַרוזוכט מיין זופּ? שאַ, אפשר וועט איר פּאַר- זוכן?

און זי נעמט אים אָן אונטערן אָרעם און פירט אים צו צום טיש. מירקין האָט איר שוין געלאָזט טון, וואָס זי וויל; ער איז געווען ביי איר אין די הענט.

— מאַכט נאָר אַ פּלאַן, לאָזט דעם אַדוואָקאַט פּאַרוזוכן פּון מיין זופּ! — און זי האָט אים אַוועקגעזעצט ביים טיש אין דערלאַנגט אים אַ טעלער זופּ.

איידער מירקין האָט זיך אַרומגעקוקט, האָט ער זיך גע- פּונען ווי אַ היימישער צווישן דעם פרעמדן עולם, און ער האָט זיך גוט געפּילט אויך. עפעס אַן אומבאַקאַנטע היימישקייט און וואַרימקייט האָט אים אַרומגענומען, אַזעלכעס, וואָס מאַכט פּאַרגעסן אָן אַלע זאָרגן, אָן אַלע צרות. אונטער דעם שוץ פּון פּרוי הורוויץ פּון וואַרשע האָט ער זיך מיטאַמאָל דערפּילט, ווי עס קאָן אים גאָרנישט געשעען.

— אייער זופּ שמעקט מיר גוט. אַ דאַנק אייך, — האָט ער געזאָגט, אויפהויבנדיג זיך צו גיין.

— איך האָף, איר וועט באַלד ווידער קומען זי צו פּאַר- זוכן, — האָט זי אים אַפּגעזענטפּערט און צו אים אויסגעשטרעקט

אַ וואַרימע שטאַרקע האַנט, מיט וועלכער זי האָט פּעסט אָנגע-
נומען זיינע.

— איך האָף אויך אַזוי, — האָט ער אָפּגעענטפּערט עפעס
אַ גליקלעכער, איבער וואָס ער האָט זיך קיין דערקלערונג נישט
געקאָנט אָפּגעבן.

קאפיטל 13

א פאטערלעכע שטימע

אז ער איז ארויס פון דער קווארטיר, איז אים, ווי דאָס פריערדיגע מאָל, נאָכגעגאָנגען אויף די טרעפּ דער הויכער ייד מיט זיין לאַנגער באָרד, ר' ברוך, דער „יושב ראש" פון דער טאַלסטינער קהלה.

אַפּגעשטעלט זאכאַרין אויף די טרעפּ, רופט ער זיך אָן:
— זי האָט רעכט, די יידענע, די פרוי הורוויץ פון וואַרשע — איר קאַנט דאָך גאַרנישט טון. עס איז דאָך אַרויס-געוואָרפענע צייט, אונזער זיצן דאָ.

— אָ, איר זייט עס, ר' ברוך? וואוהין, ווידער צו אייער אָונט-געבעט דאָרט אַהין?

— אַלץ בעסער, ווי אַרומצולויפן איבער די פּאַלאַטש און אויסצושטיין די בזיונות. אפשר וועט אַמאָל עפעס דערפון אַרויסקומען. מיר זועלן אַזוי לאַנג געטן, ביז עס וועט מקוים ווערן. עס מוז מקוים ווערן, און עס וועט מקוים ווערן, — זאָגט דער ייד, באַטאַנענדיג די לעצטע ווערטער.

— פון וואַנען האָט איר די זיכערקייט? אונזערע עלטערן האָבן דאָך אויך געבעטן!

— פון וואַנען איך האָב די זיכערקייט? וואָס מיינט איר, ס'איז שוין גאָר נישטאָ קיין יושר אויף דער וועלט, דערפאַר

ווייל מיר זעען עס נישט? דער רבונז של עולם לעבט אייביג, און ער האָט צייט צו וואַרטן. ער לָאָזט יעדן קרוג אָנוואַמלען זיין מאָס וואַסער. דערפאַר ווייל עס איז סאַר אונזערע אויגן שוואַרץ, מיינט מען, אַז עס איז נאַכט אוממעטום. הינטער אונז שיינט אָבער אַ לייכט, צי מיר זעען עס, צי נישט. ניין, יונגערמאַן, גאָט פירט זיין וועלט מיט יושר, כאָטש אונז דאַכט זיך אויס אַנדערש פון אויבן-אויף. אָבער סוף-פּל-סוף קומט די גערעכטיקייט און זיגט. מיר אַליין וועלן עס אפשר נישט זען, וועלן עס אונזערע קינדער דערלעבן. דער מענטש איז פונקט ווי אַ פינטעלע אָנגעשריבן אויף אַ ספר-תורה. דאָס פינטעלע דערשיינט נאָר אויף אַ וויילע, ווען מען מישט אויף די סדרה; באַלד ווערט עס פאַרשווינדן, ווען מען האָט אָפגעלייענט די סדרה. אָבער די ספר-תורה לעבט, און דאָס פינטעלע שטייט פעסט פאַרשריבן אין דער סדרה, אין פּסוק, אויף זיין אָרט, און קיינער וועט עס שוין נישט אויסמעקן.

מירקין האָט נישט פאַרשטאַנען, וואָס דער ייד מיינט, דאָך איז אים דעם יידנס אויספיר געווען זייער אינטערעסאַנט און באַלערנד. אים האָט שוין אַלץ פאַראינטערעסירט, וואָס האָט געהאַט אַ שייכות מיט דער „קוואַסנעצאַוואַס“ וואוינונג. דער מיסטישער ייד מיט זיין פאַרבאַרגענער תפילה ביינאַכט האָט נאָך איבערגעלָאָזט אויף אים אַ שטאַרקן אַיינדרוק פון דער פריערדיגער באַגעגעניש, און איצט, ביי זיין איצטיגן צושטאַנד, איז ער פאַר אַלעם, וואָס האָט געקאָנט אויסשפרייטן כאָטש אַ שטרוי איבער דעם אָפּגרונט, אויף וועלכן ער האָט זיך גע-פונען, געווען דאָנקבאַר. ער האָט עפעס געזוכט, און ער האָט אַליין נישט געוואוסט וואָס. דורך דעם האָט ער זיך אַריינגע-לָאָזט מיט דעם יידן אין אַ טיפן שמועס.

— יאָ, מיין ליבער פריינט, אָבער עס איז דאָך נאָך נישט זיכער, אַז עס איז טאַקע אַזוי. מיר בלאַנדזשען און מיר ווייסן נאָך נישט, אויב דאָס גאַנצע גרויסע לעבן איז נישט איין לאַצירינג, איין פּלאַנטער, אָן אַן אויסגאַנג. קיין ריכטיגן באַ-וויזן האָבן מיר נישט פאַר דעם, אויב די וועלט ווערט טאַקע

געפירט ימיט גערעכטיקייט, און אויב עס איז דאָ אַ לאַגיק אין אונזער געשיכטע. ביישפילן, פאקטן קען מען אויסטייטשן אַהין און צוריק.

— אַ, וואָס רעדט איר! — האַקט אים איבער דער ייד — איך בין נישט קיין גרויסער געלערנטער און איך ווייס נישט, וואָס די גרויסע מחקרים זאָגן דאָרט אין דער וועלט. אַבער, ווי אַמאָל אין די יונגע יאָרן, אַזוי אויך היינט אויף דער עלטער, ווען מען האָט נאָר צייט, כאַפט מען זיך צו אַ ספר. לשון קודש קען איך, גאָט צו דאַנקען; אַמאָל געשמט פאַר אַ משפּיל. היינט — ווער האָט דערצו צייט? אַבער דאָך, אַ מענטש איז דאָך נישט קיין בהמה, ליג איך ביינאַכט, מ'קאָן נישט שלאָפן, און מ'קלערט וועגן דעם תּוך פון דער וועלט. טיילמאָל פאַלט מען דאָך אַריין אין ספקות, און ספקות פאַר אַן אַלטן מאַן איז נישט דאָס וואָס פאַר אַ יונגן. אַז איר פאַלט, גאָט באַהיט, אַריין אין ספקות, פאַרגעסט איר זיך באַלט. דער פּוּח־החיים, די לעבנס-קראַפט, ציט אייך אַרויס דערפון און שלעפט אייך מיט מיט זיין שטראָם. אַבער אַן אַלטער מאַן, ווי איך, חלילה, אַז מען פאַלט אַריין אין אַ ספק, איז פונקט ווי מען וואָלט זיך געווען אַנגעשלאָגן מיטן פנים און מיטן שטערן אָן אַ וואַנט. איר פאַרשטייט, דאָס קבר שטייט שוין אָפן, מוז שוין דאָס פעקל זיין געפאַקט; אַז נישט, איז נישט גוט. מילא, איינער גרייט זיך אָן חלק לעולם הבא דורך תּהלים זאָגן, דורך עבודה; איז ער אַ בלינדע קו. אַ צווייטער גרייט זיך אָן די אַנדערע וועלט אויף אַן אַנדערן וועג. ער באַשאַפט זיך די צווייטע וועלט מיט זיין אייגענעם שכל. ער גייט און גייט, ביז ער דערגייט אַליין צו עפעס.

— און צו וואָס זענט איר דערגאַנגען? — פרעגט מירקין.
— איך בין דערגאַנגען, איך בין דערגאַנגען מיט מיין נאַנצן מהות, אַז עס איז יאָ דאָ אַ שכל הישר, וואָס פירט דאָס גאַנצע. און דערגאַנגען בין איך דאָס אויף אַ פשוטן אופן; מען דאַרף דערצו נישט זיין קיין גרויסער חוקר. מען דאַרף עס נאָר דערפילן, ווי איך האָב עס דערפילט. טיילמאָל זאָגט

מען אַ וואָרט, און מען פאַרשטייט אַליין נישט דעם געדאַנק פון דעם וואָרט. אַ וואָרט – דאָס איז פונקט אַזוי ווי אַ פרוכט; מען באַדאַרף אַ וואָרט קאַנען אויפּעסן און דערפילן דעם טעם דערפון. נעמט כאַטש דאָס וואָרט, וואָס אוינזערע חוקרים זאָגן, אַז פון פרטיות קאָן מען דערגיין צו פּלליות. דאָס הייסט, דורך דעם פּרט קאָן מען משפטן אויך דעם פּלל. אין פּרט איז דאָך יאָ דאָ שכל הישר. דאָס איז דאָך ידוע, וואָרים אויב נישט, וואָלטן מיר דאָך קיין קיום נישט געהאַט. פון קלענסטן ביז צום גרעסטן, סיי אין חי, סיי אין דומם, סיי אין צומח. איר קאַנט זיך פאַרשטעלן, ווי אַזוי דאָס מינדסטע ווערימל וואָלט אַ מינוט געקאַנט בלייבן ביי זיין לעבן, דאָס קלענסטע גרעזל בליען, דער שטיין וואַקסן, ווען עס וואָלט זיך נישט פירן פון פריער, לויט פעסטגעזעצטע געזעצן און חוקים? אויב אַזוי, טאָ פאַרוואָס זאָל נישט זיין קיין שכל הישר אין גאַנצן, אין גרויסן, אין דעם פירן פון דער וועלט? איך האָב געלעזן וועגן דעם אין חקירה-ספרים, און האָב קיינמאָל נישט פאַר-שטאַנען דעם טיפן מיין דערפון, ביז איך בין עס אַליין דער-גאַנגען דורך מיר. ווייסט איר, וואָס עס איז דער פּלל? דער פּלל איז אַ חי, פונקט אַזוי ווי דער קלענסטער פּרט. יאָ, דער „פּלל“ לעבט. עס לעבט דאָס גרויסע גאַנצע. מיר זעען עס נישט, ווייל מיר זענען אַ קליינטשיג, אַ פיטשינג פעדימל אין גרויסן געוועב, און מיר זענען אַזוי איינגעטונקט אין דער פּוסטקייט, אין די קליינלעכקייטן און נישטיקייטן פון אוינזער אייגענעם פּרט, אַז מיר האָבן גאָר קיין צייט נישט צו פילן דאָס גרויסע לעבן אין פּלל. ווי מיר וואָלטן ווי קליינטשינגע ווערימלעך פאַרקראַכן אין די פינסטערע קאַמערן, אין די פינסטערע, קליינטשינגע קאַרידאָרן פון אוינזער אייגענעם פּרט, און מיר האָבן גאָר קיין צייט נישט זיך אַרויסצורייסן אויף דער ליכטיגער וועלט און צו זען די גרויסע זון און דאָס גרויסע ליכט. רייסט אייך אַרויס, יונגערמאַן! רייסט אייך אַרויס פון די פינסטערנישן פון אייער אייגענעם קליינעם לעבן, און

איר וועט דערזען דאָס גרויסע לייכט. איר וועט דערפילן דעם גרויסן דופק, דאָס קלאָפן פון דעם וועלט-האַרץ.

מירקין האָט זיך אָפגעשטעלט, ווען דער אַלטער האָט פאַרענדיגט זיינע רייד, און אים אָנגעקוקט. אַ מינוט האָט ער געצווייפלט, און נישט געוואוסט, אויב דער אַלטער רעדט דאָס נישט צו אים מיט אַ באַזונדערער כוונה: ער ווייסט אפשר פון זיינע פאַרבאָרגענע איבערלעבונגען. ער קאָן אַלץ און ווייסט אַלץ וועגן אים, און מיט זיינע רייד מיינט ער אים צו טרעפן.

דערצו האָט צוגעהאָלפן דאָס אויסטערלישע אויסזען פון דעם אַלטן אין דעם העלן לייכט פון דער לייכטיגער נאַכט, וואָס האָט אויסטערליש, פערל-שימערירנדיג געלויכטן.

דער ייד האָט גערעדט אַ רוטישן יידיש, געמישט מיט העברעאישע ווערטער. דאָך האָט מירקין אים פאַרשטאַנען. עס איז געווען, ווי די ווערטער וואָלטן זיך מיט אַמאָל אַנטפלעקט פאַר אים, ווי ער וואָלט זיי שוין לאַנג אין זיך געהאַט.

— איך האָב קיינמאָל נישט געפילט דעם דופק פון דער וועלט, — האָט מירקין אים געענטפערט אויף רוטיש. — איך האָב קיינמאָל נישט געהערט דאָס קלאָפן פון דעם פלל-האַרץ, אַז איך זאָל קאָנען זאָגן, אַז עס איז דאָ אַזעלכעס. איך ווייס נישט, אויב דאָס איז שוין אַזאַ פעסט-אָפגעמאַכטע זאַך, אַז דורך דעם, וואָס דער „פרט“ לעבט, מוז אויך דער „פלל“ לעבן. און דערפאַר, ווייל עס איז דאָ לאַגיק אינם אָרגאַניזם פון „פרט“, איז נאָך דערפון נישט געדוונגען, אַז עס מוז אויך זיין לאַגיק אינם אָרגאַניזם פון „פלל“. און נישט אַלע מאָל לויפט לאַגיק מיט גערעכטיקייט צוזאַמען, וואָרים גערעכטיקייט האָט נישט קיין פעסטגעזעצטע פללים. עס איז מער אַ באַגריף פון עמפּינדונג און דער מענטש משפט זאָכן, נישט מיט אַן אַבסטראַקטער מאָס. נאָר שטענדיג אין צוזאַמענהאַנג מיט זיין אייגענער פּערזאָן, ווי עס איז אים באַקוועם.

— און ווי אַזוי לעבט איר? — שרייט כמעט אויס דער אַלטער. — ווי אַזוי קאָנט איר זיך אויטהאַלטן? וואָס לערנט מען אייך אין די שקאַלעס, אין וועלכע איר האָט פאַרבראַכט

אזוי פיל יארן? מען לערנט אייך אויסגעבן וואָס באַקוועמער און פאַרשווענדערישער אַ פאַרמעגן, וואָס איר פאַרמאָגט נישט, וואָס מען שאַפט איין פאַר אייך. איר זענט אַ פּוסטער קרוג מיט אַ סך שנייצן, אַנצויגיסן דעם וויין, וועלכן איר האָט נישט. און נאָך אַ וויילע הפסקה האָט ער געזאָגט אין אַ שטיקל ערנסטן טאָן, ווי אַ געבעט:

— אונזערע חוקרים זאָגן, אַז דער מענטש האַלט אין זיין געדאַנק אָנגעפונדן די גאַנצע וועלט, דעם גאַנצן מהות, אַפילו דעם כביכול אַליין. מיר האַלטן אונטער די וועלט מיט אונזער געדאַנק. לאַזט איינער פון אונז פאַלן דעם געדאַנק, לאַזט ער נישט בלוז פאַלן זיין אייגן לעבן, נאָר די גאַנצע וועלט, דעם גאַנצן פּלץ, און אַפילו גאָט אַליין. וואָרים אונזער געדאַנק און אונזער האַרץ — דאָס איז דער פונדאַמענט, אויף וועלכן אַלץ שטייט. און ווי אזוי קאָן זיך אַ מענטש אזוי לייכט אָפּזאָגן דערפון, און נאָך דערצו אַ יונגער מענטש? ווי אזוי וועט איר אויספירן אייער לעבן, וואָס שטייט פאַר אייך? אויף וואָס פאַר אַ יסודות וועט איר עס אונטערשטיצן?

— מיין לעבן, וואָס שטייט מיר פאַר, — האָט מירקין איבערגעזחזרט, — מיין לעבן באַלאַנגט נישט צו מיר. איך האָב עס געוואָלט אַוועקוואַרפן און נישט געקאָנט. טראָג איך עס ווי אַ פרעמדע זאַך, — האָט זיך פּלוצלינג מירקין מודה געווען פאַרן אַלטן.

דער אַלטער איז שטיין געבליבן, אָנגעקוקט מירקינען מיט גרויסע, אויפגעריסענע אויגן, אזוי אַז מירקין האָט זיך אַ וויילע דערשראָקן. באַלט האָט ער אים אָנגענומען ביי דער האַנט, פעסט זי געהאַלטן און זיך אָנגערופן צו אים:

— יונגערמאַן, רייסט זיך אַרויס פון די פינסטערע חדרים פון אייער קליינעם „פּרט“, אין וועלכן איר האָט זיך אַריינגעשטופט. וואו וועלן אייך די פינסטערע חדרים דערפירן? צו אַ כּף הקלע. דאָס איז דאָך שרעקלעך. איר זייט יונג, איר הייבט ערשט אָן. וואָס זינקט איר דאָרט אין אייער אייגענעם „איך“ און נאָרעט זיך ווי אַ וואַרעם אין כריין? אַרויס פון דאָרט!

איר וועט דערפילן דעם דופק פון דער וועלט און איר וועט אָנקניפן אייער געדאַנק מיטן גרויסן כּלל. איר וועט זיך דער-פילן גאַר אַן אַנדערער. זאָגט דאָס מיר צו, יונגערמאַן! אַ שאַד אייער לעבן.

דער אַלטער האָט אים לענג און פעסט געהאַלטן ביי דער האַנט און געקוקט אים אין די אויגן אַריין.
— ווער ווייסט, איך וועל עס אפשר פּראָבירן. סיי-ווי-סײַ איז מיר אַלץ איינס, — האָט מירקין געזאָגט.

— מיט דעם פּערד וועט איר נישט פאַרפאַרן אויפן גרויסן טראַקט. ניין, נישט פּראָבירן, נאָר אויף זיכער גיין. און נישט „אַלץ איינס“. עס איז נאָר דאָ איין דרך: די, וואָס דער-הויבן מיט זייער געדאַנק די וועלט, און די, וואָס וואַרפן זי. די, וואָס פּאַהעפטן זיך מיטן איבריגן לעבן, אָדער די, וואָס ווערן פאַרפאַרן אין זייער אייגענעם קליינעם טויט. איר האָט מיך פאַרשטאַנען?

— יאָ.

— זאָגט איר מיר צו?

— איך זאָג אייך צו.

דער אַלטער האָט אָפּגעלאָזט מירקינס האַנט.

— און דאָס, וואָס איר מיינט, אַז דער יושר איז פאַר-שידן, דאָס איז נאָר דער קליינער יושר, דער מענטשלעכער. דער גרויסער יושר, דער אייביגער, שטאַמט פון איין מקור, מעג ער נאָך אויסקוקן ווי פאַרשידן, און עס איז דער מקור החיים, דאָס ליכט, וואָס פירט צום גרויסן טראַקט.
— וואויל איז צו די, וואָס גלויבן.

— אַן ספּקות איז קיין אמונה נישטאָ, ווי אַן פינסטערניש איז נישטאָ קיין ליכט. זאָל אייך נישט אַרן, וואָס איר האָט אַ מינוט געצוויפּלט. עס וועט נאָר פאַרשטאַרקן אייער אמונה, — האָט דער אַלטער אַרויפגעלייגט זיין האַנט אויף מירקינס אַקסל, איידע-ער האָט זיך דערווייטערט פון אים.

מירקין האָט אים אַ וויילע נאָכגעקוקט, און ער האָט געהאַט דאָס געפיל, אַז דער אַלטער איז איינגעהילט אין ווייסע

קליידער. אין ווייסן גייט ער איבער די גאַסן פון פּעטערבורג.
ער האָט זיך געוואונדערט, פאַרוואָס דער אַלטער רופט נישט
אַרויס קיין אויפּמערקזאַמקייט.
עס איז געווען דאָס קראַנקע טאַג-ליכט, וואָס האָט זיך
געגאַסן פון אַן אויסגעבלאַסטן הימל - די ווייסע נעכט האָבן
זיך אנגעהויבן.

אין אַ מוטערס אַ האַנט

אין אַ פּאָר טעג אַרום האָט מירקין געקאָנט ברענגען דער מוטער פון יידישן סאָלדאַט, אסתר-האַדעל גרינשפּאַן, פון דאָמבראַווע, די פריילעכע בשורה, אַז דער צאָר האָט באַנגעדיגט איר זון. נישט נאָר געשאַנקען אים זיין שווערע שטראַף, נאָר אינגאַנצן באַפרייט אים פון זעלנערישן דינסט, אויף זיין גאַנץ לעבן.

ווי דער סענאַטאָר אַקימאָוו האָט דאָס איבערגעגעבן זיין פּאָטער, האָט זיך דער צאָר טאַקע צעוויינט, אויסהערנדיג דעם ראַפּאָרט וועגן דעם יידישן סאָלדאַט. „זיין האַרץ איז אזוי גע-רירט געוואָרן, — האָט אַקימאָוו איבערגעגעבן, — אַז ער האָט צוגעלייגט זיין האַנט צום צייכן פון דער „שוואַרצער מאה“, וועלכן דער צאָר האָט שטענדיג געטראָגן, אין געזאַגט: „כאָטש אַ „זשיד“, אָבער פּאָרט אַ גלויביגער מענטש“.

און ווי אַקימאָוו האָט איבערגעגעבן, האָט איבערהויפּט דער יידישער סאָלדאַט געהאַט גרויסע פּראָטעקציע אין הויף אויך פון אַנדערע זייטן, און דאָס זייער איינפלוסרייכע פּער-זאָנען האָבן זיך אויך געמיט וועגן דעם סאָלדאַט און זענען געווען באַזאָרגט וועגן זיין גורל.

עס האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזן, אַז אין דעמזעלבן טאָג

וואָס מען האָט איר זון באַפרייט האָט מען די מוטער, די פרומע יידענע, אַרעסטירט. די סבה דערפון איז געווען פאַל-שענדע: אסתר-האַדעל האָט געהאַט אַ סגולה פון איר רבין פון דער היים, אַז בשעת מען וועט פאַרברענגען פאַרן משפט איר זונס עסק, זאָל זי דריי מאָל אַרומגיין דאָס הויז פון בית-דין און זאָגן גרויסע פסוקים תהילים. די „קוואַסנעצאָוואַס“, וועלכע זי האָט אַריינגעצויגן אין איר סוד, האָט זי אַליין, צוליב אירע רעליגיעזע געפילן, אַהינגעפירט צום ווינטער-פאַלאַץ, מיינענ-דיג אַז איר זונס עסק ווערט דאָרט פאַרגעבראַכט – און אַנ-געוויזן דאָס הויז. די געהיים-אַגענטן, וואָס האָבן באַוואַכט דעם פאַלאַץ, זענען אויפגעקומען געוואָרן אויף דער פאַרדעכטיגער פערזאָן אין ווייבערשע קליידער, און אָננעמענדיג זי פאַר אַ פאַרשטעלטן געפערלעכן רעוואָלוציאַנער, וועלכער דרייט זיך אַרום פאַלאַץ, – האָבן זיי די יידענע אַרעסטירט.

נאָר דעם באַרימטן אַדוואַקאַט איז נישט שווער געווען איבערצוצייגן די פאַליטישע פאַליציי, אַז אסתר-האַדעל איז נישט קיין פאַרשטעלטער מאַנספערשוינ און אויך נישט קיין רעוואָלוציאַנער. און מיט דער „קוואַסנעצאָוואַס“ הילף איז אים געלונגען זי צו באַפרייען פון „עטאַפּ“, דורך וועלכן די פאַלי-ציי האָט זי געוואָלט צוריקשיקן אין איר געבורט-שטעטל.

אין אַוונט, ווען מען האָט באַפרייט אסתר-האַדעל פון קאַזע, – האָט מען אין דער „קוואַסנעצאָוואַס“ וואוינונג געפראַ-וועט די באַפרייאונג פון איר זון, און אויך מירקין האָט זיך דאָרט געפונען. מירקין איז שוין איצט געווען אַן אָפטער גאַסט ביי דער „קוואַסנעצאָווען“ אויף דער וואוינונג. ווי עס האָט זיך נאָר געמאַכט אַ געלעגנהייט, האָט ער זי באַזוכט, פדי צו פאַרברענגען אין דער געזעלשאַפט פון דעם אַלטן ר' ברוך און די פרוי הורוויץ, מיט וועלכע ער איז אַזוי באַ-פריינדעט געוואָרן לעצטנס. דאָרט, ביי דער „קוואַסנעצאָווען“ אויף דער וואוינונג, האָט ער פאַרגעסן אַן זיין צושטאַנד, אַן אַלע ריסן פון זיין נשמה – און געפילט זיך ווידער געהיילט און גאַנץ. עס איז געווען אַן אַנטלויפן פון זיך אַליין; וואַריס

דאָרט, אויף דער וואוינונג, האָט ער זיך געפילט היימיש און גוט — אזוי ווי ער וואָלט אַ גאַנץ אַנדערער מענטש געווען און צו אַ גאַנץ אַנדערער וועלט באַלאַנגט.

היינט האָט ער געהאַט אַ באַזונדערע אורזאָך צו באַזוכן די וואוי-נונג פון דער „קוואַסנעצאָווען“. צוזאַמען מיט אסתר-האַדלען האָט זיך אויך געקליבן אַהיימצופאַרן פרוי הורוויץ. זי האָט גאַרנישט געקאַנט אויסגעפונען וועגן איר זונס גורל, זיין עסק איז פאַרוקט געוואָרן אויפן הערבסט. זי האָט אַפילו נישט געוואוסט, אין וועלכער שטאָט ער געפינט זיך אין טורמע, צי אין פעטערבורג, צי ערגעץ אַנדערש-וואו. דער עסק האָט געהאַלטן נאָך אין אויסגעפאַרשט ווערן, און איר איז פאַרמאוסט געוואָרן צו זיצן מיט „ליידיגע הענט“ און וואַרטן אין פעטערבורג, אין דער צייט ווען „אירע קינדער“ קאַנען זיך אָן איר קיין עצה נישט געבן אינדערהיים. זאכאַרי האָט זי געטראָפן דעם אָונט אָנגעטון אין אַ בלוי געבלימלט היימיש ציצן קלייד (עס איז שוין געווען וואַרים אין פעטערבורג), נישט ביי איר פראַוויזאָריש קיכל, אָדער קאַמאַנדעווענדיג ביים טיש, נאָר אין אַ ווינקל פון שטוב, אָנגעלענט איר שטאַרקן אויסמאָדעלירטן קאַפּ אויף אירע נאַקעטע אַרויפגעשטאַרצטע הענט, אַ פאַרזאָרגטע און אַ טרויעריגע. פון איין זייט — דער אומבאַוואוסטער גורל פון איר זון, וועלכן זי פאַרלאָזט איצט צו זיין אייגן מול; פון דער צווייטער זייט — די קנאה, וואָס זי האָט צוזאַמען מיט אַלע אַנדערע איינוואוינער פון דער „קוואַסנעצאָוואַס“ וואוינונג געהאַט צו דער יידענע, וועלכע עס איז געלונגען איר קינד צו באַפרייען. אירע באַקן האָבן רויט געפלאַמט, אירע אויערן זענען רויט געווען, אין אירע אויגן איז געלעגן אַ חלבדיגער פייכטער גלאַנץ, וואָס האָט געשראַקן. עס איז געווען דאָס פרימיטיווע געשריי, וואָס ליגט אין די אויגן פון יעדער זי-חיה, ביי וועל-כער מ'רובט אַוועק איר קינד. זי האָט זיך דאָסמאָל נישט אומגעקוקט אויף מירקינען. זי האָט אים גאַרנישט באַמערקט — זי האָט קיינעם נישט געזען, זי איז געזעסן איינגעביסן מיט אירע ציין אויף אירע פליישיגע ליפן, דער שטאַרקער, גע-

שליפענער ביין פון איר קין-באק האָט זיך באַוועגט דורך איר הויט, ווי זי וואָלט דאָרט עפעס געקייט.

מירקין האָט געקוקט אויף איר. ער האָט מורא געהאַט צוצוגיין צו איר. דורך דער צייט, וואָס ער קומט אַרויף אין דער „קוואַסנעצאָוואַס“ קוואַרטיר, האָט ער זיך צוגעוואוינט צו דער פרוי. ער האָט לייב געהאַט צו הערן איר פעסטע, ענערגישע שטימע, צו באַבאַכטן אירע זיכערע באַוועגונגען און אַפילו צו ווערן באַפוילן פון איר — צו פאַרזוכן איר זיפּ. עס האָט זיך געדאַכט, אַז איר קאָן מען נישט און מען טאָר נישט רעדן אַנטגעגן. נאָך קיינמאָל האָט ער זי נישט געזען אַזעלכע ווי היינט. שטענדיג אַ פריילעכע און אַ באַפעלנדיגע — איצט זיצט זי צום ערשטן מאָל פאַרלוירן, פאַרנומען מיט זיך אַליין. ער האָט דערשפירט אַ טיף מיטגעפיל צו איר, און עס האָט אים גערירט איר מוטערלעכער וויי. ער האָט איר נישט געוואָלט שטערן — און ער האָט זי אויסגעמיטן. אָבער צום סוף האָט זי אים דאָך באַמערקט, און פון איר וויינענדיג פנים געגעבן צו אים אַ לייכטיגן שמייכל.

מירקין האָט זיך דערנענטערט צו איר.

— פרוי הורוויץ, וואָס זיצט איר עפעס אַזוי אַליין?
 — וואָס זאָל איך, טאַנצן? — זאָגט זי אין אַ ביטערער גרימאַסע, ווישנדיג זיך איבער איר לייפּ. — איך לָאָז אים, אַ יינגל, אַליין. ער איז דאָך נאָך אַ קינד. ווי אַלס איז ער — צוויי און צוואַנציג יאָר! אַליין נאָך אַ ציג געווען, ווען איך האָב אים געבוירן, קוים אַכצן יאָר אַלט געווען — לָאָז איך אים איבער. איך ווייס, וואו איך לָאָז אים איבער? וואָס עס טוט זיך מיט אים? וואו זיין געביין געפינט זיך?

— וואָס, איר פאָרט טאַקע אַהיים?

— וואָס וועל איך זיצן דאָ? ווי קאָן איך דאָ זיצן?
 איבערגעלָאָזט אַ שטוב מיט קינדער אינדערהיים, איינס קלענער פון אַנדערן. און היינט מיינע „קינדער“, וואָס וואוינען ביי אונז! ווער וועט זיך אַרומקוקן אויף זיי? איך בין דאָ — און מיין קאָפּ איז דאָרט. איך האָב אַפילו אַ טאַכטער — מוז זי

ערשטנס, דעם פאָטער העלפן אין דער שולע און, צווייטנס, שלעפט זי זיך אַליין אַרום מיט פעקלעך אונטערן אָרעם. וועט זי אוודאי אויך אַ ליאָדע טאָג אַריינפאַלן.

אַ טרער האָט געגעבן אַ שפּראַך אַרויס אויף אירס אָן אויג. די פרוי האָט זיך פאַרשעמט אַ וויילע, געגעבן אַ וויש איבערן אויג פלינק מיטן טיכל, וואָס זי האָט פון איר בזוים אַרויסגענומען, און געגעבן אַ לאַך מירקינען אין פנים אַריין :
— אַ נאַרישע ציג, זייט מיר מוחל. וואָס האָב איך צו

וויינען? וואָס וועט מיר אַרויסקומען פון וויינען?
מירקין איז פאַר גערירטקייט בלייך געוואָרן. ער האָט אָנגענומען דער פרויס האַנט און געזאָגט:

— פרוי הורוויץ, וואָס קאָן איך טון פאַר אייך? זאָגט מיר, איך וועל אַלצדינג טון.

— וואָס קאָנט איר טון? — שמייכלט זי צו אים מיט באַ-וויינטע אויגן: — גאַרנישט קאָנט איר טון. מיין זון קאָנט איר מיר נישט אַרויסראַטעווען; קיינער קאָן עס נישט. ער מוז זען וואָס ער קאָן טון פאַר זיך אַליין — דאָרט וואו ער איז. מיר זענען אַרימע מענטשן און קיין פּראָטעקציע האָבן מיר נישט — און ווילן נישט האָבן.

דאָן האָט זי זיך פּלוצלינג אויסגעדרייט צו מירקינען און האָט אים אָנגעקוקט — ווי עס האָט זיך אויסגעדאַכט מירקינען — מיט פאַראַכטונג. אירע אויגן זענען שוין טרוקן געווען, קיין שפּור פון טרערן. נאָר אַ ווילד פייער האָט געברענט אין זיי. אירע נאָזלעכער האָבן געציטערט, און אַרום איר מויל איז געלעגן אַ פאַרביטערטער, פאַראַכטנדיגער שמייכל, וואָס האָט געשניטן:

— מיינע קינדער זענען נישט, ווי איר דאָ, אַזעלכע איידעלע, וואָס ווען עס געשעעט זיי עפעס, ווערן זיי באַלעט פאַרלוירן. זיי זענען געוואוינט. אַז זיי האָבן זיך אונטערגענומען, ווייסן זיי, דאָרף מען גרייט זיין צו צאָלן. און איך האָב נישט קיין מורא פאַר זיי. עס וועט זיי גאַרנישט געשעען. און אַז יאָ — איז אויך פאַרפאַלן. מיר זענען געוואוינט דערצו. און

מיר ווייסן וואויל, אז די וואָס ווילן לעבן - מוזן קאָנען שטאַרבן, יעדן אויגנבליק גרייט זיין צו באַצאלן מיטן טויט. אָט וואָס - איך האָב נישט קיין מורא.

נאָר עס האָבן נישט געהאַלפֿן אירע ווערטער. ווי להכעיס אירע ווערטער - זענען אירע אויגן ווידער באַגאָסן געוואָרן מיט גרויסע טרערן, וועלכע האָבן אָנגעהויבן אַראָפּצוריינען איבער אירע באַקן און געבליבן הענגען אינמיטן.

מירקין האָט נישט געקאָנט איבערטראַגן קיין ווייבערשע טרערן. עס האָט אים אויפגערעגט צו משוגעת. ער האָט זיך פאַרגעסן און אָנגעכאַפט איר האַנט:

- פרוי הורוויטץ, הערט אויף, איך בעט אייך. איך האָב געמיינט, אז איר זענט אַזאָ שטאַרקע.

- שטאַרקע אַהין, שטאַרקע אַהער - וואָס קאָן מען טון?

דאָן האָט זי מיט איר נאַקעטער האַנט געגעבן מיט אַ געבייזער (ווי ביז אויף זיך אַליין) אַ וויש איבער אירע באַקן און האָט שוין געשמייכלט צו אים:

- זעט איר, אַזוי זענען ווייבער. איינס זאָגן זיי און אַ צווייטס - טוען זיי.

און ווידער האָט זי שוין אים גוט-מוטערלעך געקוקט אין פנים אַריין און צוגעשמייכלט.

אין מירקינען זענען אַריין די ווערטער, וואָס די פרוי האָט געזאָגט וועגן „קאָנען שטאַרבן“, און געשטאַכן ווי שפּיזן. „הייסט עס, אז די וואָס קאָנען נישט שטאַרבן - קאָנען נישט לעבן. און איך בין איינער פון די“.

נאָר פרוי הורוויץ האָט שוין באַמערקט די טרויעריקייט, וואָס האָט זיך געלייגט אויף אים. זי האָט אַלץ באַמערקט, און זי רופט זיך אָן צו אים מיט אַנטייל:

- פאַרוואָס זענט איר דאָס מיט איין מאָל אַזוי טרויעריג געוואָרן? האָבן דאָס אויף אייך מיינע ווערטער אַזוי געוויקלט אַזוי, זעט איר, איז אַ יידענע.

מירקין האָט זיך אויפגעכאַפט.

– נישט דאָס, נאָר איך האָב געקלערט וועגן דעם, וואָס איר האָט געזאָגט. יאָ, איר האָט רעכט: די קאָנען נאָר לעבן, וואָס קאָנען שטאַרבן; אָבער די, וואָס קאָנען נישט שטאַרבן, קאָנען נישט לעבן און נישט שטאַרבן.

עס איז עפעס געווען, ווי פרוי הירוויץ וואָלט אים פאַרשטאַנען, און דאָס איז געווען צוליב דעם טאָן, אין וועלכן ער האָט אַרויסגעבראַכט די ווערטער.

– קאָנען שטאַרבן! יאָ, פאַר עפעס, נישט גלאַט אַזוי אין דער וועלט אַריין. נישט די קאָנען שטאַרבן, וואָס וואַרפן אַזוי לייכט אַוועק זייער לעבן, ווייל עס געפעלט זיי עפעס נישט, נאָר ווען מען קאָן עפעס נוצן ברענגען מיט דעם אַוועקגעבן דאָס לעבן פאַר אַ גרויסער זאַך. דאָס רוף איך אָן קאָנען שטאַרבן.

– און פאַרוואָס פאַר אַ גרויסער זאַך?
– אַ, עס זענען דאָ זאַכן אויף דער וועלט, פאַר וועלכע עס לוינט זיך אַוועקצוגען דאָס לעבן, גלויבט מיר.

– איר מיינט אַזוי?
– נישט איך מײן, נאָר איך ווייס עס. קומט נאָר אַריבער צו פאַרן, וועט איר שוין אַלײן געוואויר ווערן. מירקין האָט זיך פאַרקלערט.

– און נאָך אַלעמען איז עס וואונדערלעך, יאָס אַזאָ ידנגערמאַן ווי איר, אין אַזאָ גרויסער שטאַט ווי פעטערבורג, נעמט זיך צייט און מי אַוועקצוגען זיך מיט אַן אַלטער יידענע, – זאָגט זי צו אים מיט דאַנק אין די אויגן.

מירקין איז רויט געוואָרן.
– מיט אַן אַלטער יידענע. עס טוט מיר פאַרגעניגן. איך האָב לײב צו הערן, וואָס איר דערציילט, צו הערן אייך רעדן פון אייער היים, – און ווידער לייגט ער צו מיט אַ שמייכל: – איר זענט גאַרנישט אַזוי אַלט, פרוי הירוויץ.
– איר וואָלט געקאָנט מײן זון זײן, און איר ווייסט

וואָס? איר זענט אביסל ענלעך צו אים, נאָר איר טראָגט אַ שוואַרץ בערדל, און ער - בלויז נאָר שוואַרצע וואַנסעלעך.
- אויב אַזוי וועל איך מיר אויך לאָזן דאָס בערדל אַרומשניידן, וועל איך אינגאַנצן ענלעך זיין צו אייער זין, - שמייכלט זאָכאַרי.

- וואָס איז דאָס פאַר אייך אַזוי וויכטיג? - פרעגט זי, רויט ווערנדיג.

- אפשר איז עס פאַר מיר יא וויכטיג, - און ער האָט אָפּגעהאַקט.

זי האָט אויך געשוויגן

- פרוי הורוויץ, - רופט זיך פלוצלינג מירקין אָן, - איר מיינט, עס וועט זיך געפונען דאָרט אַרבעט ביי אייך פאַר מיר? - איך האָב זיך איבערגעלייגט. איך גלויב, אַז - איך וועל אייך פאַלגן.

- וואָס, איר מיינט עס מיט אַן אמת? גייט שוין גייט, אַנישט וועט איר דען פאַרלאָזן פעטערבורג און אייער רייך הויז?

- פאַרוואָס נישט? איך זאָג אייך יא, איך וועל עס פאַרלאָזן, איך מיינ עס גאַנץ ערנסט. דענקט איר, אַז איך קאָן עפעס דאָרט ביי אייך נוצן ברענגען? פרוי הורוויץ, זאָגט מיר?

עס איז געווען זיין ערנסטער און בעטנדיגער טאָן, וואָס האָט זי גערירט.

- נוצן ברענגען קאָנט איר געוויס. איר זענט אַ געבילד-דעטער מענטש, און ביי אונז דאָרף מען אַזוי נייטיג אַזעלכע מענטשן. אָבער וואָס רעדט איר? איר זענט אַ רייכער יונגער-מאַן מיט אַ רייך לעבן פאַר זיך. וואָס וועט איר טון דאָרט ביי אונז? מיר זענען אַרים, מיט אייערס גלייכן קומען מיר זיך נישט צוזאַמען, און מיר לעבן זייער ענג. ווי אַזוי וועט איר זיך געפינען ביי אונז? איר וועט נאָר האָבן בלויז צרות.- און דאָן וואָס רעכנט איר צו טון? איז דען דאָס אַ לעבן פאַר אייך?

— דווקא דאָס וויל איך, איך מוז. דאָס אַנדערע איז מיר פאַרמיאוסט. איך וויל אַוועק פון דעם אַנדערן לעבן. איך מוז אַוועק, איך מוז אַפּשניידן. איך האָב נישט קיין אַנדערע עצה. דאָס איז מיין איינציגע רעטונג — אַז נישט בלייבט... נאָר מירקין האָט נישט געענדיגט דעם זאַץ. ער איז גע- בליבן שטעקן אין מיטן. פרוי הורוויטץ האָט אים אָנגעקוקט מיט מיטגעפיל. מירקין איז גערירט געוואָרן פון איר בליק. עס האָט זיך אים געדאַכט, אַז אַזוי מוז זי קוקן אויף אירס אַ קינד. זי האָט אים אָנגערירט מיט איר האַנט, און מירקין האָט דערפילט אַ ציטערנדיגע וואַרימקייט, וואָס איז דורכגעגאַנגען דורך זיין לייב.

— אַז איר ווילט נאָר — מיר וועלן אייך אויפנעמען מיט אַפּענע אַרעמס. מיין מאַן וועט זיך זייער פרייען מיט אייך. איר וועט אים זייער גוט צונגן קומען צו לערנען רוי- סיש אין אונזער שולע, לעקציעס צו געבן די יונגעלייט, מיין טאַכטער אַרויסצוהעלפן, איר קאַנט פּראַקטיצירן ביי אונז אייער פּראַפעסער. אַדרבא — וועלן מיר האָבן אַן אייגענעם מענטש אַן אַדוואָקאַט.

— מיינט איר, אַז איך קאָן נוצן ברענגען? אַז איך קאָן וועמען מיט עפעס העלפן?

— וואָס רעדט איר? איר הייבט דאָך ערשט אָן; איר האָט דאָך נאָך אַ גאַנץ לעבן פאַר זיך; איר זענט דאָך נאָך אַ קינד. אַזאַ יונגערמאַן, אָן עין-הרע, אַ געזונטער, אַ געבילדע- טער. וואָס פעלט אייך? קומט צו אונז אַריבער. מיין מאַן וועט שוין אויסגעפינען פאַר אייך אַרבעט, אויב איר ווילט נאָר עפעס טון, און אפשר וועלן מיר אויסזוכן פאַר אייך אַ פּלה אויך.

מירקין איז רויט געוואָרן.

— וואָס האָט איר זיך פאַרשעמט? איר זענט שוין אַ בחור אין די יאָרן. שאַ, איך האָב דאָך גאָר געהערט, אַז איר זענט שוין, דאַכט זיך, אַ חתן מיטן אַדוואָקאַטס טאַכטער. ווי וועט דאָס זיין?

מירקין איז בלייך געוואָרן און דערשטוינט.
 אָ, דאָס מיינט איר, - זאָגט ער פאַרלעגן. - פון
 דעם איז גאַרנישט געוואָרן. עס וועט גאַרנישט ווערן. (ער האָט
 זיך געוואונדערט, וואָס ער קאָן אַזוי לייכט דאָס וואָרט אַרויס-
 ברענגען, וואָס האָט זיך אים אויסגעדאַכט ערשט פאַר אַ מינוט -
 פאַר אוממעגלעך. און מיט זעם, וואָס ער האָט דאָס פון מויל
 אַרויסגעבראַכט, איז ער אין זיין גאַנצן מהות זיכער געוואָרן,
 אַז ער וועט עס טון - און ווי אַמשנעלסטן).
 די פרוי איז אויך אין פאַרלעגנהייט געבליבן, און פדי
 זיך אַרויסצוקריגן פון דעם, פרעגט זי:
 - און ווען רעכנט איר דאָס צו אונז אַריבערצו-
 קומען?

- גאָר אין קורצן, גאָר אין קורצן
 - און אַז איר וועט קומען, לאָזט פון אייך וויסן, אונ-
 זער אַדרעס האָט איר דאָך - אויף נאָוואַליפיע, צו הור-
 וויצן דעם לערער. אַלע וועלן אייך זאָגן, ווער דאָס איז.
 מירקין האָט זיך אויפגעהויבן.
 - ווען פאַרט איר? איר וועט מיר דערלויבן אייך צו
 באַגלייטן צו דער באַן?
 - מ'דאַרף נישט, מיר זענען נישט געוואוינט דערצו.
 אונזערס איינע, אַז זי באַדאַרף פאַרן, - טרעפט זי דעם וועג
 אַליין.

מירקין האָט גענומען איר האַנט און האָט זי צוגעטראָגן
 צו זיינע ליפן.
 - און מיט דעם באַדאַרפט איר אויך פאַרזיכטיג זיין.
 ביי אונזערס איינער איז נישט שטענדיג די האַנט צוגעפאַסט
 צום קושן - מער צום קאַכן, - לאַכט זי.
 - דערפאַר איז זי מיר טויזנט מאָל ליבער. - און
 מירקין נעמט נאָך אַמאָל איר האַנט און קושט זי שטאַרק.
 - איר ווייסט וואָס איך וועל אייך זאָגן, - רופט זי
 זיך אָן, אַרויסבאַגלייטנדיג אים צו דער טיר, - אַז איר זענט
 נאָך גאָר אַ קינד, אַזאַ גרויסער, מיט אַזאַ שוואַרצער באַרד -

און איר דאַרפט נאָך האָבן אַ מוטער. איך האָב נאָך נישט גע-
זען אַזאַ מאַנספּאַרשוין, - און זי האָט אים אַ ווייכן גלעט
געגעבן מיט איר וואַרימער, אויסגעאַרבעטער האַנט איבער זיין
שוואַרץ בערדל.

אַז ער איז אַרויסגעקומען אין דרויסן, איז ער פאַרוואונ-
דערט געוואָרן פון דעם לייכט, וואָס האָט געשפּילט איבער
פּעטערבורג.

קאפיטל 15

זיי געטרייסט!

די נאכט איז געווען פארוואַנדלט אין אַ קראַנקן טאָג, אין דאָס פּערלדיגע לייכט - אין אַ קראַנקע שיין. מענטש און זאך האָבן זיך באַוואויגן ווי אונטער שלייערס. אַלץ איז געווען פאַרשטעלט: הויז, בוים, מענטש און פּערד. ווי שדים וואָלטן אַרומגעגאַנגען איבער די גאַסן: שדים-מענטשן, שדים-פּערד, מיט אויסטערלישע, יענע-וועלטיגע אויסזעענס, מיט פּנימער ווי פון חלומות אַרויס, מיט שאַטן-פאַרשפינטע גופים, ווי קראַנקע אילוזיעס.

וואָס טוט זיך דאָ? די ערד איז קיין ערד נישט, אַלץ שוועבט און באַוועגט זיך און ציט זיך עלאַסטיש אויס, און נעמט אָן מאַדנע פאַרמען. עס שווימט און רירט זיך. די הייזער ציען זיך אויס, ווערן לענגער און דינער, דאָן-קיכאַטיש, און די מענטשן מיט לאַנגע, שפיציגע קעפּ. און די שאַטנס פון די מענטשן האָבן זיך ענדלעך באַפרייט, אָפּגעריסן זיך פון זייערע זאַכן, און שפּאַצירן אַליין פאַר זיך אַרום, גייען, וואוהיין זיי ווילן, מישן זיך אויס מיט די לעבעדיגע מענטשן, און מען ווייסט נישט מער, וואָס עס איז אַ מענטש און וואָס עס איז אַ שאַטן...

און אַזוי ווי די ממשותדיגע זאַכן, אַזוי זענען די גע-

דאנקען און די געפילן. עס מישן זיך אויס צוזאמען פארלאנגען מיט רעאליטעטן, חלומות און וואַרהאַפטיקייטן, און מען ווייסט נישט מער, וואָס עס איז אמת און וואָס עס זענען וואונטשן. אין דעם געוועב פון פערלדיגע שאַטנס איז זאכאַרי געגאַנגען - אַליין אַ שאַטן - און ער האָט נישט מער געוואוסט, צי דאָס וואָס ער האָט איבערגעלעבט די לעצטע טעג זענען חלומות, אָדער וואַרהייטן.

געזאָגט האָט ער צו זיך: „מיין טאַטע-מאַמע האָב אין געפונען אויף דער קוואַרטיר פון דער „קוואַסנעצאָווען“. איז דאָס נישט קיין וואונדער?“ וואָרים דער אַלטער ר' ברוך אין די פרוי הורוויץ פון וואַרשע זענען אים פאַרגעקומען אַזוי נאָענט, ווי ער וואָלט זיי שוין דאָס גאַנצע לעבן געווען געקענט. דאָס גאַנצע לעבן זענען זיי געווען אַרום אים. ער האָט זיי נישט געזען. ער האָט אַפילו נישט געוואוסט דערפון. און דאָך זענען זיי געווען, און זיי האָבן אים געהיט און דערהאַלטן ביזן היינטיגן טאָג.

ער זעט זיך צוריק אין דער קאַלטער שטאַט, אין דעם ווייטן יעקאַטערינענבורג, אין אַ ווינטער ביינאַכט. אומהיימלעך רינגלט אַרום דער סיבירער פראַסט, אַרויסקומענדיג פון די וועלדער צו דער שטאָדט און זייער הויז. ער איז אַליין. פאַרלוירן אין זיין גרויסן שטודיר-צימער. ער ליגט איינער אַליין אין זיין בעט און ער קוקט מיט אָפענע אויגן אין דער קאַלטער נאַכט אַריין. די מאַמאַטשקאַ איז נישטאָ. עמיצער זיצט ביים בעט. עס איז נישט זיין דערציערין. עס איז אַ נישט-זעבאַרע פיגור. איצט ווייס ער, ווער דאָס איז געווען. דאָס איז, פאַרהוילן אין דער נאַכט, געזעסן ביי זיין בעט די פרוי הורוויץ פון וואַרשע, מיט אירע נאַקעטע, אַרויפגעשטאַרטשטע מוטער-הענט, ווי עמיצן צו באַשיצן, אָפצוראַטעווען, ווי אַ צערייזטע חיה, ווי ער האָט זי היינט אָונט געזען, מיט אירע גליינדע אויגן, און זי האָט איבער אים געוואַכט.

איז עס נישט נאַריש אַזוי צו קלערן? דאָס זענען דאָך קינדערשע אילוזיעס. אַבער דאָך זענען זיי גוט געווען, די

קינדערשע אילױזיעס. און וועמען אַרט עס, וואָס אַ דערוואַקסע-
נער מענטש גייט אין אַ ווייסער נאַכט איבער די פּעטערבור-
גער גאַסן, און טראַכט וואָס ער טראַכט?

וואָס איז לייבלעכע פּאַטער-מוטער? אַ פיזישע סבה. דאָס
אַטאָמל, וואָס איז אַריינגעוואָרפן געוואָרן אין לעבן אַריין, איז
טאַקע די פאַראורזאַכערין פון אַלעם און פון גאַנצן, דער
ערשטער פּוח, וואָס האָט עס געשאַפן. אָבער דאָס אַטאָמל איז
שוין לאַנג פאַרשוואונדן און איינגעטונקט געוואָרן אין מבול
פון לעבנס-עמפּינדונגען, וואָס דער חי טראַגט. יעדע סעקונדע
לעבן פון חי איז וואַקסן אין אַנדערע וועלטן אַריין. מעג דער
חי טראַגן אין זיך די אַלע אייגנשאַפטן פון ערשטן אַטאָמל,
אָבער ער באַשאַפט טויזנטע נייע אייגנשאַפטן פון מינוט צו
מינוט אין זיין וואַקסן.

— וואָס פאַר אַ שייכות האָב איך מיט מיינע פיזישע פּאַטער
און מוטער, וואָס האָבן מיך געבוירן? מאַמאַטשקען האָב איך
כמעט נישט געקענט. דאָס וואָס זי איז געווען פאַר מיר, האָב
איך זיך אַלײן געשאַפן, — האָט ער צו זיך געזאָגט, — אַרויס-
געוועבט פון מיין אייגענעם לעבנס-מוט, צונויפגעאַסן זיך
אַ געטראַנק צו אַ דורשט, וואָס איך האָב געהאַט. אפשר אין
לעבן, אין דער ווירקלעכקייט, איז זי גאָר עפעס אַנדערש
געווען, נישט מאַמאַטשקאַ. און מיין פּאַטער? ווען איך וואָלט
געהאַט די ברירה, וואָלט איך דאָך מיר געווען אויסגעקליבן
דעם פּאַטער-מענטש, וואָס וואָלט געווען צוגעפאַסט פאַר מיין
אידעאַל, נישט צוגעשמידט צו אַ פרעמדן קערפּער דורך משפּחה-
שנורן. פּאַפּאַטשקאַ איז דאָך מיר גאָר אינגאַנצן אַ פרעמדער,
אַן אומסימפּאַטישער, און וואָלט ער נישט געווען מיין פּאַטער —
וואָס פאַר אַ נאַענטקייט וואָלט איך געהאַט מיט אים?

יעדער מענטש ווערט געבוירן אַלײן, ווי אַ שטיין. עס
זענען נישטאָ קיין משפּחה-אינסטינקטן, אַן איינגערעדטע זאָך.
זי שטאַמט פון ריין-מאַטעריעלע אורזאַכן, פּדי צו פרעטענדיין
אויף די אָנגעקלייבענע רייכטימער. עס לעבן פיל שטאַרקער
אין אונז די אַבסטראַקטע געזעלשאַפט-אינסטינקטן, ווי משפּחה-

דיגע. די נויט האָט אין אונז אַנטוויקלט אַ באַדערפניש צו לעבן אין געזעלשאַפטן, אין קבוצים. די הערשער-לוסט אין אונז, דער עגאָאיסטישער פאַרלאַנג פון איינהאַלטן אָנגעקליבנס — האָט באַשאַפן דעם פאַטריאַרכיום. דער געזעלשאַפטלעכער אינסטינקט וועקט אין אונז דערהויבענע און אידעאָלע טאַטן — לערנט אונז מקריב צו זיין זיך פאַרן פּלע. פאַרקערט, דער פּאַמיליע-אינסטינקט מאַכט אונז ענגהאַרציג, שטאַרקט די אייגן-ליבע. דערפאַר באַדאַרף מען אים באַקעמפן, אויסראַטן, פונקט אַזוי ווי מיר מיען זיך צו באַקעמפן אין אונז אַנדערע שלעכטע מידות.

אַבער אין אמתן זענען יאָ דאָ פּאָטער און מוטער. זיי לעבן ערגעץ-וואו איינגעוואַרצלט אין דער טיפעניש פון אומ-באַקאַנטן, פאַרהוילענעם לעבן. אַמאָל באַגעגנט זיך דער מענטש מיט זיין „פּאָטער און מוטער“; מערסטנס אַבער נישט. מירקינען דאָכט זיך, אַז דער אַלטער ייד, וואָס האָט אים אַזוי וואַרים ביי דער האַנט אָנגענומען און גערעדט צו אים די ווערטער, וואָס ער האָט באַדאַרפט; די פרוי הורוויץ, וואָס האָט אים צוריקגערופן אין לעבן אַריין און באַפוילן אים צו גיין ערגעץ מיט אַ שליחות, — אַז זיי זענען זיינע ריכטיגע „פּאָטער און מוטער“. דאָס לעבן האָט זיי דורך אַ צופאַל אַריינגעוואַרפן אין דער „קוואַסנעצאָוואַס“ וואוינונג. אים איז באַשערט געווען מיט זיי זיך צו טרעפן.

— עס איז דאָך ווירקלעך ווי אַ שפּאַס: מיין טאַטע-מאַמע האָב איך געפונען אויף דער וואוינונג פון דער „קוואַסנעצאָווען“. אַבער ווער זענען זיי דאָס, זיינע נייע טאַטע-מאַמע, וואָס ער האָט געפונען? ווער זענען די איינוואוינער פון דער „קוואַס-נעצאָוואַס“ וואוינונג! זיי קומען פון אַ ווייטער, פאַרהוילענער וועלט, פון די טיפענישן פון יידישן תּחום, וואָס ער קען נישט, און האָט קיינמאָל נישט געזען. פון דאָרט האָט זיך אַרויס-געצויגן דורך אַ צופאַל די שנוּר, וואָס בינדט אים צו צום לעבן.

— הייסט עס, אַז דאָרט באַלאַנג איך, דאָרט ליגט אָנגעגרייט

פאַר מיר דער וועג, אויף וועלכן איך דאַרף גיין. עס וואַרטן
אויף מיר די מעשים, וואָס איך האָב צו טון. עס ליגט דאָרט
דער אינהאַלט פון מיינע טעג.

דורך אַ צופאַל, דורך אַ גאַרישן טעותדיגן צופאַל, בין
איך געבוירן געוואָרן אין אַן אַנדער לעבן אַריין ביי אַנדערע
„פּאָטער און מוטער“, אין אַנדערע אומשטענדן. און איך דאַרף
פאַריכטן דעם טעות, וואָס די נאַטור האָט געמאַכט. פּונקט
אָזוי ווי מען פאַריכט אַ פעלער, ווי מען שניידט אַפּ אַ הויקער.
מען דאַרף פאַריכטן די נאַטור.

דאָרט האָב איך שטענדיג באַלאַנגט, און עס איז גענוג
געווען אַן אַלטער ייד, וואָס זאָל מיך אָנגעמען ביי דער האַנט,
און אַ פרוי, וואָס זאָל אָנווייזן מיטן פינגער דעם וועג, און
איך ווייס שוין, וואָס איך האָב צו טון.

עס איז מיטאַמאָל ליכטיג געוואָרן אויף די פּעטערבורג-
גער גאַסן. ליכטיג, ווי בייטאָג, נאָך מער ווי בייטאָג. אַן אַנדער
ליכט פון אַן אומבאַקאַנטער וועלט האָט באַהערשט די הייזער,
די גאַס און די איינצלנע איינוואַמע מענטשן, וואָס האָבן זיך
געשלייכט אויף די גאַסן. אַ פיאַלעט-רויטלעך ליכט, וואָס די
נאָרד-שיין האָט אַהער פאַרוואָרפן, איז אויף די גאַסן געווען
פאַרשפּרייט. אין אַט דעם ליכט זענען זאָכן און מענטשן
באַלויכטן געוואָרן מיט אַזאַ קלאַרקייט, אַז עס האָט זיך גע-
דאַכט, אַז אַלץ שטייט אויפן ערשטן פּלאַן. עס האָט נישט
געהערשט קיין פּערספעקטיוו אין דער נאַטור, און קיין זאך
האָט נישט געהאַט קיין שאַטן. די שאַטנס זענען פאַרשוואַנדן,
און עס האָט זיך בולט אויסגעשניטן, מיט דעם גאַנצן מהות,
וואָג און מאָס, דער עצם פון יעדער זאך. שאַרף און קאַנגיט
האָבן זיך אַרויסגעהויבן פון דער ליפּט די קאַנטורן, און אַפּ-
געשניטן יעדע זאך פאַר זיך אַליין. און פּונקט אָזוי ווי די
וועלט איז באַלויכטן געוואָרן פון דרויסן, אָזוי איז דער גע-
דאַנק און דאָס געפיל באַהעלט געוואָרן פון אינעווייניג. ווי
שפינוועבס פאַרוועבטע מטושטשעדיגע מחשבות זענען איצט גע-
שטאַנען קלאַר, בולט, איינגעוואָרצלט אויף שטענדיג.

אלץ איז געוואָרן קלאָר און ליכטיג: זיין ביז איצטיג לעבן, זיין ראַנגלעך זיך מיט זיין גורל — דאָס האָט זיך אלץ אַרויסגעאַרבעט פון אַ טעות, אין וועלכן ער איז, אָן זיין שולד, פאַרוועבט געוואָרן. און איצט שטייט ער אַ באַפֿרייטער. גאָר-נישט איז פאַר אים און נאָך אים, נאָר ער אַליין. אלץ איז ריכטיג, אַזוי האָט עס באַדאַרפט זיין, און ס'איז גוט, וואָס ס'איז געווען אַזוי. און מער פון אַלע זיינע מעשים איז אים קלאָר געוואָרן זיין פּחדנות.

עס איז נישט געווען קיין נידעריגע פּחדנות, דאָס ראַנגלעך זיך מיטן טויט. עס איז געווען אַ קלאָרע, מעכטיגע גבורה-שאַפט, אַ קראַפט, וואָס האָט באַזיגט דעם טויט, אַ געראַנגל מיט אַ פינסטערן שאַטן. איצט פאַרשטייט ער אַלץ. ער האָט באַזיגט דעם נאָרישן, אומפּרוכטבאַרן, אומבאַרעכטיגטן טויט — פאַר אַ קלאָר, ליכטיג לעבן, — אַ לעבן, וואָס ליגט דאָרטן, אויף יאנער זייט, ווייט אַוועק פון נאָרד-ליכט, אַ לעבן נאָך נישט קיין גאַנצנס.

אין דער ליכטיגער נאַכט האָט ער געזען זיין וועג קלאָר פאַר זיך; ביים אָנהייב פון דעם וועג שטייט אַ פּרוי. בולט און שאַרף זעט ער איר פיגור. אירע גלידער זענען ווי פּורמדיגע פליישיגע רערן, געפרעסט, אַנגעגאַסן מיט לעבנס-לייט און גבורה, מיט השק און לייב. איר פליישיג לייב איז אַריינגע-גאַסן אין אַן ענגער פאַרם פון אַ שוואַרץ קלייד. פון קלייד צאָפֿלען אַרויט אירע נאַקעטע הענט, טוענדיג און שאַפנדיג. ער זעט זי ביל אַ גרויסער קיך, און זי האַלט אין אַנגיסן זופּ פאַר אַלע קינדער. און, ענדלעך, זענען די טעלער פול, זי האָט גענוג פאַר אַלעמען. און אַלע פאַרלאָזטע קומען צו איר. שטאַרק און ברייט איז איר ברוסט, די ברוסט פון דער מוטער, און ווייך, שאַרף-קאַנטיג שניידט זיך אויס איר פנים. די געשליפענע קינבאַקן זענען געווענדעט צו אים. אין אירע אויגן בלישטשען פעס און רחמנות-טרערן, מוטערלעך געוויין און ווייבערשע העלדישקייט. ווי אַ ווילע פריער אויפן גורל פון איר זון, מיט דעמוועלפן לאַכנדיגן געוויין, קוקט זי איצט אויף אים, און זי

דירט אָן מיט איר האַנט זיין מיט אַנגסט-באַלְאָפּענעם שטערן,
און זי זאָגט צו אים: „זיי געטרייסט!“
זיכער און באַשיצט פילט זיך דאָס קינד אונטער דער
מוטערס ברוסט. אים קאָן שוין גאַרנישט געשעען.
די נאַכט איז זאַכאַרי צום ערשטן מאל איינגעשלאָפן.
עס האָבן אים מער נישט געפייניגט די קאַשמאַרישע נאַכט-
חלומות. פון שלאָף אַרויס האָט זיין בלייך פנים, איינגעראַמט
אין שוואַרצן בערדל, געלויכטן זיך מיטן שמייכל פון גע-
לייטערטקייט און געטרייסטקייט.

איז א טעאטער-לאזשע

מיטן פריילינג איז אָנגעקומען קיין פעטערבורג, ווי יעדעס יאָר, דאָס מאַסקווער קונסט-טעאטער אויף גאַסטראָלן. אויף טשעכאָווס „קאַרשן-גאַרטן“ האָט גבריאַל היימאַוויטש פאַרגע-ברייט אַ לאָזשע, אין וועלכער ער האָט איינגעלאָדן די האַלפּערנס אין די חתן-כּלה פּאַר.

דאָס טעאטער האָט זיך ממש געבראַכן. די גאַלעריעס אין אַ האַלבער פאַרטער זענען געווען אָנגעפילט פון אַ פּובלי-קום, וואָס איז געווען הונגעריג נאָך עמאַציעס. די סטודענטן, קורסיסטקעס, פּראָפעסיאָנעלע אַרימע אינטעליגענטן, וואָס האָבן מיט אומדעהערטער מי און מאַטערניש אַריינגעקראָגן זיך אין טעאטער (אַ טייל פון זיי האָט געוואַרט צוואַנציג שעה ביי דער קאַסע. אַנדערע האָבן זיך איינגעשאַפט די בילעטן פאַר פּאַנטאַסטישע פּרייזן, וועלכע עס האָט זיי געקאָסט וואָכן און חרשים פון זייערע טעגלעכע באַקוואַמלעכקייטן און אפשר אויך באַדערפנישן, זענען נאָך פאַר דער פאַרשטעלונג געוואָרן אַווי אויפגערגט און באַלעבט פון דערוואַרטונג, אַז עס איז זיי געווען אומגעגלעך איינצושטילן. עס האָט זיך געדאַכט, אַז דער עולם דערוואַרט דאָ נישט קיין טעאטער-פאַרשטעלונג, נאָר אַ געשעעניש פון ערשטער וויכטיקייט, וועלכעס רירט אַן זיינע

אינטימע אינטערעסן. די אויפרעגונג האָט אויך עלעקטריזירט דאָס מער זאָטע און באַקוועם זיצנדיגע פּובליקום פּון די ערשטע רייזע און לאָזשען. אַלע זענען געווען אין אַ געהוי-בענער שטימונג, ביי אַלעמען האָט דער פּולס שנעלער גע-קלאַפט, און אַלע זענען געווען ווי פּאַרשלונגען אין דערוואַרטונג פּון עפעס אויסטערלישעס.

אין גבריאַל חיימאָוויטשעס לאָזשע איז מען נישט וויג-ציגער געווען אויפגערגט פּון דער אַלגעמיינער דערוואַרטונג, ווי אויף אַנדערע פּלעצער. נאָר אין דער לאָזשע האָט מען נאָך געהאַט אַ באַזונדערע אורזאָך צו זיין אויפגערגט. עס איז שוין אייניגע מינוט פאַר דער אויפהייבונג פּון פאַרהאַנג, און דער יונגער מירקין האָט זיך נאָך אַלץ נישט באַוויזן. קיינער האָט זיך נישט געקאָנט געבן קיין קלאַרע דערקלאַרונג, און אַלע זענען געווען אין דערוואַרטונג אויף עפעס, וואָס וועט געשעען. דער יונגערמאַן איז פשוט די לעצטע טעג פאַר-שוואַנדן, און האָט זיך נישט באַוויזן ביי די האַלפּערנס. כאָטש מען איז געוואוינט געווען צו זיין פירן זיך און מען האָט אַלץ צוגעשריבן צו זיין פּלעגמאַטישער נאַטור, האָט אָבער זיין באַנעמען זיך די לעצטע טעג שטאַרק באַאומרואיגט אַלגאָ מיכאַי-לאָוונען, און זיין היינטיג טאַקטלאָז פאַרשפּעטיגן זיך (נישט געקומען אַפילו אָפּנעמען זיין פּלח), האָט איר אַנגעזאָגט אַן אָנהייב פּון אַ קאַטאַסטראָפּע. אויסערלעך אָבער איז זי געווען מער רואיג פּון אַלעמען: מער פּון ניגאַטשקען, וועלכע האָט דורך איר איבערגעטריבענער באַלעבונג און אינטערעס אין דער פאַרשטעלונג אַרויסגעצייגט איר אומרואיקייט; מער פּון דעם פּון כּעס סקאַנדאַליעז רויט-געוואַרענעם גבריאַל חיימאַ-וויטש; מער אַפילו פּון איר מאַן סאָלאָמאָן אָסיפּאָוויטש, וועל-כער, פּון גאָרנישט וויסנדיג, האָט נאָאיוו אייניגע מאָל געפרעגט: „פאַרוואָס זעט מען נישט זאָכאַרין?“, זי, אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, האָט מיט איר אומגעצוואונגענעם שמייכל, מיט אירע גלייכגילטיגע באַמערקונגען און לייכטע באַוועגונגען אַריינגעבראַכט באַרוואיגונג אין דער קליינער געזעלשאַפט. אָפּענטפּערנדיג אויף איר מאַנס

פראגע, „אז, ווי שטענדיג, וועט זאכאָריושקאָ אַוודאי אָנקומען, ווען די פּאַרשטעלונג וועט זיך אָנהייבן, און וועט נישט ווערן אַריינגעלאָזט פון די היטערס אין טעאַטער (ווי עס איז דער מנהג ביי די מאַסקווער, כדי נישט צו שטערן די שטימונג), ביז דער פּאַרהאַנג וועט זיך אַראָפּלאָזן“.

כאַטש אַלגאָ מיכאַילאָוואַס רואיג פאַרהאַלטן זיך, און איר באַלעבט געשפּרעך מיט גבריאַל היימאָוויטשן האָט געהאַלטן אויפצולייזן די שפּאַנונג, וואָס האָט ביי אַלעמען געהערשט, דאָך זענען אַלע צופרידן געווען, ווען עס איז פינסטער געוואָרן, און די פּאַרשטעלונג האָט זיך אָנגעהויבן, אַז זיי זאָלן נישט באַדאַרפן איינער קוקן דעם אַנדערן אין פנים אַריין.

אַלע זענען געוואָרן אַריינגעצויגן אין די האַנדלונגען, וואָס זענען פאַרגעקומען אויף דער בינע. עס האָט זיך גע-דאַכט, אַז יעדער איינער פון די צוקוקערס האָט אויפגעגעבן זיין אייגן לעבן, און זיין אייגענע אומגעבונג, און איז אַריינגעצויגן געוואָרן דורך דעם היינטיגן אָוונט אין דער וועלט, אין דעם לעבן, וואָס טוט זיך אויף דער בינע. אויך אין דער לאָזשע ביי גבריאַל היימאָוויטשן האָבן אַלע צוקוקערס גע-מאַכט זיך, ווי זיי וואָלטן געווען אינגאַנצן פאַרנומען מיט דער האַנדלונג אויף דער בינע, כאָטש אין אמתן האָבן אַ טייל פון זיי באַנוצט די פּאַרשטעלונג נאָר אַלס אַ פּאַרהאַנג, הינטער וועלכן זיי קאָנען באַהאַלטן זייערע באַזאָרגטע גרימאַסן, און איבערגעבן זיך צו זייערע אייגענע געדאַנקען.

אַממיינסטן האָט אויסגענוצט דאָס טעאַטער-שפּיל גי-נאָטשקאָ. זי איז אין היינטיגן אָוונט זייער ווייט געווען פון אַ פרעמדער דראַמע. זי האָט דערפּילט, אַז עפעס וואָלקנט זיך אין דער לופט און ציט אָן פאַר אַ שטורם. און זי איז שוין געווען גערירט פון דעם עלעקטרישן שטראָם פון דעם אָנציענ-דיגן דונער. זי האָט זיך נישט געשראַקן דערפאַר. זי איז אויך נישט נייגיריג געווען דעריבער. עס האָט איר נאָר פאַר-עפעס באַנג געטון.

צווערשט איז איר זאכאָריושקאָ געווען אינגאַנצן גלייכגילטיג,

אזוי לאנג ווי עס האָט זיך איר געדוכט, אָז ער „אוכאָזשע-
 וועט“ נאָך איר. זי האָט אים געהאַלטן פאַר איינעם פון די
 פיל פון אירע פאַרערער, יונגעלייט, וואָס זי איז געוואוינט
 געוואָרן, אָז זיי זאָלן זיך באַוועגן אַרום איר, ווי בינען אַרום
 אַ בלום, מען זאָל איר קוקן אין די אויגן מיט גלוסטונג —
 מיט איין וואָרט, אָז מען זאָל אויסגיין נאָך איר. נאָכדעם ווי
 זיי האָבן זיך פאַרקנסט, איז איר זאַכאַרישקאַ אינטערעסאַנט
 געוואָרן דורך דער נייגיריקייט, אָז דאָס איז איר באַשערטער,
 מיט וועלכן זי וועט זיין אָפיציעל פאַרבונדן, און עס וועט
 איר אויסקומען צו לעבן מיט אים אין איין וואוינונג, און
 אפשר נאָך אינטימער... אָז ער האָט זי אָנגעהויבן צו פאַר-
 נאַכלעסיגן, און נישט אַרויסגעוויזן קיין פיבערדיגן באַגאַר, ווי
 זי איז געוואוינט געווען פון אַלעמען וואָס האָבן זי אַרומגע-
 רינגלט, האָט זי זיך געפילט באַליידיגט און געקרענקט. זי
 איז אָבער צופיל שטאַלץ געווען, נישט נאָר בלויז דאָס אַרויס-
 צוואוויזן, נאָר אַפילו צוצוילאָזן דעם געדאַנק, אָז זי פילט זיך
 דערפון געקרענקט. זאַכאַרישקאַ איז פאַר איר גאַרנישט מער
 געווען, ווי אַ צוקונפטיגער מאַן, מיט וועלכן מען האָט חתונה
 דערפאַר, ווייל אַן אַנשטענדיג מיידל פון אַ גוט הויז מוז דאָך
 סוף פל סוף חתונה האָבן. און וואָס איז דער הילוק מיט
 וועמען? ער מיט זיין פלעגמאַטישער נאַטור וועט נישט זיין
 אזוי אויפדרינגלעך ווי אַנדערע, און זי האָט צוגענומען די
 אַלע אויפמערקזאַמקייטן פון אַלטן מירקין. ערשטנס, צוליב
 פאַמיליען-סענטימענט (זי האָט דורך דעם געוואָלט אונטער-
 שטרייכן, אָז די גאַנצע אַפערע מיט די מירקנס איז נישט
 קיין אינטיים פאַרהעלטעניש, נאָר אַ פאַמיליען-זאַך), און, צווייטנס,
 אַביסל צו שטילן איר געקרענקטע איינגליבע. עס איז געווען
 ווי אַ רייצן זיך מיט זאַכאַרישקען, מיט די היינטיגע יונגע-
 לייט, וועלכע פאַרשטייען נישט צו זיין אזוי ראַמאַנטיש און גאַ-
 לאַנט צו דאַמען, ווי דער אַלטער דור. נאָר זייט אַ געוויסער
 צייט, זייט יענעם פרילינגס-אָונט, פילט זי, אָז זי האָט זיך
 מיט אַן אמת פאַרליבט אין זאַכאַרישקען. זי זעט איין, אָז זי

האַט אים נישט געקענט, נישט פאַרשטאַנען זיין שוויגן, זיך טיף איבערדעבן זאכן. עס דאַכט זיך איר, אַז זי האָט מיט איר גערויש פאַרשריגן זיין שטיילקייט. זי האָט מיט איר רעש פאַריאַגט אים, און זי האָט געבענקט נאָך אים.

זי האָט געבענקט נאָך זיינע וואַכניגע, רעדנדיגע בליקן און שטיל מויל. זי האָט געבענקט נאָך זיין סילוועט, אַז ער זאָל זיצן ביי איר אין בודוואַר, דאָרט אויפן פאַטעל, אין אַ ווינקל, מיט זיין בערדל-באַקראַנצט פנים, און זאָל מיט זיינע לעבעדיגע אויגן נאָכקוקן אירע באַוועגונגען. זי האָט געבענקט נאָך זיין שטראַף-בליק, און נאָך דעם, אַז זי זאָל ווי אַמאָל מורא האָבן פאַר אים.

זי האָט מיט איינמאָל דערפילט די פוסטקייט פון איר ביז איצטיג לעבן, פון דעם שרייענדיגן פעטערבורגער בולוואַר, פון אירע ביז איצטיגע חברים און פריינט. די אויסגעלאַסענע אַוונטן ביי סאַפּיאַ אַרקאַדיעוונען, דער רויך און שווייס פון איבערגעזעטיגטע מענער און פון ראַפּינירט-דורשטיגע פרויען, וואָס זוכן צו שטילן אַ פאַרהילטן באַגער. גאַט, וואָס האָט זי צו טון צווישן זיי? ווי קומט זי צווישן זיי? זי האָט זיך דערמאָנט אָן דעם קאַבאַרעט-פּילאָזאָף, דעם טאַנץ-קריטיקער באַריס אַבראַמאָ-וויטש, וואָס זי האָט ביז איצט אַזוי גערן געהאַט. זי האָט שוין איצט דערפילט דעם ביליגן שאַנסאַגעט-פאַרפיום, און דעם אומאַנשטענדיגן געשמאַק, וואָס עס הערט זיך פון זיינע קלוגע לעבנט-רייד. — גאַט, ווי האָב איך געקאַנט דאָס פאַרטראַגן און פאַרברענגען מיט זיי! און נאָך אים אַריינפירן, און צוזאַ-מענברענגען מיט זיי, און דאָס באַלט אין אָנהייב פון אונזער פאַרקנסן, ווען ער האָט אפשר געבענקט נאָך אינטימע שטילע איבערלעבענישן, נאָך פאַרהלומטע חתן-כלהדיגע נשמה-פאַרבינ-דונגען. ער איז דאָך אַזאַ ריינער, אַזאַ אומבאַפּלעקטער, אַזאַ נאַאיוו קינד. פאַרוואָס האָב איך אים נישט פאַרשטאַנען? פאַרוואָס האָב איך אים נישט אַרויסגעפילט באַלט פון דער ערשטער מינוט? וואו איז געווען מיין געפיל צו דערקענען

מענטשן, וואָס איך רעד זיך אַזוי איין, אַז איך באַ-
זיך עס?

און איך האָב דאָך געבענקט נאָך חתן-פּלה-חלומות. כ'האָב
דאָך דאָס געוואָלט. פאַרוואָס האָב איך זיך געשעמט דערמיט?
און דווקא זיך געוואָלט פאַרשטעלן פאַר עפעס אַנדערש, ווי
איך בין, און וואָס איך וויל זיין, ווי איך וואָלט שטענדיג
געוואָלט אַ מאַסקע טראָגן, אויף שטאַלצן אַרומגיין, פּדי אויס-
צוזען העכער, ווי איך בין אין דער אמתן.

זי האָט זיך דערמאָנט אָן זיינע פאַרשעמטע חתנדיגע
נישט דערוועגנדיגע באַרירונגען, ווי ער האָט זי אַרומגענומען
שליטנדיג זיך צוזאַמען איבער דער „ניעוואַ“ אין ווינטער-שניי.
ווי ער האָט גנבהדיגעהייט אויפגעשנופּט איר פאַרפּוים-גע-
שמאַק, אַ גלעט פּון אירע האַר-לאַקן, אַ באַרירנג פּון איר,
טאַליע. זי האָט אים דענסטמאַל אין זיך אויסגעלאַכט, זיין
נישט-דערוועגנדיקייט, און זיין חתן-באַנעמונג, „דאָס איז דאָך
שיין. איך האָב דאָך דאָס געוואָלט. פאַרוואָס האָב איך זיך
פאַרשטעלט? איך האָב אים פאַריאָגט פּון מיר מיט מיין גע-
ריש, מיט מיין קאַבאַרעט-רויך. איך האָב עס געטון אַליין“.

אַ פייכטער גלאַנץ האָט איצט אַ בלאַסק געגעבן פּון אירע,
וואויגן אין טונקעלן אוידיטאָריום אַליין.

— און נאָך אַלעמען איז עס זיין שוילד אויך. וואָס האָב איך
געטון אַזעלכעס, וואָס עס איז מיר געקומען מיך צו האַלטן
אין איין שטראָפּן, אין איין משפּטן? מיט וואָס האָב איך באַ-
רעכטיגט די אַלע פאַרדעכטיגונגען, וואָס ער האָט געוואָרפּן
אויף מיר? איך האָב זיך געשפּילט, איך בין אַ נאַר געווען,
קינדיש ווי ער, נאַר אויף אַן אַנדערן שטייגער. פאַרוואָס קומט
מיך אַזוי צו שטראָפּן, און זיך אַרומצוטראָגן מיט אַזעלכע
געדאַנקען וועגן מיר?

זי האָט לעצטנס געזוכט אַ געלעגנהייט צו האָבן מיט
אים אַן אינטים געשפּרעך און אַליץ אויפצוקלערן. זי האָט
געהאַט אַ פאַרלאַנג אים קלאַר צו מאַכן, אַז זי איז נישט דאָס,

וואָס ער מיינט, אַז זי איז. אַז די גאַנצע געזעלשאַפט מיט דער גרעפּין, מיט דעם טאַנץ-קריטיקער, איז איר אַליין נמאָס, און זי וויל אַ סוף מאַכן דערפּון; אַז זי שטעלט זיך גאַנץ אַנדערש פּאַר זייער צוקונפטיג לעבן, ווי ער מיינט. זי וויל דאָסזעלבע לעבן, וואָס ער. אַ שטיל באַשיידן לעבן, פאַרנומען אין אייגענעם גליק.

ער האָט איר נישט געגעבן קיין געלעגנהייט זיך אויס-צורעדן, שטענדיג זי אויסגעמיטן. גענומען אויף זיך זייער פאַרקנסונג, ווי עפעס אַ פּסק-דין, וואָס מען מוז אויספירן. זענען זיי צונויפגעקומען, איז ווידער געקומען דער באַליידיג-טער שטאַלץ איבער זיין משפטן, און האָט איר פאַרשנורט דאָס מויל און פאַרמאַכט דאָס האַרץ. און אַנשטאַט ווערטער, אויפ-ריכטיגע ווערטער, אמת, וואָס זענען נויטיג צו וויסן, זענען געקומען פאַרשטעלטע און פרעמדע, קאַמעדיאַנטישע.

— עס מוז אַן ענדע נעמען. ער מוז עס וויסן. באַלט, נאָך היינט — מיר מוזן זיך דורכרעדן. אַזוי ווייטער קאָן דאָך נישט זיין.

נאָר פאַרוואָס קומט ער נישט, פאַרוואָס שטראַפט ער מיך אַזוי? וואָס האָב איך אים געטון!

היינט מוז עס געשען, נאָך דער פאַרשטעלונג. פון היינט ביינאַכט אַן מוזן אוינזערע באַציאונגען אין אַ גאַנץ אַנדער ליכט באַלויכט ווערן, אַדער אָפגע האַקט. נאָר פאַרוואָס קומט ער נישט — גאָט, וואו איז ער?

אפשר האָט מאַמאַטשקאַ רעכט. ער דרייט זיך איצט אין די קאַרידאָרן אַרום, און וואָרט ביז דער פאַרהאַנג וועט זיך אַראָפּלאָזן.

ווי לאַנג ציט זיך דער אַקט היינט, עס מוז דאָך אַמאָל אַן ענדע נעמען!

ווען דער פאַרהאַנג איז אַראָפגעפאַלן, האָבן אַ נייע כּוואַליע מענטשן, פאַרשפעטיגטע, זיך אַריינגעלאָזט דורך די טירן און געזוכט זייערע ערטער. די פרויען זענען געווען צו

שטאלץ ארומצוקוקן זיך, אויב זאכאריאשקא איז נישט צווישן זיי. די מענער האָבן אומגעדולדיג געוואַרט. נאָר אז דער עולם האָט זיך איינגעשטילט, אַוועקגעזעצט זיך אויף די ערטער, און זאכאריאשקא איז נישט געקומען, איז די שטימונג אין דער לאַזשע ביי אַלגא מיכאַילאָוונען געוואָרן פיינלעך.

קיינער האָט שוין נישט גערעדט, אַפילו פאַר אַלגא מיכאַילאָוונען איז שוין שווער געווען אַ פאַסיג וואָרט צו גע- פינען, און אירע באַמערקונגען איבער דער אויפפירונג פון ערשטן אַקט האָבן זיך נישט געקלעפט, כאָטש אַלע האָבן צוגע- שטימט צו זיי, מער מיט שאַקלען מיט די קעפּ, איידער מיט די היילער.

נאָר גליקלעכערווייז איז די פּויע נישט געווען קיין לאַנגע. דער פאַרהאַנג האָט זיך נאָר אַראָפּגעלאָזט, כּדי דעם פאַרשפּעטיגטן עולם אין טעאַטער אַריינצולאָזן. באַלד האָט זיך ווידער די האַנדלונג אויף דער בינע אָנגעהויבן, און אַלע האָבן געקאָנט באַהאַלטן זייערע געדאַנקען אין דער טונקלקייט.

דער צווייטער אַקט פון דער פאַרשטעלונג איז געוואָרן אַזוי רעאַליסטיש פאַרגעשטעלט, אַז עס האָט זיך ווירקלעך געדאַכט, אַז מען געפינט זיך אינמיטן זומער אויף די פּרייע בליענדע לאַנקעס, וואָס די סצענע האָט פאַרגעשטעלט. פון דער בינע האָט זיך געטראָגן דער געשמאַק פון געשניטן היי. עס האָט זיך געהערט דאָס קוויטשען און שושקען פון פאַרשידענע פּויגלען, און עס האָט זיך געגלויסט, צו- זאַמען מיט די העלדן פון דער דראַמע, אַראָפּצואוואַרפן פון זיך די קליידער און צו גיין זיך אויסבאָדן. נישט צו קאָ- נען זיך דערקלערן פאַרוואָס — האָט די סצענע אַזוי גע- ווירקט אויף נינאַטשקען, אַז עס האָט זיך איר אויסגעדאַכט, אַז זי וועט שוין קיינמאַל נישט זען קיין זומער, שמעקן אָפּגעשניטן היי אויף די פּרייע בליענדע לאַנקעס. אירע אויגן זענען פול געוואָרן מיט טרערן. פון מיטן זיך צו-

דיקצוהאלטן איר וויינען, האָט זי באַקומען אַ קאָפּ-ווייטאַג.
נאָך דער ענדע פון צווייטן אַקט, האָט זי געמוזט פאַר-
לאָזן דאָס טעאַטער און אַהיימפאַרן, וואָס זי האָט געטון
אין איר מוטערס באַגלייטונג. זיי האָבן אין דער לאָזשע
איבערגעלאָזט די מענער וואָרטן אַליץ אויף דעם פעלנדיגן
זאַכאַרין.

קאפיטל 17

מוטער און טאכטער

אינדערהיים האָט שוין געוואָרט פאַר נינאַטשקען אַ
בריוול.

זי איז בלייך געוואָרן ביים אָנבליק. זי האָט געוואוסט,
אַז זי וועט עס אָנטרעפן און האָט אויך געוואוסט דעם אינ-
האַלט. זי האָט זיך צוגעשלאָסן אין צימער, מיט ציטערנדיגע
הענט אויפגעריסן דעם קאַנווערט און זי האָט געלעזן
אַזוי:

„עס איז עפעס וואָס געשעען, וואָס מאַכט מיך פילן, אַז
איך האָב נישט קיין רעכט צוצורירן זיך צו אַ ריין וועזן,
וואָס איך האָב געהאַלטן אין מיין נידעריגן געדאַנק אין איין
משפטן—דורך דעם דערלויבט מיר צו דערווייטערן זיך פון אייך.
איך בעט אייך, זייט מוחל אַ שוואַכן, וואָס האָט נישט געפון-
נען קיין קראַפט אויף אַן אַנדערן וועג אייך צו באַפרייען פון
אַ באַלעסטטיגנד פאַרהעלטעניש“.

זי האָט דורכגעוואָרפן איר בליק איבער דער קליינער,
פמעט געטאַקטער אַירקינס האַנטשריפט. איר ערשטער איינדרוק
איז געווען: אַ לייגן, ער זאָגט לייגן פון אָנהייב ביזן סוף... דאָס
נעמט ער אויף זיך אַ שולד, וואָס ער שרייבט אוודאי איר צו
אין זיין געדאַנק, אין עס האָט זי אַרומגענומען אַז עקל און

א פֿעס איבער זיין היפאָקריטישקייט און איבער זיין פֿאַר-
שטעלטיקייט.

— פֿאַרוואָס האָט ער קיין מוט נישט אָפֿן צו
זאָגן דאָס, וואָס ער דענקט וועגן מיר? נאָר צוצושרייבן זיך
נישט געפֿלויגענע און נישט געשטויגענע מעשים?
נאָך אַלעמען איז עס אַ ייִדישע געמיינהייט, און זי האָט
מיט עקל אַוועקגעוואָרפֿן דאָס בריוול, ווי עס וואָלט איר
ווייטער מער נישט אָנגעגאַנגען — אינערלעך צופֿרידן, וואָס
עס איז שוין איינמאָל פֿאַר אַלעמאָל אַן ענדע געוואָרן.
זי האָט אַפֿילו נישט געפֿונען פֿאַר נויטיג באַלד אַרייַן
צוגיין צו דער מוטער און איר מיטטיילן דערפֿון, כאָטש זי
האָט געפֿילט, אַז די מוטער וואָרט דאָרט מיט אומרו-
איקייט.

עס איז איר געווען גלייכגילטיג.
מער אויס נייגיריקייט ווי אויס אינערלעכן אינטערעס,
האָט זי נאָכאַמאָל אויפֿגעהויבן דאָס בריוול, און אַ צווייט מאָל
איבערגעלעזן.
דאָסמאָל האָט זי עפעס געפֿילט, און זי איז בלייבֿן
געוואָרן.

— דאָס איז נישט דער וועג פֿון זאָכאַריושקען, זיך
אַזוי צו דערנידעריגן, עס האָט עפעס מיט אים געמוזט
געשעען.

„איך בעט אייך, זייט מוחל אַ שוואַכן, וואָס האָט נישט
געפֿונען קיין קראַפט אויף אַן אַנדערן וועג אייך צו באַפֿרייען
פֿון דעם פֿאַרהעלטעניש.“ — וואָס מיינט ער „אויף אַן אַנדערן
וועג“, אין פֿאַרוואָס?
אין איר זפרון איז דורכגעלאָפֿן דאָס בילד פֿון זאָכאַ-
ישקען ביי זייער לעצטן טרעפֿן זיך.
— וואָס איז עס געשעען מיט אים? פֿון וואָנען די
ענדערונג?

און זי עפעס וואָלט איר אַנטפלעקט געוואָרן, האָט זי
אַנגעהויבן אַרויסצולויפֿן פֿון איר צימער איז דער מוטערס

אַריין און גערופן מיט אַן אוממענטשלעך קול איבערן וועג:
— מאַמע, מאַמע, מאַמע!

אַלגע מיכאַילאָוונאַ — ווי זי וואָלט זיך געווען געריכט
אויף דעם געשריי — איז איר געקומען אַנטגעגן, דאָסמאָל
נישט מיט איר געוויינלעכער מאַיעסטעטישער רואיקייט, ווי
איר קאָן גאָרנישט געשעען, נאָר אַ בלייכע ווי די וואַנט, מיט
אונטערגעהאַקטע קני.

אין איר דערשראָקן פנים אַריין האָט די טאַכטער גע-
האַלטן אויסגעשטרעקט דאָס בריוול און גערופן:

— זאָג, וואָס איז געשעען מיט זאַכאַרישקען?
מער אויס געוואוינהייט איינצוהאַלטן איר גלייכגעוויכט
און רואיקייט ביי אַלע אופנים, איידער אויס אינערלעכער
רואיקייט, האָט זיך אַלגע מיכאַילאָוונאַ אָנגערופן:

— וואָס שרייטו? וואָס ביסטו פון זינען אַראָפּ? און
ווער ווייסט, וואָס עס איז געשעען מיט דעם זאַכאַרישקען?
זי איז פלינק דורכגעלאָפן מיט איר בליק דאָס בריוול,
דאָן האָט זי אויסגערופן מיט עפעס אַ ביטערן, אומדערקלער-
לעכן פעס, וואָס די טאַכטער האָט קיינמאָל נאָך נישט באַ-
מערקט ביי איר מוטער:

— דאָס קאָן נישט זיין! ניין, ניין, ניין.
— פאַרוואָס נישט? פאַרוואָס קאָן עס נישט זיין? —
האַט די טאַכטער אָנגעכאַפט די מוטער ביי דער האַנט, און
ווי דורך דעם וואָרט וואָלט זי געוואָלט עפעס פאַדערן פון
איר אָן אַנדערע זאָך, האָט זי געהאַלטן אין איין שרייען:
— פאַרוואָס נישט? פאַרוואָס קאָן עס נישט זיין? זאָג,

זאָג, זאָג!
אַלגע מיכאַילאָוונאַ האָט געקעמפט איינצוהאַלטן איר
גלייכגעוויכט און עס איז איר געלונגען; זי האָט עס דערקלערט
מיט אַ פייערדיגן מוטערלעכן אויסברוך:

— וואָס מיינט ער, וואָס? איצט אַזוי נאָענט פאַר דער
חתונה. ווען אַלץ איז שוין גרייט, די גאַנצע שטאַט ווייסט
דערפון, וועלן מיר זיך לאָזן בלאַמירן און אָינעמען זיין הי-

פּאַקריטיש שרייבן פאַר אַן אמת? דו זעסט דאָך, אַז עס איז
היפּאָקריטיש.

— ניין, דאָס איז אמת, אמת, אמת! — שרייט די
טאָכטער.

— וואָס שרייסטו, וואָס? די דינערשאַפט וועט זיך צו-
גויפּקומען. וואָס איז אמת?

— אַז עס איז עפעס וואָס געשעען מיט אים ערנסטעס
און פּאַטאַלעס. — און פּלוצלינג האָט זי זיך געשטעלט אין
דער מוטערס פנים צריין מיט טרערן אָנגעפילטע אויגן, ווי
זי וואָלט פון איר עפעס געמאָדערט:

— וואָס האָט מען געטון זאָכאַרישקען? דו זעסט דאָך,
ער איז טויט. עס האָט אים ווער געטויט. וואָס האָט מען גע-
טון מיט אים?

אַלגע מיכאַילאָונאַ איז בלייך געוואָרן. זי האָט געביסן
איר ליפּ, נאָר אַן איבערלעכער אויפהאַלטונגס-אינסטינקט האָט
געטון דאָס זייניגע, און וואָך-געהאַלטן איבער איר שכל און
קלאַרקייט. זי האָט געקעמפט פאַר איר מוטערלעכקייט.

— איך האָב נישט געוואוסט, אַז דאָס פאַרהעלטעניש
פירט דיך אַזוי טיף אָן. באַרואיג זיך, איך גלויב, אַז דאָס
אַלץ איז אַ פּאַטאַלער טעות, עס וועט זיך לאָזן נאָך אַלץ
דערקלען.

די טאָכטער האָט איצט אָנגעקוקט די מוטער. אין איר
בליק איז עפּס געלעגן פון אַ ווילד-געוואָרענער חיה, אַ פרעם-
דער בליאַסק, ווי אַ גרינער שטראַל. די מוטער האָט זיך
דערשראָקן.

— ניגאַטשאַ, איך ווייס נישט, וואָס עס איז מיט דיר, —
האָט די מוטער געזאָגט מיט אָנגסט-שרעק.

— דו ווייס נישט? אָבער איך ווייס, איך ווייס שוין
אַלץ!

מוטער און טאָכטער האָבן ביידע אַ ציטער געגעבן, ווי
ביידע וואָלטן זיך דערשראָקן פאַר דעם וואָרט. נינאַ האָט גע-
באַפט אירע הענט און פאַרדעקט מיט זיי איר פנים, ווי זי

וואָלט עס נישט געוואָלט זען. נאָר דער דערהאַלטונגס-אינס-
טינקט האָט שוין ווידער געאַרבעט אין אַלגאָ מיכאַילאָוונען.
זי איז געבליבן שטיין ווי אַ טויט-געוואָרענע סטאַטוע אין איר
גאַנצער געהויבענער שטעלונג, קאַלט און שטייניג, און האָט
אַנגעקוקט איר טאַכטער.

— נינאָ, דו ביסט קראַנק, איך באַדויער דיך. איך בעט
דיך זיך צו פאַסן. קיין לייד באַרעכטיגט נישט דיין באַנעמען.
איך קאָן דיך פאַרשטיין און מיטלייד האַבן מיט דיר, און דיר
מוחל זיין. דו ווייסט אָבער אַליין נישט, וואָס דו רעדסט.
דו וועסט זיך שעמען שפעטער. דאָס איז פאַרצווייפלונג.
נינאַטשקאַ האָט געשוויגן. די מוטער, בלייך ווי די וואַנט,
האַט געקוקט אויף איר מיט פאַראַכטונג.

דאָן האָט זי געזאָגט מיט אַ געמילדערטער שטימע, אין
וועלכער עס האָט זיך געהערט רחמנותדיגע באַליידיגונג.
— איך האָב נישט געוואוסט, אָ דאָס פאַרהעלטעניש
גיט דיך צווי טיף אָן. אויב צווי, וועט מען עס באַדאַרפן
צוריקשטעלן. עס איז גאַרנישט ערנסטעס געשעען, נאָר אַוודאי
קינדערשע חלומות און געגנויטיג אומצוטרוען. מ'וועט באַדאַרפן
אַלץ אויפקלערן.

— ניין, ניין. נישט דאָס, נישט דאָס! — האָט נינאַטשקאַ
ווילד געשריגן.

אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ איז ווידער בלייך געוואָרן.

— אין דעם צושטאַנד איז מיט דיר נישט צו רעדן. איך
האַב מורא, אָ דו זאָלסט נישט זאָגן אַזעליכעס, פאַר וועלכען
דו וועסט זיך באַדאַרפן שעמען. — און זי האָט זיך אויטגעדרייט
און גענומען פאַרלאָזן דאָס צימער מיט פעסטע, שטאַלן-באַ-
ליידיגטע טריט.

אַז דער קרענקלעך-אויסזענדיגער סאַלמאַן אָסיפּאָוויטש
איז צוריקגעקומען פון טעאַטער, איז ער נאָך אין זיין בעלץ
אַריינגעקומען צו לויפן צו זיין טאַכטער.
— וואָס איז געשעען?

נינאָטשקאָ האָט אים נישט געענטפערט, נאָר איז צוגע-
 גאַנגען צו אים און האָט באַהאַלטן איר קאַפּ אין זיין אָפענעם
 פעלץ, און ערשט דענסטמאָל זענען געקומען די טרערן.
 ער האָט רירנד, מיט זיינע ציטערנדיגע הענט, געטאַפּט
 איר קאַפּ, און גערופן מיט אַ פּאַטעטישער שטימע, ווי זיין
 געוואוינהייט איז געווען:
 — מיין קינד, איך וועל פּאָדערן דיין פּבוד, פון וועמעס
 האַנט דאָס זאָל נישט זיין.
 נינאָטשקאָ האָט אים איבערגעלאָזט אַ שטייענדיגן, און איז
 אַליין אַוועקגעגאַנגען אין איר שטוב אַריין זיך אויסוויינען.

קאפיטל 18

אויף דער פרוואוו

— מיט וואָס דערקלערסטו דיין נעכטיג אויפפירן? עס איז דאָך נישט צו פאַרשטיין, סײַדן דו ביסט פון זינען אַראָפּ, אָדער וואָס? וואו איז דיין דערציאונג? — האָט דער פּאָטער אויפגענומען זיין זון זאַכאַרין אויפן צווייטן טאָג נאָך דעם פּאַרלאָמענט אָונט אין זיין פּריוואַטן קאַבינעט, אין ביראָ, וואוהין ער האָט אים אַרויסגעפּאָדערט טעלעפּאָניש.

גבריאַל היימאַוויטשעס פנים האָט נאָך איצט געפּלאַמט פאַר חרפה, צי פאַר עפעס אַנדערש. מען האָט אָנגעזען, אַז אין אים ברענט אַ פעס, וועלכן ער האָלט איין מיט אַלע זיי-נע פּוּחות, אַז ער זאָל נישט אויסברעכן אין אַ ווילד פּייער. ער איז געזעסן אין זיין וואַקלענדיגער פּאָטער-שטויף און אויסגעבויגן זיך אויף הינטן, כמעט צו פאַלן. אין דער האַנט האָט ער געהאַלטן דעם גרויסן מאַסיוון פּאַפּיר-שניידער, ווי קראַמפּהאַפּ-טיג פעסט אָנגרייפּנדיג אין אים. זיינע אויערן האָבן געפּלאַמט, און זיינע וואַסערדיגע אויגן-אַפּלען האָבן זיך הויך אַרויסגע-הויבן פון דעם אויסשניט.

פאַרקערט פון זיין פּאָטער, איז דער זון געווען רואיג. ער איז געזעסן געגנאיבער אים אויף אַן עק פון דער גרויסער לעדערנער פּאָטער-שטויף, וואָס איז געשטאַנען גרייט פאַר

בכבודיגע באַזוכער, און זיין פנים האָט כמעט אויסגעדריקט גלייכגילטיקייט, ווען נישט אַ קוים-אַנזענדיג שמייכלעך איבער די שוואַרצע וואַנסעס זיינע אין זיין שוואַרץ בערדל אַריין – אַ שמייכל, וואָס האָט געקאָנט קומען פון אַן אינערלעכער צו-פרידנקייט און אויך פון אַ להכעיסדיגן טריאומף. ער האָט זיין פאָטער פשוט אָפגעצנטפערט:

– עס איז נישט שווער צו דערקלערן. איך האָב באַ-שטימט אַן ענדע צו מאַכן פון דעם פאַרהעלטעניש, און איך מײן, אַז נינאָ סאָלאָמאָנאָוואָ ווינשט עס זייער.
– אַן ענדע צו מאַכן פון דעם פאַרהעלטעניש? – פרעגט דער פאָטער דערשטוינט.

– איך מײן פון דעם פאַרקנסן מיט נינאָ סאָלאָמאָנאָוואָ, און איך האָב שוין געטון דעם נויטיגן שריט אויך.
– דעם נויטיגן שריט אויך, – האָט דער פאָטער מע-כאַניש איבערגעזאָרט זיינע ווערטער, – וועלכן נויטיגן שריט?

– איך האָב געכטן דורך אַ בריוו געלאָזט וויסן נינאָ סאָלאָמאָוונען, אַז איך באַפריי זי פון דעם פאַר איר באַ-לעסטיגנדיגן פאַרהעלטעניש. און איך בין איבערצייגט, אַז זי האָט די ידיעה אויפגענומען מיט גרויס צופרידנקייט.
– וואָס? – שרייט דער פאָטער אויס אומנאַטירלעך, און כאַפט זיך אויף פון זיין שטול און בלייבט שטיין. – דו ביסט משוגע געוואָרן, צי וואָס?

– איך פאַרשטיי נישט, וואָס איר רעגט זיך אויף? דאָס איז מײן עסק, און איך האָב געפונען פאַר נויטיג אַזוי צו האַנדלען.

גבריאַל היימאָוויטש איז בלייב געוואָרן, צוגעגאַנגען צום זון און געזאָגט, ווי עס האָט זיך זאַכאַרין דענסטאַל אויסגעוויזן, מיט אַן אויסערגעוויינלעך רואיגער שטימע:
– דו ביסט אַ יינגל, און מיט יינגלעך באַגייט מען זיך אַזוי: אַט ווי מען באַגייט זיך... – און ער האָט אויף זאַכאַרין באַבאַרדטער באַק אַנגעקלעפט אַ פאַטש.

דער פאָטער איז פיל בלייכער געוואָרן, ווי דער זון. אין דער אויסערגעוויינלעכער פארבלייכונג פון זיין פאָטערס פנים האָט זאָכאָרי אָנגעהויבן צו באַגרייפן, וואָס עס איז גע-שעען. ער איז געבליבן ווייטער זיצן אויף זיין אָרט, נאָר דעם פאָטער פאָרוואַנדערט אָנגעקוקט. דער פאָטער האָט אויך גע-קוקט אויף אים. ער האָט געזען, אַז זאָכאָרי איז בלייך. נאָר אויף דעם אָרט, וואו ער האָט צוגעקלעפט זיין האַנט, האָט זיך וני קיין'ס צייכן אָפגעשפיגלט די פאָרם פון זיין האַנט אין רויטע צייכנס. די פינגער זענען פאָרלירן געוואָרן אין דער דיקלעכקייט פון זאָכאָריס שוואַרצע באַקן-בערד, — און דאָס, וואָס די פינגער האָבן דערגרייכט צו זאָכאָריס שוואַרצער באַרד, — האָט זיין פאָטער דערשראָקן.

— וואָס האָב איך געטון? — האָט דער פאָטער אויסגערופן מיט שרעק, ער האָט פאָרמאָכט זיינע אויגן מיט זיין האַנט, און ער האָט אַרויסגעשטאַמלט אַ וואָרט:

— זיי מוחל, זיך פאָרגעסן!

זאָכאָרי האָט נישט געקאָנט אָפגעבן זיך קיין חשבון דער-פון. אָנשטאַט בייז צו ווערן אויף זיין פאָטער, האָט אים אָנגענומען אַ גרויס רחמנות אויף אים און נישט געקוקט אויף דער גאַנצער פאָרניכטונג, וואָס ער האָט דערפילט דורכן פאָטש, האָט ער אָבער בשום אופן נישט געקאָנט בייז ווערן אויפן פאָטער (פון וואָס ער האָט פאָרדרוס געהאַט). פאָרקערט, ער האָט דערשפירט אַ גרויסע פאָרלייכטערונג, ווי דורכן פאָטש וואָלט אַראָפּ פון זיין נשמה אַ שווערע לאַסט, וואָס האָט גע-דריקט. אָן אינערלעכע צופרידנקייט און באַרואיגונג האָט אים אַרומגענומען. עפעס ווי אַ מענטש, מיט וועמען ס'איז געשעען אַ גרויס אינערלעך גליק, און ער האָט זיך נישט גע-קאָנט צוריקהאַלטן דאָס אויסצודריקן.

— איך דאַנק אייך דערפאַר.

דאָ האָט גבריאַל חיימאָוויטשעס פעס אויסגעבראַכן.

— וואָס דאַנקסטו מיר, אידיאָט, יינגל אומפאָראַנטוואַרט-

לעכער. צוריקן עפן האַסטו מיר באַדאַרפט, ווען דו וואָלסט אַ מענטש געווען, נישט דאַנקען.

זאכאַרי האָט פאַרשטעלטערהייט געשמייכלט, געשמייכלט זוי דורך אַ שלייער, און געשוויגן.

גבריאֵל חיימאָוויטש איז שוין צוריק געזעסן אויף זיין שטויל מיט ביידע הענט אָנגעלענט אויפן טיש, און פאַרשטעלט דאָס פנים, גערעדט צו זיך, ווי עס וואָלט קיינער אין שטוב נישט געווען:

— אַ גאַנץ לעבן געבויט, קומט אַ יינגל און וואַרפט עס דיר אָם. געמיינט — זיין ענדלעך אַ היים אויף די אַלטע יאַרן; ווידער אויף דער גאַס, אין האַטעלן. צו וואָס ווידער דאָס אַלץ? — פאַר וועמען?

זאכאַרי האָט רחמנות געקראָגן אויפן פּאָטער. ער האָט געוואָלט דעם פּאָטער טרייסטן און נישט געפונען קיין ווערטער, וואָס אים צו זאָגן. און פון דעם האָט ער פאַרדרוס געהאַט און זיך געזינדלט בשעת-מעשה, נאָר דאָך געשוויגן.

— איז אַ וואונדער, וואָס מ'גייט פון געדולד אַרויס? — האָט דער פּאָטער ווידער גערעדט צו זיך. — נישט נאָר בלויז דאָס — משוגע קאָן מען ווערן, מ'קאָן אַ פאַרברעך באַגיין, יאָ אַ פאַרברעך, — קוקט ער אָן דעם זון און שרייט הויך אויס דאָס וואָרט, און דערנאָך לייגט ער צו מיט אַ פאַרשעמ-טער מינע: — זיי מוחל, זאכאַרי, איך האָב נישט געוואָלט. ווי אַזוי האָב איך זיך אַזוי פאַרגעסן, גאָט! — האָט דער פּאָטער געהאַלטן אין איין רעדן צו זיך.

— וועגן דעם דאַרפסטו נישט האָבן קיין עגמת-נפש. איך האָב פאַרגעסן, — זאָגט זאכאַרי פאַר זיך.

— ווי אַזוי דאַרף איך נישט האָבן קיין עגמת-נפש? איך האָב מיין דערוואַקסענעם זון אין באַק געפאַטשט. דו ביסט דאָך שוין נישט קיין יינגל; ביי דיר וואַקסט דאָך שוין אַ באַרד, — האָט דער פּאָטער געשריגן.

זאכאַרי האָט געשוויגן.

נאָר דער פּאָטער האָט איצט געפונען ווערטער.

— וואָס, דו האָסט טאַקע געמאַכט די נאַרישקייט? פאַר-
 וואָס? פאַרווען? וואָס איז דיר געשעען? אַלץ איז דאָך שוין
 פאַרטיג. דאָס הויז איז דאָך שוין גרייט, און דו ביסט געגאַנג-
 גען און האָסט גענומען אַ מיידל און זי פאַרשעמט פאַר גאָר-
 נישט אין דער וועלט? צעבראַכן זי אויך אויף איר לעבן, — האָט
 דער אַלטער ווידער זיך געקאַכט. — ווי אַזוי האָסטו דאָס
 געקאַנט? ווי אַזוי האָטו דאָס געוואָגט? דו האָסט קיין האַרץ
 נישט? זי איז דאָך אַן איידעלע נשמה! און אַלנאָ מיכאַ-
 לֵאוונאַ? ביסט אַריין אין אַ הויז און עס אַ תל געמאַכט. ווי
 אַזוי וועל איך קאָנען מיינע אויגן עפּענען פאַר מענטשן? וואָס
 איז דיר איינגעפאַלן? די גאַנצע שטאָט האָט דאָך שוין גע-
 וואוסט דערפון. וואָס וועט מען כּיָר זאָגן?

זאַכאַרי האָט געלאָזט פאַלן די ווערטער איבער זיך ווי
 שלעך; זיי זענען געווען די פאַרטזעצונג פון פאַטש, און וואָס
 ביטערער זיי זענען געווען, אַלץ בעסער. אַט אַזוי באַדאַרפן
 זיי זיין פון האַרצן האָט זיך אַפילו געריסן:
 — ניין, ניין! פאַרשעמט האָב איך זי נישט.

אַבער ער האָט ציריקגעשטופּט די ווערטער אין מויל־
 אַריין, און איז געבליבן זיצן שטום.

— און וועגן מיר אַליין, — האָט דער פאַטער איצט
 געברומט די ווערטער פאַר זיך. — געמיינט אַ ניי לעבן אָנ-
 הייבן. איך האָב דערזען דעם טעם פון מיין גאַנצער אַרבעט.
 איך האָב פאַרשטאַנען, פאַרוואָס איך האָב אַ לעבן אַוועקגע-
 געבן, פאַר דיר אַ צוקונפּט, דאָס „הויז מירקין“ בויען. קומט אַ
 יינגל און פאַרדרייט אַלץ מיטן קאַפּ אַראָפּ.

מירקין האָט גאָך אַלץ געשוויגן. גאָר פּלוצלינג האָט זיך
 אין פאַטער ווידער עפּעס אויפגעכאַפּט, און ווי ער וואָלט זיך
 פאַרשעמט, וואָס ער איז אַ מינוט שוואַך געוואָרן, לייגט ער
 צו מיט אַ געהויבענער שטימע אַנקוקנדיג דעם זון:

— נישט אַזעלכע אומגליקן, ווי די, וועלן מיך צעברעכן.
 געקאַנט זיך מיט גרעסערע אַן עצה געבען, וועלן מיר זיך מיט
 דיר אויך אַן עצה געבן.

— זיי מוחל, נישט געקאָנט אַנדערש און געהאַנדלט לויט מיין אייגן איינזען, — זאָגט זאַכאַרי און הויבט זיך אויף פון זיין אָרט, און נעמט זיך צו פאַרלאָזן זיין פּאָטערס קאַבינעט. דער פּאָטער האָט אים אַ מינוט אָנגעקוקט. אויף זיינע ליפּן איז געלעגן אַ וואָרט, וואָס האָט זיך געריסן; ער האָט אים געוואָלט זאָגן: „וואו פאַרלאָזטו מיך? וואָס וועט איצט מיט מיר זיין?“ נאָר אָנשטאַט דעם האָט אים דער פּאָטער צוגעוואָרפן: „דו האָסט געטון, ווי דו פאַרשטייסט, און איך וועל טון, ווי איך פאַרשטיי...“

מירקין האָט, אומפאַרענפערט, דעם פּאָטערס קאַבינעט פאַרלאָזט.

אַ זאַכאַרי איז אַהיימגעקומען צו זיך, האָט ער גע- האָט דאָס געפיל אויסצוטון זיך זיינע קליידער, אָפּצושיקן דעם פּאָטער דאָס זייניקע. אַזאַ אינערלעכע צופרידנקייט האָט רייך געמאַכט זיין האַרץ, אַז ער האָט שוין גאַרנישט באַדאַרפט און אין גאַרנישט זיך גענויטיגט. עס איז געווען ווי דורך דעם פּאָטש, וואָס דער פּאָטער האָט אים געגעבן, האָט ער אַלע זיינע חובות באַצאָלט. ער איז שוין קיינעם גאַרנישט שולדיג.

ער האָט געקלערט, ווי אַזוי איינצואַרדנען זיינע וויי- טערדיגע געלט-ענינים. פון פּאָטער, האָט ער באַשטימט, וועט ער מער קיין געלט נישט נעמען. אויף זיין נאָמען איז גע- לעגן אין באַנק אַ קליינער קאַפיטאַל, זיין טייל פון זיין מו- טערס ירושה, וואָס דער פּאָטער האָט אים פאַרשריבן, ווען ער איז פּויליעריג געוואָרן. מיט דעם קאַפיטאַל וועט ער זיך יאָ באַנוצן און וועט אים אויסגעבן ביסלעכווייז אין קליינע סו- מעס צו דערהאַלטן אַזוי לאַנג, ביז ער וועט זיך צו עפעס דערשלאָגן. ער האָט באַשטימט וועגן די געלט-ענינים מיטצו- טיילן דעם פּאָטער.

מיט דער צופרידנקייט פון אַ מענטש, וואָס האָט נאָר- וואָס דורכגעמאַכט אַ געפעלעך שטיקל וועג און איז בשלום דערפון אַרויסגעקומען, האָט ער זיך גענומען איינאַרדנען זיינע

ענינים. נאָר באַלט איז געקומעג אַ חרטה-געפיל, וואָס האָט אָנגעהויבן צו נאָגן זיין האַרץ.

ער האָט מיט איינמאָל דערזען דעם פּאָטער אַ פּאָר-צווייפּלטן זיצנדיג ביים טיש, ווען ער פּאַרלאָזט אים. (די עוולה, וואָס דער פּאָטער האָט אים געטון, אָן דעם האָט ער גאָר פּאַרגעסן. עס האָט זיך אים אויסגעדאַכט, אַז נישט דער פּאָטער, נאָר ווער אַנדערש האָט אים באַצאָלט זיין שטר, וואָס איז אים געקומען). און דאָס, וואָס ער איז גערייניגט געוואָרן דורך אים, האָט נאָך מער געהאַלפּן אויסצולעשן יעדע ביטער-קייט און פעס, וואָס די טאַט אַליין האָט געקאַנט ביי אים איבערלאָזן. איצט האָט ער גאַרנישט מער פּאַרמאַגט פּאַר זיין פּאָטער, נאָר רחמנות. און אפשר אויך ליבע. וועגן נינאַטשקען האָט ער ווירקלעך געטראַכט, ווי וועגן אַ רייניקייט, צו וועלכער ער האָט זיך באַצויגן מיט אַ געמיינער נידערטרעכטיגער באַ-ציאונג. צו אַלאַג מיכאַילאָווען האָט ער געהאַט געמישטע געפילן: אי אָן אינטים פּאַרנעפּלט, פּאַרליבט מוטער-געפיל, אי אַ זינדיג שעמעוודיג נקמה-געפיל. יעדנפאַלס איז זי ביי אים איבערגעבליבן אויבאָפּלעקט און ריין. פּאַרקערט נאָך, פּאַר-קניפט אין אָן אייביקן באַנד דורך יענער נישט-אָפּווישנדיגער טאַט. אַלע דריי מענטשן, מיט וועלכע ער האָט אַזוי רוי און ברוטאַל אָפּגעשניטן, האָבן געבליטיגט אין זיין האַרץ פּון דעם פּרישן ריס. אָבער אָפּגעשניטן זענען זיי נאָך נישט געווען. ער האָט געהאַט דאָס געפיל, וואָס עס האָט אַ מענטש, וועלכן מען אָפּערירט און וואָס פּילט אַ שטיק צייט נאָך דער אָפּע-ראַציע דעם נערוו פּון אָפּגעשניטענעם אבר. ער האָט זיך געפרעגט:

— האָב איך אַרעכט אויף אַ רעטונג? איז עס שוין נישט צו-שפעט? דאָס איז דאָך אַ געמיינע פּחדנות, וואָס איך טו — פּשוט איך אַנטלויף, ווי אַ גנב, וואָס האָט געגנבעט? איך בין אַריינגעגאַנגען אין אַ משפּחה — און האָב זי דערנידעריגט מיט מיינע נידעריגע אינסטינקטן און איצט אַנטלויף איך? נישט אויף אַזאָ אויסן באַדאַרף איך זי באַפּרייען. איך

באדארף באצאלן דערפאר מיט מיין לעבן. קיין אַנדערער אויס-
זועג איז נישטאָ. בחנם מיין אַנטלויפן פון דעם הענקערס
פעטליע - זי לויפט דאָך מיר סיי-זוי-סיי נאָך.

און אַן ענדע איז געוואָרן צו דער פריערדיגער אינער-
לעכער רואיקייט און צופרידנקייט, ער האָט זיך געזען, ווי
אַן אָפּגעהעשעטער הונט. ער איז אַנטלאָסן, אַנטלאָסן - און
ווידער אָנגעקומען צום היצעלס שנור.

- ווי וועל איך אַנטלויפן? מיט וואָס קויף איך אָפּ
מיין ווייטערדיג לעבן? וואָס פאַר אַ רעכט האָב איך דערצו? -
דער קאָפּ איז ווידער וואַרים געוואָרן, און די שטוב ענג,
ווי אַ קבר - נישט אַרויסצוגיין.

ער איז געבליבן אַ פאַרלוירענער שטיין אין מיטן שטוב
און האָט שוין ווידער נישט געזען קיין אויסוועג. עס האָט
זיך אים פאַרגעשטעלט, ווי ער געפינט זיך אין אַ ראַם. די
ראַם איז דאָס לעבן. אויסער דער ראַם איז גאַרנישטאָ, נאָר
טויט און פאַרניכטונג, און עס יאָגט אים ווער אַרויס פון
דער ראַם מיט קאַנטשיקעס. ער האָלט זיך אָן קראַמפהאַפטיג
אַן די לייסטלעך און וויל נישט אַרויסגיין, נאָר ער מוז,
ער מוז.

מ'האָט געקלאַפט אין דער טיר.

מער אויס געוואוינהייט, ווי וויסנדיג, וואָס ער טוט,
האָט ער אויסגערופּן:

- אַריין!

זאכאָרי איז דערשטוינט געבליבן. עס איז געווען אַזוי
איינפאַך - און דאָך, אַזוי אויסטערליש עפעס. אַזוי פאַרשטענד-
לעך - און דאָך, ווי אַ וואונדער וואָלט געשען. אין דער טיר
איז געשטאַנען אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ. אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ אַליין
אין איר גאַנצער געשטאַלט. אַ מיסטיש-שרעקנדיגע רואיקייט
איז געלעגן אין איר זייער אויסגעבלייכט פנים, וואָס האָט
אַרויסגעקוקט פון איר אויפגעהויבענעם וואַלאַקע-שלייער. זי

האַט נישט צרויסגעלאָזט קיין איין הויך פון איר מויל, נאָר אַנגעקוקט מירקינען. זי האָט זיך פאַר שוואַכקייט אָנגעלענט אויף אַ טיר-געזימס און געהאַלטן אים אין איין אַנקוקן. זאכאַרי מירקין איז וואָס אַמאָל קלענער געוואָרן פון אירע בליקן. עס האָט זיך אים געדאַכט, אַז די, וואָס שטייט דאָרט, — האָט גאַרנישט וואָס צו טון מיטן לעבן, נאָר איז געקומען ווי אַ גע-שטאַלט מאָנען פון אים אַ גרויס געמאַנס.

— זייט מוחל, איך האָב געוואָלט אויף אַן אַנדערן אופן מאַכן אַן ענדע פון דעם אַלעם. איך האָב נישט געקאַנט, — האָט מירקין געזאָגט, איינבויענדיג זיך פאַר איר אין דרייען.
— פאַרוואָס אַן ענדע? — האָט זי געפרעגט אין דער שטיל.

— איך קאָן נישט אַזוי לעבן, — האָט מירקין אויסגע-רופן פאַרצווייפלט.

— פאַרוואָס קאַנט איר נישט לעבן מיט אַ לאַך אין האַרצן, ווי מיר אַלע לעבן? ווי איך מוז לעבן? — האָט זי געפרעגט, און אירע אויגן זענען שוין איצט פול געוואָרן. — פאַרוואָס דער עגאָאיזם?

ס'איז מער געווען דאָס טראַגישע אין איר שטימע, וואָס האָט אים גערירט, ווי די ווערטער אַליין, וואָס אין זיין צו-מישטקייט האָט ער זיי קוים געקאַנט ריכטיג פאַרשטיין. די ווייכקייט פון איר קול, וואָס האָט אין אים אויפגעוועקט אַ גע-פיל, וואָס האָט זיך געדאַכט, אַז עס איז שוין אָפגעשטאַרבן. ניין, עס איז נישט אָפגעשטאַרבן. די שטימע דערציטערט און פשוט צרויס דעם זיס-זינדטן טעם. ער הויבט אויף די אויגן און וויל זי אַנקוקן. ער דערזעט דעם שאַטן, וואָס פאַלט אויף אירע אויגן פון דער איבער איר הוט אַראָפּהענגנדיגער וואַואַלקע, און זיינע פינגער קאַרטשען זיך.

— פאַרוואָס טאַקע נישט לעבן מיט אַ לאַך אין האַרצן, ווי אַלע, ווי אַלגע מיכאַילאָוונאַ? וואָס איז ער מער מורנו פון פון אַנדערע? „מיט אַ לאַך אין האַרצן“ — דאָס איז דאָך אויך

אן ענין. וועגן דעם, אז מ'קאן אזוי לעבן, האָט ער גאַרנישט געקלערט ביז איצט. און אז עס איז אַן עגאָאיזם פון זיין זייט אַנדערש וועלן צו לעבן, ווי אַנדערע - האָט ער אויך נישט געקלערט.

- אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, - האָט ער געשטאַמלט אין זיך די ווערטער, איידער ער האָט זיי אַרויסגעזערט.

ער האָט דערפילט, אז אַלע זיינע באַשלוסן ווערן צע-גאַסן, צעריניען, און זיין האַרץ קנעט זיך אויס אונטער די בליקן פון אירע אַראָפּפאַנדיגע אויגן. אין אַט באַלט וועט ער פאַלן צו איר. ער וועט קושן דאָס קלייד, שמעקן איר פאַרפיום - און זאָגן דאָס וואָרט, וואָס ליגט שוין אויף זיינע ליפן אָנגעגרייט פון לאַנג: „אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, מאַכט מיט מיר - וואָס איר ווילט“.

נאָר הינטער אים שטייט שוין ווער, וואָס היט אים. ער דערפילט דעם בליק פון פרוי הורוויצס אויגן. די טרערן שמיכלדיגע, מיט אירע שטאַרקע ווייבערשע הענט, אויסגע-שטרעקט צו אים. ער דערפילט זיך פאַרקנסט צו איר, פאַר-קנסט ווי אַ קינד. - אַ מוטער איז זי איבער אים, און ער זויל זיך גרויסן, אין אירע אויגן טון עפעס אַזעלכעס, וואָס זאָל איר געפעלן, פאַר וועלכן זי זאָל אים רימען. זי זאָל אים זוי אַ מוטער גלעטן איבער דער באַק און צופרידן זיין פון אים. ער הערט גאַנץ קלאָר איצט אירע ווערטער, וואָס זי רעדט וועגן אירע קינדער. „מיינע קינדער קאָנען שטאַרבן“. „די וואָס ווילן לעבן - מוזן קאָנען שטאַרבן“. ער וויל אויך ראוי זיין איר קינד צו זיין, צו קאָנען שטאַרבן. יא, ער פילט, אַז ער איז שטאַרק - ער קאָן אויך שטאַרבן ווי פרוי תור-וויצס קינדער.

- אַלגאָ מיכאַילאָוונאַ, איר קאָנט פאַרלאַנגען פון מיר, אַז איך זאָל שטאַרבן, נאָר מיט אַ לאַך אין האַרצן קאָן איך נישט לעבן.

אָלגא מיכאַילאָוונאַ האָט אים נאָך אַ וויילע אָנגעקוקט.
אין איר בליק איז געלעגן פאַרוואַנדערונג און באַוואַנדערונג,
ווי זי וואָלט אים נישט דערקענט. זי האָט געוואָלט עפעס
זאָגן, נאָר איר ליפּ האָט זיך אַ בלויון טרייסל געגעבן. זי
האַט זיך אומגעדרייט אין סאַרלעזט שנעל זיין צימער.

אין אלטער לייב

אז דער אלטער מירקין איז געבליבן אליין, האָט דער
 פעס ערשט ריכטיג גענומען זיך פאַנאָדערפלאַקערן אין זיינע
 גלידער, און צוזאַמען מיט דעם פעס איז געקומען אַ פּרישע
 ענערגיע און אַ גלויבן אין זיך. דער פעס זיינער האָט אין
 אים אויפגעוועקט דאָרט נייע קוואַלן פון איינגליבע, קוואַלן,
 וואָס דאַכט זיך, זיין פּאַטער-ליבע האָט לעצטנס געהאַט
 פאַרשטאַפט.

— וועסט גאַרנישט מאַכן, גאַרנישטאָ אין דער וועלט, נאָר
 דו אליין; נישט קיין פאַמיליע, נישט קיין פריינט. און אויב
 דו וועסט אויף זיך אליין זיך נישט אַרומקוקן, וועט דיך דיין אייגן
 בלוט אַ שטופּ טון אין קבר אַריין.

ער האָט געהאַלטן אין איין שפּאַנען איבער דער שטוב,
 און ווען ער האָט גערעדט מיט די לייפן די אויבנדערמאָנטע
 ווערטער, האָט זיין קאַפּ געהאַלטן אין איין אויפקלערן די
 לאַגע, און וואָס ער האָט צו טון.

— און איך בין דאָך פאַראַנטוואָרטלעך פאַר אַלעם, איך
 בין דאָך דאָ אין שפּיל. ווער איז ער נאָך אַלעמען? אַ יינגל
 אַ נאַריש.

ער האָט זיך אָפּגעשטעלט אין מיטן שטוב און פאַר-

עמאָציע, וואָס אַ געוויסער געדאַנק, וואָס איז אים איצט איינ-
געפאַלן, האָט אַרויסגערופן אין אים, האָט ער זיך אַ טרייסל
געגעגעבן, פאַריאַנט אים מיט געוואַלט, נישט אַפילו געוואַלט איבער-
זוהן אים אין געדאַנק נאָך אַמאָל.

— נאָר וואָס מ'וועט באַדאַרפן יאָ טון — ניינאַטשקען
דאָס פאַרמעגן איבערלאָזן. זי האָט מער רעכט דערויף ווי ער,
און זי איז מיר נענטער אויך. — יאָ, נענטער, כאָטש ער
איז היין זיין.

דאָן האָט ער זיך איבער עפעס פאַרוואונדערט: זעט זיך
אויס, אַ מזל אַזעלכער, שוין אַזוי באַשערט, נישט קיין פאַמיליע
צו האָבן. און איך, אַלטער נאָר, האָב עס מיט געוואַלט גע-
וואַלט מאַכן, וואָס עס האָט זיך נישט געלאָזט.

און ווי זיין געוואוינהייט אין מסחר איז געווען, נישט
אַפצולייגן אַ באַשלוס, וואָס ער האָט געפאַסט, נאָר באַלט זיך
אים נעמען אויסצופירן, איז ער צוגעגאַנגען צו דער קאַסע
און אַרויסגענומען פון דאָרט אַ דאָקומענט, איבערגעוואָרפן אים
מיט זיינע אויגן, דאָן האָט ער גענומען אַ פעדער און מיט
רויטן טינט איבערגעשטראַכן און אויפגעשריבן „נישט גילטיג“.
דערנאָך האָט ער גענומען דעם דאָקומענט, איינגעריסן אים און
געלייגט אים אין טאַש.

דאָס האָט אַביסל געשטילט זיין פעס. ער האָט זיך
אַוועקגעזעצט אַפרווען. וואָרים דאָס פאַרניכטן דעם דאָקומענט,
וועלכער איז געווען זיין צוואה, האָט אים מער אַנשטרענגונג
געקאָסט, ווי די סצענע מיטן זון. עס האָט זיך אים אויסגע-
זיזן, אַזוי ווי צוזאַמען מיטן דאָקומענט האָט ער אויך צעריסן,
איינמאָל פאַר אַלע מאָל, זיין באַנד מיט „משפּחה“, און ער
האָט זיך איצט געזען ווי אַ „באַסיאַק“, וועלכער האָט גאַרנישט
געהאַט אין זיין לעבן, נאָר דעם האַטעל.

— איז שוין אַזוי באַשערט, זעט זיך אויס, — האָט ער
געזאָגט, און אַ מינוט שוואַך געוואָרן, אַנגעלענט זיין קאָפּ אויף
זיינע הענט, שווער געאַטעמט און באַדויערט זיין אייגענעם
„אויך“. עס האָט זיך אים אויסגעזאַכט, אַז זיין „אויך“ האט זיך

אָפגעשײדט פון אים, און זיצט אויף דער צווייטער זייט פון זיין שרייב-טיש. אָן איין ציטער אין האַרץ, כאַטש מיט אַ ציטערנדיגער האַנט, האָט ער געגומען דאָס טעלעפאָן-רערל און זיך געהייסן פאַרבינדן מיט די האַלפערנס, מיט נינאַ סאָלאָ-מאַנאָוונאַ האַלפערן. מיט קיין אַנדערע נישט, נאָר מיט איר אַליין. און אָפגעמאַכט האָט ער ביי זיך: וועט זי זיך אָפ-רופן, איז גוט, אז נישט - איז אַלץ איינס.

נאָר צו זיין פאַרוואונדערונג האָט ער געקראָגן די פאַר-בינדונג פיל פריער און פיל לייכטער, ווי ער האָט זיך פאַר-געשטעלט.

דורכן טעלעפאָן האָט געקלונגען איר שטענדיג לַאַכנ-דיג קול:

— איך הער אייך, גבריאַל חיימאָוויטש.
 — גאָט צו דאַנקען, — האָט דעד אַלטער אויסגערופן דורכן טעלעפאָן, און אַרויסגעכאַפט זיין ווייס טיכל און זיך אָפגעווישט די אַנגסטן פונם שטערן.

— נינאַ סאָלאָמאָנאָוונאַ, איך ווייס נישט, וואָס עס איז דאָרט געווען צווישן אייך, נאָר איך מוז אייך זען. איך בעט אייך, זאָגט נישט אָפ אַן אומגליקלעכן אַלטן מאַן. איך מוז אייך זען, כאַטש נאָר אויף איינמאָל, איך בעט אייך.

נאָר צו זיין פאַרוואונדערונג איז זי פלינקער איינגע-גאַנגען, ווי ער האָט געמיינט.

— געוויס, געוויס, פאַרוואָס נישט? ווען ווילט איר מיך זען? און וואו ווילט איר מיך זען, גבריאַל חיימאָוויטש? איך בין גרייט.

— ווי הייסט וואו? נו, נאַטירלעך, ביי אייך. איך קאָן קומען צו אייך, ווען איר ווילט, כאַטש איצט.

— ניין, ניין. ביי מיר נישט, און איך וויל נישט, אז מיינע עלטערן זאָלן וויסן דערפון, אז איך האָב אייך געזען. איך וויל נישט, אז ווער זאָל וויסן דערפון. איך וויל אייך זען, אייך אַליין, און נאָר צוליב אייך. אַלעס איבריגע גייט מיך נישט אָן.

— א דאנק, א דאנק א גרויסן. געוויס, אז איר ווינטשט עס. נו, זאגט וואו ווילט איר, אז איך זאל אייך טרעפן? דאס, וואס איך האב צו רעדן מיט אייך, איז ערנסט.

— אז איר ווילט, קאנען מיר צוזאמען הינטער זער שטאט ארויספארן און האבן ערגעץ טיי. עס איז זונטאג. איך וועל זיין פיר א זיינער אויף דער ענדע סאדאווא. איר קאנט פארבייפארן מיט אייער אויטאמאביל און מיך מיטנעמען.

— וואו איר ווילט און ווי איר ווילט. איך וועל זיין.

א דאנק, א דאנק.

— און איך וועל ווארטן פונקט פיר, — האט זי געזאגט. — און ווי עס האט זיך דעם אלטן מירקין אויסגעדאכט, האט זיך עפעס געהערט אין איר שטימע אן אומפארשטענדלעכער טאן.

ער האט זיך גאנץ אנדערש פארגעשטעלט די זעאוינג. ערנסט און פייערלעך, אין אלגעמיין אוןאס בודואר. צו דעם צוועק וועט ער זיך איבערטון אין שווארצן, — האט ער שוין געהאט אפגעמאכט ביי זיך, — נאר אז זי וויל עס עפעס אויף אזא ראמאנטישן אופן, וועסטו גארנישט מאכן. באדארף מען אזוי טון. די גוטע יאר ווייסט זיי, די היינטיגע, וואס זיי טראכטן.

ער האט פארלאזט זיין ביורא און איז אהיימגעפארן צו זיך אין האטעל אריין. ער האט נאך געהאט צוויי שעה צייט. האט ער זיך אויסגעצויגן אויף דער קאנאפע און זיך געהייסן א הייסן סאמאואאר דערלאנגען. הייסע טיי איז ביי אים געווען א סגולה צו בארואיגן זיינע נערוון שוין פון לאנגע צייטן אן. דערנאך האט ער גענומען א ווארים באד, געלאזט זיך פון א דינער זיין גאנץ פעט לייב מיט א-דע-קאלאן אזוי אויסרייבן, אז ער האט געפארעט, געלייגט זיך אויף דער קאנאפע אויס-רוען, געפרואווט א דרימל כאפן, וואס עס איז אים נישט גע-לונגען, פרישע וועש איבערגעטון, דעם שווארצן סורדוט, א נייעם קראוואט, און זיינע שפיצן באקן-בערד מיט פארפיו-מירטן א-דע-קאלאן באשפריצט, און אריינגעזעצט זיך אין זיין

אויטאָמאָביל און געהייסן פאַרפאַרן אויף עק סאַדאָוואַ און
ניעווסקי, וואָרים עס איז צייט געווען.

ער האָט זי שוין באַמערקט פון דערווייטנס, ווי זי איז
אַנגעקומען פון דער זייט פון ניעווסקי אין אַ גרויען גאַס-קאַ-
סטייַם, מיט אַ גרויסן בוקעט פּיילכן אויף איר בוזים. איר
פנים האָט אַרויסגעקוקט פונם ברייטן ראַנד פון איר שוואַרצן
שטרוי-הוט, מיט טרויער און אומנאַטירלעכער באַלעבונג. זי האָט
געפאַכעט צו אים פון דערווייטנס מיט אַ ווייסער הענטשקע, נישט
קוקנדיג אויף דעם, וואָס די באַוועגונג רופט אַרויס אויפמערק-
זאַמקייט ביי די פאַרבייגייער. דער גרויסער אויטאָמאָביל האָט
זיך אָפגעשטעלט, און עס איז נישט אַזוי לייכט אַנגעקומען דעם
שווערן מירקינען זיך צו באַוועגן, ווען ער האָט געוואָלט איר
העלפן אַריינשטייגן אין אויטאָמאָביל. זי האָט אים געמוזט
העלפן צו דער גאַלאַנטקייט, וואָס זי האָט געטון מיט אַ שמייכל
פון איר נלאַנצנדיגע, אַזוי ווי שפורדיגע אויגן.

— זאָל ער פאַרן אין „אַרקאָדיאַ“, ווי ס'לעצטע מאָל, —
האָט זי באַפוילן דעם שאַפער.

— אַ דאַנק אייך, אַ דאַנק אַ גרויסן, וואָס איר האָט נישט
פאַרלאָזט אַן אַלטן מאַן אין פאַרצווייפלונג, — האָט דער אַלטער
מירקין געזאָגט באַלעבט און ערנסט, און רירעוודיג געקושט
איר האַנט, נאָכדעם ווי דער אויטאָמאָביל האָט זיך גערירט.
— וואָס איז דאָ צו דאַנקען? מיטן זון האָבן מיר נאָר
אַפגעריסן, אָבער מיטן פאַטער, האַלט איך, בלייבן די באַציאָונ-
גען אַזוי ווי זיי זענען געווען, — זאָגט זי מיט אַ נאַטירלעכן
שמייכל.

— איך האָב אייך געמוזט זען, געמוזט זען. איך האָב
אייך עפעס מיטצוטיילן זייער ערנסטעס, — זאָגט דער אַלטער.
— נישט דאָ, נישט דאָ. איר וועט מיר אַלץ זאָגן, ווען
מיר וועלן זיין אויפן אָרט. איך וועל נישט הערן אויף דער
גאַס, — האָט זי געזאָגט, ווי ברוגולעך.

זיי זענען שוין ביידע שטיל געבליבן איבערן גאַנצן

וועג.

אז זיי זענען אָנגעקומען אין דעם עלעגאַנטן רעסטאָראַן,
וועלכער איז שוין געשטאַנען אַ פאַרטרונקענער אין גרינע
ביימער, האָט דער אַלטער מירקין געפרעגט:
— וואו פאַרלאַנגט איר צו נעמען טיי — אין אַלגעמיינעם

זאָל?

— ניין, דאָרט וועט מען אויב שטערן. הייסט צוגרייטן
אין אַקאַבינעט, — האָט זי געזאָגט געשווינט.
דער אַלטער מירקין האָט אויפגעצויגן זיינע אַקסעלען.
זיינע אויערן זענען אומנאַטירלעך רויט געוואָרן.

ווען זיי זענען אַריינגעקומען אינם לופטיגן, מיט בלומען
באַשטעלען קאַבינעט, האָט זיך גינאַטשקאַ אַריינגעוואָרפן אויף
דער ערשטער בעסטער פלושענער שטול, לויז געמאַכט איר פוטערנעם
קאַלנער, אויפגעמאַכט איר זשאַקעט, און עס האָט זיך באַוויזן
דאָס איידעלע געוועב פון איר שפיצנדיג העמד איבער איר
אויסגעוויפענעם האַרץ-ברעט פון איר סאַטין העלער בלוזע
אַרויס. זי האָט זיך מיט אירע פינגער אַרונטערגערוקט די
שוואַרצע געשניטענע לאַקן, וואָס האָבן זיך אַרויסגעריסן
פון אונטער איר ברייטן הוט, און זי האָט געזאָגט אומ-
געדולדיג:

— וואָס האָט איר מיר צו זאָגן, גבריאַל חיימאָוויטש?
— איר ווילט עס איצט, איידער מ'ברענגט נאָך דעם

טיי?

— טיי גלוסט זיך מיר נישט, — זאָגט גינאַטשקאַ אומ-
געדולדיג, — עפעס קאַלטס. זאָל ער ברענגען שאַמפאַניער.
— פאַרוואָס שאַמפאַניער אינמיטן טאָג? — וואונדערט זיך
דער אַלטער, — און ווילדער, זאָל זיין שאַמפאַניער. ברענגט
שאַמפאַניער „מאַנאַפּאַל קע“.

— נאָר גוט געאייזט, — רופט נאָך גינאַטשקאַ נאָכן אָפ-
גייענדיגן קעלנער.

אז דער קעלנער האָט זיי געלאָזט אליין, רופט זיך אָן
גינאַטשקאַ:

— נו, וואָס גבריאַל חיימאָוויטש?

— גארנישט, — רופט זיך אָן דער אַלטער, — איך ווייס נישט, וואָס ס'איז דאָרט פאַרגעקומען צווישן אייך און וויל אייך נישט וויסן. ווער קאָן אייך פאַרשטיין, היינטיגע? גע- מיינט, אַז עס איז שוין אַלץ פאַרטיג, און דאָ מיט איינמאָל — נאָר נישט דאָס. איך ווייס נישט, וואָס עס וועט דאָרט זיין צווישן אייך ווייטער. דאָס איז אייער אייגענער עסק — איי- ערער און זאַכאַריס. נאָר איך וויל נאָר איין זאַך, און דאָס האָב איך אייך געוואָלט זאָגן, און איך בעט אייך, פאַרשטייט מיך, נינאָ סאָלאַמאָנוואַ, איך בין דאָך אַן אַלטער מאַן — און נאָך אַלעם ווייניג פרייד געהאַט אין מיין לעבן; איך האָב ערשט אָנגעהויבן צו פילן פרייד, צו פאַרשטיין אמתע פרייד, זייט איך האָב זיך באַקענט מיט אייך, זייט איך האָב זיך איינגערעדט, אַז איר באַלאַנגט, אַזוי צו זאָגן, צו אויבן, צו זאָ- כאַריושקען. איר זענט אַ טייל פון מיין פאַמיליע. איר זענט, אַזוי צו זאָגן, מיינס אַ קינד, מיינס אַן אייגנס, און פאַר אייך אַרבעט איך. איך האָב פאַרשטאַנען דעם טעם פון מיין לעבן, פון מיין אַרבעט, פון מיין קאַמף. און דאָ מיט איינמאָל אַזאַ אומגליק, אַזאַ אומגליק. וואָלט איך געווען מיט צוואַנציג דרייסיג יאָר יינגער — אַ, וואָלט איך געוואוסט, וואָס איך האָב אז טון, — זאָגט דער אַלטער, און גיט זיך פון ביידע זייטן אַ צעשפרייט די באַקן-בערד.

— וואָס וואָלט איר דאָן געטון אַזעלכעס, גבריאל חיימאָ- וויטש? — פרעגט אים נינאָטשאַ, און קוקט צו אים מיט אַ בליק פון הינטער אירע שווערע אויגן-לעפלען — אַ בליק נישט אומקאָעטיש.

— וואָס איך וואָלט געטון? — זאָגט דער אַלטער אין ערנסטן שפאַס. — ווען איך וואָלט אייך נישט דערווידער גע- ווען, וואָלט איך אַליין געווען אַ קאָנקורענט פון מיין זון, דעם יינגל. איך וואָלט אייך דעמאָלט געבעטן, אַז איר זאָלט מיך ערן מיט דעם גליק. זייט מוחל אַן אַלטן נאַרישע רייד, — כאַפט ער זיך צוריק, — עס איז פשוט פאַר ווייטאַג צו פאַר- לירן אייך פון מיין פאַמיליע, — זאָגט דער אַלטער מירקין

מיט טיפן ווייטאָג און ווישט עפעס אָפּ פון זיינע אויגן, —
 איר זענט דאָך נישט בייז אויף מיר דערפאַר?
 ניגאַטשקאַ האָט אים אָנגעקוקט נישט אָן אינטערעס און
 מיט אַ ביטערן שמייכל און געשוויגן.
 דער קעלנער האָט זיי איצט געשטערט. נאָר ניגאַטשקאַ
 האָט אים באַפוילן פלינק צו עפענען און האָט איר האַנט אויס-
 געשטרעקט צום גלאַז אומגעדוילדיג. זי האָט אויסגעטרונקען
 אין איין שלונג מיט דורשטיקייט. דער אַלטער מירקין האָט
 אויך נאָס געמאַכט זיין גאַרגל.
 אז דער קעלנער האָט זיי פאַרלאָזט, האָט דער אַלטער
 מירקין ווייטער אָנגעהויבן:

— זייט מוחל ניגאַטאַמאַנאָוונאַ, מיינע נאַרישקייטן.
 עס ווילט זיך נישט אַזוי אייך פאַרלירן פון לעבן. איר ווייסט
 עס אַליין נישט. איר ווייסט נישט, ווי איר זענט איינגעוואַקסן
 ביי מיר. און אויב פאַרלירן אייך אַלס אַ שנור (איך קאָן נישט
 העלפן; דאָס איז נישט אין מיין האַנט), וויל איך אייך נישט
 פאַרלירן, אַלס אַ טאָכטער. דערלויבט מיר דאָס וואָרט געברויכן,
 איך בין שוין געוואוינט דערצו. דערלויבט דאָס אָן אַלטן
 צעבראַכענעם מאַן. איך וויל, אַז איר זאָלט ווייטער בלייבן
 אַ טייל פון אונז. איך וועל נאָר דענסטמאַל פאַרשטיין מיין
 קאַמף און מיין לעבן. איך ווייס, עס איז אַ נאַרישע בקשה,
 וואָס איך בעט ביי אייך. נאָר איך בעט אייך, זאָגט מיר
 נישט אָפּ.

— גבריאַל חיימאַוויטש, איך פאַרשטיי נאָך נישט, וואָס
 איר פאַרלאָנגט פון מיר. איך האָב געוואָלט זיין אייער טאָכ-
 טער; אַנדערע האָבן עס דאָך נישט געוואָלט. איר ווייסט
 דאָך אוודאי, אַז נישט איך האָב אָפּגעלאָזט דעם שדוך. זאָגט
 מיר, וואָס ווילט איר פון מיר.

— וואָס איך וויל פון אייך? — וואָס איך וויל פון אייך?
 אַט דאָס: איך וויל אייך באַשטימען פאַר אַ יורש פון מיין פאַר-
 מען, אַזוי ווי איר וואָלט אַ קינד געווען. ביי מיר זענען זיי
 דאָך נישטאָ, קיין קינדער נישטאָ, נישטאָ, און דאָס, וואָס איך

וויל טון, איז נישט חלילה עפעס צו פארגיטיגן אן אומרעכט, וואָס אַ נאַריש יינגל איז באַגאַנגען. ניין, ניין, עס איז נאָר אויס דעם איינציגן גרונט, כדי צו געבן אן אילוזיע אן אַלטן אומגליקלעכן מאַן, אַז ער האָט נישט אומזיסט געקעמפט, געלעבט. איך וועל דענסטמאָל פילן, אַז איר זענט נאָך אַ שטיק פון מיר, אַזוי צו זאָגן. איך בעט אייך אויף מיינע קני, זאָגט מיר דאָס נישט אָפּ, נינאָ סאָלאַמאַנאָוואָ.

נינאַטשקאַ איז איצט אויסערגעוויינלעך בלאַס געוואָרן. אַרום אירע אויגן זענען נאָר שטיין געבליבן טונקל-פּיאַלעטאָווע ראַמען. און די אָפּגעפאַרבטקייט פון אירע לייפן האָט זיך אומ-נאַטירלעך אַרויסגעהויבן מיט דער רויטלעכקייט. זי האָט זיך אָנגערופן צו אים פאַרשעמט, מיט געבראַכענע ווערטער, אויס-מיידנדיג זיין בליק:

— און מיר ווילט זיך אויך נישט אייך פאַרלירן, גבריאַל חיימאָוויטש. פאַרוואָס קאָן מען דאָס נישט איינאַרדנען אויף אַן אַנדערן וועג?

— אויף וואָס פאַר אַ וועג מיינט איר ? — פּרעגט דער אַלטער דערשראָקן.

— פאַרוואָס אַלס טאַכטער, אַלס קינד ?
— גאָט איז מיט אייך. וואָס רעדט איר, נינאָ סאָלאַמאַ-גאָוואָ ? — זאָגט דער אַלטער בלייך ווערנדיג.

— איך פאַרשטיי נישט, פאַרוואָס נישט ? איר האָט אַליין געזאָגט, אַז ווען איר וואָלט מיר נישט דערווידער געווען. איר זענט מיר נישט דערווידער.

— איך בין דאָך אַן אַלטער מאַן. איך קאָן דאָך אייער פאַטער זיין.

— איר זענט קרעפטיגער, מוטיגער און בעסער פאַר אַלע יונגע, און איר געפעלט מיר אויך בעסער — שטענדיג מיר געמעלן !

אויף דעם אַלטן מירקינס אויסגעפאַרעט לייב האָבן איצט אָנגסטן אָנגעהויבן אַרויסצושלאָגן.

— נינאָ סאָלאַמאַנאָוואָ, וואָס איז מיט אייך ? וואָס טוט

איר מיט אן אלטן מאָן? ווי אזוי וועט דאָס זיין? איר זענט
דאָך מיין זונס פּלה געווען. וואָס וועט די וועלט זאָגן, אייער
מאַמאַטשקאַ, אַלגאַ מיכאַילאָוונאַ?

נאָר ביים וואָרט מאַמאַטשקאַ האָט נינאַ געקראָגן לשון.
זעט זיך אויס, אַז זי האָט זיך שוין פאַר גאַרנישט אָפּ-
געשטעלט.

— איך האָב געמיינט, אַז איר זענט געוואוינט צו טון
זאָכן, וואָס זעען אייך אויס רעכט, און איר קוקט נישט, וואָס
די וועלט וועט זאָגן. און וואָס אָנבאַטרעפט מאַמאַטשקען, איז
דער שדוך מיט זאַכאַריושקען געווען מאַמאַטשקאַס, און ער
איז זיך צעפאַלן. דער שדוך מיט אייך וועט זיין מיין
אייגענער.

נאָר גבריאַל חיימאָוויטש איז שוין געקומען צו זיך. ער
איז קאַלט געוואָרן און ערנסט.

— דאָס, וואָס איר ווילט טון, נינאַ סאָלאָמאָנאָוונאַ, דאָס
וואָס איר האָט מיר איצט געזאָגט — דערלויבט מיר עס אָנצו-
רופן — איז פאַרצווייפלונג, איז אוועקגעוואָרפן זיך, און איך
וואָלט זיך פאַטראַכט, אַלס אַ נידעריגן און געמיינעם מענטש,
צו פאַנזן זיך מיט אַ מאַמענט פון אייער שוואַכקייט, ווען איך
וואָלט עס נישט פאַטראַכט פאַר אַ פאַזונדערע גנאָד פון גאָט,
ווי איר פאַרשטייט עס אַליין.

— ניין, ניין, ניין! דאָס איז נישט אויס פאַרצווייפלונג,
איך פאַרזיכער אייך, אַז זאַכאַריושקאַ איז מיך קיינמאָל גאָר-
נישט אָנגעגאַנגען, און אייך האָב איך שטענדיג גערן געהאַט, —
האַט זי געזאָגט און געמאַכט אַ טריט נענטער צו אים, און זי
איז שוואַך געפאַלן אין זיינע אַרעמס.

ער האָט זי לייכט געקושט פאַטערלעך אויף איר שטערן.
— אָבער דאָס קאָן דאָך נישט זיין אימער ערנסט. איר
וועט דאָך חרטה האָבן.

— ניין, ניין, ניין! — האָט נינאַטשקאַ געשטיקט אירע ווער-
טער אויף זיין ברוסט.
שפעטער, אַז ער האָט די בלייכע נינאַטשקאַ אָפּגעפירט.

אין זיין אויטאמאביל אין שטאדט אריין, האָט דער אַלטער מירקין זיך געטראַכט, זי אונטערשטיצנדיג מיט זיין האַנט:

— דער טייוול ווייסט זיי, די היינטיגע. פארשטיין קאָן איך זיי נישט...

און דאָן האָט ער זיך פארטראַכט אין זיין געדאַנק און צוגעלייגט:

— זאָל מיר נאָך דאָס זיין באַשערט אויף מיינע אַלטע.

טעג?

און ווידער האָט ער צו זיך געזאָגט:

— נאָך אַלעמען, צו טרי אָפגעריסן מיט העלפֿונג סטע-

פּאָנאָונען. מען קאָן נאָך אַמאָל באַגיין אַ נאַרישקייט.

קאפיטל 20

ווערטער

אין דערזעלבער צייט איז עפעס פאָרגעטאָלן אין דער האַלפּערן-פּאַמיליע, וואָס האָט אויף אַלגאָ מיכאַילאָווונען געמאַכט אַזאָ אַיינדרוק, אַז עס איז צעקראַכן געוואָרן מיט אַמאָל ווי שפּינוועבס דער פּאַנצער, וואָס די מאַדאַם פּונם הויז האָט געטראָגן אויף זיך, און וואָס האָט זיך אויסגעדאַכט, אַז ער קאָן גאַרנישט צולאָזן צו איר אינערלעך וועזן. אַלגאָ מיכאַילאָווונאָ האָט צום ערשטן מאל אויף אַן אמת דערפילט, אַז זי איז אַ מוטער.

און געשעען איז עס אַזוי:

אַז מען איז געגאַנגען די מירקינס אָפּשיקען די פּלע-מתנות, מיט וועלכע ניגאַטשקאָ איז אַזוי רייך באַשאַנקען גע-וואָרן, דורך דער צייט פון איר פאַרקנסונג, פון אַלטן מירקין, האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז איינס פון די רינגלעך, אַ דריי-גאַרנדיגער פּלוי-ווייסער שטיין, געפאַסט אין דער נייער אַמע-ריקאַנישער אַרט אין פּלאַטין, איז פאַרפאַלן געוואָרן. ער איז פשוט נישט געווען. ניגאַטשקאָ האָט אים זעלטן געטראָגן צוליב זיין אויפפאַלנקייט. אין צעוואָרפנקייט האָט זי נישט גוט אַכטונג געגעבן אים תמיד צו באַהאַלטן אונטער אַ שלאָס, האָט אים איבערגעלאָזט אויפן טואַלעט-טיש, אַדער אין באַד-צימער. מיט

איין וואָרט: ער איז נישטאָ. דער חשד איז געפאלן אויף אַנושקען, וועלכע איז געווען די איינציגע, וואָס האָט באַדינט נישטאָשקען, און געהאַט צוטריט צו איר גאַרדעראַבע, און וואָס האָט אויך ביי דעם ערשטן אויסברענגן דורכן אַדוואָקאַט אַרויסגעוויזן אַזאָ נערוועאישקייט און פאַרלוירנדיקייט, אַז דאָס געניטע אויג פון דעם באַרימטן אַדוואָקאַט האָט גלייך געכאַפט, אַז ער האָט אַנגעטרעפן אויף דעם ריכטיגן אַדרעס.

אַזוי ווי פון אַנושקען איז גאַרנישט געווען אַרויסצוקריגן, אַ חוץ פאַרלוירנדיקייט און טרערן. און אַזוי ווי דער רינג האָט אַ חוץ זיין גרויסן ווערט, פאַרגעשטעלט מיט זיך אַ זאך פון ערע, האָט מען זיך אַנטשלאָסן נאָך אַן אויפגעגעדער סצענע צווישן נישטאָשקען, מוטער און פאָטער, איבערצוגעבן אַנושקען אין די הענט פון דער פאָליציי (אַ זאך, וואָס האָט געקאָסט פיל געזונט), פּדי זי זאָל מיט אַנדערע, מער איבערצייגנדע אַרגומענטן, ווי מיט ווערטער, אַרויסקריגן פון דעם אומגליק-דעכן מיידל אַ מודה-זיין.

נאָך, דריי טעג האָט מען אַנושקען צוריקגעבראַכט אויף דער וואונג פון די האַלפּערנס. זי האָט געטראָגן אויף איר לייב און אויף איר פנים בולטע סמנים פון די „פאָליצייאישע אַרגומענטן“. אירע אויגן זענען געווען באַהאַלטן אין די טיפע לעכער פון אויפגעבלאָזענע בלויע רינגען, אַזוי אַז מען האָט זיי קוים אַרויסגעזען. איר נאָז איז געווען אומנאַטירלעך דיק פון געשוואָלנדיקייט. פון איר ליפּ האָט אַרויסגעקוקט אַ מויל מיט פעלנדע ציין, ווי אויסגעהאַקטע שויבן פון אַ פענסטער אַרויס. אַנושקאָ האָט זיך טאַקע מודה געווען, אַז זי האָט צוגענומען דעם רינג, און דאָס האָט זי געבראַכט די פאָליציי אויף דער וואונג ווייזן, וואו זי האָט אים באַהאַלטן. מען האָט געזוכט אויף דעם אַנגעוויזענעם אָרט — אין אַ שעניק פון איר געלע-גער — און נישט געפונען אים. אַנושקאָ האָט געטענהט, אַז עס האָט אים ווער פון דאָרט אַרויסגענומען, אַדער ער איז פאַרלוירן געוואָרן אינם שטרוי. דער באַרימטער אַדוואָקאַט, ווי אויך די פאָליציי, וועלכע זענען געווען געניט אין אַזעלכע

זאכן - האָבן געהאַלטן, אַז עס האָט אים קיינער נישט צו-גענומען. אַנושקאָ האָט דעם צוגעגנבעטן רינג אָפגעשטעקט עמיצן זייער אַ נאָענטן, וועלכן זי וויל באין אופן נישט אַרויס-געבן און אַז אַ פאָר ווייטערדיגע „אַרגומענטן“ וועלן אַרויס-טרייבן די ראַמאַנטישקייט, און זי וועט אַרויסגעבן איר „העלד“.

עס האָט נישט געהאַלפן, וואָס נינאַטשקאָ, זעענדיג דעם מיידלס געשוואָלן פנים פון די פּאָליצייאישע קלעפּ, האָט געקראָגן ספּאַזמען און געבעטן זיך, אַז מ'זאָל זי אָפּלאָזן, און זי וועט אַליין אַוועקגיין צו די מירקנס און זיי דערקלערן, וואָס ס'איז געוואָרן מיט דעם רינג. נאָר סיי די פּאָליציי, סיי די האַלפּערנס (דער אַדוואָקאַט צוליב אַרדנונגס וועגן, אַלגע מיכאַילאָוואַ צוליב „ערע“, וואָס דער רינג שטעלט פאַר מיט זיך), זענען דורכאויס באַשטאַנען, אַז מ'זאָל נעמען אַנושקען אויף דעם ווייטערדיגן פאַרהער, און וואָס עס זאָל נישט געשעען. אַרויסקריגן דורך אַלע אופנים פון איר דעם העלד, וועלכן זי פאַרשטעלט אַזוי העראַאיש מיט איר אייגן לייב. נאָר אַז מ'האַט אַנושקען אַרויסגעפירט פון שטוב צו נעמען זי אין צירקל צריין, האָט זי זיך אָנגעטראָפן אין דער טיר מיטן זון פון הויז, מיט מישענקען, וועלכער איז געקומען, אַרויפלייפנדיג אויף די טרעפּ אַרויף אָן אַן אַטעם, מיט די ביכער אונטערן אַרעם, פון גימנאַזיע, זעט זיך אויס. כאַטש דאָס באַגעגעניש איז געווען אַזוי צופעליג און עס האָט געדויערט קוים מער ווי עס האָט באַדאַרפט געדויערן - דאָך האָט עס אַרויסגערופן אויפּמערקזאַמקייט ביי אַ טייל פון דער פּאָליציי, און דאָס נישט אינם האַלטן זיך פונם מיידל, נאָר דוקא אין דער נער-וועאישקייט פונם יונגמאַן, וועלכער איז ביי אַנושקאָס אָנבליק זייער בלייך געוואָרן, און האָט פאַר שרעק זיינע ביכער אַרויס-געלאָזט פונם אַרעם. אַנושקאָ האָט געהאַלטן אַראָפּגעבויגן דעם קאָפּ צו דער ערד, נאָר האָט ביים אַרויפקומען פונם יונגמאַן איין-איינציגן בליק געוואָרפן אויף אים פון די טיפּע געשוואָלענע לעכער איר פנים אַרויס. אין דעם בליק איז נישט געלעבן

נישט קיין בייזקייט, נישט קיין חרטה, נישט קיין ווייטאָג אָפּילו, נאָר לייטזעליקייט און גליקלעכקייט. אויף איר גע-שוואַלענער ליפּ, איבער די אויסגעהאַקטע ציין, האָט גע-שפּילט אַ שמייכל, און איר בליק האָט אויסגעדריקט אַ באַ-רואיגונג.

כאָטש די סצענע האָט נאָר קוים געדויערט איין מינוט, וואָרים אַנושקאַ, ווי זי וואָלט זיך געווען געכאַפט, אַז זי פאַרראַט עפעס, האָט גלייך געוואָרפן איר קאַפּ צו דער ערד און ווי פריער, פאַרעקשנט, געצויגן דעם טוך איבער איר פנים, אָבער שוין ווי געזאָגט: דעם יונגמאַנס נערוועאישע צוקונג, זיין פאַרלירן זיך ביי איר אַנבליק, דאָס אַרויסלאָזן די ביכער פון זיינע הענט, און זיין אויסערגעוויינלעכע בלייכקייט — האָט אויף איינעם פון אַנושקאַס באַגלייטער געמאַכט אַן איינדרוק, ווי דער יונגעראַמאָן שטייט עפעס אין אַ שייכות מיט אַנושקעס גנבה.

מ'האָט אָנגעהויבן צו פירן די אויספאַרשונג אין דער דיכטונג. פון אַנושקען איז אוממעגלעך געווען עפעס - וואָס אַרויסצוקריגן, עס האָט נישט געהאַלפן קיין קלעפּ, קיין אַנדערע אינקוויזיציע-מיטלען אַרויסצופרעסן פון איר אַ וואָרט. ביים דערמאָנען מישענקאַס נאָמען האָט זי נישט פאַרלירן אָפּילו דאָס גלייכגעוויכט, און נישט אַרויסגעוויזן קיין נערוועאישקייט מער ווי אַן אַנדערשמאַל. זי האָט נאָר פאַרוואונדערט אַרויפ-געצויגן אירע שמאַלע אַקסלען און געטענהט, אַז זי ווייסט נישט פון וואָס צו זאָגן. עס איז נישט געווען קיין גענוגנדע באַווייזן צו באַאומרואיגן נאָך דעם באַרימטן אַדוואָקאַט און אַריינציען זיין זון אין דעם מיאוסן עסק, וואָס וואָלט אַרויס-גערופן אַ סענסאַציע אין דער פרעסע. די פּאָליציי האָט זיך נאָך עפנטלעך דערפון אָפּגעהאַלטן. דערווייל האָט זי זיך באַ-גנוגט מיט נאָכשפּיאַנירן דעם אַדוואָקאַטס זון, און אויספרעגן די אַנדערע דינערשאַפט וועגן די געגנזייטיגע באַציאונגען. זיי זענען אָבער באַלט געקומען אויף אַ שפור: עס האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז דעם אַדוואָקאַטס זון צוזאַמען מיט זיין

חבר מאַרקאָוויטש האָבן פאַרבראַכט די לעצטע אָונטן אין צווייפּלהאַפטע רייכע פּלעצער, ביידע אין ציוויל-קליידער, אין אַ געזעלשאַפט פון מאַראַליש פאַרדעכטיגטע לייט... אויך האָבן די אַנדערע הויז-מענטשן, וואָס מ'האַט פאַרהערט, געגעבן עפעס ווינקנדיגע אַנצוהערענישן וועגן די באַציאונגען צווישן אַנזשקען און דעם אַדוואָקאַטס זון. זיי האָבן דערציילט, אַז זי האָט ביי אַלעמען געהאַלטן אין איין געלט באַרגן, און אַלעמען שולדיג געווען.

די פּאָליציי האָט דאָ געפונען אַ מעגלעכקייט, ווי זיך אַפצורעכענען מיט דעם פּראַגרעסיוון יידישן אַדוואָקאַט, און האָט אָנגעהויבן צו פירן די אויספאַרשונג אין דער ריכטונג. כאָטש די אויספאַרשונג איז פאַרגעקומען שטרענג אין געהיים, כדי דער אַדוואָקאַט זאָל זיך נישט צו פרי כאַפן, האָט ער דאָס דאָך דערשפּירט דורך זיין אויסערגעוויינלעכן חוש טאַר פּאָליצייאישע זאַכן (און אויך צוליב דעם, ווייל עס האָט זיך געהאַנדלט וועגן זיין אייגענעם פרעסטיוז, האָט ער זייער געוואַכט איבער דעם גאַנג פון דער אויספאַרשונג), און איז באַצייטנס געקומען אויף די שפורן, ווי אַזוי די פּאָליציי וויל פאַרקירעווען די אויספאַרשונג.

נאָכדעם ווי איינער פון זיינע הויז-מענטשן האָט אים פאַרטרויט, אַז מען האָט זיך נאָכגעפרעגט ביי אים אויף מישענקען, איז דער אַדוואָקאַט זיכער געווען, אַז עס האַנדלט זיך דאָ וועגן אַ בלבל, וואָס די פּאָליציי וויל אויף זיין משפּחה אַרויפּוואַרפן, האָט ער באַלט געלאָזט אַריינרופן זיין זון, און איינגעשלאָסן זיך מיט אים אין זיין קאַבינעט. ביי מישענקען האָט עס נישט אַזוי לאַנג גענומען, ווי ביי דעם דינסטיידל. ווי אַ קראַנק קינד האָט ער זיך מיט געוויין פון זיינע שיינע אויגן באַלד אין אַלעם מודה געווען...

אין איר בודוואַר, אויף איר געוויינלעכער פּאַטער-שטופּ, זיין איר באַליבט ווינקל, איז געזעסן אַלגאָ מיכאַילאָוואַ, און

צום ערשטן מאָל אין איר לעבן האָט זי נישט געדענקט וועגן דעם, ווי איר אויסזען דערשיינט פאַר דער עפנטלעכקייט, און זי האָט געטראָגן פאַר אַלעמען אין די אויגן אַ ווייסע ראָגעווקע, פאַרבונדן איבער איר שטערן, און מ'מוז מודה זיין, אַז די אַזוי נוצלעכע, אָבער נישט שיינע האָר-פאַרבינדונג האָט אַרויס-געגעבן מיטאַמאָל איר עלטער. פון איר קאָפּ זענען מיט-איינמאָל אַרויסגעקומען די פאַר גרויע האָר, וואָס האָבן זיך ביז איצט באַהאַלטן אין דעם געדיכטן ים פון שוואַרצקייט. פון די אויגן האָבן זיך איר געגאַסן די טרערן איבער איר פנים. און גערונצלט דעם פּוּדער, געבראַכן אים אין געקעסטלעטע שטיקלעך, און זי האָט נישט געקלערט וועגן דעם עפעקט, וואָס אירע טרערן וועלן מאַכן אויף דער פאַרב פון איר פנים-הויט. זי האָט אומעסטעטיש אַפּילו פאַרבראַכן די הענט איבער אירע קני, און האָט געהאַלטן אין איין שעפטשען עפעס דאָרט אומפאַרשטענדלעכע ווערטער.

סאָלאַמאָן אָסיפּאָוויטש, דער באַרימטער אַדוואָקאַט, האָט זיך, אַ דענערווירטער, געטראָגן אַרויף און אַראָפּ איבער דעם ווייכן דיוואַן פון אַלגאַ מיכאַילאָוואַס בודואַר. זיינע האָר זענען היינט געווען צעשוּיבערט מער ווי אַלע מאָל. און מיטאַמאָל האָט זיך באַוווּזן, אַז סאָלאַמאָן אָסיפּאָוויטש איז שוין גאַרנישט קיין יונגעראַמאָן. נאָר די צוויי פינגער פון זיין רעכטער האַנט האָט ער געהאַלטן אויפגעהויבן אין דער הויך, — אַ סימן, אַז ער האָט עפעס וואָס צו זאָגן זייער פאַטעטישעס און איינדרוקס-פּוּלעס. וואָרים ביי יעדער אַזאַ געטלעכער באַנגעדיגונג פלעגט ער אויפהויבן די צוויי פינגער פון זיין רעכטער האַנט, צי דאָס איז געווען אין הויכן געריכט, צי אין געזעלשאַפט, צי עס האָט זיך געהאַנדלט וועגן אַ קהלשן עסק, אָדער וועגן אַ פּריוואַטער אינטימער זאַך.

— אין מיין שטוב, — האָט ער געזאָגט, און זיין שטימע האָט געציטערט מיט די טיפּסטע טענער, — איז שטענדיג געוואָרן פאַרטיידיגט די גערעכטיקייט. דאָ אַהער האָבן זיך געראַטעוועט אַלע פאַרפּאָלגטע און געיאַגטע צו זוכן שוין און

רעטונג פאַר ווילקיר און אומרעכט. איצט האָט זיך אין מיין שטוב אַריינגעגנבעט די נידערטרעכטיקייט, די געמיינסטע זינד. איך וועל עס אַליין נעמען מיט מיינע אייגענע הענט און אויסראַטן און איבערגעבן אין די הענט פון געזעץ. און מעג זיך דאָס אומרעכט באַהאַלטן אין מיין האַרץ אַריין, וועל איך אויסרייסן עס מיט אַ שטיק פון מיין פלייש און איבערגעבן אַהין, וואו עס באַלאַנגט.

אַלאַז מיכאַילאָוואַ האָט אים נישט אָפגעענטפערט, אַזוי ווי פאַרטיפט אין איר אייגענעם טרויער, וואָלט זי אים גאָר-נישט געווען געהערט. זי האָט ווי פריער געהעשעט:

— אונזער שולד, מיין שולד.

דער אַדוואַקאַט, נאָך אַ וויללע הפסקה, איבערלוּפּנדיג אַ פאַר מאָל ווידער די שטוב, האָט ווייטער גערעדט ווי צו זיך:

— פאַר אַ פאַר וואָכן ערשט האָב איך פון מיין טיר אַוועקגעיאַגט אַ מענטש, וואָס איז ווינציגער שולדיג געווען, און האָט מער רעכט געהאַט אויף פאַרטיידיגונג און באַשיצונג, ווי מיין זון. יענער האָט דאָך קיינעם קיין שלעכטס נישט גע-טון. נישט קיין לעבעדיגן מענטש האָט ער באַעוולעהט, נאָר אַ פּרינציפּ, אַ טויטע זאַך. דאָך האָב איך אים אומרהמנותדיג פאַריאַגט. און ער, דערפאַר, וויל ער איז מיין אייגן בלוט און פלייש, זאָל איך אים באַהאַלטן, באַשיצן דערפאַר, וויל עס רירט מיין אייגענע הויט אָן? פאַרקערט, דווקא דערפאַר, וויל עס איז מיין אייגן בלוט און פלייש, וויל איך בין פאַראַנטוואָרטלעך, דערפאַר וועל איך אים איבערגעבן צום געזעץ. איך אַליין וועל אים איבערגעבן מיט מיינע אייגענע הענט. מיר באַדאַרפן דינען פאַר אַ משל פאַר אַנדערע. ווען גישט? ווי אַזוי וועל איך געפינען אין מיר די מאַראַלישע קראַפט צו שטיין אין פנים פון דער וועלט, פון מיינע שונאים, און צו פאַרטיידיגן דאָס, וואָס איך פאַרטיידיג!

— ווערטער, ווערטער, ווערטער! — האָט זיך פּלוצלינג דערהערט אַן אויסגעשריי, — איך בין שוין קראַנק פון די

ווערטער. אונזער גאַנץ לעבן האָבן מיר אָפּגעלעבט מיט ווער-טער. מיט שיינע, גערעכטע, געטאַקטע - נאָר פּראָזן, בלוזע, ליידיגע, גאַרנישט טוענדיגע. דאָס איז דאָך אונזער שולד, אונזער אייגענע שולד - מיינע און דיינע. מיר האָבן זיך געשפּילט, קאָקעטירט דורך אונזער לעבן. וואָס האָבן מיר גע-טון פאַר אונזערע קינדער? גאַרנישט! איך בין געווען פאַר-נומען מיט מיר, מיט מיין נאַרישער שיינקייט, מיט מיין ווייב-לעכקייט, און דו ביסט געווען פאַרנומען מיט דיר - מיט דיין שיין רעדן, מיט דיין ליבעראַלן קאָקעטישן רעדן. ביידע האָבן מיר געקאָקעטעוועט. ביידע זענען מיר געווען עגאָאיסטן, נידער-טרעכטיגע, געמיינע. מיר האָבן גאַרנישט אין זינען געהאַט, אַפּילו אונזערע קינדער נישט, נאָר זיך, זיך - אַליין!

סאָלאַמאָן אָסיפּאָוויטש איז געבליבן שטיין אין מיטן שטוב אַ בלייכער, און האָט אָנגעקוקט זיין ווייב מיט אויפ-געריסענע, דערשראָקענע אויגן. ער האָט זי כמעט נישט דער-קענט. קיינמאָל האָט ער זי נישט געזען אַזעלכע. אירע נישט-געמאַכטע האָר האָבן זיך ווילד אַרויסגעריסן פון איר פאַר-בונדענער ראָגעווקע, און ער האָט צום ערשטן מאָל דערזען די שלאַבריגע, איינגעפאַלענע, געפאַלדעוועטע הויט אַרום איר מויל און גאַמבע, וואָס האָט זיך אַרויסגעוויזן פונם טרערן-צעבראַכענעם פודער.

- וואָס איז מיט דיר? - פּרעגט דער אַדוואָקאַט דער-

שראָקן.

- גאַרנישט. אָן אומגליק איז געשען. מ'באַדאַרף דאָס קינד ראַטעווען, און דו וואַרפסט ווערטער; דו ווייסט דאָך, דו וועסט עס נישט טון.

דער אַדוואָקאַט איז שטיין געבליבן. זיין שטערן גע-קנייטשט און די צוויי פינגער פון דער האַנט אַראָפּגעלאָזט. צום ערשטן מאָל אין זיין לעבן האָט ער נישט געהאַט וואָס צו ענטפערן אויף אַ פאַרוואַרף, און ער האָט אויך נישט גע-ענטפערט.

זיין אומבאַהאַלפּנקייט און זיין פאַרלוירנקייט האָט אַלע

מיכאילאָוונען אַפנים גערירט. זי איז צוגעגאַנגען צו אים און
 זי האָט איר פון טרערן פאַרגרימאַסעט פנים אַווצקנעלייגט אויף
 זיין ברוסט און געשלוכצט, ווי אַן איינפאַכע מוטער.
 — אַסיפּ, נישט ער, נאָר מיר זענען שולדיג! אין אַלעם
 שולדיג!